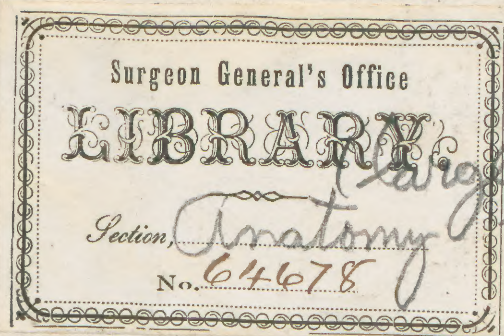

Surgeon General's Office
LIBRARY.
Section, Anatomy (large)
No. 64678

ALLE DE
ONTLEED- GENEES- EN HEELKUNDIGE
WERKEN
VAN
FREDRIK RUYSCH.
TWEEDE DEEL.

Met veele Kopere Plaaten.

ALLE DE

ONTLEED- GENEES- EN HEELKUNDIGE

WERKEN

VAN

FREDRIK RUYSCH,

In zyn Ed. Leven vermaard Geneesheer en Hoog-Leeraar in d'Ontleed- en Kruydkunde tot Amſterdam; als mede Lid der Keyſerlyke, Londenſe en Paryſſe Genootſchappen.

TWEEDE DEEL.

Behelzende, Alle d'Anatomiſche Cabinetten, beneffens de laatſte en vernieuwde Oeffeningen.

Meerendeels in 't Nederduyts vertaalt,

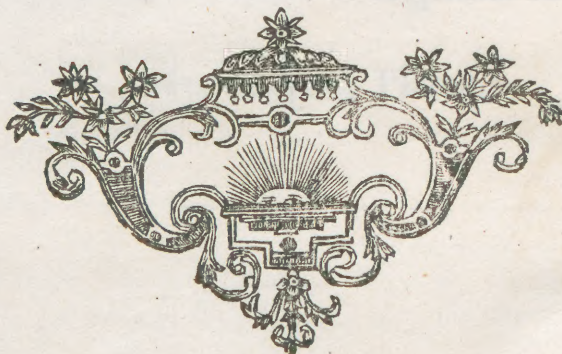
DOOR

YSBRAND GYSBERT ARLEBOUT,

In Leven vermaard Geneesheer tot Weeſp.

Met veele Kopere Plaaten.

AMSTERDAM,
By de JANSSOONS VAN WAESBERGE.
MDCCXLIV.

HET EERSTE
ANATOMISCH CABINET
VAN
FREDERIK RUYSCH,

Med. Doct. Hoog-Leeraar in de Ontleed en Kruidkunde: Medelit in de Keyserlyke Academie in Duytschland, en van de Koninklyke Maatschappye der Geleerde in Engelandt en Vrankryk.

Met Kopere Platen.

TOT DEN
L E E Z E R.

Et is nu ses-en-dartigh Jaaren geleden, dat ik de Boeken der Anatomisten begon te lesen: Edog, nademaal my in deselve veele duystere saken voorquamen, die ook selfs door hare Figuren my geen genoegsaam ligt quamen te geven: Soo resolveerde ik het snymes selfs in de hand te nemen, en tot mijn onderwerp te verkiesen, niet alleen de Lyken van Menschen, maar ook der Beesten; en op dat my de allerkleenste deeltjes, wat grooter voor myn oogen zoude komen: soo hebbe ik geen Paarden, noch Koeyen gespaard.

Nadien my ondertusschen verscheyde saken voorquamen, dewelke my waardig scheenen bewaart te werden, en om hare weeke en vleesighe selfstandigheyd niet wel bewaard konden werden: soo hebbe ik daar toe seer veele moeyte aangewent, insonderheyt ontrent de Herssene, die veele andere deelen in saghtigheydt komen te overtreffen.

Nu scheen het my toe, dat ik een goede en bequame manier uytgevonden had, maar vond my wel haast bedrogen, daar na sloegh ik een gants andere wegh in, die my niet minder verleyde; en soo bragt ik veele Jaaren door, sonder yets goets uyt te werken, ontrent de conservatie der geseyde saghte deelen, tot dat ik eyndelyk daar toe quam, dat door my niet alleen vleesighe deelen, als mede de Herssene, maar ook selfs geheele menschen met alle hare ingewanden veele Eeuwen, en mogelyk voor altoos, soo ik meen, sonder bedervingh sullen konnen bewaard worden.

Ik hebbe kleene Kinderkens, die ik over twintigh jaaren heb gebalsemt, en tot nu toe soo netjes bewaard, datse eer schynen te slapen; als ontzielt te zyn.

Terwyl ik my besigh hield, om het balsemen grondigh te ondersoeken, soo quamen my ondertusschen veele curieuse zaken voor, tot welkers bewaring soo veel moeyte niet behoefde aangewend te worden, als daar zyn gemeene Aders, Slagaders, Watervaten, Zenuwen, en andere deelen meer, die ik van tyd tot tyd quam te bewaren, dewelke ook tot soo groot een getal toenamen, dat een gantsche Kamer deselve niet konde onthouden: En alsoo wierd ik gedwongen een tweede daar toe aan te leggen, en dese al mede niet genoegsaam zynde, ook een derde te gebruyken, en dat alleen tot de Anatomische zaken.

En nadien het my verdrietigh zoude geweest zyn, geduriglyk de lighamen der menschen te doorsnuffelen; soo hebbe ik my, van myne jonkheyd aan,

een

een Liefhebber van de Kruyden en andere Gewassen geweest zynde, ondertusschen ook weder begeven tot het ondersoek der selve Gewassen, en hebbe met een onvermoeyde arbeyd het soo verre gebraght, dat ik, soo van inlandsche als uytheemsche Planten, een kleen Kamertje daar van vervult hebbe, die soo cierlyk zyn gedroogt, als immers mogelyk is geweest.

Hier ist niet by gebleven, maar hebbe my verders begeven, tot het ondersoek van kleene vreemde Diertjens, Visschen en Bloedeloos gespuys, soo in voghtigheyd, als gedrooght zynde, waar mede ook een klein Kamertje is vervult geworden.

Dit nu alles door Gods goedheyd uytgevoert, en tot myne jaaren gekomen zynde; soo is myn voornemen nu een geheele andere weg in te slaan, en een geruster uur te soeken, om Gode dank te seggen voor dese over grote gunste aan my bewesen, dat hy my toegevoeght heeft soo veeltyds, om dit alles te konnen uytvoeren.

Ondertusschen om het versoek van eenighe te voldoen, soo is 't voornemen (soo my God 't leven soo langh believen sal te sparen) een Lyste te maken van alles wat in myne kamers gevonden werd.

En hoewel het een geringhe zake zoude zyn, een geheele Catalogus van alles tevens uyt te geven: soo is echter myn voornemen 't selvighe stuks wyse te verrighte, beginnende die dingen, dewelke in de onderste Kamer gevonden werden.

In deze staan twee Kabinetten uyt Indiaansch Hout cierlyk gemaakt.

In de twede Kamer vier groote Kabinetten, als mede veele middelmatige, waar van het 1e vervult is met de herten van Menschen.

Het tweede is beset met Longhen van Menschen, als mede met Herten daar de Longhen nogh aan vast sitten: En dat alles, soo als sy in 't menschen lighaam gelegen hebbe.

Het 3de onthout in sigh de partyen der Vrouwen tot de Voortteelingh gedestineert.

Het 4de het gedarmte van verscheyde Kinderen seer net geconserveert.

Het 5de een hoope witte en seer konstigh gemaakte Geraamtens van Muysen, dewelke rontom, en op 't Geraamte van een Rot met seltsame gesten verbeelden te bespringen.

Het 6de versien met Moer-koeken: en soo voorts zyn de reste gestoffeert met verscheyde zaaken.

In dese geseyde tweede Kamer werden nogh vier Ceder Houten Kassen gevonden, versien van vier nette Geraamtens van jonghe Luyden.

In de derde Kamer staat een Tombe versien van verscheyde Geraamtens van Kinderen, als mede aght groote Kassen, waar in verscheyde Anato-

mi-

mische zaken te zien zyn; ook onthoud deze Kamer verscheyde Lyken van Jongelingen, die van over veele jaaren cierlyk zyn geconserveert geworden.

Nu is het voornemen eerst te beschryven, en in 't ligt te geven, 't geen in 't eerste Cabinet van de eerste en onderste Kamer gevonden werd, met intentie van alles wat in yder deel te zien is, vervolglyk te verhalen.

En alles wat my van plaats tot plaats voorkomt, 't geene ik voor onbekent, of voor onbeschreven kome aan te zien, of 't geen ook by anderen niet wel in Figuuren afgebeelt is, 't zelve zal ik in Figuuren daar tusschen voegen; en alzoo zal yder Cabinet zyn eygene Catalogus hebben.

De nuttigheyd die my dunkt daar in te steken, is deze. Niemand heeft tot nu toe alle myne Rariteyten gezien, en dat om de veelheyd der zelve, en kortheyd des tyds: Het is my ook onmogelyk te bedenken, waar yder voorwerp is geplaatst, 't geen my meermalen moeilykheyd gebaart heeft; en hier door zal men zulks konnen voorkomen.

Maar zodanig een algemeene Lyste gemaakt zynde, zal men aanstonds konnen weten, waar dit of dat geplaatst is: Zoo iemand ook de Catalogus zal gelezen hebben, 't geen hy zien wil, kan men hem aanstonds toonen. De eene mensch heeft zin in 't eene, een ander in 't andere te zien, en alzoo zal men een yder vergenoeging konnen geven, en dat met weynig verlies van tyd.

Daar en boven, zoo iemand twyfelt aan 't ware wezen, van 't geen in de Figuuren afgebeelt is; zoo zal men hem zulks haast konnen laten zien.

Dit is by andere Anatomisten nog in geen gebruyk geweest, namentlyk dat men de objecten, waar na haare Figuuren zyn gesneden, by haar bewaart zyn; hier van daan komt het, dat zommige ons veele zaken op de mouw gespelt hebben, die nooyt in 's menschen lighaam getoont konnen worden.

Vaart ondertusschen wel, Beminde Lezer, en wilt dezen mynen arbeyd, niet zonder groote onkosten volbragt zynde, met uwe gunste vereeren.

HET EERSTE ANATOMISCH CABINET,

Van gevlamt Indiaans Hout cierlyk gemaakt, waar in dese volgende Zaken gevonden werden.

VOor eerst staater aan de linker zyde van de grond een Pedestal van Notebomen Hout gemaakt, waar op een artificiele Rots geplaatst is, toebereyt uyt steenen, die in 's menschen lichaam zyn gegroeyt, hebbende tot haar fondament een natuurlyke Steenrots, die met soo veel kleene en groote steenen, uyt 's menschen lichaam gekomen, beleyt is, dat alles, waar men ziet, een t'samenstel van steenen is, dewelke in 's menschen lichaam zyn gegroeyt.

Alle dese Steenen, uyt verscheyde partyen van 's menschen lichaam gekomen zynde, differeren veel van den anderen in couleur, figure, groote en substantie.

Onder alle dese Steenen, zyn die met de letteren A. A. A. *getekent, de kleenste, door de waterwegen gelost, deselve dienen alhier tot het bedekken van de natuurlyke Steenrots, voornamelyk op die plaatsen, daar de groote Steenen, de natuurlyke Steenrots niet en konden dekken.*

B. *Een Steen, van gedaante de knop van een Wandelstok gelykende, en is deselve van ons na de dood uyt de water-blaas gesneden.*

C. *Een steen van een Steensnyder uyt de Water-blaas gesneden, van gedaante een Moerbesie gelykende.*

D. D. *Steenen, dewelke uyt een oude Vrouw van tachentigh jaren zyn gesneden, welke verwonderinghs waardige Historie beschreven staat, in myne Anatomische en Chirurgicale Observatien in 't Jaar* 1691. *in 't licht gegeven. Ziet aldaar de eerste Observatie. De Patient hadde ontrent* 20 *jaren een uytsinkinge van hare geheele Lyfmoeder gehad, en te gelyk mede een uytsinkinge van haare Waterblaas, soo datmen de geheele Lyfmoeder, met de t'samengevoeghde blaas in de hand konde nemen, en deselve wat drukkende scheen het ons toe, ja wy en twyfelde niet, of de uytgesackte deelen waren met steenen gevult, 't welk de uytkomste ook leerde. Want een ope-*

openinge gemaakt zynde, zoo hebben wy in aller yl 42 ſteenen daar uyt gekregen, welkers ſeltſaame gedaante in de hoeken deſes Steenrots te zien is. Op wat ongehoorde wyze de lyderſſe haaſtig tot geneſinge is gekomen, kan men nazien in de geallegeerde Obſervatie.

E. *Een Steen uyt de Waterblaas geſneden.*

F. — *Op dezelve wyze uytgehaalt.*

G. *Een ſwarte Steen, na de dood, uyt het bekken van de nier geſneden, van gedaante een klaauw Gember verbeeldende.*

H. — *Uyt deſelve plaats geſneden; Deze is omvangen van een glinſterende ſwartigheyt, 't welk men meermalen bevint in de Steenen, die in die plaatzen gevonden worden.*

I. *Een andere Steen, door 't hoeſten opgegeven, en dat uyt de keel, na dat de lyder een zeer geruymen tyt geklaagt had, over het ongemakkelyk inſwelgen van ſpys en drank.*

K. K. *Twee ſteentjens door het hoeſten uyt de Long voortgekomen.*

L. L. *Twee groote Steenen, verbeeldende 2 Rotsjens, deze zyn na de dood uyt een der borſten van een ſtokoude Vrouw geſneden.*

M. *Een ſwarte Steen, omvangen van een zeer dikke, graauwe, en harde ſchorſſe, dezelve is door een Steenſnyder uyt de Waterblaas geſneden.*

N. *Kalkachtige Steentjens, uyt de kneukels van een podagreuſe oude Vrouw geſneden. Deze aan een hairtjen hangende, werden gehouden in de rechterhand van een geraamte van een onvoldrage Kindje van ontrent vier maanden dragts, ſtaande het zelve benevens de gezeyde Steenrots. Het zelve geraamte heeft in zyn linkerhand een neusdoekjen, gemaakt van een zeer dun vliesken, waar door duyzende van fyne ſlagaderkens loopen, 't zelve quanſuys na de oogen brengende, als wilde het de miſerien der menſchen al ſchreyende uytdrukken; en de oograden opwaarts na den Hemel geſtrekt zynde, is deſſelfs devys:*

De Menſche van een Vrouw geboren, en eenen kleenen tyd
leevende, is vol van gebreeken.

O. *Een zeer groote Steen, van gedaante een Steenrotsje gelykende, deze is in de dootkiſte van een verrot menſche gevonden, en dat tuſſchen deszelfs beenen.*

P. — *Uyt de Waterblaas geſneden.*

Q. — *Een grooter.*

R. — *Een groote, van gedaante een klaauw Gember gelykende; deze ſit noch in een der Waterpeſen begin, of bekken.*

S. *Een groote Steen door een Operateur uyt de Waterblaas gesneden, wiens schorsse graauw is.*

T. *Een zeer rouwe swarte Steen, op dezelve wyze bekomen.*

V. *Verscheyde swarte Steentjens, na de dood uyt de Nieren gesneden.*

W. *Een Steen, die in een der Waterpeesen is blyven sitten, waar door die Waterpeese is komen te verstoppen, en het Meysken, out ontrent 4 jaren, is komen te overlyden. Wat al smerten dit Dogterken, door dit ongeval uytgestaan heeft, zulks kan ik niet, als met beweginge des gemoets, nadenken.*

X. X. X. *Steenen, na de dood, uyt de Gal-blaas gesneden.*

Alle de resterende zyn of door de waterwegen gelost, of na de dood, uyt de Water-blaas, of Nieren gehaalt.

Tusschen en rontom deze gezeyde Steenen, werden gevonden takken van slagaderen, representeerende takken van bladerloose boomen, dewelke door konst opgevult zyn, met een zeer roode en waschagtige stoffe, waar door de Steenen niet alleen, maar ook zelfs de geheele Steenrots een onderlinge vastigheyt bekomen. Ook zoo geven deze takken een aangenaam gesichte aan den beschouwer: en zyn dezelve genomen uyt verscheyde deelen des lichaams, zoo van menschen, als beesten.

Ontrent deze Steenrots staan 3 Geraamtens van onvoldrage kinderkens van ontrent 4 maanden dragts, van het eerste is hier boven gesproken, waar tegen over het tweede geplaatst is, hebbende in deszelfs rechterhand een seyssen, waar mede het schynt te willen treffen, met dit devys:

De dood en spaart ook zelfs de weerlooze Jeugt niet.

Het derde Geraamte ontrent van dezelve ouderdom is boven op de Rots geplaatst, hebbende in deszelfs rechterhand een Snoertje van kleene en fijne Peereltjens, waar na het met de voorste vinger van de linkerhand schynt te willen wyzen, en het hooft opwaarts gewent zynde, als wilde het na den Hemel zien, heeft tot devys:

Waarom zoude ik die dingen willen beminnen, die in de Werelt zyn?

Tegen over deze gezeyde Steenrots vint men een Noteboome Pedestal met Longpypen bezet, zoo van Menschen, als van Kalveren; en op dit Pedestal werd nog in 't midden een tweede Pedestal gevonden, mede van 't zelve hout gemaakt, verzien van twee kleene geraamtens, van Kinderkens, mede ontrent van 4 maanden dragts; hier van zoo is 't, dat het eene, door deszelfs verbeelde gesten *Democritum* verbeeldende, 's menschen doen

C: Huijberts, Neerd. Taf. 73. ad vivum Sculpsit.

ſchynt te belachen. Het andere heeft een neusdoekjen in zyn rechterhand, 't welk aan 't rechter oograt gebragt zynde, den ſchreijende *Heraclitum* verbeeld.

Het devys van het eerſte is,

Nadien men in dit leven zoo veele wederwaardigheden moet uytſtaan: zoo is't, dat ik daar van vry gemaakt zynde, ſtemmeloos, triumpheer.

Van het tweede,

Wy van dit zoete leven berooft, en van de borſten afgerukt, zyn van de nare dood weggenomen, en in 't duyſtere graf gelegt.

Aanmerkt ten eerſten, dat dit neusdoekje gemaakt is van een zeer dun vliesken, doorwrocht van een ontelbaar getal van zeer rode ſlagaderkens, dewelke ſlangs-wys loopende, een waarachtig borduurſel zeer aardig komen te verbeelden, waar van den Propheet David ſpreekt in den 139. Pſalm.

Ten 2. Dat de beentjens van de Bekkeneeltjens in die tyd ſtraalwys uytgroeyen, gelyk 't water, dat 's winters komt te bevriezen, kan men hier bequaamlyk zien.

Op de voorſte zyde van 't gezeyde grootſte Pedeſtal werd gevonden: *De Longepyp van een Kalf, met een roodwaſſige ſtoffe opgevult, en omgekeert, verbeeldende alzoo een getakte en bladerlooze boom, en is deze getekent L. A.*

Aanmerkt dat ik deze takken zoo gedroogt hebbe, datze byna haare natuurlyke geſtalte gehouden hebben, en wyken zommige voorwaarts, andere achterwaarts.

B. *Een ſtuk van de Long van een Kalf, opgeblazen, gedroogt, en in moten geſneden, op dat men deszelfs vooze en blaaswyze ſubſtantie bequaam zoude mogen zien.*

C. *Een ſtukje van de Long van een Menſch, op dezelve wyze toebereyt, op dat niet alleen deszelfs blaaswyze ſubſtantie, maar ook eenige ſteentjens konde gezien worden, die in de Long gegroeyt zyn.*

D. *Een omgekeerde Longepyp van een kleen Kint, waar aan noch vaſt zitten des Longs-ader en Slag-ader.*

E. *Een omgekeert Longepypje van een kleen Kintje van ontrent 4 maanden dragts.*

F. *Een ſtuk van een Longe-pyp, met een witte waſchagtige ſtoffe vervult, waar langs eenige takjens van de* Arteria bronchialis *loopen, dewelke met een rootwaſchagtige ſtoffe vervult zyn, en is dit uyt een Kalf genomen.*

G. *Een Long-pyp van een Kalf, op de oude manier, ontrent* 34 *jaren geleden, van my opgeſet en bewaart.*

N°. III. Tuſſchen deze 2 Steenrotſen werd een zeer wit geraamte gezien, van een Dochterken van 3 of vier jaren, 't zelve op een Noteboome Pedeſtal zittende, is op een nieuwe en byzondere wyze toebereyt, niet alleen daar in beſtaande, dat het meeſt overal met zyne natuurlyke banden vereenigt is, maar ook zoo zyn deze banden verzien met hare ſlagaderkens, dewelke met een rootwaſſige ſtoffe opgevult zynde, de leden haar alſints bloetroot vertonen. Wanneer men deze banden met vergrootglazen beſchouwt, zoo komen ons niet alleen de capillare takjens der ſlag-aderen in 't gezichte, maar ook zelfs die gene, dewelke zeer veel fynder zyn.

Ontrent dit Geraamte ſtaan verders deze volgende zaken te conſidereren.

Ten eerſte. Het bovenſte deel van de Herſſenpanne is met zyn natuurlyke pannevlies bekleet, waar door zoo veel ſlag-aderkens loopen, door konſte zoodanig mede gevult, dat het pannevlies root van couleur is.

Ten 2. Van deszelfs linkerhand na de borſt gewent zynde, hangt af een Milts ſlagader, op dezelve wyze opgevult, en is deze uyt een Kalf genomen.

3. De rechterhand vat een zyde draat, waar van af hangt het herte van een Jonge, zoo hard gemaakt, dat het een ſteenig herte ſchynt te zyn, en zyn deszelfs ooren mede opgevult met dezelve ſtoffe.

4. Aan het gezegde herte is de groote Slag-ader vaſt, zoo als die uyt de linker holte van 't herte voortkomt; ook ontbreekt 'er niet aan deszelfs diameter, geſtalte noch loop.

5. Hoe uyt het bovenſte van de groote Slag-ader 3 takken voortkomen, dewelke opwaarts loopen, namelyk twee Slaap ſlagaders, als mede de linker onderſleutelbeenige ſlag-ader, kan men hier bequaamlyk zien. Ook is 't hier ſonneklaar te bemerken, dat de rechte onderſleutelbeenige Slag-ader uyt de rechter ſlaap Slag-ader haar begin neemt.

6. Ook is hier te zien, dat beyde de wervel-beenige Slag-aders A. A. als mede de inwendige Mamtakken B. B. haar oorſpronk nemen uyt de onderſleutel-beenige Slag-aders, C. C.

7. Hier kan men ook beſchouwen, dat uyt de vlieſige ſak, of grond van de longs-ader 4 takken voortkomen, 't welk van my voorheen afgebeelt is, in myn Antwoord op de tiende briefs-wyſe Voorſtellinge.

8. 'T en is ook niet duyſter alhier aan te merken, hoe dat de Longs Slag-ader, aan de grond van 't Herte, in een rechter en linker deel verdeelt zynde, verders ook geſubdivideert word.

9. Ook hoe de kroonwyſe Bloetvaten over de oppervlakte van 't Hert komen te loopen, en alsmen Vergroot-glaſen wil gebruyken, ſoo kanmen de allerfynſte takjens in 't geſichte krygen. Dit

Dit herte hangt aan een zyde draad, gelyk ik hier boven gesegt heb, met een opschrift.

's Menschen Leven hangt aan een Zyde draad.

No. IV. Aan de rechter zyde van dit Geraamte staat een Vles, waar in onthouden wordt 't Hooft eenes kints, leggende in een Balsamique vochtigheyt; 't welk met een levendige couleur soo net bereyt en bewaart is (sonder eenigh blanketsel) dat het meer gelykt na 't hooft van een slapend, als gestorven kind, hoewel het al eenige Jaaren alsoo is bewaart geworden.

Hier ontrent staat verders te considereren.

Ten eerste. Het bovenste gedeelte van de Herssenpanne, ende de Herssenen selfs weg genomen zynde, soo ist, dat haar de tien paar Zenuwen, die de Herssenpan van onderen en van vooren doorbooren, veel klaarder en distincter laten zien, als wel in 't hooft van een vers gestorve mensche, de lydende, en alsoo genoemde bykomende Zenuwen niet uytgesondert zynde.

2. Ook kanmen hier seer klaar zien, voornamentlyk in de linker zyde, dat de saghte tak van de gehoorzenuwe, van de harde tak onderscheyden is.

3. De zydelyke groeven van 't harde of dikke Harssen-vlies van my geopent zynde, soo komt ons nu hier de vierde groef in 't gesighte.

4. De Treghter, vast zittende aan het Fluym-kliertje, ziet men door de veelvuldigheyd van de Slag-aderkens, die met een root waschagtige stoffe vervult zyn, de gantsche Treghter bloetroot te maken.

5. Het fluymkliertje in de paardenzadel zittende, is in syn midde, daar het aan de treghter vast is, eenigsints verheven.

6. Aan de zyden van dit Fluymkliertje, als mede aan de zyden van de gesight-zenuwen, kan men de afgesneden stronken van de Slaap-slagaderen bequaamlyk zien.

7. Het aangesigte, nog ook de lippen zyn geensints gerimpelt, en levendig van couleur.

No. V. Aan de linker zyde van 't geseyde Geraamte wert gevonden een tweede Glas, met deselve vochtigheyt ten deele vervult, waar in onthouden word, 't hooft eens kinds, op deselve wyse toebereyt.

Hier ontrent staat te noteeren.

Ten eersten. Binnen in de gront van 't Hooft, aan de rechter zyde, werd een overtollige Zenuw gevonden, benevens het dwalende paar.

2. Hier kanmen ook klaarlyk zien, dat de uyteynden van de Reukzenuwen het Seef-been doorbooren.

3. In dit Hooft bespeurtmen elf of 12 paar Zenuwen; dewelke de Herssen-panne komen te doorbooren.

4. Het

4. Het dwalend paar doorboord hier wederzyts, op twee verscheyde plaatsen de Hersen-pan, en dat seer digt by den anderen.

5. Ook kanmen hier zien, dat de bykomende Zenuw, soo wel in de rechter als linker zyde, met verscheyde wortelen, of beginselen, uyt verscheyde plaatsen is voortkomende.

6. Hoe peesachtig het harde Harssenvlies is, kanmen in dit Hooft bemerken.

N°. VI. Achter ider deser twee geseyden Hoofden werden gevonden de dunne, en gedroogde darmen van een Kind, tusschen de 3 en 4 Jaren; het darmscheyl daar noch vast zittende, kanmen bequaamlyk zien, de natuurlyke omwindingen van 't gedarmte: hier toe heb ik deselve met een root-waschagtige stoffe opgevult, op dat sy haare rondigheyt weder soude krygen, waar mede sy begaaft zyn, wanneerse in 't leven met spys, drank, of wint vervult zyn. Aan dit gedarmte zitten ook noch vast een gedeelte van den Colyk darm, als mede den blinden Darm, nevens desselfs wormwyse Aanhangsel, ten eynde men hare gestel in die ouderdom zoude kunnen zien.

Alles wat nu volgt, is geplaatst op de Planken van 't geseyde Cabinet.

D'EERSTE PLANK.

N°. I. Het dunne gedarmte van een jongh gebore Kintje, opgevult en gedroogt, waar aan noch vast zitten een gedeelte van den Colykdarm, als mede den blinden darm, en deszelfs wormwyse aanhangsel, al mede tot het selve eynde toebereyt; op datmen het gestel van den blinden darm, die hier seer na by de natuurlyke gestaltenisse komt, zoude konnen zien, verscheelende seer veel in desen ouderdom van de voor verhaalde; want in jong geboore kinderkens, wort den diameter van den blinden darm kleender en kleender, en dat zonder merkelyke uytsettinge, en verandert alsoo in het wormwyze uytsteeksel: maar in die gene, dewelke ouder zyn geworden, ziet men dat den blinden darm aan eene zyde ruymer en ruymer word, en uyt deze uytzettinge komt het wormwyze uytsteekzel voort: soo dat in die Jaren den diameter van den blinden darm, niet successivelyk en vermindert.

In dit gedarmte is de natuurlyke ruymte geconserveert; ook zyn de darmen sonder rimpelen uytgeset.

N°. II. Een Glas, onthoudende in sich een voght, en daar in een gedeelte van de Milts Slagader, en dat uyt een Kalf. Dese is met een roode waschagtige stoffe vervult, in plaats van bloed; desselfs uyteynden

ver-

TAB. 2.
H
G
A
B
C
F
D
E
D
C. Huyberts,
ad vivum sculp.

verbeelden afgesleete penceeltjens, gelyk ik zulks ook afgebeelt heb in de Milts Slag-ader van een Mensch, en dat in myne Antwoord op de vierde voorgestelde Brief aan d'Heer Doctor *Campdomerc*, ziet aldaar *Tab.* 4. *Fig.* 4.

N°. III. Een kints Armtje, in de zelve vochtigheyt bewaart, en zoo curieus toebereyt, dat het de levendige gesteltheyt niet en behoeft te wyken, zynde blank van couleur, met eenige natuurlyke rodigheyt vermengt. Het hantje onthout in zich een polypeuse stoffe, door konst uyt het bloed van een Varken toebereyt, namentlyk, het bloed uyt een vers gekeelt Varken wiert met een hand, zoo lang gints en weder bewogen, tot dat het koud geworden zynde, de gezeyde polypeuse substantie in groote quantiteyt zich opdeede, en daar nevens ook eenige klompjens vet of smeer, die haar in 't bewegen of roeren uyt 't bloet opdeden, en haar vast vereenigden aan de gezeyde stoffe, gelyk zulks in de Figuur van deze tweede Tafel aangewezen word met de letter E. Deze gezeyde klompjes vet zyn zeer wit, ook hardachtig, ront en van verscheyde groote, en wierden in 't roeren ook omvangen van een vlies-gelykend deksel, 't welk nog te zien is: want door dit deksel vereenigde zy haar aan de polypeuse stoffe, gelykze daar nog aan vast gehegt zyn. Ondertusschen staat te letten, dat de hand, waar mede het bloed geroert wierd, suyver, en met geen vreemde vette stoffe besoetelt was, gelyk ook niet het bloed zelfs.

Hier uyt moet men besluyten, dat het bloed week vet in zich heeft, 't welk in de cellekens overgegaan zynde, aldaar komt te stollen.

En staat ook te considereren ontrent dit Glas, waar in het gezeyde Armtje is geplaatst; als ook mede ontrent alle de volgende glasen, dat deselve digt toegemaakt zyn met bekleetsels, van verscheyde partyen afgehaalt zynde, als van darmen, herssenen, &c. en dat in plaats van blasen. Ook zyn zommige Glasen gedekt met het vel van een Mensche. En komen ons alle deze deksels zeer root en cierlyk voor, nadien derzelver bloetvaatjens ontelbaar zynde, met een root-waschagtige stoffe opgevult zyn: Zulks is niet alleen aangenaam te zien, maar brengt ook nuttigheyt aan, voor een die de cours dezer Slag-aders naauwkeurig nazien wil.

N°. IV. Een half Hooftje van een jong geboore Kintje, na de lengte in twee deelen verdeelt, waar in gezien kunnen werden

Ten eersten. De ware inwendige gesteltheyt des Tongs, zoo wel van deszelfs achterste deel, of grond, als van het voorste en uyterste, en dat zoo, als men die van ter zyde ziet.

2. De openinge of het mondeke des Canaals, die van 't verhemelte na het oor gaat, kan men hier bequaamlyk zien, en werd deze openinge be-

kleet met een vlies, wiens fibertjens of draykens in haren loop zeer aardig verbeelden de vloet van 't water in een naauw riviertjen of geute, in wiens midden eenig beletsel gelegt zynde, 't water gedwongen word zydelyk af te stroomen.

3. Dat het bekleetsel van het tusschen-scheytsel van de Neus, met zeer veel, ja een ontelbaar getal van slag-aderkens verzien is, blykt uyt dit stuksken, 't welk na de verdeelinge noch is gebleven.

4. De sponcieuse beenderen van de Neus, zyn van een deksel bekleet, waar door ook duyzende van kleene Slag-aderkens passeeren.

5. Een van de Sny-tanden van de onderste Kaak, na de lengte geklooft zynde, bevint men uyt drie verscheyde zelfstandigheden te bestaan; waar van de buytenste witachtig is, de middelste graauw, en de derde weder wat lichter graauw van couleur.

6. Dat de Hanekam, in die tyt, geheel en al kraakbeenig is, als mede het tusschen-scheytsel van de Neus, blykt hier klaar; ook datze onderling met vermenginge van substantie vereenigt zyn.

7. Als het zeer helder weer is, zoo kan men door de vliezen die de sponcieuse beenderen bekleeden, veele kleene ronde lighaamtjens zien, dewelke klierkens genaamt worden.

8. Ook de overblyfzelen van het seyssen-wyze uytsteekzel, daar het zich vast maakt aan de Hanekam, en aan de inwendige tafel van 't voorhoofts been.

9. De alzoo genoemde Klieren van 't Verhemelte komen ons ook wel in 't gezigte, al schoon men geen vergroot-glasen en gebruykt.

10. Men kan de sweetgaten van 't vel hier ook zeer klaar zien.

N°. V. De rechter Nier van een jonge, in dezelve vochtigheyt gelegt: Deze is zoodanig gebalsemt, en geconserveert, dat de zelve in couleur, en andere natuurlyke hoedanigheden voor een levendige Nier, (of een, die uyt een fris en schielyk gestorven mensche genomen is,) niet en behoeft te wyken.

Aanmerkt ten eersten, dat op dezes Niers opperste zyde gelegen is de By-nier: Deszelfs onderste is te zamen gevoegt met een gedeelte van den Colyk-darm, als mede met den blinden darm, en worm-wyze uytsteek: En zyn alle deze geconserveert zonder rimpelen.

Ten 2. Dat het opperste van de ware Nier met de By-nier door een byzondere t'zamenvoeginge te zamen zyn gehegt, en dat door Vliesen: Waar toe de By-nier van onderen uytgeholt is, om alzoo het bovenste deel van de ware Nier te ontfangen, gelyk men ziet te geschieden in die soorte van Articulatie, die men Arthrodia noemt.

N°. VI. Het Been van een kleen kindje, levendig van couleur zynde, hangt

hangt in een vlesje met heldere vochtigheyt; het vel en vet voor een gedeelte van onderen weg gesneden zynde, vertoonen haar

Eerstelyk. Eenige Spieren, in haar natuurlyke plaatzen, welkers vliezig bekleetsel in 't geheel niet is weg genomen, ten eynde men deszelfs bloedvaatjens zoude kunnen zien.

Ten 2. Kan men hier zien de Pesen der Spieren, dewelke onder des voets buygers en afleyders gerekent werden, en dat alles noch in haare natuurlyke plaatse. Deze gezeyde Peesen, onder de buytenste Enkel passeerende, en hare natuurlyke, en levendige couleur behouden hebbende, zyn ook van veele zigtbare Slag-aderkens verzien.

3. Deze gezeyde Peesen zyn in een zenuwachtige koker beslooten, ter plaatse daar zy door des buytenste Enkels groeve komen te loopen, om niet zoo licht uyt hare plaatse te kunnen wyken.

4. Op dat de bloedvaatjens onder de nagels loopende, met vergrootglazen bequaam konde gezien werden, zoo zyn van my de nagels weggenomen.

N°. VII. De Maag van een jong-geboore kindje, geopent, en 't binnenste buytewaarts gekeert, op dat

Ten eersten, het fluweele vlies van de Maag, door de veelheyt van opgevulde bloedvaatjens, bloedroot geworden zynde, gezien konde werden: Als mede waar des spys-leyders, of slok-darms eynde in de Maag is, 't welk hier zeer klaar in 't gezigte komt, door de verscheydentheyt van haare couleuren.

2. De Poortier, of uytgang des Maags, waar aan een stukjen van den twaalf-vingerigen darm vast zit, kan men in deze omgekeerde maag ook zien.

3. Het Net, als mede een gedeelte van de Colyk-darm is hier ook aan vast. Dit Net is zoo cierlyk toebereyt, geconserveert, ook met veel fyne Slag-aderkens doorweven, dat het de fynste licht-roode zyde stoffe representeert, en zyn deze Slag-aderkens, gelyk hier blykt, uytstekend veel in getale.

N°. VIII. Een stuk van den nugteren Darm uyt een Mensche, 't welk in een vochtigheyt hangende, zyne natuurlyke couleur behouden heeft, en in 't zelve kan men deze volgende zaken zien.

1. De alzoo genoemde oog-luykende Klapvliesen (liever latwyze oneffentheden) van den nuchteren Darm, onder dewelke een is, die na de lengte van 't gedarmte loopt, contrarie alle de andere, 't geen zeer zelden gevonden word.

2. De Solitaire of eenzame Klieren van dien Darm (van my niet alleen Solitaire, maar ook Bastaart-klieren geheten zynde) in groote met het

hoofd van een groote ſpeld overeenkomende, puylen hier ter plaatſe uyt.

3. De Pool, of ruygheyt van 't binnenſte, of fluweele Vlies dezes Darms, is hier zeer curieus te zien.

N°. IX. Het Herte van een jong kindje, in dezelve vochtigheyt hangende, en zoodanig geconſerveert, dat 'er niet het minſte onnatuurlyk rimpeltje in te zien is; en hangt zelve als in zyne natuurlyke ſituatie. Aanmerkt

Ten eerſte. Dat beyde de ooren van 't herte niets van haare natuurlyke groote verlooren, en hare natuurlyke geſtalte behouden hebben, en dat de linker Oor een Hanekam gelykt.

2. Dat de nederdalende ſtronk van de Hol-ader aan haar begin afgeſneden zynde, een tamelyke groote holte nalaat: De opgaande ſtronk daarentegen, met een root waſchagtige ſtoffe opgevult zynde, werd aan de zyde van 't rechter Oor gevonden.

3. Ook kan men de ſtronken van de Longs Slag-ader, en die van de groote Slag-ader, te gelyk zeer klaar zien, en dat in hare natuurlyke plaatzen.

N°. X. De Slag-aderen, die door het dunne Herſſen-vlies verſpreyt zyn, of liever, die door toedoen van 't dunne Herſſen-vlies in ordere by een gehouden werden, ten eynde dezelve niet van een zoude komen te wyken, en onder een verwerren. Aanmerkt ondertuſſchen, dat op verſcheyde plaatzen te zien is, dat deze fynſte Slag-aderkens de ſchorſſige ſubſtantie van de Herſſene komen voort te brengen, gelyk ik breeder vertoont heb in de figuuren van het 12. Antwoord, op de XII. voorgeſtelde Brief van d'Heer Doctor *Etmuller*.

N°. XI. De Nier van een jong kind, na de lengte in twee geſpouwen, op dat het inwendige gezien konde werden; in dat gedeelte, 't welk 't naaſte is aan de grond van 't Glas, kan men deze volgende zaken zien.

1. Het ware Geſtel des Niers, beſtaande, myns dunkens, voornamelyk uyt twee verſcheyde zelfſtandigheden, namelyk uyt bloedvaten, en pisvaatjens, doorvlochten met weynige Zenuwkens, en Water-aderen.

2. Hoewel dat haar kleene Klierkens ſchynen op te doen, in deze doorgeſnede Nieren; zoo meen ik echter, dat men door de wonderlyke conſtructie der bloedvaten bedrogen word; gelyk ik zulks in de Lyſte van 't tweede of derde Cabinet, van meeninge ben uyt te drukken door verſcheyde Figuuren, die na het leven zullen geſneden werden.

3. Deze Slag-aderen zyn konſtig opgevult, als mede voor een gedeelte de gemeene Aderen; ik zegge voor een gedeelte, nadienze niet alle vervult zyn geworden; en hier door komt het, dat ons deze ſubſtantie tweecouleurig voorkomt, als root, en graauw: maar alle de bloed-vaatjens opgevult zynde, zoo komt ons deze ſubſtantie een-couleurig voor, gelyk wy

namaals

namaals in andere, van my toebereyde en geconſerveerde Nieren, zullen aanwyzen, en ook in Figuuren laten afbeelden.

4. Dat de Tepeltjens der Nieren niet anders zyn, als een t'zamenſtel van fyne Pis-vaatjens, door d'Heer *Bellinus* uytgevonden, kan men hier genoegzaam zien; edog niet zoo klaar, als wel in de volgende.

5. Ook dat de gezeyde Tepeltjens eenige mondekens, ofte openingjens hebben, gelyk de tepels der Vrouwen borſten, is hier evident te zien, ſchoon men geen vergrootglaſen tot hulpe neemt, en deze openingtjens reſponderen op de takken van het bekken der Nieren.

6. Als mede dat het binnenſte en eyge Vlies van de Nieren, 't geen hier afhangt, taay en ſterk is, na proportie van 't geen het komt te bekleden, zulks zal niemant tegenſpreken, die het onderzogt heeft.

7. Hier blykt het ook, dat de Nieren in die tyd, zeer ongelyk zyn van oppervlakte, even of dezelve van veele deelen te zamen geſtelt waren.

8. Al wie wat naauw toeziet, kan hier licht in zyn gezigte krygen het Bekken van de Nier, als mede deszelfs takwyze Pypen, nadien de Nier in twee geſpouwen is.

9. Als mede een gedeelte van de Pisleyder, uyt het Bekken voortkomende.

N°. XII. Het dunne Gedarmte van een jong geboore kind, opgevuld met een waſſchige ſtoffe, waar aan noch vaſtgehegt zyn den blinden Darm, als mede een ſtuk van den Colyk-darm.

Aanmerkt ten eerſten. Nadien dezelve noch aan het darm-ſcheyl vaſt zitten, zoo hebbenze hare natuurlyke ſituatie, en omwindingen behouden.

2. Deze Slag-aderen, door het gedarmte loopende, zyn op de bovengemelde wyze vervult.

DE TWEEDE PLANK.

N°. I. De Gal-blaas van een Menſch, waar aan noch een ſtukje van de Lever vaſt zit, en zoo in een vogt hangt.

Aanmerkt ten eerſten. Deze Gal-blaas is met een waſſchige ſtoffe gevult, op dat deszelfs capaciteyt en figuure, bequamelyk zouden kunnen gezien worden.

2. Ook zyn deszelfs Slag-aderen met dezelve ſtoffe vervult.

3. Hier blykt het klaar, dat de Slag-aders van de Gal-blaas niet alleen gedeſtineert zyn ten dienſte van de Gal-blaas, om haar van ſlag-aderlyk bloed te verzorgen, want dezelve loopen verders af tot de ſubſtantie van de Lever; dit heeft de Ontleders misleyd, want zy zagen deze takjens,

 langs

langs de grond van de Gal-blaas lopende, aan, voor byzondere wortelen van de Gal-blaas, waar door zy waanden de Gal tot de Gal-blaas te komen. Ziet verders over deze materie in myn Antwoord, op de 5. briefswyze voorstelling, alwaar breder over deze materie werd geschreven.

No. II. De Tong van een mensch, leggende in een heldere vochtigheyt, om de kleenigheden beter te mogen zien.

Aanmerkt ten 1. Deze ons levendig voorkomende, is van boven verzien van ontallyke Tepeltjens, dewelke verscheyden zyn van gedaante, en groote.

2. Hier van zynder sommige plat, met een openingetje in 't midden, rontom 't welke een rond groefje loopt; andere daar-en-tegen zyn kegelswys; andere schynen een rond hoofdje te hebben, gelyk zommige Champinjons.

3. Door deze Tepeltjens kan men de opgevulde bloedvaatjens zien, hoewel niet zonder toedoen van vergroot-glasen.

4. Het Strotten-hoofd met deszelfs klapje vertoont zich hier zeer levendig, en staat het Strotten-hoofd open, gelyk het gemeenlyk doet, buyten de tyd van 't swelgen.

5. Onder het klapje of dekseltje van 't Strotten-hoofd, komt ons hier ook voor den ingang, of begin des keels.

6. Door het klapje ziet men zeer veele kleene ronde kliertjens loopen:

7. Als mede langs beyde de zyden van de Tong de Slaap-slagaderen.

8. De Strot-klieren ziet men geplaatst te zyn aan 't achterste en opperste van de Lucht-pyp.

No. III. Een kinds Tong, met een gedeelte van de linker zyde van de Kinne en Lip.

Aanmerkt ten 1. De Tong, door toedoen van een doorntje opgelicht zynde, kan men van onderen zien een gedeelte van de ondertongige Zenuwe en Slag-ader; deze Zenuw loopt langs de zyden van 't onderste des Tongs, en niet onder het toomtje, zoo dat zy geabuseert zyn, dewelke voorgeven, dat deze Zenuwen onder het toomtje, of tongriemtje gevonden werden.

2. Aan de linker zyde van deze Tong ziet men de slag-aderkens in zoo groot een menigte loopen, datze zeer aardig een bladerloos bosschasitje komen te verbeelden.

3. Dat de onderste kaaks-klieren wederzyts van een quyl-vat verzien zyn, is wel bekent; dat ook deze quyl-vaten aan de zyden van 't tongriemtje, haar quyl in de mont uytstorten, daar van kan niemand onkundig zyn, die maar de eerste beginselen in de ontleet-konst geleyt heeft: maar te toonen door hoe veel openingen ieder dezer quyl-vaten, 't quyl in

in de mont uytstorten, zulks en is yder mans doen niet. En daarom en heeft men ook nooyt gezien, dat de Anatomisten in hare publyke vertoningen zulks hebben aangewezen: zoo nu iemand begerig is zulks in dit voorwerp te zien, en dat op een helderen dag, zoo zal hy klaarlyk kunnen bemerken, dat de linker canaal of quyl-vat op drie verscheyde plaatsen 't speeksel in de mont brengt; waar toe aan de linker zyde van 't toomtje drie opene mondekens gezien worden; ik hebbe in andere meermaals ondervonden ieder canaal wederzyds 2 en 3 openingen te hebben. In zommige kan ik niet meer als eene openinge vinden; of de reste dan in, of na het sterven, zoo digt gesloten zyn geworden, dat men ze niet konde zien, is my onbekent.

4. Dat 't vel van een mensche driederhande sweet-gaatjens heeft, heb ik in myne publyke demonstratien meermalen getoont: in dit voorwerp kan men 'er tweederhande klaar zien, maar de derde soorte en komt ons niet helder genoeg te voorschyn.

5. De tepeltjes van de tong en kan men in dit kleene voorwerp niet zoo wel, als in de voorgaande zien.

N°. IV. Een Vlesken met vogt, waar in te zien is, een omgekeert stuk van de Colyk-darm, een weynigsken voor die plaats afgesneden, daar ze de name van de Colyk-darm aflegt, ende de name van regten darm aanneemt; 't zelve is uyt een kint genomen, en hangt aan een paartshayrtje.

Aanmerkt ten eersten. In dit omgekeerde voorwerp, in 't welke het binnenste buytenwaarts is gekeert, kan men zonneklaar deszelfs openingtjens zien, dewelke zoo veele zyn, en ook zoo digt aan den anderen staan, dat men 'er geen punt van een zeer fyne naalde tussen zoude kunnen steken, zonder dezelve te raken, waar door 't zeer aardig een Zeef verbeeld. Of men dezelve openingtjens Pori of Sweetgaatjens zal moeten noemen, of mondekens van canaaltjens, en of door haar wat uytgestort word in 't gedarmte, en of zy iets tot haar nemen, om elders te brengen, is met geen zekerheyt te zeggen.

2. De alzoo genoemde darm-klierkens komen ons hier voor als kleene holletjens, en zyn dezelve hoog root, om dat de vaten van 't gedarmte, met een rootwassige stoffe opgevult zyn, en na myn meninge, zyn deze klierkens niet anders als bundel- of penceelswyze uyteynden van de bloetvaatjens van 't gedarmte.

3. In de grond van 't glas werd nog daarenboven gevonden een stuk van den nugteren darm, 't welk met een inschieting beset is, dat is, by maniere van overstropinge is het eene deel van den darm in het andere volgende in geschoten. Dit doodelyk ongeval, is het ware *miserere mei*, dat is,

ont-

ontfermt u mynder, geheeten, en werd daar ter plaatſe den darm geheel verſtopt; zoo dat die luyden alles uytbraken, wat men haar komt in te geven, met zeer ſware pyne des buyks, en andere ongemakken meer. En is dit ingeſchote ſtuk des darms van my geſneden uyt een jonge, out omtrent agt jaren.

N°. V. Een Vles met het agterbreyn, en het begin van 't rugmerg, 't welk het langagtig merg geheten is.

Aanmerkt ten eerſten. Om het inwendige te zien, zyn de zyden wat weg geſneden.

2. De alzoo genoemde billen en teſticulen der herſſene, zyn hier wat onder een geconfundeert geworden, wegens der zelve zagtigheyt, waar mede zy al aangedaan waren, eer ik het voorwerp in 't glas dede.

3. Van het pyn-kliertjen voor de billen gelegen, heb ik een kleen mootje afgeſneden, om alzoo het inwendig geſtel te zien, en is het zelve wat poreus, gelyk zulks blykt in dit voorwerp.

4. Het vliesje, 't welk het gezeyde klierken omvangt, is na proportie van 't kliertjen vry dik.

5. Dat dit kliertje geenſints overeenkomt, met het wezen van het voor- of agter-breyn; ook niet overeenkomſtig is met de andere klieren onzes lighaams, ben ik door veel onderzoekens gewaar geworden.

6. Onder de gezeyde billen komt ons voor een gedeelte van 't ſpinnewebswyze vlies, en onder het zelve het dunne herſſenvlies.

7. Dit glas wat omgezet, komt ons voor een gedeelte van de gezigtzenuwen, dewelke hier zeer poreus bevonden worden: als mede de reukzenuwen, langs dewelke ſlag-aderkens loopen.

8. Eyndeling kan men hier ook beſpeuren eenige dikke takjens van de ſlaap-ſlagaderen, dewelke onderling vereenigt zynde, langs de onderſte zyde van 't dunne herſſenvlies komen te loopen.

N°. VI. De Neus met de bovenſte Lip van een Kint, in een heldere vogtigheyt aan een hayrtje hangende.

Aanmerkt ten eerſten. Tweederley Sweetgaten doen haar hier op, maar de derde ſoorte kan men niet ter deegen zien, 't en zy dat men het object in water geweekt zynde, met de vingers komt te perſſen. Dat 'er nu onder deze Sweetgaten eenige zyn, dewelke verordineert zyn, om eenige overtollige of onnutte vogten uyt te laten, geeft ons genoegzaam te kennen het ſweeten: Ook eenige om iets inwaarts te laten gaan, 't welk genoegſaam blykt, door de Medicamenten, van buyten geappliceert zynde, als Spaanſche vliegen, Quik-ſilver en diergelyke.

1. In de grootſte en wytſte ſweetgaten ziet men de vel-kliertjens naakt en

en bloot leggen, voornamelyk in die ſweetgaatjens, dewelke hier wat wyt komen te gapen ontrent de Neus.

3. Eenige vel-kliertjens, in de groote ſweetgaatjens van de Neus zittende, zyn qualyk geſtelt, vergroot, en tegens de loop van de natuur, wit van couleur, welkers ſweetgaatjens gezien kunnen werden verſtopt te zyn.

De Luyden, met dit ongeval bezet zynde, duwen met de vingeren dikwils deze ontaarde kliertjens uyt haar vel, onder de name van puyſtjens in 't aangezigt: en werd in dezelve veeltyds gevonden een bryagtige ſtoffe, ook wel kleene wormtjens.

4. Hier kan men zeer klaar zien de bepalinge, waar het vel des aangezigts komt te ſcheyden van 't vliezige bekleetſel van de bovenſte Lip: want daar men geen ſweetgaatjens meer ziet, daar is 't, dat het vel ook afgeſcheyden word.

5. Het bekleetſel van 't onderſte deel van de bovenſte Lip hier weggenomen zynde, vertoont zig dat deel des Lips, als de pool van 't fluweel, zeer ruyg, waar van hier breeder ſtaat gehandelt te worden, want zulks conſiderabel, en de moeyte weerdig is.

N°. VII. Een geëxcarneerd of ontvleeſt Levertje van een jong gebore Kintje, met deszelfs galblaasje, ik zeg geëxcarneerd Levertje, om dat onze voorgangeren alzoo geſprooken hebben, maar zulks heeft geen eygenſchap; beter zoude men zeggen, de bloedvaten, die met haare uyteynden het voornaamſte van de Lever uytmaken, zyn hier van haare ſappige uyteynden geſcheyden.

Aanmerkt ten eerſten. 't Is wonderlyk om te zien, hoe groot een onderſcheyt dat 'er is tuſſchen de uyteynden der bloetvaten, niet alleen ten opzigte van haren cours, maar ook wegens hare tajigheyt, en broosheyt. De bloet- en galvaten des Levers zyn aan hare uyteynden zoo taay en onderling vereenigt, dat zy geen curieuſe ſcheydinge, 't welk, als boven vermelt is, excarnatie geheten is, toelaten; ten zy in een zeker gebrek, in dewelke de Levers een tegennatuurlyke zagtigheyt bekomen.

De uyteynden dezer vaten zyn bundelwys, of penceelswys van toeſtel, en werden deze bundelkens kliertjens geheten, maar t'onregt, alzoo buyten der vaatjens eynden, geen kliertjens aldaar gevonden werden.

Deze gezeyde bundelswyze uyteynden zyn ook geen klouentjenswyze geſlingerde vaatjens, maar dezelve zyn penceelswyze bundelkens, waar van yder der zelve in geen byzonder vliesken beſlooten werd, 't welk aan een klier, zoo men zeyt, eygen is; maar deze zyn, gelyk gezegt is, penceelswyze bundelkens, dewelke alle te gelyk van haar gemeen vlies omvangen worden. 't Is wel waar, dat de gezeyde bundelkens haar zoo aardig kliert-

jens verbeelden te zyn, dat zulks my, en andere voorheen heeft bedrogen, en dat voornamelyk in de Lever van een Varken, 't zy men die rau of gekookt komt te beschouwen: Edogh, de zaak nauwkeurig ingezien zynde, zoo meen ik, dat men ze geensints daar voor houden moet; te meer, alzoo tot haar geen byzondere vaatjens loopen, om haar eenige bloedige stoffe toe te brengen, 't welk ook in een ware klier gezegt word vereyst te werden, maar zy zelfs der bloetvaatjens uyteynden zynde, en hebben zulks, tot het uytvoeren van haar werk, niet van noden. Zoo dat 't gebruyk des Levers, niet haar pretense kliertjens, maar haarer bloetvaatjens uyteynden toe te schryven is.

2. De slagaderen van de galblaas, (die men *Arteriæ cysticæ*, of slagaderen van de galblaas heet,) en verzien niet alleen de galblaas van een genoegzame quantiteyt slagaderlyk bloet, maar dezelve loopen verder tot in de Lever, welke verdere takjens over de gront van de galblaas loopende, te onregt worteltjens van de galblaas zyn geheeten geworden. Zulks kan men hier zonneklaar zien.

N°. VIII. De Nier van een Jongen of Meysken in twee deelen gespouwen, om alzoo 't inwendig gestel te kunnen zien.

Aanmerkt ten eersten. De tepeltjes van de Nier kan men hier bescheydelyk zien met veele gaatjens doorboort te wezen, zynde die openingentjens, waar door de pisse zig komt uyt te storten in de Nierbuykskens, dewelke niet anders zyn, als holle scheuten of takjens van 't bekken der Nieren.

2. Deze gezeyde tepelagtige verheventheden of tepeltjens zyn overal niet eenvoudig in de Nieren, maar op verscheyde plaatsen gekoppelt, gelyk zulks in dit, en andere voorwerpen blykt.

3. Deze Tepeltjens (zynde een t'zamenstel of byeenkomste van de uyteynden der pisvaatjens) hebben hare natuurlyge groote, forme, en couleur.

4. Ook zyn zommige dezer pisvaatjens in deze Nier vervult geworden van de roode wassige stoffe, waar mede des Niers slagader van my was vervult geworden, 't welk playsierig is om te zien, en waardig, zoo my dunkt, aangemerkt te werden.

Ik hebbe ook verscheyde Nieren, welkers pisvaatjens al te zamen vervult zyn geworden, met het opvullen van hare Slagaders, waar van hier na breder zal gesproken werden, als ik het ware en wonderlyke gestel der Nieren zal laten afbeelden, en dat zoodanig, als ik nog van geen ander voor my heb zien doen.

N°. IX. Een opgespouwe Nier van een kind, zoo curieus geconserveert, dat het zyne natuurlyke, en levendige couleur nog heeft. In dezelve kan men zoo wel als in de voorgaande, de Tepeltjens zien.

N°. X.

N°. X. De elfde, en ook de laatste, of twaalfde Ribbe, met derzelver Spieren, en dat uyt een kindje: waar ontrent aan te merken staat, dat men daar ter plaatse nooyt een openinge maken moet, om etterige stoffe uyt de borst te ontlasten, nadien men hier klaar ziet, dat deze tusschenribbige Zenuwen, altoos geen cours houden, gelyk de andere, want dezelve loopen dikwils in 't midden van de tusschenribbige Spieren, gelyk hier te zien is.

N°. XI. Een stuk van de Colyk-darm, wiens binnenste en ruyge vlies zeer rood zynde, ten deele van de andere gescheyden, nederwaarts afhangt, onthoudende in zig de bastaart-kliertjens van 't gedarmte.

Aanmerkt ten 1. Dat deze kliertjens in hare natuurlyke situatie zynde, 't naaste haar vereenigt houden aan het zenuwachtige vlies, geven ons hier genoegzaam te kennen de putjes, die als voetstappen, in 't zenuwachtige vlies nagebleven zyn.

2. Als mede zoo blykt het hier klaar, dat de stronkjes der Slagaderkens van 't gedarmte meest haar laten vinden in het zenuwachtige vlies.

3. Ook dat het tweede en vleesige Vlies van 't gedarmte, hier mede gescheyden en afhangende, met gantsch weynige bloedvaatjes verrykt is.

4. De rondloopende en beweging toebrengende fibren of draaykens van 't vleesig vlies, kan men hier ook bequaamlyk zien; als mede beyde de zyden van 't ruyge vlies, nadien het ten deele van 't zenuwachtige vlies gescheyden is.

N°. XII. Een stuk van de Lever van een waterzuchtig mensche.

Aanmerkt ten 1. In 't Jaar 1696, heb ik het doode lighaam van een waterzuchtig Man geopent, wiens Lever geheel en al uyt loutere blaaskens was bestaande, onthoudende in haar een heldere en taaye vogtigheyt: van deze Lever ziet men hier een stuk zoo cierlyk gebalsemt en geconserveert, in een heldere vogtigheyt, dat het schynt nu vers uyt het lighaam gesneden te zyn.

2. In deze Lever was niet het minste takjen van de Poort, of Hol-ader, noch ook van de Levers Slag-ader, veel min van de Galwegen te zien, hoewel den Lyder tot die tyd toe geleeft heeft.

Uyt deze Aanmerkinge meen ik klaar te blyken, dat niet alleen de Watervaten, maar ook de Bloed-vaten, en andere meer, kunnen ontaarden in water-blaaskens, of geley gelykende blaaskens, gelyk hier gezien kan werden. En 't geen noch meer te verwonderen is, de bundelwyze uyteynden dezer vaten, (die men te onrecht klieren noemt) zyn niet alleen verandert in de gezeyde blaaskens, maar ook zelfs de stronken.

N°. XIII. Een groot gedeelte van het dunne Hersen-vlies, en dat uyt een eerstgeboore kindje.

Aanmerkt ten 1. Dit Vlies is zoo dun en teer, en zoo zeer met arterikens bezet en doorweven, dat men naauwlyks iets vliesigs zien kan: zoo dat men schier zoude zeggen, dit vliesken uyt loutere bloedvaatjes te bestaan. Hier uyt, meen ik, dat men zoude kunnen besluyten, dat deze Arterien, of Slag-aderen, niet alleen gedestineert zyn om dit vliesken te voeden, en te verwarmen, want daar toe had zoo dun een vliesken zoo zeer veel Slag-aderen niet van noden; maar deze gezeyde vaten zyn gedestineert, zoo ik meen, om de schorssige substantie der herssene te formeeren; en zouden deze bloedvaten niet onder een verwerren, en uyt hare plaatsen verzet werden, door deze of geene oorzaken, zoo moesten zy iets vliesigs hebben, om haar in ordre te houden, en daar toe meen ik dit vlies te dienen, als mede om met de gezeyde bloedvaten, de omwindingen der herssenen van den anderen te scheyden.

Van de veelheyt en cours der gemeene Aderen zal ik hier niet spreken, om datze in dit gedeelte van 't dunne herssen-vlies niet zyn vervult geworden, en by gevolg niet wel zigtbaar zyn.

2. Nadien de uytwendige groeven der Herssene in een jong geboore kindje niet zeer diep gaan; zoo is 't ook, dat de aanhangselen van 't dunne herssen-vlies niet groot zyn, 't welk ons hier voordeelig is, om de veelheyt der Slag-aderkens, en ook haren cours te bequamer te kunnen zien. Ziet de fig. van dit voorwerp, Tab. 4. fig. 3.

N°. XIV. De Tong van een Jongen, met het klepje van het Strottenhooft, begaaft met hare natuurlyke couleur, door dezelve Tong ziet men ontelbare Tepeltjens verspreyt, van verscheyde gedaante en groote. Ziet verders de uytlegginge over de 4. Tafel, fig. 6.

N°. XV. Het Oog, met alle deszelfs Spieren, waar over heen bloedvaten en een zenuw loopen, en dat uyt een kleen kinder hooftjen.

Aanmerkt ten 1. Deze Zenuw, boven over het Oog loopende, en zyne natuurlyke plaats en couleur behouden hebbende, is meerendeels gedestineert om de geesten te brengen tot de voorhoofts Spier.

2. Als men het Glas omzet, zoo komen ons de Slag-aderen voor, dewelke wederzyds door het bekkeneels vlies loopen, even boven het oogerat, en dat slangswys; ook ziet men aldaar de takken van de gezeyde Zenuw, die haar door de voorhoofts Spier verspreyden.

N°. XVI. De Tepel van de borst van een Walvis, hangende in een vlesje met heldere vogt.

Aanmerkt ten 1. Dat het oppervelleken, als mede het netwyze lighaam (van d'Heer *Malpighius* uytgevonden) van deze Tepel afgescheyden zyn, ten eynde dat de ontallyke tepeltjens, in 't vel zittende, te bequamer gesien

konde-

konde werden, voor zoo veel zy buyten het vel uytsteken; zynde langwerpig rond van figuure.

2. Deze Vel-tepeltjens zyn van de Plaatsnyder wat grooter gemaakt, als zy in 't leven zyn.

3. De Tepel van de borst is aan haar uyterste uytgeholt, ziet de 4. Plaat, Figuur 1.

N°. XVII. De Tepel van de borst van een Walvis, het opper-velleken, als mede het netwyze lighaam niet afgedaan zynde, waar door de Tepel egaal van oppervlakte is, ende des vels tepeltjens gezien kunnen werden, zonder de minste uytpuylinge. Ziet de 4. Plaat, Figuur 7.

Aan de zyde van de Tepel des borsts, vertoone ik een kleen stukjen van 't netwyze lighaam van de Tepel van de borst afgescheyden, op dat men deszelfs gaatjens, en ook zyn dikte te gelyk beter zoude kunnen bemerken; ziet Figuur 8. Letter a.

DE DERDE PLANK.

N°. I. Een Vlesje, en daar in een stuk van de Tepel van de borst van een Walvis, zoodanig toebereyt, dat men de Melk-canaal zien kan.

Aanmerkt ten 1. Deze Melk-canaal is in de Walvissen eenvoudig.

2. Het is aanmerkensweerdig, dat dezelve canaal geveurt is.

3. Ook dat de randen der veuren of sleuven wonderlyk zyn gekrult en gefronselt, waar door den uytgang van de Melk, buyten zuygens tydt, bequaam verhindert kan werden. Ziet de 4. Plaat, Figuur 5.

In 't zelve vlesje is noch een tweede Melk-canaal van de Tepel van een Walvis, zoodanig toebereyt, en uytgespannen, dat men de gezeyde veuren daar in beter zien kan, edog zyn de kanten der veuren niet zoo zeer gefronselt: Of dit nu is gekomen, om dat de Melk-canaal wat meer uytgespannen is, en of het een andere oorzake heeft, zulks is my onbekent. Ziet de 4. Plaat, Figuur 2.

N°. II. Een vlesje met een stukje van de Tepel van de Borst van een Walvis.

Aanmerkt ten 1. Het opper-velleken en netwyze lighaam zyn hier weg genomen.

2. Des vels Tepeltjens heb ik in 't water als ontbonden en los van een gemaakt, waar door dezelve 't hayr van 't vel eenes Honds zeer aardig verbeelden. Ziet hier over de uytlegginge van de 9. Figuur van de 4. Plaat.

N°. III. De Tepel, en [*areola*] omloopende kring van een Vrouws Borst.

Aanmerkt ten 1. Het opper-velleken, als mede het net-wyze lighaam, zyn maar ten deele van het vel afgescheyden, waar door ook de kleenste helft zich bruynachtig vertoont; maar daar het vel zich witter opdoet, aldaar zyn de gezeyde deksels weg-genomen, waar door men ook op de ontbloote plaatze des vels tepeltjens zien kan, dewelke anders onzigtbaar zyn. Ziet de 4 fig. Tab. 4.

2. Hier kan men ook zien, dat de Tepel van de Borst eenes vrouws met veele gaatjens doorboort is, geheel anders is 't gelegen met die van de Borst van een Walvis; en zyn dese gaatjens niet anders, als mondekens van de Melk-canaaltjens, waar door de melk sich komt te ontlasten.

3. Het soude seer qualyk te doen zyn voor een Ontleder, des vels tepeltjens aan de Tepel van de Borst te vertoonen, ten zy men deselve van 't opper-huydeken en netwyse deksel ontbloot zynde, in een heldere vogtigheyt komt te hangen, gelyk ik hier doe.

N°. IV. Een stuk van 't vel van de [*planta pedis*] bal van de voet, met een byna natuurlyke roode couleur begaaft.

Aanmerkt ten 1. Het opper-velletje, als mede het net-wyse lighaam, door d'Heer Malpighius uytgevonden, hangen te samen ten deele van 't ware vel af.

2. Het buytenste en eerste deksel, zynde het opper-velletje, vertoont sich hier in dit Voorwerp witachtig van couleur; en het tweede, of netwyse, in tegendeel geel, en dat alles seer klaar.

3. Ook kan men hier, by helder weer, door toedoen van vergrootglassen, op ontallyke plaatzen, bequaamlyk zien, het voornaamste en gevoelykste deel van de tepeltjens des vels; nadien deselve eenigermaten in dit voorwerp buyten het vel uytsteken.

N°. V. Een stuk van de Longepyp, na de langte open gemaakt, en dat van een Jonge, of van een Meysken.

Aanmerkt ten eersten. Het inwendige, of zenuwagtige Vlies, 't welk de inwendige oppervlakte bekleet, is vervult van (alsoo genaamde) kliertjens, dewelke kleene holletjes komen te verbeelden.

2. Van agteren vint men aan dit voorwerp een [*glandula conglobata*] eenvoudige klier hangen, waar ter plaatse men in ons lighaam veele soodanige, en van verscheyde groote ordinaris vint.

N°. VI. Een glas, onthoudende in zich een stuk van 't binnenste en ruyge Vlies van den Endeldarm van een Mensch, 't welk hy na veele onlydelyke smerten geleden te hebben, met eenige bloedige stoffe is quyt geworden.

N°. VII. Een stuk van de streng van de Navelstreng.

Aan-

Aanmerkt ten eersten. Dat de streng seer voos is, blykt uyt dit stuk, en wert dese vosigheyt toegeschreven de name van sappige of sapvoerende vaten, ook soo wort 'er gemeenlyk, door het perssen, een slymerige en heldere vogtigheyt uytgeperst.

Ten 2. Soo zietmen hier ook klaar de drie bloetvaten, daar de streng doorgesneden is; hier van zyn de twee naauste de slagaderen, ende de wytste de ader.

N°. VIII. Een groot stuk van 't net van een jong gebore Kintje, 't welk in een vogtigheyt hangende, seer net te voorschyn brengt alle des selfs slagaderkens, zynde bloetroot van couleur: en dat een welgestelt net, gantsch geen gaatjens heeft, blykt hier klaar: soo dat, als men ons in 't net gaatjens komt te vertoonen, soo moet men sulks de ruwe handelinge van den Ontleder, of voorgaande ongemakken van den Patient, toeschryven.

N°. IX. Een stukje van 't onderste des ruggemergs, waar in klaar te zien zyn.

Ten eersten, Dat des selfs schorsige deel uyt loutere bloetvaatjens is bestaande.

2. Dat de schorssige substantie de binnenste plaats komt te besitten.

3. Het is meer als wel bekent, dat het binnenste Vlies van 't rugmerg slagaderkens heeft: maar hoe deselve loopen, zulks en heb ik nergens soo afgebeelt gesien, gelyk ons deselve hier voorkomen.

4. Men kan hier ook zien, dat zelfs de zenuwen seer veel slagaderen besitten, ook hoe deselve loopen.

5. Dat de Arterikens langs de eene zyde van 't buytenste en dikste Vlies slangwys loopen, en langs de contrarie zyde een bysondere loop hebben, kan men hier ook zien.

N°. X. Een stuk van een mensche Milt, hangende in een vogt, wiens slagader met een rootwassige stoffe vervult is.

Aanmerkt ten eersten. De uyteynden van de aderen zyn niet opgevult, en daarom is haar couleur graauagtig.

2. Hier kan men ook zien, dat de uyteynden der slagaderen, eer datse haare vastigheyt komen te verlaten, en in een sappige en smeltbare substantie komen te veranderen, van figure over een komen, met afgesleten penceeltjens.

3. Als mede dat de geseyde smeltbare en sappige roode substantie, op verscheyde plaatsen aan de uyteynden gelaten zynde, eenigermaten voor kliertjens soude kunnen aangesien worden, maar de zake beter ingesien zynde, soo is de Milt t'eenemaal kliereloos. Ziet hier over verder na myn antwoort op de vierde voorgestelde Brief, waar in den beminden leser ook desselfs figure zien zal.

No. XI. Een ſtuk van 't langwerpig merg uyt een Kind, waar in te zien zyn ten

1. Die uytpuylentheden, dewelke olyfs-wyſe lighamen geheeten worden, als mede ten

2. Die gene, dewelke pyramidwyſe lighamen genoemt zyn.

Ten 3. Die ſleuve, in 't midden deſer geſeyde lighamen geplaatſt zynde.

4. Het ronde of ringwyſe lighaam van D. Hr. Willis.

5. Een gedeelte der beenen of ſchenkels van 't langagtig merg, ten

6. Soo ſtaat aan te merken, dat de figure na dit ſelfde voorwerp geſneden, te zien is, in myn antwoord, op de 14 e voorgeſtelde Brief, Tab. 14. Fig. 4.

No. XII. Een van de Hals wervelbeenderen van een kleen Kint, waar in nog een gedeelte van 't rugmerg is blyven zitten.

't Selve toont ons ten 1ſten ſeer klaar aan, dat het ſchorſſige gedeelte, uyt loutere bloetvaatjens is beſtaande.

2. Ook zyn de twee op zy loopende wervel-ſlagaders hier voor een gedeelte te zien.

No. XIII. Een ſtuk van den bogtigen Darm, wiens natuurlyke gedaante en couleur, (als van een levendig menſche), ſeer wel bewaart zyn, en dat uyt een kleen kint.

Aanmerkt ten eerſten. Door het Darmſcheyl ziet men niet alleen de aderen en ſlag-aderen, maar ook zelfs de zenuwkens verſpreyt te zyn, en dat ſeer veel in getale, na welkers quetſinge ſware toevallen en onlydelyke pynen komen te volgen.

2. Des Darmſcheyls ſlagaderen door het gedarmte haar verders verſpreydende, en een ſtuk weegs over des ſelfs darms buytenſte geſien zynde, ſchynen wel ſchielyk afgebrooken te werden en te verdwynen, edog deſelve lopen binnewaarts, na het zenuwagtige vlies, aan wie ſy hare voornaamſte takken overgeven.

XIV. Een ſtuk van 't dunne herſſenvlies van een jong Kintje, waar in klaar te zien is de 't ſamenkomſte en 't vereenigen van de ſlaap-ſlagaderen, met die van de wervelſlagaderen.

No. XV. De Tong van een Jonge, hangende in een Vles met heldere vogtigheyt, ten eynde verſcheyde zaken klaarder voor ons geſigte komen zouden.

Aanmerkt ten eerſten. Langs de bovenſte vlakte des Tongs kan men de cours der ſlagaderen diſtinctelyk zien, nadien deſelve met een wit-wasſige ſtoffe vervult zyn.

2. De grootſte deſer uyt de keel voortkomende, loopen door het midden

den van de Tong, en haare takken meest na beyde de zyden des Tongs, geheel anders gaat dit toe ontrent het onderste des Tongs, alwaar twee slag-aderen na de lengte des Tongs loopen, een pink breete van den omtrek van de Tong, en geven deze twee slag-aderen zoo veele takjens uytwaarts na den ommetrek, dat zy een kleene bosschasie van bladerlooze boompjens verbeelden. Ziet de derde Plaat, en daar in de 4. Fig.

No. XVI. Zes stukken van ribbens, met hare tusschenribbige spieren, en dat uyt een kleen Kint.

Aanmerkt ten eersten. Het vervullen van hare slag-aderen met een root-wassige stoffe, is oorzake, dat ik die slag-aderen, (van my uytwendige tusschenribbige slag-aderen geheten) uytgevonden heb, waar van ik nooyt iets beschreven heb gevonden; ook heeft men ons die tot nog toe door geen figuuren afgebeelt.

2. De spruyten of takken dezer slag-aderen, door het beene-vlies der ribbens loopende, hebben eenen cours, gansch verscheyde van die geene, dewelke van buyten door de tusschenribbige spieren loopen. Ziet de 3. Plaat, Fig. 3.

3. 't Is vermaaklyk om te zien, hoe perfect dat de takjens van de uytwendige tusschenribbige slag-aders, de cours van de bewegende draatjens der uytwendige tusschenribbige spiertjens komen te volgen.

4. De takjens van de gezeyde uytwendige tusschenribbige slag-aderen, ziet men op verscheyde plaatsen verdubbelt te zyn, tussen welke verdubbelinge eene ader komt te loopen, gelyk men altoos bespeurt in de Navelstreng van de Nageboorte, alwaar mede eene ader van twee slag-aderen vergezelschapt word.

5. Als men 't glas omzettende, de contrarie zyde beziet, zoo komen ons alleen die slag-adertjens in 't gezigte, dewelke verspreyt zyn door die oppervlakte van 't borst-vlies, dewelke 't naast aan de Longe is: Deze haar begin, nog ook haar eynde, zyn niet wel te zien, zoo datze confuus door 't gezeyde vlies schynen te loopen.

No. XVII. Een rye, of riste tanden, uyt de eyer-stok, of balletje van een jonge Vrouw, na haar dood, gesneden, waar van ik hier een kleen verhaal doen zal. Omtrent 4 of 5 Jaren geleden, is ons voorgekomen een Vrouw, out omtrent 24 Jaren, van een phlegmaticq temperament, zynde van een swarе ziekte bevangen, namentlyk gedurige koortse, en klaagde over pyn in den onderbuyk, en dat niet zonder benauwtheyt voor 't herte: Deze gestorven zynde, wierd ons gelegentheyt gegeven om haar lighaam te laten openen, in presentie van eenige ervare Heeren Doctoren en Chirurgyns.

Myn Zoon bezyde des Lysmoeders linker zyde, (zoo ik wel onthou-

 den

den heb) eenige hardigheyt gewaar wordende, ſnyt die uyt, en vertoonde ons dezelve; wy bevonden het de Eyerſtok te wezen; ik opende dezelve van eene zyde, en wy bevonden dat 'er een tant in zat, ja een kieze of baktant, het verdere opende ik niet, maar hielt de reſte dezer tanden in haar vlies beſloten, met meeninge, wanneer my gelegentheyt voorquam om publyk t'Anatomiſeren, de reſte ook te ontblooten. Deze gelegentheyt my voorgekomen zynde, verhaalde ik het voorval, en bragt de geheele riſte met tanden te voorſchyn; ook zo opende ik nog een kleen gedeelte van de gezeyde riſte, en vertoonde alzoo ook een tweede tant, die een Honts tant gelyk is. Deze twee ontbloote tanden, als mede alle de reſte ten deele ontbloot, ten deele nog in haar dikvlies beſloten zynde, werden by my in een vogtigheyt bewaart, gelyk de Fig. 1. Tab. 3. komt aan te wyzen.

Aanmerkt ten eerſten. In deze riſte tanden, dat ik, tot meerder certificatie van dit wonderlyke voorval, de twee ontbloote tanden aan eene zyde nog vaſt heb laten zitten aan haar dikke vlies.

2. Gelyk men in de kleene kinderkens nooyt komt te beſpeuren, dat de tanden volkomen of volmaakt zyn, alzoo mede is 't, dat in deze ontblote tanden het uyterſte van de wortel komt te ontbreken.

3. In kleene kinderkens zyn de tanden hol, deze in tegendeel zyn gantſch geſloten, en zonder eenige holligheyt.

4. Hoe veel tanden dat 'er nog in 't dikke vlies verders beſloten zyn, kan ik niet zeggen, aangezien ik het verder nog niet geopent hebbe.

N°. XVIII. Een kleen gedeelte van de onderſte kaak eenes jonggeboore Kints, van zyne vliezige deeltjens nog omvangen, waar in twee tanden gezien worden.

Aanmerkt ten eerſten. Het geheele geſtel dezer tanden, eer datze uyt hare kasjens komen te puylen, zyn in die tyt zagt van ſubſtantie, waar door men hier zeer veel ſlag-aderkens ziet paſſeren.

2. Een dezer twee tanden, na de lengte opgeſneden zynde, is van doorgeſnede ſlag-aderkens zeer wel voorzien. Ook zoo ziet men diſtinctelyk de ſlag-aderkens door het vliesken, dat de tweede Tant omvangt, 't welk nog voor 't grootſte gedeelte ongequetſt is gebleven.

3. Hoewel de Tanden in dien tyt geheel en al zagt zyn, zoo verſchilt nogtans de buytenſte zelfſtandigheyt veel van de binnenſte. De buytenſte beſtaat uyt twee zelfſtandigheden, die verſcheyden zyn van couleur, gelyk hier evident gezien kan werden, maar de binnenſte in tegendeel is eencouleurig en zagter.

N°. XIX. Een ſtuk van het dunne herſſen-vlies, waar aan een gedeelte

van

van de ſchorſſige zelfſtandigheyt van de herſſenen vaſt zit, en kan men zeer klaar zien, dat deze ſchorſſige ſtoffe uyt loutere uyteynden van bloetvaatjens haar beſtaan heeft.

Aanmerkt ten eerſten. Ik zegge haar geſtel geheel uyt loutere bloetvaatjens te beſtaan: maar of deze alleen te houden zyn voor uyteynden der ſlag-aderkens, dan of dezelve ook vergezelſchapt gaan met aderkens, en heb ik tot nog toe niet konnen uytvinden, hoewel 't waarſchynlyk is.

2. Deze gezeyde uyteynden van bloetvaatjens worden van plaats tot plaats zagter en zagter, zoo datze ten laatſte in een bryagtige ſtoffe, in wat waters gedaan zynde, kan gediſſolveert werden, 't geene ook plaatſe heeft ontrent de milt, gelyk ik zulks aangewezen heb in myn Antwoord op de vierde voorgeſtelde Brief, aan den wel geoeffenden Heer J. Campdomerc.

3. Indien men deze ſchorſſige ſtoffe door konſt komt te verharden, zoo verlieſt ze deze eygenſchap, en vertoont haar klonterig.

4. Hier kan men zien, dat de ſchorſſige zelfſtandigheyt geenzints uyt kliertjens haar beſtaan heeft. Ziet verders hier over na myn Antwoord op de 12. voorgeſtelde Brief, Tab. 14.

N°. XX. De Milt eenes Kinds, zoo net geprepareert en bewaart, datze ſchynt vers uyt het lighaam gehaalt te zyn.

N°. XXI. Het oor van een Kint, 't geen van zyn natuurlyke couleur niet ſchynt afgeweken.

Aanmerkt ten eerſten. De ſweetgaatjens open ſtaande, zitten zoo digt by een, dat ons dit deel zeefswys voorkomt.

2. Tuſſchen deze ſweetgaatjens, kan men door toedoen van vergrootglazen, de bloetvaatjes met een rootwaſſige ſtoffe opgevult, klaar zien.

DE LAA

Onder dit Cabinet onthoud in zig Cedere vierkante Doozen, waar van de

1. Vervult is met gedroogde en opgeſnede ſtukken van den nugteren darm van een Menſch, op dat men de kliertjens en andere zaken zien konde.

Aanmerkt ten eerſten. Deze klieren zyn van dat ſlag, die men niet onder de eenzame, maar tropswyze klieren ſtelt.

2. De bloetvaatjens, door deze kleene kliertjens loopende, zyn voor ons gezigt niet t'eenemaal verborgen, nadien ze met een rootwaſſige ſtoffe zyn vervult.

3. De ſlag-aderkens, dewelke door het buytenſte en gemeene vlies dezes darms loopen, hebben een geheel andere cours, als die geene, dewelke haar door de andere vliezen der darmen verſpreyden.

4. De latwyze ringen, by andere oogluykende klap-vliezen geheten

 zynde,

zynde, werden in dit ſtuk van den bogtigen darm nog gevonden, hoewel het droog gemaakt is.

5. Niet alleen de gezeyde latwyze en halfmanige ringen, maar ook zelfs het geheele ſtuk dezes darms, zyn hoog root, en dat wegens het opvullen van hare ſlag-aderkens met een rootwaſſige ſtoffe.

DE TWEEDE VIERKANTE DOOS

Onthoud in zig verſcheyde ſtukken van Menſchen darmen.

A. Een ſtuksken van den nugteren darm, na het opblazen gedroogt en opengeſneden, op dat men de oogluykende en halfmanige klap-vliezen, of latwyze ronde uytpuylentheden zoude komen te zien.

B. Stukken van den Colyk- en Bogtigen darm, met den geheele blinden darm, en wormwyze aanhangſel, als mede dat gedeelte van 't darmſcheyl, 't welk eygen is aan 't gezeyde uytſteekſel. En is dit genomen uyt een jong geboore Kintje. Door 't gezeyde wormwyze uytſteek, ziet men zoo veel ſlag-aderkens loopen, dat het in 't geheel hoog root is geworden, na dat ik dezelve vaatjens met een rootwaſſige ſtoffe vervult hadde.

Hier ziet men den blinden darm in jong geboore Kinderkens veel te verſchillen van die, dewelke eenige jaren out geworden zyn: want in geene bemerkt men den diameter van plaats tot plaats te verkorten, ende den blinden darm nauwer en nauwer, en eyndeling in het wormwyze uytſteek verandert te werden. Maar in deze, dewelke eenigen tyt ter werelt zyn geweeſt, daar gaat het zoo niet toe, gelyk naheen getoont zal werden.

C. Een ſtuk van den Colyk-darm, met deszelfs [*meſocolon*] grove darmſcheyl, waar door ontelbaare opgevulde ſlag-aderkens komen te loopen.

D. Een ſtuk van den Bogtigen darm, na het droogen open geſneden, wiens ſlag-aderen zoo veelvoudig zyn, dat zy een boſſchaſitje komen te verbeelden.

E. Een ſtuk van den Colyk-darm, wiens banden, voor het drogen los gemaakt zyn, op dat men klaar zoude kunnen zien, dat den Colyk-darm niet dikker van zelfſtandigheyt is, als de andere darmen, en dat de differentie alleen voortkomt wegens deszelfs banden, en oogluykende klapvliezen.

IN DE DERDE CEDERE DOOS

Werden gevonden twee Nieren van een Menſch, grooter als men gewoonlyk komt te zien: Hier aan zyn de groote ſlag-ader, en hol-ader nog vaſt.

Deze Nieren zyn tegens de gemeene loop van de natuure, verzien van twee overtollige Niers ſlag-aderen.

A. A. Der

A. A. Der Nieren ſlag-aderen.

B. B. De twee ſlag-aderen der Nieren, die men hier overtollig ziet.

C. De ſtronk van de groote ſlag-ader even onder het middel-rift afgeſneden, en met een rootwaſſige ſtoffe vervult.

D. De ſtronk van de hol-ader even onder het middel-rift afgeſneden, en met een witwaſſige ſtoffe opgevult.

E. E. De heuptakken van de hol-ader.

F. F. Des groote ſlag-aders heuptakken.

G. De onderſte darmſcheyls ſlag-ader.

H. De bovenſte darmſcheyls ſlag-ader.

I. Des maags ſlag-ader.

K. De linker nier-ader, voortkomende, tegens de gemeene loop der natuure, even boven de verdelinge van de hol-ader in heup-takken.

L. De regter nier-ader op haar gewoone plaats uytſpruytende.

M. De linker zaad-ader, ſpruytende uyt de nier-ader.

N. De regter zaad-ader, voortkomende niet alleen uyt de regter nier-ader, maar ook uyt de hol-ader zelfs.

O. O. De Pisleyders ſlangswys loopende.

IN DE VIERDE DOOS

Vint men eenige zeer kleene Vliegen, als mede de doppen of ſchellen der Popjens, waar uyt zy voortgekomen zyn; en zyn deze Popjens in 't wateren door de waterwegen ten lyve uytgedreven.

Een zeker voornaam Perzoon, eenigen tyd van jeukte en ongemak tuſſchen zyn fondament en ſakje klagende, als mede van moeilykheyt in 't maken van zyn water, verzoekt eerſt een bequaam Chirurgyn, en daar na ook My, om ons dit ongemak voor te houden: Wy vonden het water geensſints qualyk geſtelt te zyn, als alleen dat 'er in de grond van 't glas veele langwerpige lighaamtjes lagen, die hy ons zeyde veele dagen daar in gezien te hebben.

Dit ziende, verzogt ik, eenige met my te mogen nemen in een doosje, om die nauwer te examineren, 't welk my toegeſtaan wierd: Maar als ik den volgenden dag het doosje open maakte, vond ik 't zelve met zeer veel kleene Vliegskens, en dopjens, waar uyt deze Vliegskens gekomen waren, bezet te zyn: Hier over verzet zynde, nam ik een Vergrootglas, en bevond de gezeyde rond en lange lighaamtjens niet anders geweeſt te zyn als kleene Popjens, dewelke deze Vliegskens voortgebragt hadden. Alle deze Vliegskens in 't doosken levendig zynde, vlogender verſcheyde hier en

daar weg, onder deze vond ik 'er een, die nog aan het dopje van 't Popje vast zat, 't welk my alle twyfel weg nam. Ziet de 5. Fig. van de derde Plaat, Lett. B. door een Vergrootglas, als mede Lett. A. zonder Vergrootglas afgebeelt. C. en D. verbeelden 2 Dopjens mede zonder eenige vergrootinge.

Zoo hier iemand komt te vragen, hoe, en waar uyt deze popjens zyn voortgekomen in de krop van de blaas, zoo dient tot Antwoord, nadien de watergang een opene weg is, zoo behoeft men na geen andere te zoeken, die minder bequaam zyn. En alzoo is 't waarschynlyk, dat 'er zeer kleyne Wormkens door de watergang gepasseert zyn, tot aan de krop van de blaas, alwaar zy zyn blyven zitten, tot datze de gedaante van Popjens aannamen. Wanneer ik deze Historie een voornaam Heer verhaalde, zoo gaf hy my tot Antwoord, dat hy zulks niet alleen aan hem zelve ook eens had geobserveert, maar dat hy 't zelve nog eens in 't water van een Vrouwspersoon ondervonden had. 't Is niet onwaarschynlyk, zoo my dunkt, te geloven, dat den mensche zulks onderhevig worden op het Secreet zittende, voornamelyk als iemand langwylig zyn verblyf aldaar komt te nemen, en dat op zekere tyden, wanneer zulke Wormkens haar opdoen, 't welk mogelyk zelden voorvalt, en daarom ook zulke ongemakken niet veel voorkomen.

UYTLEGGING van de derde PLAAT.

De eerste Figuur wyst ons aan een rye Tanden, dewelke in een der Eyerstokken, of Ballekens van een Vrouw zyn gegroeyt.

A. *Een Honds-tand.*

B. *Een der Baktanden of Kiezen.*

C. *Een gedeelte van de rye of riste, waar in de rest van de tanden nog zyn besloten, zonder de minste ontblooting van dezelve.*

D. *Een gedeelte van 't dikke vlies, waar in de gezeyde Tanden voor een gedeelte nog zyn gesloten, en voor een gedeelte ontbloot.*

De tweede Figuur wyst ons aan dezelve Tanden, zoo als ons die aan de contrarie zyde voorkomen, met een gedeelte van 't gezeyde dikke Vlies.

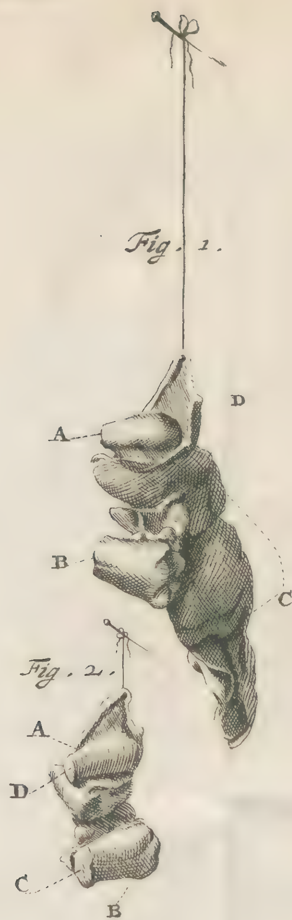
A. *De Honds-tand.*

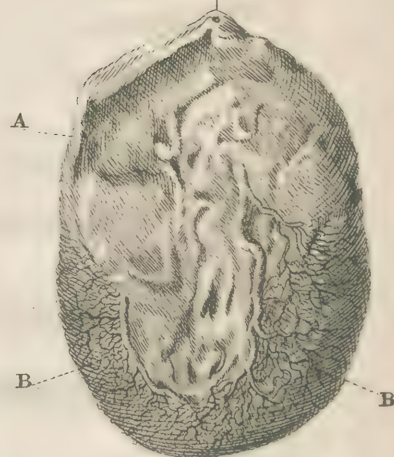
B. *De Bak-tand.*

C. D. *Dezer Tanden onderste deel, of wortelen, dewelke nog niet volmaakt, ook niet hol, maar met een been harde stoffe vervult zyn.*

De derde Figuur toont ons een stuk van de Borst, namentlyk eenige

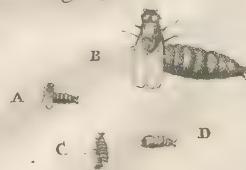
Rib-

 C. Huijberts. ad vivum sculp:

Ribbens met haar tusschen-ribbige Spieren, als mede de uytwendige tusschen-ribbige Slag-aderen, en dat uyt een kleen Kind.

A. *De afgesnedene Ribbens.*

B. *De tusschen-ribbige Spieren.*

C. *De uytwendige tusschen-ribbige Slag-aderen (aldus van my geheten,) loopende niet alleen langs de onderste, maar ook bovenste rand van de ribbens. Nu deze komen niet inmiddels voort uyt de groote slag-ader, nog ook uyt de inwendige mam-takken, maar de inwendige tusschen-ribbige slag-aderen brengen de uytwendige voort.*

De vierde Figuur wyst ons aan de Tong van een Jongeling, zoo als men die van onderen ziet.

A. *Des Tongs vliesig bekleetzel, 't welk ons hier vry dik voorkomt, wegens deszelfs omslag.*

B. B. *De onder-tongige slag-aders, welkers veelvoudige takskens, een bladerloos bosschasitjen komen te verbeelden.*

In de vyfde Figuur werden eenige Vliegen, en schellen van Paapjens verbeelt.

A. *Een kleen Vliegje met deszelfs dopje, daar het Vliegje uytgekomen is.*

B. *Het zelve door een vergrootglas gezien en afgebeelt.*

C. *Twee aan den anderen gevoegde Dopjens, waar uyt de Vliegen zyn voortgekomen.*

D. *Een afgezondert dopje.*

UYTLEGGING van de vierde PLAAT.

De eerste Figuur wyst ons aan de Tepel van de Borst van een Walvis.

A. *Een stuk van 't vel van de Borst.*

B. *De Tepel van de Borst.*

C. *Des vels Tepeltjens van de Tepel van de Borst buyten 't vel uytpuylende, dezelve konnen heel klaar gezien werden zonder vergrootglazen te gebruyken, en zyn deze in dit object wat grooter afgebeelt.*

D. *De holte aan 't uyterste van de Tepel.*

De tweede Figuur representeert de algemeene Melk-canaal van de Borst van een Walvisch, waar in alle de andere melk-vaatjens haar komen te ontlasten: en is deze canaal van zeer veele sleuven verzien.

In de derde Figuur werd vertoont een gedeelte van 't dunne herssen-vlies van een jong geboore Kintje, 't welk dan ter tyd zoo dun en teer is, dat het in dunte en teerheyt een spinnewebbe nauwlyks behoeft te wyken.

Ondertusschen staat te considereren, dat de bloetvaten haar zoo veelvoudig door dit gezeyde Vlies komen te verspreyden, dat dezelve tot het wezen van 't dunne herssen-vlies meer schynen te contribueren, als de overige vliesigheyt, dewelke voornamentlyk schynt gedestineert te zyn, om de bloetvaten t'zamen te houden, ten eynde zy niet onder een zoude verwerren.

De vierde Figuur verbeelt ons de Tepel van de Borst van een Vrouw, met deszelfs omme-schreef, of kring.

A. *Een gedeelte des krings van het opperhuydeken ontbloot, waar door het vel des krings ons witagtig voorkomt.*

B. *Een gedeelte des krings van 't opperhuydeken niet ontbloot, weshalven het vel zig aldaar bruyn vertoont.*

C. *De gaatjens of mondekens van de melk-canaaltjens, die hier in de Tepel van de borst zigtbaar zyn.*

D. *De Tepeltjens van 't vel van de Tepel des borsts, als mede die van de kring, puylen eenigzints uyt, en worden dezelve meer hier in 't vel gezien door vergrootglazen, als op andere plaatsen. Hier door komt het te gebeuren, dat de tepel van de borst van haar oppervelleken ontbloot, veel swaarder pyne komt te verwekken, als wel op andere plaatsen van ons lighaam vernomen werd, alwaar de tepeltjens van 't vel niet zoo ver buyten het vel uytsteken. Dit is ook de reden, dat de kloven, ontvellingen, &c. hier ter plaatze ook qualyker te genezen zyn: in tegendeel de Tepels van de borst wel gestelt, en van haar oppervelleken niet ontbloot zynde, verwekken de zuygende kinderen aan de voedsters een aangenaam gevoelen, door het geduurig trekken aan de Tepel; maar niet alzoo wanneer zy de borst by nagt elders komen te vatten.*

De vyfde Figuur toont ons een gedeelte van de Tepel des Borsts van een Walvisch, wiens melk-canaal geveurt, en als met fronzels gekerft is.

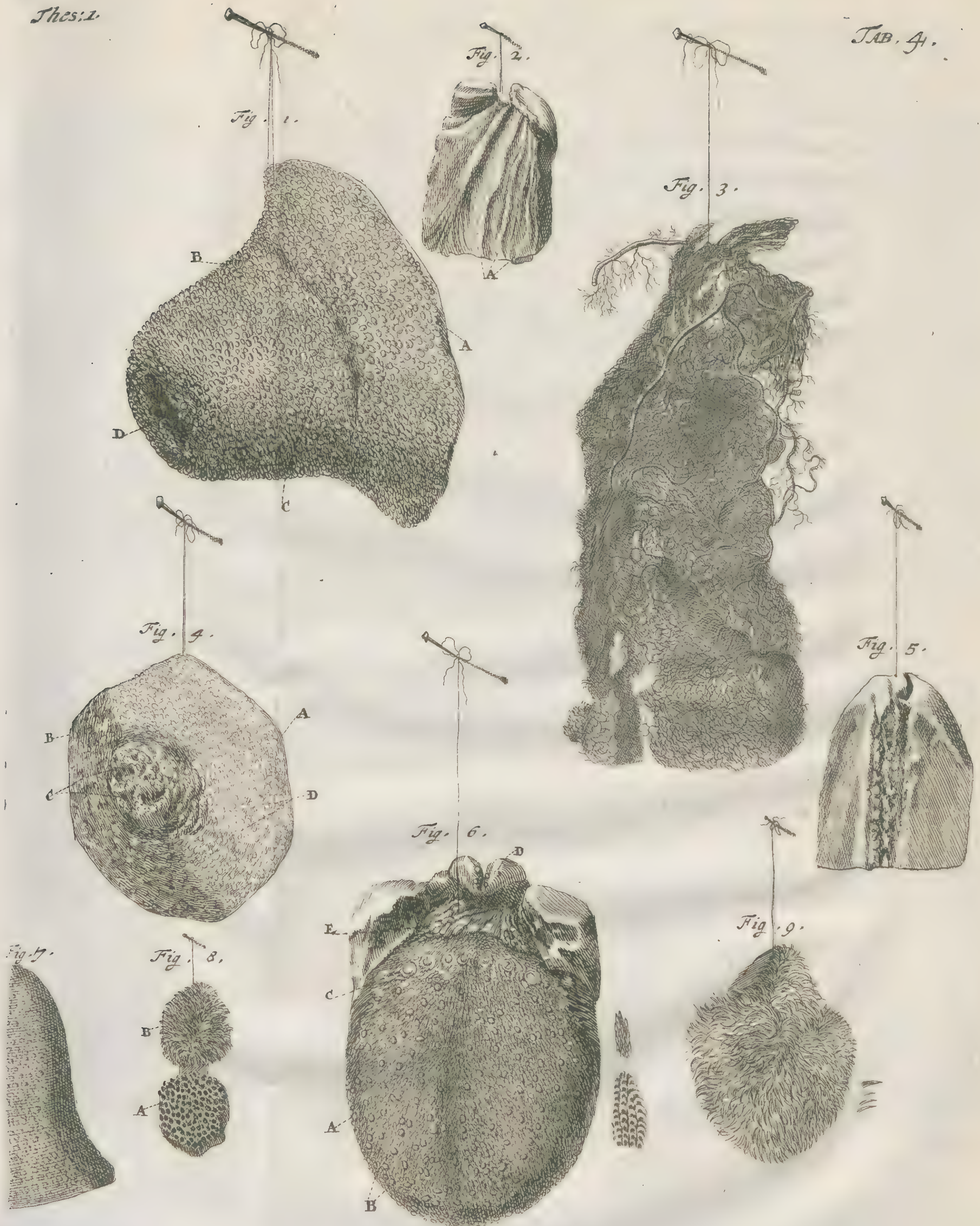
De zesde Figuur wyst ons aan de Tong van een Kind met het strotsklapje; in dezes Tongs oppervlakte zitten ontelbare Tepeltjens, die het naaste werktuyg van de smaak zyn.

A. *De Tong.*

B. *De Tepeltjens, van gedaante kleene* [fungi] *padde-stoelkens gelykende, onder deze zyn 'er ontelbaare, dewelke ons boogs-wyze voorkomen: Deze heb ik, door een vergrootglas gezien zynde, grooter laaten tekenen als 't leven, en dat bezyde deze Tong, onder die geene, dewelke hier puntig gezien werden: Deze puntige heb ik hier ook laten verbeelden, nadien my dezelve zeer dikwils puntig voorgekomen zyn in andere Tongen.*

C. *Een rye van groote Tepeltjens, dewelke plat en rond zyn, in 't midden verzien van kleene gaatjens of mondekens, rondom dezelve loopt ook een kring.*

D. *Het*

Neerd. Taf. 76.

C. Huijberts, ad vivum. Sculpsit.

D. *Het ſtrotte-hooft met verſcheyde kliertjens bezet.*
E. *Groote Tepeltjens aan de grond des Tongs, onder het ſtrotten-hooft.*

In de zevende Figuur werd een gedeelte van de Tepel van de Borſt van een Walviſch vertoont, wiens opperhuydeken, en netwyze lighaam van Malpighius nog niet zyn weg gedaan, weshalven de Veltepeltjens buyten het vel niet uytpuylen.

De achtſte Figuur ſtelt ons voor oogen een ſtukje van 't gedeelte van de Tepel des Borſts van een Walviſch met deszelfs ontdaane vel-tepeltjens, en hangt hier van af een ſtukje van deszelfs net-wyze lighaam.

A. *Het Net-wyze lighaam.*
B. *De ontdaane Vel-tepeltjens.*

De negende Figuur verbeelt ons een ſtukje van de Tepel des Borſts van een Walviſch, wiens Vel-tepeltjens van myn ontdaan zyn in ſchoon water, dat is, yder Tepeltje is uyt veele zenuwagtige draatjens te zamen geſtelt, maar zyn deze draatjens op de wyze van nat gemaakte penceeltjens van een geweken, en verbeelden deze draatjens hayrtjens te zyn.

Ondertuſſchen moet men aanmerken, dat van my in dit ontdoen gantſch geen gewelt aangewent is; alleen had ik twee dekſels, waar mede het vel is omvangen, weg genomen.

Dit experiment ſchynt te confirmeren, dat de Vel-tepeltjens haar beſtaan hebben uyt de uyteynden der zenuwen, nadien de zenuwen ook zelfs uyt een ontelbaar getal van zenuw-draatjens te zamen zyn geſtelt, dewelke aan haar uyt-eynde de Vel-tepeltjens uytmaken. In de menſche heb ik nooyt deze ontdoening der Vel-tepeltjens konnen te wege brengen, nadien deze hare draatjens al te vaſt aan een verbonden zyn. Aan de linker zyde van deze Figuur ſtaan eenige Vel-tepeltjens die niet ontdaan zyn, en ſcherp toeloopen.

HET TWEEDE ANATOMISCH CABINET.

AAN DEN GOED-GUNSTIGE LEZER.

DE Goetgunstige Leser zal ook eenige saaken in dit twede en andere volgende Cabinetten beschreven vinden, van dewelke ook al gewag gemaakt is in 't eerste. Weet dat zulks niet sonder reden gedaan is; want na dat de beschryvinge van 't eerste Cabinet in 't ligt gegeven is, soo heb ik nog verscheyde saaken naaukeuriger uytgevonden, dewelke my, doenmaals nog onbekent waren. Verscheyde zaken zyn ook van tyd tot tyd netter en curieuser van my toebereyd, nadien ik gedurig nog besig ben in 't openen en ondersoeken van het menschen lighaam. Ook zult ge zien, dat de onderwerpen van den anderen verschillen, ten opsigte van 't geene aan d'eene en d'andere vast gehegt is. Wanneer ik de beschryvinge van 't eerste Cabinet in 't ligt gaf, so was my nog niet bekent de behandelingen, waar door de levers, sonder haare pretense klieren te weren, die daar waarlyk niet te vinden zyn, zo toebereyd worden, dat alle de vaten, (de allerkleynste niet uytgesondert) die de mensche lever by na uytmaken, gesien kunnen werden. Hoewel ik nu dit en andere dingen meer, ondervonden heb, soo en kan ik egter van my niet verkrygen, de voorgaande saken te verwerpen, en andere in plaatse te zetten. Laat deze, en ook te gelyk gene beschouwt werden, dewelke in een tyd van 37. jaren van my toebereyt zyn, en zoo zal het blyken, dat niet zonder reden, alle de saken, met een zeer grooten arbeyd toebereyt zynde, van my in 16. en meer zoo Cabinetten als kassen bewaart worden; en staan alle dese toebereytselen van 't lighaam door malkanderen, op dat

dat het te aangenaamer voor 't oog ons soude voorkomen: anders en soude het my ook wel niet mogelyk geweest zyn, het eene Cabinet te vervullen, alleen met herten van menschen, op verscheyde wyse toebereyd, het andere met kleyne Kinderkens, een ander alleen met kinderen hooftjens, &c. Edog zulks zoude voor 't ooge soo aangenaam niet zyn geweest.

In dit twede Cabinet werden ses Planken gevonden, op welkers eerste en onderste deze navolgende zaken geplaast zyn.

N°. I. EEn vlesje onthoudende in sigh 't ooge van een Walvis, over dwers in twee gesneden, en soo toebereyd, dat de dikte van 't harde vlies *Sclerotica* als mede de bloetvaten van 't aderaghtige vlies kunnen werden gesien, en dat in een heldere voght.

Aanmerkt ten eersten, dat het Oogh van een Walvis seer kleyn is, als men het komt te vergelyken by de groote van de Vis, want het en is niet grooter als een middelmatige Oranje Appel, gelyk de 1, 2, 3, en 6. Figure van de eerste Plaat, Thes. 2. aanwysen.

Ten tweede, soo kan men de bloedvaten van 't aderachtige vlies klaar en distinct zien, alhoewel deselve niet opgevult zyn. Hier van loopt een eensame en groote tak rontom even boven het druyve vlies, en dat aan desselfs rand, syne grootste takken opwaarts verspreyende; maar in den mensch lopender seer dikwils, (soo niet altoos) ses groote takken, en dat op ses verscheyde plaatsen, in 't midden van het aderagtige vlies, en niet rontom de geseyde rand, en dat soo op, als nederwaarts haar verspreydende. Ziet in de 13. voorstel brief 8. Fig. van de 16 Plaat. En dat van een Walvis, Fig. 6. Tab. 1. van dit twede Cabinet.

N°. II. Een vles met voght, waar in onthouden werden drie voorwerpen; het eerste is eenes Jongens Ooge, 't welk over dwers opgesneden is; desselfs buytenste is het harde vlies des oogs, het binnenste is het mergagtige nettevlies. De Figure hier van staat afgebeelt in de 13. voorstel brief Fig. 15.

Het tweede voorwerp is een mensche ooge, wiens harde vlies [*Sclerotica*] ten deele afgenomen zynde, het aderagtige vlies [*Choroidea*,] met des selfs slagaderkens seer bequaam in 't gesigte komt; want de slagaderkens zyn vervult met een rootwassige stoffe. Waar benevens men ook de loop der slagaderen en zenuwen over de gesigt-zenuw beschouwen kan.

Het derde voorwerp is de crystaline vogtigheit, wiens helderheit benomen is door de vogt, waar in datse gelegen is; soo datse haar nu wel geheel wit vertoont, egter is desselfs groote, nog ook de natuurlyke gestalte niet verandert.

No. III. Een doorgesnede menschen Ooge, om alsoo het inwendige te kunnen zien; in desselfs agterste gedeelte heb ik het buytenste of harde vlies [*Sclerotica*] ten deele afgescheyde van het naastaanvolgende aderagtige [*Choroidea*] waar door niet alleen het aderagtige, maar ook selfs het Ruyschen vlies [*Ruyschiana*] klaar voor komen; zynde nog onderling vereenigt.

Aanmerkt ten eersten, dat men het nettevlies [*Retina*] met desselfs slagaderkens na wensch hier zien kan, en komen deselve uyt het midden deses oogs voort.

Ten twede, in het twede en voorste deel deses oogs, kan men ook van agteren of van binnen zien, den hayrwyse band, [*ligamentum Ciliare*] met des selfs opgevulde slagaderkens; als mede het aanhangsel van den geseyden band, en ook de plaatse, alwaar gelegen hebben de crystaline en wateragtige vogten.

Wie kan dan verders in twyfel trekken, dese en ontallyke andere zaken, zonder vooroordeel ingesien zynde, dat dese onze manier van bereyden en vertoonen, seer veel van de gemeene maniere en wyse verschillende; te verkiesen is; want ik vertrouwe, dat het onmogelyk is, dese en gene dingen soo accuraat te vertoonen, ten zy men de voorwerpen aldus voor oogen houd, en hier door soo hebben ons onse voorgangeren in de Ontleedkonste, veele zaken op de mouw gespelt, die men nu bevind anders te zyn.

No, IV. Een Vlesje, en daar in twee voorwerpen. Het eerste aan een hayrtjen hangende, is het agterste deel van een Menschen Oog; in 't selve beschout men het harde [*Sclerotica*] en aderagtige vlies [*Choroidea*] en daar nevens ook twee zenuwkens, (hayrwyse bants zenuwkens [*Ciliares*] van my geheten zynde van 't voorwerp selfs af hangende, zynde zeer sagt en breeksaam.

Het tweede voorwerp is het voorste deel van 't selvige Oog, waar in zeer fraay gezien kunnen werden de Ruyschen en aderige vliesen [*Tunica Ruyschiana & Choroidea*,] niet tegenstaande datse nog onderling vereenigt zyn; het binnenste is het Ruyschen vlies, doorweven zynde met slagaderkens, welkers cours veel verschilt van die van het buytenste of aderige [*Choroidea*] want dese en gene lopen kruyswys door malkanderen. Daarenboven zoo kan men hier zien, dat den hayrwyse band van veele slagaderkens verzien is.

N. V. In dit Glas met vogtigheyt vervult, zyn twee voorwerpen, waar van het eerste ook aan een hayrtje hangende, 't agterste gedeelte is van een Menschen Oog, over dwers gesneden zynde; in dit voorwerp zyn deze volgende zaken te zien.

Ten

Ten eersten het harde vlies, [*Sclerotica*] als mede het aderige [*Choroidea*] vereenigt met het Ruyschenvlies [*Ruyschiana*,] en loopen der selver slagaderken mede kruyswys, gelyk hier vooren is vermelt.

Ten tweden, soo kan men hier ook zien eenig overblyfsel van de slagaderkens, van 't nette vlies, [*Reticularis*] spruytende uyt de zyden van de inplantinge van de gesigt-zenuw in 't harde vlies.

Het andere voorwerp, gelegen in de gront van 't Glas, is het voorste deel van 't Oog, wiens agterste zyde ons hier voorkomt, namentlyk den hayrwyse band met des selfs aanhangsel, en zyn dese beset met een swarte natuurlyke stoffe.

N°. VI. Het Oog van een Mensch zoodanig omgekeert, dat men de binnenste oppervlakte zien kan.

Aanmerkt ten eersten, dat het vlies [*Sclerotica*] weggesneden zynde, alleen het aderige en Ruyschen vlies, [*Choroidea & Ruyschiana*] gezien werden, waar aan vereenigt zyn den hayrwyse band met des selfs aanhangsel.

Ten tweden, soo is hier een kleen gedeelte van 't aderige vlies van het Ruyschen afgescheyden. Het afbeeltsel hier van wert gevonden in 't antwoord van de 13 Brief Fig. 10.

Ten derden, de slagaderkens die door de hayrwyse band, als mede, dewelke door des hayrigen bands aanhangsel loopen, kan men hier ook by helder weer klaarlyk zien.

N°. VII. Een Vlesje met vogt, waar in een Menschen Oog bewaart word, wiens harde vlies [*Sclerotica*] ten deele weggesneden zynde, deze volgende zaken gezien kunnen werden.

Ten eersten, soo vertoont zig hier het aderige Vlies [*Choroidea*] zeer root, nadien desselfs slagaderkens, zeer veel in getale zynde, met een root-wassige stoffe opgevult zyn.

Ten tweeden, verneemt men hier ses of seven witte zenuwkens regt uyt te loopen, langs des aderige vlieses oppervlakte, en zyn deze zenuwkens hairwyse bants zenuwkens, van my geheten, dewelke, na dien datze wit van couleur zyn, ligt onderscheyden worden van de bloetvaten dewelke zeer konstig opgevult zyn met een root-wassige stoffe. De reden nu, waarom deze gezeyde zenuwkens in de gemene Anatomische behandelinge niet gezien werden, is alleen deze, namentlyk, dat de bloetvaatjens en zenuwkens een en dezelve couleur hebben, ten zy men de bloetvaten eerst komt op te vullen.

Ten derden, deze gezeyde zenuwkens langs het aderige vlies [*choroidea*] lopende, en schynen geen een zigtbarige takje mede te deelen aan het aderige vlies, maar als zy aan den hayrwysen band, en aan des selfs aan-

 hang-

hangsel gekomen zyn, daar door zienwe datse haar komen te verspreyden; hier om ook so ist, dat ikse de name heb gegeven van *Nervi Ciliares*, of hayrwyse bants zenuwen.

Ten vierden, dese geseyde zenuwkens aldus lopende, werden den meemeesten tyd vergezelschapt van slagaderkens, dewelke een slangswyse cours nemen. In dit voorwerp ziet men maar een slagaderken, maar in andere meer.

Ten vyfden. Het aderige vlies is in 't midden open gemaakt, op dat men het nettevlies [*Retina*] zoude zien, 't welk zoo zeer van slagaderkens is verrykt; dat het schier schynt uyt deselve te bestaan. Ziet verder hier op na het schriftelyk antwoort op de voorgestelde 13 Brief, met des selfs figuren. alwaar breder over dese zaken gehandelt word.

Ten 6. Niet alleen dat men hier de gezigt zenuwe klaar zien kan, maar ook selfs die gene, dewelke hem vergezelschappen.

N°. VIII. Een Menschen Oog, in ronte een levendig oog gelykende.

Aanmerkt ten eersten, dat uyt den Oog-appel een geswelleken komt uytpuylen, 't welk men Staphyloma heet, nadien dat het hoornvlies [*Cornea*] met een kleen gaatjen doorboort is; met welk ongemak iemand aangedaan zynde, soo is 'er weynig hope van herstellinge, want het gesigt worden zy gemeenlyk quyt.

Ten tweden, door het harde vlies [*Sclerotica*) lopen veele opgevulde slagaderkens.

Ten derden, aan de zyde van 't Oog hangt een gedeelte van de opperste oogschel, dewelke root voorkomt, wegens haar opgevulde slagaderkens.

Ten vierden, soo kan men hier ook beyde de Traanstippen zien.

N°. IX. Een stuk van 't oog van een Walvis, na de lengte in twee verdeelt zynde, ten eynde men het inwendige gestel zoude kunnen zien.

Hier omtrent staat te letten, dat het aderige vlies [*Choroidea*] voor een groot gedeelte gescheyden is van 't Ruyschen vlies [*Ruyschiana*,] soo dat dese twee vliesen voor een gedeelte gescheyden, en voor een gedeelte nog aan den anderen vast zittende, klaar gezien en onderscheyden kunnen worden, en kan men sulks op tweederley wyze aanmerken, eerstelyk als men deselve van vooren beschouwt, soo komt het Ruyschenvlies van binnen in 't gesigte, en van buyten het aderige. Ten twede, als men dese opgesnede vliesen van ter zyde op de snee beschouwt, daar ze gequest zyn, zoo bevint men deselve in couleur te verschillen in dit voorwerp, want het binnenste en Ruyschen vlies is witagtig, en het buytenste of aderagtige is swartagtig.

N°. X. Het Oog van een Mensch, met des selfs spieren, natuurlyker wyse root van couleur.

Aan

Aanmerkt ten 1. Dat de bol des Oogs styf gemaakt zynde, het Oog zyne rondigheyt behouden heeft.

Ten tweede, langs de oppervlakte van 't harde vlies worden zeer veel waarschynlyke vaatjens of canaaltjens gezien, dezelve hebben eenige gelykenisse met de watervaatjens [*vasa lymphatica*]: Ik zegge waarschynlyke vaatjens, om dat ik harer wesen niet vast derf voorstellen, voor dat ik 't zelve nader zal onderzogt hebben. Dezelve komen my voor, gelyk gezegt is, als warent watervaatjens, blinkend, en doorzigtig; edog, dewyl ik in dezelve geen klapvliezen hebbe gevonden, zoo kan ik my hier in niet voldoen.

Ten derden, over deze zaak heb ik voorheen ook gewag gemaakt, in myne briefswyse Antwoort aan den welgeoefenden Heer Wedelius, over de vliesen der Oogen, f. 13.

Ten vierden, de peesen der Oogspieren een weynig van het harde vlies afgescheyde zynde, geven klaar te kennen dat het harde vlies dikker word ter plaatse, daer de gezeyde peesen haar met het harde vlies vereenigen: soo dat indien iemand dezer peezen uytspanzel voor geen bezonder vlies wil erkennen, soo moet hy egter toestaan, dat dit haar uytspanzel of verspreydinge tot verdikkinge, en versterkinge van 't harde vlies veel komt t contribueren.

Ten vyfden, de beweegingmakende draatjens, dewelke de Oogspieren maken, kan men hier klaarder zien, als wel in een versch gestorve mensch.

Ten zesden. De slagaderen dewelke langs de gezigt-zenvw loopen, kan men hier zien slangswys haar cours te neemen; als mede hoe dat de zenuwen na de bol van 't Oog loopen, dewelke van my hayrwyze bande zenuwen [*Ciliares Nervi*] zyn geheten.

N°. XI. Een Glaasje, waar in een Menschen Oog geconserveert word, word, 't zelve is dwers doorgesneden, en dat zonder eenige voorgaande opvullinge der vaten.

Ten eersten zoo laat zig hier van agteren, of van binnen zien, in zyne natuurlyke plaatse, en stant de hayrwyze band [*ligamentum Ciliare*] als mede des selfs aanhangsel [*processus Ciliaris.*]

Ten tweden, soo komt ons hier te vooren, hoe, en op wat wyze den aanhang van den hayrwyze band af komt te wyken, van dat deel van het hoornagtige vlies [*Cornea*] 't welk den Oogappel [*Pupilla*] komt te maken, om alzoo plaats te verlenen aan de waterige vogtigheyt.

Ten derden, zoo blykt het hier, dat de gezigt-zenuwe voos, en met twee vliezen bekleet is.

Ten vierden, zoo vint men op de grond van dit Glas de crystalline, en glasagtige humeuren, dewelke, hoewelze van de vogt, daarze in leggen, haare

haare helderheyt verlooren hebben, nogtans hier van my geconſerveert zyn geworden, om alzoo te toonen, hoe de glasagtige vogt de cryſtaline, als in haar ſchoot, komt te bevatten.

Ten vyfden, het overblyfzel van de zwarte verwe of ſtoffe, 't welke van het Ruyſchen vlies afgehaalt is, zit hier nog vaſt aan de tedere vlieskens van de glaasagtige, en cryſtaline vogten, en dat in de gedaante van ſwarte draden.

N°. XII. Het Oog van een Jonge, waar van het harde vlies voor een groot gedeelte weggenomen is, op dat men het Ruyſchen en aderagtige vlies zoude kunnen zien. En deze beyde in 't midden doorgeſneden zynde, kanmen ook het netwyze vlies beſchouwen.

Aanmerkt ten eerſten. Op dat men de ſlagaderkens van 't netwyze vlies [*Retina*] dewelke zeer ſubtyl zyn, zoude kunnen zien; zoo heb ik desſelfs ſlagaderkens met een roodwaſſige ſtoffe opgevult.

Ten twede. Het vlieſige van 't netwyſe vlies [*Retina*] is zo fyn, dat het in 't eerſte opſlag van 't oog naulyks gezien kan werden, al zyn ſchoon onze oogen door vergrootglaſen verſterkt,

Ten derden. Soo en verſchynt ons hier niet het mergige wezen van 't netwyſe vlies; of nu het zelve door deze vogt geconſumeert is, dan of het van den beginne af niet geweeſt is, en kan ik niet zeggen.

N°. XIII. Een Menſchen Oog over dwers opgeſneden.

Aanmerkt dat ik hier de ſlagaderkens, die door 't Ruyſchen en Netwyſe vlies lopen, opgevult hebbe, met een rode ſtoffe, en alzoo kan men te bequamer zien, waar de gezeyde vliezen komen te termineren, 't welk is aan 't eynde van den hayrwyſe band.

N°. XIV. Het voorſte deel van 't Oog van een kleen Kind, 't zelve zoodanig omgekeert, dat het binnenſte het buytenſte is geworden, waar door het geſtel van den hayrwyſe band ons naakt en klaar voorkomt.

Aanmerkt ten eerſten, Hoewel de ſlagaderkens, door den hayrwyſe band verſpreyd, en opgevuld met een roode waſſige ſtoffe, hier wel kunnen gezien werden; zoo iſt nogtans klaarder te zien, als men een vergroot glas voor 't ooge houd.

Ten twede. Den hayrwyſe band is met zyn natuurlyke ſwartverwige ſtoffe bezet, uytgenomen hier digt aan des oogappels rand.

Ten derden. De glaasagtige en cryſtaline vogtigheden vertoonen haar op de grond van 't Glas, aan deze ziet men nog een portie van de natuurlyke ſwarte ſtoffe vaſt zitten, van het Ruyſchen vlies afgeſcheurt zynde.

N°. XV. Het oog van een Kalf, over dwers door geſneden, ten eynde

de men het inwendige gestel zoude kunnen zien: in het zelve dunkt my dat ik wat nieuws ontdekt hebbe, namentlyk, van over veele Eeuwen af heeft men het voor vast en zeker gehouden, dat den hayrwyse band, [*ligamentum Ciliare*] als een spiertje zoude zyn, 't welk ik van gelyke ook zelfs heb gemeent, met een vooroordeel ingenomen zynde, gelyk het blykt uyt myne dertiende Briefswyze Antwoord: Edog in dit Kalfsoog heb ik voor de eerste reyze bevonden dat den hayrwyse band geenzints te considereren of te houden is voor een spiertje, 't welk gedestineert zoude zyn tot het bewegen van den Oogappel, en crystaline vogt; maar dat in tegendeel dat geheele werk af hangt en volbragt word van het aanhangzel des gezeyden bants, als mede van die spierige circul, diemen digt aan den Oogappel vind van agteren geplaatst te zyn. Het aanhangzel van den hayrwyse band, [*processus ciliaris*] heeft zyn bestaan uyt spierwyze draatjes, die na de lengte lopen, welkers peeswyze draatjens klaar kunnen gezien worden haar te verspreyden en te eyndigen in de tweede en kleenste, van my alzoo genoemde, circul, dewelke gelyk gezegt is, van agteren geplaatst wort, aan de kant of rand van de Oogappel. Daar benevens zoo ist, dat het uyterste van den hayrwyse band [*lig. Ciliare*] geenzints de gezeyde peeskens komt te maken, nog ook van haar te geven, gelyk de Autheuren zeggen, maar dit haare gezeyde uyteynde krult zig om, en wykt van het gezeyde aanhangzel af. (Ziet de eerste Plaat van dit 2 Cab. fig. 7. lett. c.) en alzoo schynt het dat den hayrwyse band geen zoodanige gemeenschap heeft met het aanhangzel, gelyk de Oude Schryvers gewaant hebben.

Deze zaken in een Kalfs-oog gezien zynde, heb ik my weder begeven tot de voorwerpen of oogen van Menschen, in dewelke ik voormaals ook wel meende zoo iets te zien, maar door een vooroordeel ingenomen zynde, verzuymde ik het naauwer te onderzoeken. Maar nu zoo bevinde ik, datter in deze zake geen ander onderscheyt en is, tusschen de Oogen van Menschen en Kalveren, als alleen dat alles grooter is in die van de Kalveren.

In de gezeyde kleene circul, van agteren digt aan de Oogappel geplaatst zynde, en werden niet alleen ingeplant de peeskens van de hayrwyse band, om den Oogappel te verwyden als het nodig is, maar het uyterste van den kleene circul schynt my te bestaan uyt circulaire en beweegingmakende draatjens, die den Oogappel, vernaauwen, wanneer wy sterk verligte zaken naukeurig willen beschouwen. Ik bekenne wel waar te zyn, dat men deze gezeyde rontomlopende draatjens niet zoo klaar zienkan, of men is genootzaakt de oogen des verstants te hulp te roepen; edog nadien den hayrigen band, nog ook des zelfs aanhang tot het toe nypen en vernauwen van den Oog-

appel gedestineert zyn, zoo vind ik geraatsamer hier toe te verkiezen deze kleene circul, digt aan den Oogappel geplaast zynde.

Sommige houden voor den aanhang van den hayrwyse band eenige swarte draatjenswyze overblyfzels, die men ziet aan te kleven aan het zeer dunne vliesje, dat de crystaline en glaasagtige vogt komt te ontvangen, namentlyk als men het ooge opgesneden en de vogt daar uytgehaalt heeft: edog en zyn deze niet anders als afgescheurde deeltjens van die swarte stoffe; waar mede den hayrwyse band, en ook des zelfs aanhangzel, en het Ruyschenvlies, in een natuurlyke stant, van bezet zyn; maar het aanhangzel der hayrwyse band is geplaatst onder den hayrwysen band zelfs, en komen uyt dezelve voort peeswyze draatjens, welkers eynde is in den kleenen cirkel, gelyk voorheen van my gezegt is.

Aanm. daar en boven, dat het tweede deel dezes Kalfsoogs, 't welk op de grond van het vlesje geplaast zynde, in zyn holte omvangen is met het Ruyschenvlies, het welke digt by de gezigt zenuw blaauw van couleur is, en het aderige in tegendeel is swart van verwe.

Ten tweeden. De gezigtzenuw loopt krom en niet regt uyt na het oog, in een Kalf.

Ten derden. Hier kan ook werden gezien het netwyze-vlies, 't welk met zeer veel slagaderkens verrykt is.

N°. XVI. Een gedeelte van 't harde vlies van een mensche Ooge, waar van eenige hayrwysebants zenuwkens afhangen, hier van werdender in d'eene meer, in d'andere minder gevonden. Dit voorwerp is afgebeelt in de XVI. Plaat van myne XIII. Briefswyze Antwoord. fig. 12.

N°. XVII. Het Oog van een Walvis, na de lengte opgesneden.

Aanmerkt ten eersten. Een gedeelte van 't Ruyschenvlies is van 't aderige vlies afgetrokken, op dat niemand van des zelfs wezentlykheyt en zoude twyfelen, en is het Ruyschenvlies hier zoo dik als een papier. Ziet van 't 2. Cab. de eerste fig. van de eerste Plaat.

Maar in een Mensch heb ikze voorheen af doen beelden in myne Antwoord op de 13 voorgestelde Brief. in de 16. plaat.

De tweede PLANK.

N°. I. HEt agterste deel van 't harde vlies van een Kinds Ooge, met een gedeelte van de gezigt zenuw, wiens bekleetzel in twee vliezen gescheyden is.

Aanmerkt dat deze twee vliezen met den andere, over een komen en d'eene niets byzonders en heeft van d'andere, als alleen dat het buytenste dikker

ker is. Ziet het afbeeltzel hier van op de aanstonts aangeroerde plaatze.

N°. II. Het agterste van een dwers doorgesnede Oog van een Jonge, in wiens holte men zien kan het Netwyze-vlies, 't welk hier golfs-wyze zig vertoont, tegens de loop van de natuur aan, 't welk ik voormaals ook gezien hebbe. Het afbeeltzel hier van wert uytgedrukt in de bovengezeyde Plaat fig. 19. van het Briefs-wyze Antwoord.

Aanmerkt dat de Oogspieren hare natuurlyke plaats behouden hebben, inzonderheyt de regte.

In 't zelve Glas hangt ook aan een hayrtje de Regenboog van een Menschen Ooge, dewelke ik voorheen in fig. heb doen verbeelden; en 't geen ik daar over heb geschreven, in de uytlegginge van de XVII. Fig. van de bovengemelde Brief, zal ik hier eens verhalen.

Den Regenboog, 't welk een vlies is, schynende door 't hoornvlies heen, word van vooren in den omtrek vereenigt met het aderagtige, en van agteren aan het Ruyschenvlies; en kan het zelve met regt in twee cirkels verdeelt worden, waar van de grootste eyndigt daar de slagaderkens agterwaarts ombuygen en te rug lopen, of daar de vezelen, liever peezige vezelen van het aanhangzel van den hayrwyze band van agteren komen te eyndigen, gelyk gezien kan werden in de 17. en 18. fig. van de 16 Plaat in 't Antwoord, op de Briefwyze voorstellinge. De andere circul, veel kleender eyndigt aan de oogappel. Den grootste cirkel des Regenboogs is verzien van ontallyke slagaderkens, dewelke met een wonderbaarlyke cours verspreyd zyn door den gezeyde Regenboog, gelyk de gezeyde figuren komen aan te wyzen: want als dezelve gekomen zyn tot den kleenen circul, zoo ist, dat dezelve weder te rug loopen, en haar alzoo boogswys omkeeren, welkers boogwyze omkeringen weder nieuwe en klynder takskens te voorschyn komen, dewelke ook op dezelfde wyze haar om keren, en te rug lopen; wanneer deze gekomen zyn aan den rand of eynde van den oogappel, mogelyk om dat het bloet in al te grooten drift wat verhindert zoude werden, en niet zoo ligt buyten zyne vaten zoude lopen, door een uyterlyk gewelt, of andere oorzaak, en dat in bloetryke Menschen.

N°. III. Het Ooge van een Jonge, dwers door gesneden, op dat het Ruyschenvlies, als mede het aderige vlies, en andere zaken te voorschyn zouden komen. In dit voorwerp is het netwyze vlies niet in 't geheel geconserveert; maar alleen een portie van 't zelve, en dat aan 't onderste gedeelte, alwaar de slagaderkens vervult zynde, des zelfs wezen vertoonen.

Een gedeelte van 't gezeyde Ooge, 't welk het naaste aan de grond van de vles geplaast zynde, is het Druyve en Hoorn-vlies, welkers agterste

wezen hier in 't gezigte komt, zynde namentlyk den hayrwyſen band, met deszelfs aanhangzel, en peezige draaden, of vezelen.

N°. IV. Het Hoornvlies, met des zelfs vereenigde Bint, Aderig, en Ruyſchenvlies, als mede den hayrwyzenband, met des zelfs aanhangzel, &c. Ziet verders in de uytlegginge van de 4 Fig, van de eerſte Tafel van dit tweede Cabinet.

N°. V. Het hooft eenes Kints, leggende in een vogtigheyt, 't welk zonder eenig blanketzel of verwe, zoo curieus geconſerveert word, dat het 't hooft van een fris en levendig Kind verbeelt; en is 't zelve van over veele jaren van my alzoo bewaart worden.

Aanmerkt ten eerſten. Het opperſte van 't bekkeneel, als mede de herſſene weggenomen zynde, zoo komen ons hier te vooren de 10 paar zenuwen, den Tregter rood van couleur, wegens de opvullinge van des zelfs kleene bloetvaatjens met een rootwaſſige ſtoffe.

Ten tweeden, Het tuſſchenſcheytzel, waar door het voor-en agter breyn, ter zyde van den anderen geſcheyden word, verbeeldende een overdwerſſe ſeyſſen, (indien het geoorlooft is, alzoo te ſpreken,) kan men hier ook klaar zien.

Ten derden. De Oog-raden ten deele van 't harde harſſenvlies ontbloot zynde, komen ons ligt root voor, wegens de opgevulde ſlagaders.

Ten vierden. De opperſte Lip werd in een Menſch door een eenigen band vaſt gehegt aan de opperſte kaak, edog zoo vint men hier twee zoodanige banden.

N°. VI. Een Glas, onthoudende in zig een gedeelte van de blaas van een ſwangere Vrouw, dewelke, geduurende hare dragt met onverdraaglyke pyne, en gedurige begeerte tot het maken van haar water, gequelt zynde, ten laatſten is komen te ſterven. Het lighaam geopent, en een viermaandig Kintje daar uytgehaalt zynde, heb ik de blaas verrot en bedurven gevonden, Edog 't geen ik meen aanmerkenswaerdig te zyn, is; dat aan alle de draden of zafelingen van deze blaas, hingen zeer veel kleene ſteentjes als zantjes. Ziet de 2. fig. van de tweede Plaat van dit tweede Cabinet, en 't onderwerp zelfs t'mynen huyze,

N°. VII. Een vlesje met heldere vogt, waar in drie voorwerpen leggen, waar van 't eerſte aan een hayrtje hangende, een gedeelte is van een Menſchen Ooge, waar in zeer perfect te zien is het onderſcheyt tuſſchen het Ruyſchen en Netwyze-vlies van buyten bezet met een ſwarte ſtoffe, waar mede men in tegendeel meeſt ziet de binnenſte oppervlakte van 't Ruyſchen vlies begaaft te zyn. Ook werden hier des hayrwyzen bands zenuwen

ge-

gezien, dewelke over de oppervlakte van 't Netwyze vlies loopen.

In de grond van deze Vles ziet men de verdere twee gezeyde voorwerpen, waar van het eene een Menfchen Ooge is, op zoodanig een wyze toebereyd, dat het voorfte gedeelte, 't welk het hoornvlies [*Cornea*] is geheten, weg gefneden zynde, de cryftaline en glasagtige vogten, gezien kunnen werden, en dat in hare natuurlyke plaatzen: Ondertuffchen moet men noteren, dat deze vogten, tegens de natuure, haare doorzigtigheyt en helderheyt verloren hebben, als mede datze harder zyn geworden van deze onze vogtigheyt.

Daar en boven kan men hier ook zien, het overige van de fwarte ftoffe, 't geen van 't Rufychen vlies, en hayrwyze band afgehaalt zynde, aan de gezeyde vogten in de ronte ftraalwys vafthoud. Deze ftraalwyfe ftoffe, of ftralen zyn breder in de viervoetige dieren, die de Autheuren niet fchynen geobferveert te hebben, dewelke de ogen van Kalveren, in plaats van die van de Menfchen in koper afgebeelt hebben.

Het derde voorwerp, leggende mede op de grond van deze Vles, is het hoornvlies [*Cornea*] in wiens binnenfte zyde, of wezen gezien worden.

De hayrwyfen band, met des zelfs aanhangzel, als mede den kleenen circul, waar in de peeskens van het gezeyde aanhangzel komen te eyndigen, dewelke den Oogappel verwyden; als mede de rontom lopende vezelen of draden, dewelke den Oogappel vernaauwen. Ziet de eerfte Plaat van dit twede Cabinet fig. 4. 5. en 7.

N°. VIII. Het netwyfe vlies van een Kinds Oog, dryvende in een heldere vogtigheyt.

Aanmerkt eerftelyk. De flagaderkens zyn met een rootwaffige ftoffe vervult, waar door het netwyze vlies zig root vertoont, en is 't zelve zoo dun, dat het een fpinnewebbe in dunte op veele plaatzen komt te overtreffen.

Ten 2de. In 't gezeyde netwyze vlies en is niets mergagtigs te zien, maar is het zelve geheel en al uyt bloetvaatjens beftaande; of nu het mergagtige in dit voorwerp afgegaan is, in de behandelinge, of niet, zulks en kan ik niet voorzeker zeggen. Ondertuffchen is het wonderlyk om te zien, dat dezer bloetvaatjens uyteynden zoo fubtyl zyn, datze ons als donsagtig voorkomen, nogtans is alles hol en met een roodwaffige ftoffe vervult, zonder welke opvullinge deze gezeyde uyteynden ons gezigte ligt zoude komen te ontgaan, alwaar het fchoon, datwe vergrootglazen tot hulp namen. Ziet hier op verders

na ons Antwoord op de 13 Briefswyze voorstellinge. Tab. 16. fig. 7. en 16.

N°. IX. Een Vlesje onthoudende in zig 't Steen-been, met deszelfs half circulwyze canalen; als mede het slakkenhuysje, 't welk van ter zyde open is gemaakt, om alzoo het dunne beenige tusschenscheytzel niet alleen, maar ook het zeer dunne vliesken te zien, 't welk de holte van 't slakke huysjen, als mede deszelfs tusschenscheytzel komt te bekleden, en dat met des zelfs slagaderkens, dewelke konstig opgevult zyn.

N°. X. Een overdwers doorgesnede menschen ooge, waar in den hayrwyze band zig root vertoont, wegens de opvullinge der bloetvaatjens, edog des zelfs aanhangzel [*processus Ciliaris*] komt ons graauwagtig voor, nadien deszelfs bloetvaatjens niet en zyn opgevult.

In 't agterste van dit glas komt ons in gezigte het agterste van 't harde vlies, als mede het Ruyschen vlies, 't welk zeer rood is.

N°. XI. Een over dwers doorgesnede menschen ooge, om alzoo het Ruyschen vlies te kunnen zien; in 't zelve vertoont zig ook den hayr-wyze band, met dessels natuurlyke swarte stoffe bezet.

Hier staat ook te letten, 't geen wonderbaarlyk te zien is, datmen hier zelfs, in 't gezigte krygt die slagaderkens, met een rood wassige stoffe vervult, dewelke daar loopen langs dat inwendige gedeelte van de oppervlaktes van 't hoornvlies, 't welk oogappel is geheten, welke slagaderkens in de oogappel van een gezont en welgestelt mensch noyt gezien worden, egter blykt het nu hier, datze daar zyn, en mogelyk zouden zy noyt haar vertoont hebben, ten ware ik dezelve door deze onze konste ontdekt hadde.

Ten tweeden kan men hier ook zien, de slagaderen, dewelke de gezigt zenuwen vergezelschappen, en loopen dezelve in dit en andere voorwerpen slangswys, als mede kan men hier.

Ten derde zien, die zagte oogzenuwen, dewelke haer bezyden aan de gezigt zenuwen voegen; als mede het netwyze vlies, 't welk uyt de grond van 't oog voortkomende, met geen mergagtige stoffe bezet is, of dit zoo van natuure geschapen is, of niet, zulks is my onbekent.

N°. XII. Een Vlesje met vogt, en daar in een omgekeert stuk van 't harde vlies van een menschen oog, met dessels gezigt zenuwe, om alzoo het Ruyschen en aderagtige vlies te kunnen beschouwen.

Aanmerkt ondertusschen, datter een subtile portie van 't netwyze vlies, uit het midden van 't harde vlies, komt uitpuylen.

N°. XIII. Een over dwers doorgesneden oog van een mensch om het inwendig gestel te kunnen zien.

N°. XIV.

N°. XIV. Een Kinder hooftje, leggende in een vles met heldere vogtigheyt, wiens kouleur ons zeer levendig voorkomt; zoo dat de Oogen geslooten zynde, 't hoofje van een slapend Kindje gereprezenteert word.

Aanmerkt ten eersten, het bovenste gedeelte van de herssen-panne, als mede de herssenen weggenomen zynde, zynde slagaderen, die door de herssenen verspreyd waren, nagebleven.

Ten tweeden. Aan beyde zyden kan men zien de slagaderkens van 't bekleetzel van de gezigt-zenuwen; als mede de overblyszelen van de reukzenuwen.

Ten derden. De overblyfzels van de zeyssen zyn nog aan de haanekam vast blyven zitten, in dit voorwerp.

Ten vierden. Dat gedeelte van 't harde harssenvlies, 't welk zeer vast vereenigt is, aan het bovenste van de Oograden, is vervult van slagaderkens.

Ten vyfden. Op wat wyze de slagaderkens het dunne harssenvlies doorwandelen, omtrent het begin van de gezigt-zenuwen, zulks kan men hier ook zien.

N°. XV. Een menschen Ooge, in een heldere vogtigheyt hangende, 't welke zoodanig toebereyd is, dat men de Regenboog [*Iris*] bequaam zien kan.

Aanmerkt ten eersten. Hoewel de slagaderkens, door den Regenboog verspreyd zynde, vervult zyn geworden, zoo kan men egter deze niet zoo welzien, als wel daar ze van agteren, door des zelfs wezen, 't welk hayrwyze band geheten is, komen te lopen.

Ten tweeden. Die Zenuwen, en slagaderen, dewelke de gezigt-zenuwen vergezelschappen, kan men hier klaar zien; als mede twee zenuwkens, dewelke hayrwyze bands zenuwkens van my geheten zyn, deze loopen langs de oppervlakte van dit voorwerp, en zyn ook des te klaarder te zien, om dat de slagaderkens met een roodwassige stoffe opgevult zyn.

N°. XVI. Het agterste gedeelte van een Kinds Ooge, waar in het Ruyschen vlies zig zeer rood komt te vertoonen, daar en boven komt 'er uyt het midden van 't Oog een' gedeelte van het netwyze vlies.

N°. XVII. Een gedeelte van de Longe-pyp van een mensch, leggende in een vogtigheyt, op dat de alzoo genaamde kliertjens ons zouden voorkomen, zynde dezelve zeer veel in getale, en verspreyd door de inwendige oppervlakte van de Longepyp, tot bevogtinge van dezelve.

De derde PLANK.

N°. I. EEn onvoldrage Kinds levertje, 't welk geexcarneert of ontvleest is, soo men gemeenlyk spreekt, dat is, na myn seggen, een Levertje ontbloot van alle des selfs bloetvaatjens sapryke uytenden, dewelke t' onreght kliertjens geheten worden, op dat men der vaten cours, getal, &c. naaukeurig konde zien.

Hoe groot een onderscheyd daer is tusschen de ware geschapenheyt der geseyde vaten van de Lever, ende de Figuren, dewelke de Autheuren afgebeelt hebben, kan men hier zien.

In het excarneren der Levers zynse gewoon met hare nagels, houte meskens, &c. het alsoo genoemde vlees van de vaten af te doen, waar door de vaten langer en langer wierden, eyndeling staken sy de uyteynden, niet alle, 't welk onmogelyk is te doen, met de punten van spelden, op een plank, en droogdense alsoo, waar door deselve een onnatuurlyke gestalte kregen: Dit aldus verright zynde, gaven sy 't selve aan de tekenaars over, en dese wederom aan de plaatsnyders, waar door ons sommige Autheuren ontallyke verdigtselen op de mouw hebben gespelt.

Van over veele jaren af, heb ik my met groote vlyt beneerstight om 't gestel van de Lever te ondersoeken, waar door my seer dikwils de vingeren door 't koude water verdooft wierden; edogh noyt konde ick sulcks na wensch verrigten, als nu voor eenige jaren, wanneer ick quam uyt te vinden een sekere manier van doen, waar door de bloetvaten bevryd worden van al 't geene, 't welk ons gezichte eenigzints komt te verhinderen, in 't beschouwen der vaten, en dat zonder eenig gewelt daar op te doen, waar door 't getal der takjens geensints komt te verminderen, nog ook in langte komen toe te nemen, 't welk van de gemeene behandelinge niet en kan gezegt worden.

Aanmerkt ten eersten, dat de Poort-ader veel meer kleene takjens heeft, als wel de hol-ader, want des Poorts-aders takjens leggen stik digt op den anderen, en zulks meene ick considerabel te zyn, ja myn vertrouwen is, dat ons tot nog toe de huyshoudinge, en 't ware gebruyk der bloetvaten niet ten volle bekent is. Meent ondertusschen niet waarde Lezer, dat ick hier eenig onwaarheyt ter nederstelle; zoo 't u behaagt, en verwaardigen zult, my te bezoeken, als dan zultge zien, dat zulks waar en waaragtig is. 't Schynt wel een wonderlyk zeggen, dat de Poort-ader meer takjens heeft als de Hol-ader; egter zoo ist met de waarheyt over een komende. Ziet de 2 Plaat van dit 2 Cab. Fig. 1, 3, 4.

Uyt

Uyt deze ſtelling konde ick wel veele ſpeculatien voortbrengen, die ick hier niet en ſal aanroeren, aengezien ick voorgenomen heb in dit werk kort te zyn, om dat ick voor myn Dood, zoo 't God behaagt, alle myne Cabinetten voorgenomen heb te beſchryven.

Ten tweeden. Nadien het my niet mogelyk is geweeſt, de ſtronken van de Hol- en Poort-ader in haar natuurlyke plaatzen te houden, na dienſe in een vogt hangen; hier door is het gekomen, dat de ſtronken van de Hol-ader, als mede des ſelfs takken afgeweken zyn, van de takken van de Poort-ader; en alzoo is de Hol-ader 't naaſt aan de grond van de Vles geraakt.

N°. II. Een Vles met vogt, en daar in twee voorwerpen, waar van 't eerſte en opperſte het Oog van een Menſch is, hangende aan een hayrtje, 't zelve van alle zyne ſpieren ontbloot zynde, is vervult met wint, om alſoo desſelfs ronde forme te zien.

In dit Voorwerp blykt het, dat de geſigt-zenuwe met twee bekleetſels is omvangen.

Het tweede Voorwerp zyn twee Oogſcheelen van een Menſch, met een goede portie van 't vel van 't voorhooft.

In de rand van beyde deſe Oog-ſchellen kan men hier klaar zien, niet alleen de twee traanſtippen, maar ook ſelfs de mondekens der canaaltjens, die een doorgang verleenen aan zekere vogtigheyt.

N°. III. Een Menſchen Oog, hangende in een vogt, wiens muſculen geſcheyden, ende de zenuwen bewaart zyn.

N°. IV. Een omgekeerde Maag van een Menſch, waar door de binnenſte oppervlakte van buyten, werd gezien. In dezelve en komen ons niet alleen ontallyke ſweetgaatjens te vooren, gelyk ick dezelve hier heb laten af tekenen, in de vyfde Plaat, fig. 2, maar my zyn in dezelve eenige andere verſchynſelen boven den uytgang van de maag voorgekomen, namentlyk ontallyke en ſeer kleene vierkante celluleuſe tuſſchen-ſcheytſelen, van verſcheyde groote, hebbende eenig over een komen met die, dewelke in de Magen der Schapen gevonden werden, en wel in dat deel, 't welk in onze tale de kraag geheten is. Edog zyn deze zeer veel grooter in de Mage der Schapen, als wel die der Menſchen. Ziet de 5 Plaat fig. 4. en *.

Hier zal my mogelyk iemand willen vragen, wat gebruyk deze geſeyde celluleuſe tuſſchen-ſcheytſelen hebben? Waar op tot antwoord dient, zoo lang als ons de ware geſteltheyt der deelen onbekent is, zoo en zullen wy over 't ware gebruyk niet regt kunnen oordeelen; My aangaande, geheel en al geve ick my voor tegenwoordig over, om, zo veel my mogelyk is, de ware geſchapenheyt der deelen te onderzoeken, met verwag-

tinge dat andere, 't zelve zullen doen ontrent het gebruyk, aangezien 't my nu moeylyk zoude zyn, 't beyde gader waar te nemen.

Ook kan men hier zien hoe de inwendige vouwen van de Maag gestelt zyn.

In 't zelve Glas doet zig ook op een kleen stukje van een onvoldrage Schape Maag, waar in de gezeyde vierkante celluleuse tusschen-scheytsels werden gezien.

N°. V. Een Vles, waar in onthouden word het Armtje van een Kintje, wiens handje een om gekeerde blaas van een Mensch vast houd.

Aanmerkt ten eersten. Den Arm en hand hebben een natuurlyke couleur, in het vel, en werden geen rimpelen nog onnatuurlyke vouwen gevonden; en is deze blaas uyt een dood Mensche gesneden, dewelke met de steen gequelt was, waar door deze blaas zeer verdikt was geworden.

Ten tweeden. Deze Blaas is zoodanig omgekeerd, dat de binnenste oppervlakte, hier nu is geworden de buytenste, ten eynde dat men die tegen natuurlyke takkige uytgroeisels zoude komen te zien, dewelke somtyds gevonden worden by luyden, die de steen hebben; en zyn deze hier considerabel groot, Gelyk de eerste Fig. van de 6 Plaat, van dit twede Cabinet komt te vertonen.

In andere Voorwerpen werden dezelve somtyds ook wel grooter gevonden. Tusschen deze takkige uytgroeisels, door het vryven van de steen voortkomende, verbergen haar somtyds de steenen. even alleens, gelyk men ziet dat de kaats-ballen, noten, en andere zaken, haar komen te verbergen in grassige gewassen; hier door gebeurt het somtyds, dat in 't afhalen van de Steen, den Steensnyder niet alleen de Steen, maar zelfs de takkige uytgroeisels met de tange komt te vatten, waar door dikwils doodelyke toevallen veroorsaakt worden, en dat ist eygentlyk, 't geen men zeyt, van 't aangroeyen van de Steen aan de Blaas, wanneer na het afhalen iet vlesigs of vliesigs in 't hol van de tang blyft zitten. Want zoo oyt een Steen is komen vast te groeyen aan de Blaas, zoo ist zeer raar. Ondertusschen kan ick ook nauwlyks geloven, dat oyt een Steen gevonden is geworden tusschen de vliesen van de Blaas (gelyk sommige voorgeven) ten zy dat dezelve, of wel de Pislyders, daarse haar in de Blaas inplanten, voor heen gequest of versworen zyn geweest.

Ten derden zoo is deze Blaas zoo dik, datze de pink van een Mensche in dikte komt te overtreffen.

Ten vierden. De ornamenten van 't Catoen, en Franje, waar mede den Arm verciert is, zyn hier toe strekkende: Ten eersten zoo werd hier door de wonde gedekt, dewelke door 't affetten des arms veroorsaakt is; ten tweede zoo geeft zulks een cieraat aan 't onderwerp zelfs.

N°. VI.

N°. VI. Een waterhoofdig Kindje van ses maanden, of tusschen de sesde en sevende maand gebooren, wiens hoofje in groote het geheele verdere gedeelte van 't lighaamtje komt te overtreffen; en staan nevens 't zelve nog vyf vlessen, onthoudende in haar zoodanige zaken, die ongehoort zyn: Weshalven ick van meninge ben het verhaal, zo kort als mogelyk is; hier te doen. Een zeekere eerbare Vrouw, die nog in volkome gezontheyt tot Amsterdam woont, voor eenige jaren swanger zynde, raakte in den arbeyt, de byzynde Vrouwen deden my roepen, nadien 't werk niet naar wensch ging; edog eer dat ick daer quam, zoo was 't gezeyde water-hoofdige Kintje al geboren; na dat de Vroetvrouw de nageboorte had gekregen, zoo vernamse de baermoeder nog bezet te zyn, en haelde in myn bewezen uyt dezelve, op verscheyde reyzen, een byzondere vreemde stoffe, dewelke in 5 verscheyde vlessen van my nog bewaart word; en is dezelve stoffe fibreus of dradig, zagt, celluleus, hollig en bollig, op sommige plaatzen hard, ook sponcieus, waar uyt deze volgende zaken komen uyt te steeken.

Het eerste glas; getekent N°. VII. onthoud in zig een groot gedeelte van de boven gemelde vreemde stoffe, waar uyt een beentje of voetje voortkomt, van een schepseltje, van twee à drie maanden dragts, zonder zigtbaar lighaamtje; nevens dit gezeyde beentje komt ons nog een ander scheenloos voetje te voorschyn, en dat uyt dezelve stoffe. Indien men deze vles een weynig ommedraayt, zoo vernemen wy daar wederom in dezelve stoffe, de groote en kleene elleboogs pypen van een schepselken by na vander zelve ouderdom, hier van is het vlees afgegaan, wegens de tederheyt, en 't rou behandelen, eer my de vrinden 't zelve ter hand wilden stellen.

Onder de gezeyde voet komt 'er een vinger of toon te voorschyn, zonder een merkelyke hand. Op deze plaats heb ick een doorntje gestoken, op dat het ons te veerdiger in 't gezigte zoude komen.

Regt tegen over het gezeyden werden twee voetjens gevonden zonder datmen schenen, of dyen zien kan; het verder is confus en verwart, datter niet zekers van te zeggen is. Ziet de 3 Plaat fig. 3. van dit 2. Cabinet.

In de 2 Vles, getekent N°. VIII. werd ook gezien een groot gedeelte van de bovengemelde vreemde stoffe, in wiens opperste gezien word een dy-beentje, 't welk vlees-loos, ja ook been-vlies-loos is, 't zelve leyt overdwers; de knye hier van, kraakbenig zynde, heb ick ook met een doorntje aangewezen. Onder deze gezeyde knye, ziet men nog een tweede knye, en onder deze knye komt een eenige toon te voorschyn; als mede zoo vertoonen haar onder 't gezeyde verscheyde ledematen, als voetjes en handtjes, waar van d'eene meer, d'ander min volmaaktheyt heeft. Ziet de 3 Plaat, fig. 1. van dit 2 Cab.

In de derde Vles geteekent N°. IX. werd een groter deel van de gezeyde stoffe geconserveert; in dezelve kan men deze volgende zaken beschouwen.

Uyt het onderste gedeelte van deze substantie komen twee qualyk gemaakte beentjens, als mede een armtje te voorschyn, hier onder zyn de scheentjens byster krom.

Deze gezeyde ledematen komen voort uyt een rond gedeelte van de gezeyde stoffe, dewelke een buykje verbeeldende, in 't midden verzien is van een uythangselken, 't welk een roedeken representeert.

Deze gezeyde Vles wat omgedrayt zynde, vertoont zig aldaar een voetje zonder een merkelyk scheentje. Ziet de 3 Plaat, fig. 2.

De vierde Vles geteekent N°. X. onthoud in zig een groot gedeelte van de gezeyde stoffe, uyt wiens onderste een bil voortkomt met een geheel been, dat is, dye, scheen, een voet, langs dezelve lopen de peeskens van de spiertjens zigtbaarlyk, alzoo het vleesig wezen te niete gedaan is.

Dit gezeyde voetje schynt uyt het lidt te zyn, nadien de onderste aanwassen van 't scheen en dye-been uyt haare natuurlyke plaatzen geweken zyn. Of nu deze quade gesteltenisse in de baarmoeder voortgekomen is, of niet, zulks en kan ick niet voor zeker zeggen.

Boven deze gemelde bil vint men een tweede overdwersleggend scheenbeentjen, als mede het kuyt-beentje, dewelke van haar vlees ontbloot zynde, ons bloot voorkomen.

Boven de gemelde beenderkens komt ook te voorschyn, uyt de meer verhaalde vreemde stoffe, een voetje, 't welke geen gemeenschap schynt te hebben, met de aanstonts vermelde beenderkens.

Deze Vles een weynig omgedrayt zynde, vertoonen haar de beginzelen van twee hantjens, waar van yder voorzien is van 3 niet wel volmaakte vingerkens, hoewelze met nageltjes bezet zyn. Ziet de 3. Plaat, fig. 5. Cab. 2.

In de vyfde Vles geteekent N°. XI. is mede een gedeelte van dezelve stoffe, in dezelve en vint men geen volmaakte zigtbaare ledematen.

Hier staan ook deze volgende zaken aan te merken. Ten eersten, dat alle de bovengemelde ledematen schynen te zyn van zoodanige schepselkens, die ontrent 3 maanden zyn gedragen.

Ten tweeden. Datmen nergens een volmaakt hooftje kan zien, hoewel datter ook ronde onvolmaakte lighaamtjens onder vermengt zyn, dewelke na hooftjens gelyken.

Ten derden de bovengemelde beenderkens waren alle met vlees omvangen, zoo dra alse ter werelt quamen, edog door het onsagt handelen isser op veele plaatzen 't vlees af gegaan, eer my deze zaken ter hand gestelt wierden.

Ten

Ten vierden. Dat ons hier een ruym velt open ſtaat, om over deze zaken te raiſonneren, maar zulks zoude buyten myn oogwit gaan, nadien ick voorgenomen hebbe, kort te zyn. Dit alleen zal ick zeggen, namentlyk dat ik van gevoelen ben; dat op die punt des tyts als deze Juffrouw ſwanger wierd, verſcheyde eyerkens te gelyk aangeraakt, of vrugtbaar geworden zynde, onder een zyn verwart geworden, alsze 't ſamen te gelyk door de eygen wegen in de holte van de Baarmoeder zyn gekomen.

Ten vyfden. Soo ſtaat ook aen te merken, dat zy ſtaande haar eerſte Huwelyk, noyt gekindert heeft, als mede dat dit de eerſte reyze was, datze quam te bevallen van haar tweede Huwelyk, waar na datze ook nog verſcheyde kinderen gebaart heeft, die gezont en welgeſtelt waren.

N°. XII. Een Vlesje met de ſlagader van een Kalfs milt, dezelve is met een rootwaſſige ſtoffe opgevult, wiens takjens in ſappige en ſmeltbare bundeltjens termineeren.

Aanmerkt dat deze bundelkens dikker zyn in een Kalfs milt, als wel in die van een menſch; en bygevolg zynze ook in deſelve zigtbaarder; daar en boven komen zy ons ook klaarder voor in een milt van een Kalf, om dat de ader takloos is: maar in een menſch kan men alle des aders takjens niet zoo wel opvullen, waar door ons de milt dradig voorkomt, en 't gezigt meermaalen bedriegt.

N°. XIII. De milt van een menſch, leggende in een helder vogt, ten eynde men alles te klaarder zouden kunnen zien.

Aanmerkt ten eerſten. Dat zoo dra als ick deze milt met een rood-waſſige ſtoffe vervulde, zoo wierden ook te gelyk zeer veele aderkens vervult, 't welk indien het niet altoos en geſchiet, zoo gebeurt het egter zeer dikwils, waar door ons dan hier zeer veel aderkens root voorkomen, de andere in tegendeel zyn graauw van couleur gebleven: indien iemand zulks niet wel obſerveert, zoo zoude hy ligt een verkeert oordeel vellen, en ſuſtineeren, dat het aderige wezen, fibreuze deeltjens waren, ſchoon men in tegendeel beſpeurt, dat de milt van een menſch geen fibren of draatkens heeft, hoewel die der Kalveren daar van vervult is. Ziet het antwoord na op de 4 voorgeſtelde brief.

Ten tweeden. Staat aan te merken, dat de milt van een menſche van binnen gants geen kliertjens heeft, nog ook eenigen cellekens, hoewel eenige Autheuren dezelve beſchreven, en ook afgebeelt hebben.

3. Onder dezer ſlagaderen uyteynden zynder verſcheyde, aan dewelke de ſapryke uyteynden nog vaſt zitten.

N°. XIV. Een Vlesje met vogt, waar in onthouden word een Jongens

maag, met des zelfs ſlok-darm, als mede het voorſte gedeelte van 't Net, 't welk van den bodem des maags af hangt.

Aanmerkt ten eerſten. Dat deze maag niet alleen zyn natuurlyke en levendige couleur, maar ook zyn forme en groote behouden heeft.

Ten tweeden. Soo komen ons in dezelve voor de ſlag-aders, dewelke langs de buytenſte oppervlakte loopen, maar die gene, dewelke haar ontrent de grond vertoonen, ſchynen haaſtig te eyndigen, en als afgeſneden te worden, daarze in tegendeel na binnen lopende, haar voornaamſte takken door het zenuwagtige vlies verſpreyden, waar door het zelve veel ryker van bloetvaatjens is, als wel het vleſige, of gemeene, of ook wel het fluweele Vlies, 't geen aanmerkens weerdig is: jaa daar uyt zoude men mogen oordeelen, dat de uyt eynden der ſlagaderen in dit vlies iets uytwerken, 't geen in de andere vliezen van de maag niet en werd volbragt: want zoo groot een quantiteyt bloets, als wel hier ter plaatze werd gevonden, en heeft dit zenuwagtige vlies niet van noden tot deſſelfs verwarminge, nog tot hare voedinge. Myn vertrouwen is, dat uyt de vogten, die in de ſlagaders van dit gezeyde vlies onthouden worden, een ſereuſe vogtigheyt gemaakt en geſcheyden word, waar door het gedarmte, bevogtigt word, en alzoo ſchryf ick dit toe aen de uyteynden der gezeyde ſlagaders, 't geen andere toege-eygent hebben aen zekere byzondere ronde lighaamtjens, die zy kliertjens noemen, by my niet anders zynde als die gezeyde ſappige uyteynden der bloetvaetjens, dewelke als ronde, en ook rond en lange bundelwyze bollekens haar vertonen.

De reden, waarom ick zulks heb begonnen te ſuſtineren is deze, wanneer ick de ſlagaderen van 't darm-ſcheyl quam op te vullen met rood-waſſige ſtoffe, zoo wierd dezelve verders voortgedreven tot in de holte van 't gedarmte, en dat door deze alzoo genoemde kliertjens, en zulks wedervaart my zeer dikwils. Daarenboven zoo heb ick den 12 vingeren darm wiens bloetvatjens opgevult waren, omgekeert en in een vogt gehangen, na dat ikze in ſchoon water te weke geſtelt had, en alzoo bevond ick, dat de alzoo genoemde geerſtwyze kliertjens van den 12 vingerigen darm penceels wyze geſtelt waren. Edog hier van breder in de beſchryvinge der volgende Cabinetten.

Ten derden. Zoo ſtaat hier te conſidereren, dat de ſlokdarm van deze maag alzoo toebereyt is, dat de muſculaire draden, die na de lengte loopen; en waar door de ſlok-darm wert verkort, wanneer zulks nodig is, hier zeer klaar te zien zyn.

Ten vierden. Op wat wyze, dat de zenuwen, die door de maag paſſeren, langs

langs de zyden van den slok-darm lopen, kanmen hier aan eene zyde zien.

Ten vyfden. Zoo blykt het hier, dat het Net verzien is met duyzende van slagaderkens, door dien dezelve tot haer uyterste vervult zyn, met een roodwassige stoffe. En nadien ick tot nog toe niemand gevonden hebbe, die het zelve dusdanig in figuren heeft doen verbeelden; zoo dogt het my de moeyten waardig te zyn, 't zelve in deze myne Plaaten in te voegen. Ziet de vyfde Plaat, Fig. 1. Thes. 2.

Ten sesden. Zoo blykt het hier klaar; dat het Net in een welgestelt mensche met geen gaten doorboort is, niet tegenstaande dat sommige Autheuren 't zelve ter contrarie met gaten beschreven, en in figuren verbeelt hebben. Egter zoo dientmen agtinge te geven, dat, ten zy men 't zelve zeer omsigtig komt te behandelen, 't zeer ligt gaten in zig krygt.

N°. XV. Nieren van kinderen in een helder vogt geconserveert zynde; waar van de bovenste aan een hayrtje hangende, natuurlyker wyze, rood van couleur; dezelve is ten deele gescheyden, van 't buytenste en smeer vlies, ten eynde men die ongelyke oppervlakte zoude komen te zien. Deze ongelykheyt of oneffenheyt is zoo considerabel in die ouderdom, dat de Nieren van jonge Kinderen haar verbeelden t' zamengestelde klieren te zyn, 't welk nogtans zoo niet en is.

Dit gezeyde Smeervlies, is bezet met ontallyke platte, ronde, langronde, ja ook hoekige smeer-deeltjens; en dit kan men klaarder zien in pas gebore Kinderkens, als in bejaarde Perzoonen.

Deze gezeyde deeltjens zyn eygentlyk de smeer-cellekens van Malpigius, ontrent dewelke men te considereren heeft, dat alhoewel ze smeer-cellekens geheten worden, en in de Koeyen en Schapen waarlyk zulks zyn; egter zoo kan men met waarheyt niet zeggen, dat een Mensch zoodanige smeer-cellekens heeft, nadien gansch geen [*Adeps*] smeer of talk in 's Menschen lighaam gevonden word; want 't geen men ontrent het hert, net, darmscheyl en nieren, smeer heet, in de gezeyde Beesten, 't zelve is waarlyk [*Pinguedo*] Vet in de Menschen, en by gevolg zoo is die verdeelinge, dewelke de Autheuren maken van Vet en Smeer, (anders Talk geheeten) rakende 't lighaam van een Mensch, gants onnut, aangezien niet alleen in een levendig, maar ook zelfs in een vers gestorve mensche, het vet niet alleen onder 't vel, maar ook zelfs ontrent het harte, en d'andere gezeyde deelen, zeer zagt is, smeltende ligtelyk door 't handelen onzer warme vingeren. Ja 't zelve zoude menigmaal in de Somer van al te groote beweginge in een levend Mensche komen te smelten, ten ware het in de cellekens by een gehouden wierd. In de Paerden vint men mede geen smeer, maar alleen zagt vet, 't welk meermalen door al te groote beweginge en verhittinge in de holte van haren buyk uytgestort word, inzonderheyt als hare ingewanden met veel vets bezet, en de cellekens al te teer zyn.

Hier

Hier vooren heb ick gezegt, dat 's Menſchen vet zeer week is, en dat niet alleen in een levendig, maar ook zelfs in VERS afgeſtorve menſchen, om dat ick door ondervindinge bevonden hebbe, het vet van een Menſche in Smeer of Talk ontaart te worden, en dat in vette Lyken, dewelke twintig en meer Jaaren begraven waren. In deze ontaardinge in de graven voortgebragt, en word het vet niet alleen hart, maar 't word ook wit van couleur.

Staat ook aan te merken, dat zoodanige veranderinge in alle Lyken niet te vinden is; maar alleen in die geene, dewelke zeer diep, en in vogtige plaatzen begraven zyn.

In de grond van deze Vles werden nog daar en boven Nieren gezien van Kinderen, dewelke rood van couleur zyn.

N°. XVI. Een Vles met vogt in zig onthoudende de waterblaas van een Jonge, met het agterſte gedeelte der roede, als mede de voorſtanders. Merkt aan, ten eerſten, dat dit gezegde deel der roede, van een Paarde haayrtie af hangende, zyn natuurlyken plaats, figuur, omkromming onder de ſchaambeenderen, als mede zyn dikte behouden heeft.

2. Dat by de ſpongieuſe zenuwagtige lighamen, de groote, en kleyne, met een waſchagtige ſtoffe vervult zyn.

3. Dat het zenuwagtige ſchot, tuſſchen de twee groote ſpongieuſe lighamen gelegen, duydelyk in dit voorwerp gezien kan worden, gelyk mede de voorſtanders, onder de ſchaambeenderen uytpuylende.

4. De piſlyder van de eene zyde is verzien van verſcheyde ſlagaderen, als mede van zenuwen, die volgens de lengte zich verſpryden.

N°. XVII. Een Vles, in wiens vogt gezien word de Poort-ader van een Kalfs lever, zeer konſtig met een geel-waſſige ſtoffe opgevult. Onder alle de preparatien, die ick oyt gemaakt hebbe, en is deze geenzints van de minſte, aangezien des zelfs alderfynſte takjens vervult en geconſerveert zyn, en zyn deze zoo groot in getale, als ick noyt zulks gezien hebbe.

N°. XVIII. De ſchamelheydt van een Meysje, met de natuurlyke couleur verzien, en zodanig bewaart, dat het nu verſch uyt het lighaam geſcheyden of geſneden ſchynt te zyn.

Merkt aan, Ten eerſten. Tuſſchen de nymphen onder den pisweg, kan 't [*Hymen*] maagde-vlies zeer duydelyk gezien worden.

2. Boven den pisweg vertoont zich het hooftje van de [*Clitoris*] kittelaar, met deſſelfs [*Præputium*] voorhuyt.

3. Onder de gemelde ſchamelheydt kan men zeer naauwkeurig zien, waar de huydt van de [*Perinæum*] bilnaadt eyndigt, en gelyk als in een roodt gelyk vlies verandert, daar in tegendeel de huydt eenigzints ruuwer verſcheynt.

De

De Vierde PLANK.

N°. I. EEn Kints Oog met een kleen ſtuk van 't voorhooftsbeen.

Aanmerkt ten eerſten, dat hier het oograd weggenomen is, op dat alzoo de Spieren des Oogs in hare natuurlyke plaatzen zouden konnen werden gezien.

Ten tweeden. Hoe, en op wat wyze een zenuw over de gezeyde ſpieren komt te loopen, en zoo verders door een gat van 't voorhoofts been lopende, zig komt te verſpreyden door 't vet, voorhoofts ſpier en vel, zulks kan men hier zeer bequamelyk zien,

Ten derden. Deze Spieren hebben hare natuurlyke couleur.

Ten vierden. De Vles een weynig omgedraayt zynde, zoo vertoonen haar het harde, aderagtige, netwyze, en Ruyſchen vlies.

N°. II. Een gedeelte van de Moerkoek, met een waſſige ſtoffe vervult.

Aanmerkt ten eerſten. Dat in de Moerkoek gantſch geen kliertjens zyn te vinden, hoewel de Autheuren 't zelve ſuſtineeren, zulks blykt hier klaarlyk. Ick zegge klaarlyk, nadien dit voorwerp op zoodanig een wyze toebereyt is, dat niemand, dit gezien hebbende, aan de waarheyt na deezen langer zal twyfelen; want ick en hebbe niets van 't zelve voorwerp weggenomen, ook en heb ick 't zelve met geen vingeren geknuffelt of gevreven, alleen maar heb ick met een waſſige ſtoffe de vaten vervult, en dat met zoodanig een behendigheyt, dat niet het minſte takje ongevult of ledig is gebleven.

Ten tweeden. Nergens heb ick eenige uyteyndens van bloetvaten gevonden, die zoo groot een overeenkomſte hebbe met die, dewelke de ſchorſſige ſubſtantie der herſſene maken, als wel die van de Moerkoek.

Ten derden. Hoewelder meer inwendige partyen zyn, dewelke uyt loutere vaten haar beſtaan hebben, gelyk de Milt en andere deelen meer, zoo en heb ick 'er nogtans geen gevonden, wiens kleene takjens zo menigvuldig zyn, als wel die van de Moerkoek. Ziet de 6 Plaat van dit tweede Cabinet, repreſenteerende de figuren van takken van Milt, lever, nieren, Moerkoek en andere meer.

Deze dingen wel doorzien zynde, zoo zal men ligt kunnen oordeelen, dat de uyteynden der bloetvaten van den anderen veel komen te verſchillen, en dat niet te vergeefs!

Ten vierden. Dat de bloetvaten, die de Moerkoek maken, geenzints vereenigt worden, met die van de Lyfmoeder, heb ick voorgenomen te vertonen in de beſchryvinge van 't derde Cabinet, daar by voegende eenige zaken die van andere niet en zyn geobſerveert.

N°. III. Een ſtuk van de Moerkoek, wiens bloetvaten, de moerkoek zelfs zyn, heb ick opgevult met een ligt roode waſſige ſtoffe.

Dit, en het even voorgaande voorwerp, leggenin een heldere vogt, ſonder 't welke wy het zoo curieus niet en zoude kunnen zien.

N°. IV. Een ſtuk van des Milts ſlagader uyt een Kalf, vervult met een rootwaſſige ſtoffe, wiens uyteynden verſleeten penceelen verbeelden, 't geen ick bevonden hebbe, nog in de Moerkoek, nog in de ſchorſſige ſubſtantie van de herſſene, eenige plaatze te hebben.

N°. V. Een ſtuk van de zyde des Levers van die waterzugtige, waar van gewag gemaakt is, in de beſchryvinge van 't eerſte Cabinet. Hier in word meede vertoont dat alle de bloetvaten, niet het minſte uytgezondert, ontaart zyn in waterblaasjens. Ziet het tweede Cabinet. Fig. 3.

Staat ook aan te merken dat het vlies, 't welk deze Lever bekleet, zeer dik is geworden; als meede dat de geſneede zyde, van ter zyde gezien zynde, een ſapryke ſponce komt te verbeelden.

N°. VI. Een Vlesje in zig onthoudende een ſtuk van 't oppervelleke van een Kint, in wiens binnenſte oppervlakte gezien konnen werden de byſtere kleene uyteynden van de vel tepeltjens; die, na myn opinie, 't oppervelleken maken; want myns bedunkens zoo is het oppervelleken niet anders als een uytgroeizel van des vels tepeltjens, dewelke daar ter plaatze zoo exquiſit een gevoelen niet hebben, als wel een weynig dieper; en alzoo zeytmen ook wel dat het oppervelleken niet en gevoelt, om dat het ons geen pyne komt aan te doen, als het gequeſt is geworden; nogtans zoo heeft het een gevoelen op zyne wyze.

Van over veele Eeuwen heeft men wel vaſt geſtelt, dat het oppervelleken een geſtel was, 't welk uyt onnutte en uytgedreeve vogten, door de uyterlyke koude, quam te verdikken, en alzoo zyn beſtaan kreeg, gelyk men ziet in bry, dewelke kout geworden is. Edog, dewyl de Kinderkens, zo dra zy geformeert zyn in 's moeders lighaam, daar de uyterlyke koude niet by komen kan, van dit velleken niet ontbloot zyn, zoo vervalt deze hare ſtellinge.

N°. VII. Een Glaasje in zig onthoudende een gedeelte der ſlagaderen, dewelke door het mergagtig deel van de herſſene loopen, en dat uyt een jong geboore Kintje: Onder deze ſlagaderen, werden der verſcheyde gevonden, welkers uyteynden het ware bloetvatige weſen van de ſchorſſige ſubſtantie van de herſſene maakt.

N°. VIII. Het wormwyſe uytſteekſel van den blinden darm van een Menſch, deſelve is na de lengte opgeſneden, en in een vogt gelegt, ten eyn-

eynde alle die bastaart klierkens zeer klaar in 't gesigte zouden komen, en als dan zoo blykt het, dat dit gezeyde wormwyse uytsteekzel een groote overeenkomste heeft met dat van de hasen, alhoewel het zoo ruym niet en is. Beyde deze uytsteeken zoo van een Mensch, als van een Haas, zyn van binnen zoo talryk van gezeyde klierkens, datze zoo digt nevens den anderen zyn geplaast, datter nauwlyks eenige ledige spatie tusschen beyde werd gelaten. Deze gezeyde klierkens zyn zo zagt, dat men dit uytsteekzel zeer omzigtig moet handelen, anders zoo verdwynen de klierkens, of ten minsten zoo vermindert haar getal.

N°. IX. Een droog cristalline glaasken, waar in, aan een hayrtje hangt het geraamte van een West-Indisch Vogeltje, 't welk zoo kleen is, dat het te bedugten is, of 'er wel oyt ergens een kleender gevonden is. 't Selve is van een Vogeltje, 't welk by de Portugezen geheeten is, Pegafrol, in onze tale Bloem-spegt. Deszelfs beenderkens zyn zeer teder, en op zommige plaatzen een zyde draat in de dunte overtreffende.

N°. X. Een glaasje, waar in bewaart word, een stukje van 't vlies Chorion, van een Schaap, aan 't zelve zyn nog eenige cotyledones. vast.

Aanmerkt ten eersten. Dat deze cotyledones niet anders en zyn, als kleene moerkoekskens, waar van het vlies Chorion vervult is.

Ten tweeden. 't Is zeker dat hier in geen klieren gevonden werden.

N°. XI. Het hoornagtige vlies van een Menschen oog, het welk van agteren gezien zynde, aan komt te wyzen, hoe dat in een levendig Mensche, de hayrigen band, als mede deszelfs aanhangzel van den oogappel kunnen af en aan wyken; Hierom is dit object in een heldere vogt gelegt, gelyk het ook in 't leven alzoo is gelegen. Aanmerkt hier nevens ook den kleenen circul, loopende rontom den oogappel, waar in de pesige draatjens van het aanhangzel des hayrigen bands eyndigen, en dit is dezelve circul, die ik vertrouw begaaft te zyn met rontom loopende draatkens, tot toenypinge, en vernaauwinge van den oogappel.

Alle deze zaken kan men hier zien met ontelbare bloetvaatjens voorzien te zyn.

N°. XII. Het zagte gedeelte van 't verhemelte, zynde het bekleetzel van 't verhemelte van een Kind, door wiens oppervlakte men niet alleen verspreyd vind de mondekens van de klierkens van 't verhemelte, dewelke ook eenig snot van haar geven, maar ook zelfs de tepeltjens van 't verhemelte dewelke hier wat komen uyt te puylen, en zyn deze veel kleender als zantjes, dienstig zynde om de smaak te onderscheyden. Ook zoo zietmen hier die ronde, en latwyze overdwersse ongelykheden van 't verhemelte.

N°. XIII. De Tong van een Schiltpad, wiens bovenste zyde voorzien is van ontelbare tepeltjes, gelykende van figure die van de Tong van een Os, zynde mede lang scherp-toeloopende, en met een bekleetzel, als van een opperhuydeken omvangen.

N°. XIV. Het Oog van een Jonge, hangende aan een hayrtje, deszelfs harde vlies is wat omgekeert: op dat men de Choroidea of het aderagtige vlies, van slagaderkens zeer verrykt zynde, konde zien.

Aanmerkt ten eersten. Als men 't bovenste van dit Glas wat nederwaarts doet hellen, zoo kan men het netwyze vlies, van slagaderkens vervult zynde, bequaamlyk zien, als mede

Ten tweeden. Hoe, en op wat wyze de slagaderkens door den regenboog verspreyd worden.

N°. XV. De Lever van een ongebore Walvisje, dewelke ontvleest is, gelyk men gemeenlyk spreekt.

Aanmerkt ten eersten. Dat dit walvisje omtrent een elle lang was.

Ten tweeden. Datter geen kliertjens in de Lever gevonden zyn.

Ten derden. De bloetvaaten, die voor 't grootste gedeelte des levers gestel uytmaken, kunnen hier klaar gezien werden, voornamentlyk derzelver uyteynden.

N°. XVI. Het oog van een kint, 't welk op de gront van 't glas is geplaast, en zoo toebereyt, dat het harde vlies weggenomen zynde, het aderige vlies in 't gezigte komt, en dit afgescheurt zynde, kan men ook zien het netwyze vlies, als mede den regenboog met hare opgevulde slagaderkens. Hier ontrent staat ook aantemerken, datter door het buytenste vlies, 't welke de gezigtzenuwe omvangt, vele slagaderkens, en zenuwen slangswys komen te lopen. Deze zenuwen geven takjens van haar aan den hayrigen band.

N°. XVII. Een Vlesje met vogt, in 't welke aan paartshayrtjens twee voorwerpen hangen, waer van het eerste en opperste het steenige been van 't gehoor zynde, zo toebereyt is, dat de holte van 't doosje [*capsa*] geopent zynde, het hamertje, en aanbeeltje, met haare vliesjens omvangen zynde, in haar natuurlyke plaatzen gezien kunnen werden.

Aanmerkt ten eersten. Het beene vliesken van deze gezeyde beenderkens is voorzien van veele opgevulde bloetvaatjens.

Ten tweeden. Soo kan men hier ook zien her aanbeeltjen met deszelfs zeer dunne spiertjen.

Ten derden. Door het opgescheurde trommelvliesken, werden hier ontelbaare bloetvaatjens verspreyt. Ziet deze hare figure in 't antwoort op de 8 voorgestelde brief, aan den welgeoeffenden Heer Grætz.

Het

Het tweede voorwerp is het oor, 't welk natuurlyker wyze gecouleurt is, zonder eenig blanketzel, of opgesmeerde verwe.

N°. XVIII. Een stuk van de moerkoek van een vrouw.

Aanmerkt ten eersten. De bloetvaten, die de moerkoek maken, heb ik geheel en al opgevult met een rootwassige stoffe, op dat, zooder nog iets anders in de moerkoek gevonden wierd, 't zelve te voorschyn zoude komen, maar heb niets gevonden dan bloetvaten. Van alle oude eeuwe is 't voorzeker gehouden, dat de moerkoek vereenigt wierd met de baarmoeder, door de uyteyndens van de wederzytze bloetvaten; zulks werd hede ten dage gesustineert en van eenige Anatomisten, die geenzints, van de geringste zyn. Edog wat van deze zaake zy, zulks zal men ligt kunnen uytvinden, indien men met ons deze zelve weg wil inslaan.

Ik had tot dien eynde dikwils de bloetvaten, die de moerkoek maaken, vervult met een rootwassige stoffe, en heb bevonden dat de moerkoek niet alleen omvangen is met een vlies aan die zyde, dewelke na het kint gewent, en Chorion geheten is; maar ook zelfs aan die zyde, daarze haar met de lyfmoeder komt te vereenigen, bevinde ik de gezeyde koek bezet te zyn, met iets, 't geen na een vlies gelykt, 't welk vereenigt is met de uyteynden der bloetvaten.

Deze gezeyde vliesige stoffe bros en geenzints taay zynde, kan men beswaarlyk van de koek afscheyden, en dezelve schynt ten opzigte van deszelfs wezen, eenige overeenkomst te hebben met het vlies Chorion, 't welk ook zeer bros is, en zoude men mogen zeggen, dat dit gezeyde vliesige wezen een continueel lighaam is met het ware vlies Chorion.

Ten tweeden. Soo staat hier aan te merken, dat my dit niet in 't gezigte en zoude gekomen zyn, ten ware dat de gezeyde bloedvaten des koeks opgevult waren geweest, want hier door zoo vertoonde zig de gantsche koek root, en 't gezeyde vliezig wezen witagtig of graauw, en dat over die gantsche oppervlakte des koeks, dewelke zig aan de lyfmoeder vereenigt.

Ten derden. Soo staat aan te merken, datmen deze koek zagtjens moet handelen, anders zoo komt deze laast gezeyde oppervlakte te scheuren, en gescheurt zynde, zoo verdeelt de koek zig in veele knobbelige deelen, of lobben, waar door de gezeyde vliesagtige stoffe gebroken zynde, niet wel te observeeren is.

Ten vierden. Dat deze gezeyde vliesagtige stoffe van my verscheyde malen bevonden is, in een steenige zelfstandigheyt verandert te wezen, en dat op verscheyde plaatzen, niet tegenstaande de kinderen nog al welgestelt ter werelt quamen.

Deze zake aldus gevonden zynde, dunkt my hier uyt te kunnen besloten worden, dat de bloetvaten des lyfmoeders niet immediatelyk vereenigt worden met die van de moerkoek, of liever met die, dewelke de moerkoek maken; maar dat deze hare vereeninge geschiet door het tusschen komen van 't gezeyde vliesagtige wezen.

Hier staat nu wel een ruym velt open, om daar in te treden, ende te onderzoeken, hoe dan, dit toegestaan zynde, het voetzel voor 't kint uyt de lyfmoeder tot het Kint gebragt werd, door wat wegen zulks geschiet, waar het toebereyt word, &c.

Edog, om myne palen niet te verre uyt te zetten, dunkt het my niet raatzaam hier inne te treden, nadien myn voornemen alleenig daar toe strekt, om een lyste of beschryvinge te maken van alle myne toebereyde en geconserveerde zaken: en wat aangaat des Kints voetzel, waar het toebereyt word &c. Zulks zal uyt het gevolg van my verhandelt werden.

N°. XIX. Een stuk van 't binnenste of derde vlies van de lyfmoeder uyt een schaap, 't welk bevrugt was, door 't zelve loopen duyzende vaatjens, die tot nog toe zyn onbekent gebleven, waar in 't voetzel van de vrugt gemaakt en toebereyt word. En zyn deze wormwyze vaatjens van my geheten om datze wormwys gekromt door het gehele gezeyde vlies lopen ziet de VI. Plaat. Fig. 6. van 't 2. Cab.

Deze vaatjens quamen my voor eenige tyt in 't gezigte, na dat ik de bloetvaten des lyfmoeders met een rood-wassige stoffe opgevult had, waar na my deze wormwyze helder schynende voorquamen, en de bloetvaten gantsch root.

In deze gezeyde wormwyze vaatjens vertrouw ik, dat het voetzel toebereyd word, en niet in eenige pretenze kliertjens des lyfmoeders, dewelke niemand tot nog toe heeft kunnen tonen.

Hier zal mogelyk iemand komen te vragen; of vaten bequaamheyt hebben om eenige byzondere vogten te bereyden? dient tot Antwoort: Nadien het vaten zyn die 't zaat in de testiculen bereyden, alwaar geen kliertjens gevonden worden, en ook geen klieren binnen in de lever en zyn, en nogtans werkzaam in 't toebereyden van de gal, gelyk hier voor vermelt staat; zoo en kan ik niet zien, waarom zulks in de Baarmoeder ook niet en zoude kunnen geschieden, in deze nieuw uytgevondene vaatjens.

Waar heen het gezeyde voetzel verders passeert, zullen wy in 't toekomende verhandelen.

N°. XX. Het aderagtige, en ook 't Ruyschenvlies van een Menschen Oog, dewelke zoo toebereyt zyn, datze beyde gader gezien kunnen werden. Ook kan men hier zien, hoe groot een onderscheyt datter is tusschen

de

de cours der bloetvaatjens van 't eene en 't andere vlies. Ondertusschen staat te letten, dat de inwendige oppervlakte hier omgekeert zynde, uytwendig voorkomt, en is dit object in een vogt bewaart, op dat men het te beter zoude kunnen zien.

De Vyfde PLANK.

No. I. BEyde de oogschellen van een Kalfsoog.

Aanm. ten eersten. Dat alle de mondekens der vaatjens, die in de randen dezer Oogschellen zitten, en vogtigheyt doorlaten, hier gezien kunnen worden; en is de gezeyde vogtigheyt taay geworden zynde, (van de vogt, daar 't object in hangt,) zigtbaar in de gezeyde mondekens; waar dat het eenigzints komt uyt te puylen.

Ten tweeden. Uyt het traan kliertje komen veele hayrtjens voort.

Ten derden. De traen stippen zyn hier zeer ruym.

No. II. Het Oog van een Mensch, waar aan vast zitten vyf oog-spieren, de sesde ontbreekt aan dit voorwerp; en zyn deze spieren natuurlyker wyze root van couleur.

No. III Een stuk van de schorssige substantie der herssene, hangende in een heldere vogt, zonder 't welke het niet mogelyk is, het ware wezen dessels te zien. Hier blykt het klaar, dat het schorsige wezen der herssene geenzints klieragtig, maar uyt loutere bloetvaatjens is bestaande. Hier toe zoo heb ick deze bloetvaatjens met een rootwassige stoffe vervult: men ziet hier en daar ook wel wat van de mergagtige substantie, aan den schorssige vereenigt te zyn, edog dezelve is niet rood geworden, van de gezeyde opvullinge.

No. IV. Vlieskens, met hoesten uyt de long-pyp gelost zynde, dewelke, zoo zy niet te houden zyn voor stukjens van het inwendige vlies van de longpyp, egter zeer groote overeenkomste met dezelve hebben, want zy zyn taay, en met ontelbare gaatjens doorboort. Een jonge out ontrent agt jaaren, in een sware hoest vervallende met een geduurige koorts loste en dat by beurten, verscheyde vliesige deeltjens, dewelke met veele gaatjens doorboort, en taay waren, waar na hy eenigen tyd is komen te overlyden: edog het openen van dessels lighaam konde ick van de ouders niet verkrygen, weshalven ick niet zekers daar van kan oordeelen.

No. V. De lever van een muys, hangende aan een hayrtje, in een Vlesje met heldere vogtigheyd vervult.

Aanmerkt ten eersten. In deze lever zyn twee kleyne ronde geswellekens, in groote met een gemeene erwete over eenkomende, gevonden. Een

der-

derzelve geopent zynde, bevond ik, dat het gezeyde gefwelleken niet anders was als een vliesje, onthoudende in zig een worm, zynde een ftroo breet, wit, en een vinger lang, van figure en forme, de gemeene, en in leden verdeelde lint-worm, gelyk zynde.

Ten tweeden. Deze worm kan men zien in de gront van het Vlesje, als mede het tweede gefwelleken, dat nog niet geopent is.

N°. VI Het lelleken des keels van een jonge, wiens bekleetfel als voor een opperhuydeken, op die plaatze verftrekkende, ten deele weggenomen is, ten eynde deffelfs lange draden, als in een middelpunt byeenkomende, gezien zoude kunnen werden.

N°. VII. De [*Plexus chorideus*] netwyze vlegting, zeer root geworden zynde, wegens het vervullen van de flagaderkens. In dezelve zyn geen zigtbare klierkens, maar 't fchynt een continuatie te zyn van de gezeyde flagaderkens, of deze flagaderkens fchynen in de gezeyde netwyze vlegting te veranderen of te ontaarden, want als men de flagaderen opvult, zoo werd het vlegtzel ook vervult: edog hier van breeder ter plaatzen alwaar ik voorgenomen heb van de t' zamengeftelde, en door een gevlogte klieren te handelen. De fig. van dit bovengenoemde Chorions wyze vlegtzel kan gezien werden in het antwoord, op de twaalfde voorgeftelde brief.

N°. VIII. De flagaderlyke vaten, door het dunne herffen-vlies verfpreyt, en dat uyt een kleyn kint.

N°. IX. Beyde de oogleden van 't oog van een menfch.

Aanmerkt ten eerften. Dat de traangaatjens in de groote hoek gapende, of openftaande, hier gezien kunnen werden; als mede die mondekens der kleene Canaaltjens in beyde de randen der oogfchellen.

Ten tweeden. Dat het traan kliertjen met veele mondekens verzien is, blykt hier klaar.

N°. X. Een jong geboore kints long, met herte, fwezerik, en gedeelte van 't herte fakfken, de longe-pyp, de ftronk van de groote flagader, en desfelfs drie opgaande takken na boven.

Aanm. ten eerften. Alle deze zaken zyn hart gemaakt, na datze zyn vervult, en werden alzoo buyten de vogtigheyt bewaart.

Ten tweeden. Zoo vertoont het zig hier, hoe de groote flagader, met de longs-flagader te zamen vereenigt zyn in een kint, zoo lang het in 's moeders lyve is.

Ten derden. Ook zyn hier bewaart die groote klieren, dewelke van buyten onder het ftrotten hooft leggen.

Ten vierden. Zoo kan men hier ook befchouwen de bloetvaten, dewelke door het herte fakfken loopen.

Ten

Ten vyfden. De regter zyde van de long is in drie groote lobbens of quabben gescheyden, in de linker komen ons maar twee te voren, 't geen men zeer veel ziet gebeuren.

Ten sesden. Het hertje, steen hard gemaakt zynde, heeft zyn natuurlyke plaatze, tusschen de twee groote lobbens behouden.

N°. XI. De beenderkens van 't armtje, en handje van 't geraamte van een vrugtje van ontrent drie maanden dragts, leggende in een heldere vogtigheyt, op dat men zoude kunnen zien, de ware gesteltenisse dezer beenderkens van zoo een ouderdom; 't geen men te vergeefs zoekt in de geraamtens van zoodanige vrugtjens, dewelke men gedroogt heeft.

N°. XII. Het oppervelleken van een swart mensch, 't welk in een vogtigheyt bewaart word; uyt desselfs inwendige oppervlakte bespeurt men de afgescheurde nablyfzelen van de vel-tepeltjens.

N°. XIII. Een gedeelte van 't netwyze lighaem, 't welk boven op 't vel geplaatst is, en dat van een walvis. Hier ontrent staat te letten, dat de gaaten zeer ruym zyn, als mede dat het netwyze lighaam zeer dik is in die dieren.

N°. XIV. Een Vlesje met vogt, waar in eenige der baktanden met haar zagte inwendige stoffe bewaart worden, en dat van een kint van ontrent acht maanden.

N°. XV. De beenderkens van 't gehoor van een kleyn kint, in een vogt geleyt.

N°. XVI. Een ontbonde bal van een Mensch. dat is zoodanig toe bereyt, dat de zaatmakende vaatjes van malkanderen afgescheyden zyn, op dat men zo veel te duydelyker zien kan, dat het maakzel der ballen geenzints uyt klieren, maar uyt vaatjes bestaat.

N°. XVII. Eens menschen oog, in de vogtigheyd bewaart.

Aanm. ten eersten. Dat dit oog zyn natuurlyke ronde forme behouden heeft.

Ten tweeden. De spieren van dit oog hebben haar natuurlyke roode couleur.

Ten derden. Hier kan men ook zien, hoe de slagaderen en zenuwen over de gezigt zenuwe loopen.

Ten vierden. Van dit oog wort mentie gemaakt in het antwoord, op de 13 voorgestelde brief, alwaar men dit verhaal vind. fol. 13. *Onder dit pezig uytspanzel laat zig zien de* [tunica sclerotica,] *dewelke de* 3. *is, zynde zeer hard, dik, en geenzints doorzigtig; het voorste deel daar van is 't hoorenvlies geheten, om dat het zoo helder en doorzigtig is, als bereyt en gepolyst hoorn. In sommige bevint men dezelve meer, in andere wat minder uytpuylend te wezen. Door 't gezeyde vlies, dunkt my dat ick zeer veel nieuwe uytgevonden vaatjens zie loopen, haren cours na de*

lengte, of na de gezigt zenuwe, nemende; deze, hoewelze de gemeene en bekende watervaten wat gelyken, zoo meene ik egter, datze van dat ſlag niet zyn, nadienze daar ten volle niet mede overeen komen: Ik heb gezegt, dat het my dunkt zulks te zien, om dat ik in een zake van zoo veel belang niet geerne iets zoude willen invoeren, ten zy dat ik daar van geheel zeker ben geworden.

N°. XVIII. Een gedeelte van 't harde vlies, waar aan vaſt zitten de oogſpieren, en ſlagaderen, door de gezeyde ſpieren verſpreyt.

De Zesde PLANK.

N°. I. EEn doorgeſpouwe Nier van een jonge, om alzoo het inwendige te kunnen zien.

Aanmerkt ten eerſten. Eenige van de Nier-tepeltjens zyn van my gequeſt door het opſnyden, andere in tegendeel zyn geheel en gaaf, op dat men alzoo alles zoude kunnen zien, 't geen in deze tepeltjens te conſidereren is.

Ten tweeden. Op verſcheyde plaatzen en komen ons niet alleen in 't gegezigte de pypjens van 't bekken; maar ook zelfs alle de piſcanaaltjens van d' Heer Bellinus eerſt ontdekt, en dat alles zeer klaar. Ontrent welke Piſcanaaltjens het zeer conſiderabel is, datze alle te gelyk met een rootwaſſige ſtoffe vervult zyn geworden. Terwyl ik dezes niers ſlagaders opvulde, (en zulks gebeurt my nu altyt) zoo wierden ook te gelyk opgevult de pypjens van 't bekken, en ook het bekken zelfs. Hier uyt zoo ſchynt het my toe, dat de Piſcanaaltjens continueel zyn, met de uyteynden der ſlagaderkens der nieren, 't zy dat deze vereeniginge geſchiet met de uyteynden, of elders. Myn zeggen en zal ook niemand hart voorkomen, van dat het te bedugten is, dat deze piſcanaaltjens van Bellinus vereenigt zyn, met de ſlagaderkens van de nieren, indien men maar conſidereert, dat tot noch toe niemand eenig kliertjens heeft kunnen toonen tuſſchen de zaat ſlagaderkens, en die der vaatjens, die het zaat maken, ende des teſticulen wezen zelfs uytmaken: als mede datter niet een eenig kliertjen gevonden word tuſſchen de wormwyze vaatjens, die door het binnenſte vlies der Baarmoeder lopen (hier voren kortelyk aangewezen,) en tuſſchen des Lyfmoeders ſlagaderen. Daar en boven kan ik by helder weer klaar toonen, dat de ſchorſſige ſubſtantie van de herſſene niet anders is als kleene bloetvaatjens, om niet verder te ſpreken, van 't geſtel des Levers, en van de Milt, 't welk ook niet anders en is, als een t'zamenſtel van vaatjens, en niet van byzondere kliertjens. Deze zaken dan in conſideratie genomen zynde, heb

ik geoordeelt, dat het niemand hard zoude voorkomen, wanneer ik gissender wyze zegge, dat het gezeyde te bedugten staat. Ondertusschen is myn voornemen alle mogelyke middelen in 't werk te stellen, om hier van meer zekerheyts te bekomen, op dat alle twyfel mag weggenomen werden.

Iemand zal myn mogen voorhouden, dat de Heer Malpighius der Nieren klieren beschreven heeft, die hy wil tusschen de gezeyde vaten gestelt te wezen, en zeyt datze ront, en doorzigtig zyn, ook datze in den rug, of bultig deel der Nieren gevonden worden, &c. Hier op tot antwoord, dat my niet onbewust is, dat 'er eenige weynige ronde, en doorsigtige lighaamtjens gevonden worden in de Nieren van een Kalf, in groote met de eyeren der Vissen overeen komende, als men dezelve met een vergroot-glas beziet: maar deze zyn zeer weynig, ten opzigte van 't lighaam van de nier, ook heb ik ze tot nu toe niet in den rug, maar in 't midden van de nieren gevonden. Of nu ook deze lighaamtjens kliertjens zyn, of niet, 't zelve is by my tot nog toe twyfelagtig.

Ten laasten staat hier ook nog te considereren, dat de uyteynden van des niers bloetvaatjens, op een wonderbare en krinkelwyze manier door een gevlogten leggen, gelyk te zien is in de 6. Plaat in de 7. Fig. van het 2. Cab. en zulks is niet te vergeefs, maar veel eer te bedugten, dat de klensingen der humeuren, ja ook de bereydinge der vogten in ons lighaam af hangende is, van de verscheydentheyt van configuratie, als mede van het onderscheyt der uyteynden van de bloetvaten, en andere canalen, en is deze, als boven vermelt is, zeer considerabel. Hier over zullen wy verders handelen in de beschryvinge van de volgende Cabinetten, by dewelke staan gevoegt te werden de Figuren van geheele nieren.

N°. II. Beyde de Oogschellen van een Menschen Oog, in dewelke, nevens de gaatjens of mondekens, die men in beyde de randen vint, ook nevens de traangaatjens, nog daarenboven zig iets byzonders opdoet, waar in ik my nog niet kan voldoen.

N°. III. Een Vlesje met een Menschen Oog, wiens slagaderen opgevult, en het harde vlies weg gesneden zynde, komt ons in 't gezigte de Choroidea, of het aderige vlies, met een kleen gaatjen doorboort zynde, op dat de glaasachtige vogt te voorschyn zoude komen, dewelke van nature helder en doorzigtig is, maar nu ons hier dof, en witagtig voorkomt, wegens de vogtigheyt, waar in dit oog bewaart word.

Aanmerkt ten eersten. De bloetvaatjens van 't vlies Choroidea met een rootwassige stoffe opgevult zynde, geven ons gelegentheyt, om zeer klaar te kunnen beschouwen de witte zenuwtjens, die over 't zelve vlies lopen, na de ciliare of hayrwyze bant.

Ten tweeden. Het Ruyschen vlies is hier niet te zien, om dat de Choroidea of 't aderige vlies niet genoegzaam open gemaakt is.

Ten derden. Zoo kan men ook hier zien de slagaderen en zenuwen, die langs het buytenste vlies van de gezigt zenuwen lopen.

N... IV. Een Vlesje met vogt, waar in ons te voren komt, het steenagtig been van 't gehoor, hangende aan een paartshayrtjen, en dat van een onlangs gebore kintje.

Aanmerkt ten eersten. Dit been is in twee deelen verdeelt, namentlyk in een steenagtig been, dragende de name van 't geheel, en in een schubwyze been, en al wat in yder ons voorkomt, zal ik aanroeren.

Ten tweeden. De holte van 't steenagtig been, het doosje of busse geheten, zynde de holte, dewelke ons even agter het trommelvlies voorkomt, is met een zeer dun vliesje bekleet, 't welke men over 't hooft zoude zien, ten ware de slagaderkens, door het zelve vliesje loopende, en met roode stoffe vervult zynde, deszelfs wezen ons quame aan te wyzen.

Ten derden. Het stegelreepje, zynde een der gehoor beenderkens, zit nog in zyne natuurlyke plaatse, dat is in het ovaals wyze gaatje; 't zelve is ook met een zeer teder vliesje bekleet, waar door men ook zien kan slagaderkens te loopen.

Ten vierden. Hier ziet men ook niet alleen het ronde gaatje, 't welk de weg tot het slakke huysje baant, maar ook 't vliesje, dat den omtrek van 't gezeyde gaatje, als mede de holte van 't slakke huysje, en deszelfs beenig tusschenscheytsel komt te bekleden.

In het tweede gedeelte van 't gezeyde been, zynde het schubwyze gedeelte, 't welk hier ook aan een paartshayrtje hangt, kan men deze volgende zaken beschouwen.

Ten eersten. Dat het trommelvliesje van twee op den ander leggende vlieskens te zamen gestelt is, buyten het uytwendige deksel, 't geen in jong geboren kinderen gevonden werd, en aan het trommelvliesje vast zit.

Ten tweeden. Dat men deze twee vlieskens van den anderen kan scheyden, even gelyk de *Choroidea* van de *Ruyschiana* in de oogen, zulks kan men hier ook beschouwen.

Ten derden. In dit voorwerp is een kleen gedeelte van 't buytenste vliesje gescheyden van 't inwendige, maar in andere, die hier na zullen verhandelt werden, heb ik voor 't grootste gedeelte deze twee vliezen van den anderen gescheyden.

Ten 4. Zoo kan men hier zien, dat het buytenste dezer twee vliezen, met ontallyke slagaderkens begaaft is, daar het inwendige in tegendeel, hier geen slagaderkens heeft, mogelyk om datze niet opgevult zyn geworden.

Ten

Ten vyfden. Dit trommel-vliesken is nergens met een gaatjen doorboort, maar alzints in den omtrek vereenigt met het ronde beentje.

Ten zesden. Zoo kan men hier beschouwen, hoe het aanbeeltje zig komt te vereenigen met het hamertje, ook als mede op wat wyze het hamertje vast gehegt is aan het trommel-vliesje, en zyn deze gezeyde beenderkens ook van een vliesje bedekt, waar door veele slagaderkens heen loopen.

Ten zevenden. Het vierde beentje van 't gehoor, vast gehegt zynde aan het bovenste van 't stegelreepje, kan men hier zeer perfect zien: En dat meer is, de slagaderkens door 't vliesje van dit vierde beentje loopende, zyn hier voor onze oogen geenzints verborgen.

N°. V. Een stuk van de bovenste kaak van een kleen Kint, waar in men klaar zien kan, dat de tanden der kinderkens, eer datse steen of been-hard worden, van verscheyde couleur en selfstandigheyt zyn; want de buytenste is wit, de volgende komt in couleur over een met het kraakbeen, de derde en binnenste, de reste in veelheyt te bovengaende, is saght en met veele bloetvaatjens voorzien.

N°. VI. Een gedeelte van de navelstreng van een kalf van een Zeekoe, waar aan een stukje van 't vlies Chorion vast zit, vervult met ronde lighaamtjens; en zyn deze in groote overeenkomende met Spaensche erten, Linsen, en ook groote spelde hoofden; Edog van wat gebruik dezelve zyn, en heb ick niet kunnen uitvorssen.

N°. VII. Een stuk van de neus van een jonge, dewelke na de lengte opgesneden is, om alzoo deszelfs tusschen scheytzel, met zyn bekleetzel te kunnen zien.

Aanmerkt dat het tusschen-scheytzel met zyn bekleetzels nog omvangen zynde, ons gelegentheyt geeft, om aan beyde zyde een byzondere canaal te zien, waar door het snot zig ontlast. Van eene zyde heb ick 'er een verken borsteltje in gestoken, op dat den ziender 't zelve aanstonts in 't gezigte zoude komen. Hier van in 't toekomende breder.

N°. VIII. Het dunne herssen-vlies, van een jong Kint, 't welk in een vogtigheyt dryft, 't zelve is zoo teder en subtyl, datmen naaulyks, behalven de bloetvaten iets vliezigs in 't zelve bespeuren kan; ja het schynt dat dit dunne herssenvlies by na alleen uyt bloetvaten bestaat, dewelke, door toedoen van iets vliezigs in hare plaatzen gehouden worden, op datze niet onder een en zouden komen te verwerren; dit en is niet te toonen, ten zy de slagaderen tot hare eynden toe vervult zyn geworden, met een rood-wassige stoffe; want dat gedaan zynde, zoo bevintmen alles wat slagaderlyk of aderlyk is, van een roode couleur, en 't geen overigh is, 't zelve is te houden voor 't vliezige.

N°. IX. Een Vlesje met vogt, waar in twee voorwerpen bewaart werden; het eerste zyn twee oog-schellen van een mensch, welkers slagaderkens vervult zyn, en zoo komen ons dezelve root voor.

Het andere voorwerp zyn ook twee oogschellen van een mensch, welkers slagaderkens niet en zyn vervult. In deeze kan men zien de traanstippen, als mede in hare randen de mondekens der zeer wel bekende canaaltjens, met een taye en harde vogt in deze voorwerpen vervult.

N°. X. Een Vles onthoudende twee menschen oogen, over dwers doorgesneden, in welkers holte het netwyze vlies klaar gezien kan werden met een mergagtige stoffe bezet; dicht by deze ziet men het Ruyschen vlies, bezet met een swarte stoffe.

N°. XI. Een Vlesje, waar in twee voorwerpen gevonden werden, waar van 't eene is een dwers doorgesnede ooge van een Kint, hangende aan een hayrtje,

Aanmerkt ten eersten, dat hier een gedeelte van 't netwyze vlies, uit de grond van 't oog voortkomt, waar ontrent te observeren staat, dat alle de bloetvaatjens tot den eynde toe opgevult zyn, en dat gedaan zynde, zoo komt ons het netwyze vlies voor, als een gestel van bloetvaatjens dewelke door iets vliezigs in hare plaatzen werden gehouden. Het mergagtig wezen is in dit voorwerp naaulyks te bemerken, maar in andere klaarblykelyk genoeg.

Ten tweeden. De slagaderkens van 't Ruyschenvlies zyn hier opgevult, en hoe zeer verscheyden dezelve zyn, van die van 't netwyze vlies, ten opzigte van haaren cours, zulks kan hier mede gezien werden.

Ten derden. In dit voorwerp blykt het ook genoegzaam dat den hayrwyzen band, geenzints 't werk van een spiertje uytvoert, maar wel deszelfs aanhangzel. Ziet de eerste Plaat van dit 2. Cab. Fig. 4. 5. en 7.

Ten vierden. Zoo is hier ook klaar te zien, dat het Ruyschenvlies, zig uytstrekt tot het eynde van den hayrwyzen band.

Het 2de voorwerp in de gront van dit zelfde Glas geplaast, is het agterste van 't Ooge, wiens slagaderkens zoodanig geheel en al opgevult zyn, dat ten laasten daar door een tegens natuurlyke uytspatting voorgevallen is, en zulks kan ligt gebeuren in die handeling; wanneer men niet omzigtig genoeg is.

N°. XII. Een gedeelte van de milts slagader uyt een Kalf, deze opgevult zynde, bevintmen, des zelfs uyteynden bundelwys gestelt te zyn.

N°. XIII. Een stukje van de schorssige substantie der herssene van een Mensch, waar in klaarlyk blykt, dat dezelve niet anders en is, als een zamenstel van bloetvaatjens. Ten dien eynde zoo heb ick de gezeyde uyteynde

den met een root wassige stoffe vervult, en daar na in deze heldere vogt gehangen, en zonder dat zoo is 't onmogelyk, de waarheyt van die zaak na te vorssen. Ziet verders over deze zaake myn Antwoord op de 12 voorgestelde Brief, alwaar 't zelve met figuren afgebeelt is.

N°. XIV. Beyde de amandelen van een Mensch, met des zelfs tusschenstaande lelleken. Hier kan men zien hoe celluleus, of hoe ryk van kleene holletjens deze onze amandelen zyn; als mede hoe veel, en hoe groot der zelve openingen zyn, dewelke na de keel open staan, en dat dikmaal in een fris en gezont Mensch. Ondertusschen staat aan te merken, dat deze openingen klaarder te zien zyn, wanneer de amandelen geswollen zyn, en zulks heeft de Chirurgyns, die in de konste van Ontledinge niet al te wel geoeffent zyn, zeer dikwils bedrogen, dewelke als zy deze openinge in de amandelen zagen, zoo waanden zy dezelve versworen te zyn, daar ter contrarie deze openingen natuurlyk zyn, alleen maar dan ter tyd meer gapende.

N°. XV. Het omgekeerde harde vlies van een mensche Oog, uyt wiens midden een gedeelte van 't netwyze vlies voortkomt.

N°: XVI. Beyde de oogschellen van een Mensch, waar in de gaatjens of mondekens, dewelke in de randen zitten, als mede de traanstippen gezien kunnen werden.

De LAA *onder dit tweede Cabinet onthoud in zig verscheyde vierkante Cedere Doozen, waar van de Eerste geopend zynde, ons vertoont word.*

N°. I. Een stuk van 't vel van een Kint, wiens slagaderkens met een root-wassige stoffe vervult zynde, 't vel root voor komt.

Aanmerkt dat de uyteynden van de gezeyde vaten in haren loop een andere cours houden, als wel die, dewelke wy aanstonds zullen aanwyzen.

Daar benevens zoo wort'er in de zelve Doos gevonden.

N°. II Een stuk van 't buytenste vlies des Lyfmoeders van een Kalf, wiens slagaders met een rootwassige stoffe opgevult zyn, en is der zelver cours en getal verscheyden van die, dewelke door 't vel lopen.

N°. III. Een stuk van 't vlies Chorion uyt een Kalf, wiens slagaders uyteynden zoo curieus opgevult zyn met een geel-wassige stoffe, dat de oogen der gene die dit voorwerp komen te zien, daar op verlokt werden.

N°. IV. Een stuk van 't zelve vlies, met grooter takken van slagaders voorzien.

In de tweede Cedere DOOS werden deze volgende zaken gevonden.

N°. I. Het bovenste deel van de herssen-panne, van alle bekleetzelen ontbloot, om de vliezige fontanel te zien in een jong gebore Kind.

Aan-

Aanmerkt ten eerſten, dat deze fontanelle vervult is van opgevulde ſlagaderkens, dewelke geenzints kunnen werden gezien, ten zy datter een opvullinge voor af gaat.

Ten tweeden. Zoo kan men hier ook zien, dat de beenderkens van 't hooft in een jong gebore Kint niet door naden, maar door toedoen van vliezen te zamen zyn gevoegt.

Ten derden. Zoo blykt het hier dat deze gezeyde vliezen niet anders zyn als een gedeelte van 't harde herſſen-vlies, en van 't harſſenpans vlies.

Ten vierden. In een levendig Kint, werden de beenderkens van de herſſenpanne, boven op 't hooft, niet te zamen geſtelt door onderling aanraken, nog ook door naden, maar dezelve ſtaan wat van den anderen.

Ten vyfden. Zoo ſtaat ons te conſidereren, dat deze diſtantie in d' eene grooter, in d' andere kleender is, egter worter altoos eenige gevonden, 't geen by alle autheuren niet werd geobſerveert in haare figuren; te meer nadien deze diſtantie ook niet werd gevonden, als men het geraamte van een jong gebore Kintje, op de gemeene manier, komt te maken: Want als men de beenderkens komt te drogen, zoo verlieſt men de natuurlyke diſtantie, 't en zy dat men 't geheele hoofje met Catoen zoodanig komt op te vullen, dat de beenderkens in 't drogen geenzints tot elkander kunnen getrokken werden.

Ten zesden. Hier ziet men ook dat het voorhoofsbeen in een jong gebore Kindje uyt twee ſtukken is beſtaande.

N°. II. Het bovenſte gedeelte van de herſſenpanne van een kleyn Kintje; waar in de voorgemelde diſtantie vernietigt is; maar de vliezige fontanelle, dewelke altoos na eenigen tyt nog gevonden werd, kan 'er gezien werden.

Aanmerkt ten eerſten. De gezeyde fontanelle werd niet precys op 't jaar geſloten; maar ſomtyts vroeger of later na de geſteltenisſe van 't lighaam, als mede na dat de beenmakinge min of meer vigoreus is.

Ten tweeden Dit gezeyde gedeelte van 't bekkeneel is nog met deszelfs pannevlies omvangen, wiens ſlagaderkens opgevult zyn met een rootwasſige ſtoffe.

Ten derden. De ſeyzenwyze groef is met dezelve ſtoffe ook opgevult.

N°. III. Het bovenſte gedeelte van de herſſenpanne van een Kintje van ontrent 7 maanden dragts, 't zelve is nog bekleet met het vel.

Aanmerkt ten eerſten. Dit vel kan men van 't been afnemen, om dat het apart is gedroogt: en alzoo werter gelegentheyt gegeven, om de binnenſte oppervlakte te beſchouwen met des zelfs opgevulde bloetvaten.

Ten tweeden. Zoo blykt het hier dat het vel zoo vol van bloetvaten is, dat

dat dezelve al te zamen opgevult zynde, het geheele vel zig zeer root vertoont.

Ten derden. 't Gezeyde vel is zeer digt met ſwart hayr bezet, hoewel het maar van een zevenmaandig Kintje is.

N°. IV. Het bovenſte gedeelte van 't vel van een vet Kints hoofje, waar in men kan zien, dat niet alleen ontrent het opper maar ook 't voorhooft veel vet gevonden word, in vette Luyden, 't welk tegen 't gevoelen van zommige aanloopt. 't Gezeyde vel is ook byzonderlyck met veel hayr bezet.

In de derde DOOS werd gevonden het vlies Chorion, uyt een Kalf.

Aanmerkt. Dat ick niet alleen de groote en kleyne takken met een rootwaſſige ſtoffe opgevult hebbe, maar ook zelfs die gene, dewelke zoo kleen en ſubtyl zyn, dat, als menſc van 't ligt afgewent, komt te beſchouwen, zy haar als kleyne vlakjens vertonen. Edog met een vergroot glas daar by komende, zoo bevind men middag klaar, dat het de uyteinden der ſlagaderkens zyn, dewelke in cours verſcheyden zyn van die, dewelke in de vliezen van de Lyfmoeder gevonden werden.

Het vierde DOOSJE

Onthoud in zig de cryſtalline vogtigheyt, uyt het Oog van een Schaap, omvangen met het ſpinnewebbe vlies, [*tunica Aranea*] door 't welke zeer veele ſlagaderkens loopen. Over het wezen van dit vlies zyn 't de ontleeders niet eens; eenige verzaken het zelve, andere trekken 't in twyffel; eenige admitteren 't zelve, zelfs ben ick daar over in twyffel geweeſt, wat ik van die zaak zoude geloven; maar als ick de ſlagaderen van een ſchaaps ooge met een waſſige ſtoffe opgevult hadde, zoo opende ick het oog, en de vliezen doorzoekende, zag ick zeer veel rode ſlagaderkens door het ſpinnewebbe vlies verſpreyt te zyn.

Dit ziende, dede ick deze cryſtalline vogtigheyt met des zelfs omvangend vliesje in een Vlesje met heldere vogt; als ick nu 's anderen daags deze nieuwe uytvindinge wilde bezien, konde ick niets minders als rode ſlagaderkens beſchouwen. Hier van was dit de reden: Ick had, gelyk gezegt is, des oogs ſlagaderkens vervult met een waſſige ſtoffe, dewelke wel voortgedreven was tot aan de cryſtalline vogtigheyt, edog was dezelve daar blyven ſtaan, niet kunnende verder penetreeren tot in de ſlagaderkens van 't ſpinnewebs-wyze vlies, 't welk de cryſtalline vogtigheyt omvangt, alzoo 't bloet, te gelyk met de waſſige ſtoffe voortgedreven zynde, de gezeyde ſlagaderkens van 't ſpinnewebs wyze vlies zoodanig had vervult, datter geen occaſie overig wierd gelaten voor de waſſige ſtoffe, om in de bloetvaatjens te kunnen komen.

Als ick nu dit alles in een Vlesje met vogt gedaan had, is het bloet niet alleen haastig verdwenen, maar ook by gevolg raakten die zeer subtile slagaderkens wel haast uyt myn gezigte; Als 't nu voor de tweede reys kwam te gebeuren, dat my zoodanig een opvullinge voorkwam, zoo wast, dat ick met meerder voorzigtigheyt hier mede handelende, my aanstonts na den plaatsnyder begaf en liet hem dit in aller yl in koper snyden. Ziet de eerste plaat van dit 2. Cab. Fig. 8. Hier staat aan te merken, dat ick de gezeyde vogtigheyt met des zelfs vliesken, en met bloet vervulde slagaderkens in 't gezeyde vierde Doosken nog beware. In 't droogen van dit voorwerp, is deze crystalline vogt wel wat rimpelig geworden, edog zulks kan men niet voorkomen, eertyts heb ick de figure van dit vlies in koper laten snyden, zonder bloetvaten, om dat ick die doenmaals nog niet konde ontdekken, wegens de dikte myner instrumenten.

Het vyfde Ceder DOOSJE

Onthoud in zig een schede gemaakt van 't vel van een Kint, waar in een mesken en vorkjen steken, welkers handvatjens gemaakt zyn van 't scheen been van een mensch, waar in gants geen holte bevonden wierd, 't welk zoo ongemeen is, dat het mogelyk noyt voor heen voorgevallen, en voor een zeer raare zaak te houden is.

Aanmerkt ten eersten, dat deze handvatjens zeer wit zyn, en digt aan 't staal met een vergult bantjen zyn omvangen.

Ten tweeden. Het vel van 't kint vertoont zig root, wegens de menigte der opgevulde slagaderkens, dewelke in 't bereyden van 't vel, hare rode wassige stoffe geenzints verloren hebben, 't geen vermakelyk is om te zien.

In het sesde Notebome DOOSJE werd gevonden een gedeelte van de slagader van de milt van een Kalf, dewelke ontvleest is, zo men gemeenlyk spreekt, dat is, van alle des zelfs sappige uyteynden berooft.

Aanmerkt ten eersten. Deze slagader is vervult met een geel-wassige stoffe, en heeft alle des zelfs kleyne takjens behouden, zynde deze hare uyteynden bewaart tot het sappig wezen toe.

Ten tweeden. Hoe moeylyk het is alle deze takjens op hare natuurlyke plaatzen te behouden, en het eene takje boven het andere te bewaren, en zoo te drogen, dat te gelyk alle deze takjens behouden blyven, weten die gene, dewelke haar met dezen handel bemoejen.

Het zevende DOOSJE van Indiaansch hout toegerust, onthoud in zig het gedarmte van een kleyn en onvoldrage Schaapje, dewelke met een witwassige stoffe opgevult zynde, zeer curieus toebereyd en geconserveert zyn.

Staat aan te merken dat deze darmtjes aan haar darmscheyl nog vast zittende, haare natuurlyke plaatzen behouden hebben. De slagaderkens door

't darm-

't darmscheyl loopende, zyn met een geel-wassige stoffe opgevult, en om dit aan t oog aangenamer voor te stellen, zoo zyn dezelve op swart Fluweel geleyt.

In het achste DOOSJE werden steenen gevonden en bewaart, dewelke een Paert door den afgang gelost heeft, ziet de II. Plaat van dit 2. Cab. fig. 4. 5. en 6.

Hoewel datter onder de Geneesheeren gevonden werden, de welke niet kunnen geloven, dat men Steenen door den stoelgang kan komen te lossen; zoo ist egter, dat zulks waar ende waaragtig zynde, van my ook is ondervonden, dat een zeekere Jodinne, onder andere ongemakken, als onmatige vloet, colyk in de maag &c. gequelt zynde, van den wel-ervaren Heer Doctor Rocamora, een purgatie is voorschreeven, waar door zy in den afgang een zeer groote steen quyt is geworden, die my van de man des patients, als mede van hare vrienden is getoont.

Den Heer Professor Nicolaus Venette, heeft een Tractaat, geschreven over de gevallen van de steen, 't welk noyt genoeg kan werden geprezen. Hy verhaalt verscheyde exempelen van 't losse van steenen door de stoelgang. Ook zoo vint men by Coiterus, Scaliger, en andere Autheuren meer zoodanige voorvallen.

Hier ist waardige Lezer, dat ick UE. kom te vertoonen, steenen, dewelke een Paert door de gezeyde wegen gelost heeft, en zyn dezelve my mildelyk ter hand gesteld, door den Heer M. G. Blok, Med. Doct., en zeer curieus onderzoeker van de geheymen der nature, waar by hy dit verhaal my ook toegezonden heeft.

In 't Jaar 1698. *is een Paart, staande te Weenen op de stal des Keysers, quyt geworden door de stoelgang* xxxvj. *steenen, en dat binnen de tyd van* 6 *weken. Het Paart, voor zoo veel zy konden gewaar worden, die het zelve oppasten, uyt deszelfs werkingen en apetyt, was gezont en wel gestelt. Deze twee steenen heeft den opziender van de stal gegeven aen den Ed: Heer Wildebrand, in die tyd Secretaris van zyn Kon: Majesteyt van Sweden, aan 't Hof van zyn Keys. Maj. en nu Secretaris van den zelve by haar Hoog. Mog. de Heeren Staten Generaal der vereenigde Nederlanden, in 's Gravenhage. De gezeyde Heer Wildebrand zegt, dat hy verstaan heeft, dat een Doct. tot Weenen, bevonden heeft, deze steenen in kragten over een te komen met die van de Bezoar, wanneer menze in een grooter quantiteyt komt te gebruyken.*

't Is considerabel myns dunkens, dat ick de grootste steen gebroken hebbende, in deszelfs binnenste en midden, een haver grayntje heb vinden zitten, gelyk als men gewoon is te vinden in 't binnenste van de Bezoar steen een stukjen hout, of iets diergelyken.

Uytlegging van de

EERSTE PLAAT,

De eerste FIGUUR,

Betekent het oog van een Walvis, 't welk zoodanig is toebereyt en gesneden, datmen niet alleen 't gestel van het harde vlies, maar ook dat van 't Ruyschen en aderige te gelyk zien kan.

A. *Wyst aan de dikte van 't harde vlies, digt by de gesigt zenuwe.*

B. *Deszelfs dunte, aan de zyde van den oog-appel.*

C. *Een stuk van 't Netwyze vlies.*

D. D. *Twee stukken van het aderige vlies, zoo als het zig van buyten vertoont; dezelve zyn omgewend, en van 't Ruyschen vlies afgescheurt; en loopen door de buytenste oppervlakte zeer veel by een gevoegde bloetvaten.*

E. *Twee gedeeltens van 't aderige vlies, zoodanig van 't Ruyschen afgescheurt, datze van onderen daar nog aan vast zitten, waar door zy nu hier van die zyde gesien werden, dewelke met het Ruyschen vlies vereenigt was, voor deszelfs afscheuringe. Ondertusschen zoo staat hier aan te merken, dat men de bovengemelde bloetvaten van deze niet zoo wel zien kan, als van de andere of buytenste, getekent met let.* D. D.

*Het * wyst aan het Ruyschen vlies, 't welk in 't ooge van een Walvis de dikte heeft van een dik papier.*

De tweede FIGUUR,

Wyst ons aan het oog van een Walvis, en dat na de lengte doorgesneden.

A. *Het Netwyze vlies.*

B. *Het aderige vlies, aan wiens binnenste zyde het Ruyschen nog vast zit.*

C. *Het harde vlies.*

De derde FIGUUR,

Wyst ons aan 't meeste gedeelte van de twee opperste oogschellen van een mensch.

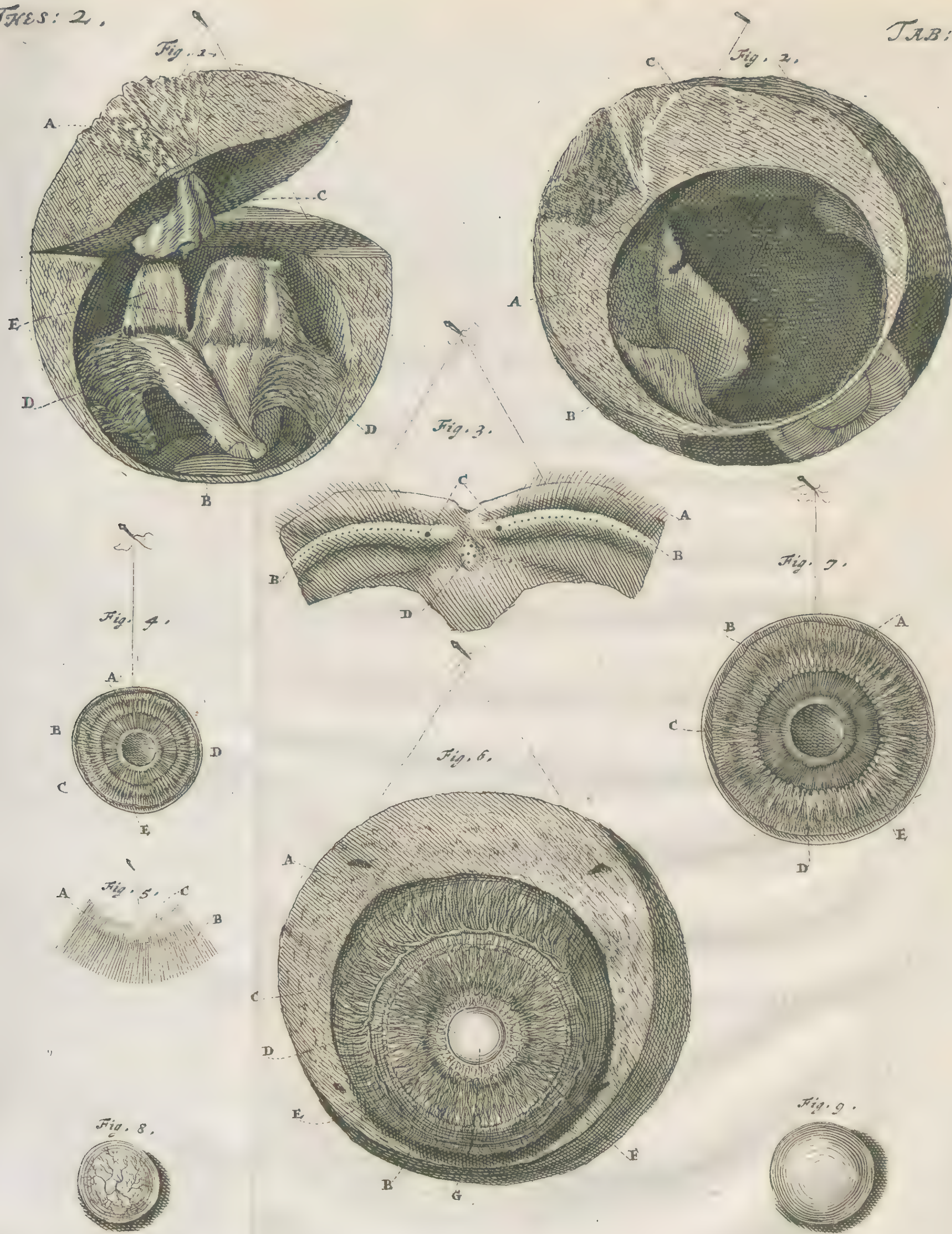
A. *De hayrtjens der oogschellen.*

B. B. *Die mondekens der canaaltjens, waar door een zekere vogt komt te passeren.*

C. *De traanstippen.*

D. *Het traan kliertjen, waar in verscheyde gapende mondekens, of gaatjens gesien worden.*

De

C: Hüijberts. ad. vivum. Sculpsit. Neerd. Taf. 77.

De vierde FIGUUR,

Verbeelt ons de agterſte zyde van het hoorn-vlies, uyt een menſche, waar in ons te voren komt de rand van 't hoorn-vlies, de hayr-wyze band, den kleene circul van den reegenboog, en oog-appel.

A. *De hayr-wyze band.*

B. *Het ſpierige aanhangzel van den hayr-wyſe band.*

C. *De klenen circul van den aanhang des hayr-wyſe bands, waar in de peeskens van 't gezeyde uytſteekſel komen te eyndigen. Deze geſeyde klenen circul van het vytſteekſel van den hayr-wyſe band van voren geſien zynde, word van my geheten, den klenen circul van den regenboog, want 't geen van buyten regenboog word geheten, is van binnen de aanhang van den hayr-wyſe band genoemt.*

D. *De oog-appel.*

E. *De rand van 't hoorn-vlies.*

In de vyfde FIGUUR,

Word vertoont het ſpierig aanhangzel van den hayr-wyſe band, met des ſelfs peſige fiberkens, &c. aanmerkt ondertuſſchen dat deze figuur gemaakt is door toedoen van een vergroot glas, waar door dat deſelve hier veel grooter vertoont werd, alsze wel natuurlyker wyſe is.

A. *De peſige ſubſtantie van den hayr-wyſen band.*

B. *Het ſpierig weſen van den hayr-wyſen band.*

C. *De circulaire fibren, of rontom loopende draden, van den klenen circul, dienende om d' oog-appel te vernauwen, dewelke den plaatſnyder hier wat te perfect heeft verbeelt, want in 't voorwerp zelfs zynſe ſoo wel niet te zien.*

De zesde FIGUUR,

Vertoont een dwers doorgeſnede oog van een Walvis.

A. *Het harde vlies, 't welk wonderlyk dik is.*

B. *Het harde vlies, wiens dikte hier ter plaatſe wel ſchynt vermindert te zyn, maar het aderige vlies puylt hier ſoodanig buyten het harde vlies uyt, datmen desſelfs ware dikte niet wel ſien kan.*

C. *Het aderige vlies.*

D. *De bloetvaten, door het aderige vlies verſpreyt.*

E. *Een ſlagader loopende rontom het aderige vlies, uyt deſelve loopen ontelbare takjens opwaarts.*

F. *De kleene circul van den regenboogh, en werd de groote geteekent met een *.*

G. *Den oogh-appel.*

De ſevende FIGUUR.

Vertoont het hoorn-vlies van een kalfs oog, zoo als het van agteren ons voorkomt. In het zelve komt ons alles grooter te vooren als wel in een menſch.

A. *De rand van 't harde vlies.*

B. *De hayr-wyzen band.*

C. *Het aanhangzel van den hayrwyzen band.*

D. *Den klenen circul van het aanhangzel van den hayr-wyze band, door dewelke zeer dik en digt komen te loopen alle de peeskens van 't gezeyde aanhangſel, en dat regt uyt.*

E. *Den oog-appel.*

In de achtſte FIGUUR.

Werd verbeelt de kryſtalline vogtigheyt uyt het oog van een kalf, met des zelfs omvangend vliesken, 't welk het ſpinnewebbe vlies geheten is, waar door zeer veele opgevulde ſlagaderkens loopen.

De negende FIGUUR.

Vertoont de cryſtalline vogt uyt een Walvis; 't Is te verwonderen, dat deze cryſtalline vogt, als mede het geheele oog, zoo byzonder kleen zyn, na proportie van de groote van 't lighaam van deze vis.

Uytlegginge van de TWEEDE PLAAT.

De eerſte FIGUUR.

VErtoont het grootſte gedeelte van een omgekeerde blaas van een menſch; deze hare inwendige oppervlakte, vertoont zig hier nu uytwendig, en is dezelve bezet met een ontelbaar getal van vlieſige en takkige uytwaſſen; en dat van wegen het vryven des ſteens, waar mede den lyder beladen was geweeſt.

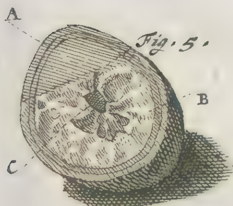
A. *De ongemeene dikte van de blaas, 't geene gemeen is aan die geene, dewelke met de ſteen gequelt zyn.*

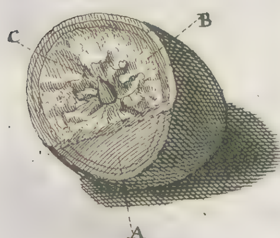

C. Huijberts. ad. vivum Sculpsit, Neerd. Taf. 78.

B. B. *Vliesige en takkige uytgroeizels.*

C. *De grond van de blaas, met geen uytgroeisels beset, nadien deze plaatze van de steen niet en is beledigt.*

D. *De buytenste oppervlakte van de blaas, die hier nu door het omkeren, de binnenste is geworden.*

In de tweede EIGUUR.

Werd getoont een stuk van de blaas van een swanger gaande Vrouw, waar van de fiberen of draden alzints met seer kleene steentjes beset zyn.

De derde FIGUUR.

Wyst ons aan een stuk des levers van een waterzugtig mensche.

A. *De oppervlakte, dewelke byster ongelyk is, wegens de celluleuse gesteltheyt.*

B. *Cellekens, of blaaskens, een taye subtantie in haar onthoudende; en zyn deze zoo menigvuldig, dat de gantsche lever, daar uyt is bestaande.*

In de vierde FIGUUR.

Werd vertoont een steen, dewelke een paert gelost heeft door 't fondament.

De vyfde FIGUUR

Wijst ons aan een stuk van een groote steen, die 't zelve paert door het fondament quyt is geworden: en is deze ten deele door een zaag, ten deele door brekinge in twee deele gescheyden. In 't midden van dezelve wierd een kleyn kuyltje gevonden, 't welk een graantje haver, in 't gedarmte vast gezeten zynde, geformeert heeft, terwyl 't zelve alsints omvangen wierd van de steenige substantie.

A. *Verscheyde steenige schellen, waar uyt dit stuk steens uytwendig is bestaande.*

B. *De binnenste substantie des steens, in dewelke deze steen min schelagtig word bevonden.*

C. *Het kuyltje, van het graantje haver voortgebragt.*

De zesde FIGUUR.

Wyst ons aan het andere deel des steens, waar in het havergraantje na het breken des steens is blyven zitten.

A. *Het gedeelte des steens, 't welk door de zaag is gescheyden.*

B. *Dat gedeelte, 't welk door gewelt gebroken is.*

C. *Het haver graantje, zittende in 't midden van de steen.*

Aanmerkt ondertusschen, dat den Ed: Heer Blok, dit gedeelte na zig heeft

heeft genomen; zoo datter maar een ſtuk in myn Cabinet gevonden word.

De DERDE PLAAT

VErbeelt een waterhoofdig Kint, van zes of ſeven maanden, wiens hooft byſter groot is.

Ik heb een ſtuk des moerkoeks gelegt tuſſchen 't hooft en handen, ten eynde 't hooftje, in de vogtigheyt leggende, in 't midden van 't glas gedwongen wierd te blyven leggen, en is dit ſtuk moerkoeks rou afgebeelt, om dat myn voornemen niet en was, des zelfs ware geſteltheyt hier te vertonen, maar zal den beminden leezer 't zelve vinden in de VI. Plaat. Fig. 2. van dit tweede Cabinet.

De VIERDE PLAAT.

VErtoont vyf figuuren van een byzondere en vreemde ſubſtantie, vervult met veele Kinderkens, ontrent 3 maanden gedragen zynde; en zyn deze zaken te voorſchyn gekomen, even na de geboorte van het voorgemelde waterhoofdig kintje van dezelve vrouw.

De eerſte FIGUUR.

Wyſt aan een gedeelte van een byzondere en vreemde ſubſtantie, met de gezeyde Ledematen vervult.

A. *Het dybeen, 't welk hard en ontbloot is, van vlees en beenevlies.*
B. *Een eenige vinger of toon, 't welk niet wel te onderſcheyden is.*
C. *Een kraakbeenige knieſchyf, geplaatſt ontrent de knie van een tweede dybeen.*
D. *Nog een kraakbeenige knie.*
E. *Een voet.*
F. *Een hand, wiens vingeren onvolmaakt of wanſchapen zyn.*
G. *Een tweede voetje.*
H. *Een welgemaakte hand.*
I. *Twee vingeren, die niet zoo wel geſchapen zyn.*

De tweede FIGUUR.

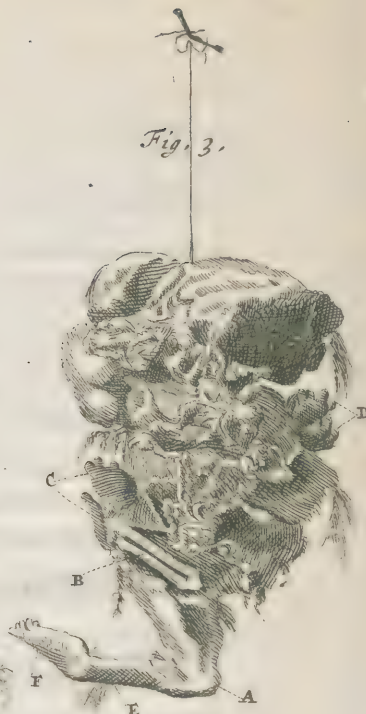
Vertoont een grooter gedeelte van de bovengemelde ſubſtantie, met verſcheyde Ledematen ook voorzien zynde; als mede een Schepſeltje van die zelve ouderdom, wiens hoofje en borſt zoodanig verwart, en begroeyt zyn in die ſtoffe, dan menze niet zien en kan. A. *Twee*

TAB. III.
C. Huijberts, ad vivum Sculpsit. Neerd. Tof. 79.

 C: Huyberts, ad vivum Sculpsit.

A. *Twee beenen krom en wanschapen, waar nevens nog een*

B. *krom armtje gevonden word.*

C, *Een voetje voortkomende uyt het bovenste gedeelte van dese selfstandigheyt; 't selve heeft geen gemeenschap met het voorgaande.*

D. *Vliesige, en ook kraakbenige rondagtige deeltjens.*

E. *Fiberkens, of wel bloetvaatjens, 't welk niet wel te onderscheyden is; nadienze niet opgevult zyn.*

F. *Een groot vlies met een taye slymerige stoffe vervult.*

G. *Iets, 't geen een buykje verbeelt, uyt wiens midden een verheve deeltje uytpuylt, als ware het een roedeken.*

De derde FIGUUR.

Verbeelt een kleynder portie van deselve substantie, waar in dese volgende zaaken zich opdoen

A. *De dye van een Kintje van ontrent 3 maanden dragts.*

B. *Het scheen-en dybeen, van een ander Kintje, dewelke van vleesch en been-vlies ontbloot zynde, over dwersgeplaast zyn.*

C. *Het voetje van 't selve Kintje, zoo het schynt, want het is een weynig van de gezeyde beenderen afstaande. Hier doet zig nog een byzondere vinger op, den welke ick aangeweesen hebbe met dezelve letter* C. *edog met een byzonder linie.*

D. *Twee voeten zonder scheenen of dyen, voortkomende uyt een geheel andere, en tegens over staande plaatze.*

E. *Een scheentje.*

F. *Een voetje.*

De uytlegginge van de vierde FIGUUR.

Waar in ons vertoont werd een gedeelte van de bovengemelde zelfstandigheyt, zonder dat men daar eenige ledematen in zien kan.

A. *Celluleuse en ten deele kraakbeenige partyen.*

B. *Vliezige deeltjens.*

C. *Vatige deeltjens.*

In de vyfde FIGUUR.

Werd ook gezien een portie van de bovengemelde substantie, uyt wiens onderste gedeelte voortkomt een geheel been.

A. *Een vleesloos scheenbeentje.*

B. *Vatige deeltjens.*

C. *Vliezige en celluleuze deeltjens.*
D. *Het voetje.*
E. *Het dybeentje.*

De VYFDE PLAAT.

In de eerste FIGUUR

Werd vertoont de maag van een Kint, met des zelfs slokdarm, en het Net.
A. *De slok-darm, met des zelfs spierige draden, dewelke na de langte loopen.*
B. *Slagaderen, loopende door het bovenste van de maag.*
C. *Slagaderen, door het onderste gedeelte verspreyt, welkers groote takken schielyk schynen afgesneden te worden, daar ter contrarie zommige der zelve, ten deele binnewaarts loopen, andere werden ook verspreyt door het Net.*
D. *Des maags uytgang.*
E. *Het Net, met duyzende van bloetvaatjens, en gantsch geen gaatjens bezet.*
F. *De krop, of ingang des maags.*

In de tweede FIGUUR

Werd ons verbeelt een stuk van een omgekeerde maag, van een bedaagt mensche.
A. *De inwendige rimpelen, en vouwen van de maag, die een weynig uytsteken, buyten de inwendige superficie.*
B. *Ontelbaare openingtjes of gaatjens, die men* [pori] *noemt.*

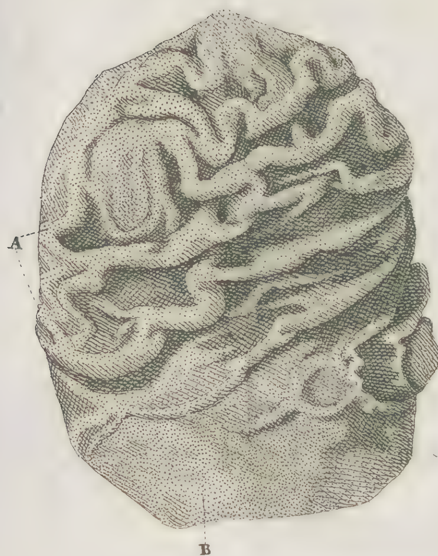
De derde FIGUUR.

Verbeelt een stuk van een omgekeerde mensche maag, boven den uytgang afgesneden.
A. *Die plaats, alwaar geen rimpelen of vouwen, maar wel eenige ronde verheventheden, bergswys, haar opdoen.*
B. *Celluleuze tusschen scheytzelen, of nieuwe verschynselen, waar van hier voore mentie gemaakt word.*
C. *Des maags uytgang.*

De vierde FIGUUR.

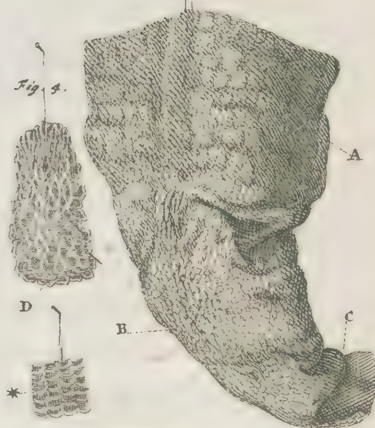
Vertoont ons een stukje van de maag, waar in de gezeyde celluleuze tus-

 schen

C. Huijberts. ad vivum. Schulpsit.   Neerd. Taf. 81.

schen schytzelen werden aangewezen, en dat door een vergroot glas waar door alles hier grooter voorkomt, als wel natuurlyker wyze.

Hier moet men aanmerken, dat deze gezeyde tusschenscheytzelen ook gevonden worden in dat gedeelte van de maag der herkauwende dieren, 't welk in onze taale geheeten is de *Kraag*, en dat dezelve aldaar zeer groot, en vierkantig zyn, 't welk een yder meer als wel bekent is. In een mensch zynze daar en tegen zeer kleen, en van verscheyde forme en gedaante.

Uytlegginge van de

ZESDE PLAAT,

De eerste FIGUUR,

W*Yst aan een stuk van de poort ader van een Kalf.*

De tweede FIGUUR.

Een stuk van de ader en slagader van een moerkoek uyt een Vrouw,

De derde FIGUUR.

Een takje van de hol ader des levers uyt een mensch.

De vierde FIGUUR.

Een tak van de Poort ader uyt een mensch.

De vyfde FIGUUR.

Een tak van de slagader van de Milt, uyt een Kalf.

De zesde FIGUUR.

Een gedeelte van het binnenste vlies der baarmoeder van een bevrugt Schaap, waardoor duyzende van op nieuws uyt gevonden wormwyze vaatjens verspreyt zyn; deze zyn doorschynend, en bereyden die zappige stoffe toe, de welke dienstig is om de vrugt te voeden, zoo lang dezelve in de lyfmoeder haar verblyf heeft.

De sevende FIGUUR,

Werd ons voorgestelt de worm-wyze cours, van de bloetvaten, dewel-

ke, voor 't grootste gedeelte, de substantie der nieren uytmaken.

Aanmerkt ondertusschen, dat hier niets voorgehouden word, als alleen die gezeyde cours der bloetvaten; myn voornemen is in 't toekomende de uyteynden van yder takjen te verbeelden, want yders uyteynde doet zig op als een kleyn kluwentje; die van de lever en milt daar en tegen als kleyne penceeltjens.

In de achtste FIGUUR.

Werd verbeelt een stuk van het vlies Chorion uyt een Kalf, wiens bloetvaatjens tot het eynde toe vervult zyn.

De B. Leezer aanschouwt hier wel zeer kleyne en fyne takjens, edog in 't voorwerp zyn dezelve veel fynder, ja 't voorwerp zelfs van 't ligt af gezien zynde, zoo vertoonen haar deze uyteynden, op verscheyde plaatzen als vlakken.

Daar en boven is 't considerabel dat het uyterste dezer vaaten in opzigte van cours, gantsch geen overeenkomst heeft met die van de nieren, lever, milt, of moerkoek.

C: Huijberts. Neerd. Taf. 82. ad vivum Sculpsit.

Aan den Edelen en zeer beroemden Heer,

JOS. PITTON TOURNEFORT,

Prince der Kruydtkundigen dezer Eeuw, Doctor der Medicynſche Faculteit wegens de Koninglyke Academie der wetenſchappen te Parys,

En

Hoogleeraar der Kruydtkunde in 's Konings Tuyn,

word dit

DERDE CABINET

Tot een Teken van oude Vriendtſchap Eerbiediglyk opgedragen van

FREDRIK RUYSCH.

HET DERDE ANATOMISCH CABINET.

Gemaakt van gevlamt Indiaanſch Hout, waar in deze navolgende zaken onthouden werden.

VOor eerſt komt ons in 't midden van de grond een Nooteboome Pedeſtal te vooren, waar op een door de konſt gemaakte Rotsſteen gezet is, dewelke toegeſtelt is uyt allerhande Steenen, die in 's Menſchen lighaam gegroeyt zyn; de gront hier van is een natuurlyke Steenrots,

 waar

waar op alle deze Steenen van Menschen zyn vast gemaakt, dewelke zoo veel in getale zyn, dat men de natuurlyke Steenrots geenzints meer zien kan.

Deze gezeyde Steenrots, van dit derde Cabinet, overtreft in groote die geene, dewelke in de beschryvinge van het eerste Cabinet afgebeelt staat. Ziet de Figure van deze tweede Steenrots van dit 3. Cab. Fig. 1. dewelke de groote Poëet en Professor Petrus Francius met eenige Vaarzen in 't Latyn verciert heeft, en hier vertaalt zynde, aldus luiden:

WAT ZYN WE TOCH! WAT BLYFT 'ER OVER NA ONS DOODT.
ACH! ZIET HET, 'T IS MAAR BEEN, GY ZIET HET DOR EN BLOOT:
BLAAS STEENEN! ZIET GY HIER, BY ROTSEN EN BY HOOPEN:
MEN LEERT HOE 'T LEVEN WORT DOOR STORM VAN SMERT BELOOPEN:
DIT TOONT ONS RUISCH, IN ZYN VERSTANDIG TAFEREEL,
'T JUWEEL DER ARTSEN, DAT DEN AMSTEL VIEL TEN DEEL.

In het opperste van deze Steenrots vindmen 't geraamte van een onvoldrage Kintje van ontrent vier en een halve Maand dragts, wiens knietjens geboogen zynde, het hoofdje opwaarts gewent is, als wilde het den Hemel beschouwen, hebbende in zyn handje een stuksken van 't dybeen, 't welk door scherpe humeuren bedorven en uytgegeeten zynde, van de natuure uytgedreven is, waar door het den ellendigen staat van de menschen schynt uyt te willen drukken, met dit opschrift

AG NOODTLOT. AG BITTER NOODLOT!

Onder de Knietjens van dit geraamte vindmen een groot stuk van een steen, 't welk in zig heeft een merkelyke holte, waar in onthouden is geweest een andere steen, als een dicke pit; dit stuk is in dikte over eenkomende met die van een Schryf pen. Ziet Letter A.

Aanmerkt ondertusschen, dat zommige Steenen der Menschen te zamen worden gestelt uyt dunne, andere uyt dicke schillen, of schelfers, gelyk zulks blykt uyt de Steenen, die tot deze Steenrots gebruykt zyn.

Hier uyt blykt het klaar, dat de Steen-snyders zomtyts te onregt beschuldigt werden, (al is 't dat zy het behoorlyk behandelt hebben) wanneer de Steenen in 't uythalen komen te breken, 't geen nogtans haar niet altoos is te wyten: want zoo de Steenen uyt dunne schelfers bestaan, breken zy ligtelyk in het uythalen.

Aan de zyde van het bovengemelde geraamte, staat nog een ander geraamte van omtrent drie Maanden dragts, 't zelve heeft in zyn een handje een zeer dun tackje van een slag-ader, met een rood wassige stoffe, tot het eynde toe opgevult; in desselfs ander handje, heeft het een stokje,

de

gemaakt uyt draden van de water-blaas van een Vrouw, welke draden van de natuur met zoo veel zandige ſteentjes bezet zyn, dat men nauwlyks yets anders dan zandige ſteentjes zien kan.

Aanmerkt ondertuſſchen, dat de Blaas, waar uyt deze gezeyde draaden genomen, en tot een zeer dun ſtockje zyn gemaakt, geheel en al te zamen geſtelt was uyt zodanige draaden, die alzints met zandige ſteentjens bezet waren; zoo dat ons deze geheele Blaas in de eerſte opſlag van 't oog, als ſteenig, of liever als uyt zandige ſteentjens ſcheen te zamen geſtelt te zyn.

Van deze Blaas bewaare ick een groot ſtuk in myne Balſamike vogtigheyd, op dat zy haare natuurelyke geſteltenis zoude behouden.

Dit gezeyde kleen geraamte ſchynt met het ſtoksken te willen aanwyzen de geſtalte van zyn hoofdje: want hier mede de opperhoofds beenderkens aanrakende, ſchynt het te willen aanwyzen de dwalinge der Ontleeders, dewelke ſuſtineeren, dat de opperhoofds, en andere beenderkens van 't hoofd, in die tyd kraakbeenig zyn, daarze in tegendeel vliezig zyn.

Daar en boven kan men in dit kleene geraamte ook klaar zien, waar dat de beenagtigheyd zig eerſt aan 't hoofdje komt op te doen; dog hier van breeder in het toekomende.

Voor dit geraamte zyn drie Menſchen Steenen geplaatſt, in opzigte van figure, couleur en ſubſtantie van den anderen onderſcheyden. Ziet Letter B. C. D.

Onder deze komt ons in 't gezigt een groote ſteen uyt een menſch, met de Letter E. getekent: zynde dezelve glad en blinckend, ook van couleur en gedaante zoo naauw over een komende met den Bezoar-ſteen, dat men ze daar van qualyk zoude konnen onderſcheyden.

Hier onder vind men nog twee Steenen, dewelke zeer veel van den anderen verſchillen, gelyk zulks de Letter F. en G. aanwyzen. Hier van is de eene door een Steen-ſnyder afgehaald, in de oppervlakte als met korreltjes bezet, maar de tweede is effen en glad, als ware dezelve gepolyſt in dewelke men nog ziet de kneepe van 't inſtrument, waar mede dezelve is uytgehaalt.

Deze bovengemelde Pedeſtal, waar op de Steen-rots ſtaat, is ook verciert met de milt van een Kalf, dewelke zeer cierlyk en net is toebereyt, en des zelfs ſlag-ader met een roodwaſchagtige ſtoffe opgevult; men kan in deze zeer klaar zien de groeven, die in plaats van tacken des Aders, in dezelve gevonden werden. Hoe groot een onderſcheyt datter is tuſſchen de Milt van een Menſch, en die van een Kalf, heb ik aangewezen in myne vierde Briefswyze Antwoord, aan den geleerden Heer Campdomerc.

Omtrent de grond van de gezeyde Pedeſtal zietmen een groote en ſwarte

te

te Steen, dewelke in plaats van met de Letter H. met een ſtip aangewezen werd; en zyn deze Steenen de ſlimſte, want ik heb ondervonden, dat onder deze ſwarte Steenen, zeer veele zyn, (zoo niet alle) die met breekzame ſchorſſen van buyten bezet zyn, welke in 't wateren ſtukswyze te vooren komen, het binnenſte of de pit nablyvende; en deze Steenen van een Steen-ſnyder afgehaalt zynde, komender de Patienten zelden van op.

My gedenkt nog, dat ik eertyds geobſerveert heb, dat een Jongman dikwils ſwarte ſchorſſe in 't wateren quyt raakte, dewelke de ſchorſſe van ſwarte boonen geleken: en zo gaauw deze uytgewatert waren, warenze zagt, en by gevolg loſte hyze zonder groot ongemak of pyne, maar een weynig tyds daar na, namen zy een ſteenige hardigheyd aan.

I. Een groote Steen uyt dunne ſchelfers te zamen geſtelt.

Voor op de grond van 't Pedeſtal, vindmen een zeer groote, en wonderbaare Steen, getekent met de Letter K. dewelke myn Zoon na de dood uyt de Blaas geſneden heeft, en is dezelve te zamen geſtelt uyt zes ronde Steenen, yder omvangen van een ronde en ſwarte ſchorſſe, waar van yder de groote van een N. Muſchaat komt te over treffen, en boven deze zes te zamen geſtelde Steenen, heeft hy doenmaals ook nog een zevende gevonden van dezelve grootte, leggende los boven op de zes te zamen vaſt zittende Steenen.

L. Een groote Steen, een Moer-beſie van gedaante gelykende.

Tegen over het laatſt gemelde kleene geraamte, vind men nog een derde geraamte van een onvoldraage Kintje, van ontrent vier Maanden dragts, 't zelve heeft in zyn handje, een party darmtjens van een onvoldrage vrugtje uyt een Schaap, dewelke met een ſwart-waſchagtige ſtoffe opgevult zyn, reprezenteerende [*Meconium*] de ſwarte darms vuyligheyd, die men in de Kinderkens vind, zoo lang zy in 's Moeders lighaam gehuysveſt worden: deze darmtjens zyn nog vaſt aan haar Darmſcheel, en de Slagaderkens met een wasagtige ſtoffe opgevult; het omhelſt ook met zyn ander handje de præpareerende zaadvaten van een Mansperzoon, dewelke met een roodwaſſige ſtoffe vervult zyn: Het devys van dit geraamte is.

'T EERSTE UUR, DAT MY 'T LEVEN GAF
'T ZELVE HEEFT MY HET WEDER BENOMEN.

Conſidereert ondertuſſchen B. Leezer, dat alle deſe kleene Geraamtens, die op deſe en andere Steen-rotſen ſtaan, geen ſteunſel hebben van dit, of dat yſertje, houtje, of koperdraatje, gelyk de Ontleders gewoon zyn te doen, maar deſelve ſtaan op haar eygen beenen.

M. M. Twee te ſamen gevoegden Steenen, en boven deſelve nog een van middelmatige groote, getekent met de Letter N.

O. Een

C. Huijberts. Neerd. Taf. 83. ad. vivum Sculpsit

O. Een groote Steen gelykende een ſeer groote Moer-beſie.

P. Een andere rouw van oppervlakte.

Voor op het Pedeſtal leyt een kleen geraamte, zynde het vierde in ordre, en is het ſelve van ontrent drie en een halve maand dragts, in wiens handje onthouden werd een bloedloos Diertje, het welk men *Ephemeris* en in onſe tale *Haft* noemt, waar van getuygt word, dat het 's morgens geconſidereert moet worden als een Jong geboore Kindje, 's middags als een Jongeling, en 's avonds als een uitgeleeft en ſtervend Menſch: weshalve om de kortheyd des levens af te beelden, zoo heeft het geſeyde kleen geraamte dit bloedeloosſe Diertje in de hand, met dit opſchrift:

GELYK EEN BLOEME DES VELDS BEN IK SCHIELYK OPGEGAAN, EN WEDEROM WEG-GERUKT.

Aanmerkt dat de Beenderkens van dit geraamte ſeer wit zyn, en dat het geraamte natuurlyke geſte heeft in 't leggen en aangrypen.

Q. Q. Twee van die hoekige Steenen, waar van gewag gemaakt is in de beſchryving van 't I. Cabinet Tab. I. Lett. D. D.

R. R. Twee rouwe Steenen, waar van de eene aan de voetjens van 't laaſt geſeyde geraamte is geplaaſt, de tweede tegens het hoofd van het zelve.

De reſt van de Steenen zyn alle door de Waterwegen geloſt, of na de dood uyt de Blaas of Nieren gehaalt.

Daar en boven komt ons hier op deſe Pedeſtal te vooren, het Scheevlies van een der Teſticulen van een Mans perſoon, 't welk geſtelt is op een kleen rond particulier pedeſtalletje, ſtaande mede op de groote Pedeſtal, en is dit Scheevlies als met wind vervult, en ook met deſſelfs optrekkend Spiertje, en opgevulde Bloedvaatjens voorſien.

Voor 't laatſte komt ons hier nog te vooren het vyfde geraamte van een onvoldraage Kintje, van ontrent drie en een halve maant, van wiens hantje af hangt aan een haartje, een Steentje, 't welk door 't hoeſten uyt de Long geloſt is, met dit opſchrift.

ACH, HOE ELENDIG IS DE STAAT, DER MENSCHEN IN DIT LEVEN?

Tuſſchen alle deſe Steenen ſtaan tacken van Slag-aderen, repreſenteerende bladerloſe tacken van Boomen, dewelke in plaats van bloed, met een Rood-waſſige ſtoffe konſtig opgevult zyn, waar door niet alleen de ſteenen, maar ook de Rots zelfs, vaſtigheyd bekomen. Hoe ſubtyl de uyteynden van de geſeyde Slag-aderen zyn, blykt uyt deſe bygevoegde Figuur.

Op deſelve plank, waar op de Steen-rots is geplaaſt, komt ons aan deſſelfs regter zyde voor.

N°. I. Een vlesje, in zig onthoudende, in een seer heldere vogt, het armtje en handtje van een jong geboore kindje.

Aanmerkt ten eersten: Hoewel dit voorwerp lange Jaaren alzoo bewaart is geworden, zoo schynt het nogtans nu nog te leven, door dien het met zyn natuurlyke roode couleur begaaft is.

Ten tweeden; de Disposítie van de Hand en Vingeren, is zoodanig, datse zoo een natuurlyke actie verbeeld, gelyk men gewoon is te doen, als men met de voorste Vinger, dit of dat wil aanwysen.

De voorste uytgestoke vinger, wyst ons aan eenige moten van het agter breyn van de herzene van een mensche, in wiens mergagtige substantie als verbeelt staan eenige tacken van boomen.

Ten derden: Om alle afkeer te weeren, en tot cieraad, is dit Armtje omvangen van een gaase mouwtje met Franje.

N°. II. De Keel, Tong, en een gedeelte van de onderste Kaack, van een kleyn Kind, zoo curieus toebereyt en geconserveert, dat alles nog schynt te leven.

Aanmerkt ten eersten. Dat men zeer bekwamelyk zien kan in de linker zyde, waar dat de Stronken van de Ondertongige slag-aderen loopen, en wat cours zy komen te houden, nadien zy tot dien eynde met een Roodwassige stoffe vervult zyn.

Ten tweeden. Ook kan men hier klaarlyk zien de natuurlyke gestalte van 't Strotte-hooft, als mede des zelfs splete, dewelke de toegang is tot de Long-pyp.

Ten derden. Zoo doet zig aan de grond van de Tong niet alleen op een zekere ruyge gestalte, die na de langte des Tongs is loopende; als mede de rye groote tongs Tepeltjens, dewelke rond, plat, en met een gaatje en rond circultje begaaft zyn, maar ook de andere Tepeltjens, hoewel die in dit voorwerp niet zoo distinct gezien konnen werden, als wel in die Tongen, dewelke in 't tweede Cabinet gevonden werden.

N°. III. Een glaasje, en daar in de Poort-ader van de Lever van een Kalf, wiens zappige uyteynden, en niet die gepretendeerde klierkens (dewelke in der daat niet gevonden werden,) weggenomen zyn; en zoo toebereyd zynde, kanmen duyzende van kleene uyteynden der Adertjens zien.

Aanmerkt ten eersten. Deze gezeyde Poort-ader is vervult met een Geelwassige stoffe.

Ten tweeden. Zoo heb ik op verscheyde plaatzen de gezeyde zappige substantie aan de uyteynden laaten zitten, dewelke niet min met de gezeyde Geel-wassige stoffe doordrongen is, ende zoo doende, ziet men zonneklaar dat het wezen van de Lever geenzints klierig van substantie is: Ja ik su.

stineer-

ſtineere, dat die ſappige uyteynden van de Poort-ader, 't zelve werk doen, 't geen onze voorzaaten de klieren toegeſchreeven hebben. Ziet verders hier over na het 2 Cabinet.

N°. IV. Het hooft van een kindje, wiens opperſte gedeelte van de Herſen-panne afgenome zynde, de Herſſens te voorſchyn komen: Deze haare ſchorſſige ſubſtantie, uyt bloetzaatjens beſtaande, weggenomen zynde, zoo vertoont zig de Merg-agtige zelfſtandigheyd.

Aanmerkt ten eerſten, dat het door de natuurlyke couleur, en geſlote oogjens, het hoofdtje van een ſlapend Kindtje komt te verbeelden.

Ten tweeden. Zoo komt het uyterſte van het Tongetje te voorſchyn, door dien het Montje een weynig open ſtaat, en de Lipjens wat van den anderen geweken zyn, en komt ons dit uyterſte te vooren, wegens de puntige Tepeltjens, die haar hier duydelyk vertonen.

Ten derden. Het uyterſte van de boven-lip, van zyn bekleetzel of dekzel ontbloot zynde, komt ons ook ruyg te vooren, voornamentlyk in de linker zyde: En is deze ruygigheyd niet anders, als zeer veel by eenſtaande Tepeltjens; edog hier van zullen wy wydloopiger ſpreeken in 't toekomende.

Ten vierden. In 't Vel van de Lippen, Wang, en de Neus, zien wy hier twee-derley ſweetgaatjens; maar gants geen in 't uyterſte of roode deel der Lippen, aangezien dezelve met geen Vel overtogen zyn; en alzoo kan men de Lip, en voorlip, van den anderen te lichter onderſcheyden.

Ten vyfden. In 't agterſte van 't Hooftje komen ons hier veel opgevulde ſlag-aderkens te vooren, zynde die geene, dewelke door de herſſenen haar hadde verſpreyt.

N°. V. De Roede van een Jongsken met deſſelfs ſackje, natuurlyk rood van couleur.

Aanmerkt ten eerſten. De Water-canaal loopt hier niet natuurlyker wyze langs de onderſte, maar langs de bovenſte zyde van de Roede, 't welk tegens de loop van de natuur is: En zoude in zoodaanig een voorwerp het uythalen van de ſteen niet wel te doen zyn.

Ten tweeden. Niet alleen dat de twee Spongieus-zenuagtige lighamen, dewelke het grootſte gedeelte van de Roede uytmaken, als mede het kleene zenuwagtig lighaam rood van couleur zyn, wegens de Rood-waſſige ſtoffe, daarze mede opgevult zyn, maar ook zelfs de zydelyke ſpieren, die de Roede perſſen, zyn ook hier van zeer rood geworden. Ziet de 1. Fig. van de 2 Plaat van dit derde Cabinet.

N°. VI. Een Americaanſch Negrinnetie van ontrent 6 maanden dragts, houdende in deſſelfs regter handje een takje van de Longe-pyp, dewelke

van zyn blaaskens-wyze ſubſtantie, van de Longe zoo curieus geſcheyden is, dat deſſelfs uyteynden klaar konnen gezien werden: maar wat een onderſcheyd tuſſchen dit voorwerp, en der Figuuren van anderen afgebeelt, en in 't ligt gegeven! Ziet de 2. plaat van dit derde Cabinet.

No. VII. Een Moerkoekje, 't welk na het uytſchieten, of wel na het ſmelten; of verteeren van 't eerſte beginzel van het ſchepzelken, eenige weeken in de Lyf-moeder nagebleven is, waar door, wegens het inkrimpen en vernaauwen van de Baarmoeder, (om weder te komen tot deſſelfs voorige ſtand) zeer verhard is geworden, en ook de forme van de Baarmoeder zelfs eenigzints aangenomen heeft.

Aanmerkt ten eerſten. Zoodanige Moerkoekjens zyn my menigmaal voorgekomen, dewelke de Baarmoeder zelfs verbeelden, want zy als dan rondſom als beſloten zyn, zonder eenige opening gewaar te werden, en waren deze niet alleen hard, maar ook zoo verbeelden zy niets minder te zyn, als Moerkoekjens.

Dit nu van my opgeſneden zynde, bewaare ik hier, om niet alleen de buytenſte maar ook de binnenſte ſuperficie te konnen zien.

Ten tweeden Zoodanige Moerkoekjens, op die wyze ontaard zynde, werden gemeenlyk ZUYGERS genaamt, van die geene, dewelke weynig ervarentheyd hebben, daar nogtans in tegendeel dezelve niet anders zyn, als zoodanige gezeyde Moerkoekjens, of ook wel andere vleezige geſwellen, dewelke aan een dunne hals of ſteel af hangende, te eeniger tyd uyt de Lyfmoeder uytgedreven werden. Ziet hier over myne Anat. Chirurgicale aantekeningen na.

Ten derden. Het glaasje waar in dit voorwerp gelegen is, heb ik, in plaats van 't zelve met een ſtuk van een blaas te binden, met een gedeelte van een gekeerde Moerkoek toegedaan, dewelke met een rood-waſſige ſtoffe is opgevult, en ſteken deſſelfs takjens boven uyt, verbeeldende takjens van rood Moſch.

No. VIII. Een vlesje met vogt, in zig onthoudende een Moerkoekje van een Menſch, 't welk t'eenemaal in Water-blaaskens is verandert.

Aanmerkt dat de Moerkoek uyt loutere bloetvaten haar beſtaan heeft, dewelke door toedoen van 't vlies [*Chorion*] aan een verbonden zyn. Deze bloetvaten veranderen zomtyds ten deele, zomtyds geheel en al in Water-blaaskens, de vrugtjens voor af geſtorven zynde. Dit heb ik ook ondervonden van de Lever van een menſche, dewelke ten enemaal in blaaskens was verandert, ziet het tweede Cabinet. Tab. 2. Fig. III.

No. IX. Een vlesje, waar in te zien is, een gedeelte van de herſſenen van een Water-zugthoofdige Jonge van ontrent 8 Jaaren oud.

Aan-

Tab. 2.
Neerd. Taf. 84.
C. Huyberts ad vivum Sculp.

Aanmerkt ten eersten. Dat hy met deze quale, (zoo ik wel onthouden heb), ter wereld gekomen is.

Ten tweeden Dat dit gedeelte van de Herssene, als in een ander wezen verandert is; aangezien het niets minders komt te verbeelden, als natuurlyke herssene: want het schynt eer een vreemde zelfstandigheyd, zeer gelyk zynde, die geene, dewelke beschreven en afgeteekent staat in het tweede Cabinet. Tab. IV. Fig. 1. 2. 3. 4. en 5.

Nº. X. Een flesje in zig onthoudende twee gedeeltens van een mannelyke roede, waar van 'er een schyfje dwersch, en een volgens de lengte opengesnede is.

Merkt aan, dat deze gedeeltens zeer net, & zodanig toebereydt zyn, dat het ware spongieuze maakzel duydelyk te voorschyn komt, als mede het middelschot, en de pisweg.

Nº. XI. Een vlesje met een Hoender Ey, zeer aardig verbeeldende een gedeelte van de Colyk-darm, als mede den Blindedarm, met desselfs wormwyze aanhangzel. Ziet in dit derde Cabinet. Tab. 3. Fig. 4.

Nº. XII. Een gedeelte van een bogtige darm van een onvoldrage vrugt, wiens bloedvaatjens ledig, maar de holte van 't gedarmte met wit wassige stoffe vervult is.

NB. Hier nevens een gedeelte van 't gedarmte van een kind, 't welk met een rood-wassige stoffe is vervult.

Nº. XIII. Een vles met vogtigheyd, waar in bewaard werd het Oppervelleken van de geheele hand van een kleen kind; het zelve is zoo konstig van 't onder gelegene Netwyze lighaam, als mede van 't Vel, afgescheyden, dat het ongeschonde te voorschyn komt, en een wit handschoentje verbeeld.

Aanmerkt ten eersten. Alle de Nageltjens zyn hier aan het Opper-velleken nog vast zittende, gelyk als in 't leven, hoewelze van 't Tepel-agtige lighaam van 't Vel, waar uyt zy voortkomen, zeer behendig afgescheyden zyn.

Ten tweeden. De Ontleeders zeggen wel eenparig, dat het Opper-velleke, ('t welk zoo wel als de Nagels, herkomstig is van de Vel-tepeltjens) in twee en meer schelfers kan geschilt, en verdeeld werden: Edog zulks konnen zy nergens aanwyzen als onder aan de Voeten, en binnen in de palmen der handen.

Hier nu zietmen op de rug van de hant 't zelve in twee gescheyde te zyn, 't geen my noyt heeft mogen gebeuren van andere vertoont gezien te hebben; en kan ook zulks niet als met de grootste behendigheyd gedaan werden.

Ick heb gezegt, dat het Opper-velleke binnen in de hand, en onder aan de voet, door andere Ontleeders in twee kan geschilt of verdeeld werden

(gelyk ik ook zelfs dikmaals in 't openbaar getoont hebbe) maar nu ben ik van gedagten dat dit Opper-velleken zig op zyne tyd afscheyd van het Vel, 't zy alleen, of te gelyk met het Netwyze lighaam, als hebbende uytgedient, terwyl datter een ander van nieuws of daar onder gegroeyt is, wanneer 'er dan een nieuw Opper-velleke aangegroeyt is, eer dat het uytgediende en oude niet geheel en al komt te scheyden, maar zig nog vast houd aan het nieuwe, zoo ontmoeten wy een, twee, drie, ja viervoudig Opper-velleke, onder de voeten en binnen in de handen.

Yets diergelyks schynt my voor te komen in de schorsse eeniger Heesters, dewelke ook gewoon zyn haar buytenste schorsse te vernieuwen, door dien een ander onder haar aangroeyt, en de buytenste af stoot, wanneer dan ook de buytenste op zyn tyd niet geheel af wykt, dan komt daar ook een verdubbeling, van de uyterste schorsse, dewelke als uytgedient hebbende splyt en scheurt.

Ten derden. Het word by een yder wel voor waarheyd aangenomen, dat het Opper-velleke de wortels der Nagelen dekt: Maar of zulks ook niet wel plaats heeft ontrent de wortels, en 't uytspruyten van 't Hayr, dat roeren zy niet eens aan; nogtans zoo bevinde, 't zelve zoo wel in 't eene, als in 't andere, en datt eenige Mathematische linien hoog: Edog terwyl dit Opper-huydeken niet omgekeert is, zoo kan men het hier niet zien, maar myn voornemen is, zulks in 't toekomende aan te wyzen, nevens de Figuuren.

Ten vierden. Het is ook aanmerkens waardig, dat in dit voorwerp de Nageltjens der vingeren ligter gescheyden zyn van de Tepel-wyze lighamen, waar uyt zy voorgekomen zyn, als wel van 't Opper-velleke, waar aan zy nog alle vast zyn zitten blyven: Hier van meene ik de oorzake te zyn, dat de uyteynden van deze Tepeltjens (dewelke te gelyk de Nagels, en het Opper-velleke voortbrengen) zeer zagt en week zyn; het Opper-velleke in tegendeel taayer en harder, en dat wegens de uyterlyke lugt.

Ten vyfde. Dat het Opper-velleke zeer vast gehegt is aan de Nagelen, bevinde wy duydelyk, niet alleen in dit afgestorven en bewaard voorwerp, maar ook in een leevendig lighaam; maar de Nagelen uytgroeyende verlaat het Opper-velleken de wortelen der Nagelen aan desselfs uyterste, nadien het Opper-velleken het verdere uytgroeyen uyt de natuur verhindert werd: Ja, indien het de Nagelen in tyds niet verlaat, moet men met de punct van een mesje het Opper-velleken van de Nagels losmaken, anders zoo komender kleene scheurkens in 't Opper-velleken, 't welk groote pyne veroorzaakt. Ziet Tab. 3. Fig. 2. van dit derde Cabinet.

No. XIV.

N°. XIV De Arm van een kindtje, dewelke met natuurlyke roode couleur begaaft is, en dat zonder eenige rimpels

Deze Hand onthoud in zig een worm van Guinea, die de mensche aldaar ter plaatze in de beenen zittende, zeer veel ongemack aandoet; deze lengte, als mede zyne dunte, zyn zeer considerabel, hoewel hy zyne natuurlyke dikte behouden heeft.

De Vingeren zyn zoo natuurlyk geboogen, dat niemand in 't leven, yets bequamer zoude konnen tusschen de vingeren aangrypen.

Dit gezeyde Armtje is verciert en bekleet met een mouwtje, uyt fyn Lynwaat toebereyd, waar aan eenig Frange werk gehegt is, om de wonde des Arms te bedecken, en alle af keer weg te nemen.

N°. XV. Alle de teeldelen van een Meysje,

Aanmerkt ten eersten. Dat niet alleen de lippen van de schede, de Nymphen, en Kittelaar in dit voorwerp gezien worden, maar ook het maagdevlies; voor deezen heeft men getwyffelt, of dit vlies 'er wel gevonde wierdt; maar nu kan'er voor de geene, die in de ontleetkonst meer geoeffent zyn, niets bekender wezen, gelykerwys ook alhier in dit voorwerp zelfs aangetoont wordt.

Ten tweeden. Alhier komt de aars, met rimpels bezet, ook te voorschyn.

N°. XVI. Een vles in zig onthoudende een heldere vogtigheyd, en daar in het Hoofd van een kintje, wiens oogjens zyn gesloten, op dat het zoude verbeelden het Hoofd van een slapend kind.

Aanmerkt ten eersten. In den Hals, alwaar het Hoofd is afgesneden, ziet men de afgesnedene Longe-pyp, en agter deze, de afgesnedene Slokdarm, en slaap Slag-aderen, en der Wervel-beenderen Slag-aderen.

Ten tweeden. Het lighaam van het eerste Wervel-been, over dwers door gesneden vertoond zig hier zeer rood; de oorzaak hier van is, om dat de omleggende Slag-aderen met een rood-wassige stoffe opgevult zyn (gelyk in 't leven met bloed) uyt welkers uyteynden de gezeyde roode stoffe uytgevloeyt is; gelyk men ziet in een levendig en wel gesteld mensch, zoo veel roode stoffe uyt der Slag-aderen uyteynden uytgestort te werden in de deelen, als tot der zelver voeding noodig is, welk rood zap, in de uyteynden der Slag-aderen bewerkt werd uyt het Slag-aderlyke bloed.

Ten derden. Kan men hier ook zien het afgesnedene Rug-merg, als mede desselfs buytenste en dikste bekleedzel.

Ten vierden. Zoo men het glas wat omdraayt, vertoonen haar het Agter-breyn, het Pyn-kliertje, en de alzoo genaamde Ballekens, Billen en aars.

Ten vyfden. Hier doen haar op twee mooten van het agter-breyn, om de waare gestaltenisse daar van te konnen zien, zynde deze uyt een ander Hoofd genomen.

N°. XVII. Boven op het gezeyde glas, vind men het Harte van een Jonge met de Longe daar aan, alles ſteen hard gemaakt zynde.

Aanmerkt ten eerſten. Alle de vaten van het Hart, en de Longe zyn met een rood-waszige ſtoffe gevult.

Ten tweeden. Het Hart en quabben van de Long hebben haare natuurlyke plaatze behouden, ook komt ons der Longe Slag-ader, ſpruytende uyt des Harts regter holte, zeer klaar te voorſchyn, als mede de ſtronk van de groote Slag-ader, met deszelfs drie na boven lopende tacken.

Ten derden. Hier laat zig ook zien de wederkeerende Zenuwe, en daar nevens deze volgende zaaken, namentlyk de opgaande ſtronk van de Hol-ader, beyde de Ooren van 't Harte, de Croon-vaten, de verdeeling der quabbens van de Long, en dat wederzyts, de Slok-darm, Longpyp. &c.

N°. XVIII. Een hard gemaakt Herte met de Long van een kind, geplaatſt op een Pedeſtal.

In dit voorwerp, kanmen beſpeuren boven 't geen men gezien heeft in 't aanſtonds aangeroerde, de nederdalende ſtronk van de Hol-ader, als mede die van de nederdalende groote Slag-ader, en alles in haare natuurlyke plaatze, tuſſchen de groote verdeeling van de Long.

N°. XIX. Een vleſje met vogtigheyd waar in te zien is, het Vel van de Voet, en daar nevens ook het Netwyze Lighaam van Malpighius, met het Opper-velleke; en zyn deze zaaken ten deelen nog aan den anderen vaſt, ten deelen ook van een geſepareert, en van 't Vel af hangende, op dat men alles te bequamer zoude konnen zien.

Aanmerkt ten eerſten. In een groot deel van 't afhangende Opper-velleke kanmen aan deszelfs binnenſte Oppervlakte nog zien de uyteynden van de Vel-tepeltjens, die van 't voornaamſte deel der Tepeltjens afgeweken zyn, en hier eenigzints uytpuylen.

Ten tweeden. Het Vel van ter zyde gezien zynde, komen ons in gezigte de gezeyde uyteynden der Tepeltjens.

Ten derden. Hoewel het Vel in dit voorwerp zeer rood is, wegens haar opgevulde bloedvaten; zoo is 't egter, dat het Netwyze lighaam, als mede het Opper-velleke van zigtbaare bloetvaatjens zyn ontblood, zoo dat die Autheuren geabuzeert zyn, dewelke aan deze gezeyde voorwerpen bloedvaten toeſchryven.

Ten vierden. Dit glas is gedekt (in plaats van een ſtuk van een blaas) met het Vel van een Hoofd van een kind, waar door heen lopen zeer veel bloetvaatjens.

N°. XX. Een onvoldrage kindje, van ontrend zes maanden dragts.

Aan-

Aanmerkt ten eersten. Het zelve is zeer curieus bewaard, in een vogtigheyd zonder eenige de minste rimpel, blank van couleur, houdende in des zelfs regterhandje een gedeelte van het dunne Herzen vlies van een ander kindtje, door het welke duyzende van Slag-aderkens loopen. Ziet hier op verders na het eerste Cabinet.

Ten tweeden. Op deszelfs schouder hangt een groot deel van 't vlies [*Amnios*] uyt een Schaap, 't welk om de veelheyd der bloedvaten, inzonderheyd van Slag-aderen, zeer rood is.

Het devys op dit kindje is.

GELYCK EEN SCHIPPER VAN DE WOESTE BAAREN GESLINGERT; ALSOO MEDE, ZOO DRA ICK JONGSKEN UYT MYN 'S MOEDERS LIGHAAM WAS GEBOOREN, WIERD ICK, TER NEDER GELEGT ALLE HULPE VAN NOODEN HEBBENDE.

No. XXI. De Longe-pyp van een onvoldrage Schaapje, met een geelwassige stoffe vervult, en omgekeerd zynde, staat het op een voetje of Pedestalletje. Het zelve verbeeld zeer aardig een bloemtje, nadien alle Blaaswyze vlieskens zeer konstig daar afgedaan zyn.

DE TWEEDE PLANCK.

No. XXII. Een vlesje met een heldere vogt, waar in te zien zyn, de Teel-deelen van een Jongske, dewelke zoo natuurlyk zyn gebalzemt en geconserveert, datze nu eerst vers uyt het lighaam schynen gehaald te zyn.

Aanmerkt ten eersten. Niet alleen zyn van my de groote Spongieuze lighaamen met een roodwaszige stoffe vervult, maar ook zelfs het kleene Spongieuze lighaam, 't welk van onderen de Water-canaal omringt.

Ten tweeden. De op zy staande Spieren, dewelke de Roede, als 't nodig is, perssen, zyn van dezelve stoffe gevult en rood geworden.

Ten derden. De Water-canaal, die in een wel-gestelt mensch onder de Roede tusschen de twee groote spongieuze lighaamen loopt, heeft hier in dit lighaam een onnatuurlyke situatie, want dezelve loopt langs den rug van de Roede, 't welk ik noyt voor heen gezien heb. Ziet Tab. 3 Fig. 1. van 't derde Cabinet.

No. XXIII. Een vles met zeer heldere vogt, waar in gezien word een deel van 't aangezigt van een kindje, 't welk zeer levendig van couleur is: Het voorhoofd weg genomen zynde, werd dessels plaats vervult met de Slag-aderen van de Herssene, dewelke, in plaats van bloed, met een roodwaszige stoffe zyn vervult, en deze zyn zoo menigvuldig, dat het een kleen krepel Bosschasitje komt te verbeelden.

Aanmerkt ten eersten. Het Opper-velleke van de Neus en Lippen heb ik weg genomen, ten eynde de groote, en ook de kleene sweetgaatjens klaar konden gezien werden.

Ten tweeden. De Voorlippen, of het roode en opperste der Lippen, raken malkanderen, aangezien het mondje geslooten is: ontrent deze Voorlippen staat aan te merken, uyt wat stoffe dezelve bestaan, aangezien de Autheuren daar ontrent niet luyt roepen, ja tot nog toe, niemand het zelve aan den dag gebragt heeft.

Nadien ik dan voor eenige tyd bezig was in 't onderzoeken van de deelen des Aangezigts, en dat door onze op nieuws uytgevonde manier, zoo had ik het bekleedzel van de Voorlippen weg genomen, gants geen Vel onder het zelve vindende, 't geen my tot een dieper onderzoek aanleyding gaf.

Eerstelyk, schoot my te binnen, hoe; vinde ik hier geen continuatie van 't Vel, zoo kan ik ook dit bekleetzel geen *Epidermis* of Opper-velleke heeten, hoewel het daar mede continueel is, en een over een komste daar mede heeft: wat was hier nu anders te doen, als het ondergelegene eerst te onderzoeken, en zoo quam my te binnen, deze Voorlippen van haar bekleetzel ontblood zynde, in myne heldere vogt te leggen, om daar na naaukeurig de zaak te beschouwen; wat gebeurter? Als ik een weynig tyds daar naa deze Voorlippen bezag, zoo quamen zy my voor als rood Fluweel, en deze zaak nader van my onderzogt zynde, zoo bevonde ik de Voorlippen te bestaan uyt loutere Tepeltjens, niet uyt Vel-tepeltjens, aangezien hier geen Vel te vinden is, maar uyt Zenuwagtige Tepeltjens; zo dat het bekleetzel der Voorlippen de naame toekomt van Tepel-bekleetzel van de Voorlippen; welk bekleetzel niet anders is, dan een uitspanzel der Zenuw-tepeltjes, 't geen ook eygen is aan het Opper-velleke. Hier van komen die groote pynen der Voorlippen, in de zo genaamde gekloofde lippen, en ontvelling (gelyk men gemeenlyk zegt) maar beter zou men zulks heeten, scheuren en ook ontblooting der Voorlippen.

Hier van-daan komt het ook, dat men zoo beswaarlyk tot genezing komt, wanneer deze Voorlippen versweeren, of verdicken.

Ick hebbe hier vooren gezegt, dat deze Voorlippen my voorquamen als rood Fluweel, door dien ik der zelver Slag-aderkens met een rood-waszige stoffe vervult hadde, en deze gevult zynde, zoo nemen ook deze Tepeltjens een rood-agtigheyd aan, gelyk zy ook doen in een levendig en fris mensch door den toevoer van bloed.

Ten derden. Dat ons deze Voorlippen als rood Fluweel in myne Cabinetten voorkomen, 't geen men in een levendig mensch, die wel gestelt

is,

is, niet en bemerkt, daar van is de reden, het niet wegnemen en affcheyden van 't bekleetzel der Voorlippen: want dit weggenomen, en 't voorwerp in een vogt gelegt zynde, wyken de Tepeltjens van een, en zoo is 't dan, datse 't hoofd opsteken, en over eynde staan, daarze in tegendeel in een levendig mensch door dit bekleetzel als in den band gehouden, en by malkandere gedrukt werden, gelyk men ziet het gras, en ook het riet, 't geen van de wind na eene zyde werd geperst, of toehelt.

Indien dit imant in een levendig lichaam wilde onderzoeken, dan moet hy den Zomer en een gezont en jeugdig lichaam verkiezen, gebruykende daar toe een vergroot-glas; dog s' winters laten ze zich zo niet zien; en dat dit ook in de huydt-tepeltjes van den duym plaats heeft, zulks is aan yder een bekent. Dog op datter egter gants geen twyfel over zoude blyven, wegens deze uytvinding: Zoo is 't, dat ik zulks niet in een, maar in veele voorwerpen vertoon.

Weet ondertusschen B. Lezer dat deze Voorlippen van dit voorwerp niet zoo rood zyn, als wel die geene, dewelke in 't vierde en volgende Cabinetten werden gevonden.

No. XXIV. Een vlesje met vogt, waar in te zien is een gedeelte van des Longs Slag-ader met een geel-waszige stoffe opgevult; haare takxkens zyn zoo zeer veel in getaale, dat het voor die geene, die het gezien hebben byna ongelooflyk scheen te wezen, want het verbeeld een kleen Bosschasitje.

Aanmerkt ten eersten. Deze Long Slag-aders tak is door zoodanig een konste, en met zoo een zagte en opgehevene hand toebereyt, en van zyne tegen overstaande Longsaders, en Longs-pyps-takjens afgescheyden, dat ik, zonder roem, mag zeggen, datter van deze tack, geen tackjens en ook zeer weynige uyteynden zyn afgebroken.

Deze veelheyd van takjens hebben ons de Autheuren nergens in haare Figuuren aangewezen.

Ten tweeden. De tacken zyn niet alleen ongeschonden, en tot een toe behouden gebleven, maar ook der zelver uyterste uyteynden, dewelke anders met de Longs-blaaskens zyn vereenigt. Deze en diergelyke dingen beschouwende, kan zig niemand genoeg verwonderen, dat een mensch lange Jaaren in gezontheyd leven kan, zonder eenige mangel, aangezien het minste takie of blaasje verstopt of ontstelt zynde, wyken wy van onze volmaakte gezondheyd af: Zoo dat wy met den *Apostel Paulus* gedwongen zyn uyt te roepen, *O diepte des rykdoms &c!*

No. XXV. Een stuk van de Moerkoek, op de zelve wyze met een geel-waszige stoffe opgevult, en in een vogt geconserveert.

Aanmerkt ten eersten. Niet het alderminste Kliertje, nog ook yets klier-

agtigs werdter gevonden in de Moerkoek, zoo datze alle geabuseert zyn, die zulks in haare Schriften voorgeven.

De geheele Moerkoek bestaat uyt bloetvaatjens, waar aan het vlies *Chorion*, *Amnios*, en de Navelstreng vast sitten: voeg hier by, dat vliezig wezen, 't welk van my nieuwlyks is uytgevonden, 't welk vast zit aan de inwendige Opper-vlakte van de Moerkoek, die met de Lyfmoeder vereenigt is: Waar van in 't toekomende breder zal gehandelt werden, als ik zal gekomen zyn tot de beschryving van die Moerkoeken, waar aan dit vliezige wezen nog vast zit.

Ten tweeden. Hier kanmen ook zien, hoe groot het onderscheyt is tusschen de Slag-aderen van de Long, aanstonts aangewezen, en die geene, dewelke de Moerkoek maken: dit onderscheyd is vry groot, niet alleen ten opzigte van haar cours ontrent de uyteynden, maar ook wegens haar gestalte.

Ten derden. Deze haare uyteynden hebben eenige overeenkomste met die, dewelke de Schorzige substantie der Herssene maken. Ziet het tweede Cabinet, Tab. VI.

No. XXVI. Een vles, waar in bewaard wert een stuk van een Vrouwe Borst, dewelke qualyk was gestelt, namelyk: spongieus in 't aanraken, en geswollen, in wiens midden ik zekere ongemeene zagtigheyd vernam, en na het afzetten, in een vogt gelegt zynde, deeden haar zoo veele vaatjens op, dewelke ontdaan waren van 't geen haar anders by een houd, dat byna het geheele stuk uyt vaatjens scheen te bestaan.

Deze, en andere zaaken hebben my aanleyding gegeven om de gestelteniſſe der Borsten naukeuriger te onderzoeken, en wat ik daar ontrent al heb geobserveert, is myn voornemen in de beschryvinge der volgende Cabinetten te openbaaren.

No. XXVII. De Swezerik van een kind, zeer net toebereyt en bewaart; deze zyne bloetvaatjens zyn met een rood-wassige stoffe opgevult, waar door dat dezelve ons rood voorkomt.

No. XXVIII. Een kleen gedeelte van een mensche Long, wiens Slagaderen met een geel-waszige stoffe opgevult, en ten deele van haar Blaaswyze stoffe afgescheyden zynde, ontdaan, en naakt ons voorkomen. Edog hoe moeyelyk het is zulks te doen, weten zy best, die wel eens de handen hier aangeslagen hebben.

No. XXIX. Een vlesje met vogt, waar in te zien is, het agterbreyn van een mensch, zoodanig van my verhart, datmen het als een versse kaas snyden kan.

Aanmerkt ten eersten Dat het zyn natuurlyke couleur, langte, dikte en breete behouden heeft, zonder eenige rimpels.

Ten

Ten tweeden. Ontallyke Slag-aderen, met een waszige ſtoffe opgevult, ziet men hier door het dunne Herſſen-vlies lopen, en zulks is zeer aangenaam voor de oogen des zienders.

Ten derden. Het 2de Herſſen-vlies van 't agterbreyn, namentlyk het ſpinne webben gelykende vlies, komt hier klaar te voorſchyn en dat golfswys als men het vlesje beweegt.

Ten vierden. Het begin van 't rugmerg, is hier nog vaſt zittende aan 't agterbreyn, en van vlieskens nog omvangen; zoo dat hier gelegentheyt is om te zien beyde de Wervels-ſlagaderen, als mede waerze te zamen komende, de nek Slag-ader voortbrengen

Ten vyfde. Ziet men hier, zoo zeer veele takxkens der Slag-aderen, dewelke uyt de nek Slag-ader voortkomen, en hoeze door het ronde lighaam verſpreyden.

No. XXX. Een vlesje vervult met vogt, onthoudende in zig het borſtje van een kleen kintje.

Aanmerkt ten eerſten. Het zelve is met een zeer natuurlyke couleur begaeft, en zietmen door dezelve veele ſweetgaatjens gerangeert.

Ten tweeden. De Vel-tepeltjens komen ons veelvoudig voor in den omtrek van de Tepel, als mede in de Tepel zelfs.

No. XXXI. Een vlesje met vogt vervult, waar in te zien is het agter breyn van een menſch, zeer net geprepareert, en geconſerveert; en zyn deſſelfs Slag-aderen vervult.

No. XXXII. Een groot ſtuk van een nugteren darm, zoodanig omgekeert, dat deſſelfs binnenſte oppervlakte hier buytewaarts is gewent; en alzoo komen ons de baſtaart kliertjens in 't gezigte, dewelke hier uytpuylen, in groote van ſpeldehoofden. Daar en boven doen haar hier de ronde latwyze verheventheeden op, dewelke Oogluykende klapvliezen geheten worden.

Aanmerkt ondertuſſchen, dat men deze gezeyde latwyze verheventheden beter zien kan in een verſch lighaam of in een bequaame vogt, als in opgeblaze en gedroogde darmen, gelyk wy voorheen met de andere Ontleders plegen te doen; want zy verliezen in 't droogen haar natuurlyke geſteltenisse.

No. XXXIII. Een gedeelte van de Herſſene van een menſch, 't welk in een vogtigheyd is gelegen, welkers Slag-aderkens opgevult zyn, waar door de Schorſſige ſubſtantie rood geworden is, en alzoo op de witte en mergagtige ſubſtantie zittende, doet het zig op, als waare het een rood moſch, 't welk uyt een witte aarde voorkomt.

Aanmerkt ten eerſten. Dat de Schorzige zelfſtandigheyd geenzints klieragtig, maar uyt bloetvaatjens te zamen geſtelt is; en zulks blykt voorna-

mentlyk in dat deeltje, 't welk in de grond van 't vlesje gevonden werd, alwaar men ziet, dat de uyteynden der Slag-aderkens in een mergagtige en weeke of sappige substantie veranderen. Dit zappige gedeelte der uyteynden van de Slag-aderkens, verliest zyn holligheyd niet, want in 't opvullen werd het alzoo wel rood als boven dit sapagtige gedeelte.

Ten tweeden. Die subtile Slag-aderkens, dewelke hier buyten de Schorssige substantie uytsteken, zyn voor het grootste gedeelte tackjens van de Slaap-slag-aderen, dewelke door het dunne Hersen-vlies loopen, welkers uyteynden nederwaarts zacken, ten laatste in een weeke en zappige substantie veranderen, diemen de Schorsse der Hersene noemt, gelyk zulks ook plaats heeft in de Mild, en eenige andere ingewanden. Ziet hier over na het antwoord op de IV. en XII. voorgestelde brieven.

Ten derden. In dit gezeyde deeltje kan men ook verscheyde zappige uyteynden zien, dewelke door toedoen van de vogt, daarze in leggen, van een geweken zyn, en zulks kan alle twyfel der geenen wegnemen, die tot nog toe, deze onze uytvindingen niet hebben willen avouëren.

N°. XXXIV. Een stuk Vels van de Voet, 't welk zeer rood is, wegens de opgevulde Bloedvaten.

Aanmerkt ten eersten. Alle de uyteynden der Slag-aderkens zyn zoo konstig opgevult, dat men naauwlyks een takje bevind misgedeelt te zyn; maar het Netwyze lighaam van Malpighius, als mede het Opper-velleke hebben haare couleur behouden, zonder roodigheyd aan te doen, waar uyt genoegzaam af te nemen is, dat die Autheuren geabuseert zyn, dewelke aan het Netwyze lighaam of ook aan 't Opper-velleke Bloedvaatjens hebben toegeschreven.

Ten tweeden. Het Netwyze lighaam, als mede het Opper-velleken; zyn voor 't grootste gedeelte van 't Vel afgescheyden, op dat in het ontbloote Vel de Vel-tepeltjens te voorschyn zoude komen, en zyn deze buyten het Vel een wynigsken uytpuylende, ontelbaar veele. Hier van daan komen ons die onlydelyke pynen over, wanneer het Vel van de ballen der Voeten ontbloot is van deze gezeyde dekzels.

Ten derden. Hier zietmen ook, dat het Netwyze lighaam met het Opper-velleke nog vereenigt, en omgekeert is, op dat het Netwyze lighaam konde gezien werden; het zelve is geelagtig van couleur, maar het Oppervelleke in tegendeel witagtig.

N°. XXXV. De Nier van een onvoldrage Schaapje, midden door gesneden, waar in men ziet dat het Tepel-wyze lighaam na de lengte van de Nier loopt, 't geen in een Mensch geen plaats heeft.

On-

Ondertusschen is het te verwonderen, dat sommige, die niet onder de geringste der Anatomisten te stellen zyn, zoodanige Nieren der Schapen ontleedende, dezelve hebben laten in Figuuren verbeelden, als warenze na Menschen Nieren gemaakt, 't welk my, en anderen eertyds heeft bedrogen.

N°. XXXVI. Het Tyd, of Slaapbeen van een kindje, verzien met het ongeschonde Trommel-vliesje waaraan het Hamertje en Aanbeeltje natuurlyker wyze nog vast zitten.

Aanmerkt ten eersten. Door het vliesje, 't welk het gezeyde Hamertje en Aanbeeltje bekleet, kan men de cours der Slag-aderkens bequamelyk zien; en deze Slag-aderkens zyn met een rood-waszige stoffe vervult, zonder 't welke zy niet ligt te voorschyn zoude komen.

Ten tweeden. Het Trommel-vliesje is van gelyke voorzien van Slag-aderkens, die op de zelve wyze zyn vervult.

Ten derden. Dat het Trommel-vliesje van twee op den andere leggende vliesjens, of moten is bestaande, kan men hier zien aan 't bovenste, alwaar het eene ten deele is gescheyden.

Ten vierden. Hier zietmen ook beyde de Spierkens van 't Hamertje, dewelke nog aan het Hamertje vast zitten.

Ten vyfden. Een van de Spierkens van 't Hamertje is rood, wegens het opvullen van zyne Slag-aderkens, en desselfs peeze witagtig.

N°. XXXVII. Het steen en Schub-wyze been, aan den andere nog vast zittende, uyt een kleen Kinds hoofdje.

Aanmerkt ten eersten. Dat het Trommel-vliesje uyt twee vlieskens te zamen is gestelt, zulks blykt ook in dit voorwerp; want het eene is ten deele weggenomen, en het tweede geheel gelaaten, ook zietmen hier waar het Tydbeen van het Steenbeen afgescheyden word.

Ten tweeden. Hier kanmen ook zien, dat het Trommel-vliesje van Bloed-vaatjens voorzien is, dewelke op een zonderlinge wyze loopen, gelyk ook in 't voorwerp waar van aanstonds gehandelt is; de cours van deze vaatjens door het gezeyde vlies lopende heb ik afgetekent Tab. 9. Fig. 9. in 't antwoord van de VIII. voorgestelde Brief.

N°. XXXVIII. Een stuk van de Moerkoek, waar in niets kliergs te vinden is, hoewel zulks van de ontleeders voor vast gesteld word; maar de geheele Moerkoek bestaat uyt bloetvaatjens, gelyk zulks hier blykt.

Ondertusschen staat aan te merken, datter eenige overeenkomst is tusschen deze Bloedvaaten, en die geene, dewelke het schorssige wezen van de Hersene maken, hoewel egter de uyteynden dezer bloedvaten, die de Moerkoek maken, zoo zagt en zappig niet zyn, als de andere.

N°.

N°. XXXIX. Een Maagje van een jong Kindje, 't welk omgekeert is, op dat men de natuurlyke rimpels, en ook de binnenste een ruyge rok of vlies zoude konnen zien.

N°. XL. Het dunne Herssen-vlies van een jong geboore kindje, 't welk zoo dun is als een Spinne-webbe, de Slag-aders in tegendeel ontelbaar; waar uyt met regt geoordeelt mag werden, dat de gezeyde Slag-aders niet alleen gedestineert zyn om voedzel aan dit zyn vliesje toe te brengen, maar ook tot een ander gebruyk; Ja ik oordele, dat dit vliezige wezen inzonderheyt dient ook om alle de bloedvaatjens by een te houden, op datze niet zoude van een wyken: De Slag-aders dienen voornamentlyk om met haar uyteynden de schorssige zelfstandigheyd der Herssenen te maken; deze gezeyde zyn vaten met een roodwaszige stoffe opgevult, en dat tot haer uyterste toe.

N°. XLI. Een doorgesnedene mensche Nier, om het inwendige te konnen zien, leggende in een vogt.

Aanmerkt ten eersten. Wanneer ik des Niers Slag-ader opvulde met een rood-wassige stoffe, liepen ook te gelyk de Pis-canaaltjens van de Hr. Bellinus vol, en zulks gaf my een oorzake van twyfelen, wegens het wezen der alzoo genoemde Nier-klierkens, die men in s' menschen Nieren voorgeeft te zyn, in beesten vind ik meenigmaal ronde lighaamtjens, dewelke een gelykenisse hebben met de Geerst-klierkens, edog deze zyn gants weynig, en ik kan my niet wel inbeelden, dat deze lighaamtjens waare kliertjens zyn, gedestineert tot het scheyden der pisse, aangezien ik dezelve zoo perfect niet kan zien in de Nieren van de Menschen, maar in tegendeel bevind ik de uyteynden der Slag-aderen zeer wonderlyk gekromt en geslingert, gelyk te zien is in dit derde Cabinet Fig. 3. Tab. IV.

Indien ymand deze gezeyde geslingerde uyteynden der Slag-aders voor klieren houden wil, zoo zegge ik zulks onbetamelyk te zyn, nadien de Autheuren door een klier niet anders verstaan, als een byzonder lighaam of lighaamtje, 't welk op zig zelfs bestaat, en 't geen met een particulier vliesje omvangen is, en tot welk lighaam of lighaamtje zeekere bloetvaatjens zyn gedestineert, die daar in loopen. Indien egter benevens deze bovengemelde omgeslingerde bloedvaatjens, nog eenige andere lichaamtjes in s' menschen nieren zoude mogen gevonden werden, die van een ander natuur zyn, 't welk ik geheel en al niet wil negeeren, hoewel ikze niet duydelyk kan zien, zoo zynze mogelyk tot eenig ander gebruyk geschapen.

Ik heb hier vooren gezegt, dat wanneer ik des Niers Slag-ader opvulde, dat doen ook te gelyk de Pis-canaaltjens van de Heer Bellinus vol liepen: Denkt ondertusschen niet dat my zulks naderhand noyt meer gebeurt is, want zoo menigmaal als ik het nu doe, zoo gebeurt het my altoos; en 't

is niet gelooflyk dat zulks altoos zoude gebeuren, indien het bloet eenige pretenze klieren eerst moest aandoen, om de Pis van 't bloed te scheyden, ook dat in deze opvulling de wasagtige stoffe eerst eenige kliertjens moesten aandoen, eer datze tot de Pis-canaaltjens quamen.

Daarenboven stel ik den waardige Lezer hier voor eenige Nieren, in dewelke men met de oogen zien kan, de continuiteyt van de uyteynden der Slag-aderen met de Pis-canaaltjens van Bellinus, en dit dunkt my een onwedersprekelyk bewys te zyn.

Hoe, en op wat wyze nu het aderlyke bloed te rugge keert, waar de aders haar wederkerend bloed ontfangen; of dit nu geschied door eenige onzienlyke mondekens, die met die Slag-aderkens vereenigt zyn, al eer de Slag-aderkens haar met de Pis-canaaltjens komen te vereenigen; of alle de uyteynden der Slag-aderen in de Pis-canaaltjens van Bellinus veranderen of niet? kan ik niet zien En dewyl myn gezigt zoo snel niet is, zoo kan ik die knoop niet ontdoen.

Dit alleen geloof ik, dat de bloedtvaten der Nieren niet te vergeefs zoo wonderbaarlyk zyn omwonden en geslingert, dat men zulks nergens meer in 't lighaam vind, gelyk hier te zien is in dit derde Cabinet Tab. IV. Fig. 2. en 3. en 't object by my bewaard werd, om by den heldere dag te vertoonen: En alzoo meen ik, dat dat geheele werk, 't geen de pretenze Nier-kliertjens is toegeschreven, alleen af hangt van de cours en byzondere constitutie der uyteynden van de vaatjens.

Considereert ook, dat in de Zaad-ballekens geen kliertjens gevonden werden, en dat haare werkzaamheyd ook alleen bestaat in de hoedanigheyd der vaatjens, 't welk ook te zien is in de vaatjens van de Lyfmoeder van my onlangs ontdekt, dewelke een zeeker voedend zap toebereyden voor de vrugt, waar van ik heb begonnen te handelen in de beschryving van myn tweede Cabinet.

Ick laate staan die ingebeelde kliertjens van de Milt, Lever, enz. die ook nergens te vinden zyn.

Nog staat ons aan te merken, dat hoewel in deze Fig. 2. VI. Tab. van dit derde Cabinet de omwindinge der bloedvaatjens alleen maar afgebeeld staan langs de rug dezes Niers, zoo is 't egter, datze even zoo digt en ontelbaar zyn in 't binnenste der Nieren, ja tot digt aan de Tepeltjens toe; de plaatsnyder heeft zulks niet konnen verbeelden zonder die Canaaltjens te verduysteren dewelke in deze figuur vertoont worden; ik zal zulks klaar vertoonen in 't volgende vierde Cabinet, in 't welk bewaart werden opgespouwen en hard gebalsemde Nieren van Menschen, in dewelke zulks klaar blykt; En dit is 't geen ik meermaal gezegt heb, dat men de deelen des

Lighaams niet alleen in 't nat, maar ook zommige droog gemaakt zynde, moet beschouwen, en vertonen, na dat de voorwerpen zyn.

No. XLII. Een vlesje met vogt, en daar in een onvoldrage kindje van ontrent 4. Maanden dragts, leggende zagtjens op het Moerkoekje in plaats van een Oorkussentje.

Het zelve is van de mannelyke sexe, en heeft desselfs natuurlyke couleur behouden; het heeft dit devys.

O WAT BEN ICK GELUCKIG, TERWYL MYNE BEENDEREN, NU ZOO ZAGTJENS LEGGEN TE RUSTEN!

No. XLIII. Een mensche Nier, opgespouwe, om het inwendige te konnen zien.

Aanmerkt ten eersten. Dat veele zaaken in deze Nier ons klaarder voorkomen, als wel in de bovengemelde.

No. XLIV. Een groot stuk van den Nugteren darm van een Mensch, welk zoodanig omgekeert is, dat de binnenste Opper-vlakte hier nu is geworden de buytenste, en zoo komen ons in 't gezigte de ronde Latwyze verhevendheden, die by andere de naam dragen van Oogluykende Klapvliezen.

No. XLV. Het Agterbreyn van een Mensch met haare aanhang, het onderstebovenwaarts gewent, waar door het begin van het rugge merg boven op dit voorwerp gezien word.

Aanmerkt ten eersten. Dit Agterbreyn leyt in een vogt, en heeft op 't gezigt zyne natuurlyke gestalte behouden, ja van zyne lengte, dickte, breete, nog couleur yets verlooren.

Ten tweeden. Alle de Slag-aderen zyn hier bewaart en opgevult met een rood-wassige stoffe.

Ten derden. De *Plexus Choroideus* of Aderlyke vlegtinge, kan men hier voor een gedeelte zien, zonder eenige de minste quetsing van 't Agterbreyn, en zulks kan ik in andere Agterbreynen aanwysen: deze vlegting is ligt rood van couleur, van wegen zyn vereening met de uyteynden eeniger Slag-aderkens. Ziet hier over na myn Antwoord op den voorgestelden Brief van de Herssene.

Ten vierden. Deze gezeyde vlegting (voor zoo veel zy buyten het agterbreyn uytpuylt) is hier alleen bekleet, en omvangen van het vliesje *Arachnoïdea*, en niet van 't dunne Herssen-vlies; zou dit in alle voorwerpen zoo zyn?

Ten vyfden. Het spinnewebs-wyse vliesje of (*Membrana Arachnoïdea*) is hier zeer klaar te zien, als mede hoe, en op wat wyze, de Slagaderen over de Oppervlakte van 't Agterbreyn loopen.

Ten

Ten zesde. Hier kan men ook zeer wel zien, het voortkomen van de Nek Slag-ader, uyt de twee Wervelbeens Slag-aders.

N°. XLVI. Een vlesje met vogt, waar in geconſerveert werd het Borsje van een jong Kindje, in wiens Tepeltje, de Vel-tepeltjens klaar konnen gezien werden.

DE DERDE PLANK.

N°. XLVII. Een droog vlesje met een gedeelte van de bogtige darm van een onvoldrage vrugtje, welkers Slag-aderkens vervult zyn met een geel-waſſige ſtoffe.

N°. XLVIII. Een vlesje met vogt, waar in zig onthoud het doorzigtige Hoorn-vlies van een Menſche Oog.

N°. XLIX. Een vlesje, waar in een Balletje van een onvoldrage vrugtje bewaard word, langs wiens Oppervlakte, als mede over de byſtaanders, men veel Slagaderkens ziet loopen, dewelke met een rood-waſſige ſtoffe vervult zyn.

N°. L. Een vlesje met Liqueur, waar in gevonden werd een Balletje van een onvoldrage Kindje, wiens præparerende vaatjens zeer curieus toebereyt en opgevult zyn met een waſſige ſtoffe, als mede die geene, dewelke langs het Balletje en over de Byſtaander loopen.

N°. LI. Het Netwyſe vlegtſel van een Kind, 't welk zeer rood is, wegens het opvullen der Slag-aderkens met een rood-waſſige ſtoffe.

N°. LII. De Nier van een Menſch door een Teering als uytgedroogt, en in groote zoo zeer vermindert, datze niets minder als de Nier van een bedaagt menſche komt te verbeelden.

Aanmerkt: Dat het doorzigtige, 't welk aan de zyde werd gezien, het bekken en Pisleyder is.

N°. LIII. Een vlesje met vogt, waar in het Hoorn-vlies van een Menſch te zien is, als mede de Glaſe en Kriſtallyne humeuren.

Aanmerkt: Dat deze Humeuren haar doorzigtigheyd verlooren hebben, van wegen deze vogt, daarze in gelegen zyn.

N°. LIV. Een vlesje, 't welk op dezelve wyze in zig onthoud een t'zamengeſtelde Tepel van een Nier. Ziet de IV. Tafel. Fig. 6. van dit derde Cabinet.

N°. LV. Een ſtukje van 't Opper-huydeke van een Vinger, waar aan de Nagel nog vaſt zit; deſſelfs inwendige Opper-vlakte is vervult na de lengte lopende met kamswyze ſtralen.

N°. LVI. Een vlesje met heldere vogt, waar in te zien is het Opper-

velleke van een handje van een onvoldrage vrugtje van ontrent 4 Maanden dragts, 't welk een kleen Handſchoentje komt te verbeelden.

Aanmerkt: Dat alle de Nageltjens daar nog aan vaſt zitten.

No. LVII. Een vlesje met Liqueur, waar in twee voorwerpen gezien werden, 't eene is zeer rood, wegens de opgevulde bloetvaatjens, en het zelve is het agterſte van de *Sclerotica*, *Choroidea* en *Ruyſchiana*; ook is hier de opperſte oogſchel nog aan vaſt, wiens Oppervlakte ook zeer rood is, van wegen de gezeyde opvulling der bloetvaten: alzoo mede vertoonen haar hier de Oog-ſpieren in haare natuurlyke plaats, die niet minder van rodigheyd voorzien zyn.

Het tweede voorwerp is het Oog van een kleen kindje, midden doorgeſneden, en omgekeert, zoo dat de inwendige Oppervlakte hier nu is de buytenſte.

Aanmerkt ten eerſten. In het regter gedeelte kan men het Ruyſche vlies zien, uyt wiens midden de overblyfzels van het Netwyze vlies uytpuylen: In het linker deel kan men niet alleen het Ruyſchen-vlies zien, maar ook de hayrwyze band, met deſſelfs aanhangſel.

Ten tweeden. Hier kan men zien dat de Slag-aderkens door het Ruyſchen-vlies verſpreyt zynde, hare takskens mede deelen aan de hayrwyze band en deszelfs aanhangſel.

Ten derden. Deze witte omtrek, dewelke hier buyten het Ruyſchen-vlies uytſteekt, is de *Tunica Sclerotica*, of het harde vlies.

No. LVIII. Een ſtuk van de Nageboorte, waar in niets klierigs kan werden getoont, want de ſubſtantie van de Moerkoek geheel en al uyt vaatjens is beſtaande. Dit gedeelte is met een rood-waſſige ſtoffe opgevult.

No. LIX. Een vlesje, waar in bewaard werd een drooge Waterblaas van een Rot, waar in twee kleene ſteentjens van my gevonden, en daar nog in gelegen zyn: dit quaad is mogelyk familiaar in de Rotten, alzoo my zulks meermaals is voorgekomen.

No. LX. Een vlesje met vogt, waar in aan een Hayrtje afhangt, een van de hals Wervel-beenen, in wiens groote en eygen gat of opening een gedeelte van 't Rugge merg zit, wiens inwendige ſubſtantie zig rood vertoond, wegens het opvullen der Slag-aderen, dewelke de ſchorſige ſubſtantie van 't Rugge-merg voortbrengen; dog de buytenſte of Mergagtige ſubſtantie is wit gebleven.

Daarenboven zietmen hier aan beyde de zyde de afgeſneden Wervel Slag-aderen, zittende in de gaten van de dwerſſe uytſteken van de wervels.

No. LXI. Een ſtuk van de Neus, na de lengte doorgeſneden, op dat men des Neus tuſſchen-ſcheytzel en andere inwendige deelen van 't zelve

in

in 't gezigte zoude krygen, en is het zelve van een kindje genomen.

Aanmerkt ten eersten. Dat dit Tusschen-scheytzel in de kinderen t' eenemaal kraakbeenig is.

Ten tweeden, Benevens het buytenste en dikste dekzel van 't Tusschen-scheytzel, heeft het even zoo wel als de beenderen, nog daarenboven een vliesje, waar door het immiddels omvangen, en het kraakbeenig vlies geheten werdt.

Ten derden. In 't agterste en onderste van 't gezeyde Tusschen-scheytzel werden 5 ook wel 6 schuynse groeven gevonden, van welkers gebruyk de Autheuren gants geen gewag maken, egter moet men niet menen, datse te vergeefs geordoneert zyn. Ziet de IV. Plaat. Fig. 5. Let. G. van dit derde Cabinet.

Ten vierden: in een der tanden, van dit voorwerp na de lengte doorgesnede zynde, kanmen driederhande substantie zien, namentlyk een, die de buytenste is, en twee, die daar aan volgen.

Ten vyfden: In 't voorste van 't Tusschen-scheytzel ontrent het verhemelte doet sig wederzyts een gatje of mondje op, van een zeker canaaltje, van wiens wezen en gebruyk ik tot nog toe niets in de Autheuren heb gevonden, mogelyk dient deze weg, nevens de bekende om eenige snotterige vogt in de Neus af te voeren. Ziet de IV. Plaat. Fig. V. Lett. E.

No. LXII. Een vlesje met vogt, waar in bewaart werd een gedeelte van een der darmen van een Schaapje, 't welk pas gebooren is.

Aanmerkt ten eersten, dat dit darmtje curieus toebereyt en opgevult is, met swartagtige stoffe, op dat het verbeelde zoude, hoe de darmen van een jong geboore schepzelke altoos opgevult zyn, met een zwarte en taye stoffe, die men *Mæconium* noemt.

Ten tweeden: de Slagaderkens, die door de darmen, en Darmscheyl loopen, zyn curieus opgevult.

No. LXIII. Een hand vol Hayr, 't welk ik gevonden heb in 't Net van 't lyk van een waterzugtige vrouw.

Aanmerkt ten eersten. Dit Hayr, 't welk ik hier aanwys, is het zelve, 't welk ik voor heen beschreven en afgebeelt heb in myne Anatomische en Chirurgicale aanmerkingen Fol. 23. op de naam van Hayrig gezwel. Nu is 't, dat ik dit Hayr wat ontdaan heb, en 't zelve heb laten afbeelden, om de lengte van 't Hayr te bequamer te konnen zien. Ziet de III. Plaat. de 2. Fig. van 't derde Cabinet.

Ten tweeden: Het Net van 't gezeyde lyk van deze waterzugtige vrouw, had een vleesige gedaante aangenomen en was een vinger dik.

Ten derden: Het gezwel was een vuyst groot en Atheromateus: want ge-

geopend zynde, deed ſig eerſt op een papagtige ſtoffe, en die weg genomen zynde, vertoonde ſig het Hayr, 't welk als in een klouwe, digt in een zat.

Ten vierden. Dit hayr is een vinger, en ook wel een ſpanne en meer lang, t'eenemaal overeenkomende met het Hayr des Hoofds, uytgenomen dat het ſchynd met geen wortelkens begaaft te zyn; Ziet in myne obſervatien hoe het geſtelt was eer het was uytgehaalt, en in dit derde Cabinet. Tab. III. Fig. III. hoe het zig, ontwart zynde, nu opdoet.

N°. LXIV. Het been van een jong geboore Kindje, waar aan gants geen vet te vinden is, en zoo verders heb ik alle de Vet-cellekens opgeblaſen, en het been gedroogt zynde, zoo ziet men het hier in moten doorgeſneden, waar door het celluleuſe wezen, onder het vel geplaatſt zynde, zeer curieus aangeweſen word.

N°. LXV. De Herſſene van een Schaap, op de manier van de H^r. Willis, zoodanig van de omſittende fiberkens en vlieskens ontdaan, datmen ſeer veel van de innerlyke deeltjens zien kan.

Den zeer vermaarde Willis, ſpreekt van dit toebereytzel aldus.

Om de ontleding van de grote Herſſene na behooren te doen, meen ik, datmen ſulkx niet moet doen na de gemeene wyſe: maar als men de geheele t'ſamenſtel van de Herſſenen uyt het Hooft genomen heeft, moetmen voor eerſt, het agterſte van de grote Herſſene, daar het met het agterbreyn, en het verlengde merg vereenigt is, al ſints afſcheyden van de vlieskens, en zoo veel doenelyk is van de ondergelegene delen afknippen en los maken; als dan zal het ligt te zien zyn, dat de ſubſtantie van de grote Herſſene met de geſeyde lighaamen geenſints vereenigt is, maar geheel en al vry en onafhankelyk van deſelve, uytgenomen datſe onderling ſuperficieel vaſt gehouden werden door de vlieskens; ja wanneer men dit agterſte deel der Herſſene, op de gezegde wyze afgeſcheyde zynde, voorwaarts opſlaat, of na vooren komt te wenden, zalmen de (alzoo genaamde) ſchenkels van 't verlengde merg geheel en al bloot zien, ook datſe van 't Agterbreyn en Voorbreyn diſtinktelyk onderſcheyden zyn. Verders zalmen, door het geſeyde losmaken en opligten van 't agterſte der Herſſene zien, dat 3 groeven, uyt de vouwen van de Herſſene voortkomende, als tot een open of leedige plaatze, in een zullen lopen &c.

Deſe Methode van vertoonen, oordeele ik nevens de Heer Willis pryſelyk te zyn, want zoo doende vertoonen haar zonder ſnyden, gelyk hier in deſe Herſſene, de Teſticulen, Billen, Pyn-klierke, de voorſte groeven, de Beenen of Schenkels van 't verlengde merg, het Wormwyſe uytſteekſel, het Agterbreyn, het Netwyſe vlegtzel, de kamers van de gezigt Zenuwen &c.

Aan-

Aanmerkt daarenboven; dat dese Herssene steen hard zyn gemaakt, zonder gerimpelt te zyn, alleen is de couleur niet wel gereserveert geworden.

N°. LXVI. Een vlesje met vogt, waar in te zien is, een stuk van de Colyk-darm, wiens bloetvaten vervult zyn, gelyk ook die geene, dewelke door het Darm-scheyl van de Colyk-darm loopen.

Aanmerkt ondertusschen, dat dit gedeelte van de geseyde Darm, zoo curieus toebereyt en geconserveert is, datmen zoude zeggen, 't selve nu vers uyt het lighaam gehaalt te zyn.

N°. LXVII. Een vlesje, waar in ons voorkomt het geraamte van een zeer kleen West-indischs Vogeltje 't welk *Colubritie* is geheten.

N°. LXVIII. Een vlesje met vogt, waar in geconserveerd werd, een gedeelte van 't dunne Herssenvlies, wiens bloetvatjens tot de eynde toe opgevult zyn.

Aanmerkt ten eersten, dat dese vaaten zoo veelvoudig zyn, dat het geheele voorwerp byna alleen uyt bloetvatjens schynt te bestaan; maar het vliesige is zeer weynig en zeer dun.

Ten tweeden, dat ik dit vliesige wesen door ziekte zomtyts zeer verdikt heb gevonden.

Ten derden. Zoo dit voorwerp gezien word; zonder voorgaande opvulling der bloetvaatjens, komt het ons veel dicker te vooren, als het wel in der daad is; de reden hier van is, dat ons dese gezeyde kleene bloetvaatjens altoos bloedeloos voorkomen, en alsoo schynen zy het vlieske te verdicken.

N°. LXIX. Een stuk van een Moerkoek van een vrouw, met een wassige stoffe vervult, en dat tot alle deser vaatjens uyteynde toe waar door dit geheele weezen ons zeer rood voorkomt.

Aanmerkt ten eersten, dat de Moerkoek gants geen kliertjens heeft, ja de geheele Moerkoek uyt bloetvatjens is bestaande, 't welk hier zeer klaar kan gezien werden.

Ten tweeden, zoo kanmen hier ook zeer distinct zien, op wat wyse de uyteynden deser vaten loopen, en hoe veelse verschillen van die andere bloetvaten.

Ten derden. De uyterste uyteynden deser vaten komen ons zoo subtiel voor, als was het eenig dons.

Ten vierden; zoo den Beminde Lezer dese en andere vaten ten myne huyse belieft te zien, zoo zal hy ligtelyk met my in een gevoelen komen, dat het niet vergeefs is, dat de uyteynden der bloetvaten, d'een van d'andere zoo zeer veel komen te verschillen, en dat het maar verdigtzelen zyn van de Autheuren, die altoos voorgegeven hebben, dat de kliertjens van de

Moerkoek een bysondere werking deeden, daarse in tegendeel noyt zoodanige kliertjens hadde gezien of getoont.

Dese en geene knopen aldus losgemaakt zynde, zoo mag ik met regt vragen wie nog weygeren zal toe te staan, dat het ondersoek van de uyteynden der vaten, zeer dienstig is geweest voor de geleerde werelt, waar toe ik zoo groot een arbeyt, en zoo groote onkosten heb aangelegt, en dat zoo veel Jaaren: Laat de spotters, die dog niet anders prysen als 't geen uyt haar eygen koker voortkomt, hier mede railleeren, ik zal daarom niet nalaten te doen, 't geen ik vast vertrouw, tot nut van 't gemeen te zyn.

N°. LXX. Een vlesje met vogt, in sig onthoudende het Steenbeen met de Gehoor-canaal.

Aanmerkt ten eersten. De geseyde canaal heb ik geopent, op datmen de natuurlyke gesteldheyd, en de plaats van 't Trommelvliesje zoude konnen zien.

Ten tweeden: Dat het Trommelvliesje seer schuyns in 't uyteynde van de geseyde canaal gelegen, en het Trommel vliesje met veele bloedvaatjens voorsien is, kanmen hier zeer klaar zien.

N°. LXXI. Het begin van 't Rug-merg met een gedeelte van 't Agter-breyn.

Aanmerkt ten eersten, dat dit voorwerp uyt een Schaap genomen is, en dat men daar in zien kan de derde en vierde holligheyd, het Pyn-kliertje, de Testiculen en de alsoo genaamde Billen, de Twee schenkels van 't Lankwerpig merg alsmede het Wormwyse uytsteeksel.

Ten tweeden, dat dit voorwerp en dese manier van balsemen en prepareeren, over de 30 Jaaren oud zynde, veel verschilt van die geene, dewelke ik nu in het gebruyk heb: want hier door de voorwerpen wel steen hard en onvergankelyk worden; edog sy veranderen veel van couleur en gestelteniſſe.

N°. LXXII. Een vlesje met een gedeelte des Milts-slag-ader met een rood-wassige stoffe opgevult waar in duydelyk gesien werden de Bundelwyse uyteynden, die haar als versleeten penceeltjens opdoen. Hier eenige kliertjens te soeken, zoude niet anders als moeyte te vergeefs gedaan zyn, alsoo die daar niet te vinden zyn.

Aanmerkt: Dat op verscheyde plaatzen wel eenige kantige, ja ook wel ronde stukskens aan vast zitten, die ik met voorbedagte raad daar aan gelaten heb, op datse in eenige verbeelteniſſe, van kliertjens, ons zouden voorkomen; maar alsmen die met de punt van een naald aanraakt en van een doet, zoo doet zig het abuys op.

N°. LXXIII. Een gedeelte van de Milt-ader uyt een Kalf, met een wit-

witwaffige ftoffe opgevult, waar in de Bundel-wyfe uyteynden niet min klaar gefien werden.

N°. LXXIV. Een ftuk van de Regte-Darm uyt een menfch, waar in niet alleen de baftaart kliertjens, maar ook duyfende van fweetgaatjens (foo menze alfoo noemen mag) gefien worden.

Aanmerkt: dat defe fweetgaatjens, zoo digt by een ftaan, dat men naaulykx de punt van een naald daar tuffchen in zoude konnen zetten.

N°. LXXV. Een vlesje met vogt, waar in de Long van een kleen Schaapje onthouden werd, waar in de ontelbaare verdeiinge van deffelfs quabbetjes niet alleen, maar ook de alderfubtielfte uyteynden der bloetvaatjens, te zien zyn.

N°. LXXVI. Een vlesje met heldere vogt, en daar in het Steenbeen van 't gehoor van een jong geboore kindje, waar in duydelyk te zien is, dat het Trommel-vlieske in die kindertjes met een particulier bekleetfel bedekt is, 't welk een vlies gelyk is, ik feg, gelyk is, om dat ik 'er geen bloetvaatjens door heen fie loopen, maar het Trommel-vliesje is met feer veel bloetvaatjens voorfien, gelyk in dit en andere voorwerpen te zien is.

Aanmerkt ten eerften: Dat dit bekleetzel in zommige objecten dik is, maar in dit zoo dun, als een dun vliesje.

Ten tweeden: ftaat te confidereren, van waar het afkomftig is, hoe het na de geboorte het Trommel-vliesje weder komt te verlaten, en van wat gebruyk het is?

Aangaande het eerften: Namentlyk van waar het afkomftig is Nadien het beenig deel van 't gehoorgat of canaal in de kinderen, in 's moeders lighaam leggende, gants en gaar nog ontbreekt, zoo is het Trommel-vliesje nader aan de oppervlakte van 't hooft, en dan zoo meen ik, dat het Opper-velleke ook felfs het Trommel-vliesje komt te bedecken, en dat by gevolg 't gefeyde bekleetzel niet anders is, als Opper-vel.

Wat het tweeden belangt: Hoe het na de geboorte het Trommelvliesje, weder komt te verlaten. Ik vertrouw dat in 't groeyen van 't beenige en kraakbeenige gehoor canaal, dit bekleetzel komt af te wyken, om dat het Opper-velleke niet mede kan geven, nog fig uytrecken.

Wat het derden, Namentlyk het gebruyk van dit gefeyde bekleetzel aangaat; 't is buyten twyfel, dat het felve dienftig is, om het Trommelvliesje, 't welk in die tyd zeer dun is, te befchermen van onheyl, 't geen door 't water, waar in het kind, in 's moeders lyve zynde, gedompelt legt, zou kunne beledigt worden, welk vogt zomtyts fcharp en ftinkende wordt, waar door het Trommel-vliesje van fyn natuurlyke geftalteniffe zou hebben konnen afwyken. Voegt hier by, dat dit bekleetzel, zoo lang het nog na de geboor-

te by blyft, het Trommel-vliesje ook beschermt van de koude lugt.

Imand zoude my hier mogen tegenwerpen, en seggen, indien dit geseyde bekleetzel afkomstig is van 't Opper-velleke, waar komt het dan van daan, dat het ons (gelyk ik gesegt heb) zomtyts zoo dik voorkomt, nadien het Oppervelleke van syn natuur zeer dun is, edog dit geseyde bekleetzel is ook niet zoo dik in een welgestelde staat, maar qualyk gestelt zynde, zoo komt 't te verdikken, insonderheyd van wegen een nieuw weder ondergroeying van een ander Opper-velleke, gelyk men ziet te gebeuren in de palm van de Hand, en bal des Voets.

N°. LXXVII. Een gedeelte van de slokdarm van een mensch, hangende in een heldere vogt, waar in zoo wel de uytwendige en na de lengte lopende, als de inwendige en ronde Fibren gesien konnen werden.

N°. LXXVIII. Een vlesje sonder vogt, en daar in een gedeelte van de Bogtige-darm 't welk na de lengte opgesneden is.

Aanmerkt: Dat de bloedvaten zoo veelvoudig hier door zyn verspreyd, dat het onderwerp dieswegen geheel en al zeer rood is geworden, en zyn dese vaten tot de eynden toe met een rood wassige stoffe vervult.

N°. LXXIX. Een vlesje zonder vogt, in zich een moot van de Mannelyke roede onthoudende.

Merk aan. ten eersten: de bereyding daar van is zodanig. Ik hadde het celluleuse vlies, gelegen onder de huydt ('t welk een vervolg van 't [*Membrana Dartos*] vlezige vlies is) maar niet de zenuwagtige spongieuse lichamen, met wint opgeblazen, en aldus hebbe ik de roede gedroogt: de gedroogde roede, verdeelde ik in moten, waar van ik 'er nu alhier een vertonen.

2 Dese moot wort geheel en al celluleus bevonden, schoon 'er geen vet in de roede is; en deze cellulositeyt (als ik zo spreken mag) kan men het de geheele lichaam door onder de huydt vinden: Dog byna over al, uytgenome de roede, zyn de gemelde celletjes met vet bezet, waar door ze ons onzichtbaar voorkomen, en worden gezegt [*Membrana Adiposa*] het vetvlies, ofte het [*Pinguedo*] vet onder de huydt gelegen.

3. De Ontleders spreken wel met [*Malpighius*] in de openbare ontledinge en vertoningen van vetcelletjes, maar ze vertonen dezelve niet: Ondertusschen hebben de nieuwsgierige leerlinge geen gelegentheydt om die celletjes te zien, maar door deze beryding kunnenze gemakkelyk vertoont worden, ja zelfs alle de celletjes onder de huydt gelegen, zo ze maar ontlast, en met wint opgevult worden, zyn over al lichtelyk te vertonen.

N°. LXXX. Een vlesje met vogt in zich onthoudende een geswelleke, 't welk men na zyne gelykenisse Polypus heet, het is in myn byzyn van een Chirurgyn uyt de neus van een mensch uytgetrocken.

Aan-

Aanmerkt: Dat op de grond van 't glaasje gevonden werd een ſtukske kraakbeen, 't welk in 't uyttrecken gevolgt is; beter was 't geweeſt, indien alleen een gedeelte van 't binnenſte bekleetzel van 't kraakbeen gevolgt was.

N°. LXXXI. Een vlesje met vogt, waar in zeer klaar konnen gezien werden het Opper-velleke van een menſch, en het Netwyſe lighaam door Malpighius eerſt ontdekt.

Aanmerkt: Dat het Opper-velleke ſig van buyten wit opdoet, maar het Netwyſe lighaam van binnen ligt geel.

N°. LXXXII. De regter dye en 't voetje van 't ſelve kind, waar van gewag gemaakt is.

De celluleuſe preparatie is deſelve met de voorgaende.

In dit Cabinet werden nog verſcheyde Ceder-houte laaden gevonden, waar in deſe navolgende zaaken te zien zyn.

DE EERSTE LAADE onthout in ſig.

N°. I. Des Milts Slagader uyt een Kalf met een rood-waſſige ſtoffe gevult en gedroogt; deſſelfs uyteynden zyn byna ontelbaar en met groote vlyt in de toebereydinge geconſerveert.

N°. II. Een ſtuk van de Colykdarm uyt een Kind; dezelve is met een rood-waſſige ſtoffe opgevult.

Aanmerkt ten eerſten: Dat deſſelfs dicke Darm-ſcheyl of [*Meſocolon*] met deſſelfs opgevulde Slagaderkens, behendig geconſerveert zyn.

Ten tweeden: Op wat wyſe de onderſte Scheyl-ſlag-aderen tacken verleenen aen de Colyk-darm, ſulkx kan men hier klaar zien.

N°. III. Een groot ſtuk van de Colyk-darm uyt een Jonge, met een gedeelte van de Bogtige-darm, de geheele Blinde-darm, en deſſelfs Wormwyſe aanhangzel.

Aanmerkt ten eerſten: Hoedanig de klap-vlieſen van de blinden, of ſo men liever wil van den Colyk-darm, geſtelt zyn, als mede op wat wyze de bloetvaten door deze gezeyde Klapvliezen haar verſpreyden, ſulks kan men hier klaar zien, in deſe opgeblaaſe en gedroogden darm.

Ten tweeden: Het gebruyk van deze Klapvliezen is veel beter te vatten uyt een opgeblaſe en gedroogde darm, als wel in een verſſe.

Ten derden: de Cellekens van de Colykdarm zyn ſoo duydelyk niet in kinderen, als wel in een bejaarde.

N°. IV. Een groot ſtuk van de Colykdarm met deſſelfs ſcheyl, genomen

men uyt een kind, welkers bloetvaten met een rood-wassige stoffe opgevult zyn.

Aanmerkt: Dat de blinde darm allengskens, vernauwt en ten laatste in het Wormwyse uytsteekzel komt te veranderen, kanmen hier zeer fraay zien.

N°. V. Een mes met een Vork, welkers handvatzels gemaakt zyn uyt het scheenbeen van een mensch waar in geen holte wierd gevonden, die men anders altoos daar in vind, wanneer het been gesont en wel gestelt is, sulkx is my maar eenmaal voorgekomen. Uyt dit selfde scheenbeen zyn ook toebereyt de handvatsels van dat Mes en Vork, dewelke in 't tweede Cabinet gevonden worden.

Aanmerkt ten eersten, Dat in plaats van Haye vel, derzelver koker gemaakt is van leer uyt een kinds vel toebereyt, 't welk wegens de opgevulde bloetvaatjens zeer roodt is.

Ten tweeden: toen ik het vel van 't kind tot Leer bereyde, zoo heb ik het zelve zeer omzigtig moeten hanteren, op dat de opgevulde bloetvaatjens de rood-wassige stoffe mogte behouden.

IN DE TWEEDE LAADE werden onthouden.

N°. I. Het bovenste van het Herssen-pannetje van een kindt, wiens Fontanel vlies ongeschonden is.

Aanmerkt: Dat in dit voorwerp, de Opper hoofds beenderen niet ver van den andere staan.

N°. II. Het bovenste van het Herssen-panneke, in 't welke de Opperhoofds beenderen de wyte van een schryfpen van malkanderen staan te gapen, 't welk hier ook plaats heeft in de twee Voorhoofdsbeenderkens, dewelke immers soo ver van der gemelde Opperhoofds-beenderkens afstaan; en deze afstand kanmen beter zien in de gedroogde, als wel in versche Herssenpannen; maar zeer bezwaarlyk is het, deze afstant te bewaren in Hooftjens van seer jonge kinderkens. Dat deze afstand voordelig is aan de baring, daar aan is niet te twyfelen.

N°. III Het opperste deel van 't Herssen-panneke van een jong geboore kindje, waar in de geseyde beenderkens niet ver van den andere staan.

N°. IV. ——, waar in dese beenderkens van den andere staan, ter breete van een dunne schryfpen.

Aanmerkt: Dat in dese en andere het Fontanel vliesje sonder rimpels en uytgestrekt staat, gelyk als in een levendig kind.

N°. V. —— waar in de geseyde beenderen digt by een staan.

Aanmerkt ten eersten: Dat in dit voorwerp het Fontanel vliesje byson-

der

der kleen is, waar door men seer veel bloetvaatjens ziet passeeren.

Ten tweeden: Dat het pannevlies root is, wegens de opgevulde Slag-aderkens.

N°. VI. —— waar in het Panne-vlieske, om die selve oorsaak zig root komt te vertoonen.

N°. VII. —— in dit voorwerp is het harde Herssenvlies gebleven, aan het voorwerp vast zittende.

Aanmerkt: Dat de Zeysen-wyse groef met lugt vervult zynde, heel perfect ons hier voorkomt, met dessels opgevulde bloet-vaatjens.

N°. VIII. —— dit voorwerp is nog met het natuurlyke vel bedekt, wiens Slag-aderen met een wassige stoffe opgevult zyn, op dat men de cours en 't getal der selve zoude konne zien.

N°. IX. Het opperste gedeelte van 't vel van 't Hoofdje van een kleen Kindje.

Aanmerkt: ten eersten dat de Slag-aders met een rood-wassige stoffe opgevult zyn, dewelke zoo veel in getal zyn, dat 't geheele vel daar van zeer root is geworden.

Ten tweeden: Het vel heeft zyn natuurlyke verwulfts wyze forme gehouden.

N°. X. —— in dit voorwerp is het vel met veel vet beset, en zyn de Slag-aderen mede opgevult.

N°. XI. Een zeer rood verwulftswys vel van 't hoofd van een Kind, met hayr beset, welkers voorste gedeelte ver uytsteekt.

N°. XII. Nog een ander 't welk ook zeer hayr-ryk is.

De rest van de laaden zyn vervult met allerhande zeer witte beenderen, insonderheyd van kinderen.

Uytlegging der
FIGUREN,

De Uytlegging van de eerste en twede plaat is hier voren gedaan.

Uytlegginge van de
DERDE PLAAT,

De eerste FIGUUR,

Verbeeld de Roede en 't zakje van een Jonghske.

A. *Het inwendige deel van de Roede.* Gggg 3 B. *Het*

B. *Het water canaaltje lopende, onnatuurlyker wyse, langs den rug van de Roede.*
C. C. *De 2 groote sponcieuse, of zenuagtige sponcieuse ligchamen.*
D. D. *De spieren, dewelke de roede perssen, van haar begin afgesneden.*
E. *Het kleine sponcieuse, of zenuagtige sponcieuse ligchaam, 't welk onnatuurlyk om het bovenste van de water-canaal loopt.*
F. *Het tussenscheytsel van de roede.*
G. *Een gedeelte der slagaderen langs de rug van de roede lopende.*
H. *Het saksken.*
I. *Het gedeelte van de roede, 't welk buyten het ligchaam afhangt.*
K. *Het vet, waar van het bovenste van 't sakjen rykelyk voorsien is.*

De tweede FIGUUR,

Verbeelt het oppervelleken van de hand, van een jongsken, sonder quetsinge geheel en al afgescheyden van 't ondergelege netwyse lighaam, en Vel, verbeeldende een wit handschoentjen.
A. *Den rug van 't Oppervelleken.*
B. *Een klein gedeelte van de verdubbeling van 't oppervelleke, 't welk hier afgescheyden is, op den rug.*
C. C. C. C. C. *De nageltjens, dewelke hier, aan 't Oppervelleken noch vast zitten; dese zyn in 't afscheyden van 't Oppervelleken alleen van 't vel, en niet van 't Oppervelleken afgeweken.*

De derde FIGUUR,

Vertoont ons een bundel hayr, 't welk in een geswel (Atheroma geheten) *gevonden is, en dat in 't net van een watersugtige Vrouw.*

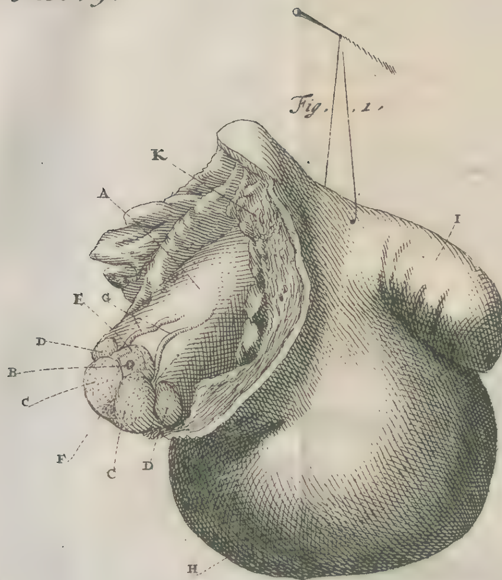
De vierde FIGUUR,

Wyst ons aan een hoender Ey, 't welk van een ordinaire harde en witte schorsse is omvangen; 't selve verbeelt zeer aardig de blinden darm, en desselfs wormwyse aanhangsel.

In de vyfde FIGUUR,

Werd afgebeelt een kleyn hoender eytje, 't welk gevonden is in een groot hoender ey.

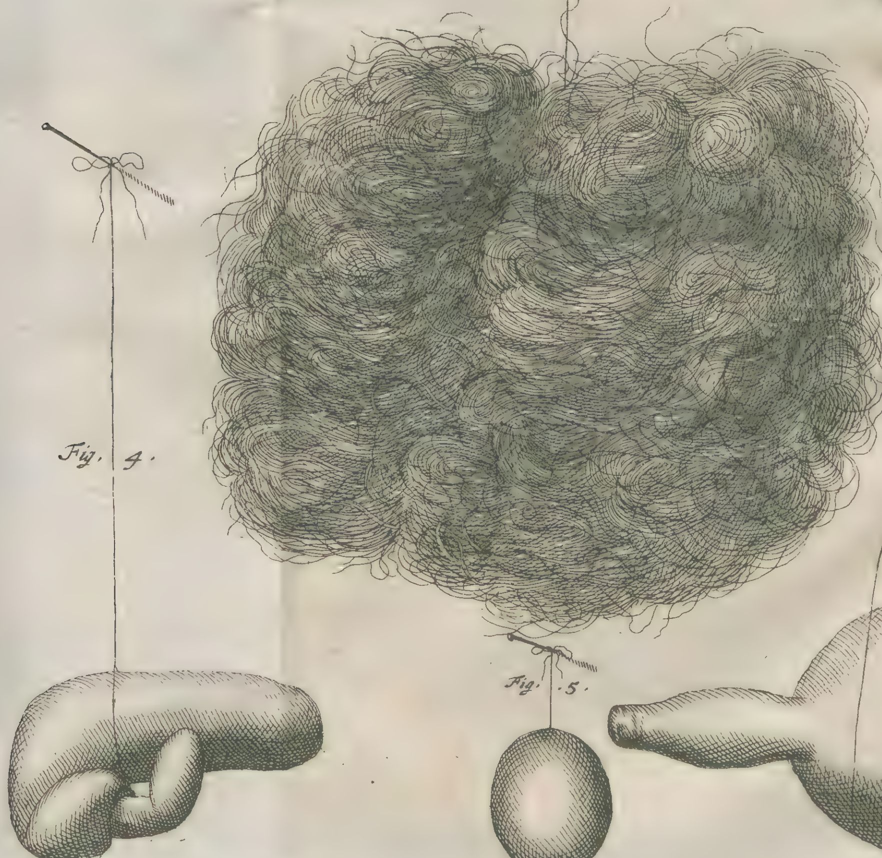
THES: 3. TAB. 3.

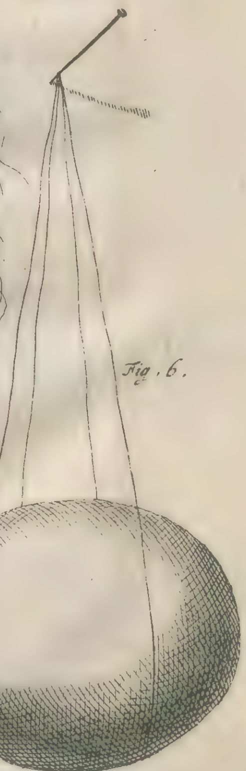

C Huyberts ad vivum sculpsit, Neerd. Taf. 85.

De zesde FIGUUR,

Wyst ons aan een hoender ey, verbeeldende de roede en sakjen van een jongen, waar aan ook zelfs het voorhuytjen niet en schynt te ontbreken.

Uytlegginge van de

VIERDE PLAAT.

De eerste FIGUUR,

VErtoont het aangesigt van een kleyn kint, het voorhooft weg genomen zynde.

A. *Een hoop van slag-aderen, bedekkende de wonde, die ik te wege bragt in 't wegnemen van 't voorhooft, om alsoo alle afkeer weg te nemen in 't besien van dit voorwerp: Deze slag-aderen zyn dezelve, die door de herssene verspreyd en van my opgevult waren, met een roodwassige stoffe.*

B. *De voorlippen, van haar dekzel of bekleetsel ontdaan, om alzoo de Zenuw-tepeltjens, waar uyt de voorlippen haar bestaan hebben, te kunnen zien.*

De tweede FIGUUR,

Betekent een mensche Nier, zoo als ons die van buyten voorkomt.

A. *Desselfs oppervlakte, waar door ontallyke bloetvaten verspreyt zyn, in de gedaante van wormtjens.*

B. *De afgesnede Nier slag-ader.*

C. *De afgesnede Nier-ader.*

D. *Een gedeelte van des Niers bekken, buyten de Nier uytpuylende, en van veele slag-aderen voorsien.*

De derde FIGUUR,

Vertoont een doorgesnede mensche Nier, om 't inwendige te bezien.

A. *Wyst ons aan, dat zeer veele uyteynden van de slag-aderen wormswys komen te veranderen en te ontaarden in de Piscanaaltjens van d' Heer* Bellinus, *waar mede zy verenigt zyn.*

Aanmerkt ondertussen, gelyk boven aangewesen is, dat soodanig een wormwyse loop der slag-aderen, niet alleen te vinden is in de Oppervlakte

te der Nieren, maar datze ook zelfs overvloedig veel gevonden werden in 't binnenste der selve, gelyk myn voornemen is zulks in 't IV. Cabinet te verbeelden; maar in deze Fig. heb ik meest voorgenome de vereeniginge der slagaderen met de Pis-canaaltjens van Bellinus te verbeelden, waar ontrent nog te considereren staat, 't welk in de beschryvinge hier voore uytgelaten is, dat deze slag-aderen, eer zy komen in Pis-canaaltjens te veranderen, als poreus haar opdoen, gelyk hier Tab. IV. Fig. 3. te zien is, en noch nader afgebeelt staatte worden in 't vierde Cabinet met een nader beschryvinge.

B. *Een kleyn gedeelte van de buytenste Opper-vlakte.*

C. C. *De Tepeltjens met veele gaatjens of mondekens voorsien, tot doorgang van 't water.*

D. *De Pisleyder.*

E. E. *Het geopende Bekken.*

De vierde FIGUUR,

Vertoont een dun draatje van een zenuwe, 't welke in ontelbare zeer fyne draatjens verdeelt is, dewelke zoo fyn zyn als rag.

De vyfde FIGUUR,

Een gedeelte van de Neus, na de lengte opgesneden, en dat van een kint.

A. *Een gedeelte van 't voorhooftsbeen.*

B. *De hanekam, die, wegens de jonkte, t'eenemaal kraakbeenig is.*

C. *Een deel van de Neus.*

D. D. *Borsteltjens, die gestoken zyn in de Canaaltjens van de Neus.*

E. *Een van de gezeyde Neus Canaaltjens.*

F. *Bloetvaatjens door het dikke bekleetsel van des Neus tusschenscheytsel verspreyd, en zyn deze voornamelyk Slag-aderkens.*

G. *Schuynsse groeven.*

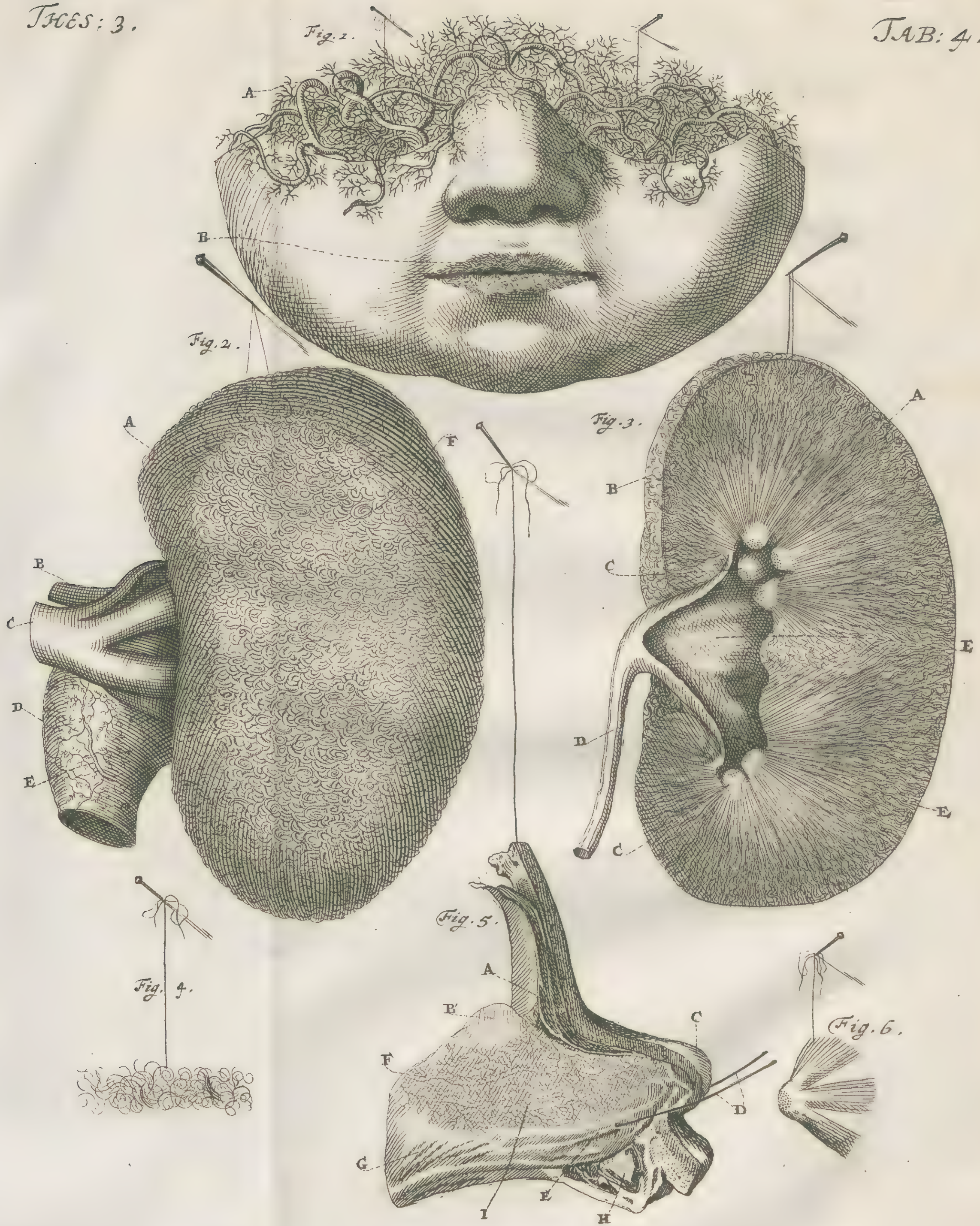
H. *Een der snytanden.*

I. *Het immediate bekleetsel van 't kraakbeenig tussenscheytsel van de Neus.*

De zesde FIGUUR,

Vertoont een Niertepel, dewelke getakt, en uyt 3 Tepeltjens te samen is gestelt.

EYNDE.

C. Huijberts. Neerd. Taf. 86. ad vivum sculp.

HET VIERDE ANATOMISCH CABINET,

Uyt Noteboome Hout toebereyd, waar in dese navolgende zaaken gevonden werden.

De eerste en onderste PLANK.

N°. I. Een vlesje met vogt, waar in onthouden werd het schub-wyse been van een klein Kind, waar in te zien is het kringswyze beentje, aan 't welke het trommelvliesje in de rondte over al verenigt is.

Aanmerkt ten eersten, Dat het gezeyde vliesje dubbelt is, gelyk zulks blykt aan de bovenste kant, alwaar ik een stukje van 't eene vliesje, 't welk met bloetvaatjens vervult is, afgescheyden heb, en het tweede, is ongeschonden en heel gebleven, waar door men in dit voorwerp gants geen bloetvaatjens ziet loopen, weshalven het zich hier doorzigtig vertoond.

Ten tweeden, Ziet men hier het Trommel-vliesje nergens van 't alzoo genoemde rond of kringswyze beentje afgescheide, maar alzints daar aan vereenigt te zyn.

Ten derde, blykt het ook hier, dathet Tepel-wyze [*processus*] uytsteekzel, in die tyd, geheel en al nog komt te ontbreeke; zoo dat dit gezeyde uytsteekzel gehouden moet werden voor een waarachtig [*Apophysis*] aanwas van 't been.

N°. II. Een gedeelte van 't Aangezigte van een kleen Kind, wiens Voorlippen, van haar bekleetzel ontbloot zynde, ons als Fluweel voorkomen. Ziet de Figuur van de Voorlippen in myn beschryving van 't derde Cabinet afgebeeld.

Aanmerkt ten eersten, Dat dit voorwerp in een vogt bewaard werd, om dat men anders de Fluweelheid niet zien kan.

Ten tweede, dat dit deel des Aangesigts een natuurlyke en levendige couleur wederom gekregen heeft, en met geen rimpels bezet is: Zoo dat het niet schynt van 't leven berooft te zyn,

N°. III. Het hoofd van een Kind in een liqueur geconserveert: wiens bovenste gedeelte van 't Bekkeneel weggenomen zynde, men den doorgang van alle Ze-

nuwen zien kan, dewelke door het onderste van de Hersenpanne ten Hoofde uytloopen, waar toe de Hersene uytgenomen zyn.

Aanmerkt ten Eersten, Dat het Eerste paar of Reukzenuwen, voor 't grootste gedeelte op 't Seef-been is blyven leggen, en alzoo komen ons niet duyster voor der selver scheuten of verdeelingen, zoo als die door het Seef-been passerende haar komen te verspreyden, door het vlies dat de Neus van binnen is bekledende, als mede tot desselfs Zenuwagtige tepelkens.

Ten tweede, blykt hier ook, dat de Gesigt-Zenuwen, ook zelfs van een vliesje bekleed zyn, daar zy nog binnen in de Hersen-pan gelegen zyn.

Ten derden, Zoo ziet men hier ook den Tregter en dat even agter de vereeniging der gezeyde Gesigt-Zenuwen; als mede beyde de Slaap-Slag-aderen met een roodwassige stoffe vervult: En ook onder de zelve het derde Paar Zenuwen na de stellinge van Willisius, wiens gevoelen ik volgen zal in 't optellen der Zenuwen, die door de Herssen panne passeeren.

Onder dit gezeyde derde Paar doet zich hier ook op, het vierde Paar Zenuwen, 't welk als fyne draaden nederwaarts af hangt.

Hier nevens ziet men ook zydelings over de andere staan het vyfde en zesde paar, als mede het zevende paar, 't welk tot het werktuyg van 't gehoor gaat, en het agtste of dwalend paar.

De resterende Zenuwen konnen hier niet gezien werden, wegens het beginsel van 't Ruggemerg, waar mede het groote gat van 't agterhoofds been hier nog bezet is.

Ten vierde, de Voor-lippen, van haar bekleetzel ontbloot zynde, zoo komt ons hier in 't gezigte derzelver tepelwyze ruygte, waar van breder is gehandelt in de beschryving van 't derde Cabinet.

Ten vyfde, Het Aangesigt verbeeldende, wegens desselfs roode couleur, 't Aangezigt van een levend Kind.

N°. IV. Een vlesje in zig onthoudende een stukje van de bogtige-darm, 't welk zoodanig is gesneden en geprepareert, dat men alle vier de vliesen bequaam zien kan.

Aanmerkt ten Eersten, Dat het vierde of Fluweel-ruyge vlies, nog alzints vast zit aan het Zenuwagtige vlies, zoo dat men het object van voren beschouwende, het ruyge, en van agtere het Zenuwagtig vlies zien kan. Van deze gezeyde vliezen hangen af de twee resterende, namentlyk het Vlesige-vlies, wiens vlesige draden na de ronte loopen, en het gemeene vlies, voorzien met draaden, die na de lengte loopen.

Verders is hier aan te merken, hoe klaar en distinct alle de vier vliezen gezien konnen werden, als men de zelve zoo toebereyt zynde, in de liqueur komt te hangen: En deze manier van doen is op publike Schouw-toonee-

tooneelen voor deze gants ongebruykelyk geweest. Zoo dat 'er, als ik dit eerst te berde bragt, veele waren, die met veragtinge zeyden, zulks noyt gebruykelyk, ja onbetamelyk te zyn, maar nu zie ik, dat die zelfde Veragters van dat doen, 't zelve ook beginnen in 't werk te stellen, ziende dat het onmogelyk is, zeer veele kleene deeltjens te vertoonen, en in 't gezigt te krygen, ten zy men de objecten in een vogt komt te hangen.

N°. V. Een gedeelte van 't dunne Herssen-vlies, 't welk de Herssene immediatelyk omvangt en bekleed, en dat met desselfs aanhangsels, dewelke haar Slang-wyse krommende, haar komen te zetten tusschen de omwindingen der Herssene.

Aanmerkt, Dat dit deel in een vogt hangt, en ten zyz ulks niet geschiet, zoo is 't onmogelyk, dat men desselfs waare gestel kan vertoonen; en zyn desselfs Slag-aderen zeer net en konstig vervult met een rood-wassige stoffe.

N°. VI. Het dunne Herssen-vlies, 't welk het Agter-breyn immediatelyk bekleet, met desselfs half-maans-wyse uytsteekzels. Deze komen onsmede zeer klaar voor in een vogt: Het zelve voorwerp is rood wegens de veelheyt der opgevulde Slag-aderen.

Aanmerkt daar en boven, dat op de rug, of buytenste oppervlakte van dit vlies, hier en daar, voornamentlyk van ondere ook nog leyt en dryft een gedeelte van het derde Herssen-vlies (*Tunica Arachnoïdea.*)

Door dit derde vlies, ziet men geen Bloet-vaatjens verspreyt te zyn, hoewel het dunne Herssen-vlies daar van zeer rykelyk voorzien is.

N°. VII. Een vles met vogt, en daar in de milt van een mensch, wiens Slag-ader geheel en al, en desselfs Ader ten deele vervult is met een rood-wassige stoffe, waar door op verscheyde plaatzen deze stoffe zich aschverwig vertoond, namentlyk van wegens de gebrekkelykheyd van de vervulling des Aders, en het vlies, dat de Milt bekleet, is voor een gedeelte daar nog aan vast blyven zitten.

Aanmerkt ten eersten, Dat zoo wel der menschen, als der Dieren Milten, gants geen klieren in haar onthouden, gelyk hier te zien is.

Ten tweeden, Zoo staat ons te letten, dat in 't gestel van de Milt der menschen, (het welk t'eenemaal van vaten is toebereyt) der zelver vaten uyteynden veel tayer zyn, als in de viervoetige dieren: zoo dat haare sappige uyteynden niet zoo sagt zynde, geensints in simpel water konnen werden gedissolveert, gelyk wel in zommige dieren.

Ten derden, Zoo zoekt men hier te vergeefs dat dradig geweef, 't welk in een Kalfs Milt te zien is, en 't zelve moet men ook oordeelen van de gepretendeerde en geimagineerde cellekens, die niet te vinden zyn in de Milt van een mensch. Ziet hier over na het antwoord, 't welk ik gegeven heb op de vierde voorgestelde Brief.

N°. VIII. De bal van een Menſch in tween verdeelt, met de aanklevende opgevulde zaadtvaten, als mede het Scheevlies.

Merk aan. ten eerſte; hoe talryk de ſlagadertjes door de bal en 't gezegde ſcheevlies verſpreydt zyn, kan men hier zien.

2. De zaadtvaten door de ballen lopende, verſpreyden haar met hare ſtronkjes door de tuſſchenplaatzen der zaadtvaatjes, en delen haare takjes mede zydelings aan de zaadtvaatjes, met de welke zy (na myn gedagten) vereenigt worden, ja ik vermeyne, dat de laaſte uytendens der ſlagadertjes ontaarden, of veranderen in de gemelde zaadtvaatjes.

3. In 't midden van den bal kan men verſcheyde gapende montjes zien, die ik aanmerke als poorten, waar door het zaadt, in de ballen uytgewerkt zynde tot de byſtanders gevoert wort.

N°. IX. De teeldelen van een Meysje, in een vogt bewaart.

Merk aan. ten eerſte. De ſchede is volgens de lengte geopent, op dat het binnenſte klaar blyke.

2. De bovenſte doorn vertoont, ja vervult den uytgang van den pisweg.

3. De kittelaar en Nymphen komen boven den gemelden uytgang te voorſchyn.

3. De onderſte doorn is geſtoken in de mondt des baarmoeders uyt welkers oppervlakte ontelbare zenuwtepeltjes uytpuylen; waar door dit deel zeer gevoelig is.

5. De gemelde tepeltjes zyn niet minder in getal verſpreydt door de rimpels van de ſchede. Van onderen kan men de baarmoeder zelfs, en 't glas omgedraayt zynde, de waterblaas zien.

6. Ter zyde van onderen komen ook de eyerneſten, die zeer kleyn zyn, te voorſchyn, als mede de eyerwegen met haar lofwerk.

N°. X. De Longe-pyp van een Schaap met een Rood-waſſige ſtoffe opgevult, hangende in een vles met vogt, waar ontrent te conſidereeren ſtaat, hoe byzonder curieus de uyteynden gezien konnen werden, als men 't voorwerp in een vogt komt te leggen.

N°. XI. Een vles met vogt, in zigh onthoudende de Poort-ader des Levers, uyt een Kalf, zoo curieus opgevult, dat deſſelfs uytterſte uyteynden niet ydel zyn gebleven, en hier ook nog te zien zyn.

Aanmerkt ten eerſten, Dat op zommige plaatzen de Sappige uyteynden van deze Poort-ader geſcheyden, en op andere plaatzen gebleven zyn.

Ten tweeden, De tackjens van de poortader zyn zoo menigvuldig, en zoo dun aan haare uyteynden, dat niemand zulkx zoude konnen gelooven, indien hy dit niet had gezien, aangezien geen van de zelve weg geraakt zyn in de behandeling.

Ten derden, Hoe veel de Figuuren, die de Autheuren in haare ſchriften

ten afgebeeld hebben, verschillen van de waare geschapentheyd, sulkx kan men hier nu zien.

No. XII. Een Armtje van een kind, levendig van couleur, hangende in een vogt, in wiens handje gehouden werd een Testicul, zoodanig ontwonden, dat het komt te verbeelden een bundel verwart gaare.

No. XIII. Het Hoofdje van een kleen kind, in een vles met vogt geconserveert, wiens opperste gedeelte van de Herssen-panne weggenomen is, ook zyn 'er de Herssene uytgenomen, maar alle de Slag-aderen, dewelke door de herssene, en door het dunne herssen-vlies lopen, zyn hier in de holte des hoofds gebleven.

Aanmerkt ten eersten. Dat het Aangesichte zeer schoon, welbesneden, en levendig van couleur is.

Ten tweeden. Niemand zal zonder verwondering konnen aanschouwen, hoe byzonder veel en fyn, de gezeyde Slag-aderen, met een roodwassige stoffe tot het uyterste toe opgevult, haar in die deelen onthouden.

Ten derden, de uyterste uyteynden der gezeyde Slag-aderen, zyn niet alleen zoo fyn als hayr des hoofds, maar zelfs als dons, welke donsigheyd ook sekerlyk hol en continueel is met de Slag-aderen, nadiense hier zelfs rood en opgevult is.

No. XIV. Een vlesje met vogt, en daar in een stuk van den bogtige darm van een mensch, levendig van couleur, waar in zeer duydelyk te zien is, een inschieting van 't gedarmte, dat is, het eene gedeelte van de darm is opgetrocken en geschoten in 't volgende gedeelte van 't gedarmte, waar door die darm t'eenemaal op die plaatse is verstopt geworden, en werd dit ongemak, t'onregt een krinkel of draying van 't Gedarmte geheeten, maar beter is de benaming van *ontfermt u mynder*; aangezien de menschen in deze quale vervallende, met een onlydelyke pyne aangetast werden, ja in gevaar des levens geraaken: egter zoo isser geen exempel van, dat 't gedarmte als dan omgedraeyt werd, maar wel dat het eene in 't andere komt te schieten.

Aanmerkt daar benevens, dat dit ingeschote stuk darms vol van wormen zit, hoepels-wyse na de rondte omgedraayt.

No. XV. Het Oog van een Hoen, leggende in de vogt, waar in te zien zyn het oog-blickendevlies met desselfs katrol spiertje.

No. XVI. Een kleen nageboorte, 't welk een Vrouw afgegaan is, en waar in het byster kleen en teer schepzelke is komen te vergaan, voor datse de nageboorte quyt is geworden, waar op dan de Nageboorte van de Lyfmoeder zoodanig is geperst geworden, dat het niet minder, als een Nageboorte gelykt, maar de forme van een Peer aangenomen heeft.

No. XVII. De Nier van een onvoldrage schepzelke, eenigzints ontdaan en los gemaakt.

De TWEEDE PLANK.

N°. XVIII. HEt Doodshoofdje van een Henne, op wiens bovenste een ronde, en beenige verheventheyd gevonden werd, kroonswyze, van binnen hol, en met de holligheyd van 't hoofd correſponderende.

N°. XIX. Een onvoldrage Kindje omtrent vier maanden dragts, 't zelve is gelegen in een vogt, en over het zelve is geſtrekt een ſtuk van 't vlies Chorion van een Schaap, 't welk met ontelbaare opgevulde bloet-vaatjens voorzien is. Het zelve is van de mannelyke Sexe, en deſſelfs Opſchrift is.

'T SELVE UUR GAF, EN BENAM MY WEDER 'T LEVEN.

N°. XX. Het ſteen been van een jong Kind, waar in het ſtegel-reepje zyn natuurlyke plaatze bezit.

Aanmerkt ten eerſten, Dat dit ſtegel-reepje met een been-vliesje omvangen is, waar door heen men ziet loopen een menigte van opgevulde Slagaderkens.

Ten tweeden. Dat dit Beentje in zyn natuurlyke plaatze gehouden werd, door een byzonder bandje, kan men hier klaarlyk zien.

N°. XXI. De Sweſerik van een Menſch zeer curieus in een vogt bewaart, wiens natuurlyke ſplyting in twee deelen, men hier bequaam zien kan.

N°. XXII. Het Slakke-huysje uyt 't Steenbeen van een menſch met de beenige canalen, dewelke zeer konſtig zyn geprepareert, en in een vogt geconſerveert.

N°. XXIII. Een vlesje met vogt, waar in te zien is de Borſt van een bejaard Man, met deſſelfs Tepel.

Aanmerkt ten eerſten. Hoe zeer kleen dezelve is, wanneer al het vet weg gedaan is.

Ten tweeden, de Melk-canaalen, zyn, na 't weg doen van 't vet, zoo zeer ingetrocken, dat de Tepel, des Borſts groote dikwils komt te overtreffen, gelyk hier te zien is.

Wilt ondertuſſchen Waardige Lezer niet denken, dat het met de Borſt van Magere oude Vrouwen anders is gelegen: want het vet verteert zynde, zyn de Melk-canaalen, die 't grootſte gedeelte van de Borſt uitmaken, ook zeer in een getrocken, gelykmen hier ziet in de Borſt van een Man.

Deze Melk-canaalen, zetten haar byſter uyt ten tyde van 't ſwanger gaan, en als de Vrouwen zuygende Kinderen hebben. Men obſerveert dikwils

dat

dat de Waterblaas van een gezont Mensch, na 't ontlasten van 't water de groote van een Ocker-noot niet komt te overtreffen (wegens het inkrimpen der fibren) en dat deze wederom door den toevloet van 't water, zig zoodanig komt uyt te zetten, dat 't zelve geloost zynde, byna een waterpot, kan vervullen: zoo dat het zoo wonderlyk niet is, dat de Melk-canaalen buyten de tyd van Melk-making, zoo zeer komen in te trekken.

N°. XXIV. Een vlesje met vogt, in zig onthoudende het Trommel-vliesje van een Mensch, waar aan het hamertje nog vast zit.

Aanmerkt: dat door dit gezeyde vliesje veel ronde lighaamtjens zyn verspreyt, dewelke kleene kliertjens verbeelden te zyn, maar ik houde dezelve voor verstopte bloet vaatjens, gelyk men zulks in andere deelen des lighaams ook veeltyds ziet.

N°. XXV. Het Aanbeeltje, met het aangehegte vierde en ronde beentje van 't gehoor, deze zyn in een vogt bewaart, ten eynde men bequamelyk zoude konnen zien, dat het gezeyde vierde beentje, een byzonder beentje is, zittende tusschen het Aanbeeltje en het Stegelreepje, waar aan het door vliesjens is gehegt.

Deze en ontelbaare andere zaaken konnen zoo distinct niet gezien worden, in gedroogde beenderkens: en dit is de reden dat ik met zoo veel moeyte en onkosten, duyzende van voorwerpen in een vogt beware.

N°. XXVI. Het Oor van een bejaart Mensch, 't welk in een vogt bewaart zynde, nu nog schynt te leven.

N°. XXVII, Een vlesje waar in te zien is het gedarmte van een onvoldrage Vrugtje; de bloet-vaatjens, door 't gedarmte loopende, zyn op verscheyde plaatze zoodanig vervult, dat zelfs de uyterste uyteynde niet ledig zyn gebleven.

N°. XXVIII. Het schub-wyze been van een jong geboore Kindje, met desselfs Trommel-vliesje, en buytenste bekleetzel, waar van ik mentie gemaakt heb in de voorgaande beschryvinge myner Cabinetten.

Aanmerkt ten eersten, Dat het gezeyde buytenste bekleetzel, by na geheel van my afgescheyden is, van 't Trommel-vliesje, alleen is 't op eene plaats nog daar aan vereenigt gebleven.

Ten tweeden, dat dit voorwerp, van een hayrtje, in dit vlesje af hangt.

N°. XXIX. Een nagebleve moerkoekje, 't welk eenige tyd in de Lyfmoeder is blyven zitten, na dat het Schepzeltje gesmolten of vergaan was, waar door het moerkoekje zoo is geperst, gedrukt en verhard, dat het een alzoo genoemde Zuyger gelyk schynt te zyn, gelyk men voor deze dit ook t'onregt een Suyger heeft geheeten.

N°. XXX.

N°. XXX. De Blaas van een jong geboore Kindje, welke opgesnede zynde in een vogt bewaard werd: deze haare inwendige oppervlakte is hier, nu omgekeert zynde, de uytwendige geworden: zoo dat wy nu hier het inwendige gestel bequamelyk konnen zien. Het bovenste doorntje wyst ons een gat aan, 't welk het mondeke is van de Urachus, of Pisvat, 't welk in de grond van de Blaas veeler Kinderen zit, zoo lang zy in 's Moedere lighaam gehuysvest werden.

Dit canaaltje zou men met regt mogen noemen het blinde canaaltje van de Blaas, ik zegge het blinde canaaltje, om dat deze Waterblaas opgeblazen zynde, de wind niet door laat tot het alzoo genaamt Water-vlies, het welke in der daad van niemand ooyt is aangewezen in 's Menschen lighaam, hoewel men het zelve tot walgens toe in verscheyde Figuren afgebeeld ziet. Ik heb deze zaak menigmaal onderzogt, maar noyt in jong geboore Kinderen bevonden, dat de wind door de Blaas heen gaat tot zo een ingebeelt vlieske; want de wind ging niet verder als een pink breet hoog.

N°. XXXI. Een stuk van de Vinne van een Walvisch, waar in de Veltepeltjes klaar te zien zyn.

N°. XXXII. Een Hoender Ey, verbeelende in groote en gedaante de vrugt van een Dadel.

N°. XXXIII. Een stuk van een Kinds nugteren Darm, wiens buytenste oppervlakte door omkeeringe hier nu is geworden de binnenste, ten eynde men in dezelve zoude mogen zien alle de latwyze verheventheden, als mede het fluweele Vlies, en de alzoo genoemde Darm-klierkens.

Aanmerkt hier eenige ronde lighaamtjes uyt de oppervlakte uyt te puylen, van groote, kleene spelde hooftjens gelykende, en dit zyn de alzoo genoemde eenzaame Darms-kliertjens.

N°. XXXIV. Een dubbelde Navel-ader van een jong Walvisje, 't welk my uyt Groenland 1702 gebragt is.

Aanmerkt dat deze Navel-ader niet alleen dubbelt was buyten den buyk van 't Walvisje, 't welk in Kalveren gemeen is, maar ook was zy dubbelt binnen in de buyk; edog eer datze tot in de Lever ging, vereenigde zy haar onderlingh.

N°. XXXV. Een vlesje met vogt, waar in beyde de Nieren van een onvoldrage Vrugt bewaart werden, en is derzelver oppervlakte zeer oneffen, zoo datze als van klene klieren te zamen gestelt schynen te zyn, en zulkx is gemeen aan zoo tedere schepzelkens.

N°. XXXVI. Een vlesje met beyde de Oog-schellen van een kind, in dewelke men klaar zien kan beyde de Traan-stippen, alsmede de gapende mondekens der Canaaltjens, waar door eenige vogt passeert, waar van ik tegenwoordig voorgenomen heb, niets te zeggen.

Aan-

Aanmerk daarenboven, dat door de binnenste oppervlakte zeer veel tepelagtige lighaamtjens puylen, dewelke ik niet zoude gezien hebbe, ten ware de Bloed-vaatjens met een roodwassige stoffe vervult waren geweest.

Deze gezeyde lichaamtjens maken de binnenste oppervlakte, der Oogschelen zeer gevoelig.

N°. XXXVII. Het Ruyge of Fluweele vlies van de Nugtere darm, gantsch en gaar van 't Zenuwagtige vlies afgescheyden, en in een vlesje met vogt gehangen, het zelve komt ons voor rood van couleur, wegens het vullen der bloedvaatjens met een roodwassige stoffe; maar in een natuurlyke staat is dit vlies graauw couleurig, ten ware het gedarmte in 't leven met ontstekinge aangedaan wierd, dan zoo vertoond zig dit vlies ook zeer rood, wegens de veelheyd van 't bloed, 't geen daar in zyn cours verhindert werd, en zoo mede moet men de zaake considereeren in dit ons voorwerp: want ik had de bloetvaten van 't darm-scheyl tot het uyterste toe vervult met de gezeyde stoffe, waar door het gezeyde gedarmte zeer rood wierd, en by gevolg ook dit gezeyde ruyge vlies.

N°. XXXVIII. Een vlesje met vogt waar in te zien is een Ribbetje van een onvoldrage kindje, 't welk in een Zuuragtige vogt, zoo zagt en buygzaam is geworden, dat ik 'er een knoop in gelegt hebbe.

N°. XXXIX. Het Oortje of de lel van 't Oor van een kind, waar in de verdeeltheden van 't kraakbenig deel des gehoorgats, klaar aangewezen werden.

N°. XL. Een vlesje met vogt, in zig onthoudende een zeer kleen Schepzeltje van een mensch, wiens na-geboorte ongelooflyk groot is, het Schepzeltje daarentegen is veel kleender dan het zaad van een Cauwoerde.

Aanmerkt ten eersten, Dat het Navel-strengetje ontrent twee duym breed lang, en ontrent het buykje byna zoo dik is als het Schepzeltje zelfs.

Ten tweeden, de Hantjens en Voetjens als rouwe en onvolmaakte klomptjens, verbeelden in groote, en forme, kleene spelde hoofdjens.

Ten derden, Het Hoofdje is byna in groote al de rest van 't Schepzeltje gelyk.

Ten vierden, Niemand isser, die met zekerheyd zeggen kan, van wat ouderdom deze zoo zeer kleene Schepzeltjens zyn, als zy ons ter hand werden gesteld, aangezien zommige zeer langzaam, andere zeer ras in groote toenemen, en beswaarlyk is dit altoos uyt des moeders mond met zekerheyd te vernemen: zulkx moest men hooren uyt de mond van zoodanige vrouwen, dewelke distinctelyk altoos weten de punt des tyds van haar ontfangen, maar dit al te naukeurig te onderzoeken laat, de eerbaarheyt niet toe.

Desselfs opschrift is.

HOE GERING IS 'S MENSCHEN BEGIN?

DE DERDE PLANK.

N°. XLI. EEn gedeelte van de Longs-ader wiens fyne takjens duysent maal meer in getal, en ook anders gestelt zyn, als andere die in haare figuuren afgebeelt hebben.

Aanmerkt, Dat hier de uyterste sappige uyteynden (daarse haar zagtigheit aannemen) hier konnen gezien werden.

N°. XLII Een onvoldrage kindje van ontrent vier maanden dragts, 't welk zeer wit, en van my meer als 30 Jaaren lang (na myn onthoud) in een vogt bewaart is; 't zelve heeft nog zyn natuurlyke situatie of postuur 't welk de Schepzelkens meest in 's moeders lyf hebben, en hoewel men dit in de eerste opslag van 't oog voor een knegtje zoude aanzien, zoo is 't nogtans een meyske, en zulkx heeft plaats in alle meyskens van die ouderdom:

Desselfs opschrift is.

VAN DIE TYD AF DAT WY 'T LEVEN ONTFANGEN, ZETTEN WY ONS WEDER TOT HET STERVEN.

N°. XLIII. De Tong van een jong geboore kindje nog aan het agterwerkje vastzittende.

Aanmerkt ten eersten, Dat men hier klaarblykelyk de wegen zien kan, waar spys en drank na de Maag, en de lugt in en uyt de Long gaat, alsmede op wat wyze in 't doorswelgen van spys en drank het klapje van de strot gesloten werd, op dat het voetzel niet na de Long zoude gaan.

Ten tweeden, Deze gezeyde partyen zyn zoo rood, als of dezelve eerst vers uyt het lighaam waren gesneden.

N°. XLIV. Het Herte en Long van een jong geboore kindje, leggende in een vogt, levendig rood van couleur.

Aanmerkt ten eersten, Dat men hier zeer wel zien kan de Slagaderkens, die door het Herte-sakxke verspreyt zyn, dewelke meest haare oorspronk hebben van den middel-schots slagader.

Ten tweeden, kan men hier ook zien, hoe deze slag-aderkens haar verders verspreyden door een gedeelte van 't middelrift, 't welk hier nog aan vast gebleven is.

N°. XLV

N°. XLV. Een vles met vogt, waar in bewaart werd een kindje van omtrent zes Maanden dragts, houdende in zyn regter handje een takje van dat Passie-bloems gewas, 't welk de Hr. Piso beschryft met de naam van *Murucuja*, ook draagt het op zyne schouderen het Moerkoekje.

Het hoofdje is bedekt met het vliesje Chorion van een varken, waar in eenige holle en napjes-wyze lighaamtjens gezien konnen werden, dewelke *Acetabula* geheten werden, dezelve zyn niet grooter als spelde hoofdjens.

Desselfs opschrift is.

ALLE INWOONDERS DES AARDRYKS, HET ZY ARM, OF RYCK, KONNEN CHARONS BOOT NIET ONTGAAN.

N°. XLVI. Een glas zonder vogt met het dunne gedarmte van een zeer kleen kalfje, 't welk aan haar eyge darmscheyl nog vastzittende, opgeblazen, en haar slagaderkens zeer konstig vervult zyn met een roodwassige stoffe.

N°. XLVII. Een mensche Oog, leggende in een vogt, wiens spiertjens gesepareert, en de Slag aderkens opgevult zyn.

N°. XLVIII. Een droog glaasje waar in te zien is een zeer kleen Eytje van een hoen, 't welk uyt een grooter hoender ey gehaalt is.

N°. XLIX. Een kleene Tombe van Nooteboome hout, waar op gelegen is een kindje van omtrent seven Maanden dragts, van nu ontrent over de veertig Jaaren steen hard gebalzemt, op dat het eeuwe lang konde bewaart werden.

Aanmerkt ten eersten, Dat deze manier van balzemen voor veertig Jaaren uytgevonden is, want voor die tyd was my niemand bekend, die deze methode gebruykte, edog naderhand heb ik een veel deftiger manier en wyze uytgevonden, waar door ik de lighaamen van de mensche zoodanig balseme, datze na veele Jaaren nog schynen te leven, gelyk ik zulks niet alleene t'mynen huyze, maar zelfs ook eenige reyze publikelyk getoont heb.

Dit lighaamtje is wel steen hard geworden, maar 't zelve is niet t'eenemaal zonder rimpels, ook vertoont 't geen levendig Schepzelke.

Ten tweeden, Dat het met een nagt gewaadje bekleet is, en overdekt met een vliesje Amnios geheten en dat uyt een Schaapje; door het zelve loopen byster veel roode opgevulde Slag-aderkens, en dat in plaats van eenig geborduurt zyde overspreizeltje, desselfs opschrift is.

VAN 'S MOEDERS LYVE TEN GRAVE.

Agter dit lighaamtje ſtaan twee geraamtens van kinderen, mede van ontrent zeven Maanden dragts, zynde tweelingen.

Hier van ſtaat het eerſte aan 't hoofden-end van 't gebalſemt kindje, dragende in deſſelfs linkerhand een ſtuk van 't net, in plaats van een neusdoek, die het na de Oograden wendende een ſchreyend voorwerp komt te verbeelden.

Met dit opſchrift.

ALLE WEGEN VAN DE DOOD TE ONTVLUGTEN ZYN GESLOOTEN, ZOO WEL VOOR DE RYKEN ALS ARMEN.

Het tweede geraamte, aan de voeten geplaatſt zynde, draagt in deſſelfs linkerhand een ſtuk van 't gedarmte eenes kinds, en in zyn regterhand een Slag-ader uyt de Milt, met een roodwaſſige ſtoffe opgevult,

Met dit opſchrift:

NA DE DOOD BEN IK NOCH VOORDEELIG!

N°. L. Een drooge vles, waar in een opregte [*plica polonica*] Meerevlegt van een menſch bewaart werd.

N°. LI. Een vles met zeer veel ſteenen, gevonden in een waterblaas van een Koe; het is aanmerkenswaardig dat het binnenſte vlies van deſe waterblaas ſteenig was geworden, wiens figuur te ſien is Tab. II. Fig. I. van dit IV. Cabinet.

N°. LII. Een vles met een ſneeuwit Kindje, van ontrent 6 maanden dragts, leggende in een vogt, 't welk in zyn regterhandje heeft een takje van de roode Cicers, en met deſſelfs linker armtje omvat het een ſtuk van 't vlies Amnios.

N°. LIII. De Lyf-moeder van een vrouw, met al 't geen daar aan vaſt is, namentlyk de Eyerſtokken, Eyerweegen, en der zelver lof of Sazelwerkjen.

Aanmerkt, Dat deſſelfs mond natuurlyker wyſe geſteld is, en in desſelfs omtrek zeer veele kleene, niet doorgaande, maar blinde kuyltjens gevonden werden.

N°. LIV. Een vles met een raare Africaanſche Slang, in wiens bek onthouden word een menſche Schepzelke, 't welk zoo kleen is, dat het naulyks de groote van een lid van een vinger halen kan.

Desselfs opschrift is:

ACH NOOTLOT, ACH DROEVIG NOOTLOT!

Aanmerkt, dat de armtjens en beentjes haar vertoonen als kleene ronde lighaamtjens of kleene spelde-hoofdjens, maar vingers en toonen kan men nog niet zien. Wie moet zig dan niet verwonderen, dat 'er ontleeders werden gevonden, dewelke veel kleender Schepselkens hebben doen verbeelden in haare boeken met handen en voeten, vingers en toonen, leggende in zoodanig een postuur als of ze drie à vier Maanden out waaren, daar sy in tegendeel in die tyd na de lengte uytgestrekt zyn, en haar nog niet krommen. O dwaasheyd en stoutheyd, waar door de Studenten qualyk onderwesen, ja bedrogen werden!

Menigmaal werd my gevraagt, waarom ik met zoo veel onkosten en moeiten zoo veel kamers met zaaken heb toegesteld, waar op ik haar tot antwoord geeve, zulks gedaan te hebben, op dat niemand zoude denken, veel min zeggen, dat myn uytgegeve figuuren qualyk en niet na de voorwerpen zelfs zyn gemaakt, want nu iemand hier over in twyffel zynde, werd hem niet geweygert, te komen zien, of het overeenkomstig is met de zaake zelfs of niet: En indien alle Ontleeders zo gedaan hadden, of gedwongen waren geweest zo te doen, alsdan zoude sy ons zo veel verkeerde figuuren niet opgedrongen, nog ook uyt andere autheuren genomen hebben.

N°. LV. Een onvoldraage Schaapshoofdje zonder mont, gesneden uyt de Lyfmoeder van een Schaap.

Aanmerkt ten eersten, Dat de oogen niet staan op haare gewoone plaatze, en het gantsche Hoofd qualyk geformeert is, zonder het minste bewys van een mont, dog de pooten, en 't verdere waren welgesteld: Zo datze geabuzeert zyn, die oordeelen dat de vrugt door de Navelstreng niet gevoed werd, 't welk zeer klaar blykt onwaar te zyn, maar of het ook maar alleen door de streng geschiet, dan of die vogt in 't vlies Amnios beslooten, zulks ook magtig is te doen, dit is nog niet al te wel bekent, dog hier van breeder in 't toekomende.

N°. LVI. Een zydelyk gedeelte van de Borst van een jong gebooren kindje, wiens uytwendighe tusschen-ribbige Slag-aders, onlangs van my uytgevonden, gezien werden, alsmede de takjens die daar uyt voortkoomen, dewelke regt en ook schuyns nederwaarts loopen door het beene vlies van de Ribbens; maar de takjens, dewelke door de tusschen-ribbige Spieren loopen, nemen een en dezelve loop met de draden der geseide Spieren.

N°. LVII. Een droog vlesje, waar in 't Os Æthmoides in zyn geheel bewaart werd.

N°. LVIII. Een gedeelte van 't dunne Herſſen-vlies, wiens Slag-aderkens vervult zyn.

Hier ſtaat aan te merken dat naulyks iets moeijelyker is te doen, dan dit geſeyde vliesje van de ſchorſige ſubſtantie van de Herſſenen geſcheyden zynde, uyt te ſpreyden en zoo te drogen, gelyk men ziet hier van my gedaan te zyn.

De VIERDE PLANK.

N°. LIX. Een vlesje met vogt, waar in te zien is, een uytgerafelde of ontdane Teſticul.

Hier blykt het klaar, dat deſſelfs weſen niet anders is, als een bundelke van witte vaatjens.

N°. LX. Een geëxcarneert Levertje, (zo men zulks t'onregt noemt) van een kleen Kalfje.

Aanmerkt ten eerſten, Dat ik van dit Levertje niets heb weggedaan als alleen het vliesje, dat de Lever omvangt: nogtans komen ons alle de vaten, die de ſelfs-ſtandigheyd van de Lever uitmaken hier in 't gezigte, en zyn dezelve met een Geel-waſſige ſtoffe opgevult. Ziet hier over na de beſchryving van het tweede Cabinet.

Ten tweeden, komt ons hier ook in 't geſigte de Ductus Venoſus of Aderige Canaal, mede opgevult zynde.

N°. LXI. Een vlesje met vogt, waar in bewaard werd een ſtuk van 't vlies Chorion, en dat uyt een bevrugt Varken, 't zelve vliesje is aan de buytenſte zyde ruygagtig, gelyk het ruyge of Fluweel vlies van ons gedarmte.

Hier ſtaat te noteeren, dat derzelve holle lighaamtjes of buskens (*acetabula*) weynig door het geſeyde vlies verſpreyt, ook niet grooter zyn als ſpeldehoofden.

N°. LXII. De teeldelen van een Meysje, waar in de Lippen, Nymphen, Kittelaar, het hoofdje van de kittelaar, het Maagdevlies en de pisweg gezien kunne werden, welke zaken alle haar natuurlyke couleur behouden hebben.

N°. LXIII. Een vlesje met vogt, waar in te zien is een gedeelte van de Rugge-graat van een jong geboore kindje, 't welk na de lengte is opgeſpouwen, op dat men het inwendige geſtel zien konde.

Aanmerkt ten eerſten, Dat de lighaamen der Wervel-beenderen rood zyn ge-

geworden van de aangebragte Rood-wassige stoffe, waar mede de Slag-aderen van de Rugge-graat vervult wierden.

Ten tweeden, Kan men hier zien considerable holligheden (die ik van niemand tot nog toe heb zien vertoonen nog afbeelden) deze zitten tusschen de tusschen-scheytselen der lighaamen van de wervelbeenderen in, en zyn ook in levendige, en versch gestorvene lichamen met een lymige en heldere vogt vervult, gelyk als in de andere junctuuren te zien is.

Ten derden, De Lighaamen der Wervel-beenderen, zyn niet alleen voorzien van de uytwendige en genoeg bekende banden, maar hebben nog daarenboven zeer korte en inwendige banden, dewelke onderling zeer digt by een staan, en zeer veele in getal zyn: Dese na de ronte lopende zyn geen Stroo-halm lang, en indien men de Wervel-beenderen in haare juncturen over dwers doorsnyt en van malkanderen separeert, zo is't dat dese banden (die ik de inwendige banden noeme) ons voorkomen, als ajuyn over dwers doorgesneden, en dat schub-wys.

Ten vierden, Kan men in dit vlesje mede zien een wervelbeen van de Lendenen van 't zelve kindje, aan een hayrtje hangende, waar in de gezeyde banden te zien zyn.

N°. LXIV. Een onvoldrage meyske van ontrent ses maanden dragts, wit van couleur, en veele Jaaren by my in een vogt zodanig bewaart zynde, dat het niet als de ziel schynt verlooren te hebben.

Dit heeft een postuur van een slapend kindje,

Met dit opschrift:

NOCH LEVEN NOCH DOOD ZYN HIER NA GEBLEVEN.

N°. LXV. Een vlesje met vogt, waar in bewaard werd een Testicul.

Aanmerkt ten eersten, Dat het witte en eyge Vlies hier niet is afgedaan.

Ten tweeden, Dat de Zaad-slag-ader wederzyds in twee takken zig komt te verdeelen, waar van de eene na de Testicul, d'andere na de bystaander gaat.

Ten derden, Dat deze Slag-aders niet zo slangs of klauwiertjens-wyse komen te lopen, of gedraayt te werden, gelyk in de honden.

Ten vierden, Dat het uytschietend vat, door zyn witte couleur ligt te onderscheyden is van de bloetvaten, die met een Roodwassige stoffe opgevult zyn.

Ten vyfden, Dat het Scheevlies van ter zyde opgesneden is, om de gezeyde vaten te konnen zien.

N°. LXVI. Een vlesje met vogt, en daar in een gedissolveerde Testicul.

N°. LXVII. De Endeldarm van een kind met desselfs fondament, 't zelve

zelve is zodanig omgekeert, dat het binnenste hier is geworden het buitenste.

In dit object ontmoeten ons ontelbaar veel alzo genoemde kliertjens, die haar opdoen als kleene kuyltjens, ook ziet men hier aan 't fondament zeer veele niet doorgaande hollekens.

N°. LXVIII. Het geraamte van een Mol, 't welk zeer net en schoon voorkomt met een postuur, als wilde het op een gevulde Slag-ader opkruypen.

N°. LXIX. Een stukje van de onderste kaak van een mensch, waar in te zien is, dat tusschen het kneukel-wyse uytsteek, en de plaats daar het zig inzet, een hart vlies tusschen beyden komt, mogelyk om geen geluyd te geven, als men in 't kauwen van de spys is, 't geen het gehoor hinderlyk zoude geweest zyn.

Aanmerkt, dat dit voorwerp in een vogt aan een hayrtje hangt, 't welk vast gehegt is aan 't geseyde vlieske, 't welk zo dik is, dat het byna Kraakbeenig bevonden werd te zyn.

N°. LXX. Een omgekeerde blaas van een Koe.

Aanmerkt ten eersten, Dat het binnenste vlies zeer verdikt is, en op verscheide plaatsen versteenigt, en met verheventheden bezet geworden, welke verheventheden in steen verandert zynde, met 'er tyd zyn afgevallen in de holte van de Blaas, gelyk deze te zien zyn in 't bovengemelde vlesje, getekent N°. LI.

Ten tweeden, Hoewel dit voorwerp van my is gevonden in een Koe, zo is 'er egter niet aan te twyfelen, of zulk een ongeval komt ook somtyds den mensche over, waar door mogelyk de Steensnyders somtyts geabuseert syn geworden, wanneer sy haar conductor gebragt hebbende in de Blaas, gezegt hebben de lyder een steen in de blaas te hebben, en de snee gemaakt zynde, geen steen hebben konnen krygen.

N°. LXXI. Een curieus geraamte van een Rat, in wiens Blaas ik een steentje ontdekt heb.

Aanmerkt, Dat dit object in zyn muyl een stuk van een mensche darm heeft, verbeelende het zelve op te eeten, welk stuk des darms konstig opgevult is met een roodwassige stoffe. Dit heb ik hem in de muyl gegeven, om dat deze Rat zig niet ontzien hadde mensche vleesch te eeten: Want als ik over eenige Jaren Anatomische instructie gaf, hadde ik de Spieren van den arm geprepareert, om den volgende dag te vertoonen, en als ik het kleed van 't lighaam dede wegnemen, om de Spieren te vertoonen, zo had deze Rat niet alleen dese geprepareerde Spieren verscheurt en opgegeten, maar ook zelfs een groot stuk van de wang gebeten.

Dit ziende, gaf ik last om dese dief, was 't mogelyk, op te vangen, 't welk

't welk ons ook wel gelukte, en alzo kreeg ik gelegentheyd om hem ook publyk te openen, en dat op het lighaam, 't welk hy zo lelyk mishandelt hadde, en vond in desselfs Blaas een kleen steentje, het welk hier in 't zelve glas, daar zyn geraamte in bewaart werd, aan een hayrtje ophangt.

N°. LXXII. Een van de napjens of buskens, (*Acetabulum seu Placentula*) van de nageboorte van een Koe, met een Rood-wassige stoffe vervult, en dat tot de uyterste sappige uyteynden toe, waar omtrent te considereeren staat.

Ten eersten, Dat in dese lighamen gants geen klieren te vinden zyn, nog ook iets, dat na klieren gelykt.

Ten tweeden, Dat der zelve bestaan alleen is uyt loutere bloedvaten, welkers uyteynden haar by na laten aanzien, als ofze trekpenceelen waren, met dat onderscheit nogtans, dat de waare trek-penceelen haar bestaan hebben uyt ontelbaare kleene hayrtjens, deze in tegendeel uyt een singulier en enkelt takje, 't welk zeer rameus is, of op zy de veele zeer kleene takjens van zig geeft.

N°. LXXIII. Een vles met vogt, en daar in een kleen ontvleest Levertje, zo men gewoon is te spreeken, waar nevens gelegen zyn twee stukken van 't vlies van de Lever van een bedaagt mensch, dewelke zo dik zyn als een pink: dit vertrouw ik veroorzaakt te zyn door een voorgaande ontstekinge.

N°. LXXIV. Een vlesje, waar in te zien is, een stuk van de Endeldarm van een Jongeling: hier in ziet men, dat het vlesige vlies gescheyden is van 't Zenuwagtige vlies.

Aanmerkt ten eersten, Dat 'er zeer weinige Slag-aderen door het vlesige vlies loopen, maar duyzende door het Zenuw-agtige vlies, hier van heb ik voorheen breder gesproken.

Ten tweeden, Kan men hier bequaamelyk zien, dat de alzo genoemde darms-kliertjens niet anders zyn als bundelkens der uyteynden van bloetvaten, en blykt zulks veel klaarder als het ligt van de kaars tot hulp genomen, en 't zelve agter het subject gehouden word.

Ten derden, Komt ons hier het Zenuw-agtig vlies van voren in 't gezigt, 't welk ongeschonden is, en vervult van alzo genoemde kliertjes, welke hol, en in 't midden als met een kuiltje uitgeholt zyn.

N°. LXXV. Het geraamte van een zeer kleen Papegaytje van Guinea, 't welk men Peroquitje noemt.

N°. LXXVI. Een stuk van de nugtere darm van een mensch, 't welk in vogt gelegt is.

Aanmerkt ten eersten, Dat het vleesige vlies van 't Zenuw-agtige afgenomen,

nomen, nederwaarts hangt, en aan de grond van de vles raakt.

Ten tweeden, Zo is ook het ruyge-vlies ten deele afgescheyden van 't Zenuw-agtige, en hangt alzo ook nederwaarts: Dit aldus gescheyden zynde, zo zyn alleen maar de voetstappen of bewyzen van de latwyse verheventheden, die men Oogluykende klap-vliesen noemt, gebleven. Ziet hier verders op na myn antwoord op de elfde voorgestelde Brief.

De VYFDE PLANK.

N°. LXXVII. Een droog glas, waar in te zien is een Steen, dewelke uyt de blaas komende, geenzints de hardigheyd van een Steen had, maar sagt, en slym-steenig was, maar nu gedroogt zynde, heeft dezelve een Steen-hardigheyd aangenomen.

N°. LXXVIII. Een stukje van de schorsige zelfstandigheyd van de Herssenen van een mensch, in wiens onderste gedeelte klaar te zien is, dat de schorsige substantie niet anders is, als alleen uyteynden der bloet-vaatjens.

Aanmerkt ten eersten, Dat sulks boven aan zo wel niet kan gezien werden, om dat daar ter plaatze de bloet-vaatjens, zoo wel niet vervult zyn geworden: Ja het is my tot nog toe onmogelyk geweest de geheele schorsige substantie der herssenen zo te vervullen, dat 'er niet hier of daar eenig deel onaangeraakt zoude blyven.

In 't midden van dit voorwerp is ook een gedeelte van de Merg-agtige substantie aan blyven zitten, en is het zelve wit van couleur, de schorsige substantie in tegendeel ligt rood.

N°. LXXIX. Een omgekeerde Endel-darm van een Jongen, waar door de binnenste oppervlakte nu is geworden de buytenste. Hier in kan men zien eenige latwyse uytsteeksels, dewelke zelden in de regten darm gevonden werden in kinderen, en loopen deze niet alleen over dwersch, maar ook na de lengte van die darm, 't welk zeer gemeen is, in 't dunne gedarmte van kalveren.

Ook kan men hier zien, de alzo genoemde Darms-klieren, als mede duyzende van kleene Sweet-gaatjens, zo digt by een staande, dat men geen naalde tusschen dezelve zoude konnen steeken.

N°. LXXX. Een droog vlesje, waar in te zien is een oprechte (*Hernia gutturis*) of Strots-breuke, en dat uyt een End vogel.

N°. LXXXI. Een droog vlesje, waar in bewaard werd een gedeelte van 't harde Herssen-vlies, wiens Slag-aderen tot het uyterste toe opgevult zyn, 't welk men best zien kan, als men het voorwerp tegens de kaars komt aan te zien.

Deze manier van vullen was my eertyds zoo moeijelyk, dat ik naulyks eenige manier of wyze heb weten uyt te vinden, waar door men zulks moest doen,

doen, want de uyterste uyteynden zyn als dons en nogtans vervult.

No. LXXXII. De Voet van een kleen kind, leggende in een vogt, veele van desselfs peezen zyn gesepareert, en ontbloot, en wel voor eerst die van de spander of uytsteker des groote toons, dewelke tot de 3 leeden des toons loopen, om alzoo de groote toon regt uyt te steken, of op te halen.

Ten tweeden, Ziet men hier ook de peese van de Afleyder des voets, dewelke onder de buytenste Enkel door een sleuf loopt, die tot dien eynde aldaar gevonden werd, en verders van de dwersse band omvangen zynde, looptze schuyns onder de bal des voets, en plant hem in dat beentje van de voorvoet, 't welk aan de groote toon vast zit.

Ten derden, Ontmoeten ons hier ook de vier witte peezen des uitterste der toonen, t'zamengevoegt zynde door een vlies, 't welk hier zeer bequaam gezien kan werden, waar door ook zeer veele opgevulde Slagaderkens passeeren. Op dat dit alles op zyn plaats zoude blyven, werden deze zaaken niet alleen door de dwersse band by een gehouden, maar ook nog door een byzondere band, gelyk zulks te zien is even voor de rand van 't afgesnede vel.

Ten vierden, De pees des Spiers, die de voet aanleyd, is hier ook ontbloot.

Ten vyfden, Kan men hier ook zien de t'samenkomste of vereeninge der kuytspieren, by het hielbeen, alwaar zy mede ontbloot zyn.

Ten zesden, Kan men hier ook zien de kooker, waar in verborgen werden de peesen der Spieren, die de voet buygen, en ook uytwaarts trekken.

No. LXXXIII. Een vles met vogt, waar in te zien zyn drie Fallopiaanse Spieren uyt een lighaam, 't welk ik voorheen noit geobserveert heb, zomtyds gebeurt het wel, dat men 'er maar een vind, ook is 't zo heel raar niet, datze beyde gader ontbreken, maar drie heb ik 'er maar eens gevonden.

No. LXXXIV. Een vlesje met twee Nieren van een Jongen, waar van d'eene van een paarde haayrtje af hangende, de by-nier nog op zich heeft zitten.

Aanmerkt, Dat de by-nier op de Nier zit, even al eens als het schaaltje op de Eykelen. De tweede Nier is doorgesneden, en legt op de grond van de vles, waar in men zien kan de Nier-tepeltjens, die haar natuurlyke couleur weder gekregen hebben; een derselve werd door een doorntje aangewezen.

No. LXXXV. Een stuk van een Lind of breede worm, dewelke na haare natuurlyke gestalte vol ledekens is, en dat uyt een mensch.

No. LXXXVI. Een stuk van een Lind- of breede-worm uyt een mensch, dewelke een andere gedaante heeft, zoo dat het voor een andere soort te houden is.

No. LXXXVII. Een Levertje van een Jong geboore kindje, 't welk in vogt bewaart werd, 't zelve is zo vaſt van vatige ſubſtantie, dat men het niet heeft konnen ontdoen, of excarneeren, zoo men gewoon is te zeggen. In 't zelve kan men aanmerken, dat de Slag-ader van de Gal-blaas zeer veel takxkens aan de Lever mededeelt; en deze uyt de grond van de Gal-blaas komende wierden eertyds aangezien voor worteltjes van deGalblaas, waar door men waande de Gal te konnen afvloejen tot in de grond van de Galblaas: datter egter ſomtyds zodanige worteltjens in de hals enGal-canaal zyn gevonden, is my genoeg bekent, maar niet uyt de grond herkomende.

No. LXXXVIII. Een vles met vogt, waar in te zien is de Tepel van een vrouwe Borſt, uyt wiens oppervlakte verſcheyde Veltepeltjens uytſteken, dewelke van haar uytwendig bekleetzel ontbloot zynde ſwaare pynen veroorſaaken. Ziet verders hier op na de beſchryving van 't I. Cabinet, waar ook de figuuren afgebeelt ſtaan.

No. LXXXIX. De inwendige mond van de Baarmoeder van een vrouw in een vogt geconſerveert, en van de eene zyde geopent, ten eynde men het geſtel van den inwendige hals zoude konnen zien, en is dezelve met veele veuren en holletjens begaaft.

No. XC. Een glaasje waar in te zien is een ſtuk van de Pens-ſak van een Man, die door waterzugt is komen te ſterven, 't zelve is gants en gaar vervult met waterblaaskens.

No. XCI. Een vles met vogt, waar in bewaard werd een ſtuk van de nageboorte van een vrouw, dewelke met een waſſige ſtoffe opgevult is, en dat tot het uyterſte toe, waar door het blykt, datter geen kliertjens in de moerkoek te vinden zyn, gelyk de Autheuren gemeent hebben.

Ik had voorgenomen in dit vierde Cabinet in te voegen de figuur van een geheele Moer koek met deſſelfs vlieſen, waar onder een vlies of bekleetzel is, 't welk die zyde des Moerkoekx bekleet, die tegens de Lyfmoeder aanzit, maar de plaatſnyder heeft my drie maanden opgehouden, zoo dat ik gedwongen ben geworden, om dit in 't vyfde Cabinet in te voegen.

No. XCII. Een omgekeerde Maag van een menſch, zo dat hier alleen de binnenſte oppervlakte voorkomt.

Aanmerkt ten eerſten, Dat dit gedeelte van de Maag zeer rood is, wegens de opvulling der ſlagaderen, waar door het ruyge vlies hoog rood is geworden; Hier uyt kan men giſſen, dat de Slag-aders in een levendig menſche, met haar ingeſlote vogt, dit ruyge vlies ſterk bevogtigen, gelyk hier gezien wort in de opvullinge met root waſch.

Ten tweeden, Hier vertoonen haar veele, alzoo genaamde kliertjens

jens, en dat gelyk als kleene kluytjens: in een ander voorwerp 't welk ik beware, komen zy ons voor als ronde uytpuylende lighaamtjens, voortkomende uyt de inwendige oppervlakte van den endeldarm, dewelke schynen een zamenstel van uyteynden der bloetvaten te zyn; Dat dit ook plaats heeft in de andere darmen, heb ik meermaals ondervonden: namentlyk dat deze kliertjens zomtyds haar vertonen uytpuylenderwyze, en zomtyds ook als kleene kuyltjens uytgeholt.

Ten derden, Komt ons ook hier voor de waare geschapenheit van de poortjer, om dat de maag omgekeert is.

N°. XCIII. Een stronkje met desselfs takjes van een Polypus, 't welk hoestende uyt de Longepyp gekomen is, wiens figuur te vinden is in myn antwoord op den zesde voorgestelde brief in de 7. Plaat.

Ondertusschen staat hier aan te merken, dat dit voorwerp zoo groot een gelykenisse heeft met een tak van een ader of Slag ader van de Long, dat het niet te verwonderen is, dat zommige autheuren diergelyke zaaken gehouden, beschreven, en afgebeeld hebben voor bloetvaten, die zy voorgaven, de lyders al hoestende, uyt haar Longe, uytgeworpen te hebben.

N°. XCIV. Het Maagekussen van een kind, waar aan de Milt ook vast zit.

Aanmerkt ten eersten, Dat de bloetvaten zodanig zyn opgevult, ende het Maage-kussen daar door zoo root is geworden, datter geen twyfel is aan te slaan, of het Maage-kussen, zoo wel als de Milt, bestaan uyt loutere vaten.

Ten tweeden, kan men hier ook zien, op wat wyze de bloetvatende Milt en Maagkussen aandoen.

N°. XCV. Een vles met vogt, waar in het voorste gedeelte der mannelyke roede wert onthouden.

Aanmerkt ten eersten. Het blykt hier dat 'er door de oppervlakte van 't hooftje ontelbare zenuwtepeltjes verspreyt worden, voornamentlyk tusschen de voorhuyt en 't hooftje: deze tepeltjes brengen die geneuglykheydt aan in 't byslapen, maar in hoerejagers, een onverdraaglyke pyn, wanneer de gezegde tepeltjes met zweren bezet zyn: Want deze tepeltjes nemen dikwils, in deze hoerejagers, wanneerze door een onzuyveren byslaap met een vuyle hoer in een druypert vervallen, eerst de natuur van vergift aan, en dan delenze zulks aan 't zenuwachtig mede.

Hier van daan worden de gemelde tepeltjes ook zeer dikmaals met een verzwering aangedaan, dien wy *Chankers* noemen.

Zekerlyk ontkenne ik niet dat de gemelde quaadtaardigheydt in 't byslapen ook door de zweet of togtgaten der roede uyt de schede van de hoer kan door-

dringen in de roede, en zo verder tot andere delen; maar 't blykt by de ondervinding, dat de gemelde tepeltjes zeer dikmaals aangedaan worden.

Ten 2. Om dat deze tepeltjens niet te voorſchyn komen, ten zy in die genen, welke in 't minneſpel bezig zyn, of wiens roede ſtyf is, is 't te geloven, dat ze hier om niet aangemerkt zyn: want ik hebbe geen ſchryver gelezen, die dezelve beſchreven, ofte afgebeelt heeft, daarom zal ik ze binnen kort geſchiktelyk laten af beelden; en wat ik daar en boven omtrent deze delen hebbe aangemerkt, ben ik van voornemen daar na bekent te maken.

N°. XCVI. Een gebalſemt Herte van een menſche, 't welk gedroogt zynde, op Fluweel, in een kisje van Indiaans hout bewaart word, alle deſſelfs bloetvaten zyn zoodanig met een Root-waſſige ſtoffe vervult, dat ons niet alleen de hayrwyze of capillare takjens, maar ook zelfs deze haare uyterſte uyteynden, als dons in 't gezigte komen, en egter met dezelve roode ſtoffe opgevult: en indien iemand by helder weer, een vergroot glas komt te gebruyken, zal hy deze roodwaſſige ſtoffe uyt deze donſigheyt als een wolkjen bemerken uytgevloeyt te zyn van 't Herte; Op dezelve wyze vertrouw ik, dat het geene in 't Slagaderlyke bloet tot voetzel van 't Herte dient, door het Herte verſpreyd werd; want het in zyne vaten beſloten blyvende, kan 't geen voetzel toebrengen aan eenige deelen.

Aanmerkt ten eerſten, Dat beide de ooren, als mede beyde de hollighe-ken van 't Herte vervult zyn, en alzoo kan men haarer beyder geſtalteniſſe bequaamlyk zien, dewelke niet weynig verſchilt van die, dewelke de autheuren met figuuren afgebeelt hebben; door deze oorkens loopen ontelbaar veel bloetvaatjens, gelyk te zien is in de. Plaat. III. Fig. I. en II. van dit IV. Cabinet.

Ten tweeden, Aan de nederdalende ſtronk van de holader zit nog een kleen ſtukje van 't middelrift vaſt, op dat men zoude kunnen zien, hoe zeer kort de partye van de nederdalende ſtronk is, tuſſen het Herte ende het middelrift in een menſche, maar in de viervoetige dieren als Schapen, Kalveren is deze partye veel langer, om dat het Herte verder van 't middelrift af ſtaat: Hier van daan komt het ook, dat het Herte van de gezeyde dieren zig als een ronde pyramide vertoont, maar in een menſche niet alzoo: want die zyde van 't Herte, dewelke op 't middelrift leydt, is in een menſche plat, en de andere zyde bultig.

Aanmerkt ondertuſſchen, dat ons de Herte van geſtorve Menſchen niet altoos zoo voorkomen, inzonderheit, als zy door ziekte uytgemergelt zyn, waar door zy ſlap en ſlenterig zyn geworden, maar in vigoreuſe lighamen, zullen zy ons altoos zoo voorkomen, 't Herte met bloet vervult zynde; en dat deze zyde plat is, komt van het leggen van 't Herte op het middelrift.

Ik heb hier vooren gezegt, dat het Herte zoo een forme heeft in een vigoreus lighaam, nu zo komt ons hier een Hert voor, wiens beyde holligheden, als mede beyde ooren vervult zyn, 't welk in een levendig mensche door bloet geschiet, egter met dat onderscheyt, dat in levendige de oorkens en holligheden nooyt te gelyk met bloet vervult worden, maar als de ooren vol loopen, zyn de holligheden leedig.

Ten derden, Komen in dit Herte voor de stronk van de groote Slagader. uyt wiens opgaande stronk, of liever bogtige omkromminge, boven het Herte 3 takken voortkomen, dewelke opwaarts na 't hooft loopende, ondertussen ook de armen, hals, en aangezigte van hare takken mededeelen. Ook zyn hier nog aan 't Herte vast gebleven de stronken van de Longe-ader en Slag-ader.

Ten vierden, Het uiterste van 't Herte verdeelt zig hier in 2 punten, welkers tusschenscheytzel gemeenlyk met vet vervult werd.

Ten vyfden, De Harten op myn manier gebalsemt zynde, konnen honderde van Jaaren bewaart worden, en dat levendig van couleur en zeer aangenaam van reuk, zonder de minste bederving; weshalven ik niet noodig heb het Herte, Herssene, nog ook andere ingewanden uyt de lighaamen te nemen, wanneer ik dezelve kom te balsemen, en is deze methode by gevolg veel beter, als die van anderen, dewelke genootzaakt zyn de ingewanden uyt te nemen, en apart te doen begraven.

De groote lieden in Engeland zyn gewoon tot een gedagtenisse van haar overleedene Vrouwen, uyt een vlok des hayrs een ring te laten maken, welke hayren zeer konstig door een gevlogten zyn: maar veel considerabelder zoude het zyn, indienze de Harten zelfs van haar beminde aldus gebalsemt zynde, in een goude of zilvere bus bewaarde, tot een eeuwige gedagtenisse, waar door onze konste zoude komen te floreeren.

N°. XCVII. Een gedeelte van een mannelyke roede, opgeblazen, gedroogt, en in moten gesneden, op dat men de grote zenuwagtige spongieuse lichamen, en het kleyne, als mede de pisweg zoude konnen zien.

N°. XCVIII. De Maag van een kleen en onvoldrage schaapje; 't zelve is opgeblazen en gedroogt, op dat men de 4 deelen des Maags, die van malkanderen veel verschillen, bequaam zoude kunnen zien.

Aanmerkt, Om dat men de Maag van een schaap in 4 deelen kan verdeelen, en dat de spys van de eerste in het 2. en zoo verders voortgestooten werd, daarom zegt d'Hr. Prof: Bartholinus en andere, dat de Ossen en Schapen 4 magen hebben.

In dit Cabinet zyn ook veele laatjens, waar in veele Indiaansche diertjens gevonden werden, waar van ik nu niets zeggen zal, nadien myn me-

mening is, een aparte catalogus te maken van alle de diertjens, die ik bezitte.

Onder alle deze Laaden isser nog een zeer groote laade, waar in geplaast zyn verscheyde Anatomische zaken, meest alle in Ceder of Noteboome kasjens.

A. A. Een paar Muylen uyt mensche leer toebereyt.

B. Een Coldertje van Mensche leer gemaakt, op wiens rugge de voetstappen of reliquien der brand-merken staan.

In 't Eerste kisje werden verscheyde Lyf-moeders gevonden van Vrouwen, dewelke steen hard gebalsemt zyn en der zelve holligheden met eenige vaste stoffe vervult, op datze haare natuurlyke figuure zoude behouden, en dat zonder eenige rimpels.

De Eerste dezer is met Lett. C getekent, en is die zelfde Lyfmoeder, die ik in myne Anatom: en Chirurgicaale observatien beschreven heb, observ. LXXXV. met dit opschrift. *Waarschynelyke uytbersting der Maand-stonden in 't bekken door de Eyer-wegen of Trompetten.*

Aanmerkt ten eersten, Dat dit de lysmoeder is van een vrouw, die haar verandering op die tydt hadde, in welkers holte eenig geklontert bloed gevonden wierdt, waar mede ook zelfs de Eyer-wegs holte vervult was, daar benevens vond men op de Eyer stok van de zelve zyde een deel geronne bloed. Wanneer nu deze Lyf-moeder met haar aanhangzels my ter handgesteld wierden, zoo dogt het my, dat het de moeyte waardig was, dezelve te balsemen, en zoo dan verders te bewaaren, 't geen is ook gedaan hebbe.

Ten tweeden, Dat ik het geklonterde bloed, dat in de holte des Lyfmoeders zat, als mede het geen op de Eyer-stokken was komen te druppen, en daar eenigzints aan vast zat, te gelyk met de rest, zoo heb toebereyt, dat men het op deze tyd hier nog zien kan.

Ten derden, Ook kan men hier de bewyzen van de Eyeren in de Eyerstokken nog zien, als mede de breede, en ook de rond-en lange banden, ende de inwendige mond des Lyf-moeders &c.

Aan de tweede Lyf-moeder getekent Lett. D. werd een derde rond-en lange band gevonden, 't welk ik niet weet meer als eens gezien te hebben.

Aan deze Lyf-moeder zyn de Eyer-stokken, Eyer-wegen, met haar zaazelinge of lofwerk nog vast.

Het derde voorwerp in dit kisje, getekent Lett. E. is de Eyer-stok van de Lyf-moeder van een Vrouw, met desselfs breede band, waar door ontallyke vervulde Slag-aderen loopen.

Het tweede Kisje,

N°. I. Een Nier van een menſch dewelke zeer rood is, wegens het opvullen der Slag-aderen met een Rood-waſſige ſtoffe; dezelve is doorgeſneden, op dat men het binnenſte geſtel zoude konne zien.

Aanmerkt ten eerſten, Dat deze Nier zo hard als een ſteen geworden is, na deszelfs opdroging. Deze opdroging is zoo nootzakelyk, na het opvullen der vaten, dat niemand het waare geſtel der zelver aanwyzen kan, ten zy men zulks doet. Deze Nier heb ik beſchreven in 't derde Cabinet, en heb de Fig: daar ook by gedaan, met die beloften, dat ik in deze vierde Cabinets beſchryving, nog yets byzonders daar by zoude doen, maar de ſchaarsheyd der voorwerpen, van menſchen Nieren hebben myn voornemen geſtremt.

Aanmerkt ondertuſſen, Zoo ymand in dit voorwerp die wonderlyke worms-wyze cours der bloet-vaten zien wil, dat het noodig is, het voorwerp of met Campher of Spyk-oly eerſt te beſtryken; de Campher-oly agte ik om reden, beſt te zyn; daarenboven moet men een heldere dag verkiezen, ja een Sonne-ſchyn.

N°. II. De helft van een menſche Nier, op dezelve wyze toebereyt.

Het derde Kasje is van Nooteboome hout toebereyd, waar in onthouden werd een tak van des Milts-ſlag-ader, met een waſſige ſtoffe opgevult, en zoo konſtig uytgeſpannen en gedroogt, dat ik zonder roem derf zeggen, dat ik niemand gevonden heb die heeft derven zeggen, zulkx ooyt meer gezien te hebben: want de uyterſte uyteynden zyn zoo fyn als hayr, en nogtans gevult, uytgeſpannen en gedroogt, hoewel die fyne tackjens aan haare ſtronk zyn gelaten, en boven malkanderen ſtaan; op dat men het nu met een goede diſtinctie zoude konnen zien, zoo legt het op een ſtuk zwart fluweel.

Aanmerkt ten laatſte, Dat deze op een curieus voetje ſtaat, van noteboome hout gemaakt.

In 't vierde Kasje, uyt Indiaanſch hout toebereyd, werd bewaard het opper-velleke van de groote linker, en de volgende toon.

Aanmerkt hier, dat deze voorwerpen zoodanig toebereyt en gedroogt zyn, datze geheele toonen van een levendig menſch komen te verbeelden, want zy zyn wit men ziet 'er geen rimpels in, ook zittender de Nagels nog aan vaſt, gelyk in een levendig menſche.

Het vyfde Kasje van Cederhout gemaakt, onthoud in zig eenige Kalfs Milten, waar van de eerſte Lett. A. ontvleeſt, (zoo men gemeenelyk ſpreekt, hoewel oneygentlyk) opgeblaſen, en opgedroogt is, nu al over de 40 Jaaren geleden, en 't vlies weg geſneeden zynde, zoo kan men zeer diſtinctelyk zien alle die doorboringen van de Milt-ader, egter zoude men zulkx te vergeefs zoeken in de Milt van een menſch.

Aanmerkt ten eersten, Hoewel de ader vol gaatjens is, egter is de zelve rond en lang gebleven, 't welk aardig is te zien. Wilt egter, waarde Leezer, niet gelooven, dat dese Ader, door de gantsche Milt zig zo verspreyt, en aldus gestelt is, het contrarie heeft ons voorheen den welgeoeffende Hr. Higmorus al bekent gemaakt: Zy loopt nauwlyks een vinger lang alzo doorboort, en na heen zo verdwyntze geheelyk, geen takken altoos van haar gevende, maar in plaats van takken dezes Milts, zo worden 'er groeven gemaakt, die haar takwys komen te verdeelen, en dat door de geheele Milt.

Ten tweeden, Hier komen ons ook te vooren de dwersse draaden, en dat in haare natuurlyke plaatze.

Over de tweede Milt Lett. B. getekent, loopen ontallyke opgeblaasen water-vaten. Want als ik de Milt met wind vervulde zo wierden te gelyk de water-vaten vervult.

De derde en vierde Milt, zyn met de Lett. C. C. getekent, en haar Slag-aders met een Rood-wassige stoffe vervult.

Uytlegging van de eerste

P L A A T.

De EERSTE FIGUUR.

Vertoond de helft van een mensche Nier, zodanig doorgesneden, dat men de cours der vaten, en inzonderheyd die der Slag-aderen, veel klaarder zien kan als wel in de IV. Plaat, in de derde Fig. van't III. Cabinet, waar in ik voornamentlyk voorgenomen hadde de vereeniginge der Slag-aderen met de Pis-canaaltjens van de Heer Bellinus, te vertoonen: Maar in deze Figuur heb ik getragt zeer distinct, die worm-wyse cours der bloet-vaaten aan te wyzen, zo als die door het binnenste wezen der Nieren loopen.

A. *Het buytenste wezen des Niers, alwaar men de bloet-vaten wormswys ziet loopen, gelyk ik zulks ook klaar aangewesen heb in't voorgaande Cabinet.*

B. *Het binnenste wesen des Niers, alwaar de bloed-vaten, al immers zo wel die worms-wyze cours houden, als langs de buytenste oppervlakte.*

Aanmerkt ten eersten, Dat dese gezeyde cours der bloet-vaten in deze Figuur, zo subtiel uytgevoert is, dat men dezelve zonder vergroot-glasen qualyk kan opvolgen.

Ten

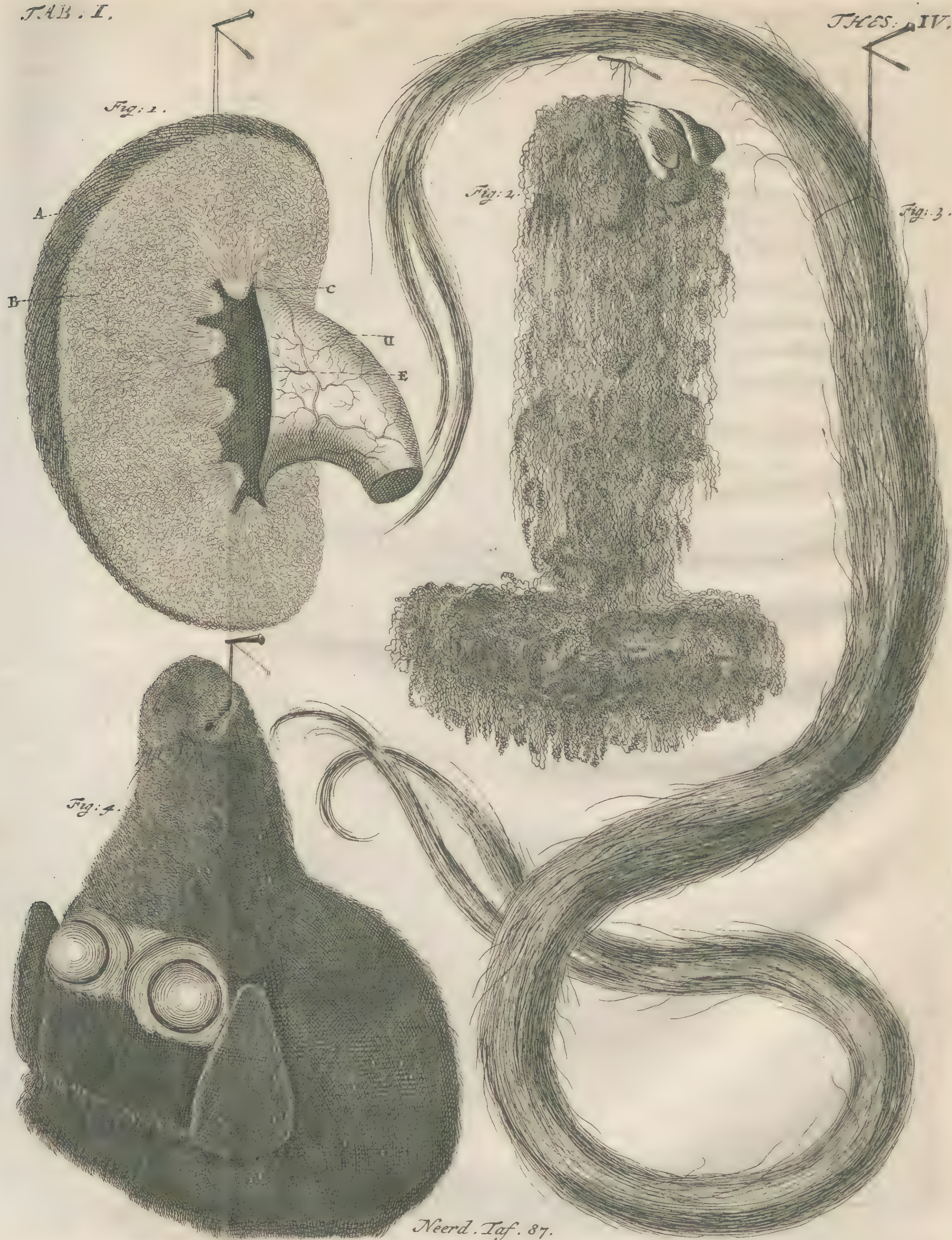

TAB . I.
THES: IV.
Fig: 1.
Fig: 2.
Fig: 3.
Fig: 4.
A
B
C
D
E
Neerd . Taf . 87.

Fig. 2.

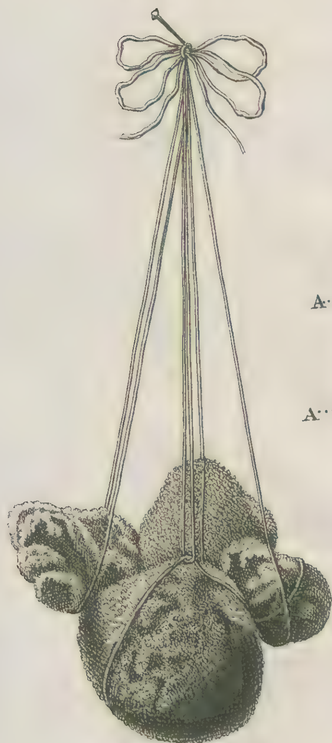
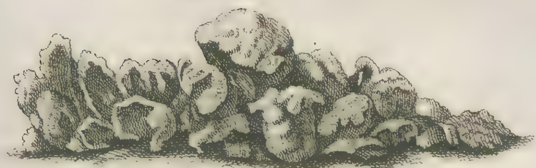

Fig. 1.

Fig. 3.

A. de Blois ad vivum fecit. Neerd. Taf. 88.

Ten tweeden, dat men hier geen gaatjens vint, waar van in 't III. Cabinet gesprooken is, om datse in 't opdroogen dezes Niers verdweenen zyn.

C. *De Niers Tepeltjens.*
D. *Het Bekken des Niers.*
E. *De holte van 't Bekken, waar in deze Tepeltjens de pisse uytperssen.*

De Tweede FIGUUR.

Een Testicul van een mensch, dewelke t'eenemaal als uytgerafelt is, zynde niet anders als een bundelke van zeer fyne vaatjens.

De Derde FIGUUR

Wyst ons aan een waare Meerevlegt.

De Vierde FIGUUR

Vertoond het Hoofd van een onvoldrage Schaapje, 't welk monstreus is, en geen mond heeft bekomen in de formatie.

De TWEEDE PLAAT

Vertoont ons de Blaas van een Koe, alzo omgekeert, dat ons hier de binnenste oppervlakte te voorschyn komt, vol van knobbels.

De Eerste FIGUUR

A. A. *Vertoont De gezeide knobbels die tot steen geworden zyn.*
B. *Zagte Knobbels.*

De Tweede FIGUUR

Vertoont vier steenen, die in de holte van de gemelde blaas gevallen waren.

De Derde FIGUUR.

Wyst ons aan eenige steenen, dewelke ten deele door myn vingers, ten deele van selfs gescheyden zyn van de inwendige oppervlakte des blases.

De DERDE PLAAT

Verbeelt het Hart van een mensch, 't welk met Rood-wassige stoffe geheel en al opgevult is, ten eynde men de cours der vaten, als mede de waare figuur van't Hart, en der Ooren zoude konnen zien.

De Eerste FIGUUR

A. *Het Hart, zo als het zig vertoont aan desselfs platte zyde, dewelke tegen het Middel-rift aan gelegen heeft.*

B. *De stronk van de Kroon-ader met desselfs takken.*

C. C. C, C. *De takken des Kroons-slag-ader, wiens uyterste uyteynden, zo fyn zyn als dons, en egter met een Rood-wassige stoffe vervult.*

D. *Een gedeelte van't Regter Oor, waar door ontallyke Slag-ader loopen; 't geheele Oor kan men niet sien, wanneer 't Hart aldus wort voorgestelt.*

E. *Een stuk van't nagebleeve Middel-rift.*

F. *De nederdalende stronk des Hol-aders, dewelke het Middel-rift komt te doorbooren.*

G. *De vliesige Sak, die als de grond is van 't linker Oortje, en met 't zelve een gemeene holte uytmaakt.*

H. *De stronk van de groote Slag-ader, uyt wiens rugge drie takken voortkomen, dewelke opwaarts gaan.*

Aanmerkt ondertusschen, dat deze gezeyde takken ons op zodanig een wyze voorkomen, dat men hier de platte zyde, (het Hart alzo gelegt zynde) ziet.

I. I. I. *De drie takken van de groote Slag-ader opwaarts loopende.*

K. *De opgaande stronk van de Hol-ader.*

L. *Een gedeelte van't Linker Oor.*

M. M. *De takken van des Longs-ader.*

N. *Een van de takken van des Longs-slag-ader; maar het Hart aldus geplaast zynde, komen de overige takken niet te voorschyn.*

De Tweede FIGUUR.

A. *Het zelfde menschen Hart, zo als het ons voorkomt met zyn bultige zyde, gelyk het natuurlyker-wyse in 't lighaam is gelegen.*

B. *De takken des Kroons-ader.*

C. *De takken des Kroons-slag-ader.*

D. *Het regter Oor.*

E. *Aderige takken voortkomende uyt het regter Oor.*

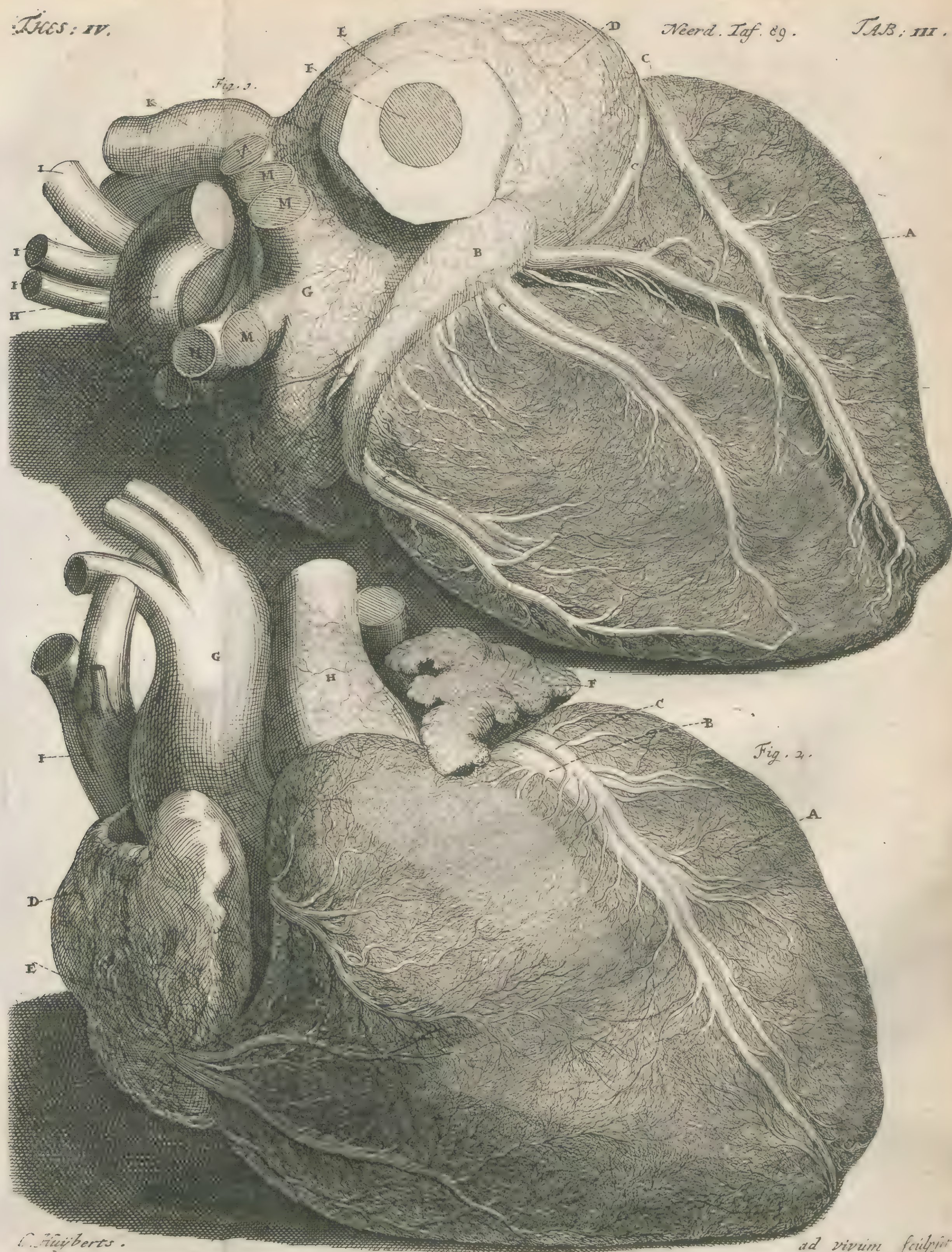
F. *Het linker Oor.*

G. *De stronk van de groote slag-ader.*

H. *De stronk van de Longs slag-ader.*

I. *De opgaande stronk van de Hol-ader.*

HET

C. Huyberts. ad vivum sculpsit

HET VYFDE
ANATOMISCH CABINET,

In zig onthoudende vyf Planken, waar op dese navolgende zaken geplaatst zyn.

Op de EERSTE PLANK.

No. I. Een Vles met vogt, waar in te zien is, 't Hoofd van een Kind, waar van het bovenste des Pans afgenomen is, om also een gedeelte van de herssenen te konnen zien.

Aanmerkt ten eersten, Dat het gezeyde deel der herssenen nog bedekt is met het dunne herssenvlies, waar door heen seer veele opgevulde slag-aderkens passeeren; ook ziet men in 't selve vlies ontelbaar veel ronde witte lighaamtjes, die ik oordeel niet anders te zyn als vet, hoewel andere dezelve voor klierkens hebben gehouden.

Ten tweeden, Boven het gezeyde stuk van de Herssenen, doet zig wederzyts op de Aderwyse vlegting, en is deselve wit van couleur, om dat de bloetvaten niet opgevult zyn.

Ten derden, Zo ziet men, even onder het in 't ront afgesnede vel, het vet, in deselfde couleur en gedaante, gelyk in 't bovengemelde dunne Hersen-vlies.

No. II. Een vles met vogt, waar in te zien is het Armtje van een eerstgeboore Kindje, 't welk levendig van couleur is, in wiens Handje onthouden werd, een stuk van 't Opper-velleke van een Mensch; in dat gedeelte, 't welk naast aan de pink is, kan men bequamelyk zien alle de uytsteekselkens van 't Oppervelleke, waar van de Hayrtjens omvangen werden, ter plaatse, daar zy uyt 't vel voortkomen, en dat eenige linien hoog, en dese uytsteekselkens van 't Opper-velleke komen ons hier omgekeert voor, dat is, sy werden hier gezien aan de inwendige Opper-vlakte, en dat wegens haare overstroopinge, anders komen zy uyt de Opper-vlakte voort.

Het zelve ziet men in 't uyttrekken van de Handschoenen, wanneer men deselve uyttrekkende van boven aangrypt, als dan zoo is 't, dat ook haare

ſteekſels, die de vingeren dekken, als overſtroopt en omgekeert werden.

N°. III. Een Armtje van een Kind, op dezelfde wyze geconſerveert, deſſelfs hand onthoud in zig het netwyſe lighaam van een Schiltpad.

Aanmerkt, Dat de gaatjens van 't Net-wyſe lighaam in dit dier zeer ruym zyn, en die gezien zynde, kan men ze in een menſch ook veel eerder in 't gezigt krygen.

N°. IV. Een Armtje van een Kindje, levendig van couleur, in wiens Handje onthouden wert een ſtuk van de Tong van een Kalf, 't welk zodanig is bereyd, dat men deze navolgende zaaken klaar zien kan.

Aanmerkt ten eerſten, Op wat wyze de Zenuw-tepeltjens, door het Net-wyze lighaam des tongs paſſeerende, in 't vlakke des tongs komen te eyndigen.

Ten tweeden, ſo vertoonen haar deſe Zenuw-tepeltjens naakt, en van haar dekſel t'eenemaal ontbloot, langs de Opper-vlakte dezes voorwerps.

Ten derden, kan men hier zien, dat deſe gezeyde Zenuw-tepeltjens aan 't eynde komen te verdikken, en 't is ook waarſchynelyk, dat de bekleedſels van de tong, uytſpanſels zyn van de gezeyde tepeltjens.

N°. V. Een Handje van een jong gebooren Kindje, mede hangende in een vogt, en vattende tuſſchen de vingertjens een ſtuk van 't Opper-velleke, en ook het Net-wyſe lighaam van den menſch, door de Heer Malpighius eerſt uytgevonden.

Aanmerkt ten eerſten, dat het Opper-velleke asgrauw, en het Net-wyſe lighaam geelagtig van couleur is.

Ten tweeden, dat de Tepeltjens, door toedoen van een vergrootglas, zigtbaar zyn; namentlyk dat gedeelte der zelve, 't welk in 't Net-wyſe lighaam is blyven zitten, als men het van 't vel quam te ſcheyden.

Ten derden, dat deſe Tepeltjens hier ook wat komen uyt te puylen, buyten de Opper-vlakte van dit Opper-velleke, en dat wegens het lang weeken in het vogt.

N°. VI. Een Armtje van een jong Kindje, mede levendig van couleur, in wiens handje gevonden werd het harde of dikke Herſſen-vlies van een menſch, waar door men de opgevulde Slag-aderen menigvuldig ziet loopen: ook ſtaat hier aan te merken, de ongemeene dikte, tayheyd, hardigheyd en peesagtigheyd van 't gezeyde vlies.

N°. VII. Een Armtje van een Kindje levendig rood van couleur, waar aan niet de minſte onnatuurlyke rimpel gevonden werd: tuſſchen deszelfs vingertjens houd het een tak van de paſſie-blom met deszelfs vrugt vaſt, in welke vrugt mede niet een rimpel te zien is, hoewelze ſagt in 't aantaſten is: ook vind men aan deszelfs uyterſte de nageltjens des bloems nog vaſt zitten.

No.

N°. VIII. Een ſtuk van de Maag van een jong geboore Kind, aan wiens onderſte een groot gedeelte van 't Net vaſt is, 't welk in de toebereidinge gants en gaaf is gebleeven, zo dat 'er niet een eenig gaatje in te vinden is, en ſy by gevolg geabuſeert zyn, dewelke ſuſtineren, dat het Net natuurlykerwyze vol met gaatjens zoude zyn. Het is wel waar, dat het ons vol gaatjens voorkomt, als men het onſagt handelt.

Aanmerkt daarenboven, Dat dit gedeelte des Maags zeer rood is, inzonderheyd het Fluweele en Zenuw-agtig vlies, wegens het opvullen der Slagaderen.

N°. IX. Een geheele Moerkoek van een menſch, welke zeer rood is, wegens het opvullen van alle de Bloet-vaten, welkers zamenſtel de Moerkoek maakt.

Aanmerkt, Dat op verſcheyde plaatzen dit bekleetzel kan gezien werden, 't welk de binnenſte oppervlakte van de Moerkoek (die aan de Baarmoeder gehegt is) komt te bekleden, en op dat zulks bequamer zoude gezien werden, hangt deze Moerkoek in een groote vles met vogtigheyd; van deſe zaak zal wyders geſproken worden, als ik tot de derde Plank van dit Vyfde Cabinet zal gekomen zyn.

N°. X. Een vles met vogt, waar in bewaard werden de Bloetvaten der Herſſens van een menſch, opgevuld met een Geelwaſſige ſubſtantie.

N°. XI. Een vles in zig onthoudende het dunne Herſſen-vlies, wiens Bloet-vaten tot het alderuyterſte toe opgevult zyn.

Aanmerkt, Dat derzelver uyteynden zo dun zyn, datze haar als dons vertoonen, egter is deze donſige fynheyt met een waſſige ſtoffe vervult.

N°. XII. Des Milts ſlag ader uyt een Kalf in een vogt geconſerveert, en met een Roodwaſſige ſtoffe opgevuld, wiens uyterſte takskens haar als half verſleeten penceelen vertoonen.

N°. XIII. Een glas met vogt conſerveerende daar in het geheele dunne Herſſen-vlies van een menſch, 't welk byna ongeſchonden van de Herſſenen afgenomen is, deze haare Slag-aderen zyn wonderbaarlyk vervult, zo dat haar uyterſte uyteynde eenig dons vertoonen.

Aanmerkt ten eerſten, Dat in dit dunne Herſſenvlies, hier en daar vet gevonden werd, 't welk meermalen komt te gebeuren.

Ten tweeden, Dat men de uytſteekſels van het dunne Herſſenvlies, die haar tuſſchen de omwindingen der Herſſenen invoegen, hier zeer bequamelyk zien kan.

N°. XIV. Een gedeelte van de Nugtere darm uyt een menſch, zodanig omgekeert, dat de binnenſte Opper-vlakte nu hier de buytenſte geworden is, en alzo is't dat men de latwyſe verheventheden (dewelke de Heer

Kerk-

Kerkring oogluykende klapvliesen heeft gelieven te noemen,) als mede de zogenaamde klierkens klaar konnen gezien werden.

Deze eenzaame en geerst-gelykende kliertjens puylen uyt, als kleene geerstkens, daar men in tegendeel die geene, dewelke veel by een staande, en als by een gekoppelt zyn, meest holwys, en ingedooken vind, 't welk ook plaatze heeft in die van de Endeldarm.

N°. XV. Een Kindje van omtrent vyf maanden dragts, leggende in een vogt, 't welk als van een zeer raar en mooy Africaansch Slangetje aangetast werd, waar door het deszelfs hoofdje, als agterwaarts door vreeze schynt te buygen, om dien vyand quantsuys te willen wyken, met dit devys.

DE WERELD IS EEN TRANENDAL.

N°. XVI. Een Armtje van een kleen Kindje levendig van couleur, in wiens handje te zien is een gedeelte van de Herssenen eenes Kinds, waar van de schorzige stoffe afgenomen zynde, de groeven, en de omwindingen van 't medullaare wezen byzonder curieus gezien kunnen werden, als mede op de grond van de vles de Slag-aderen, die door het dunne Herssen-vlies loopen, zynde met een Roodwassige stoffe opgevult.

N°. XVII. Een vles met vogt waar in te zien zyn eenige takken van de Hol-ader des Levers, die opgevult zyn, welkers takjens niet alleen veel minder in getal zyn, als wel die van de Poort-ader, maar ook zelfs heel anders van constitutie, 't welk klaar te zien is in de voorgaande en navolgende Levers, daar de Hol en Poort-ader nog aan den anderen vast zitten.

N°. XVIII. Het gedarmte van een Jongeling, 't welk opgevult is met een Rood-wassige stoffe, deze haar Bloet-vaten zyn ook opgevult.

N°. XIX. Een opgesneede Galblaas van een mensch, waar in te zien zyn twee steenen, zo groot als Noote-muschaaten.

Aanmerkt ten eersten, Dat deze steenen van fatzoen niet overeenkomen met die geene, dewelke dikwils in de Gal-blaas zitten, want deze zyn ront, swart, en als een Noote-Moschaat groot: de andere in tegendeel hoekig, wat uytgeholt, of met kuyltjens begaaft, kleen, effen, glat, geelagtig en als gepolyst.

Ten tweeden, In de binnenste Opper-vlakte vint men zeer veele kleene kuyltjens, representeerende ingetrokke kliertjens, gelyk men in de Endeldarm veeltyds vind.

N°. XX. Het Hoofdje van een Kindje van ontrent negen Maanden, wiens opperste van de panne, als mede de Herssens weggenomen zynde, bescheydentlyk konnen gezien worden de reuk-zenuwen met haar scheuten

en

en doorgangen door het Seef-been, die haar dan verders gewoon zyn te verspreyden door het vlies van de Neus, en desselfs tepeltjens.

Aanmerkt ook dat het agter-breyn, nog in zyn natuurlyke plaatze is blyven zitten.

De TWEEDE PLANK.

N°. XXI. Een Vlesje, waar in droog bewaard werd een stuk van 't Vlies Chorion uyt een Koe, waar door haar zeer veel kleene beginzelen van Moer-koekjens verspreyden: in deze is bescheydentlyk te zien, dat de Moer-koekjens niet anders zyn, als een t'zamenstel van bloetvaatjens zonder eenige tussenkomende kliertjens.

Hier staat nog te considereeren, dat deze gezeyde Moer-koekjens by zommige Autheuren geheeten zyn Maàtjens, *Acetabula*; maar dewyl andere hier mede alleen betekenen zekere kleene holletjens, die men in de uytgesette en verheevene deelen van de Baarmoeder der Koeyen vind, terwyl ze bevrugt zyn: zoo dunkt het my beter te zyn, de benaminge van Moer koekjens te behouden, aangezien zulks een yder kennelyker is.

N°. XXII. Een Vlesje met Vogt, waar in gevonden werd een stuk van de Herssene van een Kind, wiens schorssige zelfstandigheyt weggenomen zynde, d'omwindingen, en haar bystaande groeven veel beter konnen gezien worden.

N°. XXIII. Het Oor van een bedaagt mensch, 't welk van een levendig Oor niet kan onderscheyden werden, in 't zelve ziet men ontallyke gapende Sweetgaatjens.

N°. XXIV. Een Vlesje met Vogt, en daar in een stuk van 't dunne Herslen-Vlies van 't agter-breyn, uyt een jong geboore Kindje.

Aanmerkt ten eersten, dat men hier duydelyk zien kan de uytsteeksels of aanhangzels van 't gezeyde Vlies, dewelke haar zetten tusschen de mooten van 't agter breyn.

Ten tweeden. Dat dit Vlies byster dun is, en zeer ryk van bloetvaatjens, dewelke, op datze niet uyt haare plaatze door deze of geene oorzaken zoude komen te wyken, zoo is 't, datze door deze vliesige substantie, die in die tyd niet dikker is als een spinnewebbe, gehouden werden. Dat dit alzoo is, zal klaar blyken, wanneer men de bloedvaten of alleen de Slag-aderen van dit Vlies met een geverfde wassige stoffe komt te vervullen, tot de uyterste uyteynden, dan komt het vliesige ons wit voor.

Maar zoo iemand zoude willen oordeelen van de dikte van 't dunne

Herssen-vlies, zoo als het ons voorkomt, zonder dat de bloetvaten opgevult zyn, zoo zoude men ligt bedrogen werden, aangezien het ons dikker voorkomt, wegens de bloetvaten, dewelke na de dood meest altoos voor het grootste gedeelte ledig zyn, waar door ze het gezeyde Vlies schynen te verdikken.

N°. XXV. De Panne van het Naam-loose-been van een onvoldrage Schepseltje, onder wiens midden men zien kan de zenuw-kraakbenige band voort te komen, leggende dit in een glaasje met vogt.

Aanmerkt ten eersten, dat deze band vry breed en uytgestrekt is aan deszefs voortkomen of grond, en dat tot versterking van het junctuur. Ook is dezelve zoo ver met de panne vereenigt, tot onder aan de rand van de panne, alwaar 't de panne verlatende, zig komt te planten in 't hooft van het Dyebeen.

Ten tweeden, dat deze band ons hier rood van couleur voorkomt, wegens het opvullen der Slag-aderkens.

N°. XXVI. Het gedarmte van een onvoldrage Vrugtje, met een swart-wassige stoffe opgevult, op dat het ons zoude voorkomen, gelyk het opgevult is in levendige voorwerpen met een swarte stoffe, die men *Meconium* heet.

Aanmerkt dat deze haare Slag-aderkens zeer curieus opgevult zyn.

N°. XXVII. Een Vlesje met vogt, onthoudende een van de Moerkoekjens uyt een Schaap, 't welk met een geel-wassige stoffe is opgevult.

Dit voorwerp komt ons zo curieus voor, dat niemand 't zelve als met verwondering kan aanschouwen; want het vervullen der Slag-aderkens, de verdeeling der Takjens, en de sappigheyd der uyteynden, moeten ons gezigt aanlokken, ja vervoeren.

N°. XXVIII. De Nier van een onvoldrage Vrugtje van een Schaapje, wiens Slag-aderkens niet opgevult zyn, zoo dat ons alles als verwart voorkomt; maar als deze haare Slag-aderkens vervult zyn, zoo kan men deszelfs waare wezen beschouwen, gelyk zulks blykt in de voorgaande voorwerpen.

N°. XXIX. Een Vlesje met vogt, waar in te zien is de Long van een Slang.

N°. XXX. Een stuk van de Hol-ader des Levers, of liever die des Levers bultige gedeelte maakt: hoe veel, en waar in de Hol-ader der Levers verschillende is van de Poort-ader, is in 't II. Cabinet met Fig: verbeelt.

N°. XXXI. Een droog Vlesje, waar in bewaard werden eenige Steenen, die in de Gal-blaas van een mensch gevonden zyn, en hoewel deeze geel-

agtig

agtig hoekig en blinkend zyn, zoo heb ik ze nogtans zomtyds ſwart, rond, en ongelyk van oppervlakte, ja rou in 't aantaſten gevonden, in groote een Noote-muſchaat gelyk zynde, hoedanig te zien zyn in dit zelfde Cabinet.

N°. XXXII. Een droog vlesje, waar in gevonden werden eenige Steenen, die uyt die zelfde plaatſe tot in de holte van 't gedarmte zyn gedreven, en zoo verders door de ſtoelgang geloſt.

Omtrent deze ſteenen bemerkt men zoo groote ligtigheyd, datze in 't water geworpen zynde, komen te dryven.

N°. XXXIII. Een glaasje met vogt, waar in te zien is 't Oog van een Hoen, 't welk zoodanig toebereyt is, dat men de Oogblikkende Spier met deſſelfs peeſen bequamelyk zien kan; deze zyne peezen loopt onder een andere Spier door, gelyk als door een catrol.

N°. XXXIV. Een waare inſchietinge van 't gedarmte, dewelke na zeer heevige pynen, de oorzaak des doods in een Jonge geweeſt is.

Aanmerkt, Dat dit glaasje in plaats van een ſtuk van een blaas, gedekt is met een ſtukje van een menſche vel, wiens bloetvaatjens zoo konſtig zyn opgevult, dat het vel gants rood is geworden.

N°. XXXV. Een droog glas, waar in gevonden werd een ſtuk van de Hals-ader van een Paard.

Aanmerkt, Dat aan het bovenſte van dit voorwerp, alwaar een takje komt uyt te ſpruyten, twee klapvliezen gevonden werden, die de verkeerde loop des bloets tegenſtaan.

N°. XXXVI. De Sweſerik van een Kind, die ons rood voorkomt, wegens het opvullen der Slag-aderen.

N°. XXXVII. Een vlesje met vogt, waar in bewaart werd het Steenbeen van een kleen Kind, in wiens buſſe of trommeltje, 't welk hier geopent is, te zien is het Stegel-reepje in zyn natuurlyke plaatſe, omvangen zynde van een zeer dun vliesje, waar door heen veele bloetvaatjens loopen.

Aanmerkt daarenboven, Dat het vliesje, 't welk de Buſſe of Trommel bekleed, zeer rood is, wegens het opvullen der Slag-adertjens.

N°. XXXVIII. Een vlesje met vogt, in zig onthoudende de derde Band des Levers, die wel zeer dun, maar egter ſterk is, door wiens toedoen de rand des levers in de linker zyde ontrent de punt van 't borſtbeen gehegt is aan het Middel-rift, hier door is 't, dat de Lever in zyn plaats gehouden werd, en niet te veel na de regter zyde kan toeſchieten.

Aanmerkt ook, dat aan deze derde Band nog vaſt zit een ſtukje van 't Middel-rift, en van de Lever: ook is deze Band met veel opgevulde Slag-adertjens voorzien.

No. XXXIX. Een droog glaasje, waar in gevonden werd de roede van een Kind, wiens celluleuſe vlies met wind vervult is. Over deze materie kan men nazien myn antwoord op de XV. voorgeſtelde Brief, alwaar ik dit vlies afgebeelt heb.

No. XL. Een glaasje met vogt, op wiens grond gezien werd de Long van een zeer kleen en onvoldraage Kindje, dewelke fris en vers was.

Aanmerkt dat ik zeg, dat dit Longetje op de grond van 't glaasje gelegen is, aangezien de Longe fris en wel geſtelt zynde, nooyt dryft in eenige vogt, ik ſpreeke van Kindertjens, die in 's Moeders lyve ſterven, en nog niet geademt hebben: zoo dat zy, die my voorheen contrarieerden en ſtoutelyk tegenſpraken, zulks of door onwetentheyd, of door quaadaardigheyd hebben gedaan, 't geen ik haar van harte vergeve.

No. XLI. Een vles met vogt, waar in een ſtuk van 't vlies Chorion, van een Jong geboore Kindje te zien is, 't welk ik in twee vliezen, van den andere zeer verſchillende, heb geſcheyden; hier van is 't een, 't welk kindwaarts geplaaſt is, zeer dun, en als doorzigtig zynde, van my voortaan geheeten *Pſeudo-alantois*, waar mede ik te kennen geven wil, dat 'er een alzoo genoemde Alantois in den menſch niet te vinden is: maar het ander dat niet doorzigtig, dikker, zeer broos, en beyde de oppervlaktens van de Moer-koek bekleet, kan men de naam van Chorion wel laaten behouden, want de bloedvaten worden daar door by een gehouden en onderſteunt; alleen zoude ik goetvinden, dat men dan dat gedeelte, 't welk van de Moer-koeks oppervlakte afwykt, en waar door men zelden eenige bloedvaatjens ziet paſſeeren, de naam van [*Membrana villoſa*] *Noppig vlies des Moerkoeks* noemden, aangezien ik oordeele, dat het een byzonder gebruyk heeft: namentlyk, 't voedende ſap uyt de uyteynden van de Slag-aderen der baarmoeder te ontfangen, en door zyn noppen 't zelve in te trekken en te behouden, tot dat de uyteynden der aderen 't zelve van de moerkoek na haar nemen, en door de Navel-ader tot de vrugt voeren, even gelyk men ziet te gebeuren in 't Fluweele vlies der dunne darmen, waar in zig de Ghyl zet, tot datze van de worteltjens van de Melk-aderen opgenomen en verſtuurt werd.

Ik zegge, dat het voedende ſap, waar door de Vrugt gevoet werd, in de uyteynden der Slag-aderen des Lyfmoeders toebereyt werd, welk gebruik de Autheuren eertyds toeſchreven aan eenige alzoo genoemde, en nooyt getoonde kliertjens van de Lyfmoeder.

Daar is nu niet meer aan te twyfelen, of de uyteynden der Slag-aderen van de Lyfmoeder nemen eenige verandering aan, waar door zy bequaam werden tot het bereyden van 't voetſel uyt het Slag-aderlyke bloed. In de

Scha-

Schapen veranderen haar deze uyteynden der Slag-aderen van de Lyfmoeder in wormwyze vaatjens, zonder eenige tusschenkomende kliertjens, gelyk ik deze afgebeelt hebbe in de beschryvinge van 't II. Cabinet: of zulks ook plaatse heeft in de Lyfmoeder van een Vrouw, dat heb ik tot nog toe niet genoegzaam onderzogt.

Om dan weder te komen tot de weg, waar van ik wel zoude afdwalen, zoo zeg ik, dat dat gedeelte van 't Chorion, 't welk ik het Sappige of Noppige Vlies noeme, niet alleen dat deel van de holte des Lyfmoeders komt te bekleeden, dat buyten de koek, en genoegzaam bekent is, maar ook zelfs de oppervlakte des Moer-koeks, die na de Lyfmoeder ziet of tegens de Lyfmoeder aanzit.

Dit zal wel beuzelagtig en voor ongelooflyk van zommige opgenomen werden, egter zullen zy het alzoo inderdaad en waarheyt bevinden, dewelke op een bequame wyze de Moerkoek door de navel Slag-ader tot de uyteynden toe met een rood-wassige stoffe zullen komen te vervullen, want zoo doende, zal de geheele Moer-koek, (die anders niet is, als alleen bloetvaten en vliezen,) een roode couleur aannemen, en dit gezeyde Vlies blyft zyn asverwige couleur behouden. Dat ook dit Vlies continueel is met het andere sappige gedeelte, zal men dan ook klaarlyk konnen zien. Ziet de 1. Plaat. Fig. 1. van dit V. Cabinet.

Iemand zal mogelyk vragen, indien dat gedeelte van het Vlies Chorion, 't welk ik vlokkig of sappig heb geheeten, continueel is met dat deel, waar door alle die Bloedvaten lopen, en Chorion heet; wat reden is 'er om deze twee deelen met verscheyde benamingen te noemen? Ik antwoorde, zulks niet zonder reden te zyn, om dat, zoo ik meen, zy verscheyde zyn in haar gebruyk; want dat gedeelte, waar door zoo groot een menigte van Bloedvaten loopen, dat houd deze Bloedvaten by een, op datze niet zouden van een komen te wyken; maar door het ander deel, van my het Sappige of Noppige Vlies geheeten, ziet men zeer raar eenige Bloetvaatjens passeeren, ook is het zelvige ruwer, en niet zoo stevig. Den nugteren Darm is ook wel continueel met den twaalfvingerige en bogtige Darm, maar zy komen niet overeen in alles, en daarom zoo heeft men ze ook byzondere namen gegeven. Het Darm-scheyl is een Vlies, 't welk continueel is met het *Mesocolon*, maar nogtans heeft het verscheyde namen, om dat aan het eerste gedeelte het dunne gedarmte vast is, aan 't andere in tegendeel het grove.

No. XLII. Een Vlesje met vogt, waar in bewaart werd een uytgerafelde Testicul van een Mensch.

N°. XLIII. Een droog Glas, en daar in het Gedarmte van een onvoldrage Vrugtje, 't zelve is met een rood-wassige stoffe opgevult.

De DERDE PLANK.

N°. XLIV. Een Vlesje met vogt, waar in te zien is een kleen stukje van de schorssige substantie van de Herssene van een mensch, 't welk ontdaan zynde en aan een hayrtje hangende, klaar doet zien, dat de gezeyde schorssige stoffe niet anders is, als een t'zamenstel van Bloetvaatjens, en wel inzonderheyt van Slag-aderkens: en zyn deze Bloetvaatjens, de schorssige substantie makende, zoo subtiel, dat dezelve met het eerste opslag der oogen gezien zynde, een rosse dons verbeelden, wegens der zelver opvulling met een rood-wassige stoffe.

N°. XLV. Een Vles met vogt, in zig onthoudende een stuk van de herssene uyt een mensch, wiens schorssige substantie niet ontdaan zynde, zig rood opdoet wegens het opvullen der Bloetvaten, de mergagtige of medullaire substantie is in tegendeel witagtig.

Aanmerkt ten eersten. Dat 'er in de mergagtige zelfstandigheyt veele roode stippen gezien werden, die niet anders zyn, als vervulde en doorgesnede Bloetvaatjens.

Ten tweede, hoewel de mergagtige zelfstandigheyt de schorssige in veelheyd overtreft, zoo is 't egter, dat op verscheyde plaatzen, in den omtrek der Herssene, de schorssige dikker is, als de mergagtige, gelyk men zulks hier ook zien kan.

N°. XLVI. Een Vles met vogt, conserverende een stukje van de Herssene, wiens schorssige of uytwendige zelfstandigheyt in 't geheel niet is vervult met een rood-wassige stoffe, weshalven men niet te regt zien kan, wat van dessels hoedanigheyt is.

N°. XLVII. Een stuk van een Moerkoek van een Vrouw, 't welk met een geel-wassige stoffe is vervult, en is dessels oppervlakte, die zig met de Lyfmoeder vereenigt (gelyk hier voren is gezegt) met een Sappig of Vlokkig dekzel nog bekleet.

N°. XLVIII. Het Agter-breyn van een jong geboore Kindje, met deszelfs ronde verheventheyt, dezelve is in twee gespouwen, en werd hier in een vogt geconserveert.

Aanmerkt ten eersten. Dat dit voorwerp aan een hayrtje in een witte en heldere vogt hangt, ten eynde het inwendige gestel te beter zoude te voorschyn komen.

Ten tweeden. De geheele schorssige stoffe is rood, wegens het opvullen, gelyk hier vooren gemelt is, het mergagtige wezen is in tegendeel wit.

Ten derden. Dat de schorssige substantie uyt Bloedvaten bestaat, wyst dit voorwerp ons zoo evident aan, dat niemand het zelve gezien hebbende, aan de waarheyt zal konnen twyfelen.

N°. XLIX. Een stuk van de Herssene uyt een mensch, waar in de vereeniginge der gezigtzenuwen, als mede haar voortkomen uyt der zelver binne-kamers, bequaam gezien konnen werden.

Aanmerkt daarenboven, dat het wormwyze uytsteeksel van 't Agter-breyn, in wezen niet is verscheyden van de rest van 't Agter-breyn, maar is met het zelvige over een komende.

N°. L. Een ontvleesde Lever van een Kalf, gelyk men gemeenlyk, edog te onregt spreekt.

Aanmerkt, dat het zelve in een vogt hangt, op dat men de verdelinge der takken en takjens te beter zoude konnen zien.

N°. LI. Een Vles met vogt, waar in te zien is een Kind van ontrent vyf en een halve maand dragts, 't zelve houd in zyn regter handje een stuk van 't dunne Herssen-vlies, 't welk vervult is met roode opgevulde Slag-aderkens, met dit devys:

WAT IS 'T LEVEN? EEN VOORBYGAANDE ROOK,
EN VERDWYNENDE BOBBEL.

Aanmerkt, dat dit Kind zoo is gelegen in deze Vles, gelyk het gemeenlyk in 's Moeders lyve ligt.

N°. LII. Een stuk van de Herssene, met het geheele Agter-breyn.

Aanmerkt ten eersten, dat de cours of loop der Slag-aderen, langs de oppervlakte van 't Agter-breyn, hier zeer bequaam kan gezien worden, om dat de Slag-aders opgevult zyn.

Ten tweeden, kan men hier ook in 't gezigte krygen de vereeniginge der Nek-slag-aders met de twee Wervel-slag-aders, als mede der zelver verdeelinge in takjens, en voornamentlyk ook een gedeelte van 't derde Herssen-vlies, het Spinneweb-wyze vliesje, *Tunica Arachnoidea* geheten zynde, 't welk leyt en drilt of fluctueert in 't glas, als men het zelve wat beweegt.

Ten derden, Het Worm-wyze uytsteeksel, met de twee op zy staande uytsteeken van 't Achter-breyn, konnen hier ook veel klaarder gezien werden, als wel in een vers afgestorven lighaam.

Ten vierden, Watter zy van de smaldeelinge of subdivisie van de schorssige

ſige zelfſtandigheyd des Agter-breyns, in duyzende van vierkante deeltjens, waar van ik niet alleen gehandelt heb, maar die ook heb laten afbeelden in 't antwoord op de XII. voorgeſtelde Brief aan de Heer Etmuller, zulks kan men hier ook zien.

Ten vyfden, Dit glas is gedekt, in plaats van een blaas, met een ſtuk van een vlies, waar door heen duyzende van bloetvaatjens komen te paſſeren, en zulks heb ik ook gedaan ontrent meeſt alle de glazen, waar van voorheen is geſprooken, en die nog ſtaan beſchreven te werden; de reeden die ik hier toe had, was niet alleen tot cieraad van 't oog, maar ook om de verſcheydentheyd van de cours der bloetvaten te konnen zien.

N°. LIII. Een Vlesje met vogt, en daar in een gedeelte van de beentjens des voor-voets van een Vrouw, wiens voet met een wind-doorn *Spina Ventoſa* was bezet, en zyn deſſelfs beenderen van de voor-voet als in een geſmolten, en in een ander wezen verandert, verbeeldende niets minder, als beentjes van die plaatze.

N°. LIV. De dunne darmen van een onvoldrage Vrugtje, dewelke zeer curieus vervult en bewaart zyn, en derzelver bloet-vaatjens met een geel-waſſige ſtoffe opgevult.

N°. LV. Een glas, en daar in een Kindje van drie en een halve Maand dragts, wiens Hoofdje gelegen is op een Moer-koekje in plaatze van een oorkuſſentje, met dit devys:

VAN ALLE ONHEYLEN BEVRYD, RUST IK HIER IN VREEDE.

N°. LVI. In 't midden van deze plank ſtaat een groote Pedeſtal, en daar op een natuurlyke Steenrots, voorzien niet alleen van ſteenen, die uyt 's menſchen lighaam zyn gekomen, maar vind men op de zelve ook menſche Nieren, water-pezen en vliezen, waar door heen vervulde bloetvaten paſſeeren; zoo dat deze natuurlyke Rots onmiddelyk niet kan gezien werden.

Daarenboven is deze Rots overal bezet met bloetvaten, dewelke opgevult zyn met een rood-waſſige ſtoffe, repreſenteerende roode Coraaltakken.

In 't opperſte van deze Rots doet zig op, het geraamte van een Kindje van ontrent zes maanden dragts, en dat met zulk een poſtuur, buyginge des Lighaams, en na vooren wendinge van 't Hoofdje, als of het geſprek wilde houden met het geraamte van een ander van dezelve ouderdom, (want het zyn geraamtjens van tweelingen) ſtaande op de grond van de gezeyde Pedeſtal, en aan de voet van de Rots, met dit opſchrift:

WENSCH

WENSCH EN TYD BEDRIEGEN ONS, DE DOOD BELAGHT ONSE SORGE; EN ALSOO IS 'T LEEVEN NIETS.

Het tweede geraamte, ſtaat aan de voet van de Rots, deszelfs Hoofdje is na boven gewent, als wilde het 't eerſte aanſchouwen en toeluyſteren, en heeft dit tot devys:

'T LEVEN IS VAN MY GEVLODEN, ZOO DRA HET MY WAS TOEGEBRAGHT.

Het onderſte geraamte heeft in zyn linker Handje een præparatie, die ik over 40 Jaaren præpareerde, op de wyze als men doe gewoon was, &c.

Nog ſtaat 'er op de voet des Rots het geraamte van een Kindje van ontrent drie en een halve maand dragts, in wiens regter handje onthouden werden eenige takken van ſlag-aderkens, dewelke konſtig opgevult en gedroogt zyn: deze haare uyteynden zyn zeer ſyn, en curieus uyt de Long gehaalt. Deszelfs devys is:

NIETS ISSER SWAAR VOOR HEM DIE WIL.

N°. LVII. Een vles met vogt, waar in te zien is een onvoldrage Moerkoek van een Vrouw, waar van de Figuur te zien is in de I. Figuur van de I. Plaat.

Aanmerkt ten eerſten, Dat die oppervlakte, welke zig met de Lyfmoeder vereenigt, gantſch ongeſchonden is, weshalven deze oppervlakte niet in veele knobbelagtige verdeeltheden is geſcheyden, gelykze ons meeſt voorkomt, wegens het ruwe aantaſten: maar dezelve is gaaf en geheel gebleven, zoo dat men het donzige, of zapagtige vlies, waar van hier vooren is geſprooken, byna gants en gaar hier zien kan: door deze oppervlakte loopt in een welgeſtelde Moer-koek, altoos wel yets groevigs, edog het zelve werd door het gezeyde vliezig wezen bedekt, ten zy dat door 't rouw handelen de Moer-koek, als in veele deelen, verdeelt wordt.

Ten tweeden, Zoo kan men nu hier klaar zien, dat het donſige vlies continueel en vereenigt blyft, met dat dikke deel van 't vlies *Chorion*, 't welk die Moer-koeks vlakte bekleet, dewelke na het kind ziet, en waar door heen alle de bloetvaten loopen, en by een gehouden werden: Zoo dat, gelyk hier te vooren is gezegt, het dikſte deel van 't vlies *Chorion*, beyde de oppervlaktens van de Moer-koek bekleedt.

Hoe verre iſt dan van de waarheit, 't geen de ontleeders eertyds waanden, namentlyk dat de bloetvaten van de Moer-koek haar immiddels met die van de Lyfmoeder vereenigden.

Wat verders hier ontrent te considereren valt, heb ik hier vooren verhandelt; nu, tot voldoening van die genen, welke my voormaals hebben voorgeworpen, wat ik van 't alzo genaamde vlies *Alantois* en deszelfs vogt in de beesten oordeelde, zo bekenne ik gaarne, dat ik my daar ontrent nog niet kan voldoen, veel min weet ik te spreken van 't vlies *Alantois* en deszelfs vogt in een mensch: nadien ik dit noyt gevonden hebbe, en door de schaarsheyd der voorwerpen, kortheyd des tyds, en bystre onkosten, die in veertig Jaar van my gedaan zyn, ben ik te rug gehouden: 't geen ik egter daar ontrent geobserveert heb, zal ik hier in 't kort verhaalen.

Noyt is my een eenig pis-vat, *Urachus*, in een mensch voorgekomen, 't welk ik bevond toegang te hebben tot een alzoo genaamde *Alantois* of pis-vlies, 't zy door blaasen of inspuyting van vogten. Het pisvat word wel aan de grond van de blaas gevonden eenige opening te hebben, ontrent een vinger breed hoog, maar dan komt de wind te stuyten: en verders is die niet te brengen.

Het vlies *Chorion*, gelyk hier boven gezegt hebbe, kan men in twee deelen scheyden, tusschen dewelke zomtyds eenige vogtigheyd gevonden werd, maar dat is, zoo ik meen, tegens de loop van de natuur; daarenboven zoo ziet men 't geheele lighaam door, dat meest alle de vliezen verdubbelt zynde, wel eenige vogtigheyd plaatze geven, om daar voor eenige tyd te huysvesten, maar zulks is al mede onnatuurlyk, en deze verdubbeling van de *Chorion* en verzameling van vogtigheyd tusschen deszelfs verdubbeling, geloof ik oorzaak geweest te zyn van haare dwaling ontrent dat alzoo genoemde vlies *Alantois* in de menschen.

Ten derden, In dit glas werd ook een stuk van een Moer-koek gevonden, wiens donzig of zappig vlies afgescheyden is, op dat men het gestel der bloetvaten bequamelyk konde zien.

Ten vierden, Des strengs bloetvaten opgevult zynde, kunnen hier bequaam gezien werden.

N°. LVIII. Het been van een kleen Kind, 't welk natuurlyker wyze rood van couleur voorkomt, leggende in een vogt.

Aanmerkt ten eersten, Alle de spieren, die het scheen-been buygen, en op 't agterste van 't dye-been geplaast zyn, kan men hier zeer bequaamelyk zien, namentlyk de snyders-spier, de schraale-spier, de half zenuwagtige, de half-vliezige en twee hoofde-spieren. Tussen deze spieren kan men de zenuwen zien, dewelke door het Heylig-been lopende haar door de dye verspreyden, als mede der zelver twee takken of scheuten onder de vouwen van de knie, waar van de buytenste en schraalste door die spieren loopt, dewelke op 't kuyt-been leggen; de tweede en dikkere tak, loopende

pende tusschen het scheen-en kuyt-been, geeft een tak van zig, dewelke tusschen de twee hoofden van de buytenste kuytspier nederwaarts afloopt na de hiel.

Ten tweeden, van vooren doen zig op een gedeelte van de spieren die het scheen-been uytsteken, namentlyk de breed-peesige, de regte, de ongemene grote uytwendige, de ongemene grote inwendige, en zyn alle dese spieren natuurlykerwyze rood van couleur.

N°. LIX. Een vles in zig onthoudende het Hart en Long van een Jong geboore Kindje.

Aanmerkt ten eersten; Dat alle de blaaskens van de Long met een wassige stoffe opgevult zyn, waar door de geheele Long rood en natuurlykerwyze uytgespanne voorkomt.

Ten tweeden, Tusschen de twee groote lobbens van de Long, ziet men het Hart, natuurlyk van couleur, en van plaatze geenzints verandert zynde.

Ten derden, Des Longs slagader, de groote slag-ader met desselfs drie groote afgesnede en opwaarts lopende takken; als mede de slag-aderlyke weg, en oorkens des Herte kan men alle hier zoo perfect zien, als of men het in een levendig mensch zag.

N°. LX. Een vles met vogt, in 't welk te zien is, een naying van de peeze van de kuyt-spieren.

N°. LXI. Een vlesje met vogt, waar in te zien is het steen-been van een mensch, met desselfs drie beenige Canaalen, het slakke-huysje, met desselfs rond-lopend plaatje (*Lamina spiralis*) bekleet met een uytnemend dun vliesje.

N°. LXII. Des Milts slag-ader uyt een Kalf met een geel-wassige stoffe opgevult, leggende in een vogt, op dat men de sappige uyteynden konde zien, dewelke half-versleete penceeltjens komen te verbeelden.

N°. LXIII. Een droog glaasje, waar in aan een hayrtje hangen drie Lighaamtjens, dewelke van Andere voor steentjens zyn aangezien, edog ik houde de zelve voor beentjens, de welke den wel-geoeffende Hr. Dr. Quina gevonden heeft in 't Pyn-appels kliertje *Glandula Pinealis* van een Vrouw.

N°. LXIV. Een Kindje van ontrent drie maanden dragts, 't welk in een vogt zeer curieus bewaard werd, met dit devys:

Gelyk een Schipper word in Zee
Gesolt, geslingert door de baaren:
Zoo lag ik naakt onmagtig meê
Ter aarde, omringt van veel gevaaren.

Terwyl ik geene hulpe vond
Toen 's levens licht my eerst bestraalde,
En ik, na myn geboorte stond
Uit 's Moeders lyf, hier adem haalde.

No. LXV. Een vlesje met vogt, waar in ons voorkomt een gedeelte van 't agterbreyn, als mede het verlengde rug-merg.

Aanmerkt ten eersten, Dat het worm-wyze uytsteekzel hier klaar gezien kan werden, als mede de twee uytsteekzels van 't agterbreyn, dewelke byzyde het wormwyze uytsteekzel geplaast zynde, een groote overeenkomst hebben met het gezeyde worm-wyze uytsteekzel.

Ten tweeden. In 't verlengde Rug-merg kan men hier de olyf-wyze, ook de pyramied-wyze lighaamen bequamelyk zien, en dat niet alleen van onderen, die beschreven zyn van den deftige Ontleeder Vieussens, maar ook zelfs van boven; deze zyn uytgevonden, beschreven en afgebeeld van my, in myn antwoord op de XII. voorgestelde Brief, Tab. XIV. Fig. V.

No. LXVI. Een stuk van 't agterbreyn, als mede van 't verlengde merg uyt een mensch.

Aanmerkt ten eersten, Dat de merg-agtige draaden van 't verlengde rug-merg tweederhande zyn; namentlyk, eerst komen ons voor zoodanige, dewelke na de ronte loopende van my uytgevonden zyn, en onder deze, de langwerpige, dewelke ik heb doen afbeelden in 't bovengemelde antwoord.

Ten tweeden, Zoo kan men hier ook zeer distinct zien de twee spleeten, die daar gevonden werden in 't begin van 't rug-merg, waar van de eene aan de voorste, de andere aan de agterste zyde geplaast zyn. Ook ziet men hier de twee uytsteken, dewelke van 't agterbreyn na de ronde verheventheyd lopen.

No. LXVII. Een ontvleest Levertje, gelyk men gemeenlyk (hoewel abusivelyk) spreekt.

De VIERDE PLANK.

No. LXVIII. De aderige vlegting van een Kind, waar in gantsch geen klieren, zoo roemrugtig van de Autheuren voorgestelt, te zien zyn, aan 't zelve is noch vast gehegt het Pyn-appels kliertje, leggende op de grond van 't Vlesje.

Aan-

Aanmerkt, Dat deze gezeyde vlegting niet anders is als Slag-aderkens, op 't gezigt ſapagtig, en wat van de Slag-aderlyke geſtalteniſſe afwykende.

Ten tweede, Dezelve zyn wonderlyk geſlingert, en zoo Slangswyze kruypende, datze eeniger maate in 't eerſte opſlag der oogen kleene kliertjens repræſenteeren. Ziet hier over na het antwoord op de XII. voorgeſtelde Brief, Tafel XV. Fig. 3.

N°. LXIX. Een vlesje met vogt, waar in te zien is een na de lengte doorgeſnede ſtuk van 't Groote of Heylig-been; aan deſſelfs bovenſte is ook nog vaſt gebleven een doorgeſnede ſtuk van de laaſte Wervelbeendere van de Lendene: als mede aan 't onderſte het gehele, na de lengte doorgeſnede, Staart-beentje.

Aanmerkt, Dat dit voorwerp zoodanig na de lengte doorgeſneden is, op dat men het onderſcheyd zoude konnen zien, dat daar is tuſſchen de tuſſchen-ſcheydzels der lichaamen der Wervel-beenderen van de ruggegraat, en die van 't Groote of alzoo genoemde Heylig-been.

Tuſſchen de tuſſchen-ſcheydzels der Wervel-beenderen van de ruggegraat werd een kleene holligheid gevonden, en daar in een vogt, gelyk als in de andere junctuuren des lichaams: Deze holligheyd is hier nog te zien tuſſchen het lichaam van het laaſte Wervel-been van de lendene, en tuſſchen dat van het eerſte Wervel-been van 't Heylig-been.

In tegendeel zoo ziet men tuſſchen het lichaam van de eerſte en tweede Wervel-beenderen van 't Heylig-been naulyks eenige holte, en tuſſchen de reſt gantſch geene, en zulks is ook niet nodig, nadien de Wervelbeenderen van 't Heylig-been onderling door Kraak-been aan den andere gehegt zynde, gantſch onbeweegelyk zyn. In tegendeel, dewyl datter evidente beweeginge in de Rugge-graat is, zoo waſſer die holte en vogtigheyd immers zoo dienſtig, als in de andere junctuuren.

Op de grond van deze vles is ook te zien een ten deele ontdaane Teſticul van een Mansperſoon. Ziet 't V. Cab. Taf. III. Fig. 2.

N°. LXX. Een vlesje met vogt, de vrouwelykheydt van een kindt bevattende, welkers lippen haar natuurlyk wezen, zonder rimpels, behouden hebben.

Merkt, dat een van deze lippen, wegens de opvulling der bloedtvaten, roodt van couleur is, en dat daarenboven, de opperhuydt afgenomen zynde, twee zoorten van zweetgaten te voorſchyn komen. Maar de nymphen worden met geen huydt bedekt, en daarom hebbenze zodanige zweetgaten niet.

N°. LXXI. De Hom van een jong Walvisje, wiens halve zyde roodagtig is, wegens het opvullen der bloetvaten.

N°. LXXII. De Slag-ader uyt een Kalfs Milt, met een wassige stoffe opgevult, wiens sappige uyteynden op verscheyde plaatzen overgebleven zyn, andere daarentegen weggenomen zynde verbeelden de uyteynden van versleeten Penceeltjens.

N°. LXXIII. Een vlesje met vogt, waar in onthouden werd het dunne Herssen-vlies, met desselfs aanhangzels, dewelke haar komen te zetten tusschen de omwindigen der Herssenen.

Aanmerkt ten eersten, Dat desselfs Slag-aderen ten uyterste eynden toe opgevult zyn, waar door het geheele voorwerp rood is geworden.

Ten tweeden, Dat dit dunne Herssen-vlies op verscheide plaatzen met vet is voorzien.

N°. LXXIV. Een vles met vogt, waar in te zien is een Kindje van een Americaansche Negerinne van omtrent seven Maanden dragts, wiens opperhoofdje niet alleen vervult is met swarte hayrtjens, maar ook zelfs het voorhoofdje tot op de Wyn-brauwen, 't zelve is gelegen in zoo een postuur, gelyk de Kinderen menigmaal in 's Moeders lyve zyn gelegen.

N°. LXXV. Voor het gezeyde Kindje vind men een Indiaansch korfje, waar in gelegen is het Hart van een Jonge, met desselfs Longe.

Aanmerkt, Dat de bloetvaten, als mede beyde de Ooren van 't Hart met een Rood-wassige stoffe vervult zyn, en heeft het Hart zyn natuurlyke plaatze behouden: ook zyn de blaaskens van de Long met een Wit-wassige stoffe vervult, en dus doende komen ons deze zaaken voor, als in een levendig mensch.

N°. LXXVI. Een vles met vogt, en daar in een Moer-koek van een Vrouw met desselfs Navel-streng, waar van alle de bloet-vaten vervult zyn met een Rood-wassige stoffe, en is desselfs sappige of ruyge vlies weggenomen, op dat men klaar konde zien, dat de geheele Moer-koek niet anders is als een t'zamenstel van bloetvaten, waar tusschen gantsch geen kliertjens te vinden zyn.

N°. LXXVII. Een vlesje met vogt, onthoudende een groot stuk van 't dunne Herssen-vlies, wiens bloet-vaten byzonder mooy opgevult zyn.

N°. LXXVIII. Een gedeelte van 't onderste der Herssenen van een mensch, met het geheele agter-breyn, zoo als het ons van onderen voorkomt.

Aanmerkt ten eersten, Dat tusschen de twee deelen van 't Agter-breyn, ook twee byzondere uytsteekzels gevonden werden, en tusschen deze wederom het worm-wyze uytsteekzel.

Ten

Ten tweeden, de twee Olyfs-en Piramiedswyze lichaamtjens, dewelke van de Heer Vieussens beschreven en afgebeelt zyn, kan men hier bequamelyk zien, als mede de Reuk-en Gezigt-zenuwen &c.

Ten derden, De bloetvaten van deze Herssene zyn niet vervult, en daarom komt ons dit voorwerp voor, wit van couleur.

N°. LXXIX. Een glaasje met vogt, en daar in een stuk van de Herssenen, namentlyk het verwelfzel met desselfs twee alzoo genoemde armen. De twee op zy staande holligheden of groeven zyn het opperste der twee voorste Herssen-groeven: In 't agterste van dit glas komt ons nog voor een ander deel van de Herssenen, en ook van 't dunne Herssenvlies uyt een Kind, wiens bloetvaatjens vervult zyn met een roodwassige stoffe.

N°. LXXX. Een vlesje met vogt, in zig onthoudende een over langs doorgesnede Tepel van de borst van een Walvis.

Als men dit voorwerp van vooren ziet, zoo ziet men een doorntje daar in steken, 't welk ons aanwyst den Melk-canaal, dewelke niet alleen geveurt, maar ook zelfs gesazelt is.

Als men het zelve glas omkeert, zoo doen zig op, voor eerst een ingestoke doorn, en dat aan de linker zyde van 't voorwerp, aanwyzende het uyterlyke bekleetzel des Tepels, het doorntje aan de rechter zyde, wyst ons aan de zenuw-agtige Tepeltjens, dewelke ontdaan zynde, representeerenze hayrige bundelkens. Ziet hier over verders na het I. Cabinet, Tab. IV. Fig. I.

N°. LXXXI. Een droog vlesje waar in bewaart werd een zeer wit geraamte van een Muys, dewelke op een van de agterste pooten staande, schynt te danzen; tusschen desselfs agterste pooten werd gevonden een vrugt van een grote stekelige Indiaansche Vyge, die byster vol van doorntjens bezet is.

N°. LXXXII. Een vlesje met vogt waar in te zien zyn, de darmtjens van een Jong Walvisje.

N°. LXXXIII. Een vlesje met vogt waar in te zien is de Poort-ader uyt een onvoldrage vrugtje, en zyn desselfs uyteynden wonderlyk vervult en bewaart.

N°. LXXXIV. Een stuk der Herssenen uyt een Mensch, wiens schorssige zelfstandigheyd rood van couleur is, wegens het opvullen der bloet-vaten, dewelke de schorssige substantie zelfs zyn. Deze Figuur vind men afgebeelt in 't antwoord op de XII. voorgestelde Brief, Tab. XIV. Fig. II.

De VYFDE PLANK.

No. LXXXV. HEt regter Oor van een mensche Hart, wiens binnenste oppervlakte buytenwaarts van my is gewent, op dat men de vleesige stutzels beter konde zien.

Aanmerkt ondertusschen, Dat deze stutzels niet alleen op verscheyde plaatzen aan 't Oor vast zitten, maar ook in haar midden daar van zyn gescheyden, 't welk deze doorgestooke borsteltjens aanwyzen.

No. LXXXVI. Een vlesje met vogt, waar in te zien is een stuk of moote van de Herssene van een Mensch, wiens schorssige zelfstandigheid wegens het opvullen der bloet-vaatjens rood vorkomt.

Aanmerkt, Dat men in 't mergagtige wezen hier ook een schorsig wezen vind.

No. LXXXVII. Een droog vlesje in zig onthoudende Slag-aderlyke takken, die met een rood-wassige stoffe zyn opgevult; op den grond van dit vlesje vind men een wit geraamte van een Muys, in een zeltzaame postuur gestelt zynde.

No. LXXXVIII. Een vlesje in wiens vogt bewaart werd een stuk van de Colyk-darm van een mensch, met desselfs blinde-darm en worm-wyze uytsteekzel: dit voorwerp verbeelt nog levendig te zyn.

No. LXXXIX. De Neus van een mensch in een vogt bewaart, waar in te zien zyn desselfs kraak-beenige verdeeltheden, die niet vyf in getal zyn, gelyk de Autheuren schryven, maar agt. Ziet het antwoord op de VIII. voorgestelde brief, Tab. IX. Fig. V.

No. XC. Een Zaad-bal van een Mensch, wiens schee-Vlies geopend zynde, de bereydende Vaten gezien konnen werden.

Aanmerkt ook, dat door het buytenste van 't gezeyde Vlies zeer veel opgevulde Bloet-vaten loopen, ook ziet men hier het opschortendt Spiertje, 't welk witagtig hier nu voorkomt, om dat desselfs vaatjens niet opgevult zyn.

No. XCI. Een vles met vogt, en daar in twee Miltjens van Jong geboore Kindertjens, welkers bloet-vaten, die de Milt maken, opgevult zyn met een rood-wassige stoffe. Aan deze Milten zitten de Maag-kussekens nog vast, die om dezelve reede zeer rood couleurig zyn.

No. XCII. De helft van een mensche Neus, zeer levendig van couleur, in wiens vleugel het teken van een kinder pokje is gebleven, het welk een Sterretje komt te verbeelden.

Aan-

Aanmerkt ten eersten, Dat men in 't vel, ontbloot zynde van 't oppervelleke, tweederhande zweet-gaatjens zien kan, namentlyk groote en kleene Des Voorlips ruyge gesteltheyd vertoont zich hier ook, om dat desselfs bekleetzel niet weg-genomen is. Ziet hier over na het IV. Cabinet.

Ten tweeden, dat in de traan-canaal een pennetje is gestooke, om het uyteynde deses canaals te konnen zien in de holte van de Neus.

No. XCIII. Een vlesje met voght, in zig onthoudende het gedarmte van een jong geboore Kindje, en zyn deze haare bloetvatjens opgevult.

No. XCIV. Een stuk van 't vel van 't Voorhoofd van een jongh geboore Kindje, met deszelfs opperste Oog-schel, levendig van couleur.

Aanmerkt, dat aan de uyterste omtrek hier gezien werden alle die mondekens, waar door een vogt passeert, 't welk het uyterste der Oog-schellen te bestryken.

No. XCV. Het aengezigt van een jong geboore Kindje, zeer levendig van couleur, rondt om 't zelve zyn gelegen de opgevulde Slag-aderen van 't dunne Hersſenvlies.

No. XCVI. Een droog vlesje, en daar in een stuk van 't vel tot leer bereid, en in draden uytgerafelt.

No. XCVII. Een vlesje met vogt, waar in gezien werd een stuk van des Longs Slag-ader zeer konstig opgevult met een waschagtige stoffe.

No. XCVIII. Het Agterbreyn van een kleen Kindje, op dezelve wyze geconserveert.

No. XCIX. Een menschen Oog met deszelfs Oog-schellen; op dat het Oog zyn rondigheyd zoude behouden, is 't zelve opgevult.

No. C. Een droog glaasje, en daar in het Kloot-zakxke van een mensch, 't zelve is opgeblasen, en opgesnede, op dat men bequamelyk zoude konnen zien deszelfs tusschen-scheydzel, als mede de celluleuze gesteltheyd van 't vlies *Dartos.* Ziet deszelfs Figuur in 't antwoord op de I. voorgestelde Brief. Fig. I. Tab. I.

No. CI. Een stuk van een omgekeerde Kronkel darm uyt een Kind, om de rimpels, de alzoo genoemde klieren, het Fluweele vlies, en zweetgaatjens, die een zeef verbeelden, bequamelyk te konnen zien.

No CII. Een droog glas met een stuk van de Colyk-darm, met deszelfs Blinde-darm, worm-wyze uytsteekzel, en een gedeelte van de Bogtige darm.

Aanmerkt, Dat het Klap-vlies of Klap-vliezen van de Colykdarm hier bequaam konnen gezien werden; het zelve is genomen uyt een Jonge.

No. CIII. De helft van een Nier, na de lengte doorgesnede, op dat

men deszelfs inwendige gesteltheyd zoude konnen zien; hier van is gehandelt in de voorgaande Cabinets beschryvingh.

No. CIV. Een geopende Blaas uyt een mensch, waar in te zien is des zelfs ongelyke binnenste oppervlakte een vinger dik te zyn, veroorzaakt door een steen, die men in de Blaas gevonden heeft.

N o. CV. Een droog vlesje, waar in gezien werden de geraamtens van twee Muyzen, die zeer curieus toebereyt zyn, een van de zelve hout in zyn linker poot de staart van een Aal, dewelke zoo toebereyt is, dat men niet alleen de graaten, maar ook de onderlinge vereeninge der vinnen zeer curieus zien kan.

No. CVI. Het Maagje van een jong-geboore Kindje, met deszelfs twaalf vingerige darm, in een vogt: deszelfs Slagaderkens zyn tot de uyterste uyteynden vervult.

No. CVII. Het vlies *Chorion* met deszelfs Moer-koekjens, een spelde hoofd in groote niet overtreffende, uyt een Zogh of Varken; des zelfs bloetvatjens zyn zeer volmaakt opgevult.

DE GROTE LAADE

onder dit vyfde

CABINET

Onthout in zig verscheyde cederen vierkante kistjens of doozen.

In de I. dezer werd gevonden een Doods-hoofdje van een jong Kind, 't welk ons zeer fraay voorkomt, en is 't zelve in twee deelen verdeelt. In de holte van 't bovenste deel, ziet men het harde Herszen-vlies, met deszelfs bloet-vaten die zeer konstig opgevult zyn.

Aanmerkt ten eersten, Dat de Zeyzen-wyze groeve opengebleven is, zoo dat deszelfs wezen zeer distinct gezien kan werden.

Ten tweeden, Dat het vliesje, 't welk *Fontanella* heet, natuurlyker wyse gespannen staat, zonder eenige rimpels.

In het ander, of onderste deel van dit Doods-hoofdje, kan men dese navolgende zaaken zien.

Ten eersten, dat Het bekleetzel van 't verhemelte rood is, wegens haar opgevulde bloetvaatjens.

Ten tweede, dat beyde de Trommel-vlieskens zeer rood zyn, wegens haar opgevulde Slag-aderkens.

Ten derde, Dat het Agterhoofds-been, in die tyd bestaat uyt vier beenderkens.

Ten vierden, ziet men hier, dat 't onderste Kaakebeen, 't welk uyt 2 stukken bestaat, door een vliesigh en Kraak-beenig toedoen gemeenelyk vereenigt zynde, hier nog een overtollig beentje bezit, 't welk tusschen de gezeyde vereeniging werd gevonden.

In het II. Cedere KASJE werden gevonden de Zaad-blaaskens uyt een Hengst, dewelke zeer aardig twee Gal-blaaskens uyt een mensch verbeelden, dewylze gants geen cellekens hebben.

In het III. werden gevonden voor eerst het binnenste vlies van de Lyfmoeder van een Koe, getekent met Lett. A. In dese ziet men die uytpuylentheden, dewelke altoos gevonden werden in zwanger-gaande Koeyen, deze werden van zommige *Cotyledones* geheeten, van andere ook hoewel t'onregt, het tweede deel van de Moer-koekjens.

De Moer-koek als Moer-koek kan in geen twee deelen verdeelt werden, om dat zy eygentlyk een deel is van de vrugt, en niet des Lyf-moeders; maar dat uytpuylend deel van de Lyf-moeder is niet anders als een uytbotting of uytzetting des Lyf-moeders, geduurende het zwanger-gaan, die haar op die plaatze laat vinden, daar de Moer-koekjens met haar vereenigt werden: en dese *Cotyledones* of uytbottinge des Lyf-moeders hebben veele zeer diepe holletjens, waar in haar komen te zetten de penceelwyze bloet-vaten die de Moer-koekjens eygentlyk constitueeren; en hoewel men in de Vrouwen die veelheyd van zoodanige uytpuylentheden des Lyf-moeders niet vind, geduurende het swanger gaan, zoo is 't evenwel dat ik bevonden heb, dat ter plaatze daar de Moer-koek zigh vast maakt aan de Lyf-moeder, ook een uytpuylentheyd gevonden werd in de Lyfmoeder.

Aanmerkt ook, dat dit binnenste vlies des Lyf-moeders zeer ryk is van bloetvaten, inzonderheyd ontrent die plaatze daar de Moer-koekjens haar laten vinden. Het buytenste vlies des Lyf-moeders van een Koe, getekent Lett.B, heeft ook veel bloet-vaatjens, maar dese verschillen veel van de gezeyde.

Het IV. KISTJE of vierkante Doos onthoud in zig het Net van al het vet ontbloot, verbeeldende een stuk zyde Floers.

In het V. werden gevonden twee hart gebalzemde menschen Nieren, dewelke monstreus groot zyn, en zyn der zelve bloet-vaten met een Roodwaszige stoffe vervult.

Aanmerkt ten eersten, Dat de Nier-aderen zeer ongewoon hier voortkomen uyt de Hol-ader een weynig hooger als ter plaatze, daar de Holader haar in twee Heup-takken komt te verdeelen.

Ten tweeden, zyn de twee Pis-leyders ongewoonelyk ruym, en met een Wit-waszige stoffe opgevult, en hebben in 't opvullen haare gints en weder lopende cours hier behouden.

Ten derden, Yder Nier heeft twee Niers-slag-aderen, waar van de eene uyt 't bovenste, d'andere uyt het onderste der Nieren voortkomen.

Ten vierden, ziet men hier, dat de nederdalende stronk van de groote Slag-ader van zig geeft de Maagsslag-ader, en onder deze de opperste darm-scheyls slag-ader, ook de nier-slagaderen, de onderste darm-scheyls slagader, der Lendenen slag-aderen, enz. beyde de Zaat-aderen komen hier uyt die der Nieren voort.

In het VI. vierkante KISJE vind men het Middel-rift, en deszelfs menigvuldige pezen uyt een Jonge, waar aan nog vast zitten een deel van de groote Slag-ader, 'en Harte zakxke: 't zelve is zoo toebereyt, dat men zeer bequaam de vereeniging van 't Harte zakxke met het Middel-rift zien kan.

In het VII. werd bewaard de Borst van een kleen Kind, geopent zynde, om te bequamer de lighamen der Wervel-beenderen te konnen zien, als mede het beloop der Ribben.

Aanmerkt ten eersten, Dat de tusschen-ribbige Slag-aderen niet alleen uyt de nederdaalende stronk van de groote Slag-ader voortkomen, maar ook zelfs uyt de Mam-takken, en zulkx kan men hier te bequamer zien, om dat dese vaten zyn opgevult met een Rood-waschagtige stoffe.

Ten tweeden, Dat de opperste Ribben na boven, en de onderste na beneden loopen.

Ten derden, Hoe de Slag-aderen van 't groote of Heylig-been wederzyts loopen.

In de VIII. Doos of KISJE vind men nog twee Nieren uyt een mensch, de welke vervult en hart geblalsemt zyn met een stuk van de Hol-ader, en beyde de Nieren-aderen daar aan, daarbenevens zyn 'er nog aan vast de linker Zaad-ader, voortkomende uyt de stronk des hol-aders; ook zynder de twee pis-leyders met haar bekkens, en de twee by-nieren noch aan vereenigt, dit alles kan hier gevoegelyk gezien werden.

Boven de gezeyde groote Laade werdender nog vyf wat kleender gevonden, dezelve zyn voorzien van Hoorntjens, Schulpen, en andere zaaken, die ons zoo uyt Oost- als West-Indien zyn toegezonden, waar van ik hier na misschien zal handelen.

VERKLARING

Der Figuuren van 't

VYFDE CABINET.

De EERSTE PLAAT.

De EERSTE FIGUUR

Wyst ons aan de na-geboorte van een Mensch.

A. *De oppervlakte des Moerkoeks, dewelke tegen de Lyf-moeder aanzit, en met een ruyg bekleetzel bezet is.*

B. *Het ruyg-agtige gedeelte van 't Vlies Chorion, 't welk van de Moerkoek af-hangt.*

C. *Het dunste gedeelte van 't gezeyde vlies Chorion, afgeschyde van 't dikke en ruyge gedeelte, 't welk te onregt voor het vlies Alantois werd gehouden.*

D. *Een gedeelte van de Moer-koek, 't welk ontdaan is van 't gezeyde ruyg-agtig bekleetzel, klaarlyk aanwyzende, dat deszelfs wezen niet anders is, als een t'samenstel van bloet-vaten, zonder het tussenkomen van eenige de minste zoo zeer beroemde kliertjens.*

E. *De Navel-streng.*

F. *Dat gedeelte van 't ruyge-vlies, 't welk de oppervlakte bekleet, die na de Lyf-moeder ziet, en daar mede vereenigt is.*

G. *Een gedeelte van het vlies Amnios.*

De Tweede FIGUUR

Wyst ons aan het afbeeltzel van de nageboorte van een onvoldrage, en ontrent twee maandig Schepseltje, 't welk na 't vergaan of smelten van 't Schepseltje, nog in de Lyf-moeder meer en meer is geperst en verhard geworden; en hierdoor is 't, dat het niet minder als een nageboorte komt te verbeelden.

A. *Des Moer-koekjes uyterlyk wezen.*

B. *Een opening van my door de schaar gemaakt, om in de holligheyd te konne zien.*

C. *Een gedeelte van 't geronne bloed, 't welk in de inwendigen hals van de Lyfmoeder heeft gezeten, en zig hier als een steeltje opdoet.*

Aanmerkt ondertussen, dat het Schepseltje van die ouderdom vernietigt of gesmolten zynde, het Moer-koekje en vliezen met veel bloed gemeenlyk bezet zyn, waar door de nageboorte veel grooter en dikker schynt te weezen, als zy in der daad is.

De TWEEDE PLAAT.

De Eerste FIGUUR

Stelt ons voor oogen het afgezaagt Hooft van een Dye-been.

A. *Het gladde, en uyterlyke deel, 't welk met kraakbeen bekorst is.*

B. *Het inwendige Sponcieusbeenige gedeelte.*

C. *Het buytenste en groevige deel, met geen kraakbeen omvangen.*

D. *De uyterlyke vastbeenige schille des beens, dewelke zeer gering zynde, aan de eene zyde naulyks te zien is.*

De Tweede FIGUUR

Wyst ons aan het bovenste gedeelte van 't Dyebeen van een Jong, dog volwassen Perzoon, 't welk van de twee Trochanteres, of alzoo genaamde uytwassen, (die ik Bastaart-uytwassen noeme) ontbloot is.

A. *Het afgezaagde gedeelte van 't gezeyde been.*

B. *Het kleenste uytsteekzel, waar van door 't koken de kleene Trochanter afgeweken is.*

C. *De hals van 't Dyebeen, waar van het Hooft is afgezaagt, om alzoo het inwendige Sponcieus-beenig wezen, als mede de dunheyd van de vastbeenige en uytwendige schille te konnen zien.*

D. *De gezeyde beenige schille, die aan de eene zyde byster dun is, en oorzake geeft tot het ligt breken des beens op die plaatse.*

E. *De Sponcieuse beenigheyd van den hals van dit been,*

De Derde FIGUUR

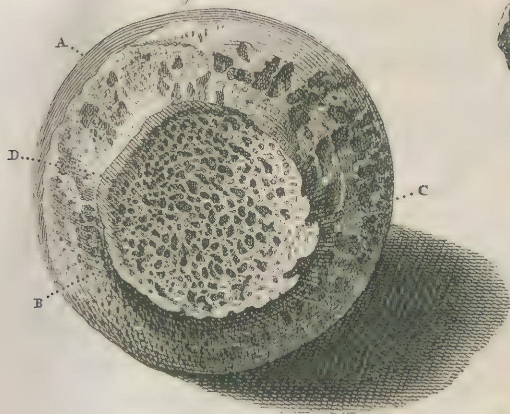
Verbeelt de kleene Trochanter, die door het koken van 't waare deel des Dyebeens is afgeweken.

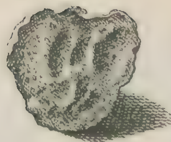
De Vierde FIGUUR

Wyst aan het bovenste gedeelte van de Herssen-panne van een kleyn Kind, in wiens holte nog vast zit het harde Herssen-vlies, met deszelfs slagaderen, die met een rootwassige stoffe opgevult zyn.

B. *De*

THES. V.
TAB: I.
Fig: 3.
D
E
A
F
B
C
G
Fig. 4.
C
B
A
C. Huijberts. ad vivum sculpsit.
Neerd. Taf. 90.

4.

C
A
B
E
D

Neerd. Taf. 91.

A. de Blois, ad viv. delin. et sculp.

A. *Een gedeelte van de buytenste oppervlakte van de Herssenpanne.*

B. *De Cours dezer Slagaderen door het harde Herssenvlies.*

C. *Derzelver cours langs de zyde van 't Zeysen-wyze uytsteekzel onder de Fontanella.*

D. *De Groeve van den Zeysen-wyze uytsteek.*

E. *De Zeyse.*

In De DERDE PLAAT

Werden vier Figuuren gevonden, waar van de

De Eerste FIGUUR

Ons vertoont een gedeelte van de Staart, en Heylig been van een kindt, als mede een deel van het lighaam van het laatste Wervelbeen van de Lendenen; dit alles werd in twee deelen na de lengte verdeelt zynde, op zyde gezien.

A. *Een gedeelte van 't lighaam van het laaste wervelbeen van de Lendenen.*

B. *Het uytwendig en Sponcieus-beenige gedeelte.*

C. *De holte tusschen het lighaam van het laaste Wervel-been der Lendenen, en 't eerste van 't Heilig been.*

D. *De spatien tussen de Lighamen der Wervel-beenderen van 't Heyligbeen, dewelke ook wel eenigzints holligheden verbeelden, egter geen holligheden zyn, ziet men ook datze van boven af successivelyk minder en minder daar na gelyken.*

De Tweede FIGUUR

Letter A. *Vertoont een gedeelte van de Rugge-graat van een jong Kint, 't welk in twee deelen na de lengte gescheyden is, en zydelings kan gezien werden.*

Letter B. B. *De inwendige sponcieus-beenige substantie der Wervelbeenderen.*

C. C. *De holligheden, die men tusschen de lighamen der Wervel-beenderen vint.*

D. *Een gedeelte van 't ruggemerg.*

E. *Deszelfs bekleetzel, 't welk met het harde Herssen-vlies een contінueel lighaam is.*

F. F. *De Kraakbeenige, en Doorn-agtige uitsteken.*

De Derde FIGUUR

Letter A. *Vertoond ons het Lighaam van een Wervel-been des Ruggegraats apart.*

B. *De Mootwyze Banden tusschen de lighaamen der Wervel-beenderen geplaast.*

In de Vierde FIGUUR

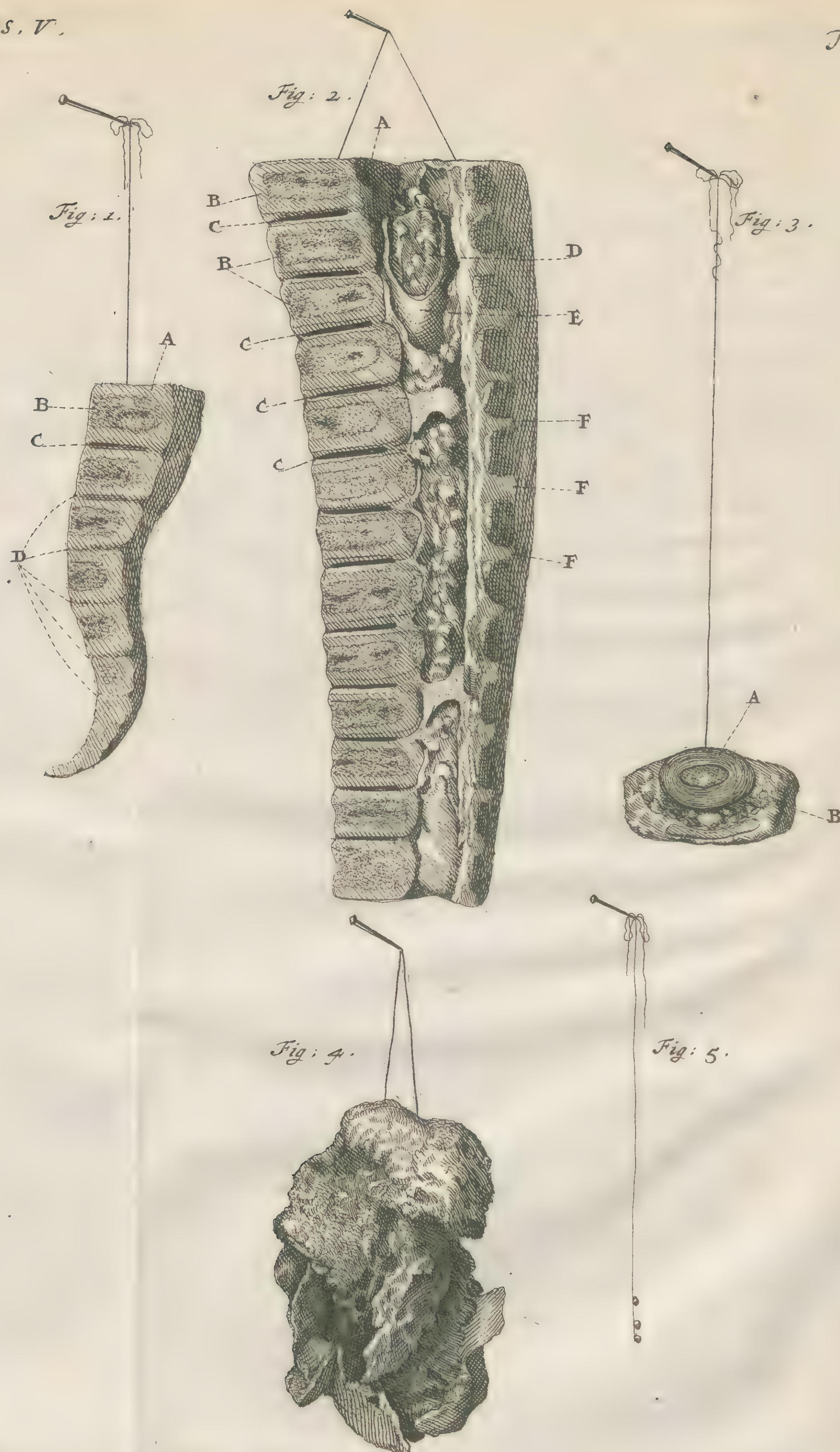
Werd verbeeld een gedeelte van een ontaarde Voorvoet, wiens substantie veel zagter als been is geworden, wegens een voorgaande Wint-doorn (Spina Ventosa). Alle deze Kooten zyn tot een Lighaam geworden, en als in een gesmolten.

De Vyfde FIGUUR

Vertoont ons drie beentjes of steentjes in het Pynappels-kliertje (Glandula Pinealis) van een Mensch gevonden; deze hangen aan een hayrtje.

E Y N D E.

HET

C. Huÿberts, Neerd. Taf. 92. ad vivum; sculp

HET SESDE
ANATOMISCH
CABINET
VAN
FREDERIK RUYSCH,

Med. Doct. Hoog-Leeraar in de Ontleed en Kruidkunde: Medelit in de Keyserlyke Academie in Duytschland, en van de Koninklyke Maatschappye der Geleerde in Engelandt en Vrankryk.

BEMINDE LEESER.

DEwyl nu het Sesde Cabinet in 't light is gekomen, waar in, als mede in voorgaande, en volgende zaken werden gevonden, dewelke waarlyk als nieuwigheden te houden, en aanmerkens waardig zyn: Zo is myn voornemen private Collegien ten mynen Huyse daar over te houden, en dat 't gehele Jaar door, sonder ophouden, van twaalf tot een of half twee uuren. In dit Collegie sal ik alle partyen, ja ook alle de kleenste deeltjens van 's menschen Lighaam aanwysen, die voor 't grootste gedeelte, in een seer heldere voght gehangen zyn, waar door veele zaken klaarder kunnen werden gezien, als buyten de Voght, gedrooght en hard gemaakt zynde. Dewyl eghter eenige zaken bequamer gesien kunnen werden, na datse verhart en droogh gemaakt zyn, zal ik die, in Doosen en Kasjens bewaart werdende, ook aanwysen, over alles een kleen discours voerende. Nadien nu onder alle dese toebereytselen veele buyten haar plaatse zyn genomen; zal ik daar toe een Lighaam nemen, om deselve in haar natuurlyke plaatse aan te wysen; ook is myn meeninge een reys of twee wat te Anatomiseren in 't lighaam zelfs, voor die geene, dewelke begeerigh zyn, de handelingh daar van te zien. Dit alles verrigt zynde, soo is de meninghe over te gaan, (voor die gene die nog tyt overigh hebben, en haar verblyf nogh wat kunnen verlengen,) tot het vertoonen van de viervoetige Dieren, Vissen, Hoorens, Schelpen, Capellen, Vogels, en veele Zee-zaken, die al te samen voor 't meerendeel, uyt Oost en West-Indien overgebraght zyn, en zyn dese soo groot in getale, dat ik van die zaken, ontrent de 1500 Vlessen vergadert hebbe, uytgenomen die gedrooght zynde in Doosen en Kasjens werden bewaart: soo dat 'er al vry veel tyds vereyst werd voor die geene, dewelke alles met een naukeurig oogh willen besien, en zal ik daar toe nemen alle dag een uur, en dat van 12 tot een of half twee uuren. Die zaken nu, die het 's menschen lighaam betreffen, en in 16 Cabinetten opgeslooten zyn, dese meene ik in vier of vyf weken af te zullen doen.

VOOR-

VOORLOPER

Van het Sesde

ANATOMISCH CABINET,

Van den Professor

FREDERIK RUYSCH,

W*Aar in aangewesen word, dat geensints den Professor Vieussens, maar ik, de eerste uitvinder van verscheyde nieuwigheden ben, die hy in syn tractaat, 't welk den naam draaght van een* Nieuwe stelling der bloetvaten in s' menschen lighaam, *heeft laten invloeyen. Na dat ik van nu ontrent over* 14 *Jaaren uytgevonden hebbe een nieuwe manier van ontleden, prepareren, en vertoonen, waar door de partyen, ja de allerkleenste deeltjens van 's menschen lighaam zeer klaar voor ons gesigt gebragt worden, en zonder welke ik meene, dat zulks te doen, onmogelyk is.*

In 't Jaar 1696 *heb ik begonnen met het uytgeven van eenige brieven, die my vraags-wyse wierden voorgestelt met hare antwoorden, en daar toe dienende Figuuren; in deselve werden zeer veele nieuwe, en van my uytgevonde zaken verhandelt, nadien ik doenmaals een methode uytgevonden had, waar door de lighaamen der menschen na haar dood, als weder levendig ons voor oogen komen, gelyk van een yder werd getuygt, die my dies wegen dagelyks komen besoeken, en 't zelve komen te zien: onder dewelke ook is geweest den Eerwaardige Heer Papin, doenmaals uyt Oost-Indien gekomen zynde, dewelke op dese myne lighaamen verscheyde Latynse vaarsen maakte, onder dewelke dit in 't Neerduyts overgeset, ook gevonden werd,*

Hoogleeraar Ruysch, uw konst, doet 't doode Kind
Herleven, en ons nutte Leering geven,
Ook zonder tong. Het spook dat all' verslind.
Begind dus voor sig selven ook te beeven.

Daar en boven was het doenmaals geensints gebruykelyk, dat de Professoren, in de Anatomie eenige geprepareerde zaaken in een voghtigheyd hangende, medebragten, om die dan daar nevens te vertoonen; gelyk ik doenmaals begon te doen: want ik meende, dat de Anatomische vertooningen, dewelke geschieden in vers afgestorvene menschen, niet zoo bequaam waren, alsmen die niet doet versellen met geprepareerde zaken, in een vogt opgehangen zynde: en alzoo heb ik eenige reysen, ontleedkundige vertooningen gedaan in de lighaamen van Jongelingen lange Jaaren na haar dood, gelyk zulks blykt uyt de gedrukte bekentmakingen, waar onder ook dese volgende is geweest.

BEKENTMAKINGH.

Beminde Leser. &c.

NAdien myn gewoonte is, alle Jaaren een of twee publyke ontledingen te doen, en een geheel Jaar geen gelegentheyd heb konnen krygen, om 't zelve in een vers afgestorve mensch te verrigten; zoo is myn voornemen, den eerste Dingsdag van de Maand Augustus, een aanvangh te neemen, met een publyke ontleding, op het Theatrum Anatomicum, en dat in deselfde lyken der drie Jongelingen, dewelke nu ontrent 10 Jaaren geleden, gestorven, en in het Jaar 1695. in July, en 1696. in October, publyk vertoont zyn.

Dese geseyde Lighaamen hebben haare natuurlyke gestaltenisse, door onse konst weder gekregen, die sy hadden, wanneer sy nogh leefden, en wat meer is, dezelve zyn van tyd tot tyd nogh meer en meer opgeheldert, gelyk zulkx dan zal konnen gesien werden.

De eerste deser verbeelt een slapende Jongeling, schoon en welgemaakt van tronie, met rode wangen en lippen, effen van vel, zonder rimpels, en dat alles zonder eenigh blanketzel of verwe besmeet te zyn, gelyk zulks gebleeken is in 't Jaar 1696, wanneer ik op 't versoek van zeker Heer, dese zyn tronie met Zand, Zout, Zeep, water en een doek, byna tot ontvellingh toe, sterk vreef, in 't byzyn van alle die geene, dewelke de geseyde Anatomie met haare præsentie vereerden.

Desselfs Herssene, Maagh, Darmen, Lever, Milt, Nieren, Hart, Longh en andere ingewanden zyn nogh zoo fris en wel gestelt, datze in 't aansien die van veele levendige menschen overtreffen.

Dit

Dit Lighaam is myn voornemen na gewoonte aangekleet te vertoonen, zonder 't zelve te ontleden, en zoo ongeschonden te bewaren.

Het tweede in tegendeel, is van my inde geseyde Jaaren publyk ontleet, desselfs Spieren gescheyden, en zoo vertoont.

Het derde heb ik zoodanig ontleed, dat ik yder deel apart konde vertoonen, ten eynde die geene, dewelke wat verre afstonden, yder deel wat nader toegerykt kost worden.

Omtrent dese gezeyde lighaamen staat te considereeren, dat alles in haar veel klaarder, distincter, en netter zal werden vertoont en gesien, als wel mogelyk is te doen in een vers afgestorve mensche: nadien het meer als kennelyk is, dat alles wat in een mensch uyterlyk aangenaam is voor 't oog, door 't sterven weg genomen werd, en van wesen verandert en alsoo mede is 't, dat de inwendige partyen van haar natuurlyke gestalte ook veel verliesen, ja de allersubtielste deeltjens haar voor onse oogen verbergen.

Nu door dese van ons uytgevonde konst, werd aan de afgestorvene Lighaamen haar natuurlyk wezen zoodanig wedergegeven, dat mense van een levendig en slapend mensch niet kan onderscheyden, zynde alle de Leedematen, die in afgestorvene styf en onbeweeglyk zyn, in dese zoo beweeglyk, als in een levendig mensche.

Daarenboven geven de dooden wel haast een onaangename reuk van haar; dese in tegendeel zyn aangenaam van reuk.

In dese Anatomische verhandeling is myn voornemen niet alles in die ordre te verrigten, gelyk men gewoon is te doen, maar zal deselve houden als een nalesing van myne voorgaande Anatomische demonstratien, en in deselve veele zaaken die van andere genegligeert syn, als mede eenige nieuwigheden, aanwysen.

Ten Eerste, is myn voornemen van de algemeene deksels of bekleetzels van 't lighaam te beginnen, en by die gelegentheyd ook te vertoonen het bekleetzel van de Voorlippen, 't welk nog voor een Oppervelleke, nog voor Vel, gehouden kan werden, nadien daar ter plaatze geen vel te vinden is. Dit aangewesen zynde, zal ik de waare selfstandigheyd der Voorlippen selfs vertoonen, dewelke ik voor drie Jaaren uytgevonden, en in de beschryving van myn derde Cabinet met Fig: afgebeelt hebbe, 't welk ons zal ontdecken, wat de oorzaake is, dat qualyk gesteldt, of van haar bekleetzel beroofde Voorlippen, zoo veel pyns verwecken.

Ten tweede, Meen ik de borsten te vertoonen, en nadien die van dese Jongelingen te kleen zyn, om alles 't geen in de Borsten te zien is, aan te wysen, zoo is 't voorneemen tot meerder verklaaringe, verscheyde

Borsten van afgestorve Mannen, Vrouwen, zoo van swanger gaande, als van soogs zynde, ook van Jong geboore kinderen, en een stuk van een Walvis Borst, als mede een van een Koeje uyer mede te brengen.

Ten derde, Zal van my aangewesen werden het onderscheyd van deser en geener bloetvaten uyteynden, niet alleen ten opsigte van haaren loop, maar ook wegens haare selfstandigheyd, waar aan de Ontleders niet gedagt hebben.

Ten vierde, De Vereeniginge der uyteynden der Slag-aderen van de Nieren met der selver Pis-canaaltjens, mede in 't derde Cabinet afgebeelt.

Ten vyfde, Dat men te vergeefs eenige gaten in een welgestelt Net van een mensch soekt.

Ten zesde, is myn voornemen te vertoonen die seldsaame en Wormwyse cours der bloetvaten, die het grootste gedeelte van de Nieren uytmaken, gelyk in 't derde Cabinet ook afgebeelt is, als mede

Ten zevende, Dat des Levers en Milts selfsstandigheyt uyt loutere bloetvaten, en geen klieren haar bestaan heeft.

Ten agste, Datter geen van de Vliesen der Darmen meer voorsien is van Bloet-vaten als wel het Zenuagtige vlies, 't welk daar van als doorzaeyt is, en dat van wegen de alzoo genoemde Darm-kliertjens, dewelke haar bestaan in dit vlies, uit der bloetvaatjens uyteynden, krygen.

Ten negende, De Manier en wyse, hoe men alle de vier vliesen der Darmen op 't bequaamst voor oogen stellen kan, om yders wesen distinctelyke te zien.

Ten tiende, Dat de Poort-ader veel meer tacken en tackjens heeft, als de Hol-ader, voor zoo veel als de Hol-ader zig door de Lever verspreyt of liever voor zoo veelse de Lever helpt maken, en dat zulx aanmerkens waardig is, zal niemand meene ik, tegen spreken.

Ten elfde, Op wat wyze men de gemeenschap van de holte van het derde paar Beenderen van de opperste kaak, met dat van de Neus wederzyts best kan aanwysen, alsmede de gemeenschap van die Canalen, dewelke van 't verhemelte des Monds, na het werktuyg van 't gehoor loopen: ook de communicatie van de holte, die men onder de Paarde-zaal vind, met de holligheyt van de Neus.

Ten twaalfde, Zoo is myn voornemen dese demonstratien te vermengen met eenige Chirurgicaale operatien; onder andere zullen wy een gebrooke been herstellen, verbinden, en by die occasie eenige seltzaamheden ontrent het scheen-been vertonen, als daar zyn,

Een Scheenbeen, wiens binnenste tafel in de gedaante van een holle pyp, na een voorgaande caries geheel en al van de natuur uyt geworpen is, de groote van anderhalve vinger lang, waar van, zoo my berigt is,

de

de Hr. Proff: du Verne ook een exempel voorgekomen is.

Een scheenbeen daar gants geen holte in te zien is.

Een dat men buygen kan als een ryske enz. enz.

Hoe men beyde de tafels van 't scheenbeen op 't klaarste vertoonen kan.

De manier en wyse om de bloetvatjens die door het vlies loopen, 't welk binnen in 't scheen en dyebeen gevonden werd, best kan aanwyzen.

Met dese demonstratien ben ik van meening een aanvang te nemen, gelyk hier voore gesegt is, de Eerste Dingsdag van de maand Augustus 1703 ten 3 uuren, op 't Theatrum Anatomicum, en zulks tweemaal des weeks vervolgen, namelyk Dingsdags en Vrydags, en dat in de Nederlandsche en ook Latynsche Tale, na vereysch van zaken. Waar toe alle Liefhebbers van de geseyde Konst worden genodigt van.

FREDERICUS RUYSCH,
Professor, en van de
Overluyden van 't Chirurgyns Gild.

Hier na zoo heb ik myne geprepareerde en geconserveerde stukken openbaar beginnen te maken, by manier van beschryvinge der Anatomische Cabinetten, waar in de selve bewaard worden, en hebbe daar ook zeer veele Figuuren ingevoegt, dewelke na 't leven zyn gemaakt; nu dese Cabinetten of kassen zyn XVI in 't getal, waar van 'er al Vyf uyt gegeven zyn, en nadien 'er veel tyds vereyst werd, om dit werk tot perfectie te brengen en ondertusschen dagelyks vele menschen deze zaken komen zien, waar door haar gelegentheit gegeven wort, om 't een of 't ander ziende te vragen, aan te tekenen, en anderen daar over te schryven, 't gene zy zien en horen.

Hier door is 't ook niet te verwonderen, dat zommige myne uytvindingen voor de haare komen te debiteeren, en zulks is my niet alleen gebeurt wegens zaken, die ik noch niet had beschreven, maar ook zelfs van die geene, de welke al voor eenige Jaaren van my zyn beschreven, met Figuuren afgebeelt, en met den druk bekent gemaakt, gelyk ik nu weder zie gedaan te zyn van de Heeren Reymond Vieussens, Medicyn Mr. te Mompelliers, en Dr. Hovius te Enkhuysen.

De Eerste deser heeft onlangs een tractaatje in 't ligt gebragt, wiens titul is een Nieuwe stelling der bloetvaten van 's menschen lighaam; *in 't zelve zie ik, dat hy zich toeschryft, de uytvinding van verscheyde zaken, die van my eerst uytgevonden, ook voor eenige Jaaren beschreven,*

ven, en met Figuuren afgebeelt zynde, wereltkundig zyn gemaakt.

Onder alle nieuwigheden die ik in 40 Jaaren uytgevonden, en in't ligt gebragt heb, is'er geen van meerder belang, als dat van de ſchorſſige ſubſtantie der herſſene, dewelke te onregt gehouden werd voor een waare t'zamenſtel van kliertjens, gelyk zy die daar voor niet alleen hielden, maar hebbenze ook als kliertjens afgebeeld, daar dezelve van my gevonden is te beſtaan uyt loutere bloedvaatjens.

Wanneer ik in 't Jaar 1698. de manier uytgevonden had, waar door zulks klaar bleek, is de Heer Michiel Erneſtus Etmullerus, die niet minder geleert, als curieus is, in 't onderzoeken van Anatomiſche zaaken, my dikmaals komen bezoeken, om myne toebereytzelen te zien, onder dewelke geen een was, waar over hy meer zig verwonderde, als wel over deze dons Slag-aderen van de ſchorſſe der herſſene, met regt alzo genaamt, nadien zy zo fyn zyn als dons, waar uyt de gezeyde ſchorſſe is beſtaande: ja de gezeyde Heer, dit (als verbaaſt) ziende, raade my dit wereldkundig te maken, als zynde een zaak van groot belang, weshalven hy my een voorſtellender-wyze brief ſchreef, in 't Jaar 1699, die men nevens het antwoord nog te koop vind, en met Figuuren verrykt, by de Janſſoons van Waesberge, Boekverkoopers op 't Water.

Na dat den gezeyde Heer Etmullerus, in den brief verhaalt had, wat'er gezeyt was van andere wegens het alzoo gewaande klierig weezen van de ſchorſſige ſubſtantie der Herſſene, en getoont had, datze gezamentlyk daar in overeen quamen, zelfs de Heer Vieuſſens niet uytgezondert, die van't zelve gevoelen was, vermaande hy my, met deze woorden; Weshalven verzoeke ik, dat gy deze waare geſtelteniſſe van de ſchorſſe der Herſſene wilt bekent maken, deſſelfs wezen afbeelden, en zyn gebruyk aanwyzen.

Ik ben niet alleen verwondert, dat de Heer Vieuſſens deze myne geſchriften, zoo hy zeyt, niet gelezen, ook nooyt van iemand zulks verſtaan heeft, dat ik in die tyd zulks al wereldkundig gemaakt had, maar ik verwonder my veel meer, dat hy na myne uytgegeve ontdekking, zyne eerſte ſtelling van een klierig wezen verwerpende, myne voetſtappen van agter na gaat, gelyk zulks blykt uyt zyn beſchryving van de Zenuwen in 't X. Capittel, alwaar hy dusdanig ſchryft:

De Herſſene beſtaat uyt twee verſcheyde zelfsſtandigheden, namentlyk grauwe en witte. De grauwe ſubſtantie, 't zy men dezelve in zyn natuurlyke ſtaat beſchouwt, of na dat men ze in water of in Olie gekookt heeft, zoo is die egter zagter als wel de witte, en als men ze accuraat met vergroot-glazen ziet, zoo bevint men dezelve uyt ontallyke aaneengevoegde bolle-

bollekens te bestaan, dewelke eenigsints ovaal van Figuur zyn: zoo dat dezelve zeer wel komt te verbeelden een lighaam dat van geconglomeerde kliertjens zyn bestaan heeft. Nu deze kliertjens perssen den een den ander, waar door zy stompe hoeken krygen, gelyk van de wel-geoeffende Heer Malpighius aangemerkt is, waar van d'eene van d'anderen onderscheyden is, door byna gelyke tusschen scheydingen, en werd dit door dese ervarentheid bevestigt, namentlyk, wanneer men swart gemaakte Brandewyn komt te gieten op de schorsige substantie der herssenen, die men gekookt en van 't dunne herssenvlies heeft ontbloot, welke swart gemaakte Brandewyn zig dan zodanig komt te voegen in die tusschenscheytzelen der kliertjens, dat na een sagte afvaging met wat Boom-wol, ontallyke deeltjens, de geseyde tusschenscheytzelen bezittende, en de gezeyde kliertjens vertonende, zonder vergrootglazen ligtelyk konnen ontdekt en gezien werden, 't welk ons zoo niet zoude voorkomen, indien de schorssige substantie van zodanige deeltjens bestond, dewelke niet over een quamen met een ovale of lang en ronde Figuuren.

Ziet beminde Leser, 't geen eertyds ACCURAAT *gesien wierd, zoo hy zelfs zeyt, na het kooken der herssenen in Oly, 't geen eertyts* SEER WEL *een klierig wezen vertoonde, en 't geen* LIGTELYK *door vergrootglasen wierd ontdekt, namentlyk, de schorssige substantie der herssenen een klierig wesen te zyn, dat word nu, na myne uytvinding, van de Hr. Vieussens gehouden voor vaatjens: en alzoo is 't, dat de* ACCURATE *beschouwing en de* LIGTE *ontdekking dezer zaaken, zoo ligt een keer komen te neemen by de gezeyde Heer Vieussens, na dat hy nu al weer op dezelve wyze de Herssenen vyf uuren in de Oly komt te k.-ken; maar het zal ons veel* LIGTER *zyn, deze zaaken wel overwoogen zynde, te oordeelen, dat de bereydingen die door het koken in Oly geschieden, gants en gaar onnut, ja t'eenemaal verwerpelyk zyn: en dat is, 't geen ik aan de Hr. Vieussens zelfs ook heb geschreven, namentlyk dat zodanig prepareeren, als onnut te verwerpen is, en dat ik de Herssenen als in staat van leven behoude, alleen maar de slag-aderen van de schorssige substantie konstig opvullende, met een roodwassige stoffe in plaats van bloed, tot dat ik vertrouw de uyterste uyteynden vervult te zyn, na dit doen, zoo sny ik een stuk van de Herssene, en hang het zelve aan een hayrtje des hoofds in een zeer heldere vogt, en zoo vertoon ik de gezeyde schorsse of schorssige substantie alleen te bestaan uyt loutere bloedvaatjens, en wel inzonderheyt uyt donsige slag-aderkens, en geensints uyt ingebeelde kliertjens.*

Nu dit zegge ik niet alleen, maar ik doe zulks zien, en dat niet alleen

door vergrootglazen, maar ook zonder dezelve: tot meerder verzeekering zoo bewaare, en vertoon ik ontallyke veel van zoodanige ſtukken t'mynen huyze.

Zoo dra my deſſelfs Tractaat ter hand geſteld wierd, zoo heb ik hem, gelyk gezegt is, een brief laten toekomen; in de welke ik hem toonde, dat niet hy, maar ik de uytvinder ben, van die zaaken, die hy voor de zyne uytgeeft, en dat zulks ook blykt uyt myn ſchriften, als mede uyt de Leypſiger verhandelingen (Acta Lipſienſia.)

In deszelfs antwoord verontſchuldigt hy hem, zeggende, dat hy niet heeft geweeten, dat ik die zaken al over veele Jaaren heb uytgevonden, ook dat hy de Leypſiger verhandelingen niet heeft gelezen: derhalven zoo heb ik hem wederom voor de tweedemaal een brief laten toekomen, en verzogt, niet te willen weygeren my te houden voor de eerſte uytvinder, en dat niet alleen wegens de gezeyde Schorsſe der hersſene, maar ook zelfs rakende de immediate vereeniging van de ſlag-aders der Nieren, met die van de Pis-canaaltjens, gelyk zulks blykt uyt de beſchryving van myn Cabinet, in 't Jaar 1701. gedrukt, alwaar dit volgende gevonden werd; Ik heb ook Nieren, welkers Pis-canaaltjens allegader gevult zyn geworden na het vervullen van de Niers-ſlag-aderen: waar van hier na verders zal werden gehandelt, wanneer ik (zoo God wil) het waare en wonderlyk geſtel der Nieren zal komen af te beelden.

In de beſchryving van myn III. Cabinet, uytgegeven in't Jaar 1703. vint men deze woorden: Hier en boven zoo vertoon ik ulieden de Nieren, in dewelke te zien is de continuatie der Slag-aderen met de Pis-canaaltjens van de Heer Bellinus beſchreven en afgebeelt, en zulks meene ik een onwederleggelyk argument te zyn, &c.

Daar en boven zoo heb ik dit uytgevondene publyk vertoond in't Jaar 1703. gelyk het blykt uyt de bovengemelde Bekentmaking.

Hier by komt nog die groote, van my uytgevondene ontdekking, wegens het bekleetzel des Moer-koeks ſuperficie, die na de Lyf-moeder ziet, of met de Lyf-moeder vereenigt is: Als mede myne uytvinding van de worm-wyze vaatjens van de Baarmoeder, van alle welke zaaken zig de Heer Vieuſſens ook als de eerſte uytvinder wil maaken, in zyn gezeyde Tractaat.

Waar over kan ſich ymand meerder verwonderen, waardige Lezer, *als dat hy my tot antwoord geeft, dat hy myne Schriften, die over veele jaaren zyn uytgegeven, en met Figuuren verſelt, niet alleen noyt heeft geſien, maar ook van niemand heeft verſtaan, dat ik die zaake vertoont of uytgegeve hebbe, zoo hy dan die niet geſien heeft, nog ook de Leypſiger*

ver-

verhandelingen (Acta Lipsiensia) *zoo hy zeyt, niet gelezen heeft, in dewelke deze en anderen van myne uytgevondene zaaken overvloedig aangetekent staan, zoo zal de Hr. Vieussens de nooyt genoeg gepresen* Physiologia Medica *van de Hr. Professor J. Goth. Bergerus in 't jaar* 1701. *uytgegeven, apparent wel gesien, en doorlesen hebben, dewelke onder andere van myne uytvindingen deze woorden ter nederstelt op 't* 118. *blad.* Indien wy de gesteltheyd der andere werktuygen, die verordineert zyn tot eenige afscheyding wat nauwer komen te bezien, zoo zullen wy die geheel anders bevinden te zyn, als men wel meenden; Onder deze is te considereren de Schorsige substantie der herssenen, die men waant te wesen, gelyk Malpighius voorgehouden heeft, een t'samenstel van klierige kerntjes of besikens, maar een naukeuriger onderzoeking leert ons dezelve geheel en al uyt ontelbaare bloetvaatjens te bestaan, dewelke door het dunne herssen-vlies, die dezelve tot een steunsel komt te verstrekken, zoodanig verspreyt werden, dat de uyteynden der slag-aderkens eyndelyk voorby de uyteynden der Aderen gekomen zynde, sappig werden, en de afgescheyde vogt aan de mergagtige draden (*Fibræ medullares*) overbrengen, en deze bloedvaatjens, waar uyt de Schorsige substantie bestaat, zyn zo fyn als dons, en konnen ook zonder merkelyke quetsing van de mergagtige substantie gescheyden werden. Nu dat die grummeltjens, dewelke haar opdoen door het kooken der herssenen in oly, of andere vogt, en van Bidloo voorgestelt werden, niet anders als uytwerkzels van de konst, en te onregt voor kliertjens gedebiteert werden, spreekt van 't selfs, ook zoo word zulks naarstig van Ruysch aangewezen. *Dit zyn de woorden van den Professor Bergerus, dewelke zulks niet zoo volkomentlyk zoude hebben voorgesteld, indien hy zulks van over veele jaaren t'mynen huyse niet hadde gesien.*

Wy zullen de Figuuren van de gezeyde schorsse zien, na vyf uuren kokens in oly, indien de Hr. Vieussens dezelve ons zal konnen voorstellen, gelyk ik gedaan hebbe, zonder de minste koking (liever destructie of vernieting) edogh zulks zal hem swaar vallen te doen, ten zy hy tot hulpe komt te gebruyken myne uytgegevene Figuuren.

Een yder kan de hersсene van een Schaap, of van een ander voorwerp in oly koken; edogh niemand zal bevinden, door dat toedoen, deze schorsse uyt dons fyne vaatjens te bestaan, aangezien ik oordeel deze manier van doen daar toe gants en gaar onnut te zyn: ja ik heb zelfs de hersсene vyf uuren lang in oly laten koken, en dat gedaan zynde, bevond ik dezelve zoo verhard te zyn, dat ik die tot pulver tusschen de vingeren kon vryven: zoo dat ik met regt durf zeggen, nooyt ymand het waare dons-fyn-

vatig gestel van de schorsse der herssene gezien te hebben, na een vyfuurig gekook in oly, gelyk zulks ook blykt uit deze bygevoegde Figuuren, die ik heb laten afbeelden, om de differentien te zien tusschen deze beide preparatien. Nadien nu het sesde Cabinet onder de Pers is, waar in veele aanmerkenswaardige zaken ter neder werden gestelt, die ik menigmaal een yder heb laten zien: zoo ben ik te raade geworden eenige der zelver hier te verhalen. Op de eerste Plaat werd gevonden een Geraamte van een Kindje, 't welk zoo groot is als een kleene vinger, van wiens regter handje aan hayrtjens drie onbevrugte eyerkens van Vrouwen afhangen.

Daar en boven werd op dezelze Plaat gevonden een Geraamte, een weynig grooter als het voorgaande, het zelve heeft in 't linker handje een hayrtje, waar aan vast gehegt is een bevrugt mensche Eytje, 't welk van my niet is opgesneden.

Nog een derde Geraamte van een schepzelke, 't welk een weinig grooter is, als het aanstonds gezeide, 't zelve draagt ook aan een hayrtje een bevrugt Eytje, 't welk opgesneden is, waar in ik niets lighamelyks heb gevonden.

Op de II. Plaat werden vyf Figuuren gevonden, waar van de eerste aanwyst, 't Geraamte van een schepselke van ontrent drie maanden dragts, wiens linker handje aan een hayrtje heeft hangen het beginzel van een mensche schepselke, de groote van een luys of latuw zaadje, van deszelfs regter handje hangt af aan een hayrtje 't beginzel van een mensche schepzelke, zoo groot als een anys-zaadje.

De II. Figuur verbeeld een mensche schepselke, zoo groot als een gepelt garste koorntje.

De III. Figuur verbeeld een mensche schepzelke, een weinig grooter als 't laast gezeyde.

De IV. al weder wat grooter.

De V. weder wat grooter, en zoo werd 'er in dezelve vervolgens grooter en grooter aangewezen: en zyn deze alle afgebeeld na de voorwerpen, zoo als tot mynent bewaart worden.

Ook werden in de beschryving van 't VI. Cabinet verbeeld de Lyfmoeders van vrouwen, waar in verscheide notable zaken aangewezen werden: Onder deze is 'er een uit een vrouw, na haar dood van my uitgesneden, dewelke in overspel van haar man betrapt, doorstoken is geworden, in wiens baarmoeders holte, als mede in haar eyerwegen, de natuur des overspeelders nog zit, en voornamelyk in de eyerwegen, die daar van nog opgevult zyn.

In de Eyerstok van de baarmoeder van een andere vrouw, kan men nog een bevrugt Ey zien zitten, &c.

Daar en boven is 't aanmerkenswaardig, dat in dit VI. Cabinet gezien

kan

kan werden, dat de uiterste uiteinden der opgevulde slag-aderen van't harte, haare rootwassige stoffe op veele plaatzen uitgang hebben gekregen, buiten haare vaatjens, en dat in de gedaante van een wolkje, zonder eenige de minste tegennatuurlyke uytspatting, gelyk ik zulks eenige reyzen heb gegetoont, en van meening ook ben naheen in Fig: af te beelden, zoo als die t'mynen huyse gezien kunnen werden; en in deze gezeide opvullinge is'er geen tegennatuurlyke uitspattinge geschiet, anders zoude het niet wolkswys, maar als kleene ronde bollekens voorkomen.

Hier uit vertrouw ik, dat het in een levendig mensche byna alzoo toegaat, namentlyk, dat'er zoo veel vogtigheid door de uiterste uiteinden der slag-aderen, in de gedaante van een damp of rook uitgevoerd werd, als nodig is tot voedinge van't herte.

Noch werdender in dit sesde Cabinet, onder de Pers zynde, veele zaken verhandelt en beschreven, dewelke t'mynen huyse met groote onkosten werden bewaart, niet alleen, ten einde alle twyfelingen weggenomen zouden werden, maar ook om over dezelve dagelykse collegien te kunnen houden, en dat niet alleen des Winters, maar ook des Somers, ja zelfs in de Honds dagen: want alles is zoodanig toebereid, dat de kleenste deeltjens van's menschen lighaam, by helder weer gezien kunnen werden.

Op dat ondertusschen den Eerw. Lezer zien mogte wat dat'er zy van de ware structuur der Nieren, zoo ben ik te rade geworden in deze Voorloper van't sesde Cabinet eenige Figuuren daar van alhier te verbeelden; want als ik zag de Figuuren van een Schape Nier, afgebeelt door d'Heer Vieussens, in zyn tractaat, wegens zyne nieuwe stellinge der bloedvaten in den mensch, *zoo vond ik daar eenige ongewoone zaken; derhalven heeft het my mede goet gedagt, een Schape Nier te verbeelden, zoo als ons die voorkomt, op myne manier geprepareert zynde, om alzoo het onderscheyt dezer twee toebereydselen te vertoonen.*

De eerste en II. Figuur wyzen ons eerst aan dezelfde Figuuren van mensche Nieren, van dewelke ik gewag gemaakt hebbe in het eerste Cabinet van't Jaar 1701. *en derzelver Figuuren heb laten verbeelden in't III. en IV. Cabinet* 1703. *en* 1704. *De overige verbeelden ons de Nieren van Schapen, en dat zonder de minste destructie of vernietinge van de zelve, door te weyken in water, tot datze beginnen te bederven, ook zonder dezelve te kooken, maar alleen door het opvullen der bloedvaten, toebereyt zynde.*

VERKLAARING DER FIGUUREN.

De I. Fig. wyst ons aan een Nier, zoo als die ons van buyten voorkomt, voorheen op de IV. Plaat van 't III. Cabinet 1703. afgebeelt, en uytgegeven.

A. Des Niers oppervlakte, door dewelke ontallyke bloetvaten wormswys loopen, zoo als ons die met vergrootglasen voorkomen.

B. De afgesnede Nier-slagader.

C. De afgesnede Nier-ader.

D. Een gedeelte van 't bekken des Niers, 't welk buyten de Nier uytpuylende, voorsien is van veele slag-aderkens.

De II. Fig. verbeeld een doorgesneede mensche Nier, op dat men 't inwendige gestel zoude kunnen zien, en komt deselve overeen met de III. Fig. van de IV. Plaat van 't III. Cabinet, uytgegeven in 't Jaar 1703.

A. De uyteynden der Slag-aderen van de Nier, dewelke slangs-wys loopen, eerse haar in de piscanaaltjens van Bellinus inenten.

B. Een kleen gedeelte van de oppervlakte des Niers.

C. De Nier-tepeltjens, op veele plaatzen met kleene gaatjens als doorboort, tot doorgang van de pis.

D. De Pisleyder.

E. Het geopende Bekken.

De III. Fig. verbeelt een Schape Nier, dewelke ook langs den Rug of bultig gedeelte doorgesneden is, om het inwendige te kunnen zien.

A. De slagaderen, die de piscanaaltjens voortbrengen, of in de zelve veranderen.

B. Het tepelagtige lighaam, waar ontrent te considereeren staat, dat in de Nieren der Schapen, maar een eenig tepelagtig lighaam gevonden werd, 't welk sig halfmaanig opdoet, gelyk hier aangewesen werd; in de menschen in tegendeel vind men veele tepelwyse lighaamtjens.

C. De afgesnede slagaderkens.

D. De rand van 't bekken met veel vets beset.

E. De holte van 't bekken, waar in van my een stukje van een penneke is gestoken.

F. De rand van 't tepelagtige lighaam, waar in veel gaatjens of mondekens der piscanaaltjens zitten.

G. De Nier-ader.

H. De Nier-slagader.

I. Een gedeelte van de Pisleyder.

De IV. Fig. vertoont ons een Schape Nier langs den rug doorgesneden, wiens rand van 't tepelachtig en halfmanig lighaam van my omgeslagen is, op dat de bloetvaten eenigermaten te voorschyn zouden komen, ik zegge eenigermaten, om dat ik hier niet voorgenomen hebbe de gantsche cours der selver te verbeelden, nadien zulks in de volgende Cabinetten aangewesen zal werden.

A. De slagaderkens, in piscanaaltjens veranderende, alwaar aan te merken staat, dat de gezeyde arterikens eer zy in piscanaaltjens komen te veranderen, zelfs ook nog eenige veranderinge aannemen, en zulks moet ik naheen nog wat naukeuriger onderzoeken, eer ik zeggen kan, waar in het bestaat: dit is altoos zeker, als ik de slagaderen van de Nieren kome te vervullen, dat dan ook te gelyk de piscanaaltjens vol loopen, zo dat dit twee continuele lighamen zyn.

B. De pis-canaaltjens.

C. Den doorgesnede rand van 't bekken.

D. D. De rand van 't tepelagtige en halfmanige lighaam, 't welk met veele gaatjens als doorboort is, tot passagie van de pisse.

E. De buytenste oppervlakte van 't bekken, alsints met ongel of roet beset.

F. De afgesnede Pisleyder.

G. De afgesnede Nier-ader.

H. De afgesnede Nier-slagader.

I. De inwendige substantie van de Nier, dewelke ons hier wel voorkomt in de gedaante van Nier-tepeltjens, maar deselve moeten daar voor niet gehouden werden, aangesien de Nieren van een Schaap niet meer als een eenig halfmanig tepelagtig lighaam hebben, gelyk hier vooren gezegt is; maar de bloedtvaten door het lighaam der Nieren loopende, schynen aldaar tepels te formeren, en zyn ook deze vaten met veel roets beset, waar door sy in de eerste opsigt van 't oog ons veel dikker voorkomen, als sy wel in der daad zyn, 't welk in dese Figuur ook uytgedrukt word.

De V. Fig. verbeelt de copie van de Fig., dewelke den Heer Vieussens in zyn tractaat van de *nieuwe stellinge der bloetvaten in 's menschen lighaam* heeft laten invoegen.

A. A. A. A. De uytwendige of klierige substantie des Niers uyt een Schaap.

B. De kleenste slagaderlyke boogen, geplaast een weynig boven de groote boogen.

C. De slagaderen verselt met hare aderen, dewelke uyt de bovenste, en agterste zyden van de groote slagaderlyke boogen voortkomende, het bultige gedeelte des Niers komen te maken.

D. De

D. De groote slagaderlyke boogen.

E. Dat gedeelte van de vatige vlegtinge des Niers, dewelke van de groote en kleene slag-aderlyke boogen omschreven werd.

F. De kleene slagaderlyke boogen.

G. Dat gedeelte van de vatige vlegting der Nieren, 't welk van den rand van 't bekke uytgestrekt is, tot de kleene slagaderlyke boogen.

H. De holte van 't bekken.

I. De vliesige buyskens, voortkomende uyt de verlengde rand van 't bekken, of de vliesige stutzels van de slagaderlyke boogen, welkers wanden of zyden seer fyn uytgestrekt worden, daarse haar tot slagaderlyke en aderlyke boogen setten.

K. Het mondeke van de Pisleyder.

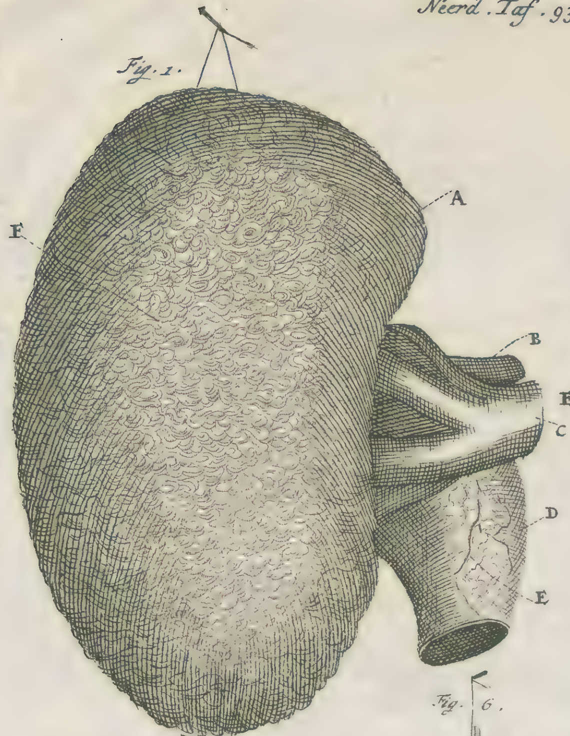
X. X. Slagaderlyke scheuten of takken, voortkomende uyt de groote slagaderlyke boogen.

In de VI. Fig. wort ons aangewesen een stuk van de schorssige substantie der herssene van een Mensch, dewelke t'eenemaal uyt bloedtvaatjens, en insonderheyt uyt slagaderkens is bestaande, dewelke soo fyn zyn, als dons. Dese toebereydinge is alleen gemaakt door het konstig opvullen van de slagaders der herssene, en dat met een roodwassige stoffe.

In de VII. Fig. werd ons verbeelt een stuk van de herssene van een Schaap, vyf uuren lang in oly gekookt zynde: in 't selve kan men niet het minste bloetvaatje sien, aangesien door zulk koken de herssene als in een ander wesen komen te veranderen: ja door het kooken is het selve soo verhard geworden, dat men het met de vingeren tot een poeder kan vryven; bygevolg is soo een toebereydinge gants en gaar onnut, om het ware gestel desselfs na te vorssen.

De VIII. Fig. verbeelt ons een stuk van de herssene van een mensche, 't welk op deselve wyse gekookt zynde, even soo onbequaem is geworden tot het onderzoek van 't boven verhaalde.

HET

Fig. 1.
A
B
C
D
E
F

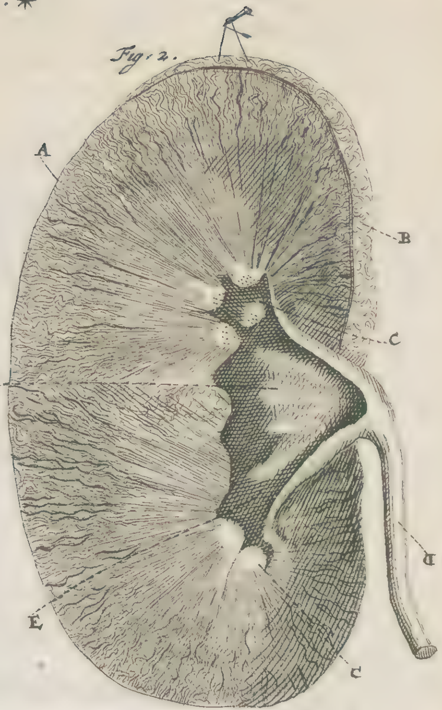

Fig. 2.
A
B
C
D
E
E
C

Fig. 3.
A
B
C
D
E
F
G
H
I

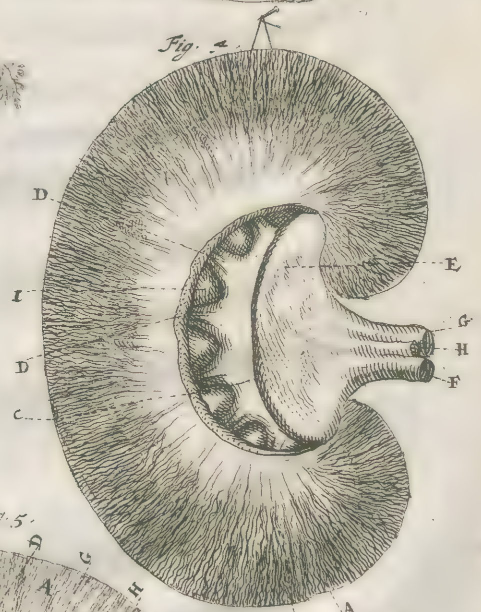

D
E
I
G
H
D
F
C
B
A

Fig. 7.

Fig. 5.
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K

Fig. 8.

HET SESDE ANATOMISCH CABINET,

Op wiens eerste PLANK, dese navolgende zaaken geplaatst zyn.

No. I. DE partyen tot de voortteling gedestineert, uyt een klein Dochterke, die zoo fraay zyn geconserveert, datze nog schynen te leven, want alles heeft zyn natuurlyke couleur niet alleen, maar ook vintmen daar gants geen onnatuurlyke rimpels in; dezelve worden in een zeer heldere vogt bewaart.

Merk aan; ten eerste, dat de lippen van de schede, den Venusberg, Nymphen, en andere omleggende delen, geenzints van haer natuurlyken staat zyn afgeweken. Maar de kittelaar komt hier niet te voorschyn wegens de bedekking der Nymphen.

2. Dat het maagdevlies voor 't grootste gedeelte alleenlyk te zien is, wegens zeker tegennatuurlyk uytwasch, voortkomende uyt het beginzel van de schede.

3. Dat den aars, die van natuur rimpelagtig is, zich als in een gezonde en levendigen staat onder de schamelheydt vertoont.

4. De vles omgekeert zynde, laten zich zien de Waterblaas, en daar onder, de baarmoeder met de aangehegte eyernesten, trompetten, ronde en brede banden; daar en boven kan men hier ook zien de kittelaar, voor zo veel dezelve zig onder de huyt verschuylt.

5. Schoon de beenen of schenkels van den kittelaar afgesneden zyn, echter oordeel ik dit aanmerkens waardig, namentlyk dat het lichaam van den kittelaar door de opvulling der slag-aderen ook tegelyk vervult is, gelykwe zien te geschieden in de opvulling van de schaamelslagader, alwaar de zenuwagtige spongieuze lichamen altydt ook vervult worden met de zelfde stof, waar mede de slag-aderen gevult worden.

6. De baarmoeder, als mede de andere delen aan de baarmoeder vastgegroeyt, zyn wegens het opvullen der slagaderen roodt van couleur.

No. II. Een beentje van een Kind, wiens couleur ons zeer levendig voorkomt.

Aanmerkt ten eersten, Dat het Vel aan 't buytenste des Scheens na de lengte geopent is, ten eynde de Spieren, die daar onder het Vel leggen, gezien konden werden, namentlyk de uytwendigen buyger, den afleyder des Voets, als mede de loop der pesen dezer gezeyde Spieren onder den uytwendige enkel.

Ten tweeden. Die Slag-ader, dewelke langs den rug of opperste des Voets loopt, is van my met een roodwassige stoffe vervult, op dat men dessels cours bequamelyk zoude konnen zien; deze haare voornaamste Takjens lopen langs de zyde der Toonen, en niet langs het bovenste der zelve; de Pesen der uytstekers daar en tegen nemen haare cours over de rug der Toonen, en niet langs haar zyden. Dit alles werd in een heldere vogt bewaart, op dat het zyne natuurlyke gestalte zoude conserveeren.

No. III. Een glas met vogt, waar in onthouden werden, het verhemelte van een Jonge, een gedeelte van de Neus, en dessels bovenste Lip, al het welke zoo natuurlyk van couleur en zoo wel bewaart is, dat men verscheyde zaken beter zien kan, als in een levendig mensch.

Aanmerkt ten eerste. Dat men hier zien kan, twee openingen van zeer korte canaaltjens, die men even agter de sny-tanden vint, waar door de snot uyt de Neus tot in de mond komt; door dezelve heb ik een draat garen doen passeeren, op dat men die aanstonds in 't gezigt zoude krygen; maar staat te letten dat men hier in alle menschen geen twee openingen vint, want in zommige is dezelve eenzaam, ook kan men deze niet ontdecken in veele doode Lighamen door haare byzondere engte.

Ten tweeden. De klieren van de Neus, kanmen hier duydelyk zien, door dienze ons rood voor komen, wegens het vervullen der slag-aderkens; en zyn deze kliertjens niet anders, als fyne bundelkens der uyteynden van de slag-aderkens, dewelke de Neus bevogtigen; deze alzo genaamde kliertjens zyn hier duydelyk te zien, 't welk men in een levendig, als mede in een pas gestorve mensch zonder deze onze konst te vergeefs zou zoeken.

Ten derden. Ook kan men deze gezeyde kliertjens verspreyd zien door het bekleetzel van 't verhemelte, even voor de lelle des Keels, als mede door de bovenste Lip.

No. IV. Een vles met vogt, en daar in een stuk van een mensche Milt, wiens vlies of bekleetzel, in een wel gestelt mensche byster dun zynde, hier de dikte van den rug van een mes halen kan, en dat mogelyk door een voorgaande ontsteeking.

No. V.

N°. V. De Lyfmoeder van een Vrouw, dewelke weinig dagen of uuren ('t geen niet zoo perfect te zeggen is) voor haar dood bevrugt was geworden, en is deze Lyfmoeder even zoo gestelt, gelyk ik die gewoon ben te zien, kort na de bevrugting; namentlyk wat vergroot, desselfs substantie veel verdikt, de binnenste oppervlakte fluwelig of donzig en zagt, 't welk in de eerste dagen ordinaris zoo bevonden werd, gelyk ik gezegt hebbe: daarenboven heeft 'er een van de Eyertjens, des Eyerstoks, 't welk ik vast stel bevrugt te zyn, een groote verandering aangenomen, als zynde niet alleen veel grooter geworden, als een van de andere bystaande Eyertjens, maar ook vinde ik, na het openen van dit bevrugte Eytje het binnenste als gecoaguleert en gestremt te zyn, 't welk men hier nog zien kan, het tegendeel zietmen in de andere byleggende Eyertjens, die mede over dwers geopent zynde, gants ledig zyn, wegens het uytvloeyen van haar vogt, door het openen. Dit bevrugte en opgesnede Eytje komt ons hier van binnen as-grauw voor, het buytenste in tegendeel wit van couleur, en zulks kan men zeer perfect zien, alzoo het alles in een zeer heldere vogt gelegen is.

Indien alle Ontleders zoo gedaan hadden, en de onkosten, moeyte, en andere zaken haar niet hadden te rug gehouden, zoo zouden wy veel verder gekomen zyn in de kennisse van 's menschen Lichaam: ook zoude men de Jeugt niet opgehouden hebben, met het disputeeren over het zyn en niet zyn dezer en geener kleine deeltjens, die zy noyt dog konde vertoonen.

Wanneer ik voor dezen de Ontleders quam vragen, ofte zy dit of dat my geliefde te vertonen, 't geen zy door Figuren hadden afgebeeld; zoo kreeg ik wel haast een kort antwoord, namentlyk, zodanig is 't my doenmaals voorgekomen, en nu kan ik u zulks niet vertoonen, en daar mede most ik heenen gaan: Nu, op dat ik my van zo een onnozel antwoord niet zoude bedienen, conserveer ik alles, wat van my door Figuuren werd afgebeeld, en zulks niet zonder groote kosten, edog kan het zelve veele Eeuwen zo gehouden werden, en dat in de zelve staat, waar in het nu is, zonder de minste verandering.

Al wie voorheen gesien heeft dese myne manier van præpareren, zoo in, als buyten de vogt, gelyk ik nu 40 Jaaren lang gedaan heb, die zal wel haast konnen begrypen dat deze toebereytzels onbederfelyk zyn, indien men die bewaart, gelyk als ik gewoon ben te doen.

Om dan weder te komen op den weg, waar van ik wat ben afgeweken; zoo staat verders te observeeren, dat ik digt aan 't bevrugte Eytje een doorntje gestooken heb, op dat men met de eerste opslag van 't oog, het bevrugte Eytje zoude zien, daarenboven zoo werd de holte des

Lyſmoeders ook opengehouden door een doorntje, op dat men deſſelts binnenſte ruygagtige oppervlakte zoude konnen zien: dit voorwerp is roodagtig, wegens het opvullen der Slag-aderkens.

N°. VI. Twee Pap-geſwellen [*Atheromata*] dewelke tuſſchen de Spieren van den hals van een Os gevonden zyn, waar van 't eerſte over dwers geopent zynde; zeer aardig komt te verbeelden een nesje van een Indiaans Vogeltje, 't welk van d'Hr. Piſo *Pegafroe* en gemeenlyk Colubrietje alhier geheten werd; het buytenſte van dit Pap-geſwel is een t'zamenſtel van oprecht hair, 't welk in de rondte zoodanig is gelegen, zonder toedoen van menſchen handen, dat niemand het zelve tot nog toe zonder verwondering heeft gezien; het binnenſte wezen was een pap-agtige ſtoffe; dewelke nu door de vogt, waar in het is gelegen, is verhart, en van couleur ſwartagtig geworden. Ziet de IV. Plaat Fig. V. van dit Cabinet.

Uyt het tweede Pap-gezwel, 't welk mede geopent is, komt een bundel regt opſtaande hayren, zeer digt by een, te voorſchyn, en is dit hayr ander half duym lang. Ziet de IV. Plaat. Fig. VI. van dit VI. Cabinet.

N°. VII. Een vlesje met vogt waar in bewaard werd een gefingeert Vlies, 't welk door de konſt gemaakt is, uyt de wey of het huyagtige gedeelte myns bloeds, en dat alleen door 't roeren en bewegen van 't bloet met een takje met bladeren van 't gewas *Portulacæ affinis plantæ africanæ fruticoſæ*, tot dat het bloet quam te ſtollen, en op dat het te beter na een vlies zoude gelyken, zoo is 't dat ik een takje, met kleine bladerkens voorſien zynde, uytgekozen heb, door welkers toedoen deze ſtoffe zig te beter konde uytzetten tot een vliesagtig wezen.

Ondertuſſchen ſtaat ons hier aan te merken, dat door dit onwaare vlies of vliesagtig wezen zeer veel draaden of zazelinge loopen, die geene gelykende, dewelke in 's menſchen lighaam van de natuur werden voortgebragt. Als men dan ziet, dat deze en geene zaken uyt bloet, dat buyten zyn vaten is geraakt, voortgebragt werden, zo is 't niet te verwonderen, dat veele bedrogen zyn geworden, door de vloed der Vrouwen, welkers bloed nu deze, dan geene forme komt aan te nemen, wanneer het in de ſcheede, of ook wel in de inwendige hals des Lyfsmoeders, na eenige uuren is komen te ſtollen, en voornamentlyk in die geene, welkers huy des bloeds te dik en te taay is geworden. Ja hier door zyn zommige zoo verre bedrogen geworden, datze ons voor monſters wilde opdringen, zoodanige gecoaguleerde ſtoffe. Nu, op dat ons 't gezeyde te beter vlieſig zoude voorkomen, zoo moet men 't zelve na de ſtolling een dag of twee in 't water leggen, op dat de rodigheid daar uyt mogt getrokken werden.

N°. VIII. Een ſtuk van de Borſt van een Vrouw, met deszelfs Tepel, waar

waar van het oppervelleke is afgehaalt, op dat de Vel-Tepeltjes te bequamer konde gezien werden.

Aanmerkt ondertusschen, dat ik wel in 't eerste Cabinet een Tepel van de Borst heb doen afbeelden, maar in dese komen ons de Vel-Tepeltjens veel klaarder in 't gezigte, zo dat ik te rade ben geworden, dezelve voor de twede maal in dit VI. Cabinet af te laten beelden. Zie de I. Plaat Fig. II. Wat ik verders van de Tepels heb geschreven kan men zien in 't I. Cabinet. in de IV. *Fig.* van de IV. *Plaat*.

No. IX. Een droog vlesje, en daar in een stukje van den bogtige Darm van een Mensch, waar in te zien is een zeker Vlies, 't welk van my het celluleuse Vlies der Darmen is geheten.

Aanmerkt eerstelyk: tot nu toe heb ik vier Vliesen in 't Gedarmte gestelt, waar van namentlyk het 1 ste en buytenste het gemene Vlies geheten is, het 2. 't Vlesige, het 3. 't Zenuagtige, het 4. 't Flueele Vlies; edog dewyl tusschen het eerste en tweede veeltyts vet gevonden werd, inzonderheyd in Vette Persoonen, en datter nergens vet gevonden werd, als alleen in een byzonder Vlies, zoo heeft het my goed gedagt het vyfde hier by te voegen, als mede bequaamelyk door een Figuur af te beelden, nadien ik zulks noyt in Figuuren verbeelt heb gezien, ziet de 2. Fig. van de 6 Plaat.

Ten tweeden. Dit celluleuse Vlies, is zoo considerabel, gelyk men hier zien kan, datter in 't celluleuse Vlies, 't welk onder het Vel geplaast is, naauwlyks meer cellekens gevonden werden. Onder het Vel draagt het in vette Persoonen, de name van vet, als wanneer alle de cellekens met vet vervult zyn; in de Waterzugtige, welkers deelen onder 't vel met water bezet zyn, zitten deze cellekens dikwils vol water, en in zeer vermagerde Persoonen, komt het ons als een zeer dun Vliesje te vooren, zonder dat men deze cellekens dan zien kan, ten zy dezelve met wint opgeblazen werden.

No. V. Een geheele Moer-koek van een Vrouw, dewelke van my zoodanig is toebereyt, dat men het geheel gestel der Bloet-vaten, waar uyt de geheele Moer-koek bestaat, zeer klaar zien kan, 't welk niet zoude konnen geschieden, ten waren men het ruyge gedeelte van 't Vlies *Chorion* (waar van gehandelt is in de Beschryving van 't V. Cabinet) eerst wegname, de Bloet-vaten tot haar uyterste toe vervulde, en dan de moerkoek in een heldere vogt gelegt wierd.

No. XI. Een Vles met vogt, waar in te zien is, een stuk des Levers van een Waterzugtige, dewelke geheel en al niet anders als een 't zamenstel van ronde Blaaskens of cellekens was geworden, met een gelatineuse of lymige stoffe vervult zynde.

Aanmerkt: Nadien de Lever een t'zamenstel is alleen van Vaten, zonder tusschenkoming van eenige kliertjens, of andere t'zamen geronne stoffe [*Parenchyma*] (gelyk men zulks zeer bequaam 't mynen huyze zien kan) zoo kan men naulyks bezeffen, hoe alle die groote en kleene vaten, ja ook zelfs alle de allerkleenste Takskens zoude konnen in Blaaskens veranderen, ten zy men ook een celluleus Vlies in de Bloetvaten komt te stellen, gelyk ik zulks ook toonen kan: Nu deze cellekens van dit celluleuse Vlies in een [*hydrops vasculosa*] Ader-water-zugt (op dat ik deze nieuwe benaming gebruyke) vervult zynde met een water-agtige of gelatineuze vogt, zoo moet de gantsche holligheyd der Aderen door den aanpers dezer vogten toegedrukt en gesloten werden.

N°. XII. Een droog vlessie, waar in te zien is, een gedeelte van de Rugge-graat van een zeker vier-voetig dier, 't welk my onbekent, uyt Africa gezonden is.

Aanmerkt ten eerste. Dat byna alle deze wervel-beenderen onderling zoodanig zyn gekoppelt en aan een gehegt, zonder eenig hulpmiddel van banden of peezen, dat men haar alzints kan beweegen, zonder los te gaan.

Ten tweeden. Zoo is het aanmerkens waardig datter eenige wervel-beenderen door een Beenige vereeninge, *Ancylosis*, tegens de loop van de natuur aan een gegroeyt zyn, 't welk men in oude Menschen ook dikwils ziet gebeuren.

N°. XIII. Een droog vlessie, waar in bewaard werd het geraamte van een Kindje van ontrent tien weken dragts, in wiens regter handje vast werd gehouden een ribbetie van een jong geboore Kindje, 't welk geboogen is op de wyze van een wyngaarts klauwiertje; en zulks is door konst te wegen gebragt, door dien de vogt, waar in het voorwerp was bewaart, te zuur geworde zynde, de Ribbens zoo week had gemaakt, dat men dezelve als een ryske of touwtje konde buygen. Agter dit geraamte werd een tak van een op gevulde Slag-Ader gevonden, deweike een Boomtje verbeeldende het geraamte tot een steunzel verstrekt.

N°. XIV. De Long, Hart; en een gedeelte van de Borst van een Kind, zoo als ons dat van agteren voorkomt.

Aanmerkt ten eerste. Dat alle deze partyen haar natuurlyke plaatze behouden hebben, zoo als die in 't lighaam zyn gelegen.

Ten tweeden. In 't zelve voorwerp kan men de *Arteria Bronchialis*, uyt de groote Slag-Ader gemeenlyk, maar hier uit een tussen-ribbige sl: voortkomende, zien, als mede de ongepaarde Ader (*Azygos*) met deszelfs tusschen-ribbige takxkens en dat geheel rood, wegens het opvullen der zelve met een rood-wassige stoffe.

N°. XV. Een glas met vogt waar in yets vliesigs te zien is, namentlyk een zeker Vrouwsperzoon, na datze bevrugt was geworden, en het schepzelke by haar was vergaan, of buyten weten had geloſt, raakte na heen ook het beginzel of onvolmaakte Moer-koekje quyt, wiens oppervlakte alzints bezet was met geronne bloet, waar van ik een gedeelte af nemende, in ſchoon water leyde, op dat alle roodigheyd daar uyt zoude trekken: Dit gedaan zynde vertoonde zig dat geronne bloet zoo aardig een natuurlyk Vlies, dat my dagt de moeyte waardig te zyn, 't zelve te bewaaren: want het ſchynt niet mogelyk te wezen, dat het Bloed uyt zyne vaaten geloopen zynde, in zoo een ſtoffe kan veranderen.

Hier door is 't dat veele voorheen zyn bedroogen geworden in haare meeninge, wanneer de Kraamvrouwen zoodanige ſtoffe quamen te loſſen, datze zulks voor nagebleve Vlieſen van de nageboorte hebben aangezien.

N°. XVI. Een doorgeſnede Nier van een Menſch, waar in veel duydelyker de veranderinge der Slag-Aderkens der Nieren in de Pis-canaaltjens van Bellinus afgebeelt, als wel in de voorgaande, en van my beſchrevene Nieren te zien zyn.

Wanneer dat ik dezes Niers Slag-Ader opvulde; zoo is 't, dat te gelyk ook deszelfs Pis-canaaltjens vervult wierden: daarenboven, zoo ziet men in dit voorwerp niet alleen zeer diſtinct des Niers Tepeltjens, die niet anders zyn als een t'zamenſtel en by een komſte van alle Pis-canaaltjens, maar ook de cours der uyteynden van de Slag-Aderkens, dewelke eer zy in de Pis-canaaltjens komen te veranderen, haar ronde cours verwiſſelen in die der Slangen.

N°. XVII. Een ſtuk van de Maag van een groote geſchobde Haagdis, die men de Negundoſche Duyvel heet, dezelve heb ik omgekeert, en 't binnenſte buytewaarts gewent, en alzoo komen ons hier voor ontrent den uytgang van de Maag groote uytpuylende Tepeltjens, waar van zommige Piramiedwys, andere langwerpig rond zyn.

N°. XVIII. Een vles met vogt, in zig onthoudende het Hoofd van een Jong geboore Kindje, 't welk zeer levendig van couleur is, de Herſſene hier uytgenome zynde komen ons de Zenuwen in 't gezigt.

N°. XIX. Het Beentje van een jong geboore Kindje, wiens Voetje een kleen Crocodilletje ſchynt te trappen, welk Crocodilletje wederom door zyne geſten het Voetje ſchynt te byten, en dit alles zeer levendig van couleur.

N°. XX. Een Armtje met deszelfs Schouder-blad, en Borſtbeentje van een jong geboore Kindje.

Aanmerkt ten eerſte. Dat het Vel voor 't meeſte gedeelte weg genomen is,

is, op dat men niet alleen de Bloet-vaten, maar ook de Zenuwen, en haar natuurlyke plaatze tusschen de Bloed-vaten zoude komen te zien.

Ten tweeden. Dat het Vlees alzints zig als levendig komt te vertoonen, als ook mede de vingertjens.

Ten derde. De Vingertjens hebben haar Vel behouden, om haare natuurlyke gestelteniffe en actie, dieze verbeelden, te aangenamer voor 't oog te maken; want tusschen de Vingertjens werden gehouden het groote gedarmte van een onvoldraage Kalfje, 't welk maar weinig weeken was gedragen; door dit gedarmte, 't welk nog vervult is van swarte Darms-vuyligheyd, die men (*mæconium*) noemt, loopen de opgevulde Slag-Aderkens zoo curieus door, dat het oog hier door zeer voldaan werd.

No. XXI. De Lyf-moeder van een Vrouw, dewelke van haar Man in overspel gevonden zynde, dood gestoken wierd. Als ik geroepen wierd, om het Lighaam te openen, zoo bevond ik de Lyf-moeder wat meer als ordinaris verheven, waar uyt ik vermoeden kreeg, dat zy bevrugt was geworden, weshalven ik de Lyf-moeder mede nam, om dezelve naukeurig te onderzoeken; dezelve geopent zynde, zoo heb ik bevonden, dat deszelfs wezen of zelfstandigheyd wat dikker was, en dat de holte des Lyfmoeders niet alleen, maar ook beyde de Eyer-wegen of Trompetten, vervult waren met wel gekookte Manlyke natuur, of ten minsten met die stoffe, in 't aanzien en met de couleur overeenkomende.

Dit ziende, zoo heb ik wel met alle omzigtigheid dit alles in myne gewoone vogtigheid gelegt, maar de Lyf-moeder geopent zynde, en konde het gezeyde daar in niet geheel en al bewaart werden; egter zoo isser een gedeelte van in blyven zitten, 't welk door toedoen van myne vogt in de holte is komen te stremmen, als mede in de mond van de Baar-moeder.

De Eyer-wegen of Trompetten ongeschonde zynde, zyn nog t'eenemaal daar van opgevult, waar aan als ik maar sagtjens quam te drukken, 't zelve daar uyt liep. Als men nu considereert, dat de Vrouwen ons zeggen, dat zy (indien niet altoos; ten minsten den meesten tyd) beswangert werdende, gevoelen de natuur des Mans meerendeels by haar te blyven; en ter contrarie, dat het haar anders weder afgaat; wat zal men hier van anders gelooven, als dat de stoffe van de natuur, en niet alleen deszelfs dampen of geesten, tot dit werk vereyst werden; men zal my mogelyk hier tegenwerpen datter Vrouwen zyn gevonden, dewelke, zeggen bevrugt geworden te zyn, hoewelse de natuur des Mans niet by haar behielden, zoo zy meenden, eghter zoo is 't geloofIyk, en zeer apparent, dat die te minsten zoo veel by haar hebben gehouden, als vereyst wierd tot de vrugtbaarheyd.

Of-

Offer nu ook zoodanighe diertjens in der Mannen natuur huysveſten, dewelke dit of dat toebrengen tot de bevrughtingh, dat zal ik hier niet aanroeren, aangeſien zulks buyten myn oogmerk zoude zyn, nadien ik in dit werk niets voorgenomen heb te beſchryven, als 't geen in myn XVI. Anatomiſche Cabinetten gevonden en getoond werd.

Alleen beſluyt ik uyt het gezeyde, en 't geen na heen volgen zal, dat de dampen of geeſten des zaads niet genoegzaam zyn tot de bevrugtingh, maar dat de ſubſtantie ſelfs daar toe vereyſt werd, en tot de Lyfmoeder moet ingaan.

De Eyerkens der Vrouwen, die door de natuur des Mans bevrugt worden, en na heen door de Eyer-wegen of Trompetten afgevoert na des Lyf-moeders holte, zyn in dit voorwerp zoo wel niet te zien, als wel in de volgende, om dat ik die daer toe niet heb bereyt.

Of nu in die actie, het bevrugte Ey geheel en al uyt de Eyer-ſtok werd geperſt, dan of alleen het binnenſte of 't ingeſlotene uytgangh neemt, daar over heb ik lang in bedenken geweeſt, egter zoo geloof ik nu het laatſte, om dat in de Eyeren der Hoenders het buytenſte bekleetzel, zeer vaſt zittende aan de Eyerſtok, het doir niet volgt, maar aan de Eyer-ſtok kelkjens-wys vaſt blyft zitten: Daar en boven zoo is alles in de beginne in de Baar-moeder zoo teer, datter niets gevonden werd, 't geen na 't buytenſte en dikſte ſchelle van 't Ey gelykt, maar 't geen in de Eyer-ſtok na blyft, conſidereer ik, als het kelkje van 't Ey, waar ontrent ik bevonden heb, dat deſſelfs holte, na het afgaan van het binnenſte des Eys, byzonder rouw, zagt, rood en bloedigh is, gelyk men ook zoodanigh dat deel des Lyfmoeders vind, waar aan de Moer-koek heeft gezeten, even na het baaren: zoo dat den uytgang van 't Ey uyt de Eyer-ſtok geconſidereert kan werden, als de eerſte en Eytjes baring.

Daar en boven is 't beſwaarelyk te gelooven, dat in 't uytperſſen van het binnenſte des Eys, de buytenſte ſchorſſe ook zoude komen te volgen, en tot de Eyerwegen ingaan, nadien de zelve byſter vaſt vereenigt is met de geheele Eyer-ſtok.

Ondertuſſchen zoo ſtaat te letten, dat ik met het inwendige des Eys niet alleen verſtaa, die vogt, waar van het Ey vervult is, maar met deſe vogt ook te gelyk die zeer tedere Vlieskens, die deſe vogt immediatelyk komen te omvangen.

Nu beken ik hier wel, een ruym Velt te openen, waar in diep te weyden, myn mening niet is, nadien ik conſidereere, deſe myne beſchryvingen alleen te moeten gehouden werden voor Catalogen myner Ca-

 binetten,

binetten, weshalven het genoeg is in dezelve 't een en 't ander in te voegen, 't geen ik geobserveert hebben, en 't geen ik vertoonen kan.

N°. XXII. Een Been van een jong geboore Kindje, zeer levendig van couleur.

Aanmerkt ten eerste. Dat het Vel afgehaalt zynde, de Spieren gezien werden, als mede de Zenuw van 't Dye-been, dewelke in 't vouwen van de knie ontbloot zynde, in tween verdeelt werd, en uyt dese verdeeling komt een tak voort, dewelke langs de rug van de buytenste Kuyt-spier na de voet loopt, en dat op de zyde van 't hielke, dese verders in takken verdeelt zynde, verspreyt zig door het buytenste des voets.

En op dat dit alles zyne natuurlyke gestalte zoude behouden, zoo heb ik het in myne vogt gehangen.

N°. XXIII. Een Vles met vogt, waar in gevonden werd het Armtje van een jong geboore Kindje, 't welk van gestel en couleur nog schynt te leven, en op dat het niet zoude schynen ledig, en buiten werkzaamheyd te zyn, zoo vertoont het een gedeelte van 't dunne Herssenvlies, 't welk van desselfs voorste vingertje afhangt, wiens Slag Aderkens met een rood-wassige stoffe opgevult zynde, 't geheele vliesje byster rood maken; en 't gene hier nog aan te merken staat: door dit Vliesje zyn byster veel witte Lighaamtjens, zoo kleen als spelde hoofdjens, verspreyt, dewelke van zommige te onregt kliertjens genaamt worden, dog ik houde haar voor vet.

N°. XXIV. Een vles met vogt, waar in te zien is, een geheele Moerkoek van een Vrouw met desselfs Navel-streng.

Aanmerkt ten eerste. Dat het ruwe deel van 't Vlies Chorion, op verscheyde plaatzen geschonden en ook weggedaan is, om dat de uyteynden der Bloet-vaten van de Moer-koek zoude konnen gesien werden.

Ten tweden. De Bloed-vaten, des Moer-koeks gestel makende, zyn tot het uyterste toe alsints vervult.

N°. XXV. Een heel groot onnatuurlyk lighaam, alzints met korte witte, en ook swarte haayren beset, 't welk een Koe door de Teeldeelen geloost heeft, waar aan een lange band, als een steel hangt, gelyk de Plaatsnyder het zelve hier heeft afgebeelt, in de VI. Plaat van 't VI. Cab.

Aanmerkt ten eerste. Dat dit Lighaam gants geen ingewanden heeft, maar was van binnen met water bezet.

Ten tweden. Dat het met de eerste opslag van 't Oog, een slapend hondje verbeelt, 't welk het hoofdje en pootjens eenigzints verbergt, gelyk

lyk de honden wel meermaals doen, als ſy haar tot het ſlaapen gaan nederleggen.

Ten derde. Deze ſteel of band verbeelt de Navel-ſtreng te zyn; of nu dit voorwerp daar aan vaſt gehangen heeft in de holte des Lyf-moers, zulks kan ik niet zeggen, egter zoo is 't waarſchynelyk.

Dit ziende heb ik beginnen te denken, of diergelyke voorwerpen niet wel voorheen ook andere voorgekomen mogten zyn, en zulks oorzake gegeven hebben, van dat men heeft begonnen te ſpreken van Suygers, en zulks van de Koeyen, tot de Menſchen overgebragt te zyn, nadien de Vrouwen ookwel zomtyds onnatuurlyke zaaken loſſen, waar van hier voren geſprooken is; maar ware Suygers met hayr bezet, en die een byzonder leven zouden hebben, geloof ik noyt gezien te zyn, te meer alzo men my dikwils voorwerpen t'mynen huyze gebragt heeft, die van Vrouwen waren afgegaan, en die ſy my voor Suygers wilde opdringen.

Indien 'er oprechte Suygers waaren, zoo zoudenze buyten twyffel my in zeven-en-dartig Jaaren wel eens zyn voorgekomen, aangezien ik daar toe een zeer groote gelegentheyd gehad heb, wegens de geſtadige ommegang met Vroet-Vrouwen, welkers examen ik nevens de Heeren *Inſpectores Collegii Medici* nu zeven-en-dartig Jaren bygewoont hebbe, waar door ſy gewoon zyn my alle vreemde zaaken ter hand te ſtellen, om het zelve te onderzoeken, en alzoo bragten zy my dikmaals geronnen bloet, 't welk na de gedaante van een dier eenigſints geleek, zomtyts vertoonden zy my vleezige gezwellen, die uyt de binnenſte oppervlakte des Lyf-moeder waaren uytgewaſſen, en afgevallen, en niet zelden kleene nageboortens, dewelke als ontaard en verhard zyn geworden, en in groote menigte t'mynen huyſe bewaart worden; zoo dat ik vertrouw, datter geen waaragtige Suygers gevonden werden, daar zoo veel met onwaarheyd van geſegt word, datze leven, veel min datze zoude konnen vliegen, en haar onder de rokken der aſſiſterende Vrouwen, komen te verbergen.

N°. XXVI. Het Armtje en Hand van een kleen Kindje, tuſſchen wiens Vingertiens gehouden werd een ſtukje van de Long, over dwers doorgeſneden, waar in de Blaaskens, die de ſubſtantie des Longs uytmaakt, gapen en openſtaan, gelykſe doen in het inademen, en dat zonder van my opgeblazen te zyn, zoo dat men hier haar natuurlyke groote en ruymte zien kan.

N°. XXVII. Een Vles met vogt, waar in te zien is het Armtje en Hantje van een jong Kindje, 't welk zoo rood en levendig van couleur is, dat niemand dit voorwerp voor een dood Armtje zoude aanzien, ten waa-

waare hy bemerktedat 't zelve van 't Lighaamtje afgescheyden was.

Aanmerkt dat het tusschen de Vingertjens een stukie van de borst van een versch gebore Kindje houd, 't welk mede levendig van couleur, en zoo toebereid is, dat detusschen-ribbige Zenuwenen ook haare cours, perfect konnen gezien werden, waar omtrent te letten staat, dat de Zenuwen niet altoos haar zoo juyst verbergen in de groeven der Ribbens, dat zy daar niet wel eens buyten en bezyden dezelve zoude loopen, gelyk hier gezien kan werden, zoo datse in 't maken van een openingh in de Borst, (*Paracentesis*) wel eens konnen gequest werden, gelyk ik voor heen wel gezien heb in 't doorboren, waar door de lyder in stuypen quam te vervallen, ende den Chirurgyn genootzaakt wierd op te houden om vorders voor te gaan.

N°. XXVIII. Het Beentje van een kleen Kindje, zoodanig toebereyt, dat de uytwendige bekleetzels als Vel, vet &c. weggenomen zynde, de Spieren van 't Been, en van de voet gezien konnen werden, met een roode en levendige couleur begaaft.

N°. XXIX. Een Armtje van een Kindje zeer levendig van couleur, tusschen wiens Vingertjens aan een hayrtje afhangt, een stuk van de Blaas van een Mensch, dewelke in zyn leven met de steen gequelt was.

Aanmerkt hier, dat door het geduurig vryven van de Steen, de binnenste oppervlakte ons hier ongelyk en als getakt (om zoo te spreken) voorkomt, ziet hier over verders na het II. Cabinet.

N°. XXX. De Lyfmoeder van een Vrouw, dewelke van buyten beset is, met zeer groote, middelmatige, en ook klyne geswellen.

Dese geswellen zyn *Scirrheus*, ja *Scirrhi* selfs, waar van datter zommige met, andere zonder steeltjens aan de Lyfmoeder vaststitten; dit alles werd in een vogt bewaart, op dat het zyne natuurlyke gestalte zoude behouden.

N°. XXXI. Een Vles met vogt, en daar in een groot gedeelte van 't Rugge-merg, met desselfs alzoo genaamde Paardestaart, en dat uyt een Mensch. Dit alles is zeer wit, en wel geconserveert.

N°. XXXII. De Lyfmoeder uyt een Vrouw, dewelke, weynig dagen voor haar dood, bevrugt was geworden, gelyk zulks is blykende uyt het gestel des Lyfmoeders, als mede uyt dat van een der Eyeren.

Aanmerkt ten eerste: de Lyfmoeder is grooter uytgeset, als wel in die geene, die niet bevrugt zyn.

Ten tweden, de holligheyt van de Baarmoeder bevond ik ongelyk en rouw van superficie, gelyk ik zulks in andere meer geobserveert heb na de bevrugting.

Ten derde. De mond des Lyfmoeders is wyt uytgerekt en rouw.

Ten

Ten vierde. In een van de Eyerstokken is nog te zien de voetstap of 't teken daar het Eytje uit geparst is geworden; want het kelkje of dopje, 't welk van my gehouden werd voor het buytenste bekleetzel van 't Eytje, ziet men nog zitten in de Eyer-stok, en is het zelve ook nog bol en als beset met een roode stoffe, die nu wel wat massief is geworden door de liqueur, daar het Jaren lang in gelegen heeft, maar van my voorheen eerst rood en rouw bevonden wierd. In 't midden van 't gezeyde Kelkje is ook nog te zien een openingje, 't welk van my gehouden werd voor het mondeke van de holte, waar uyt het Eytje gekomen is, welk nu zodanig weder ingekrompen is, dat het nu als een kleen gaatje ons voorkomt.

Ten vyfde. Voor 't inwendige des Eys houde ik, gelyk te vooren gezegt is, het vogt des Eys, te gelyk met de dunne Vlieskens *Chorion* en *Amnios*, en voor het Kelkje, dat dikke velleken of Vliesken, 't welk na blyft, als het gezeyde uytgeperst is; 't welk klaarder te zien is in de Eyerstokken der Vogelen.

Ten zesde. In de holte van de Baarmoeder heb ik alleen maar wat vogt gevonde.

N°. XXXIII. Het grootste gedeelte van de Maag van een Jonge, wiens binnenste oppervlakte van my buytenwaarts is gewent of gekeert, en is deze zeer rood wegens het opvullen der Slag-aderen.

Aanmerkt ten eerste. Hier komen ons niet alleen in 't gezigte de natuurlyke rimpels van de Maag, maar ook zelfs duyzende van kleene Graantjens van 't roode wasch, dewelke in 't opvullen, door de uyteynden van de Slag-aderkens als uytgeparst zynde, aan de inwendige oppervlakte zyn blyven hangen: de Maag was ook zelfs hier van voor een groot gedeelte vervult geworden, 't welk ik ook dikwils bevonden hebbe in het Gedarmte. Hier uyt vermoede ik, dat by ons leven, zoo lang wy gezont zyn, onze Maag en Darmen geduurig bevogtigt werden, door een vogtigheyd, die uyt de uyteynden van de Slag-aderkens als uyt zypelt, welke uyteynden der Slag-aderkens als bundels-wys geconstitueert zynde, Kliertjens geheten worden, die van my klaarder in de Darmen als wel in de Maag getoont konnen werden; ziet hier over in 't breede de voorschrevene Cabinetten.

Ten tweden. Ziet men hier, dat het grootste gedeelte van 't Net aan de grond van de Maag vast zittende, zoo dun is als een Spinnewebbe, en met geen gaatjens doorboort; ondertusschen is het zelve met duyzende roode Slag-aderkens als doorweven, 't welk zeer aangenaam is om te zien.

Ten derde. De Milt aan de Maag nog vaſt zittende, is gants niet verandert van zyne geſtalteniſſe: want dezelve heeft haare grootte, figuur en couleur, gelyk in 't leven.

Ten vierde. Een ſtuk van de Twaalf-vingerige Darm, met de Maag vereenigt zynde, is mede rood van couleur, wegens het opvullen der Slag-aderkens.

Ten vyfde. Het gezeyde ſtuk van de Maag hangt aan een Paardshayrtje, vaſt gehegt zynde aan het vleeſige Vlies des Maags, 't welk zoodanig is geſcheyden, dat men de draden van het vleeſige Vlies duydelyk zien kan.

No. XXXIV. De Dye, Been en Voet van een Jong Kindje, alles zoo curieus geconſerveert, dat men zoude zeggen, het leven daar nog in te zyn.

Het Voetje ſchynt te trappen op een Slangetje, 't welk de name draagt van Rotte-vangertje, of Schiet-ſlangetje, en getreden zynde, ſchynt het zelve te gapen: dit alles is levendig van couleur.

No. XXXV. De Arm en Hand van een kleen Kind, wiens Vingertjens het Oor van een Menſch vaſthouden: dit alles is zoo levendig van couleur en gedaante, datter niets ſchynt aan te ontbreken, hoewel deze zaaken veele Jaaren zoo bewaart zyn geworden.

No. XXXVI. Den Arm van een Kindje, wiens Handje het Hart van een bedaagt Perzoon ſchynt vaſt te houden, en dat in een vogtigheyd.

Aanmerkt ten eerſte. Dat dit Hart van buyten rouw, en als getakt is, (zoo het geoorlooft is aldus te ſpreeken) door welke rouwigheyd het vereenigt is met het Harteſakske, en dat wegens voorgaande ontſteking dezer partyen, waar door den lyder met onverdraagelyke pyn wierd aangedaan, en dat niet zonder geduurige Koortze.

Ten tweden. Terwyl het Armtje, Handje, en Vingertjens nog ſchynen te leven, zoo is 't dat hier door alle afkeer weggenomen werd.

Op de Tweede PLANK

Werden veel zaaken gevonden tot de voortteeling gedeſtineert.

No. XXXVII. EEn droog Vleſje, waar in drie Eyertjes van een Vrouw, dewelke aan drie hayrtjens hangen met een roodwaſſige ſtoffe vervult. Ziet de I. Fig. in de I. Plaat. van 't VI. Cabinet.

No. XXXVIII. Een Vleſje met vogt, waar in onthouden en bewaart werd een bevrugt Eytje van een Vrouw, 't welk uyt de Baarmoeder voortgeko-

gekomen, en van my ongeschonden bewaart, en geheel is gebleven, om te konnen toonen hoe een bevrugt en afgedreeve Eytje van gedaante zig opdoet, als het zelve eenige dagen in de Baarmoeder opgehouden is.

En nadien het geheel en ongeschonden is gebleven, zoo kan men niet zien, hoe het van binnen gestelt is, maar van buyten kan men het beginzel van de Na-geboorte beschouwen. Ziet de II. Fig. van de I. Tafel van 't VI. Cabinet.

No. XXXIX. Een bevrugt Eytje van een Vrouw, 't welk uyt de Baarmoeder is te voorschyn gekomen; het zelve is ook als het voorgaande in een vogt bewaart, maar voorheen van my open gesneden, in wiens holte nog gants geen beginzel van een Schepzelke is te zien, schoon het vers en wel gestelt is, en daar toe ook zelfs vergroot-glazen gebruykt werden; of nu het beginzel van 't Schepzelke daar in gesmolten en vergaan is, zulks kan ik niet zeggen.

No. XL. Het Na-geboortentje en Vlieskens van het allereerste beginzel van een Schepzelke, dewelke in een bequaame vogt bewaard, en van my aan een zyde geopent zyn, en heb in der zelve holte niet met alle gevonden, gelyk my zulks meermalen voorgekomen is, wanneer my zoodanige voorwerpen niet aanstonds ter hand wierden gestelt, zoo dat ik geloof dat het beginzel van 't Schepzelke gesmolten of vernietigt was, voor dat het my ter hand gestelt is geworden; ziet hier van de V. Fig. in de I. Plaat van dit VI. Cabinet.

Aanmerkt ondertusschen, dat het onderste gedeelte van dit voorwerp niet behoort tot het beginzel van 't Moer-koekje: want het is niet anders als geronne bloed, 't welk ik zonder het voorwerp te quetzen niet zoude hebben konnen removeren.

No. XLI. Een Vles met vogt in zig onthoudende een bevrugt Eytje van een Vrouw, 't welk van my opgesneden is, waar in ook van my niets gevonden is.

No. XLII. Een Na-geboorte, dewelke na het vernietigen van 't Schepzelke, eenige tyd in de Baarmoeder van een Vrouw is blyven zitten, waar door het niet alleen een ander gedaante aangenomen heeft, maar ook zelfs harder geworden zynde, niets minder als na een Na-geboorte gelykt. Ziet de IV. Fig. van de eerste Plaat van 't VI. Cabinet.

No. XLIII. Een Vles met bequaame Vogt, waar in te zien is het eerste beginzel van de Menschwerding of Schepzelke, met het beginzel van de Na-geboorte, en is het Schepzelke niet grooter als een Luys, of Latuw zaadje.

Aanmerkt ten eerste, dat het Schepzelke nog vast hangt door toedoen van 't

van 't Navel-ſtrengje aan het beginzel van de Na-geboorte, welk Navel-ſtrengje niet dikker is als een fyn of dun draadje.

Ten tweeden, dat ons in die tyd de Schepzelkens voorkomen als een rouw en ongeformeert wit Klompje, hoewel men ze beſchouwt met vergrootglaazen van de Heer Leeuwenhoek, dewelke wy ook in ons gebruyk hebben. In die tyd kan men nog geen Hoofd, veel min oogen of ledematen zien; laat andere zeggen, ſchryven en in Figuuren verbeelden Schepzelkens van weynig dagen met Handjens, Voetjens, Hoofdjens &c. men kan uyt deze myne voorwerpen wel haaſt zien, wat van haar zeggen, ſchryven en afbeeltzels aan te nemen of te verwerpen ſtaat; ik laat ſtaan, 't geen zommige voorgeven, van datze in de Eyeren van de Vrouwen Schepzelkens met Armen, Beenen, en Hoofdjens konnen zien.

Laat ons zoodanige Schryvers, 't geen zy zeggen te konnen toonen, ons eens voorhouden, gelyk ik hier en elders doe, dan zoo zullen wy haar toeſtemmen; maar veel zekerder, en met meerder waarheyd ſpreekt den vroomen Job hier van Cap. 10. alwaar hy tot den Almogende zegt, *Hebt gy my niet als Melk gegoten, en als Kaas doen runnen?* En voorwaar in die tyd zyn wy als Kaas geronnen, en als een kleen ſtukske zagte witte Kaas komt het my voor, gelyk hier tot mynen Huiſe te zien is.

Ten derde, Meermaals zyn my zoodanige voorwerpen en 't beginzel van Schepzelkens voorgekomen, dewelke onder myn handen quamen te ſmelten, en alzoo vernietigt wierden; maar nu zoo heb ik een liqueur, waar in zodanige zaaken gelegt zynde, aanſtonds verharden, en zoo kan ik ze nu voor altoos bewaaren zonder eenige verandering, ja ook de bederving. Ziet de I. Fig. van de II. Plaat van 't VI. Cabinet.

N°. XLIV. Het beginzel van een Schepzelke van een Menſch, in grootte met een Anys-zaad over een komende, 't welk ons hier voorkomt zonder het beginzel van het Moer-koekje, waar van ik het heb moeten afſnyden om de Ouders wille. Dit beginzel van het Schepzelke hangt aan een hayrtje des Hoofds, vaſt gemaakt aan deſſelfs Navel-ſtrengtje, en is het bovenſte van dit voorwerp, waar aan het hayrtje vaſt gemaakt is, het begin van 't Navel-ſtrengtje, 't welk na proportie van 't beginzel van 't Schepzelke zeer dik is, en het onderſte het begin van 't Schepzelke.

Men moet hier aanmerken, dat ik dit voorwerp, als mede het voorgaande zoo dra zy ter Wereld quamen met eygen handen zeer voorzigtig heb gehandelt en geopend, zoo dat buyten alle bedenken, dezelve zoo waren geſtelt, gelyk ons hier in de Figuuren, en t'mynen Huyſe in wezen voorkomen; en zoo ik deze voorwerpen zelfs niet had gehandelt, zoude ik nauwlyks hebben konnen gelooven, dat de Schepſelkens in die

tyd

tyd zoodanig van forme of gedaante waaren, gelyk dezelve zyn, en hier afgebeelt hebbe, geenzints de gedaante van een Menſch hebbende. Op dat ik nu dit alles in zyn natuurlyke geſtalte zoude conſerveeren, heb ik deze voorwerpen aanſtonds in een bequame vogt gelegt, waar in zy zyn gebleven zonder de minſte verandering. Ziet de Fig. I. van de II. Tafel van dit VI. Cabinet.

N°. XLV. Een vlesje met vogt, waar in te zien is een Schepzelke van een Menſch, in groote met een gepelt Garſte Koorn overeenkomende.

Aanmerkt ten eerſte. Het begin van de Navel-ſtreng is in dit voorwerp wel zeer dun, maar heeft egter een Water-gezwelletje in zig, zoo groot als een ſpelde-hoofd, 't welk ik voorheen meermaals heb gezien.

Ten tweeden. Hoewel het beginzel van 't Moer-koekje byſter groot ſchynt te zyn, ten opzigte van 't Schepzelke, zoo ſtaat hier te conſidereren, dat alles tot het Moer-koekje niet behoort, 't geen ons hier als een Moer-koekje voorkomt; want voor het grootſte gedeelte is 't niet anders als geronne bloed, 't welk zig zoo vaſt vereenigt heeft met het Moer-koekje, dat men in de eerſte opſlag van 't oog, hier in ligt zoude konnen bedrogen werden.

Ten derde. In dit voorwerp kan men nog Hoofd, Oogen, nog Ledematen zien. Ziet de III. Fig. van de II. Tafel van dit VI. Cabinet.

N°. XLVI. Een vlesje met vogt, waar in te zien is het beginzel van een Menſche Schepzelke, een weynig grooter en dikker als een ongepelde Garſte Koorn, waar aan het Na-geboortentje nog vaſt zit. Ziet de IV. Fig. van de II. Taf. van 't VI. Cabinet.

Aanmerkt ten eerſte. Dat men in dit voorwerp, wat grooter en dikker zynde als een ongepeld Garſtje, de beginzelen der Ledematen nu al begint te zien in de gedaante van groote Santjens of kleene ronde Spelde-Hoofdjens.

Ten tweeden. Dat men in die tyd, gelyk hier blykt, het Hoofdje van 't Lighaamtje nu al kan onderſcheyden.

Ten derde. Ook kan men de Oogjens nu al beginnen te zien, als kleene ſwarte ſtipjens.

Ten vierde. Bevint men het Navel-ſtrengetje omtrent een duymbreed lang te zyn.

Ten vyfde. Tuſſchen de beginzels van de onderſte Ledematen, beginnen haar de ſchaamte te ontdekken, en wat uyt te puylen, edog zonder het onderſcheyt van Sexe te konnen zien, 't welk geenzints te verwonderen is, nademaal het in Schepzeltjens zelfs van drie Maanden bezwaarlyk te onderſcheyden is, ten zy men met groote opmerking daar op let. Hier van

daan komt ook 't abuys, dat men nooyt of zeer zelden in de aantekening der Ouders (hoewelze in de onderzoekinge opmerkende zyn geweeſt) vinden zal, dat haare Huysvrouwen ontydig van Schepzelkens van drie of vier Maanden verloſt zynde, als Knegtjens te Boek ſtaan, aangezien datter zoo groot een overeenkomſt is in die tyd tuſſchen de Knegtjens en Meyskens, dat men het bezwaarlyk kan zien, ten zy men daar van gewaarſchouwt was. Hierom heb ik dat hier willen vermanen.

N°. XLVII. Een vlesje met vogt, waar in een Schepzelke van een halve duym groot, 't welk aan een haayrtje hangt, vaſt gemaakt aan 't Navelſtrengetje, 't welk zoo dik is, dat het 't Schepzelke in dikte niet behoeft te weyken; of dit nu is door eenige ziekte of natuurlyker wyze, kan ik niet zeggen. De beginzels der opperſte en onderſte Ledematen zyn een gemeene ſpelde-hoofd in groote en gedaante byna gelyk. Het hoofdje is na proportie van 't Lighaamtje zeer groot, nu kan men de Oogjens diſtinct zien, en is ook het begin van 't Moer-koekje gaaf en wel geſtelt. Ziet de V. Fig. van de II. Taf. van dit VI. Cabinet.

N°. XLVIII. Een Menſche Schepzelke, van omtrent een duymbreed groot, 't welk aan een haayrtje in een vogtigheyd hangt, vaſt gemaakt zynde aan 't Navel-ſtrengetje, ontrent wiens Ledematen te conſidereeren ſtaat, dat de opperſte veel volmaakter geworden zyn als wel de onderſte; dewyl men de Vingertjens nu al klaar kan zien, en dat aan beyde de Handen, maar aan de Voetjens word men nog geen Toontjens gewaar.

Ook zelfs vertoont zig nog geen Scheentje nog Voetje aan de linker zyde, alwaar zig maar alleen een heuveltje laat zien, 't welk voor het dytje is te houden.

Het is in de Kikvorſſchen zeer gemeen, dat de voorſte Pooten eer te voorſchyn komen, als wel de agterſte; en in plaats van de agterſte Pooten, zoo komen zy als met een ſtaartje te voorſchyn.

Ook moet men hier aanmerken, dat dit Schepzelke ons verbeelt van de Vrouwlyke ſexe te zyn; hoewel veele het contrarie zullen ſuſtineeren, ten zy dat dezelve beter onderrigt zyn, door het zien van zoodanige, die nog wat ouder zyn geworden. Ziet de II. Fig. van de III. Taf. van dit VI. Cabinet.

N°. XLIX. Een Menſche Schepzelke, 't welk van gelyke op dezelve wyze aan een haayrtje is hangende in een vogt, eenigzins ouder en grooter zynde als het voorgaande, waar van alle de Ledematen tot de Vingers en Toonen incluys, ja ook zelfs de Oogappeltjens haar vertonen. Ziet de III. Fig. van de III. Plaat van 't VI. Cabinet.

Ik

Ik zoude vertrouwen, dat dit Schepzelke ontrent van twee Maanden is, ik zegge ontrent, aangezien 't niet wel mogelyk is zulks zo perfect te determineeren gelyk van deze zaak wat meer zal gezegt werden in de explicatie van de Figuuren, alwaarze in Figuuren na den anderen volgende, by der hand zyn.

Staat ook aan te merken, dat niet alleen dit voorwerp, maar ook alle de andere haar natuurlyke gestalte geconserveert hebben, ja ook zelfs van couleur niet verandert zyn, 't welk zeer aangenaam voor 't gezigt is, en dat ook zodanige kleene Schepzelkens van een duymbreed groot al voorzien zyn van een Oppervelleke, kan men alhier aanschouwen.

No. L. Een Mensche Schepzelke van ontrent twee duymbreed groot, op dezelve wyze geconserveert.

Als men my dit Schepzelke bragt, vond ik het Buykje geborsten te zyn, zoo dat de Darmtjens, 't Levertje, en het Netje bloot gezien konnen werden.

No. LI. Een Mensche Schepzelke ontrent zoo groot, als een onzer grootste Vingeren, 't welk van 't Vliesje *Amnios* als van een zeer dun en doorzigtig Lywaatje is omvangen. Niemand zou dit Schepzelke houden van Vrouwlyke Sexe, ten zy dat hy andere en grootere nauwkeurig bezien had, en dat wegens de byzondere lengte van de [*Clytoris*] Kittelaar, dewelke in die tyd zeer lang uythangt.

No. LII. Een Mensche Schepzelke, 't welk gelyk ook 't voorgaande in een vogt bewaart werd, en is het zelve ook ten naasten by van dezelfde groote, over wiens schielyk overlyden, de Ouders niet behoefde eenige droefheyd te stellen, aangezien het zelve ter Wereld zoude gekomen zyn, niet alleen met een gespouwen boven Lip, maar ook met een van een geweeke verhemelte en Haase-mond.

Staat ondertusschen aan te merken, dat ik dit en diergelyke voorwerpen, dewelke onnatuurlyk van gedaante zyn, niemand vertone, ten zy men my zulks vergt, op dat niemand met eenige schrik of afkeer myne zaaken zoude beschouwen, dewelke buyten dat byzonder aangenaam zyn voor 't Oog, en geheel en al verschillen van die toebereydzelen, dewelke ten toon gesteld werden, in verscheyde Anatomische Schouw-Plaatzen, welkers voorwerpen men liever ten grave mogte brengen, als datze ten toon werden gestelt.

Nadien men hier nu ziet, dat zoo kleene en teedere Schepzelkens bevonden werden, al bereyts met zoo groote ongemakken bevangen te zyn, zoo staat hier aan te merken en te overwegen, of het apparent is, dat de Kinderen, die van meerder groote zynde, haare Ledematen, die eerst

wel gestelt waren, in 's Moeders lichaam konnen komen te verminken, en vernietigt te werden door schrik, of aanzien van dit of dat spektakel? my aangaande, ik wil dit oordeel gaarn aan andere overgeven, nadien ik in dit myn doen niet anders voorgenomen heb, als dat te beschryven, 't welk in myne Cabinetten gezien kan werden; en oordeele ik zulks profytelyker en meer dienstig te zullen zyn.

N°. LIII. Een Mensche Schepzelke ontrent van de zelve groote, wiens overlyden niet minder gelukkig is geweest, als het voorgaande, aangezien desselfs Armen, Handen en Voeten zeer krom in een getrokken zyn, en by gevolg een zeer elendig leven zoude hebben moeten leyden.

N°. LIV. Een vlesje met vogt, waar in onthouden werd een Meyske van ontrent drie en een halve Maand dragts, 't welk als omvangen is van 't Vliesje *Amnios*; in dit voorwerp kan men al weder zien dat de Schepzelkens in die tyd Knegtjens komen te verbeelden, om de voorverhaalde reden.

N°. LV. Een Mensche Schepzelke, mede van de Vrouwlyke Sexe, byna van dezelfde groote en ouderdom, 't welk van gelyke gestalte zynde, in een vogt zeer cierlyk bewaard werd.

N°. LVI. Een vlesje met heldere vogt, waar in geconserveert werd een Meyske wat grooter als het voorgaande.

N°. LVII. Een Knegtje van ontrent vier Maanden dragts, wiens Hoofdje gedekt is met het Vlieske *Amnios* uyt een Kalfje, waar door heen zeer veel opgevulde bloedvaatjens loopen, 't welk zeer aangenaam is om te zien.

N°. LVIII. Een Knegtje van ontrent zes Maanden dragts, 't welk met het Hoofdje om laag, en met de Voetjens om hoog gelegen is.

N°. LIX. Een Meyske van ontrent zes Maanden dragts, wiens schaamdeeltjens nu al zoodanig zyn verwassen en verandert, dat men deszelfs sexe ligt onderscheyden kan.

Aanmerkt dat aan de zyde van 't Hoofdje, deszelfs Moer-koekje word gevonden, waar tegens het met het Hoofdje legt, als tegen een Oorkussentje. In desselfs linker Handje houdt het 't gedarmte van een onvoldraage vrugtje van een Mensch, 't welk opgevult zynde, ons zeer cierlyk voorkomt.

Daarenboven kan men de Slag-Aderkens, die door dit gedarmte loopen, klaar en distinct zien; voornamentlyk die geene, dewelke door het buytenste vliesje, na de lengte loopen.

N°. LX. Een Meyske van ontrent zes Maanden dragts, 't welk een slapend Kindje zeer aardig verbeeldt; het Hoofdje is met een Kroontje van Kruyden en Bloemen verciert, en dit alles in een heldere vogt.

N°. LXI.

No. LXI. Een Kindje van omtrent tusschen de agt en negen Maanden dragts, wiens Hoofdje niet alleen voorzien is met een Kroontje van Kruyden en Bloemen, maar als een kleen liefhebbertje der gewassen, is 't zelve alzints als met Kruyden, Bloemen en Vrugten bezet, en inzonderheyd met Africaansche, Americaansche, en ook Asiatische gewassen: Als daar zyn takjens van de Thee-boom, als mede Notemuschaat-boom, Kruytnagels takjens, ook van de Kaneel-boom, de eerst opkomende Bladeren van de kleene Americaansche strekende Vygen, ook takjens van de swarte en ronde Peper, dewelke de Edele Heer Pieter de Wit, Bewindhebber van de Oost-Indische Maatschappye my mildelyk mede gedeelt heeft. Nadien veele diertjens haar gewoon zyn te onthouden onder de gewassen; alzoo mede is 't, dat onder alle deze ook verscheide gevonden werden, die uyt die zelve Landstreken tot ons over gestuurt zyn, als Scorpioenen en Slangetjens, zoo uyt Africa als ook uyt America, Haagdissen, waar van datter een den hals van 't Kind schynt aan te grypen, waar door het Kind, als hier door verschrikt, het Hoofd agterwaarts schynt te wenden of te slaan.

No. LXII. Een kleen Vlesje met vogt, waar in te zien zyn verscheyde stukskens van een zeer swarte steen, en dat uyt een Mensch, dezelve zyn zeer broos, en om ze in haar zagtigheyd te bewaren, heb ik dezelve in een heldere vogt geleyt, om altoos te konnen toonen, dat ons zoodanige steenen zomtyds voorkomen; en zyn deze soorte van een zeer quade natuur.

No. LXIII. Een Lyf-moeder, dewelke waarlyk uytgezonken is, of uyt het Lighaam gehangen heeft, en om te toonen hoe het gestelt is met zoodanig een quaal, heb ik dezelve in een vogt bewaart. Ziet de II. Fig. van de II. Plaat.

Aanmerkt ten eerste, dat dit deel ons zeer levendig voorkomt.

Ten tweeden, dat de oppervlakte van dit uytgezonke voorwerp eygentlyk is het inwendige Vlies van de schee des Lyf-moeders; 't welk te gelyk met het wezen van de Lyf-moeder uytzinkt: Maar de geheele Lyf-moeder werd zoodanig van 't gezeyde Vlies verborgen, dat men niets inmiddels van de Baar moeder zien kan, als alleen deszelfs inwendige mond; en in dit ongeval werd de Baar-moeder niet omgekeert, maar de zelve zakt alleen neder ten lyve uyt. Maar in 't uytzinken van de Baar-moeder na de verlossing, zoo is 't dat de Baar-moeder zomtyds geheel en al omkeert, en zoo ten lyve uythangt, zoo dat deszelfs inwendige oppervlakte als dan uytwendig ons voorkomt. Indien men in dit ongeval de Baar-moeder niet aanstonts inbrengt, staat de

 dood

dood voor de deur. Ziet hier verders over na myn Anatomische Chirurgicale observatien.

Ten derde. De inwendige mond des Lyf-moeders is zeer ongelyk wegens eenige kleene groefjens van de inwendige hals, dewelke door de swaarte en drukking van de Lyf-moeder eenigsints te voorschyn komen.

N°. LXIV. Een vlesje met vogt, waar in te zien zyn de tandjens van een jong geboore Kindje met haar zagte inwendige substantie; ook ziet men hier het Ploeg-yzer been van een kleen Kindje, 't welke zeer wit is.

N°. LXV. Een stuk van de Moer-koek van een jong geboore Kindje, zoodanig opgevult met een wassige stoffe, dat ons het uyterste dezer vaten als dons, zonder iets klierigs, voorkomt.

N°. LXVI. Een droog vlesje, waar in bewaart word een stukje van een Vliesje, waar door opgevulde Slag-Adertjens heen loopen, welkers uyteynden ons in de eerste opslag van de oogen voorkomen, als kleene vlakken, wegens haar subtielheyd.

N°. LXVII. Een Vlesje met vogt, en daar in het Na-geboortentje van een kleen Schepzelke, 't welk dik, hard, en Peers-wys zig vertoont.

Aanmerkt, dat zoodanige voorwerpen haar Peers-wyze gedaante niet krygen van 't Moer-koekje zelfs, maar van 't geronne bloed, waar van datze alzints bezet werden, en aldus behouden zy niets minder als de gedaante van een Moer-koekje, en werden deze zaken t'onregt ons als Zuygers voorgehouden van die, die hier in onkundig zyn.

N°. LXVIII. Een Vles met vogt, in dewelke de Vrouwelykheyd van een menschelyke vrugt, omtrent van vier Maanden dragts, is begrepen; maar als ik 't zelve in den eersten opslag aanschouwde, verbeeldde het zo naauwkeurig de roede met balletjes van een Jongetje, dat het zeer veele zou bedrogen hebben, en zulks heb ik in die ouderdom nooyt anders gezien.

N°. LXIX. Een kleen Cabinetje van Indiaansch Hout, waar in vyf Geraamtjens, van zeer kleene Kinderkens, gevonden werden, dewelke in dit VI. Cabinet afgebeelt staan, en is het kleenste zoo kleen, dat men nauwlyks een kleender zoude konnen maken.

N°. LXX. Een vlesje met vogt, waar in bewaard werd een stuk van de Colyk en bogtige Darm, uyt een kleen Kind.

Aanmerkt ten eerste. Dat in deze præparatie de Klap-vliezen van den Colyk-darm ons voorkomen in de gedaante van een ronde Circul, en zoo komen zy ons altoos te vooren, wanneer de Colyk-darm niet is opgeblazen met wind, of opgevult met darms vuyligheyd; maar opgevult zynde,

zoo

zoo doet zig deze Circul op in de gedaante van twee tegens de andere ftaande Klap-vliezen (gelyk ik de Heer Kerkringh toonde, wanneer hy een Figuur daar van zoude laten maken,) om de wederkeering van de vuyligheyd uyt het groote gedarmte te beletten, dat die niet weder quamen tot het dunne gedarmte.

Ten tweeden. Zoo ziet men hier een worm even boven de Klap-vliezen of Circul uyt te fteken.

Ten derde. Het glas omgekeert zynde, zoo doet zig hier ook op het Worm-wyze uytfteekzel, en zyn deze zaaken zoo vers, fris en natuurlyk van couleur, dat men zoude zeggen, dezelve vers uyt het lichaam gefneden te zyn.

No. LXXI. Een vlesje met vogt, waar in van gelyke bewaard werd de helft van een der uytpuylentheden des Lyf-moeders van een bevrugte Koe, waar aan op veele plaatzen nog vaft zit een van de Moer-koekskens; op andere plaatzen in tegendeel is 't Moer-koekje daar van afgetrokken, ten eynde men die byzondere diepe holletjens konde zien, die daar zitten in de gezeyde uytpuylentheden van de Lyf-moeder, wanneer het beeft befwangert is.

Staat hier aan te merken, dat de takjens der bleedt-vaatjens, die de gantfche Moer-koekjens maken, haar komen te zetten in die diepe holletjens, op dat de Aderige takjens 't voedzel daar uyt zoude haalen, welk voedzel men in groote menigte ziet uytvloeyen, als men de Moerkoekjens daar van affcheyt, geheel anders als in de bevrugte Vrouwen, waar in men zulks niet ziet, maar deze hebben een geheel andere huyshouding. Ziet hier op na het V. Cabinet.

No. LXXII. Een Glaasje met vogt, waar in te zien is een van de gezeyde uytpuylentheden van de Lyf-moeder van een bevrugte Koe, waar in de gezeyde holletjens veel klaarder konnen werden gezien, tot welker eynde het Moer-koekje geheel en al daar van afgehaalt is.

No. LXXIII. Een ftukje van de fchorffige fubftantie van de Herffene van een Menfch, dewelke t'eenemaal uyt bloet-vaatjens is beftaande, 't welk zo wel in dit ftuk te zien is, als in die van de voorgaande Cabinetten.

Niemand heeft my tot nog toe bezogt; die ik het zelve heb laten zien, wanneer het helder weer was, dewelke aan de waarheyd van myn zeggen en toonen getwyfelt heeft, maar zy hebben alle, niemand uytgezondert, 't zelve voor waarheyd aangenomen, en veele hebben gezegt, ik zoude zulks nooyt hebben gelooft, indien ik het niet hadde gezien. Wil egter iemand nog daar aan twyfelen, om dat hy het niet heeft gezien, wel! het geloof kan ik hem niet geven, maar wel het gezigt daar van, laat een

ieder

ieder tot my komen, als het een helderen dag is, niemand word het beschouwen daar van geweygert.

Men behoeft juyst geen vergroot-glazen te gebruyken, die een goet gezigt heeft kan het wel zien, zonder behulp van dezelve, als zynde een klaare zaak. Maar zoo iemand ter loops myne Cabinetten komt te zien, en dat by duyster en regenagtig weer (gelyk veele dagelyks doen, en hier en daar wat, zonder opmerking, beschouwen) zoo is 't onmooglyk, zoodanige subtiele zaaken grondig te zien; onder zoodanige is hy ook mogelyk geweest, dewelke een onvoorzigtig en verkeert raport gedaan heeft aan den Heer Professor G. Chr. Schelhamer, hem zeggende, dat hy myne zaaken ziende, zoodanig een t'zamenstel van vaten niet heeft konnen zien, als ik hem de schorssige substantie der Herslene (zoo hy zeyt) vertoonde.

Ondertusschen zyn in myne handen gekomen de Disputen van den met regt zeer beroemde Heer Professor G. Chr. Schelhamer, waar in ik deze volgende zaken zie ter neder gestelt. *Maar of de schorssige substantie der Herssene, waar in de animale geesten werden gescheyden of bereyt, uyt loutere mondekens* (ik heb gezegt uyt de takjens, welkers uyteynden zagt, week en donzig zyn) *bestaan, gelyk de Professor Ruysch zeyt gezien te hebben, daar over schort ik myn oordeel op, want ik kan niet vatten, hoe een grauwe couleur uyt een t'zamenstel van bloetvaten zoude konnen voortkomen, dewyl in de Aderige vlegting, daar uyt bestaande, zulks niet gezien word, ook zoo heb ik geen volkome vertrouwen in de vergroot-glazen, om zagte en glibberige deelen des lighaams daar mede te beschouwen; weshalven ik van meeninge ben, dat met meerder reden overeenkomt te geloven, datter eenige lighaamtjens tusschen beyde komen, waar door, &c.*

Eer dat ik kome tot het antwoord op de stelling van den Heer Professor Schelhamer, zoo heeft het my goet gedagt voor af te zeggen, dat ik van geen meeninge ben om met iemand over deze of geene zaken in dispuit te treden, op dat ik van myn voornemen in 't verder onderzoeken van 't ware gestel onzes lighaams niet zoude werden afgetrokken, aangezien ik vertrouw meer dienst aan 't gemeen te zullen toebrengen, met onderzoeken, als met disputeeren. Ondertusschen werd een ieder verzogt om te komen zien, 't geen ik ter neder stelle; en zoo dan egter nog iemand zoude mogen gevonden werden, dewelke meer geloof geven wil aan zyn oogen des verstands, als wel aan zyn lighaamelyke oogen, ik geef een ieder zyn oordeel vry; dit voor af gegaan zynde, zal ik kortelyk toetreden tot het gezeyde.

Aan-

Aangaande het eerste, namentlyk dat de gezeyde Heer Pr. Schelhamer gelieft te zeggen, dat hy zyn oordeel suspendeert ontrent myne stelling, van dat de schorssige substantie der herssene uyt vaatjens zoude zyn bestaande, daar op dient tot antwoord: dat ik my daar over mede heb verwondert, en ook zulks nooyt zoude hebben gelooft, ten waar ik het gezien had: want het zoude my ook als een onmogelyke zaake voorgekomen zyn, als men my zulks hadde gezeyt, zonder 't zelve te toonen.

Ondertusschen moet de gezeyde Heer weeten, dat ik nooyt zoude zyn gekomen tot deze uytvinding, ten waare ik in 't onderzoeken een ander middel in 't werk gestelt hadde, welke voor my niemand by der hand genomen heeft: want het is niet doenlyk, het waare gestel dezes deels te onderzoeken (zonder myne voorgegaane præparatien) in lighaamen die vers gestorven zyn door 't mes, gelyk de Ontleders gewoon zyn te doen, of door een onnutte koking der Herssene in Terpentyn, Olyf of ook wel Lyn-olie, &c.

Het mes is onbequaam, om de zagtigheyt: door het kooken in de gezeyde Olyen, werden de Herssenen als in een ander wezen verandert; en hier door is 't, dat zommige haar verbeelt hebben te konnen zien, dat deze schorssige stoffe klieragtig was, en zulks hebben zy niet alleen met woorden en schriften ter neder gestelt, maar hebbender ook Figuren van laaten maken, dewelke t'eenemaal voor beuzelingen te houden zyn, en verworpen zynde, moeten wy een geheel andere weg inslaan, dewelke vry zekerder zal werden bevonden; namentlyk door het konstig vervullen der Slag-aderen met een roodwassige stoffe, 't welk gedaan zynde, zoo moet men een stukje van de schorssige substantie der Herssenen afnemen, en aan een haayrtje des hoofds laaten hangen, in een bequame vogtigheyd; daar na het haayrtje tussen de vingeren genomen zynde, maakt men eenige bewegingе van 't afhangend voorwerp, 't zelve opwaarts trekkende, en dan weder latende zakken, het welk door deze beweging zig ontdoet, en in byster fyne takskens vertoont, dewelke donzig, zagt en zeer teder zyn. Deze methode heb ik niet alleen ondernomen om de gezeyde schorsse na te speuren, maar is by my ook gebruykelyk ontrent zeer veel andere deelen, zonder dewelke, myns bedunkens, het niet mogelyk is, het waare gestel der zelve te onderzoeken.

Wie zoude ooyt gelooft hebben, dat 'er zoo groot een onderscheyt is tusschen de uyteynden der bloedvaten, gelyk ik albereyts aangewezen heb in de voorgaande Cabinetten, ten waare men zulks ten mynen huyze had gezien? De schorssige substantie der Herssene komt ons in de afgestorvene lighamen graauw voor, en 't schynt wel dat de Heer Professor Schelhamer zig daar aan komt te stooten, edog ik niet alzoo: of nu dezelve in een

levendig en gezond mensch rood, of asverwig is? zulks laate ik daar, het zy zoo of anders, dit zeg ik alleen demonstrabel of toonbaar te zyn, dat de uyteynden der Slag-aderkens zonder eenig middel op verscheyde plaatzen komen te ontaarden, en als in andere vaatjens te veranderen: en alzoo kan men zien de uyterste uyteynden der Slag-aderen van de Nieren in de pis-vaatjens te veranderen, of datze in een loopen, de Zaad Slag-aders in de Zaad-vaatjens, daar het Zaad zyn eerste bereydzel in krygt, de Slag-Slag-aderkens die in de Ventriculen van de Herssene gevonden werden, in de aderige vlegting: alzo mede de Melk-aderen van de eerste zoorte in die van de tweede, 't welk ik meenigmaal ondervonden heb door het opvullen der zelver met wind, zoo datze mede onderling, zonder eenig tusschenkomen, vereenigt zyn.

Ja ook mede de Slag-aders, die haar door de Moer-koek komen te verspreyden, of liever die te gelyk met de aderen de Moer-koek maken, deze komen ook wel voort uyt de heuptakken des kinds; edog in 't maken des Moer-koeks, zoo is 't, datze ook van een andere natuur worden; want men kan ze wegens hare dunte, in de Moer-koek nauwlyks onderscheyden van de aderen des Moer-koeks: zoo dat men alhier mede eenige verandering der Vaten te considereeren heeft; ja ik vertrouwe, dat de geheele toebereyding en scheyding der humeuren en vogten, als speekzel, melk, het zaad, &c. alleen afhangt van de hoedanigheyt, verandering en verscheide cours der uyteynden van de Vaten, maar niet van andere deeltjens, nog gesteltenisse der (*Pori*) of togtgaten, die men ons op die plaatzen niet kan toonen.

Hoedanig dan op verscheyde plaatzen de couleuren der vogten ons voorkomen in haar vaten, alzoo mede vertoonen haar vaten zelfs gecouleurt te zyn. De Gal geel van couleur zynde, deeld dezelve mede aan de Gal-blaas en aan de Gal-canaal; het Zaad, zoo lang het in de Testiculen zyn verblyf neemt, is graauwagtig, en zoo werden ook deszelfs vaatjens bevonden te zyn, egter zoo zyn zy continueel met de uyteynden der Zaad Slag-aderkens, zonder tusschen-koming van Kliertjens of andere zigtbare stoffe: om kort te zyn, ik vertrouw, dat de uyt-eynden der Slag-aderen in de schorssige substantie der Herssene te considereeren zyn, en vergeleken konnen werden met de bloemen van de Bloem-kool; deszelfs steel, als mede de bladeren zyn hoger groen digt aan de aarde, als aan 't bovenste van de plant, wegens haar zap; de steel verandert ten laatste aan haar opperste in witte bloemen, de bloemen zyn continueel met de steel, egter zyn ze niet alleen teerder en zagter als de steel, maar werden ook van een andere natuur; alzoo mede is 't, dat men de schorssige substantie der Herssene, die niet anders is als tedere uyteynden der slag-aderen, hier moet aanmerken

als

als de bloemen dezer Vaten; deswegen ziet men ook zoo groot een onderscheyd tusschen de uyteynden dezer en geener vaten, gelyk ik in de voorgaande Cabinetten aangewezen heb, 't welk niet te vergeefs is, want indien der slag-aderen gebruyk alleen was bloed te brengen tot de partyen van ons lighaam, en dat der Aderen, om het overtollig bloed weder te rug te brengen, gelyk men heden ten dage vast stelt, waar toe dan zoo groot een onderscheyt, en niet van een en 't zelve maakzel en cours tot haar uyteynden toe?

Indien deze schorssige substantie in een levendig en wel gestelt mensch graauw van couleur is, 't welk ik niet wil tegenspreeken, zoo zal ze haar couleur dan hebben van die vogt, die in haar onthouden werd; in de ontsteking der Herssene, razerny en overgroote gramschap, is 't zeer apparent, dat deze schorsse rood van couleur is, om dat het Slag-aderlyke bloed door een byster sterke drift buyten zyne paalen verder werd gedreven, als het behoort, zoo dat deze uyteynden der Slag-aderkens in plaats van een graauwe vogt, schoon rood bloed in haar dan onthouden, op dezelfde wyze, als wanneer ik de Slaap-slag-aderen met een roodwassige stoffe opvulle, waar door de schorsse gants rood wordt, en dat zonder de allerminste uytstorting (*extravasatione*) 't welk een zeker bewys is, dat deze schorsse haar bestaan heeft uyt loutere Slag-aderkens, die men niet alleen met vergroot-glazen, maar zelfs ook zonder die zien kan: En zyn deze om haar fynheyd en zagtigheyd, veel verschillende van die Slag-aderkens, die door de Spieren, en veele andere partyen loopen.

Als ik nu hier zegge, de schorssige substantie der Herssene te bestaan uyt der Slag-aderen uyteynden, zoo zal my mogelyk iemand vragen, of daar dan ook geen uyteynden van Aderen gevonden werden, om het overtollige weder te rug te brengen? deze zoude tot antwoord van my krygen, dat het my tot nog toe onmogelyk is geweest eenige Aderkens aldaar te ontdekken: In myne manier van opvullen, zoo werd dit zeer langzaam, en zonder eenige force gedaan, en daar toe neem ik de Slag-aderen, en niet eenige Aderen; en dewyl in dit doen de schorsse gants rood word, zoo kan men geen separatie en opgevulde Aderen zien; het schynt my toe, dat het overtollig bloed, 't welk te rug gaat, zulks al doet, eer dat het de schorsse komt te maken.

Ik zegge, dat het my niet mogelyk is eenige Aderen in de schorssige substantie te ontdekken, en dat het waarschynelyk is, het wederkeerend bloed al te rug te keeren, eer dat het de schorsse genaamt werd. Nu het woord *waarschynelyk* geeft genoeg te kennen, dat ik daar op zoo vast niet wil staan; want men kan zoo precies niet zeggen, waar ter plaatse de weder-

keer geſchiet; want in 't opvullen der Slag-aderen, werden meeſten tyd ook te gelyk de Aderen opgevult, als mede in 't vervullen der Aderen, loopen ook de Slag-aderen vol: Zoo dat men niet perfect zeggen kan, hoe het met deze zaak toegaat.

Om nu niet al te wytloopig te zyn, zal ik hier van affcheyden, op dat ik niet afgetrokken werde van myn voornemen; want ik voornamentlyk voorgenomen heb alle myne curieuſe Anatomiſche zaken in 40 Jaaren verzamelt zynde, te beſchryven, en dat op de wyze van een Cataloge, en zulks gedaan zynde, zoo is 't voornemen, zoo de Heere my belieft in 't leven te laten, over te gaan tot het beſchryven der Cabinetten, welke met de Water en Land-dieren, bloedelooze diertjens en andere zaken bezet zyn, welke Kaſſen en Cabinetten ook veel in getale zyn.

No. LXXIV. Een Vlesje met vogt, waar in te zien is een van de uytpuylentheden van 't binnenſte vlies des Baar-moeders van een Koe, dewelke van een van de Moer-koekjens omvangen is geweeſt.

Aanmerkt ten eerſten. Dat in de gezeyde uytpuylentheyd altoos zeer veel en diepe groeven gevonden werden, waar in zig zetten de takjens van de bloet-vaatjens, die de Moer-koek maken.

Ten tweden. Dat in de gezeyde groeven verzamelt werd het voedende zap des vrugts, 't welk van de tippen of uyterſte eynden der Aderen opgenomen en na de vrugt gevoerd werd, 't welk geen plaats heeft in de Menſchen: Want de Lyf-moeder van een Vrouw is verſteken van zoodanige groeven. Ziet verders hier over na de beſchryving van 't V. Cabinet, alwaar hier van breder is gehandelt.

No. LXXV. Een ſtukje van de ſchorſſige ſubſtantie der Herſſene, hangende in een heldere vogt, waar in niet minder klaar te zien is, dat dezelve uyt loutere bloet-vaatjens is beſtaande.

No. LXXVI. Een droog vlesje met het dunne gedarmte van een jong geboore Schepzeltje, 't welk zeer curieus gevult en toebereyt is.

No. LXXVII. Een ſtuk van de Aderige, liever Slag-aderlyke vlegtinge, 't welk in een vogt bewaart werd, en is het zelve zeer rood wegens het opvullen van de Slag-aderen der Herſſene.

No. LXXVIII. Het Oortje van een jong geboore Kindje, 't welk een levendig Oortje verbeeldt.

No. LXXIX. Het geheele dunne Herſſen-vlies van een Menſch, wiens bloet-vaten, en ook derzelver uyterſte takjens met een rood-waſſige ſtoffe opgevult zyn.

Aanmerkt ten eerſten. Dat men hier zien kan, dat alle de Slag-aderen, waar mede het dunne Herſſen-vlies voorzien is, haar cours na beneden

zetten,

zetten, ten eynde zy de ſchorſſige ſubſtantie zoude maken; derzelver uyterſte takjens zyn zoo veelvuldig, dat niemand dit voorwerp, nog ook de voorgaande, zonder verwondering kan beſchouwen.

Ten tweden. Komt ons dit dunne Herſſen-vlies op verſcheyde plaatzen hier dikker voor, als men gewoon is te zien, en zulks heeft ook meermalen plaats in andere vliezen.

N°. LXXX. Een Vlesje met vogt, en daar in de ſchede van een Baarmoeder van een Schaap, waar in drie of vier verſcheyde, en na den andere ſtaande, engtens, als monden, gevonden werden.

N°. LXXXI. Een geopend Moer-koekje, aan wiens Navel-ſtrengetje afhangt een Menſche Schepzeltje van een halve duym groot.

Aanmerkt ten eerſten. Dat deszelfs Hoofdje ontbreekt, alzoo het zelve in 't openen van de vliezen van 't Moer-koekje door een ſchaartje by ongeluk afgeſneden is.

Ten tweden. Is 't conſiderabel, dat deszelfs opperſte en onderſte ledematen eenige gelykeniſſe hebben met de hoofdjens van kleene ſpeldekens, zonder dat men de Dyen, Beenen, Handen of Voeten ordentelyk zien kan.

Ten derde. Is de Navel-ſtreng na proportie van 't Schepzelke zeer dik.

Ten vierde. Hoewel ons hier de Naa-geboorte, of liever het beginzel van de Naa-geboorte vry groot en dik voorkomt, ſtaat hier wederom te letten, dat, gelyk hier vooren gezegt is, zoodanige Moer-koekjens meeſt altoos met zeer veel geronne bloet alzins bezet zyn, en zulks heeft ook plaatze in dit voorwerp.

Ten vyfde. Moet ik hier die geene, dewelke haar tot de ſtudie der Medicynen begeven, vermanen, dat 'er veele geweeſt zyn, die geroepen waren by Vrouwen, die na datze twee Maanden ſwanger geweeſt waren, quamen te vallen in een Mis-kraam, en ziende dat 'er een groot na-werkje te voorſchyn quam, beelden zy haar in, dat 'er noodzakelyk nog een Kindje te verwagten ſtond, in groote na proportie met het Moer-koekje overeen komende; zoo dat zy tot dien eynde afdryvende Medicamenten ingaven, tot groot nadeel der Kraam-vrouwen: Als men ondertuſſchen het na-werkje ter degen examineerde, bevont men het Moer-koekje zeer kleen, en meeſt geronnen bloet te zyn, waar van het beginzel van 't Schepzelke vernietigt, geſmolten, of afgezet was.

N°. LXXXII. Een groot gedeelte van de Poort-ader gelegen in een heldere vogt, na dat dezelve zoo konſtig was toebereyt, dat onze oogen haar daar in verluſtigen; want de uyteynden zyn zeer ſubtiel, en egter zoo konſtig vervult, dat ik durf zeggen, diergelyke nooyt gezien te hebben.

Aanmerkt ten eersten. Dat my in dezes deels toebereyding of preparatie niets klierigs of eenige byzondere geronne stoffe, (*Parenchyma*,) genaamt ontmoet is, maar zyn de uyterste bundelwyze en sappige uyteynden zeer fyn en als in een ander wezen verandert, egter continueel met de takjens van de Poort-ader, en met wassige stoffe vervult, zonder eenige de minste uytstorting, [*extravasatio.*] Op dezelfde wyze draagt het zig toe met de takjens van de Hol-ader, door de Lever verspreyt zynde, 't welk ik in de voorgaande Cabinetten, als mede in de uytgegevene Brieven getoont heb, en namaals nog verder meene te vertoonen.

Alle de takjens van de Poort- en Hol-ader zyn ontrent haar uyteynden zoodanig gedisponeert en gestelt, dat, 't geen de Ouden een byzondere geronne stoffe, of 't geen de Ontleeders van deze Eeuw kliertjens van de Lever geheeten hebben, wy niet anders noemen dan bundelwyze en sappige uyteynden der bloed-vaatjens. Ik beken, dat ik voor deeze, met een vooroordeel ingenomen zynde, ook lange Jaaren in die zelfde dwaling geweest ben.

Het is over de 40 Jaaren geleden, dat wy ten dienste van de Heer Johan van Horne, Professor in de Anatomie tot Leyden, myn waardige Promotor, zomtyds Levers quamen te excarneeren, (zoo was men gewoon te spreeken) en wat wierd 'er gedaan? alle de uyterste uyteynden der vaten wierden met de nagelen, met een stomp mesje en andere instrumenten weg-genomen, gelyk zulks nog blykt uyt de uytgegevene Figuuren van zommige Autheuren, als mede met die 40 Jaarige preparatien, dewelke ik van die tyd af ter gedagtenisse tot nog bewaare; maar nu, door deze myne nieuwe methode, word 'er niets weg genomen, en zoo toone ik die bundel-wyze en sappige uyteynden, die zy voor byzondere Lichaamtjens en Kliertjens hebben gehouden.

Den Heer Professor Schelhamer schynt onze stelling, wegens de uyterste uyteynden der bloet-vaten, tegens te gaan, gelyk zulks blykt *Sect. XIII. Thes. Select.* alwaar hy zegt, geen volkomen geloof te geven, *aan de vergroot-glaazen, ontrent de zagte deelen, dewelke wegens haare vogtigheyd glibberig zyn, &c.*

Ik zal zyn Edelheyt kortelyk hier op antwoorden, namentlyk, dat ik zelfs in 't onderzoeken geen volkome geloof geeven kan aan de deelen, zoo lang zy nog zagt, slibberig, en niet bequaam gemaakt zyn door onze preparatien. Zoo iemand de Hersenen, dewelke van een zeer zagte zelfstandigheyd zyn, onderzoekt, zonder voorgaande preparatie en matige verharding, als mede zonder de artificieele vervulling der bloedtvaten, zal 't hem zeer moeijelyk, ja onmogelyk zyn, om 't waare gestel der

der Herssene te onderzoeken. Alle wie tot nu toe, zonder het gebruyk der vergroot-glazen, deze myne preparatien gezien hebben, van haar heb ik gezamentlyk hooren zeggen, datze klaar en distinct konnen zien, 't geen ik haar deswegen voorhiel, voornamentlyk die geene, dewelke by helder weer my zyn komen bezoeken.

Tot nader verklaring, zal ook dit aan zyn Edelheyt dienen, dat zoo meenigmaal als ik in myne schriften zegge, dit en dat door toedoen van vergroot-glazen te konnen zien en toonen, dat zulks alleen aan myn ouderdom toe te schryven is, als die nu in myn sevenen-festigste Jaar getreden zynde, myne oogen gants niet gespaart hebbe; maar andere, welkers oogen vry wat snelder konnen zien, die zien de dingen klaar zonder het gebruyk van vergroot-glazen, immers getuygen zy het alle te zamen, niemand uytgezondert.

No. LXXXIII. Een Pis-blaaske van een jong geboore Kindje, 't welk van my digt aan de roede geopend zynde, zagtjens met Cattoen opgevult is.

Aanmerkt ten eerste. Dat ik beyde des Navels-slag-aders, loopende langs de zyde van de Blaas, met een rood-wassige stoffe opgevult hebbe; en dat

Ten tweden, het Pis-vat, [*Urachus*], tusschen de gezeyde Slag-aders te zien is, zonder de minste opening, die zommige, nogtans te onregt, sustineeren in dezelve te zyn.

Ten derde. Kan men hier ook zien het beginzel van de Navel, een gedeelte van de Navel-streng, als mede de cours der Slag-aderen door de Blaas.

No. LXXXIV. Beyde de Nieren van een jong geboore Kindje.

Aanmerkt ten eerste. Dat het vette of buytenste vlies, daar de Nieren in beslooten leggen, zig meesten tyd opdoet, als waare het een t'zamenstel van een klierig vliesje, 't welk een onervaare Ontleeder zou konnen misleyden.

Ten tweden. Komen ons de Slag-aders hier zeer aangenaam voor, gevult zynde met een geel-wassige stoffe, en zeer aardig door het gezeyde vliesje loopende.

No. LXXXV. Een glaasje met vogt, waar in te zien is de Lyf-moeder van een Vrouw, wiens inwendige mond ons zoo vernaauwt voorkomt, dat men daar nauwlyks het hoofd van een speld in zoude konnen steeken; en is deze onnatuurlyke vernging ook onder de oorzaken van onvrugtbaarheyd te stellen.

Verders ziet men hier aan eene zyde, dat het alzoo genoemde Lof-

werk van de Eyer-wegen of van de Trompetten van Fallopius, aan eene zyde veel duydelyker te zien is als wel aan de andere zyde.

N°. LXXXVI. Een Vlesje met vogt, waar in bewaard word de Lyfmoeder van een Vrouw, wiens inwendige mond des Baar-moeders natuurlyker wyze is geſtelt.

N°. LXXXVII. De Lyf moeder van een Vrouw na de lengte opgeſneden, en in een heldere vogt gehegt, ten eynde men des Lyf-moeders holte, als mede de holligheyd van de inwendige hals konde zien.

Aanmerkt ten eerſte. Dat, hoewel de Heer Regnerus de Graaf (die een zeer goed Ontleeder is geweeſt, en in 't beſchryven der Teel-deelen van een Vrouw, alle andere Schryvers overtroffen heeft) voldoet my geenzints in het uytgeven van zyne Figuur, rakende de holligheyd van de inwendige hals; weshalven ik raadzaam heb gevonden zulks te veranderen. Ziet de III. Fig. van de IV. Plaat van 't VI. Cabinet.

Ten tweden. Hoe dik de mond van de Lyf-moeder is, zulks kan men hier zien, nadien dezelve na de lengte opgeſneden is: Ook komen ons hier in de holte van de inwendige hals des Lyf-moeders voor die lat-wyze verheventheden van de zelve.

N°. LXXXVIII. Het grootſte gedeelte van de Poort-ader des Levers, opgevult met waſſige ſtoffe, wiens uyterſte ſappige uyteynden zelfs hier nog geconſerveert zyn geworden. In deze præparatie is 'er niets weggenomen, ook gants geen byzondere kliertjens zyn ons in dezelve voorgekomen.

N°. LXXXIX. Een Vlesje met vogt, en daar in een groot ſtuk van de Navel-ſtreng van een pas geboore Kind, wiens Ader en twee Arterien opgevult zyn, om alzoo te bequamer te konnen zien derzelver plaatze en voortgang.

Aanmerkt ondertuſſchen, dat dit voorwerp een levendig ſtuk des Navelſtrengs komt te verbeeldt.

N°. XC. De Naa-geboorte van een zeer kleen Schepzelke, wiens oppervlakte, dewelke naaſt aan 't Kind ſtaat, of na het Kind ziet, vervult is van ronde knobbels. Ziet de VII. Figuur van de III. Plaat van 't VI. Cabinet.

Ik kan my niet genoeg verwonderen, dat niet alleen de Naa-geboorte, maar ook deszelfs ſtreng zoo veel verandering onderworpen zyn in een onnatuurlyke ſtaat, waar van ik in myne Cabinetten gewag gemaakt hebbe, en naheen nog doen zal, van welke zaken ik byna niets gelezen hebbe by andere Autheuren.

N°. XCI. Een opgeſnede Mond en inwendige Hals van de Baar-moeder,

om

om te bequamer te konnen zien der ſelver inwendige geſtalte, t'eenemaal overeenkomende met het voorwerp van N°. LXXXVII, en by gevolg aan de waarheyd aldaar voorgeſtelt, niet is te twyfelen.

N°. XCII. Een vlesje met vogt en daar in de Long van een jong geboore Kindje, tuſſchen wiens Long, het Hart, in 't Harte-ſakxke nog beſlooten zynde, zyn natuurlyke plaats en geſtalte heeft behouden.

Aanmerkt ten eerſte, dat men hier bequamelyk zien kan, voor eerſt de verdeeling des Longs in een rechter en linker gedeelte of quabbe, als mede de volgende ſmaldeling, voor eerſt van die van de regter quabbe in drie deelen, en die van de linker, in twee deelen, en hoe alle deeze te gelyk wederom geſmaldeelt werden in duyſende van zeer kleene quabbeties.

Ten tweden, zo zyn hier de Slag-aderen van 't Harte-ſackxke vervult, zoo dat men haar cours bequaam zien kan, Ja het Hart en Long vertoonen haar levendig van couleur.

N°. XCIII. Een glas met vogt, waar in geconſerveert werd het beginzel van de Naa-geboorte van een zeer kleen Schepzelke, waar aan het begin van een Navelſtrengtje nog vaſt zit, en aan deſſelfs uyterſte het beginzel van de Menſch-werding nog kan geſien werden, maar het zelve is meerendeel geſmolten, om dat zy het my te laat ter hand hadden geſteld.

N°. XCIV. Een groot ſtuk van de Herſſene van een Menſch, door my voor dartig jaaren ſteen hard gemaakt zynde.

Aanmerkt ten eerſte. Dat het de menſchen vreemt voortkomt, dat hout en andere zaaken in deze en geene rievier geſmeeten zynde, in ſteen komen te veranderen, maar zulks moet ons tot grooter verwondering ſtrekken, dat de Herſſene, die van een zeer zagte ſtoffe zynde, ſteen hard konnen gemaakt werden, en dat door onze vogtigheyt: Ook heeft ze niet alleen de gezeyde hardigheyd, maar glinſtert als een glinſterende ſteen.

Ten tweeden. Dat dit voorwerp zes-en-dartig Jaaren geleden van my toeberyt zynde, onbederfelyk is, en dat zy, die na my komen zullen, het, zoo ik vertrouw, duyſent en meer Jaaren zullen konnen houden zonder bederving, aangezien alles, wat zoo toebereyt is, geen bederffelykheyd onderworpen is.

N°. XCV. Een vlesje met vogt, waar in te zien is een ontdaane, of op een byzondere wyze uytgerafelde Teſticul van een mansperzoon.

N°. XCVI. Een droog glas waar in gezien word een gedeelte van de Rugge-graat uyt een onbekend Indiaanſch dier, wiens Wervel-beenderen onderling aan een houden, zonder eenige banden; egter zoo kan men dit

voorwerp alzints buygen en bewegen gelyk als in een levendig dier.

No. XCVII. Een vles met vogt, waar in vertoont werd het Aangezicht van een Jonge, zeer levendig van couleur, wiens koonen niet alleen levendig rood zyn, maar ook de Voor-lippen: Ook zyn de Voor-lippen van haar bekleetzel ontbloot, waar door ons die nu als Fluweel voor komen.

No. XCVIII. Een kleen ontaard Moerkoekje, hard, en als in een ander wezen verandert, 't geen eertyds voor een zuyger aangezien en gehouden wierd.

No. XCIX. Een droog vlesje, waar in bewaard werd, een Kindje, niet grooter als een gepeld Gerste-koorntje, met desselfs Navel-strengtje, 't welk van my hard gemaakt is, en staat hier te considereeren, dat my het zelve over 40 Jaaren gegeven is van den Wytberoemde Geneesh: Helvetius, woonagtig in s'Gravenhage.

No. C. De Naa-geboorte van een Kindje van ontrent drie Maanden dragts, werdende in een vogt bewaart; het zelve is veel grooter geworden, door dien het met geronne bloet bezet is, gelyk ik meermaals aangewezen heb, in andere Moer-koeken, en dewyl zulks meermaalen komt voor te vallen, zoo moet men omzigtig zyn, om geen abusief oordeel te vellen, wegens de tyd, hoe lang zoodanig een Vrouw zwanger is geweest.

Daarenboven staat hier aan te merken, dat de uyteynden der bloet-vaten dezes voorwerps schynen een begin aan te nemen van een verandering in blaaskens, 't welk in 't volgende voorwerp veel klaarder kan gezien werden.

No. CI. Een Naa-geboorte van een Kindje van ontrent vier Maanden dragts, leggende in een vogt, 't zelve is een tyd lang in 's Moeders lichaam gebleven, na dat het Schepzelke ter wereld is gekomen, of in 's Moeders lyve vergaan is geworden, waar door het in een rond wezen is verandert, zonder de minste holligheyt, zo dat het niets minder als de gestalte van een Moerkoekje heeft behouden.

No. CII. Een Naa-geboorte van een Schepzelke van een Mensch van ontrent drie Maanden dragts, 't welk in een vogt is geleegen, 't zelve is een tyd lang in 's Moeders lyve gebleven, na dat het vrugtje was afgegaan.

Aanmerkt ten eerste, datter deze Naa-geboorte veel geronne bloet aan zich gehegt heeft.

Ten tweden, dat de uyteynden der bloet-vaatjens eeniger-maten eenige ver-

verandering aangenomen hebben, en haar ook tot beginzels van waterblaaskens hebben gezet: en alzo ziet men, dat aan haar uyterste eynden, zeer kleene ronde knobbeltjes zitten, als zandjes. Ziet de III. en VI. Fig. van de V. plaat.

N°. CIII. Een vles met vogt, waar in te zien is, de Naa-geboorte van een Kindje van omtrent 4 maanden dragts, waar aan ook veel geronne bloet vast zit; deze Naa-geboorte heeft ook aangenomen de gezeyde verandering in water-blaaskens, dog wat grooter en zigtbaarder als wel in de voorgaande. Ziet de V. Fig. van de V. Plaat.

N°. CIV. Een vles met vogt, in sig onthoudende een stuk van de Naageboorte, die tenenemaal in water-blaaskens is verandert.

Aanmerkt. Dat hoewel het bezwaarlyk is te gelooven, dat de Nageboorte, die geheel en al niet als een t'zamenstel van de bloet-vaten is, kan veranderen in waterblaaskens, namelyk zoo wel de groote als de kleene vaten, ja ook de allerkleenste, egter heb ik ondervonden, dat zulks niet buyten de waarheyd is, ook heb ik zulks al over veele Jaaren bekent gemaakt, en door Figuuren doen verbeelden, ziet hier op na myne Anatom: en Chirurgicale aanmerkingen in de Fig. 34 en 35. Tot die tyd toe had ik in geen Auteur van zodanige zaaken yets gelezen, veel min eenige figuuren daar van afgebeelt gezien: Maar na heen heb ik gezien, dat een ander van deze zaake ook figuuren heeft uytgegeven, die men zien kan na de myne gemaakt te zyn, dog met eenige verandering, om niet t'enemaal met de myne over een te komen, dit is gedaan, zonder eenige mentie van my te maken, maar zulks moet men laaten passeeren met de andere abuysen van hem begaan zynde.

Op wat wyze de bloed-vaten in water-blaaskens konnen veranderen, zulks heb ik hier vooren aangewezen, en gezegt, datter tusschen de vliezen of rocken der bloet-vaten ook een gevonden werd, die men bequamelyk kan noemen het *celluleuse vlies*, wiens cellekens door zekere quade gesteltenisse, met een waterige stoffe vervult werdende, de holte der bloedvaten zoodanig werd geperst, datter gants geen holte meer te vinden of te zien is, en zoo werden deze bloed-vaten t'enemaal vernietigt; zo wel de kleene als de grote.

N°. CV. Een vles met vogt, waar in te zien is, het Steen-been uyt een Mensch, 't zelve is zoodanig toebereyt, dat men niet alleen de drie beenige Canaalen, maar ook die holte zien kan, die men het Portaal noemt, als men het voorwerp maar komt te houden voor een brandende kaars, of voor het ligt van de Sonne, en dit alles is toebereyt zonder eenige quetsing der canaalen. Ook doet hier zig op het slacke huyske.

No. CVI. De Maag van een Jonge, wiens Slag-aderen vervult zyn met een wit wassige stoffe, in deszelfs midden komt ons voor een zeer konstig opgevult takje, het welk het alzo genaamde wonderbaarlyk Net zeer wel verbeeldt.

Ondertusschen zoo isser niet aan te twyfelen of alle de tackjens door de gantsche Maag zyn zodanig gestelt, hoewel zy haar hier zoodanig niet vertoonen, wegens de onvolmaaktheyd dezer opvulling.

Aanmerkt ook, dat de loop dezer bloet-vaten byster veel verschilt van die der Nieren, des Milts, Moer-koeks en andere deelen meer, 't welk myns dunkens, aanmerkens waardig is.

No. CVII. Een Testicul op een zonderlinge wyze ontrafelt of ontdaan.

No. CVIII. Het Levertje van een onvoldrage Schepzelke, 't welk ontvleest is, zoo men gemeenelyk, dog t' onregt, spreekt, want in dit deel niets vleesigs, nog yets klierigs of diergelyke stoffe, te vinden is, verscheyde zynde van de uyteynden der bloed-vaten.

Aanmerkt ondertusschen, dat de uyteynden des Poort-aders tackjens byzonder fraay hier konnen werden gezien, alzoo zy zeer wel bewaart zyn, maar die der hol-ader niet alzoo.

No. CIX. Een stuk van de schorssige substantie der Herssene van een Mensch, hangende aan een hayrtje, waar in haar vatig gestel gezien kan werden.

No. CX. Het Armtje van een jong Kindje zeer levendig van couleur, in wiens handje gehouden werd een stuk van deszelfs Borstje, of wel van een ander Kindje: De Spiertjens van 't Borstje zyn zoo rood van couleur, datze in een levendig Kindje niet rooder zyn te zien.

No. CXI. Een droog glas, en daar in het geraamte van een muys zeer net, en zoo subtiel toebereyt, dat men de beentjens van 't gehoor in het Steen-been zien kan.

Dit geraamte op een der agterste pooten staande, zonder eenig steunzel van hout, of koperdraad, schynt te danzen.

No. CXII. Een vles met vogt, in sig onthoudende, het binnenste vlies van de Lyf-moeder uyt een Koe, dewelke in ronde en harde bollekens is komen verandert, en dat, zoo ik meen, door verstopping der uyterste uyteynden van de bloed-vaten, gelyk ik zulks voorheen in zommige voorwerpen getoont heb, en na heen ook in andere meen te vertoonen.

No. CXIII. De Nier van een hond, wiens inwendige selfstandigheyd (die niet anders is als vaten) t' enemaal geconsumeert zynde, een worm in zig onthoud, die vry groot is.

No. CXIV. Een vles met vogt, waar in te zien is een gedeelte van een

een ontdaane Testicul van een Schaap, die een groote overeenkomst heeft met die van een Mensch.

N°. CXV. De Mond of beyde de Lippen met een gedeelte van de Wang van een Mensch.

Aanmerkt ten eerste. Het buytenste gedeelte van de onderste Lip is nog met zyn bekleetzel omvangen, maar het binnenste is 'er van gedaan, zo dat men alleen in 't binnenste van dit voorwerp zien kan alle de Zenuwagtige tepeltjens, verbeeldende eenig Fluweel.

Ten tweden. Zoo staat te considereeren, dat het inwendige bekleetzel van de Wange geen waaragtig en gemeen vlies is, gelyk zommige gewaant hebben maar het heeft dat met de Voorlippen gemeen, dat het niet anders is, als een uytspanzel van de Zenuw-tepeltjens, 't geen ik bemerkt heb ook plaats te hebben in het oppervelleke van ons vel, hier van daan komt het ook, dat het gezeyde uytspanzel gequest zynde, ons geen pyn aan doet, gelyk zulks ook plaats heeft in 't oppervelleke van ons vel.

N°. CXVI. Een vles met vogt, en daar in een stuk van de Tong van een Kalf, wiens Tongs-tepeltjens zeer rood van couleur zyn, en dat wegens het opvullen der Slag-aderkens, nadien deze Tepelkens van bloedvaatjens zeer wel voorzien zyn.

N°. CXVII. Een stuk van een Mensche Long, in een vogt bewaart zynde, wiens roode couleur zeer wel geconserveert is.

Hier omtrent staat verders aan te merken, dat ik het buytenste vlies hier en daar van afgescheyden heb, ten deele om de gesteltheyd van 't gezeyde vlies, als mede om de veelheyd der bloed-vaten, en ook haar natuurlyke cours voor oogen te stellen: Hierom is 't dat ik des Longs blaaskens ongeschonden heb gelaaten om haare natuurlyke gesteltheyt te konnen toonen, zoo als die is in 't uytademen.

N°. CXVIII. Een stuk van 't Darm scheyl, 't welk ons hier als blaaskens-wyze voorkoomt, wegens het opvullen van 't zelve met wind, en dat wegens eenige qualyk gesteltheyt, waar mede dit voorwerp is aangedaan geweest in 't leven.

Aanmerkt ten eerste Dat het Darm-scheyl uyt twee vliezen bestaat, zulks is kenbaar, maar hier heb ik een derde vlies by gevonden, 't welk ik meede het celluleuse vlies van 't Darm-scheyl noeme, 't welk tusschen de verdubbeling van 't scheyl zit; het zelve bestaat uyt duyzende van kleene cellekens, dewelke wy niet komen te zien, ten zy dezelve met wind of water vervult zyn geworden. In een wel gestelt mensch zyn zy voor 't oog onsigtbaar, hoewelze in vette perzoonen met vet bezet zyn, en dit vlies als dan volkomen overeen koomt met ons ondervellig vlies, of *membrana adiposa.*

Ten tweden is 't considerabel, dat de gezeyde blaaskens ons hier niet alleen zeer duydelyk voorkomen, maar dat zy door een onnatuurlyke ongesteltheyt voort gebragt, en uyt het lighaam gesneden, zoodanig bewaart zyn geworden, dat zy haare natuurlyke bol-ronde Figuur volkomentlyk behouden hebben, en dat alleen, om dat zy in een bequaame vogt bewaart zyn geworden, zonder het welk zulks onmogelyk zoude zyn geweest.

Ten Derden. Door deze en diergelyke wyze van doen, kan men genoegzaam zien, hoe dienstig het is, de toebereydzels in een vogt te bewaren, omze zo te konnen toonen, als men publyk komt te Anatomizeren; zoo dat zommige te onregt dit doen in my voorheen veragt hebben, toen ik dit eerst in 't gebruyk bragt.

N°. CXIX. Een vles met vogt, waar in te zien is een Wervelbeen of twee van een jong geboore Kindje, waar aan nog een stuk van 't Middel-rift, als mede beyde de nieren vast zitten: deze zaken zyn zoo natuurlyk geconserveert, dat men zoude zeggen, dezelve versch uyt het lighaamtje genomen te zyn.

Aanmerkt ten eerste, dat de opper-vlakte der twee Nieren ongelyk is, waar door dezelve als in veel deelen schynen verdeelt te zyn, en zulks ziet men altoos in de kleine kinderen.

Ten tweden, op de linker Nier is de by-nier nog gelegen, even al eens als een aker of Ekel op zyn schaaltje.

Ten derde, hier ziet men duydelyk, dat de By-nieren vereenigt zyn met het Middel-rift, *diaphragma*, door het tussen komen van haar vette vlies.

Ten vierde, dat de inwendige substantie van 't Rugge-merg schorssig is, en uyt bloed-vatjens is bestaande, byzonderlyk uyt Slag-aderkens, zulks blykt in dit en meer andere, van my geconserveerde, voorwerpen.

N°. CXX. Een droog glas, waar in bewaart word de Naa-geboorte, welke na proportie van 't Schepzelke byzonder groot schynt te zyn; aan deszelfs navel-strengtje is gehegt een Schepzelke van ontrent een halve duym breeds grote, 't welk gebooren is zes uuren na dat de Moeder van een voldrage vrugt verlost was geworden, zynde een zeeker bewys van een over bevrugting, *superfœtatio*, ziet hier verders over na myne Anatom: en Chirurgische Observatien in 't Jaar 1691 uytgegeven, alwaar dit volgende nevens de Figuur gevonden werd.

De Huysvrouw van een zeker Chirurgyn tot Amsterdam is verlost van een voldrage Kind, in 't Jaar 1686, *'t welk levendig kloek en sterk was: zes uuren daar na zoo verloste zy nog van een Schepzelke, wiens forme en groote gezien kan worden in de XV. Fig. In dit Schepzelke was het aanmerkens waardig,*

dig, dat de Navel-ſtreng zoo vol was van water-blaaskens, dat dezelve niet anders ſcheen te zyn, als een 't zamengeſtel van blaaskens, vervult met een wateragtige vogt; dog waar dit van veroorzaakt is, zulks is niet wel te zeggen.

Uyt de beſchryving des Moerkoeks, die ik zeyde van byzondere groote te zyn, blykt het dat ik in die tyd geabuzeert ben geworden: want deze zyn groote is vermeerdert door het geronne bloed, en dit heb ik doenmaals alleen voor de Moer-koek aangezien, daar de Moer-koekjens in die tyd zeer kleen zyn.

Aanmerkt ook, dat dit Schepzelke voor het droogen van my door een waſſige ſtoffe is vervult geworden, zonder 't welke het zyne natuurlyke groote niet zoude behouden hebben in 't drogen.

N°. CXXI. Een vles met vogt waar in te zien is een doorgeſnede ſtuk of moote van 't Agter-breyn van een Menſch, wiens ſchorſſige ſubſtantie vervult is met een rood-waſſige ſtoffe, waar door dezelve ons rood voorkomt, het mergagtig wezen is in tegendeel wit gebleven.

N°. CXXII. Een droog glas, en daar in het geraamte van een Muys, 't welk zeer curieus toebereyt zynde, op een zyner agterſte poten ſtaat: in een der voorſte hout het een paarts-haayrtje, aan wiens uyterſte een zeer groote zwarte tand van een Indiaanſche Spinnekop vaſt gehegt is.

N°. CXXIII. Een droog glas, waar in te zien is het Vel van 't opperſte van 't hoofd van een Menſch, wiens Slag-aderen opgevult zyn met een roodwaſſige ſtoffe, en dat zoo konſtig, dat niet het allerminſte tackje onaangeraakt ſchynt gebleven te zyn, zoo dat ons dit vel als ontſtoken voor komt.

Ondertuſſchen is het te verwonderen, dat dit gantſche vel in 't droogen behouden heeft de Figuur van 't bekkeneel, waar door het een ſchoteltje, zonder eenige rimpels verbeeldt.

N°. CXXIV. Het Tyd-been in twee deelen geſcheyden, in wiens eerſte en buytenſte deel, 't welk eygentlyk 't Tyd-been geheten is, 't Trommel-vliesje te zien is, zynde vervult van Slag-aderkens, en is aan 't gezeyde vliesje nog vaſt zittende het hand-vatje van 't hamertje, en aan deſſelfs hoofdje het aanbeeltje.

Staat verders te letten, datter tegens de loop van de natuur in 't midden van 't Trommel-vliesje een kleen gaatje gezien werd.

N°. CXXV. Het Hart van een Menſch zoo hard gebalzemt, en zoodanig toeberyt, dat het eeuwen lang kan bewaard werden.

Aanmerkt ten eerſte, dat alle de vaten, en inzonderheyd de Slag-aderen zagtjens met een rood waſſige ſtoffe zoodanig opgevult zyn, dat de uyterſte

terste uyteynden, zo fyn als dons zynde, de gezeyde wassige stoffe een uyttogt hebben gegeven, en dat door het spierig wezen van 't Hart heen, in de gedaante van een rook, 't welk zeer aangenaam voor 't gezigt is.

Ten tweeden. In deze zagte vervulling is 'er gants geen onnatuurlyke uytspatting veroorzaakt geworden: want als dan zoude de gezeyde stoffe niet in een gedaante van een wolkje of rook haar vertoonen, maar wel als ronde bollekens.

Ten derden. Zoo is 't te gelooven, dat in een levendig en welgestelt mensch, het bloed door de gezeyde uyteynden geperst werd uyt de vaten: want terwyl de slagaderen gedestineert zyn, om het voedzel tot de spieren te brengen, zoo moet het voedzel uyt de vaten komen; En zyn deze uyterste uyteynden anders gestelt, als in de Lever of Milt, niet alleen ten opzigte van haare loop, maar ook wegens haare zelfstandigheyd en dispositie. Ziet de zesde Figuur van de V. Plaat.

Ten vierden. Het verspreyden der slag-aderen door de vliezen of rocken van de groote slag-ader kan men ook hier zeer curieus zien, als mede

Ten vyfden. De stronk van de groote Slag-ader en hoe datze drie tacken opwaarts zend, ook de verdere stronken van des Longs-ader, Holader, Kroon-aderen &c. en dit alles in zyn natuurlyke plaats.

Ten zesden. De Oorkens van 't Hart met dezelve roode stoffe opgevult zynde, zoo komt ons derzelver natuurlyke figuur curieus te vooren. Ziet verders, W: Lezer, over het Hart, het III, en inzonderheyd het IV Cabinet, alwaar de figuuren der Harten afgebeelt staan, zelfs met de uyterste uyteynden der Slag-aderen.

VERKLARINGE

Der Figuren van de eerste Plaat, van 't VI. Cabinet.

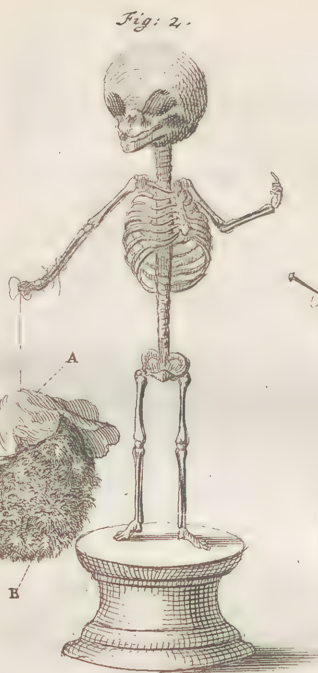
De eerste FIGUUR.

VErbeelt het geraamte van een mensche schepzelken, de groote van een pinck, in wiens regter handtje verbeelt word een eytje van een Vrouw, 't welk niet bevrugt is, en wert het zelve aangewezen met de letter A.

Des zelfs linker handtje houd drie hayrtjens vast, waar van drie eyertjens afhangen, die ook niet bevrugt zyn geworden, en zyn deze van verscheide groote.

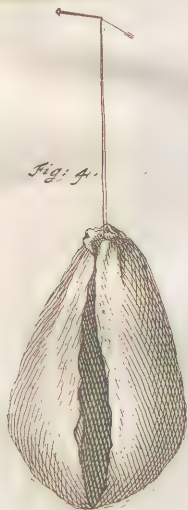
De

Neerd. Taf. 93. C Huijberts. ad vivum sculp:

De tweede FIGUUR.

Vertoont het geraamte van een kintje, 't welk een weynig grooter is, als het voorgaande; van des zelfs regter handtje hangt af aan een hayrtje een mensche eytje, 't welk bevrugt geworden zynde, uyt de baarmoeder is gestoten of gelost, na dat het in die plaatze vry wat vergroot was geworden; 't Zelve is van myn niet geopent, zoo dat men het inwendige gestel niet kan zien.

A. *De beginzel der vliezen.*
B. *De beginzelen der bloetvaatjens, dewelke het Moerkoekje begonden te maken.*

De Derde FIGUUR.

Verbeelt het geraamte van een mensche schepzelke, hebbende de groote van een voorste vinger van een mensche, van wiens regter handtje af hangt aan een hayrtje, het eytje van een mensche, 't welk van gelyke groote, en ook bevrugt is geworden; 't Zelve is van my opgesneden, maar hebbe niets zigtbaars in 't zelve gevonden.

A. *Het buytenste van 't eytje, 't welk ons vasculeus, of als een t' zamenstel van kleene bloetvaatjens, voorkomt.*
B. *De holte van 't bevrugte eytje.*

De Vierde FIGUUR.

Verbeelt het beginzel van een Moerkoekje, 't welk eenigen tyd in des Lyfmoeders holte is gebleven, na dat het schepzelke daar uyt gelost was geworden, waar door het verhard, en van zyn natuurlyke gestalte is verandert geworden.

De Vyfde FIGUUR.

Vertoont het beginzel van een Moerkoekje van een zeer kleen mensche schepzelke.

A. *Het beginzel der bloetvaatjens.*
B. *Geklontert bloet, 't welk aan het zelve vast zit.*

De II. TAFEL verbeelt vyf voorwerpen, waar van

De Eerste FIGUUR.

Ons vertoont het geraamte van een kintje van omtrent drie maanden dragts; van des zelfs handen hangen af, aan twee hayrtjens, twee beginzelen van

mensche schepzelkens, waar van het eerste van de regter hand af hangende in groote met een anys-zaatje overeenkomt. Het tweede van het slinker hantje af hangende komt in groote over een met een luys, of latuw-zaatje, en hangt het zelve nog aan zyn navelstrengtje en moerkoekje vast.

Verklaringe van 't eerste beginzel van de Menschwerdinge.

A. *Het beginzel van 't navelstrengtje, 't welk immers alzo dik is, als het schepzeltje zelfs, 't welk ik meermaalen ondervonden heb.*

B. *Het schepzeltje zelfs, in groote een anys-zaatje geenzins overtreffende.*

Verklaringe van 't tweede beginzel.

C. *Het beginzel van 't Moerkoekje.*

D. *Het beginzel van 't schepzeltje zelfs, hebbende de groote van een latuw-zaatje of luys.*

De Tweede FIGUUR.

Toont ons aan een mensche schepzelken, hebbende de groote van een gepelt gerste koorntje; 't zelve is nog vast aan des zelfs Navelstrengtje en Moerkoekje.

A. *Verbeelt het hooftje.*

B. *'t Lighaamtje, waar aan nog gansch geen beginzels van ledematen gezien kunnen werden.*

C. *Het Navelstrengtje.*

D. *'t Moerkoekje.*

De Derde FIGUUR.

Toont ons aan een mensche schepzelken, omtrent van die zelve groote.

A. *Het nageboortentje, 't welk na proportie van 't schepzelke, byster groot ons hier voorkomt, en dat van wegens het geronne bloet, 't welk zoo vast is gezeten en vereenigt met het Moerkoekje, dat men het daar van niet af konde halen, zonder het Moerkoekje te quetzen.*

B. *Het beginzel van 't Navelstrengtje, 't welk in een waterblaasken is verandert.*

C. *Het schepzelke, wiens hooftje van 't lighaamtje nog niet wel is te onderscheyden.*

De Vierde FIGUUR.

Wyst ons aan een mensche schepzelken, een weynig grooter als het voorgaande, wiens hooftje nu al onderscheyden word van 't lighaamtje: ook zoo doen haar hier nu ook al op de allereerste beginzelen der uyterste ledematen, en dat als kleene heuveltjens.

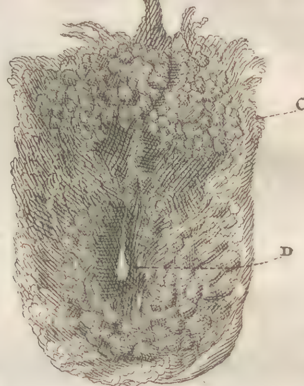
A. *Het*

C.Huijberts . ad vivum sculp:

A. *Het Moerkoekjes buytenste oppervlakte.*
B. *Des zelfs inwendige oppervlakte.*
C. *'t Hooftje.*
D. *'t Lighaamtje.*

De Vyfde FIGUUR.

Verbeelt een mensche schepzelke, omtrent een duym breet groot, wiens hooftje van 't lighaamtje nu niet alleen is te onderscheyden, maar ook vertoonen haar de uyterste ledematen in de gedaante van groote heuveltjens en dat wel aan te merken staat, des zelfs navelstrengtjes beginzel is byna zoo dik in dit voorwerp, als het schepzelken zelfs, en dat zulks meermalen voorvalt, heb ik door ondervinding ondervonden, mogelyk door een quade gestelteniſſe.

De III. PLAAT vertoont ons VI Figuren, waar van de

Eerste ons voor oogen stelt 't geraamte van een kintje van omtrent vier maanden dragts, des zelfs regterhandtje houd aan een hayrtje des hoofts, een mensche schepzelke, wat groter als het laast verhaalde, wiens uyterste ledematen nu al wat meer komen uyt te botten; egter zoo kan men der zelver vingertjens nog niet onderscheydentlyk zien. Hier staat ons ook nog te considereren, dat deszelfs navelstrengtje, waar aan het gezeyde hayrtje vast gehegt is, ook byzonder dik is; en werd in de twede Fig dit schepzelke aangeweezen. En het geene in de derde Fig. geteekent is; ook aan een hayrtje van de linkerhand afhangende, is een mensche schepzelke, al weer een weynig grooter als het aanstonts verhandelde. In dit schepzelken kan men nu al zien de vingertjens zoo van de handen, als voeten: en is des zelfs navelstrengtje vry wat dunder, zoo dat men hier ook heeft te considereren de verscheyde werkinge des natuurs.

Verders staat te letten dat ik de gezeyde schepzelkens, zoo lange zy nog zoo onvolmaakt zyn, dat men en nog vingers nog toonen aan kan zien, heb geheten en gestelt onder de *Embryones* schepzelkens *dat is* een onvoldrage kintje of vrucht, en de andere onder de benaminge van *Foetus.*

De Vierde FIGUUR.

Vertoont een mensche schepzelken, 't welk mede aan een hayrtje des hoofts afhangt, 't zelve is al weder wat grooter, als 't voorverhaalde, en is des zelfs navelstrengtje by na van gelyke dikte met het laast verhandelde.

De Vyfde FIGUUR.

Verbeelt ons een bovenatuurlyk gezwel, 't welk in onze tale Pap-gezwel is geheten, en dit mag men met regt een Hayr-pap-gezwel noemen, wegens het hayr dat in 't gezwel gevonden is; 't zelve is gevonden tussen de spieren van den hals van een Os, en verbeelt zeer aardig een nestje van een zeker Indiaans Vogeltje, 't welk wy *Colubritje* noemen.

A. *De hayren kringwys en rontom 't gezwel lopende,*

B. *Papagtige stoffe, van binnen in 't gezwel zittende.*

De Zesde FIGUUR.

Vertoont een tweede Hayr-pap-gezwel, nevens het voorgaande tussen de spieren van den hals gevonden: uyt des zelfs inwendige stoffe komen regt op staande hayren voort, 't welk een aangestoke watervuurbal verbeeldt.

A. *Een vaste, harde, en vreemde stoffe.*

B. *De hayren.*

De Zevende FIGUUR.

Verbeelt de Nageboorte van een kleen mensche schepzelke, 't welke eenigen tyd, na het afgaan van 't kintje in de Lyfmoeder is gebleven, waar na de binnenste oppervlakte met ronde en harde knobbeltjens is begroeyt geworden.

A. *'t Moerkoekje.*

B. *De knobbeltjens.*

Verklaringe van de IV. PLAAT, waar op gevonden werden drie Figuren, hier van is de eerste

De Lyfmoeder van een Vrouw, dewelke weynig dagen voor haar dood, bevrugt is geworden.

A. *'t Lighaam van de Lyfmoeder.*

B. *Des zelfs dikte.*

C. *Des Lyfmoeders holte.*

D. *De plaats, daar de Trompetten of Eyerwegen haar zetten in de holte van de Lyfmoeder.*

E. *De geopende Eyerstok.*

F. *De rond- en lange banden, voorheen de ronde banden geheten zynde.*

G. *Der zelver zazelingen, by andere het lofwerk geheten.*

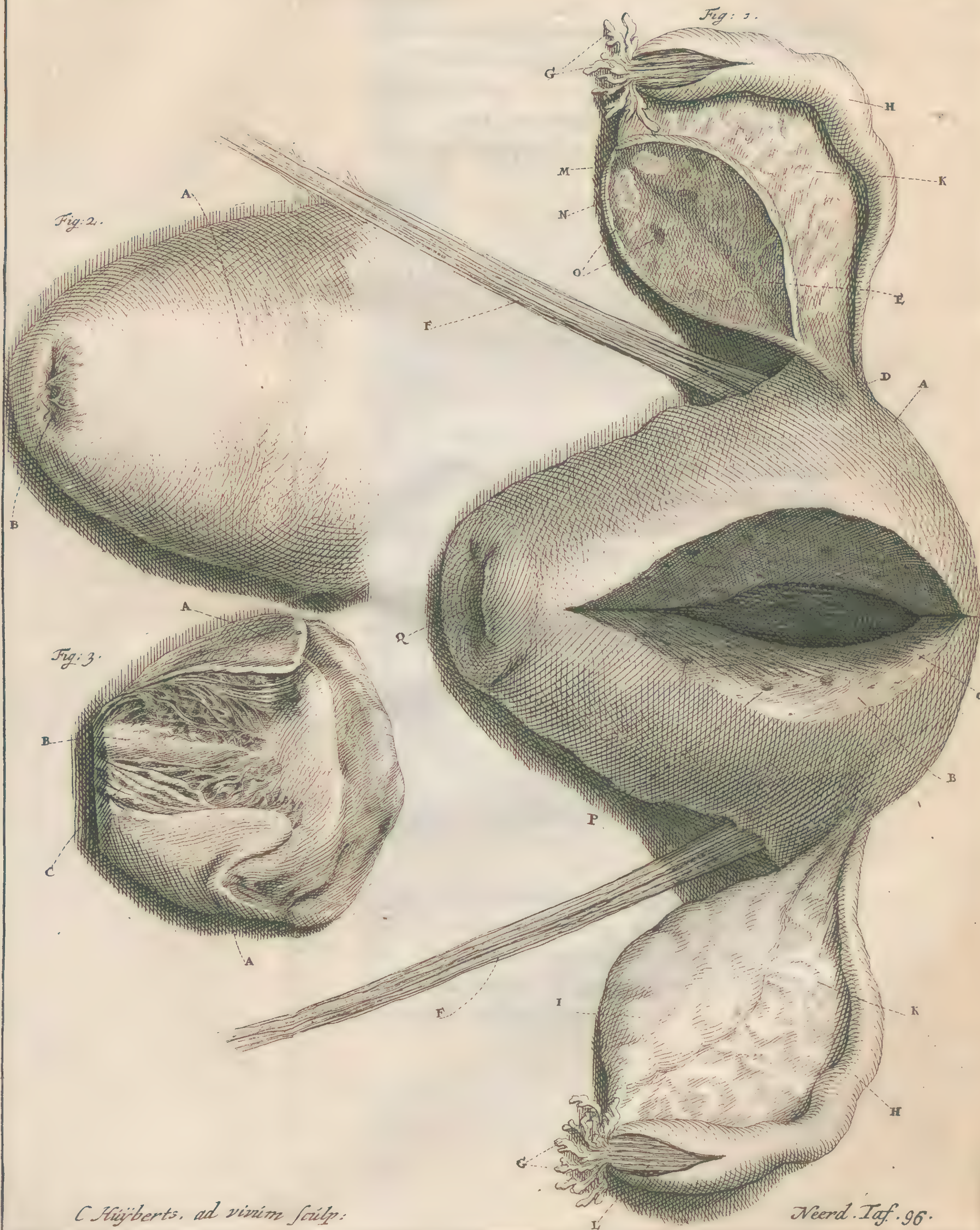
H. *De Trompetten of Eyerwegen.*

I. *De Eyerkens, buyten de Eyerstokken uytpuylende.*

K. De

THES: VI
TAB: III.
Fig: 1.
Fig: 7.
Fig: 4.
A
B
Fig: 3.
A
Fig: 2.
A
B
Fig: 6.
Fig: 5.
A
B
A
C. Huijberts. ad vivum sculp:
Neerd. Taf. 95.

THES: VI.
TAB: IIII.
Fig: 1.
Fig: 2.
Fig: 3.
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
C. Huÿberts. ad vivum sculp:
Neerd. Taf. 96.

K. *De brede banden des Lyfmoeders.*
L. *De holte der Eyerwegen.*
M. *De rand van de holte der Eyerwegen.*
N. *Het bevrugte Eytje, wiens inwendige vogt verandert, en als geronnen is, mogelyk van de vogtigheyt, waar in ik het gelegt hebbe: en is het zelve door de bevrugtinge vergroot geworden.*
O.O. *De Eyertjens, die niet zyn bevrugt geworden, dezelve zyn over dwers opgesneden, en haare inwendige vogtigheyt geenzins geronnen, hoewel het in dezelfde vogt gelegen is.*
P. *De overdwers opgesnede bloedvaten.*
Q. *De inwendige mond des Lyfmoeders.*

De Tweede FIGUUR.

Wyst ons aan een uytgezakte of uytgezonke Baarmoeder.
A. *Het voorste gedeelte des Baarmoeders, dewelke bezet ofte omvangen is van de schede des Baarmoeders, zoo dat men de Baarmoeder, zelfs niet immediatelyk zien kan, 't welk in alle uytzinking van de Baarmoeder plaatze heeft indien dezelve uit zinken, namentlyk buyten de baringe.*
B. *De inwendige mond der Baarmoeder, waar in verscheyde zeer kleene sleuven of groeven van den inwendige hals des Baarmoeders gezien worden, en dat wegens de perssinge, waar van de Vrouwen in dat voorval veeltyts zeer geincommodeert worden.*

De Derde FIGUUR.

Is een afbeeltzel van den inwendigen mond, en inwendigen hals des Baarmoeders, de welke hier na de lengte geopend zynde, haar inwendige gesteltheyt bequamelyk gezien kan werden.
A. A. *De zyden des Lyfmoeders mond, na de lengte geopent zynde.*
B. *De holte van den inwendigen hals des Lyfmoeders.*
C. *De sleuven of groeven.*

Verklaringe van de V. PLAAT waar van de eerste Fig. aanwyst de Baarmoeder van een Vrouw, dewelke maar eenige uuren, na datze van haar Man in overspel gevonden zynde, dood gestoken wierd, en is des zelfs Baarmoeders holte niet alleen, maar ook beyde Trompetten of Eyerwegen bevonden met manlyk Zaad vervult te zyn.

A. *'t Lighaam des Baarmoeders.*
B. *Des zelfs holte.*

C. *'t Manlyk zaad, nu wat verhard, wegens de vogtigheyt, waar in 't voorwerp is gelegen.*
D. *Den inwendigen mond, waar in nog wat van 't zaat is blyven zitten.*
E. *De ronde en lange banden.*
F. *De Eyerwegen of Trompetten.*
G. *De Eyerstokken, die men voorheen der Vrouwen Testiculen heeft geheten.*

De *Tweede* FIGUUR.

Verbeeld een stuk van den bogtigen Darm van een Mensch, wiens celluleuze en sponcieuze Vlies opgeblazen, gedroogt, en over dwers doorgesneden is.
A. *'t Gezeyde stuk van den bogtigen Darm van een mensch.*
B. *Het celluleuze Vlies.*

De *derde en vierde* FIGUUR.

Wyzen ons aan, stukken van de Nageboorte van een mensche, waar van de geheele Moekoek, een tyd lang in de Baarmoeder is blyven zitten, na dat het Kint ter werelt was gekomen, waar door d' uyteynden der bloetvaten de natuur van waterblaaskens, op verscheyde plaatzen, hebben aangenomen.

De *Vyfde* FIGUUR.

Verbeeld een stuk van de Moerkoek, waar in 't gezeyde veel duydelyker kan werden gezien, door dien de blaaskens nu vry grooter zyn geworden.

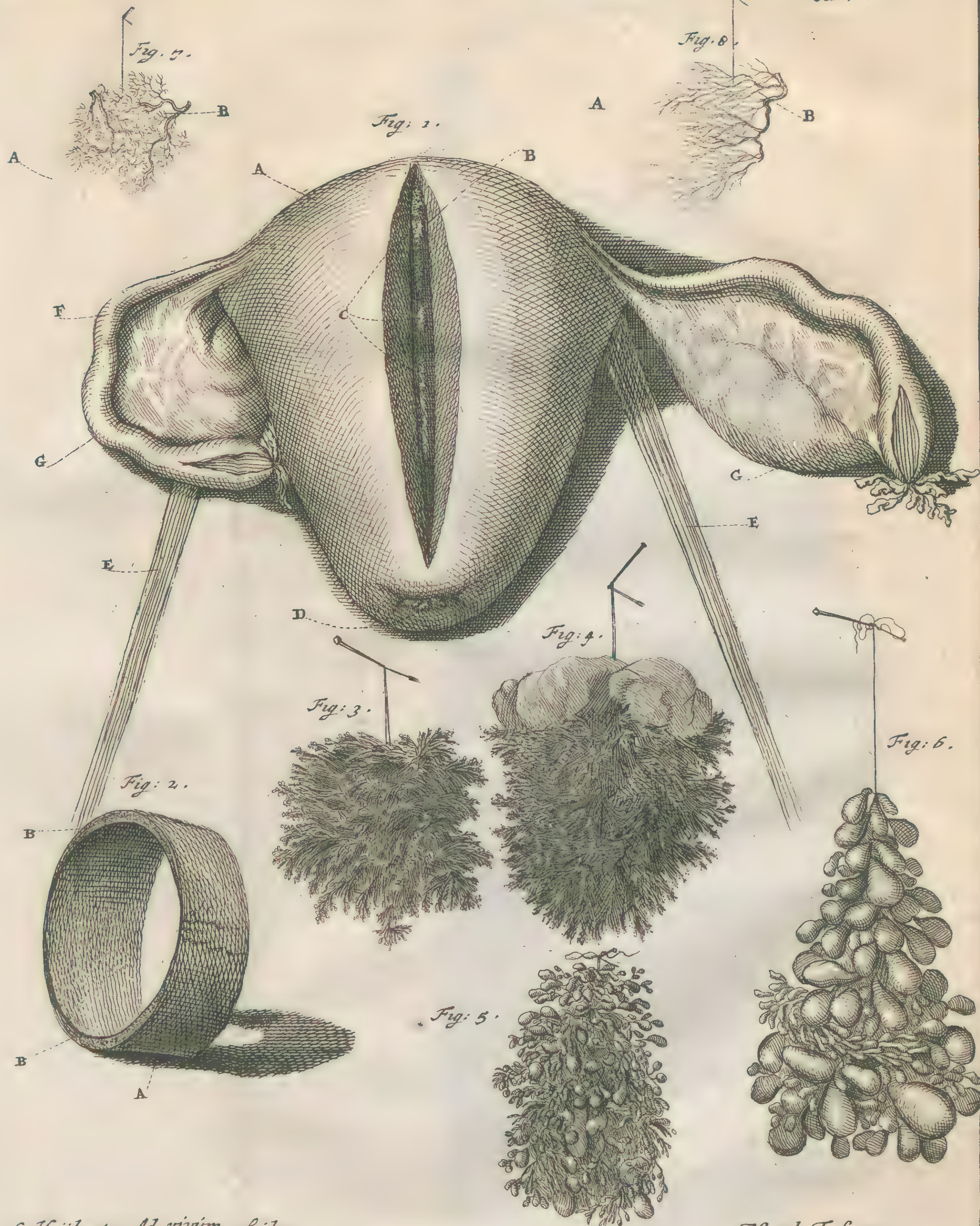
De *Zesde* FIGUUR.

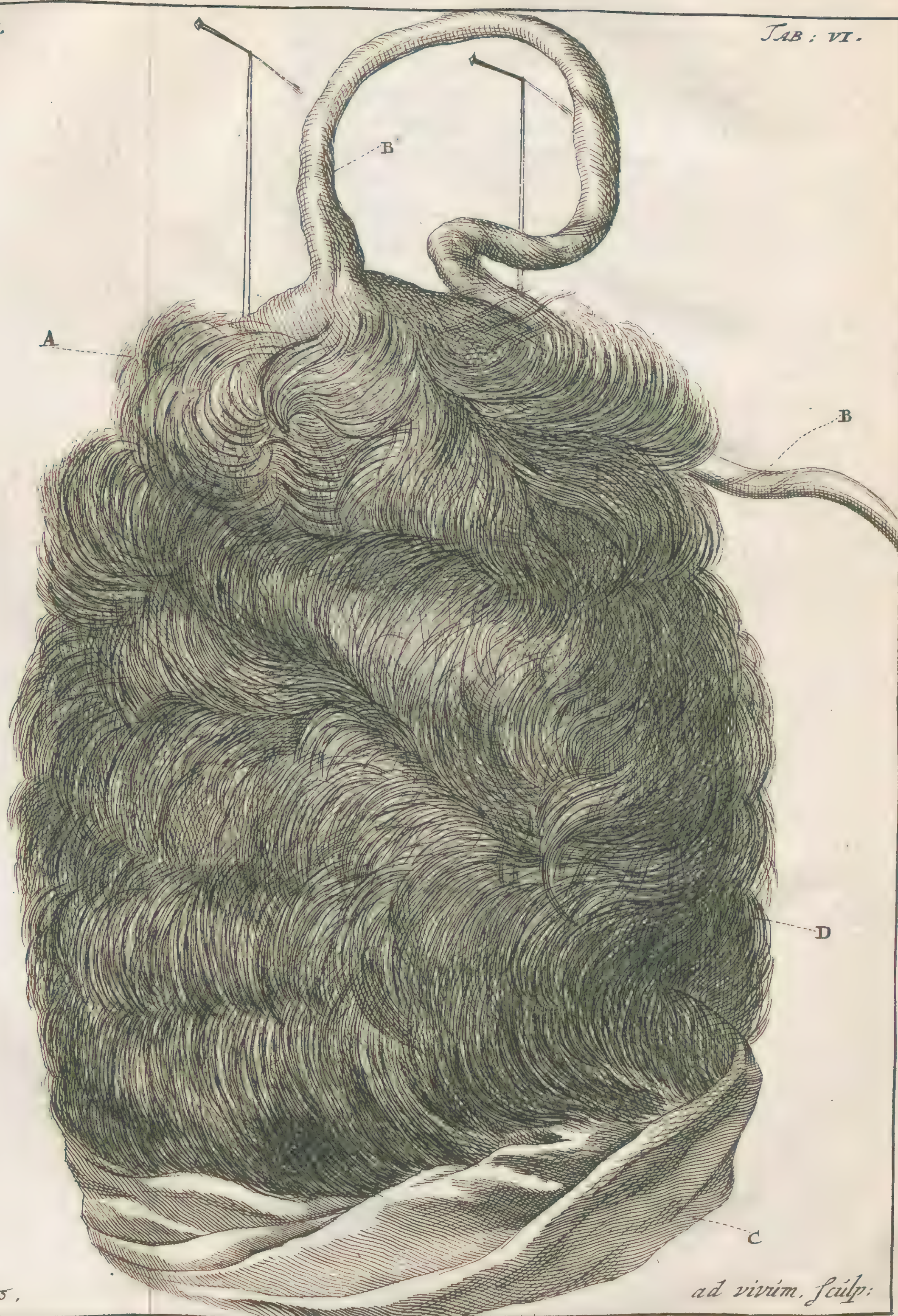
Vertoont een stuk van de Nageboorte, dewelke nu geheel en al tot waterblaaskens was geworden, gelyk dit alles 't mynen huyze zoo te zien is, als of het nu vers uyt het lighaam was gekomen.

De VI. PLAAT vertoont ons een zonderling en tegensnatuurlyk voorwerp, 't welk een Koe afgegaan is, 't zelve is byna alzints bezet met korte, zwarte, ook witte hayren; ook isser een lange steel aan vast.

A. *Het hayrig lighaam.*
B. *De steel.*
C. *Het hairlooze gedeelte.*
D. *De hayren..*

Wie nu alle deze onvolmaakte schepzelkens die ik hier heb doen afbeel-

Thes: VI.
Tab: V.
Fig. 7.
Fig. 8.
Fig: 1.
Fig: 2.
Fig: 3.
Fig: 4.
Fig: 5.
Fig: 6.
A
B
C
D
E
F
G
C. Huijberts. Ad vivum Sculp:
Neerd. Taf. 97.

Neerd. Taf. 98.

beelden, met opmerkinge beschouwt, zal ligtelyk met my toestemmen, dat het zeer bezwaarlyk zy te oordeelen, uyt der zelver groote, van wat ouderdom dezelve zyn, ofte hoe lange datze zyn gedragen; te meer nadien wynige Vrouwen gevonden werden, dewelke den precisen punt des tyds van Bevrugting weten aan te merken. Daar en boven verliezen zoodanige kleene en onvolmaakte Vrugtjens zeer dikwils 't leven in de Baarmoeder, en blyven egter nog voor eenigen tyd in dezelve; zoo dat ik oordeele by na onmogelyk te zyn, te willen oordeelen van den precisen tyd, en dat uyt de groote der zelve: Zoo dat ik met omzigtigheyd hier heb willen nalaten, van met assurantie daar van te spreken, hoewel andere zulks gants abuzivelyk gedaan hebben. Omtrent volmaakte schepzelkens van 3, 4, 5. Maanden, kan men met wat meerder zekerheyd van deze zake spreken, om datze veeltyds levendig ter werelt komen, als mede in meerder quantiteyt ons toegebragt worden.

HET

HET ZEVENDE
ANATOMISCH CABINET.

OP wiens grond gevonden word een Graf-ſtede of Tombe, uyt verſcheyde zo uyt Ooſt, als Weſtindiſche ſchoon gemaakte Hoorntjens, Schulpen, en Zeetakjens toebereyd.

In het opperſte van de zelve, ziet men ook die vreemde Schulp, wiens rand getopt en van Fab: Columna beſchreven is, met de naam van *Concha exotica margine in mucrones exeunte.*

In de holte van deze Schulp ſtaat het geraamte van een Kindje van ontrent agtien weeken dragts, wiens regter-handtje in zig onthoud een Milts ſlag-ader, dewelke gevult is met een rood-waſſige ſtoffe, verbeeldende alzoo een roode Coraal.

Deze gezeyde Tombe onthoud in zig een tweehoofdig en voldrage Kind, voorzien met drie Armen en twee Beenen, 't zelve heb ik al over veele Jaaren gekogt, zynde door andere gebalzemt en hard gemaakt, zo dat zodanig een balzameeringe met de myne geenzints over eenkomende nog natuurlyke couleur, nog geſteltheyd behouden heeft.

Aanmerkt daar benevens, dat niet alleen uyt dezes Kinds oogen-raden Haagdiſſen en Slangen voortkomen, maar over het ganſche lyf ſchynen dezelve ook te kruypen, welke zaaken in de waare graven der afgeſtorvene menſchen meermaals werd gezien, in vreemde en ſlang-ryke landen, gelyk zulks kenbaar is.

Wanneer deze Tombe gezien wierd van den Eerwaardigen Heer, HERMANUS SCHYN, *Bedienaar des Goddelyken Woorts by de Mennoniten, en voornaam Geneesheer te Amſterdam, behaagde het hem dit Werk, met deze volgende verzen te vereeren.*

SIC TRANSIT GLORIA MUNDI.

Deez' Tombe een Meeſterſtuk uit Hoorentjens en Schulpen,
Daar 't Ooſt en Weſter Strant der Indiën meê praalt,
Door Zeegewas gehegt, en konſtig opgehaalt,
Verſtrekt de Lykbus om dit Monſter te beſtulpen.

Een

Een menſchlyk Schepzel, maar helaas! te veel ontaart,
Als met twee Hoofden, met drie Armen, en twee Beenen
Voorzien; door Balſemkunſt zo hart gemaakt als ſteenen.
Dog door deez' grooten Man voor d'ondergang bewaart.

Voorwaar een Monſter der Elenden en gebreken,
Daar 't menſchelyk geſlagt te droevig onder zugt:
Een bittre naſleep van die eerſte Zondevrugt,
Doen 't Menſchdom van den Boom des Levens wiert verſteken.

Helaas! wat ziet myn oog in deeze Tombe al reên
Om 't pronkſtuk van Gods hand met tranen te beſchreyen?
Wie weigert my dit Lyk ten duiſtre grave leyen
Met droefheit? daar de Dood zelfs in het ſwart komt treên.

Ik zie twee Schepſeltjes, geplaaſt wat meer verheeven
Deez' Grafplaats, in 't Geraamt den grooten rouw bekleên:
Zy ſchynen 't ſilte nat te droogen van de leên,
En ſtrekken 't Sinnebeelt van ons elendig leven.

Deez' heeft in zyne hand een Breuk, en die een Borſt,
Wiens Ribbens zyn geknakt, en wederom genezen.
O Wyt Vermaarde Heer! uw konſtwerk doet my leezen
De brosheit van den Menſch, die quaal by quaalen torſt.

Helaas! wat baart een zonde al rampen en elenden!
Wat ſleept een eenig quaad een bondel plagen meê!
Hoe ſtort zy 't pronkſtuk van Gods ving'ren in een Zeê
Van ſmerten zonder tal, en ziektens zonder enden!

N°. II. Aan de regter zyde van deze Grafſtede ſtaat het Geraamte van een voldrage menſche ſchepzel, in deszelfs regterhand dragende en vertoonende (om alzoo eenige werkzaamheit te verbeelden) een ſtuk van de bogtige Darm, waar in gevonden werd een byzondere en tegens natuurlyke vertrekplaats, wiens uyterſte de muyl van een hond is verbeeldende. Dit ſtuk Darms heb ik zeer veel jaaren bewaart, ook doen afbeelden in myne Anatomiſche en Chirurgicale Obſervatien, gelyk ik nu weder heb gedaan. Ziet de IV. Plaat van de II. Fig. in dit VII. Cabinet.

N°. III. Aan de linker zyde van dit Graft ſtaat noch een tweede Menſche Geraamte, ontrent van de zelfde ouderdom, hebbende in beyde de handen een grooten ſlag-ader met Saffraan-couleurig-waſſige ſtoffe vervult.

De Eerste PLANK.

No. IV. De Poot van een Varken, uyt wiens linker zyde als mensche Vingers schynen voort te komen.

No. II. Een zeer curieus Geraamte van een Muys, wiens voorste en linker pootje in zig onthoud een stuk van de Lever door balsamatie verhard, wiens oppervlakte schynende als gecorrelt met ronde korreltjens, kleene kliertjens verbeelt; en zulks heeft my niet alleen, maar ook zeer vermaarde Ontleeders voor deze bedrogen, voor zeker houdende, dat dit gekorl, Kliertjens waren, dewelke als byzondere lighaamtjes op haar zelve schenen te bestaan, en yder met een byzonder vlieske omvangen te zyn, tot welke alzoo genoemde Kliertjens de bloetvaatjens zoude na toe loopen: daar ik nu in tegendeel, dit gestel beter en op een gants nieuwe manier beschouwende, bevonde en getoont heb, dat deze lighaamtjes, na datze ontdaan, en in een heldere vogt op zyn gehangen, niet anders zyn als uyterste sappige uyteynden van Bloetvaatjens, dewelke penceels-wyze haar dan vertoonen, gelyk ik hier van in 't voorgaande breder heb gehandelt.

Daar en boven heeft dit Geraamte in deszelfs regter pootje, een vlies, waar door duyzende van bloetvaatjens loopen, welkers uyteynden, hoewel zoo fyn als katoen of dons, egter vervult zyn geworden.

No. V. Een zeer wit Geraamte van een Mol, in wiens toebereyding niet de allerminste aan- nog uyt-was zyn vermist, 't welk een aangenaam gezigt geeft.

No. VI. Een stuk van de Nugteren darm van een Vroumensch, waar in dit aanmerkelyk is, namentlyk,

Wanneer als ik het Lighaam, waar uyt dit stuk darms genomen is, opende, en dat in de Somer, zoo vond ik al het gedarmte als bevrozen, en als met ysagtigheyt bezet te zyn, blinkende en eenigzints hardagtig.

Door wat ziekte deze Vrouw is komen te overlyden, is my niet bekend, dewyl ik het niet heb konnen of durven navorsschen, en dat om zekere redenen.

No. VII. Het Oor van een Kind levendig van couleur, waar aan nog vast zitten het Steen- en Slaap-been, dewelke eenigzints van den anderen zyn gescheiden, op dat het Trommel-vlies, de Beenderkens van 't Gehoor, als mede de Snaar, konnen gezien werden.

No. VIII. De Nier van een Kind, waar op de By-nier nog zit, gelyk een aker in zyn kelkje of dopje.

Aanmerkt, dat men hier zeer wel zien kan, dat de By-nieren hare bloetvaten,

vaten, niet alleen krygen van de Nier-vaten, maar ook zelfs van die, dewelke het Middel-rift (*Diaphragma*) voorzien.

N°. IX. Beyde de Oogschellen van een Mensch, in welkers omtrek bequaam gezien konnen werden, alle die kleene mondekens, als mede de twee Traanstippen: en is deszelfs binnenste vlies zeer rood, gelyk men in een ontsteking dier deelen meermalen ziet; maar hier is zulks veroorzaakt, wegens het opvullen der bloetvaatjens.

N°. X. Het Hoofd van een Kindje, levendig van couleur.

Aanmerkt ten eersten. De regter Lydende Zenuw is hier dubbelt, 't welk raar is, en zelden gezien werd.

Ten tweede. In de regter zyde vint men ook de Zenuw van 't zesde paar (na de optellinge van *Willisius*) op twee verscheide plaatzen 't Bekkeneel te doorbooren.

Ten derden. Dat gedeelte van 't dunne Herssenvlies, 't welk de Reuk-Zenuwen komt te ontfangen, is hier van veele Slag-aderkens voorzien.

Ten vierden. Beyde de Voor-lippen van haar bekleetzel ontbloot zynde, komt ons zeer klaar derzelver substantie te voore, dewelke behalven de bloet-vaatjens niets anders is, als een zamenstel van Zenuw-Tepeltjens, dewelke eenig fluweel verbeelden.

Ten vyfden. Het dikke of harde Harssen-vlies, ziet men hier zeer curieus bewaart te zyn, verbeelende blinkende witte zyde.

Wanneer de Heer Johannes Pluimer, zeer vermaard Digter, dit Hoofd, en andere zaaken, en voornamentlyk dat Jongske van ontrent 8 Jaaren out, en van my dertien Jaaren bewaart, en gebalzemt, zag, zoo geliefde het hem deze balsamatie te vereeren met deze Veersen.

Had dit lief Jongske, toen het stierf, omtrent acht jaaren?
Hoe kon men, naar zyn dood, hem dartien Jaar bewaaren?
RUYSCH heeft alleen die kracht, zyn kunst en wys beleid,
Geeft 's Lichhaams wezen, en zich zelfs de onsterflykheid.

No. XI. Een Vles met vogt, waar in bewaard werd de Milt van een Dogter, zynde een Reusinne, waar in, wegens deszelfs groote, klaarlyk blykt, dat 'er niets klierigs, dradigs, of vliesigs van binnen in de Milt van een Mensch gevonden werd, gelyk ik zulks in 't Jaar 1696. niet alleen getoont, maar ook zelfs wereltkundig, en met Figuuren afgebeeldt hebbe. Ziet het antwoord op de vierde aan my voorgestelde Brief.

Nadien het gezeyde zoo klaar gezien werd in deze Reusinne haar Milt, wegens deszelfs groote, zo heeft het my goed gedagt voor de tweede reyze

een Figuur daar van uyt te geven. Ziet de I. Fig. van de I. Plaat van dit VII. Cabinet.

N°. XII. Het halve hoofd van een Kind, na de lengte in twee deelen verdeeld, en in een heldere vogt bewaart, in 't zelve zyn deze navolgende zaken te confidereren.

Ten eersten. De Trechter en Fluym-klier na de lengte doorgesneden zynde, ziet men de Tregter door de veelheyd van opgevulde slag-aderkens zeer rood te zyn.

Ten tweeden. Ook kan men hier zien, dat 'er in jonge Kinderen, voornamentlyk in die geene, die pas geboren zyn, geen holte gevonden werd onder de Paardezadel, gelyk zulks de Ontleders ook zeer wel hebben aangeweezen. Als mede

Ten derden. Dat de Gezigt Zenuwen, inmiddels ook bekleet zyn van 't dunne Herssen-vlies, waar door heen hier gezien worden zeer veel Slagaderkens te loopen.

Ten vierden. Ook vertoonen haar hier de lydende Zenuwe van eene zyde, als mede die van 't vyfde paar (na de optelling van de Heer *Willisius*) en een gedeelte van 't dunne Herssen-vlies, waar mede het vyfde paar Zenuwen omvangen werd.

Ten vyfden. Komt ons ook in 't gezigt beyde de takken van de Gehoor-Zenuw, namentlyk, de harde en ook de zagte tak, dewelke ik door toedoen van een doorntje van den anderen heb gesepareert. Als mede

Ten zesden. Dat de schorsige substantie van 't beginzel des rugge-mergs uyt loutere bloedvaatjens, en inzonderheyd uyt slag-aderkens, die zoo fyn als dons of katoen zyn, haar bestaan heeft.

Ten zevenden. Het glas omdrayende, vind men ook in 't zelve een geheele Milt van een Mensch.

N°. XIII. Het dunne Herssen-vlies van een Jongeling, in dunte byna overeenkomende met een Spinne-webbe; en zyn de slag-aderen daar door heen loopende, met een roodwassige stoffe opgevult, weshalven dit Vlies ons zeer rood voorkomt.

N°. XIV. Het Been van een Kind, natuurlyk van couleur, onder deszelfs Voetje vind men een stukje van 't gecarieert Bekkeneel van een zeer vermaarde Hoer, genaamt Anna van Hoorn, eertyds zeer wel bekend by alle die geene, dewelke het hoerewerk zeer toegedaan waren, onder dewelke zommige nu nog in 't leven zyn, zoo men my onderrigt heeft.

Waarom 'er een stuk van 't Bekkeneel onder 't Voetje is geplaast, zulks kan men ligtelyk bevroeden, nadien deze Ligtekooy deze ellendige quale niet is overgekomen, zonder haar verfoeijelyk bedryf: want in zo-

danig

danig water, vangt men zulke visschen; dit word alles in een heldere vogt bewaart.

Ook heb ik het gebeente van een haarer voeten bewaart; 't welke op 't water als een veder dryft.

N°. XV. Een vles met vogt, en daar in een stuk van de Bogtige Darm, hebbende een tegens natuurlyke vertrekplaats.

Aanmerkt ten eersten. Dat dit vertrek sakswyze aan 't eynde blind is, of zonder opening, en dat deszelfs uyterste, het hoofd van een Hond verbeeld. Ziet de IV. Tafel van de III. Fig.

Ten tweeden. Meermalen zyn my zodanige vertrekplaatzen voorgekomen, in 't openen der afgestorvene Menschen; ook heb ik in 't Jaar 1698. een derzelver door Figuuren laten afbeelden in myne Anatomische en Chirurgicale Observatien. Nu heeft het my goet gedagt dezelve hier nog eens nevens een tweede te verbeelden. Ziet de II. Fig. van de IV. Tafel van dit VII. Cabinet.

Ten derden. Alle de zodanige vertrekken komen meest, zo niet altydt, voor te vallen in den Bogtigen Darm; en nadien deze Darm in 't onderste des Buyks voor 't grootste deel gelegen is, kan het wel komen te gebeuren, dat zodanig een vertrek-plaats in een liesch-breuk zit, zonder die zware toevallen, dewelke een liesch-breuk ordinaris verzellen, gewaar te worden.

N°. XVI. Een gedeelte van 't binnenste vlies des Lyfmoeders van een bevrugt Schaap, in 't welke ons zeer klaar voorkomen alle die worm-wyze vaatjens, dewelke ik heb laten verbeelden in 't Jaar 1702. en dat in 't II. Cabinet.

Aanmerkt ten eersten. Dat deze worm-wyze vaatjens continueel zyn met de uyt-eynden der Slag-aderen, gelyk in de Testiculen der Menschen; dat ook haar onthoudende vogt overgegeven word aan de verhevene en bultige deelen des Lyfmoeders, en zoo vorders opgenomen werd van de uyteyndens der Aderen van de Moerkoek, is by my buyten alle twyffel.

Ten tweeden. Deze vaatjens komen ons ligtelyk te voorschyn, wanneer men slegts de vliezen Chorion en Amnios werende, de Lyfmoeder in gemeen water eenige uuren laat weeken, als wanneer zy ons zonder eenige konste zo ligt voorkomen, dat ik my niet zoude verwonderen, datze door andere in andere Landen ook waren uytgevonden: egter zo heb ik my deze uitvinding toegeschreven, nadien ik, voor myn uytvinding, niemand heb gevonden, die deze vaten publyk gemaakt, of door Figuren afgebeelt heeft.

N°. XVII. Een Vles met vogt, en daar in een groote tak van de Holader des Levers, welkers uyteynden te vergeefs voor kliertjens werden gehouden, gelyk hier gezien kan werden.

N°. XVIII. Een Kinds Armtje, in wiens handje onthouden werd een kleen Zeevisje, van my wegens de gelykenisse, een Zeebaarsje geheten.

Aanmerkt, Dat de Hand en Vingertjens zoo aardig het Viske schynen aan te grypen, als of het alles levendig was, en dat in een heldere vogt.

N°. XIX. Een stuk van een Mensche Maag, op dezelve wyze bewaart, waar in te zien zyn het ware gestel der rimpels, die in de Maag gevonden werden; als mede alle die openingetjens, mondekens, of sweetgaatkens, waar van het binnenste vlies vervult is.

N°. XX. Een stuk van een Mensche Darm, ontrent een handbreed lang, waar in op twee verscheide plaatzen een inschieting (*Susceptio*) gezien werd, en zit in een der zelve een groote worm, die daar ook ten deelen uythangt.

N°. XXI. Een Arm van een Kind, in wiens handje gevonden werd een buykige Hoorn, waar uyt te voorschyn komt een Indiaanse Bloedzuyger, die zeer groot is.

N°. XXII. De aderlyke vlegting *Plexus Choroïdeus* uyt een Reusinne, dog zeer teder, na proportie van 't geheele Lighaam.

De Tweede PLANK.

N°. XXIII. Het Hoofdje van een pas geboore Kindje van een Negerinne, waar in aan te merken staat,

Dat niet alleen dit Hoofdje, maar ook het geheele Kindje met Kindere Pokjes bezet waren, hoewel de Moeder ten tyde hares dragts van geen pokjens aangetast was geworden, en nadien het Hoofdje swart en onaangezien was, zoo heb ik het zelve, om alle afschuwelykheyd te myden, rondom met opgevulde Slag-aderen van een ander voorwerp bezet.

N°. XXIV. Een Moer-koek van een Mensch geheel en al rood, wegens de opvulling der bloedvaten, daar de Moerkoek uyt bestaat: op verscheide plaatzen ziet men het alzo van my genoemde sapagtig vlies, 't welk de oppervlakte des Moerkoeks bekleet, die tegens de Lysmoeder aangezeten heeft.

N°. XXV. Een gedeelte van de schorsige substantie der Herssene van een Mensch, waar in het ware vatig gestel van de zelve te zien is.

N°. XXVI. De alzoo genoemde Paarde-staart van een Mensch, zo als die gezeten is in de eyge gaten van de Lendene wervelen.

N°. XXVII. Een groot stuk van de Colyk en Blinde-darm, met deszelfs worm-wyze aanhangsel uyt een Mensch.

In deze werden zeer klaar gezien de Klap-vliesen van de Colyk-darm, als

als mede deszelfs drievoudige Lat-wyze uytsteekzels, Oog-luykende Klapvliezen by andere geheten.

No. XXVIII. Een fyn glas, waar in bewaart werd het Hart van een Mensch, zynde zeer rood wegens het opvullen der Bloetvaten, ook byster verhard wegens onze manier van balzemen.

Aanmerkt ten eersten. Dat het uiterste of punte van dit Hart in tweën is gespouwen, waar van 't langste gedeelte voortkomt van de regter zyde des Harte.

Ten tweeden. Kan men hier ook zien, hoe en op wat plaats de Ader zonder weerga (*Vena Azygos*) voortkomt uyt de opgaande Stronk van de Hol-ader, aan wiens zyde hier ook kan worden getoont de Slok-darm, die een tak van de gezeide weergaloze Ader ontfangt, als mede de verdeling van de Keel of Hals-ader (*Vena Jugularis*) in een uyt, en in een inwendige tak.

No. XXIX. Het Hoofd van een Jonge van ontrent zes Jaren, 't welk zo fris is bewaart, dat het aangezicht nu nog schynt te leven, hoewel het over veele jaren is gestorven: en zyn deszelfs oogen gesloten, verbeeldende alzo het Hoofd van een die slaapt.

Aanmerkt ten eersten. Dat het bovenste van de Herssen-panne afgenomen, en de Herssene uytgenomen zynde, doet zig hier op het harde Herssenvlies, als schoon wit blinkende zyde.

Ten tweeden. Door het overblyfzel van de Reuk-zenuwen ziet men veel bloetvaten verspreyt te zyn. Als mede

Ten derden. De Zenuwen, zoo als die door de grond van de Herssenpan uytlopen.

Ten vierden. Door het Aangezigt, 't welk zonder de minste rimpel is bewaart, ziet men veele kleene ontvellingtjens, waar van de Lyder in zyn leven aangedaan was.

Hier door komt het, dat men hier en daar eenige roode vlakken komt te zien, nadien de roodwassige stoffe aldaar een uytgang nam, in 't vervullen der vaten van 't Aangezigt.

No. XXX. Een droog glas, waar in te zien is, en bewaard word de Blinde-darm, en een groot stuk van de Bogtige, en ook Colyk-darm, en dat uyt een Kind van ontrent vyf Jaren: merk aan, dat, alhoewel de Darmen met geen wind opgevult zyn, evenwel dezelve haar ronde uytspanning hebben, 't geen ik nooyt voorheen by andere gezien heb gedaan te wezen, en zyn dezelve zeer rood wegens der Slag-Aderen opvulling.

No. XXXI. Het Hoofd van een Kindje, 't welk zonder eenige rimpels

pels in een vogt is gelegen, en 't Hoofd van een levendig Kind verbeelt.

Aanmerkt, Dat ik het bovenste van 't Bekkeneel en de Herssene afgenomen, en het Agterbreyn omgekeert zynde, weder in 't Hoofd gelegt hebbe, ten eynde men de Slag-aderen der wervelen van de Hals, en de daar uyt voortkomende Hals Slag-ader in 't gezichte zoude krygen.

N°. XXXII. Een droog glas, waar in te zien is de Blaas van een Mensch, dewelke van drie Pis-leyders is voorzien, waar van 'er twee in de linker zyde geplaast zynde in een loopen, eer zy in de Blaas zyn gekomen, en alzo doorboren zy dezelve met een eenvoudige opening.

N°. XXXIII. Een Vles met vogt, waar in onthouden werd een groot deel van 't dunne Herssen-vlies van een Mensch, wiens Slag-aderen opgevult zynde, zeer rood haar opdoen, en alzoo hebben zy deze couleur ook medegedeelt aan 't gezeyde dunne Herssen-vlies.

N°. XXXIV. Een deel van 't harde Herssen-vlies van een Mensch, 't welk mede in een vogt is gelegen.

Dezes deels alzoo genoemde lange Groeff (*Sinus Longitudinalis*) geopent zynde, kan men klaar zien die kleene ronde Geerstgelykende Lighaamtjens, dewelke ons den Heer *Pacchionus* heeft ontdekt, en zyn dezelve niet grooter als het hoofdje van een gemeene speld, ten waare men de zelve met vergrootglazen quam te zien, of als 'er twee aan een zaten.

N°. XXXV. Nog een deel van 't harde Harssen-vlies van een Mensch, in wiens lange Groef niet het minste der gezeyde ronde Lighaamtjens gezien of gevonden werden; edog buyten deze Groef hangt 'er een vliesje af van de binnenste oppervlakte van 't harde Harssen-vlies, 't welk van die kleene en ronde lighaamtjens vervult is, maar van de zelve heb ik niet konnen zien, dat 'er het minste takje van een Water-vaatjen uyt voortkomt.

N°. XXXVI. Het harde Herssen-vlies van de Reuzinne, onlangs van my ontleed, in wiens langagtige Groef eenige zoodanige Lighaamtjens gezien worden, maar dezelve zyn zeer kleen na proportie van haar lighaam, ja overtreffen al mede geenzints het hoofd van een kleene speld.

N°. XXXVII. Een glas met vogt, en daar in een stuk van het buykvlies van een waterzugtige Vrouw, 't welk zoo vol zit van een lymig water, dat men het buykvlies nauwlyks zien kan. Ziet de III. Figuur van de II. Plaat van dit VII. Cabinet.

Ook waren de Klieren van 't Darm-scheyl even zoo vervult met Waterblazen (*Hydatides*) zoo dat alle remedien vergeefs in 't werk gestelt zynde, de Lyderste het leven heeft moeten verlaten; en nadien men zulks zeer veel ziet voorvallen in waterzugtige menschen, zoo is 't datze zelden of nooyt

gene-

genezen, wanneer men haar den buyk door deze of geene wyze opent, om 't water te ontlasten.

N°. XXXVIII. Een glas met vogt, waar in te zien is een overdwers doorgesnede stuk van de borst van een Kind, en nadien het Hart, en de Longe met een wassige stoffe zyn vervult, zoo kan men zeer curieus en bequaam zien, niet alleen, hoe dat de long en 't hart in het in- en uytademen de geheele borst vervullen, maar ook de platte form, die het onderste van de Long, en ook het Hart krygen, om datze het middelschot raken, en daar op leggen.

Daarenboven zoo komt ons hier in dit voorwerp nog voor, wegens het dwers doorsnyden van de Borst, het dwers doorgesnede Rugge-merg, wiens uytwendige of merg-agtig deel (*pars medullaris*) wit van couleur is, en het inwendige of schorsige gedeelte (*pars corticalis*) root, wegens het opvullen der Slag-aderen, waar uyt de schorsige substantie meest is bestaande.

N°. XXXIX. Een glas met vogt, en daar in een takje van een Kaapse Heester, met porcelyne bladeren, 't welk beschreven is in 't eerste Deel van de Amsterdamse Tuyn.

Het onderste gedeelte van dit gezeyde takske is bezet met een gemaakt en onwaar vlies, 't welk uyt myn eygen bloed, na een aderlating van my is toebereyd, en dat alleen door geduurig roeren van 't takje door het bloed, tot dat het koud wierd: dit gedaan zynde, heb ik het takje met styf geronne bloed bezet zynde, in schoon water gelegt, 't water dikwils ververst, en 't geronne bloed eenige reyzen tusschen de vingers geduwt, waar na het zyne roodigheyd verlatende, een witte couleur aannam, verbeeldende alzoo een waaragtig vlies, 't welk zig rondom de bladerkens zeer vast quam te zetten, waar door heen menigte van waarschynlyke membraneuse draden (*Fibræ*) loopen; zoo dat wie het ook ziet, 't zelve als een waaragtig vlies, uyt een Mensch genomen, voorkomt. Ziet de VI. Fig. van de III. Plaat in dit VII. Cabinet.

Staat ook te letten dat zulks niet zal gelukken, wanneer men het bloed niet aanstonds komt te roeren, eer dat de geesten vervlogen zyn.

In 't eerste Cabinet vind men byna dezelve præparatie, en dat uyt het bloed van een Varken; en dewyl zulks geroerd was met de hand en vingeren, in plaats van met een gebladert takje, zoo doet dat zig op in de gedaante van een polypeuse zelfstandigheyt, waar door heen haar ook laten zien eenige stukskens vet. Ziet de II. Plaat van het I. Cabinet.

N°. XL. Een Vles, waar in te zien is een stuk van de bogtige darm uyt een Mensch, leggende in een heldere vogt, op dat men zeer klaar en distinct zoude konnen zien het vyfde of fluweele vlies, waar over zoo veel waters vuyl gemaakt is, namentlyk, wat voor een wezen dit bekleetzel zy,

en of het ook wel voor een vlies te houden is; alle welke opinien hier op te halen, zoude niet alleen verdrietig, maar ook onnut zyn. Ik wil liever de curieuse Liefhebbers tot het zien nodigen, op dat zy mogen beschouwen wat van de waarheyd is.

Het waare en Tepel-zenuwagtig gestel der Voorlippen, heb ik beschreven, en met een Figuur doen afbeelden in 't III. Cabinet, in dit VII. zien wy het Tepel-zenuwagtige inwendig bekleetsel der wangen: met het zelve te onderzoeken bezig zynde, quam my in de zin, dat het niet ondienstig zoude weezen, eerst het fluweele vlies des Maags, en dat der Darmen te doorsnuffelen, nadien deze alle continueele Lighaamen zyn.

In dit onderzoek dogt my best te zyn het gedarmte en Maag zoodanig eerst te bereyden, datze haar als in een levendig Mensch quamen te vertoonen, en dat door het opvullen der vaten, en in een bequame vogt te weyken. Dit viel zoo wel uyt, dat ik zonneklaar bevond, het Fluweele vlies van de Maag, Darmen, Wang, en Voorlippen, byna van een en 't zelve gestel te zyn, namentlyk een t'zamenstel van Zenuw-tepeltjens, Bloetvaatjens (die zoo fyn zyn als dons of kattoen) en een bekleetzel (*Epithelia*) voortkomende uyt de uyteynden dezer Tepeltjens.

Aanmerkt ten eersten. Dat dit Tepelwyze lighaam in de Voorlippen dunder is, als in de Maag of Darmen.

Ten tweeden. Dat dit in alle lighamen niet even klaar te zien is, weshalven men in verscheyde lighamen zulks moet navorsschen.

Ten derden. In de Voorlippen komen deze Tepeltjens niet klaar te voorschyn, ten zy dezelve van haar bekleetzel eerst werden ontdekt.

Ten vierden. Staat ook te letten, dat deze Tepeltjens veel dikker zyn, als de uyteynden der Zenuwkens zelfs, waar uyt ze voorkomen, 't geen men ook ziet in de uyteynden der Slag-aderkens, van de ingewanden, dewelke ook dikker zyn, als wel de Takskens zelfs.

Ten zesden. Het gebruyk aangaande, ik vertrouw dit Tepel-zenuwagtig Lighaam het werktuyg te zyn van 't gevoel; en hier van daan komt het, dat dezelve Tepeltjens van haar bekleetzel (*Epithelia*) ontbloot zynde, 't zy door scherpe humeuren, vehemente medicamenten of andere zaken, de Lyders zoo pynelyk zyn.

N°. XLI. Een Vles met vogt, waar in onthouden werden beyde de Lippen en Voorlippen (*Prolabia*) als mede een deel van de Wang, en dat uyt een Mensch.

Aanmerkt hier, dat de Lippen en Wangen haar bestaan hebben uyt een oppervelleken (*Epidermis*) vel, vet, Musculeuse, Klierige, en Tepel-zenuwagtige substantie, als mede uyt een inwendig bekleetzel (*Epithelia*),

waar

waar by men zoude mogen voegen het netwyze lighaam van Malpighius, hoewel het hier ter plaatze wegens deszelfs dunte naauwlyks gezien kan werden in een Menſch.

In dit gepræpareert voorwerp ziet men ook, na het ſcheyden van haar uytwendig bekleetzel (*Epithelia*) het Tepel-zenuwagtig wezen, de Klieren der Lippen, het vel, het vet, de reſt komt ons hier niet in 't gezigt.

N°. XLII. Het Oor van een Kindje levendig van couleur.

N°. XLIII. Het gedarmte van een jong Schaapje, zeer net toebereyt, en in een drooge vles bewaart.

N°. XLIV. Het gedarmte van een Kindje van ontrent vier Maanden dragts, zeer wit; 't zelve houd in zyn handje het zeldzame zaad van de *Palega Pajaneli* Hort. Mal. hebbende de gedaante van een Zon.

N°. XLV. Een Vles met vogt, waar in bewaart werd een hand van een Kindje, 't welk een ſtuk van 't dunne harſſen-vlies uyt een Menſch vaſt houd, 't geen zeer rood van couleur is, wegens het opvullen der Slag-aderkens, tot het uyterſte uyteynden toe.

N°. XLVI. Een groot ſtuk van des Longs Slag-ader in vogt opgehangen, dezelve is zoodanig toebereyt, dat men derzelver zagte en ſappige uyteynden zien kan, en is deze præparatie onder alle de voorgaande, uytſtekend wel uytgevallen.

N°. XLVII. Een drooge Vles met de geraamtens van twee muyzen, waar van de eene met een der agterſte pooten zig ſtaande houd op een kleen Eytje van een Hoen, 't welk in een gemeen Hoender Ey in 't opſlurpen is gevonden, en uytgehaalt.

Aanmerkt, dat deze twee Geraamtens op den andere zittende, gants geen vreemd ſteunzel hebben tot haar vaſtmaking, maar ſtaan op hare eyge beenen, hoewel andere Ontleders het contrarie gewoon zyn te doen.

N°. XLVIII. Een Vles met vogt, waar in te zien is de Aderige vlegtinge van een zinneloos Schaap, (zoo het geoorlooft is aldus te ſpreeken) wiens Bloetvaatjens als in kleene ronde bolletjens verandert zyn.

Aanmerkt, dat dit Schaap, als van zinnen berooft, liep nu tegens de Muur, dan weder in 't Water, zonder eenige bezeffinge; edog nadien ook zelfs de Herſſene ontrent de zyde van de regter holligheyd eenigzins bedurven waren, kan men dit quaad in 't geheel aan de Aderige vlegtinge niet toeſchryven: egter heugt het my, dat ik een zinneloos Menſche heb geopend, wiens Aderige vlegtinge alleen qualyk geſtelt was.

N°. XLIX. De Herſſene van dit gezeyde Schaap, levendig van couleur.

N°. L. Een Vles met vogt, en daar in een Menſche ſchepzelken, wat grooter als een latuw zaadje.

Aanmerkt, dat in het VI. Cabinet twee Schepſelkens gevonden werden, met dit in groote byna overeenkomende; en nu doet zig hier het derde op, 't welk om beter gezien te kunnen werden, zoo heb ik op zy een doorntje geſtoken. Aan de vlieskens van dit Schepſelken hangt een groot ſtuk geronne bloets: zoo dat men 't beginzel van het Moerkoekjen beſwaarlyk zien kan.

N°. LI. Het Geraamte van een Kind van ontrent 7 of 8 Maanden oudt, van wiens regter handje af hangt een van my gepræpareerde Darm-breuk, ontrent welk ongemak deze volgende zaken gezien werden.

A. Een ſtuk van 't Buykvlies, 't welk in zig bevat het dunne gedarmte van een Kind.

B. Een gedeelte van 't verwyderde Buyk-vlies, 't welk tot in 't ſakske is komen te verſakken, wegens deszelfs uytſetting. Het vel zelfs is hier weggenomen, zoo dat het verwyderde Buyk-vlies hier als een ſakske ons voorkomt.

C. Het Schee-vlies, 't welk geopend is, waar in de zaatvaten worden gezien.

Iemand deze zaken beziende, zal wel haaſt konnen oordeelen, dat de gezeyde Vaten niet inmiddels zyn gelegen in 't verwyderde Buyk-vlies, maar wel datze van buyten tegens het zelve aanleggen, en daar aan wel vaſt gehegt zynde, haar bekleetzel daar van ook ſchynen te hebben, en niet van de binnenſte oppervlakte van 't Buyk-vlies, gelyk ons de Autheuren verkeerdelyk hebben aangewezen, welk bekleetſel Schee-vlies is geheeten, (*Tunica Vaginalis.*) En nadien alle deze zaken zoodanig van my zyn toebereyd, datze ons als een levendig Darmbreuk voorkomen, zoo moet men conſidereeren, dat ik dit ongeval tot dien eynde alzoo heb toegeſteld, op dat het haar zeer volmaakt zoude voorkomen, die in de Medicyne en Chirurgie haar komen te oeffenen, want veele hebben een verkeerde verbeelding van dit ongeval gehad. Op dat nu dit alles haar natuurlyke forme en rondigheyd zoude hebben, zoo heb ik deze breuke opgevult met Cattoen, en het gedarmte met wind.

Dit gezeyde Geraamte ſchynt een Neusdoekje te houden voor deszelfs Oogen-raden, gemaakt uyt een Vliesje, waar door heen duyzende van opgevulde Bloedtvaatjens loopen, verbeeldende alzoo een, die bitterlyk ſchreyd.

N°. LII. Het Geraamte van een Meyske ontrent van dezelfde ouderdom, van wiens regter hand af hangt het gebeente van de Borſt van een Kind ontrent vyf Maanden oud, waar ontrent ik oordeele deze volgende zaken aanmerkelyk te zyn, namentlyk:

Ten

Ten eersten. Dat zeer veel Ribbens van de regter zyde op veele plaatzen gebroken, en weder geheelt zyn geworden, waar door ze ook nog zeer krom staan.

Ten tweeden. Staat ook te letten, dat de Breuken dezer Ribbens niet volstrekt zyn geweest, want dan zoo zoudenze met meer calleusheyd bezet zyn geworden; edog wegens der zelve zagtigheyd, zoo zyn de Breuken onvolmaakt, en als gekraakt geworden; of dit nu is veroorzaakt door knelling en compressie, of wel dat het Kind is getrapt geworden, weet ik niet, hoewel zulks waarschynelyk is, nadien aan beyde de zyde de Ribbens zoo qualyk zyn gestelt.

Ten derden. Verscheyde Ribbens zyn op twee plaatzen op dezelfde wyze gebroken geweest.

Ten vierden. Alle deze Ribbens schynen ontbloot te zyn van haar harde en blinkende uyterlyke substantie, waar van anderzints de welgestelde Ribbens voorzien zyn: Hier door is 't ook datze veel te zagt zyn.

Van deszelfs linker handje hangt ook af de geheele blinde Darm van een Schaap, met een stukje van de bogtige Darm, zoo dat men hier zien kan, hoe groot het onderscheyd is tusschen die van een Mensch, en die van een Schaap.

N°. LIII. Het vel van 't bovenste deel des Hoofts van een Mensch, 't welk een schoteltje verbeelt; het zelve is vol van opgevulde Bloetvaatjens, zoo dat het geheel en al bloedrood ons voorkomt.

De Derde PLANK.

N°. LIV. Een Vles met vogt, in welke legt de roede met de balletjes van een kint, schynende als levendig te wezen.

N°. LV. Het voetje van een Kindje in heldere vogt, 't welk zoodanig is toebereyt, dat de banden, inzonderheyd de ronde en lange, gezien konnen werden.

Aanmerkt ten eersten. Dat de ronde en lange band zig niet opdoet, ten zy de Knie-schyf van de Pesen der Spieren afgesneden zynde, nederwaarts hangt. Ziet de I. Fig. van de III. Plaat van dit VII. Cabinet.

Ten tweeden. Verscheyde Spieren afgesneden zynde, komt ons hier bloot in 't gezigt die Zenuw, dewelke door het agterste van 't Been loopt.

N°. LVI. Beyde de Nieren van een Jonge, waar van d'eene nog is voorzien van deszelfs Bynier, en een der zelve Nieren is na de lengte opgesne-

gesneden, om alzoo eenige inwendige zaaken te konnen zien, namentlyk de Nier-tepels, de Pis-canaaltjens, &c.

N°. LVII. Een stuk van de Borst van een Kind, waar in de Spieren weggenomen zynde, die holligheden gezien werden, dewelke tusschen de Lighamen der Wervel-beenderen zitten, waar van verders kan werden nagezien het V. Cabinet, in de II. Fig. van de III. Plaat.

Ook kan men hier zien de uytwendige tusschen-ribbige Slag-aderen, van my eertyts ontdekt, en afgebeelt in 't I. Cabinet, in de III. Figuur van de III. Tafel.

N°. LVIII. De Arm van een Kind, in wiens handje gevonden werd een kleen Campernoelje (*Fungus*), dewelke een Moerkoekje met deszelfs dikke vlies verbeelt.

Aanmerkt ondertusschen, dat deze kleene Campernoelje van my gevonden is op een gedeelte van een Mensch, 't welk ik had bewaart in een vles met een matelyke quantiteyt van vogt, en hier uyt is het zelve gegroeyt. Ziet de I. Fig. van de II. Tafel van dit VII. Cabinet.

N°. LIX. Het Geraamte van een Kind van ontrent ses Maanden dragts, van wiens regter handje af hangt een stukje van 't Vlies van een Mensche Long, 't welk bloetrood voorkomt, wegens het opvullen der Bloetvaten. Dit gezeyde Geraamte is byzonder wit van couleur.

N°. LX. De teeldeelen van een Meysje in vogt bewaart, waar in te zien zyn het maagdevlies, het hooft van de kittelaar met de voorhuyt, de Nymphen, de mont van de watergang, enz.

N°. LXI. Het Geraamte van een Rot, 't welk mede zeer wit zynde, van geen vreemd toegebragt steunsel van hout of yzerdraat voorzien is, maar staat op d'eene voet; 't zelve verbeeld een dansend Geraamte, in een vreemd postuur. Tusschen deszelfs voorste pooten hout het vast een stuk van een Mensche nugtere Darm (*intestinum jejunum*), 't welk zeer rood is wegens het opvullen der Bloetvaten.

N°. LXII. Een Vles met vogt, waar in een groot stuk van de nugtere Darm van een groote Walvis werd bewaard, waar ontrent te zien is die groote overeenkomste, die de zelve heeft met de nugtere Darm van een Mensch. Alleen ziet men dat de inwendige superficie, die ik latwyze verheventheden heb genoemt, en by andere bekent staan met de naame van oog-luykende Klap-vliesen, niet na de ronte des Darms, maar confuselyk haar opdoen, als de inwendige rimpels der Menschen magen zonder eenige orde te houden.

N°. LXIII. Een stuk van de operste Kaak van een Schaap, waar in te zien

zien zyn alle die Slag-aderlyke snotterige vaten, dewelke verspreyt zyn door het bekleetzel van de onderste spongieuze Beenderen van de Neus, dewelke zeer digt en met een regte cours by een loopen tot het uyterste der Neusgaten.

Wanneer ik in deze vaten een byzondere cours zag, en datze nauwlyks eenige zy-takjens van haar gaven, ook datze zelden met bloet vervult gezien wierden, zoo heb ik beginnen te twyfelen, en te onderzoeken wat van de zelve mogt zyn.

Hier op zoo heb ik de Slaap-slag-aderen op myn manier vervult, waar door zy alle te gelyk ook zyn vervult geworden, (gelyk de II. Fig. van de III. Plaat van dit VII. Cabinet aanwyst) 't welk my tot een bewys was, dezelve continueel te zyn met de Slag-aderen. Nu heb ik ook verders bevonden door het perssen van dit bekleetzel na het uyteynde van de Neus, daar door een heldere en dunne snotterige vogt uytvloed, voornamentlyk, na dat dit voorwerp een dag in 't water gelegen heeft, 't geen genoegzaam te kennen geeft, dát deze vaten te houden zyn voor uytwerpende canaalen.

Daarenboven komt my nog iets zeldsaams voor in deze canaalen, 't welk nog niet ten vollen onderzogt hebbe, weshalven zulks genootzaakt ben uyt te stellen tot op een ander tyd.

Verders staat te letten, dat hoewel deze vaten zoo distinct in een Mensch niet werden gezien; zoo is 't evenwel, dat ik nauwlyks twyfele, of zy werden mede in de neus van een mensch gevonden.

N°. LXIV. Een zeer wit Geraamte van een Kind van ontrent vyf maanden dragts, wiens linker handje een stuk van een mensche darmtje draagt, welkers bloetvaten curieus opgevult zyn.

N°. LXV. Een Vles met vogt, waar in onthouden werd een stuk of tak van de Longepyp, dewelke ik tot de uyterste eynden toe opgevult heb met een roodwassige stoffe.

Ieder Ontleder die dit voorwerp ziet, zal wel haast konnen oordeelen, dat de Figuuren by andere uytgegeven, geenzints overeenkomen met dit voorwerp. Ziet de III. Fig. van de III. Plaat van dit Cabinet.

N°. LVI. Een stuk van de regte Darm uyt een Jongen, waar in de alzoo genoemde sweetgaatjens of mondekens, zoo digt by een staan, als of het een Seef ware. Ziet de IV. Fig. van de III. Plaat van dit Cabinet.

N°. LXVII. Een gedeelte van de Maag van een onvoldrage Schaapje, door 't zelve loopen overvloedig veel opgevulde bloetvaatjens.

N°. LXVIII. Een zeer curieus Moerkoekje van een kleen Mensche schepzelke, waar aan een groot stuk geronne bloed vast zit, 't welk de groote

groote van 't Moer-koekje wel schynt te vermeerderen, egter zoo behoort het daar niet toe, gelyk zulks van my ook is aangewezen, in 't voorgaande VI. Cabinet.

N°. LXIX. Het Geraamte van een Muys, staande alleen op een der agterste pooten als danssende, en dat zonder eenig vreemt steunsel, het zelve houd in zyn regter en voorste poot een stuk van een opgeblaze Ader, dewelke opgesneden is, om alzo de eenvoudige Klapvliezen te zien, dewelke gemeenelyk geplaast zyn voor de uytgang der takken van de Aders.

In deszelfs linker poot houd het een stuk van een Bloed-ader uyt de hals (*vena jugularis*) van een Mensch, 't welk van twee tegen den ander staande Klapvliezen voorzien is.

N°. LXX. Een Vles met vogt, waar in te zien is de Borst van een Vrouw, dewelke na de lengte opgesneden is, om deszelfs inwendige gestalte te konnen zien; waar ontrent te considereeren staat, dat nog in deze, nog ook in andere welgestelde Borsten, geen zoo zeer berugte kliertjens te vinden zyn.

De Vierde PLANK.

N°. LXXI. Een droog Glas, waar in bewaart werd een stuk van de Nugteren Darm uyt een Mensch, wiens tweede of Celluleus vlies zeer perfect gezien kan werden.

N°. LXXII. Een stuk van 't Darm-scheyl, wiens slag-aderen opgevult zynde, de Klieren van 't Darm-scheyl bloed-rood haar vertoonen.

N°. LXXIII. Een stuk van 't vel van een Oliphant.

N°. LXXIV. Een moot van een mensche roede, waar in te zien is, dat het kleene spongieuze Zenuwagtig lighaam de gantsche watergang omringt; en dat dit niet alzints zoo gevonden werd, heb ik hier voorheen getoont.

Merkt ondertusschen, dat in dit voorwerp alle de drie Spongieus-Zenuwagtige Lighamen met een wassige stoffe zyn opgevult.

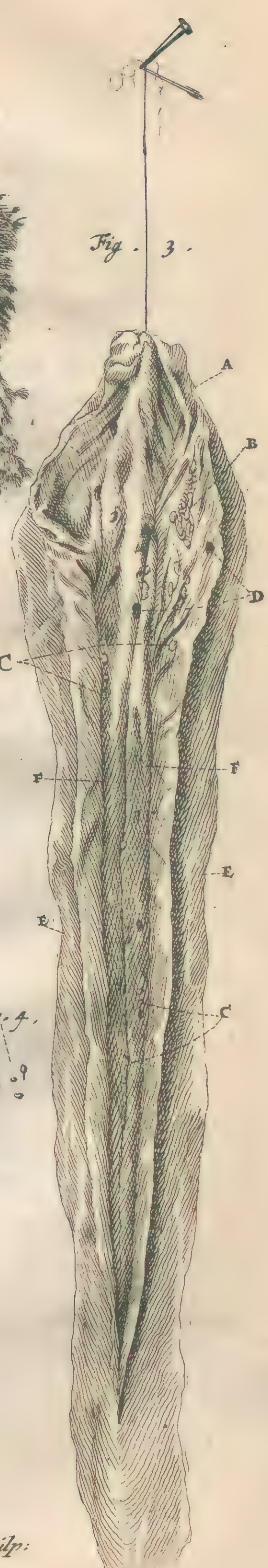
N°. LXXV. De Lever van een Kind van ontrent zes Maanden dragts, dewelke steenhard gebalsemt, en van over zeer veel Jaaren by my is bewaard geworden.

N°. LXXVI. Een Doods-hoofd van een Schiltpadde, wit van couleur zonder de onderste kaak.

Fig. 1.

A B C D E F G

C. Huijberts. ad vivum sculp:

UYTLEGGINGE

Van de PLAATEN van 't

ZEVENDE CABINET.

De Eerste TAFEL.

De I. FIGUUR wyst ons aan de Milt van een Jonge Reusinne.

A. *De uyterste uyteynden der bloetvaten, dewelke ontdaan of van den andere geweken zyn, zyn zo fyn als dons of kattoen; edog, voor datze ontdaan waren, verbeelden zy Kliertjens te zyn.*

B. *Deszelfs uyteynden, die ten deele ontdaan zyn.*

C. *Een gedeelte van de superficie dezes Milts, dewelke niet ontdaan is.*

D. *Des Milts slag-ader.*

E. *Des Milts Ader.*

F. *Groote kuyltjens, voortkomende door het afhalen van 't Vlies, 't welk de Milt bekleed.*

G. *Kleender kuyltjens, door dezelve oorzaak voortgebragt.*

Door de II. FIGUUR werd verbeeld de aderlyke vlegting (*Plexus Choroideus*) uyt dezelve Reusinne, dewelke wel zeer lang, maar ook zeer teder van wezen is.

De III. FIGUUR verbeelt een stuk van 't harde Harssenvlies uyt een Mensch, wiens oppervlakte hier gezien werd.

A. *Een stuk van 't harde Harssenvlies.*

B. *Veel byeenstaande Geerstgelykende Lighaamtjes, dewelke het hoofd van een kleene speld niet overtreffen.*

C. *Dezelve Lighaamtjens haar eenzaam vertoonende.*

D. *De Kuyltjens, dewelke in de langwerpige groef gevonden werden.*

E. *Een stuk van 't harde Harssenvlies, bezyden de langwerpige groef.*

F. *De langwerpige groef opgesneden, en op de zyde wat omgeslagen, om deszelfs holte, en 't geen daar verders in is, te konnen zien.*

De IV. FIGUUR *vertoont ons de gezeyde Lighaamtjens, dewelke uyt de groef zyn genomen, en zyn eenige der zelve als met steentjens voorzien.*

De Tweede PLAAT

Verbeelt ons vyf FIGUUREN, waar van de

1. Een Arm van een Kind vertoont, in wiens hand onthouden werd een [*fungus*] Campernoelje, dewelke van my gevonden is op een ſtuk vlees van een Menſch, verbeeldende een kleene Nageboorte.

A. *Een vliesgelykende uytſpanzel, 't welk het vlies Chorion niet qualyk gelykt.*

B. *Een Campernoelje, een kleen Moerkoekje niet qualyk gelykende.*

De II. FIGUUR verbeeld een ſtuk van de Herſſene uyt een Menſch, langs wiens oppervlakte boven het dunne Harſſen-vlies veel blaasjens werden gezien van verſcheyde forme, verbeeldende niet onaardig eenige watervaten; deze egter zyn niet anders, als afwykingen en verheventheden van 't Spinneweb gelykende vlies (*Tunica Arachnoidea*) welke verheventheden haar opdoen, als men behendig met een blaas-pypje tuſſchen het Spinnewebs wyze en dunne Harſſen-vlies blaaſt. Myn voorneemen was wel deze Harſſene te bewaren; maar nadien het my onmogelyk was, de wint te houden in deze verheventheden of valſche vaatjens, heb ik dezelve niet bewaart. Ziet verders hier over na myn Anatomiſche Programma, 't welk van de Somer in druk is uytgegaan, waar in ik gezegt hebbe, nooyt eenige opregte Watervaten in Harſſene, nog in deszelfs vliezen gevonden te hebben, en dat ik my ook zeer veel zal verpligten aan hem, die my 't minſte takje van een waar watervat (*Vas Lymphaticum*) voorzien met twee tegens den andere ſtaande Klapvliesjens, zal aanwyzen.

A. *Een gedeelte van de Harſſene.*

B. *Zoo genoemde, dog valſche Watervaten.*

De III. FIGUUR wyſt ons aan een ſtuk van 't buykvlies van een waterzugtige Vrouw, 't welk vervult is van waterblaasjens.

A. *Een ſtuk van 't buykvlies.*

B. *Waterblaasjens.*

UYTLEGGING van de IV. FIGUUR.

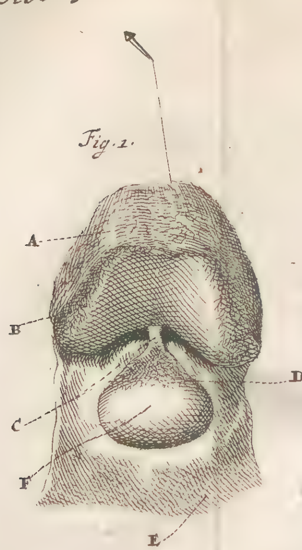
A. *Een ſtuk geronne bloed.*

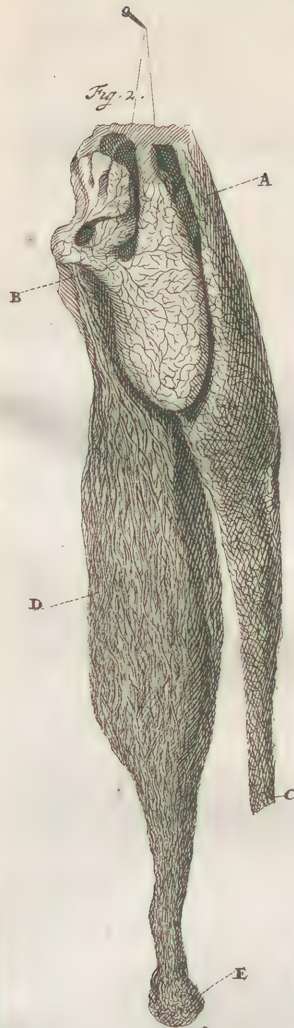
B. *De vliezen, dewelke het beginſel van 't ſchepſelke omvangen.*

C. *Het*

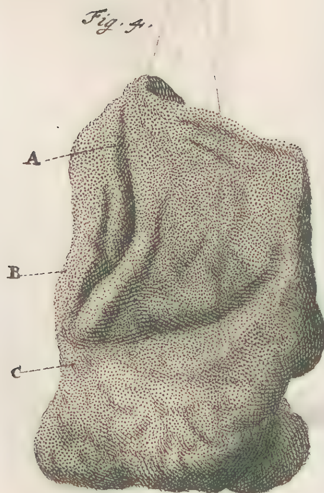

C. Hüjberst. ad vivum Sculp: Neerd. Taf. 100.

C: Huijberts. ad vivum sculp:

C. *Het begin van't Navelstrengetje, 't welk het beginzel van't schepzeltje in dikte byna overtreft.*

D. *Het Hoofdje van't Schepzeltje, waar in men het begin van een der twee oogen zien kan.*

E. *Deszelfs rugge.*

De V. FIGUUR wyst aan beyde de Lippen van een Mensch met een kleen gedeelte van de wangen.

A. *Het vel met deszelfs vet.*

B. *Het bekleetzel der Lippen, en dat der wangen.*

C. *De Zenuwige Tepeltjens, fluweel gelykende.*

D. *De opening des monds.*

VERKLARING van de III. PLAAT.

IN de I. FIGUUR werd ons aangewezen de onderste aanwas van 't Dye-been, met deszelfs Knieschyf, en ronde en lange band.

A. *De onderste aanwas van't Dye-been.*

B. *De slag-aderkens loopende langs de zyde van't Kraak-been.*

C. *De ronde en lange band, waar door de Knieschyf onder andere ook vastgehegt werd aan de onderste aanwas van't Dye-been.*

D. *De vaten, en inzonderheyd de slag-aderkens, dewelke door het kraakbeen van de Knieschyf loopen.*

E. *Het overblyfzel der Pezen van de spieren, dewelke het scheen-been uytsteken, waar aan de Knieschyf ook vast zit.*

F. *De afhangende Knieschyf.*

De II. FIGUUR wyst ons aan de sponcieuse beenderen van de Neus van een Schaap.

A. *Een gedeelte van't tusschen-scheytzel van de Neus, 't welk wat uyt zyn plaats is geduuwt, om alzoo de sponcieuse beenderen beter te konnen zien.*

B. *Een van de opperste sponcieuse beenderen, door wiens bekleetsel veele vaten loopen, en dat met een andere cours, als wel die, dewelke door het bekleetsel van de onderste sponcieuse beenderen haar verspreyden.*

C. *Het onderste gedeelte van't tusschenscheytsel van de Neus.*

D. *Een van de onderste sponcieuse beenderen, door wiens bekleetsel zeer veel slag-aderlyk-snotterige* (Arterio-pituitosa) *vaten loopen, en dat op een geheel andere wyze, als wel de Slag-aderkens van't bekleetsel der opperste sponcieuse beenderen.*

E. *De mondekens der vaatjes, waar door het dunne snotterige vogt in de levendige uytloopt, en uytgeperst kan worden in de doode voorwerpen, en dat in't onderste gedeelte van't gezeyde sponcieus been.*

De III. FIGUUR betekent een tak van de Longe-pyp, dewelke tot het uytterste toe met een roodwassige stoffe is vervult.

Hier kan men nu zien het groot onderscheyd tusschen deze Figuuren, en die, dewelke van andere in 't ligt gegeven zyn.

De IV. FIGUUR wyst ons aan een stuk van de regte Darm uyt een Jongeling, waar van men in de binnenste oppervlakte beschouwen kan de ontelbaare openingtjens of mondekens.

De V. FIGUUR verbeelt een ontaarde slag-aderlyke vlegting uyt de Hersseне van een Schaap.

A. *Het vliesig wezen, 't welk nederwaarts afhangt.*

B. *Deszelfs uytgestrekt gedeelte.*

C. *Slag-aderkens voor het grootste gedeelte de slag-aderlyke vlegting makende, in ronde bollekens verandert.*

De VI. FIGUUR wyst aan

A. *Een tak van een Afrikaans gewas, 't welke genaamt werd Afrikaanse plant met porceleyn-bladeren, in 't* I. *deel van de* Hort. Amstelod. *beschreven.*

B. *De kleene vyfbladige bloempjens, met haar bloeyend steeltje.*

C. *Een vals of onwaar vlies, van my toebereyt uyt myn eygen bloed na een aderlating, door het gints en weder slingeren van een takje door het bloed. Ziet verders de beschryving hier boven vermelt.*

De Vierde TAFEL.

IN de I. FIGUUR werd verbeelt een stuk van de Colyk-darm, met deszelfs blinde Darm, en worm-wyze uytsteeksel, uyt een Reusinne.

A. *Een deel van de Colyk-darm.*

B. *Een deel van de bogtige Darm.*

C. *Het wormwyze uytsteekzel.*

De II. FIGUUR verbeelt een stuk van de bogtige Darm uyt een Mensch, waar in gevonden werd een tegens natuurlyk vertrek.

A. *Het onnatuurlyk vertrek, het hoofd van een viervoetig gedierte verbeeldende.*

B. *Een deel van den bogtige Darm.*

De III. FIGUUR verbeelt ons byna het zelve uyt een ander Mensch.

A. *Het onnatuurlyk vertrek.*

B. *Een deel van de bogtige Darm.*

C. Huijberts. ad vivum sculp:

Neerd. Taf. 102.

HET ACHTSTE ANATOMISCH CABINET,

Op wiens grond, of eerfte Plank, deze navolgende zaaken gevonden werden.

No. I. EEn kleen kasje uyt Cederen hout gemaakt, waar in bewaard werd het Geraamte van een jong geboore Kindje, 't welk geen Herffene in deszelfs hoofdje had, als het ter Waereld kwam.

Aanmerkt ten eerften, dat dit Doodshoofdje zonder eenige holligheyd bevonden werd, zo dat het niet het allerminfte gedeelte van Herffene in zig heeft konnen onthouden.

Ten tweede, alle de Wervelbeenderen van den Hals zyn niet alleen van achteren in tweën gefpouwen, en zonder rugmerg, maar ook zelfs eenige van de bovenfte des Borfts; edog de onderfte van de Borft, als mede die van de Lendene, waren welgeftelt en ongefchonden: zo dat ik in de onderfte Wervel-beenderen van de Borft een weynigje welgeftelde Rugmerg heb gevonden; in de holte der Lendene Wervel-beenderen, waren de Zenuwen welgeftelt.

Ten derde, alle de andere beenderen zyn van natuurlyke groote, en ook welgeconditioneert.

Ten vierde, al wie de Figuur van dit Geraamte zien wil, die kan dezelve vinden in de (*Specilegio*) naleezing van de Ed: Heer *Kerkring*, alwaar men dit Geraamte na 't leven afgebeeld kan zien, doch kleender als 't leven, met deze naam, *Een Monfter, 't welk beter een nikker als menfch gelyk is.*

No. II. Boven dit kasje is nog een ander geplaaft, mede uyt Cederen hout, waar in gevonden werden drie opperdelen van Herffen-pannen, van pas geboore Kindertjens, waar onder een is, aan 't welk nog vaft zit het harde Harffen-vlies, voorzien met zeer konftig opgevulde flagaderen.

Aanmerkt hier, dat de langagtige groef van 't harde Harſſenvlies ook vervult is geworden, wegens de artificieele opvulling der ſlagaderen, het geen de Heer *Willis*, en ook zyne navolgers, ſuſtineren, immediatelyk te geſchieden door de ſlagaderen; maar dat het contrarie daar van waar is, blykt hier klaar in dit voorwerp, waar in men kan zien, dat deze opvullinge van de langagtige groef onmiddelyk voortgekomen is uyt de Aderen, en niet uyt de Slagaderen: want de Slagaderen vervult zynde, zo wierden ook aanſtonds de Aderkens op verſcheyde plaatzen vervult, wegens haare onderlinge mondelyke vereenigingen; en zo is verders deze ſtoffe uyt de gezeyde Slagaderen overgegaan tot de Aderen, en uyt deze Aderen in de langwerpige Groef.

Nu deze onze opvulling geſchiet niet met eenig gewelt, gelyk zommige voorgeven, maar zagtjens en met verdrag: hierom is 't ook, dat men niet de allerminſte uytſpatting in dit voorwerp zien kan. Daarenboven zo is 't, dat deze waſſige ſtoffe (die men hier ziet in de langwerpige groef) myn gevoelen zal verſterken, aangezien dezelve zeer ongelyk, en als gebroken of van een geſcheyden is, in tegendeel ziet men ze hier in de Slagaderen egaal, effen, en als rood coraal, en is deze ongelykheyd van waſſige ſtoffe in de gezeyde groef voortgekomen wegens het bloedt, 't welk tot in de groef voortgedreven zynde, zig niet egaal heeft konnen vermengen met de waſſige ſtoffe.

In het tweede en derde voorwerp van 't opperſte dezer Harſſen-pannen, kan men klaarlyk zien de manier en wyze, hoe het Bekkeneel ontrent de naaden des Hoofds ſtraalswys groeyt, en zulks komt geenſins voort uyt het harde Harſſenvlies, nog ook uyt het vlies, dat het Bekkeneel van buyten is bekleedende, maar uyt een lymige ſtoffe, die tuſſen beyde de gezeyde vliezen in zit.

Daarenboven kan men hier ook zien, hoe groot de diſtantie is, tuſſchen de Opperhoofds en Voorhoofds beenderen van een jong geboore Kindje, welke diſtantie in 't baaren zeer voordeelig is; dog dezelve, die in de eene grooter, in d'andere kleender is, is van de Autheuren in haare afbeeldingen, na ik zie, niet al te wel uytgedrukt, om datze die hebben laten afbeelden na drooge Geraamtens van pas geboore Kinderkens, waar in zig zulks niet vertoond.

Ook kan men hier zien het waare geſtel van de Fontanelle of opening des Hoofds in pas geboore Kinderkens, en dat zo als 't in 't leven is.

N°. III. Een Kasje uyt Indiaanſch hout gemaakt, in wiens laatjens bewaard werden verſcheyde darmkens van kleene Kinderkens, op verſcheyde wyzen toebereyd.

N°. IV.

No. IV. Boven dit gezeyde Kasje vind men een kisje, of vierkante doos uyt zodanig hout ook toebereyd, waar in bewaard word een ſtuk van de Borſt van een Kind, door het balſemen hart gemaakt.

Aanmerkt ten eerſte, van binnen is het Borſt-vlies (*Pleura*) voor een gedeelte geſcheyden van 't volgende Celluleuze-vlies, waar onder dan het Ribben-vlies (*Perioſtium*) in 't gezicht komt, zoo dat 'er drie vliezen in de binnenſte oppervlakte van de Borſt gevonden werden.

Ten tweede, kan men in dit gebalſemde voorwerp ook zien de tuſſchen-ribbige vaten; want de ſlagaderen vervult zynde, zoo is 't ook, dat te gelyk door die zelvige opvulling de Aderen vervult zyn geworden.

Ten derde, op wat wyze de draden van de in en uytwendige tuſſchen-ribbige ſpieren geſtelt zyn, zulks kan men hier ook zien, als mede de vereeniging van de tuſſchen-ribbige vaten met die van de inwendige Mamtakken.

No. V. In het volgende kasje, uyt het zelve hout gemaakt, werd gevonden een monſtreuze en zeer groote Nier uyt een Menſch, dewelke een vles is verbeeldende, en om deze forme te houden in zyn natuurlyk poſtuur, zo heb ik ze met Kurk opgevult.

No. VI. Een Kasje uyt Cederen hout gemaakt, in wiens

Eerſte of onderſte laadje gevonden werden de beenderkens van 't gehoor, en dat in een zeer groote quantiteyt, deze zyn gehegt op de toppe van de doorne van de doornige kaarſe uyt America, met zeer lange doorne, (*Cerei Amer: ſpinoſi ſpinis longiſſimis*) en zyn deze van onder gehegt, of vaſtgemaakt, op kleene pedeſtalletjes van Indiaans hout.

Aanmerkt. Zommige dezer beenderkens van 't gehoor zyn zodanig vaſtgehegt aan de gezeyde doorntjes, datze haar natuurlyke plaatze verbeelden, zo als die in 't hoofd of in de buſſe (*Capſa*) geplaaſt zyn; andere in tegendeel zyn apart op doorntjes vaſtgehegt, alle het welke zoo toebereyd zynde, geeft een aangenaamheyt aan de beſchouder.

Onder alle deze voorwerpen, die veel in getal zyn, werd ook een doorntje gevonden, waar aan gehegt zyn de beenderkens van 't gehoor uyt een pas geboore Kindje, dewelke onordentelyk aan een vaſt zyn, 't welk ongetwyfelt een doofheyd aan die zyde zoude veroorzaakt hebben, indien 't in het leven had gebleven.

De tweede Laade onthoud in zich kleene pedeſtalletjens, waar aan vaſtgemaakt zyn met de gezeyde doorntjes, en andere behoeftens, de werktuygen van 't gehoor, namentlyk de drie halfmanige Canaalen, met haar portaal (*Veſtibulum*) Slakkehuyske, en deszelfs beenig tuſſchenſcheytzel enz.

Daarenboven kan men hier ook zien eenige der Tyd-beenderen van jong geboore Kinderkens, onder dewelke nog een gevonden word, waar aan nog

zitten

zitten het ronde beentje (*os Orbiculare*) en ook twee gehoor-beenderkens, namentlyk het Hamertje en het Aanbeeltje: Ook is 't Steeltje aan 't Hamertje nog vastzittende aan 't Trommelvliesje, 't welk met veel bloet-vaatjes verrykt is.

Men moet daarenboven aanmerken, dat het gezeyde Trommelvliesje in dit voorwerp nergens gekwest of afgescheyden is van 't ronde beentje, veel minder van de natuur met eenige opening is voorzien of begaaft geworden: ook zo heb ik onlangs de holte daar de beenderkens van 't gehoor in zitten (*Capsa*) met quikfilver vervult door de Canaal van *Eustachius*, maar gants geen quikfilver konde zyn uytgang vinden naar buyten in 't uytwendige oor.

Datter egter in welgestelde Menschen, zo een opening gevonden werd, tusschen het Trommelvliesje en 't Ronde beentje, zulks geven eenige voor; edog ik heb het tot nog toe niet konnen vinden.

De zelfde Laade, als mede de volgende derde en vierde, zyn ook voorzien met verscheyde werktuygen van 't gehoor, dewelke al te zamen hier te verhaalen en aan te wyzen, vinde ik niet raadzaam, ook laat zulks de tyd niet toe.

N°. VII. Boven dit Kasje is nog een kleender geplaast, in zig onthoudende de Lyfmoeder van een Vrouw, dewelke ontrent vier Maanden swanger was geweest; in deze Lyfmoeder werd het Kind nog gevonden, 't welk van my te gelyk met de Lyfmoeder is gebalsemt, en steenhard gemaakt zynde, nu van my al over 44 jaren zyn geconserveert geworden, met dit opschrift:

IN DESELVE GEFORMEERT, GESTORVEN, EN BEGRAVEN.

Aanmerkt ten eerste, dat het wel zeker is, dat de Lyf- of Baar-moeder een ronde gedaante aanneemt, ten tyde datze bevrugt is geworden, maar dat zy die ronte gehouden heeft in 't prepareren en balsemen, is van geen kleene consideratie, ja zeer moejelyk om te doen; immers zo veele als ik 'er voor deze van andere heb gezien, dezelve waren in een gekrompen, en in een geheele andere gedaante verandert.

Ten tweede. In die tyd van swanger gaan, zo is 't, dat de Eyer-wegen niet alleen, maar ook zelf de ronde en lange banden, die gemeenelyk alleen lange banden geheten zyn, verre wyken van de grond des Lyfmoeders, en zulks is hier klaar te zien.

Ten derde, hoe naauw de Scheede des Lyfmoeders haar vereenigt met de regten-Darm en Blaase, byna zonder het tusschenkomen van iets anders, kan men hier zien; waar door de Scheede in een swaare baring ontsto-

ontstoken, en met versterving bezet zynde, den regten-Darm, als mede de hals van de Blaze, niet zelden te gelyk ook met dezelve quaale aangedaan werden.

Ten vierde, in deze toebereyding heeft ook de Blaas zyne natuurlyke rondte behouden, en dat zonder deuken of putten, hoewelze opgeblazen, door 't balzemen verhart, geopent en 44 jaaren lang zoo is bewaart geworden; en hoe beswaarlyk het is zonder deuken deze rondte zoo lange jaaren te bewaaren, weeten zy alleen, die zig tot dat doen begeven.

Ten vyfde, aan de zyde van dit voorwerp hangt aan een zyde draad een stuk van een Blaas van een ander persoon, waar in klaar te zien is de schuynsche inplanting der Water-peezen in de Blaas, 't welk het zelve doet, 't geen de Klapvliezen gewoon zyn te verrichten.

Ten zesde, in hoe verre de Scheede des Lysmoeders haar komt te verlengen in de bevrugte Vrouwen, zulks kan men hier zien; want zoodanig een verlenging met de voorste vinger onderzogt zynde, geeft onder anderen tekenen, ook te kennen een Vrouw bevrugt te zyn.

No. VIII. Op de grond van dit Cabinet werd ook een Scheenbeen van een Mensch gevonden, 't welk in myne Anatomische en Chirurgicale Aanmerkingen in 't Jaar 1691. uytgegeven, beschreven en afgebeelt staat: en nadien de Plaatsnyder 't zelve niet al te wel verbeeld heeft, zoo ben ik te rade geworden, 't zelve op nieuws weder te doen verbeelden; te meer, alzoo het zoo een raare zaak is, dat ymand daar aan zoude konnen twyffelen.

Het is aanmerkenswaardig; dat in dit Been, ('t welk lange tyd door de bederving uytgegeten zynde,) ten laasten door de kragt van de natuur, uyt deszelfs holte is uytgeworpen een hol stuk beens, rondagtig van gedaante. Ziet de II, III, en IV. Fig. van de III. Plaat van dit Cabinet.

Considereert daarenboven, dat de Herssen-Panne van een Mensch twee op een leggende Schyven heeft, die men Tafels noemt, (*Tabulas*) en dat tusschen dezelve een spongieus-beenige substantie zit, 't welk *Diplöe* geheeten is, en dit alles is zoo gemeen, dat de minste Baartscheerder daar van niet onkundig is; edog, dat het Scheen-been niet ten eenemaal daar van ontblood is, ook in eenige Menschen twee Tafels, en een weynigske van het Diplöe daar in gevonden werd, zulks is aan een yder niet bekent; ik sta wel toe, dat men het in alle Scheen-beenderen niet kan toonen, egter zo heeft het in zommige plaats, gelyk men zulks ten mynen huyze kan zien.

Wy hebben de Herssen-Panne in een bejaart Mensch meermalen bevonden zonder Diplöe, en de twee Tafels met den anderen vereenigt te zyn.

Dit Scheen-been, waar van wy nu handelen, is buyten twyffel ook met twee Tafels, en tusschen dezelve met Diplöe voorzien geweest, zo dat den etter ten laatste tussen de twee Tafels is gepenetreert, en het Diplöe geconsumeert zynde, is de binnenste Tafel van de buytenste komen te scheyden, en is zo verders van de natuur uytgeworpen in de gedaante van een ronde Fistul of Pype.

De zeer welgeoeffende Heer Professor *du Verne*, heeft dit voorval, zo my berigt is, ook gehad; zo dat ons niet zelden zodanige voorwerpen voorkomen, daarwe ons zegel niet zouden willen aanhangen, ten waar wy zulks quamen te zien.

Dagelyks komender te mynen huyze, die myne geprepareerde zaken ziende, volmondig zeggen, nooyt zoude ik het slooft hebben, zo ik dit zo klaarlyk niet had gezien. Ziet, gelyk boven is gezegt, de II, III, en IV. Fig. van de III. Plaat.

De Tweede PLANK.

N°. IX. Een droog glas met het dunne gedarmte van een Kind, waar aan nog vast zit het Darm-scheyl met de opgevulde Bloedvaatjens.

N°. X. Een stuk van de Lever van een Waterzugtig Mensch.

Aanmerkt. Dat de gantsche Lever uyt Blaasjens was bestaande, dewelke in haar onthielden een lymwaterige vogt: en alzo waren alle de Bloedvaten, zo groote als kleene, waar uyt byna de gantsche Lever is bestaande, in zodanige Blaaskens verandert. Ziet hier over na het voorgaande VII. Cabinet, waar in verders over deze zaken gehandelt werd.

N°. XI. Een droog glas, en daar in een gedeelte van de Borst van een Kind, 't welk door het balzemen hard gemaakt is.

Aanmerkt ten eerste, dat het afhangende stukje Vels, zeer vol is van opgevulde Slag-aderkens, die zo fyn zyn als Dons of Catoen.

Ten tweede, dat het Borst-vlies (*membrana pleura*) voor een gedeelte hier van 't ondergelegene Celluleuse Vlies, ook van 't Beene-vlies is geseparecrt, en afhangent.

N°. XII. Een droog glas met twee Water-Peesen van Menschen, waar van de eene de natuurlyke gestalte en wyte, die een stroo-halm niet overtreft, aanwyst. d'Andere in tegendeel, is door de menigvuldige steentjes, die daar door zyn gepasseert, zo wyt geworden, dat men daar in, op zommige plaatzen, een pink steken kan, en is zulks te houden voor een beneficie van de natuur: want als de steentjes door de Pisleyders passeren,

ren, ('t welk niet zonder groote pyne toegaat) zo verwyden zy dezelve, en zettenze uyt, en na der zelver uytzetting, zo blyven zy alzo verwydert. Het contrarie blykt in de Blaas en Lyfmoeder, na het uytdryven van 't Water of Kind; want als die haar ontlaſt hebben, krimpen zy weder in, en krygen haar voorgaande geſtalte.

N°. XIII. De Elleboog en Handje van een Kind in een vles met vogt, zodanig toebereyd, datze nog ſchynen te leven.

Aanmerkt ten eerſte, dat het Handje een gedeelte van 't dunne Herſſenvlies ſchynt gegrepen te hebben, en alzo hangt 'er een gedeelte van 't zelve van de Vingertjens, die aardig zyn gebogen, af, waar in men de byzondere fynte der Slag-aderkens zien kan, dewelke mede als dons voorkomen, en zyn derzelver donſige uyteynden niet anders als deeltjens van de ſchorſige ſubſtantie der Herſſene, zulks zoude niet klaar konnen gezien werden, ten ware het in de vogt gelegen was, en dat de Slag-aderkens opgevult waren met een rood-waſſige ſtoffe.

Ten tweede, aan de eene zyde heb ik een takje Wynruyt geſtoken, op dat het voorwerp te beter in 't gezigt zoude komen, zig nu aan eene zyde houdende.

N°. XIV. De Hom van een kleen Walvisje, 't welk in een vles met vogt gelegen, zeer wonderlyk van maakzel is.

N°. XV. De Moerkoek van een Vrouw, die ontrent zeven maanden zwanger was geweeſt: dezelve is hard gebalſemt, ſtaande op een Pedeſtal: Ontrent dezelve ſtaat te conſidereeren, dat deszelfs Navel-ſtreng na de kant maar een duymbreed van de omtrek zig gezet heeft, 't welk zeer voordeelig is in 't krygen van de Koek, na dat het Kind ter wereld is gekomen; want in die gelegentheyd, ſcheyd zig de Koek ligt van de Baarmoeder af; in tegendeel, wanneer zig de ſtreng ver van den omtrek, en na 't midden van den Koek komt te zetten, dan zyn de Vroedvrouwen genootzaakt haar hand in 't lighaam te brengen, en met haar voorſte vinger de Koek te doorbooren, en zo verders van de Lyfmoeder te ſcheyden. Hier over kan men nazien myne Anatomiſche en Chirurgicale aantekeningen.

Aanmerkt ten eerſte, dat de Moerkoek door het balſemen verhard zynde, haar natuurlyke ronte heeft behouden: dat nu zulks moeyelyk is te doen, zal niemand ligt tegenſpreeken.

Ten tweede, zyn alle de groote bloedvaten, waar uyt de Moerkoek is beſtaande, opgevult, zo dat men haare cours met plaiſier kan vervolgen.

N°. XVI. Een droog glas, waar in gevonden werd een ſtuk van 't Vel van een Menſch, waar door zo veel met rood was opgevulde bloetvaatjens loopen, dat dit Vel byſter rood zig vertoont, en met vergroot-

glaazen gezien zynde, vind men derzelver uyteynden zo fyn als dons of Catoen.

No. XVII. Een glas met vogt in zig onthoudende een groot ſtuk van de Teſticul van een ſchaap 't welk ik heb ontwonden.

Aanm. Dat de Teſticulen der mannen uit loutere vaten haar beſtaan hebben, zulks heeft ons de voortreffelyke Ontleder *Regnerus de Graaf* ontdekt, met wie ik veele jaaren een vriendelyke ommegang heb gehad.

Datmen deze vaten in een menſche Teſticul zeer klaar zien kan, is een yder genoeg bekent; edog dit ſtuk van de Teſticul kan niemand, als met de allergrootſte verwondering van Gods vermogentheyt aanſchouwen, wegens de veelheid en ſubtielheid dezer ontdaane vaatjens.

No. XVIII. Met geen minder verwondering kan men dit ſtuk van 't dunne Herſſen-vlies beſchouwen, waar door heen duizende, ja ontelbaare bloedvaatjens paſſeeren.

Al wie dit voorwerp komt te zien, die heeft ligt konnen afnemen, dat het duizenſte deel dezer ſlag-Aderen genoeg waren, om aan dit vlies 't voedzel en warmte toe te brengen, aangezien het byna zo dun is in dit voorwerp, als het rag van een Spinne, derhalven zo zyn haar uiterſte uiteynden tot een geheel ander gebruik gedeſtineert, namentlyk om de ſchorſige ſubſtantie van de Herſſene te maken: Hier van komt het ook dat men dit vlies van de ſchorſſige ſubſtantie der herſſene, zoo beſwaarlyk kan ſcheyden in een welgeſteltheyd van de zelve in een dood lighaam: hier van is verders gehandelt in de voorgaande Cabinetten, en brieven.

No. XIX. Het Net van een menſch zeer netjens bewaart in een vogt, in 't zelve kanmen niet het allerminſte gaatje zien.

No. XX. Een ſtuk van de Opperkaak uit een onvoldrage kalſje, waar in men kan zien de ſlagaderlyke ſnotvaten, dewelke door het bekleetzel loopen, waar mede de onderſte-ſponcieuſe beenderen van de neus bedekt zyn; deze vaten loopen zeer dik en digt by een, en dat met een regte cours, tot het tipje van de Neus, hier over kan men na zien het VII. Cabinet en desſelfs Figuur in een hamels opper-kaak, t'eenemaal overeenkomende met dit voorwerp.

Aanm. ten 1. Dat in dit voorwerp de ſpelonk van den curieuſe Ontleder *Higmorus* afgebeelt, van my hier is open gemaakt, ten eynde men het zeer dun vlieske, den gezeyde Spelonke van binnen bekledende, van ons konde gezien werde, en het is verwonderings waardig te zien, hoe zeer veel ſlag-aderkens, door dit gezeyde vliesken paſſeeren.

Ten tweede, in de Traan-weg (*Ductus Lachrymalis*) heb ik een Stilet geſtoken, om alzo deszelfs cours en eynde te konnen zien.

No. XXI.

N°. XXI. Een vlees-agtige klomp, dewelke van een oude vrouw uyt haar baar-moeder is afgegaan, welke t'onregt van andere voor een *Mola* aangezien en gehouden wierd.

En wat men te houden heeft voor een zoo genaamde *Mola* kan men na zien in myne Anatom. en Chirurg. Obſervatien, ook in de voorgaande Cabinetten.

N°. XXII. Een vles met vogt, waar in gezien word de arm en hand van een kind, 't welk levendig van couleur is, 't zelve heeft in zyn handje een Surinaamſe hagedis, van de Inwoondere *Sauvegarde* geheten; de vingertjens van 't kinds handje zyn zoodanig geboogen tot het aangrypen, als of zy levendig waren.

N°. XXIII. Een droog glas, en daar in een ſtuk van de bogtige, en Colyk-darm, als mede de Blinden darm uyt een hond.

Hier ſtaat aan te merken, hoe groot een onderſcheyt 'er is tuſſchen de Blinde-darm van een menſch en die van een hond, als mede tuſſchen de Klap-vliezen van de Colyk-darm dezer beyde; in die der menſchen is de Blinde-darm zeer kort en ruym, in honden heel lang en wyd. In den ingang van de Colyk darm vindmen eygentlyk in de honden, geen twee tegens den andere ſtaande Klapvliezen, gelyk die in de menſchen haar op doen, na dat deze darm is vervult met vuyligheyt of met wint, maar in deszelfs plaats vinden wy een ronde circul, gelyk ook in de menſchen gezien werd als de Colyk-darm opgeblazen, of met vuyligheden vervult is.

N°. XXIV. Een vles waar in te zien is de onderſte Kaak van een menſch, waar aan de Tong, natuurlyk van couleur, nog vaſt zit, en dat in de vogt.

Aanmerkt, dat alle Zenuw-tepeltjens hier zeer aardig, uyt de oppervlakte van de Tong haar komen te vertoonen, als mede aan de zyde van 't toomtje des Tongs de mondekens van de kaaks quylvaten; in een der zelve heb ik een doorntje van de Americaanſche doornige Karſſen (*Cerei Americani ſpinoſi*) geſtoken.

N°. XXV. Het Hart van een jong kintje met deſſelfs ſtronk van de groote ſlag-ader, door het balſemen ſteen-hard geworde zynde; uyt het bovenſte van de groote ſlag-ader komen drie kloeke takken, dewelke na boven lopen, waar van de middelſte een der twee ſlaap-ſlag-aderen is, namentlyk de linker, de rechter in tegendeel ziet men hier uit de regter ſleutel-beenige ſlagader voort komen: uyt de ſlinker zyde doet zig op de Onder ſleutel-beenige, en uyt dezelve de linker wervel-beenige, Onder-oxelige, de Musculen ook de inwendige Slinker Mam-ſlagader, en dat te conſidereren ſtaat, alle deze zaaken hebben haare natuurlyke plaatze en cours.

Daarenboven kan men hier zeer bequamelyk zien de halfmaanige Klapvliezen, te onregt by andere *Sigmoides* geheten, ik zegge te onregt, nadien zy in 't geheel met de halfmaanige Klap-vliezen over een komen, en alzoo moetmen geen byzondere naam maken buyten noodzakelykheyd; de Klapvliezen van 't Hart, dewelke half-maanig zyn, ſtaan in 't uytkomen der ſlag-aderen uit het Hart, en die voor de Aderen des Harts ſtaan, zyn alle drie-puntig.

In het zelve voorwerp kanmen niet alleen de half-maanige Klap-vliezen in 't uytkomen van de groote Slag-ader zien, maar ook deſſelfs Ooren van 't Hart.

N°. XXVI. Een vles met vogt en daar in het dunne Herſſen-vlies van een menſch, wiens Slag-aderkens zeer curieus vervult zynde, men op zommige plaatzen zeer bekwaam zien kan de ſchorſige ſubſtantie van de Herſſene.

N°. XXVII. Een vles met vogt, waar in gezien werd een ſtuk van de borſt van een kleen kind, waar in zig vertonen de uitwendige Tuſſchen-ribbige ſlag-aderen, dewelke van my ontdekt, en afgemaalt zyn in het eerſte Cabinet.

Aanmerkt dat de ſlag-aderkens, dewelke door het beene-vlies der Ribbens loopen, haar cours by na regt op en nederwaarts houden, de takxkens daarentegen, dewelke uyt haar voortkomen, en den loop der fibren van de Tuſſchen-ribbige ſpieren volgen, dezelve hebben een ſchuynſe loop, en dat alles is nog klaarder te zien in het eerſte Cabinet.

N°. XXVIII. Het geraamte van een muys, 't welk zeer net geprepareert en bewaart is; 't zelve zit op 't doods-hoofdje van een kraay; 't welk zoo ſubtiel geprepareert is, datter niet het minſte beentje, nog eenig natuurlyk gaatje in 't hoofdje voor het gezigt verborgen is.

N°. XXIX. Een vles met vogt, en daar in een ſtuk van de Nugteren darm uyt een menſch, 't welk het binnenſte buytenwaarts gekeert zynde, alle de alzoo genaamde Kliertjens, uytpuylender wyze haar laten zien.

N°. XXX. Een droge vles, waar in de waterblaas van een ſchaap met de roede, in dewelke de pisweg in 't geheel gebreekt; maar omtrent de krop van de blaas ziet men een gat, door 't welke de pis geloſt is.

In een menſch heb ik meermalen aangemerkt, dat het uytwendige gedeelte van 't hooftje der roede van de waterweg berooft was, zynde dan een gat tuſſchen het onderſte gedeelte van de voorhuydt, en 't hooftje.

Menſchen, die dit gebrek hebben, zullen hare vrouwen zelden bevrugten, dewyl het zaat niet regt uyt in de mont van de baarmoeder voortſchiet; hier van heb ik breder verhandelt in 't VI. Cabinet.

No. XXXI. Een ſtuk van den Nugteren darm uyt een menſch, waar in de circulaare verheventheden, dewelke den Ed: Heer *Kerkring* Oog-luykende Klapvliezen geheten heeft, gezien worden.

Edog tot dien eynde word dit ſtuk darms niet bewaart, maar alleen om te toonen wat dat daar zy van de uytſpatting der waſſige ſtoffe, dewelke haar in 't uytſpatten opdoet als kleene bollekens, wanneer men het vervullen der vaten niet behoorlyk doet, en zulkx ziet men zelden in myne preparatien.

No. XXXII. Een vles met vogt, waar in gezien werden twee ſchapen Milten uyt een lighaam, en op dat ik dezelve wat van den andere zoude ſcheiden, om beter te werden gezien, zoo heb ik tuſſchen haar beyde een takje van de doornige cichorey gelegt.

Ons komen dikwils Milten voor, dewelke als in tween geſpleten of geſpouwen zyn, en voor twee Milten van zommige werden gehouden, maar de zoodanige moet men voor eene Milt houden, naardien de zelve maar een Milt-ader en Slag-ader hebben.

In deze in tegendeel, heeft yder zyn eyge Ader en Slag-ader; daar en boven lagen zy verre van een in 't lighaam.

No. XXXIII. Een vles met vogt, waar in te zien zyn de Milt, Maag en 12 vingerigen darm van een jong geboore kindje.

Aanm: ten eerſte, dat men in de maag zien kan, dat de Croon-bloed-vaten, zoo dra zy aan de grond van de Maag gekomen zyn, aanſtonts haar komen te verbergen, loopende alzoo na de binnenſte vliezen van de Maag, en inzonderheit na 't Zenuw agtig vlies.

Ten tweede, met een alzoo groote helderheyd kan men hier zien de t'zamenhegting des Maags met die van de Milt, en dat door een bloed-ryk vlieske, wiens bloed vaatjens korte vaten (*Vaſa brevia*) zyn geheten.

Ten derde, in de 12 vingerige Darm van my opengemaakt zynde, kan men beſcheydentlyk en perfect zien de opening of deurgang, waar door de Gal en Maage kuſſens-ſap haar uytſtorten in de holte van de gezeyde Darm; en dat ook deze opening geſtelt is, als in 't midden van een verheventheyd of bergskens, als waare het een naveltje, zulkx is hier ook niet duyſter te zien.

No. XXXIV. Een vles met vogt in zig onthoudende een ſtuk van de Moerkoek van een vrouw, tot het uiterſte toe vervult met een waſſige ſtoffe: in de zelve kan men zo wel als in de voorgaande beſchouwen, datter niets klierigs in de Moer-koeken gevonden werd, en zulkx niet zynde in zoo een groot en aanzienelyk deel, nog ook in de Teſticulen der mannen, zoo hebben meeſt alle, die myn werk met haar lighaamelyke oogen,

gen, en niet met de oogen des verstands gezien hebben, (*oculis mentis*) toegestaan, dat myn stelling, rakende de genaamde Kliertjens der ingewanden infallibel is: ondertusschen zo verhindert my geenzints het zeggen van zommige, dat zulkx maar alleen een questie is wegens de benaminge, deze antwoorde ik, zoo ymand een Ader wil noemen een Slag-ader, en een Slag-ader een Ader, ik mag zulkx wel lyden, edog men behoorde zig te houden aan de bepaling die van outs gemaakt is, namentlyk dat het lighaamen zyn, die op haar zelve bestaan, en yder in een particulier vlies besloten is, tot welk lighaam de bloed-vaten loopen.

Ook zoo wykt niet minder van de waarheyd 't geen andere voorgeven, namentlyk, dat alle de Klieren niet anders zyn als omwindingen van bloed-vaten; dit is wel eenigzints waar ontrent de Nieren, welkers bloed-vaten uyteynden een ronde cours nemen, en is 't ook wel in de Klieren van 't Darm-scheyl, maar zulkx heeft geen plaats in andere Ingewanden, gelyk men zien kan in alle Cabinetten, ook is 't geen boon waardig dat anderen voorgeven, namentlyk dat mogelyk in myne præparatien en alzoo genoemde ontvlezing (*excarnatio*) de kliertjens vernietigt worden. Ik toone veele Ingewanden, welkers bloed-vaten uyteynden zagtjens vervult zyn, en zonder eenige alzoo genoemde excarnatie bewaart worden: Ja ik kan my niet genoeg verwonderen dat men heden ten dage het woort van excarnatie nog gebruykt; dat doen is in voorige tyden van andere, en ook van ons in gebruyk geweest, edog 't zelve is gants en gaar onnut ter onderzoeking, nu late ik alles geheel, gelyk het den Schepper van 't geheel al gemaakt heeft, alleen het omleggende Vlies afnemende om de vaten te zien; en wil ymand verders blind zyn en blyven, ik zal my daar aan niet gelegen laten zyn.

No. XXXV. Een stuk van de Herssene in een vogt bewaard, na dat het zelve op de manier van de Hr. *Vieussens*, vyt uuren in de oly gekookt was, waar in het zeer klaar blykt, dat door het kooken in oly de schorsige substantie van de Herssene gebragt en verandert wert in een staat, in welke het niet mogelyk is het gestel van de schorsse te vertoonen, dezelve uyt bloed-vaatjens te bestaan, van deze zaak heb ik wydloopig geschreven in myn voorloper van 't VI. Cabinet, zoo dat niet de Hr. Professor *Vieussens* maar ik te houden ben voor den ontdekker van deze zaake, namentlyk dat de schorsse der herssene bestaande is uyt bloed-vaatjens, gelyk ook een yder my daar voor is houdende.

No. XXXVI. Een vles met vogt waar in bewaart werd een negrinnetje van ruym vier maanden dragts, wiens hoofdje bedekt is met het Water-vlies (*Amnios*).

No. XXXVII.

N°. XXXVII. Een geheele Lever van een jonge, door het balsemen hard gemaakt, en van over veele jaaren bewaart, staande op een Pedestal: desselfs Slag-ader is alleen opgevult, om bequamelyk te konnen zien, hoe desselfs Galblaas Slag-ader daar uyt voortgebragt werd. Hier en boven kan men alles zien, wat zich in de buytenste oppervlakte van de Lever opdoet.

N°. XXXVIII. Een vles met vogt, in zig onthoudende de Slag-ader van de Milt uyt een kalf, dewelke zeer curieus is toebereyd.

N°. XXXIX. De Maag van een jonge, dewelke opgeblazen, gedroogt, gebalsemt, en zeer veele jaaren bewaart is: deze zit op een Pedestal in een postuur, gelyk de zelve haar in 't lighaam komt te vertonen, 't welk alle autheuren in haare figuuren niet hebben geobserveert.

N°. XL. Een vles met vogt en daar in een gedeelte van de onderste Kaak van een kleen kind, waar in te zien is het ronde Kraakbeentje, 't welk tusschen het gewrigt van de Opperste en Onderste Kaak geplaast, en tot de beweeging aldaar zeer noodzakelyk is.

N°. XLI. De geheele Moerkoek van een vrouw in een vles met vogt bewaart, waar ontrent te considereeren staat, datze zodanig is bewaart, als of die nu eerst was uytgedreven, en voor den dag gekomen, namentlyk met desselfs vliezen en bekleetzel, waar van voor heen in 't 4de Cabinet gehandelt is; alleen zyn de bloed-vaten van my zagtjens vervult geworden.

De IV. PLANK.

N°. XLII. Het hoofd van een kind in een heldere vogt, 't welk van een levendige couleur is.

Aanm: ten eerste, dat het bekleetzel van de Voorlippen (*prolabia*) weggenomen zynde de Voorlippen Zenuw-teepelig zyn.

Ten tweede, de Oorkens hebben een byzondere levendige couleur en gesteltenis.

Ten derde, de Zenuwen, die uyt de Herssene voorkomen kan men hier allegader zien, de lydende of gemoed bewegende zelfs niet uytgezondert zynde.

Ten vierde, het harde Herssen-vlies, door de grond van 't hoofd verspreyd, is zoo curieus bewaard dat het wel schynd witte zyde te zyn.

N°. XLIII. Agter dit Hoofd doet zig op het geraamte van een vogeltje, 't welk niet alleen zeer wit is, maar ook ontbreekt 'er geen eenig been-

tje aan, en men kan ook alle de natuurlyke gaaten daar in zien, zulks is my tot nu toe by andere nooyt voorgekomen.

N°. XLIV. Een droog glas met de helft van een doorgesnede Nier, dewelke door opvulling rood van couleur is.

Hier in ziet men niet alleen de Slag-aderen, maar ook derzelve continuatien of vervolgen tot in de Pis-canaaltjes, dewelke te gelyk vervult zyn geworden.

N°. XLV. Een drooge vles en daar in een groot gedeelte van de dunne darmtjens van een onvoldrage vrugt, deze heb ik met een wit wassige stoffe vervult, 't welk zeer aardig aan 't gezicht voorkomt, wegens desselfs nettigheyd.

N°. XLVI. Achter het gezeyde voorwerp werd een monstreus voldrage kindje verborgen, om niet van een yder gezien te werden, 't zelve heeft wel een levendige couleur, edog desselfs rechter handje staat zeer krom gebogen, en 't heeft niet meer dan drie vingeren, ook heeft het regter voetje niet meer als drie toonen, en de groote toon staat wat wyt van de andere: Aan de linker zyde ontbreekt het geheele been, alleen vertoont zich daar een kleen heuveltje ontrent de linker lies; als mede aan het weeke des buyks een vlezig gezwel; alle de andere ledematen zyn wel gestelt.

N°. XLVII. Een vles met vogt, waar in te zien is een omgekeert stuk van de Slok-darm uyt een Schilpadde, 't welk van duyzende van Zenuw-tepels voorzien is; deze zyn zeer lang en dik, overeenkomende met die geene, dewelke gevonden werden in de Wang van een kalf.

Hier staat aan te merken, dat 'er wel zommige Ontleders gevonden werden, dewelke van verstand zyn, dat zoodanige Zenuwtepeltjens in de Slokdarm van een mensch niet gevonden worden, en zulks komt voor van wege haare tederheyd en kleente: ik bekenne wel dat zy naulyks konnen gezien werden in een mensch, zonder voorgaande præparatien, dat zy daar egter gevonden, en van my getoont konnen werden is zeker, en daar aan zal niemand langer twyfelen, die myne laaste Cabinetten zal hebben gezien en gelezen, en voornamentlyk dit voorwerp van de Schilpad. Ziet de IV. Figuur van de 2. Plaat van dit Cabinet.

N°. XLVIII. Boven het voorgaande monster werd gevonden een glas, en daar in het geraamte van een onvoldrage kindje van omtrent 6 maanden, van wiens beenig handje af hangt, de inwendige gesteltenis van 't Strottenhoofd, en dat zeer rood wegens de opvulling der Slag-aderkens.

N°. XLIX. Een droog glas, waar in te zien zyn twee voorwerpen uyt een Hen, waar van 't eene bestaat uyt twee beenderkens uyt de vleugel, de-

dewelke tegens de natuur te zamen zyn gegroeyt door een beenige vereeninge; het andere mede uyt twee beenderen uyt de vleugel, waar van het eene, voorheen gebrooken zynde, van de natuur weder aan een gegroeyt is, en dat alleen door een ſponcieus beenige ſubſtantie, gelyk men tuſſchen de twee tafels van 't bekkeneel ziet, ontbreekende hier alleen de buytenſte en harde ſchorſſe van 't been, en zulks komt voort wegens gebrek van die ſtoffe, dewelke in een gezonde ſtaat daar toe gevoert werd.

Hier van daan komt het ook dat de beenderen op die wyze onvolmaakt genezen zynde, om de geringſte oorzaken wederom komen te breken: dat dit ook in de menſchen plaats heeft, daar aan is niet te twyfelen, nadien datter menſchen gevonden werden, die na de genezing der been-breuken, zeer ligt, ja zelfs in 't gaan haar beenderen wederom breken: en zoo komt het dat de Chirurgyns die over zoodanige breuken gegaan hebben, hoewel onſchuldig, ja ſchoon zy alles hebben gedaan, 't welk nodig was, t'onregt gelaſtert werden.

N°. L. Een Pedeſtal, waar op twee voorwerpen geplaaſt zyn, namentlyk de gedeeltens van de Bogtige, en Colyk, met deſſelfs Blinde-darm, en dat uyt een pas geboore kindje.

In deze kan men zien het onderſcheid tuſſen die van een bedaagt menſch, en van die dewelke pas geboore zyn: namentlyk in een jong geboore kindje word den Colyk-darm ontrent deſſelfs begin nauwer en nauwer, en alzoo verandert dezelve in 't Worm-wyze uytſteekzel, zonder dat men zeggen kan, hier of daar is des Blindedarms begin: maar in een bedaagt menſch doet zig de Blinde-Darm op in de gedaante van een vertrekplaats, met een verheventheyt, uyt wiens zyde dan het Wormwyze uytſteekzel zig opdoet.

N°. LI. Een droog glas waar in een conſiderable groote Waterblaas in onthouden werd, dewelke ik over zeer veele jaaren heb gevonden hangende onder aan de Lever van een menſch.

N°. LII. Een Pedeſtalletje waar op gezet is het regter Oor van 't Hart van een os, ontrent voor 30 jaaren van my door het balzemen hardt gemaakt, waar ontrent te conſidereeren ſtaat, dat het in 't toebereyden zyn natuurlyke groote en forme heeft behouden, 't welk zeer moeyelyk is te doen.

N°. LIII. Een vles met vogt, bewarende de ſchamelheydt van een (*Pſeudohermaphroditus*) baſtaart manwyf, zynde een Schaap; 't is my nooyt gebeurt ware manwyven te zien, en ik oordeele ook, dat ze van anderen nooyt gezien zyn; behalven dat dit zeer verre van de inſtelling der nature zoude afwyken, zyn 'er my wel zeer vele zogenaamde manwyven

vertoont, en die ze daar voor uytgaven; maar wat dieper onderzocht zynde, hebbe ik bevonde, dat byde de ſchamelheden nooyt zo volkomen geweeſt zyn, datze te gelyk andere bevrugten, en van anderen bevrugt konde worden; en dat meer is, het lidt, dat ze voor de roede gehouden hadden, was niet anders, als het lighaam van den kittelaar tegens de wetten der nature verdikt, en te verre buyten de ſchede hangende, gelykerwys men in de ſchamelheydt van een ſchaap alhier zien kan.

't Geheugt my ook een menſch onderzogt te hebben, oudt omtrent 24 Jaren, die my in den eerſten opſlag van 't gezigt ſcheen te zyn van 't mannelyke geſlagt, maar na een naauwkeuriger onderzoeking bleek 't, dat ze van 't vrouwelyk was. Het lidt, dat men 't mannelyk noemde, hong wel redelyk lang af, maar de pisweg ontbrak; als zy het aangezicht van moye vrouwlieden aanſchouwde, zeide zy, dat het lidt ſtyf wierdt, maar het tegendeel, zo zy hare oogen op mannen wendde; of dit nu waar geweeſt is, ofte niet, daar twyffele ik aan, ten minſte ik heb 't niet gezien.

Twee knobbeltjes, als balletjes, wierden 'er ook in byde de lieſſchen gevonden, maar ze zyn geen ware balletjes geweeſt: want, wanneer my dit voorwerp uyt een ſchaap voor een manwyf overgehandigt wierdt, zeide my de Slagers knegt, hier brenge ik u een manwyf, zynde een ſchaap, met balletjes verzien; en als ik de zelve onderzogt, waren ze niet anders, als (*tumores adipoſi*) ſmerige gezwellen, balletjes verbeeldende. Derhalven zegge ik, dat ik nooyt een oprecht manwyf gezien hebbe, ſchoon 't my dikmaals gebeurt is, vele zogenaamde manwyven te konne onderzoeken.

In dit voorwerp van een ſchaap was de ſchede en de pisweg open, maar 't zogenaamde roedenhooftje niet, 't welk in der daadt niet anders was als het hooftje van den kittelaar, en daarom ook niet doorboordt; maar dat deel, 't welk de vrouwelyke roede genaamt wort, of 't lichaam van den kittelaar, als mede deſſelfs voorhuydt, waren groot genoeg, gelyk de 5. Fig. van de 2. Plaat van 't 8. Cabinet aanwyſt.

N°. LIV. Een drooge vles waar in het Net-wyze lighaam van Malpighius, 't welk zeer curieus is geprepareert, en als een zeef doorboort.

N°. LV. Een droog glas 't welk voorzien is met een vlies, wiens Slagaderen zoo byzonder curieus zyn opgevult met een rood-waſſige ſtoffe, dat ik noyt yets curieuſer heb gezien, want derzelver uyterſte uyteynden zyn zoo fyn, dat men niets fynders zoude konnen bedenken, en echter opgevult.

N°. LVI. De grond of opperſte van de Blaas van een pas geboore kalfje, met deſſelfs Pisvat (*Urachus*).

Aanm: dat dit Pisvat, in de kinderkens die pas gebooren zyn, wel omtrent

trent een vinger breed open is, maar niet verder, edog in kalveren heeft het een verdere opening, gelyk het hier is blykende, maar of het ook in haar geheel en al doorgang neemt, tot in het alzo genoemde Pisvlies (*Alontois*) mag men nog wel verders onderzoeken: altoos, 't is zeker zulks geen plaats te hebben in de on- of pas geboore kinderkens.

No. LVII. Achter deze gezeyde glazen komt ons voor een grafstede, 't welk konstig is t'zamen gesteld van zeer witte beenderkens, en voor 't grootste gedeelte, van die van kleene kinderkens, steentjens en vliezen, zeer aardig met opgevulde Slag-aderkens als een borduurwerk doorweven.

Aanm: ten eerste, dat in deze grafstede is gelegen een steen hart gebalzemt kindje van ontrent zes maanden dragts, 't welk van my in Mumiam verandert zynde, nu ontrent 20 jaaren lang, bewaart is: desselfs hoofdje is gekroont met een kroontje van natuurlyke bloemen en vrugten, als daar zyn de *Africaansche duyzend blad met geele bloemen*, *Arabische Stæchas*, *sterkriekende Afric: Conyza met geele bloemen*, *Afric. Mesembrianthemum* van Breynius, *Limonium* van Rauwolfius, *Afric. Rynvaar met tienmaal kleender bloemkens* van de Hr. Profess: en Collega C. Commelin beschreven, *Verkens gras met Mosachtige bloemen. &c.*

Ten tweede, dezes kinds Navelstreng is wel afgesneden, edog beyde de Navel-slag-aderen, en de eene Navel-ader kan men nog zien, als wat opgeblazen.

Ten derde, in desselfs Linker handje heeft het ook een bouquetje van zulke en diergelyke natuurlyke bloemen, waar onder de bloemen van de *Afric. Leonurus* van Breynius en verscheyde zoorten van *Gnaphalium* uytsteken, met haar natuurlyke couleur. Dit ruykertje, onder zyn neusje houdende, verbeelt het daar aan te willen rieken.

Ten vierde, de deur of ingang van 't graft, is toegestelt,

Ten eerste, uyt het opperste van 't Bekkeneel van een jong geboore kindje, wiens harde Harssen-vlies, en Seysse, natuurlyker wyze aan 't Beckeneel nog vast zittende, zyn zeer wel vervult met roode opgevulde slag-aderkens, 't welk het gezigte veel voldoening geeft.

Ten tweede, uyt marmere steentjens, en beenderkens van jong gebore kinderkens, als mede vliezen met opgevulde bloed-vaatjens doorweven.

Ten derde, zommige dezer beenderkens zyn nog natuurlyk te zamen gevoegt, onder dewelke ook gevonden werden de beenderkens van de hand, die in haar onthouden een Slag-aderige dikke tak van een opgevulde Slag-ader, verbeeldende een Stokske, of wel een bladerlooze tak van een boom: als mede de Wervelbeenderen van de hals, die onderling nog vereenigt zyn &c.

Achter deze grafsteede zyn gesteld twee geraamtens van onvoldraage kinderkens, van ontrent 7 maanden, zynde tweelingen, welke het gebalzemde kind-

kindje als beschreyende met gebooge knietjens, de neusdoekjens in haare handjes aan haar oog-raden houden, welke gemaakt zyn uyt zeer dunne vlieskens, waar door heen zeer veel curieuse opgevulde slag-aderkens passeeren.

Wanneer den zeer waardige Hr. Dr. en Leeraar der Mennoniten Herm: Schyn dit graft en desselfs toestel zag, vereerde hy 't zelve met dit grafschrift.

OP 'T SIERLYK ROTSJE,

(Verbeeldende een Grafstede,)

En het konstig balsemen der Lyken, door den Vermaarden en Zeer-geleerden Heere

FREDERIK RUYSCH;

Hoogleeraar der Ontleed- en Kruytkunde &c.

Altior es Fato.

IS 't spook? of is het ernst? zie ik de dooden schreyen,
En onder eenen vloed van tranen 't lyk geleyen
Huns makkers na het graf? zie ik hun harten leet,
En beide wang en oog afdroogen met een kleet?
O neen! Hoogleeraar Ruysch, door ed'le konst gedreven,
Schenkt aan de dooden zelfs de schaduw van het leven;
En streeft natuur voorby door wakkerheid van geest,
Die wel de Leeden schikt op een gepaste leest,
En in haar nette form en schoonheit kan bootseeren;
Maar haaren ondergang niet veiligen nog weeren,
Wanneer de felle dood den draad des levens snyt.
Zie hier ontzielde leen waar aan geen grafworm ryt.
Zie deze dooden eens de wreede dood braveren.
Ai! zie de Tombe: zie de Lyken: zy trotseren
Verderf en ondergang. Hoe sierlyk leit dat Lyk!
Een ander Mausolee! niet opgebouwt uit slyk,
Tiras of Metselwerk; maar Ribben, beenen, schonken,
Door Aderen gehegt, en tot een Rots geklonken,
Waar van het Bekkeneel den mond der grafplaats sluyt.
Maar zagt. Ai! luyster toe: daar komt een zoet geluyt
Van onder deze Rots: my klinkt een stem in de ooren;
My dunkt, zy roept ons toe, en laat zig aldus hooren.

Be-

Beſchouw Aanſchouwers 't Konſtig graf.
Beſchouw 't gebalſemt Lyk ter deegen.
Beſchouw de Rots vry allerwegen,
En pryſt hem die 't dit weezen gaf.
Maar leer uit myne Lykbus ſterven.
Geen balſem hout den ed'len geeſt,
Die leeft gelukkig of bedeeſt,
In God te zien; of dien te derven.
Wilt gy onſterflyk zyn na 't Leven?
Gy moet den geeſt eerſt Gode geven.

HERMANNUS SCHYN.

Op het zelve.

DEez' Rots verbeelt het graf van een gebalſemt kind,
Niet opgebouwt uit ſteen, maar Ribben, beenen, ſchonken,
Door Aderen gehegt, en tot een Rots geklonken,
Waar van het Bekkeneel den mond der Grafplaat bint.
Swygt oud Egypte van uw balſemen der Lyken,
Heer Ruyſch verdient de Kroon, en gaat met Lauren ſtryken.

HERMANNUS SCHYN.

No. LVIII. Een pedeſtalletje waar op geplaaſt is een ſtuk van de Poort-ader des Levers, 't welk op verſcheide plaatze in een beenige zelfſtandigheyd verandert is.

No. LIX. Een vleſſie met vogt, waar in te zien is een ſtuk van 't Agter-breyn van een menſch, wiens ſchorſſige ſubſtantie in duyzende deeltjens verdeelt is, ziet hier op na de Fig. van de XII. voorgeſtelde brief.

No. LX. Een vles met vogt waar in te zien is een ſtuk van de bogtige Darm van een jongeling, wiens vlezig vlies weggenomen zynde, doen haar hier op de circulaire of rondlopende draaden (*Fibræ circulares.*)

Daarenboven kan men zien hoe weynig Slag-aderkens door het gezeyde vlies paſſeren, in tegendeel hoe zeer het Zenuwagtig vlies met Slag-aderkens verrykt is.

Nadien ook dit ſtuk darms aan 't eynde is gebonden, ſteekt 'er een gedeelte van 't fluweele vlies, (van my het Tepel-wyze vlies geheten,) buiten uyt, 't welk zeer rood is door de veelheyd der op myne manier opge-

vul-

vulde Slag-aderkens, welke de alzoo genaamde klierkens voortbrengen.

N°. LXI. Een vles met vogt, 't welk in zig onthoud een zeer vergiftig dier, by de Indianen Gecko geheten, 't welk in zyn bek houd (als wilde het vernielen) een mensche schepzelke van omtrent 3 maanden dragts.

N°. LXII. Een knegtje van ontrent 5 maanden dragts, wiens hoofdje ten deele als van een helmtje is bedekt door 't Watervlies, (*Amnios*) en dat van wegen het gebrek van vogt, waar in de kinderen in 's moeders lichaam komen te leggen, en wort zo een kind gezegt met een helm gebooren te zyn, 't welk gants redeloos te houden is: dit voorwerp word in een vocht bewaart.

N°. LXIII. Een droog glas, waar in een stuk van 't gedarmte van een haas te zien is, wiens wentel-traps-wyze vlies zeer wel hier kan gezien werden.

N°. LXIV. Twee stukken van de eynde van de Roede eenes Walvis, dewelke in een vogt gehouden werden, waar van 't eene aan een hayrtje hangende, ons doet zien dat de draaden van 't groote sponcieus zenuwagtig lichaam, veel digter by een zitten, als dat van 't kleene sponcieus-zenuwachtig lichaam, en zulks ziet men geheel contrarie in de menschen.

Het onderste en tweede gedeelte op de grond leggende, is het uyterste van desselfs roede, waar aan geen hoofdje werd gevonden.

N°. LXV. Een gedeelte van de Eyer stok van een schil-padde, waar aan veel Eyeren nog hangen.

N°. LXVI. Het Aangezicht van een jong geboore kindje, 't welk ik zonder præparatie zoo heb gelaten, gelyk het my ter hand gesteld wierd, dat is, zonder het stellen in staat van leven; 't zelve is gelegen op een stuk van een Moer-koek, 't welk zeer curieus is toebereyd, alle de uyteynden der vaten opgevult zynde.

N°. LXVII. Een zeer groot droog Glas, waar in te zien is een groot Hart van een mensch, wiens bloed-vaten tot een toe opgevult zyn, waar van het zeer rood van couleur is geworden.

Hoe de groote Slag-ader uyt het Hert voortkomt, als mede hoe veel takken dezelve voortbrengt, die na boven loopen, kan men hier zeer klaar zien.

Daarenboven zoo komen alle de Stronken der vaten van 't Hart ons in 't gezicht, namentlyk, die van de Hol-ader, zoo op als nederwaarts gaande, des Longs-aderen en slag-aderen, de Kroon-vaten, als meede des Hartsooren.

En nadien meerendeels aan de punt van 't Hart, veel vets gevonden werd

werd, waar door het effen en zonder ſcheyding zig vertoont, zoo is 't, dat ik van de punt dezes Harte alle het vet heb geſcheyden, waar door het uyterſte, of punt des Harte zig in tweën verdeelt.

Hier komt my in de zin, dat ik onlangs bygewoont heb een Man, die van zyn leven met een mes beroofd wierd door een booswigt, de uyterlyke wonde deede zig op ontrent de linker Tepel, en dezelve was niet breeder als een duym: egter vonden wy het Hart van de punt af tot byna aan deszelfs grond (*baſis*) als in tweën gekloofd, en zulks moet ik bekennen nooyt meer gezien te hebben, hoewel ik nu meer als 40 jaaren het ſchouwen der nedergeſlagene heb moeten bywoonen: buyten twyffel heeft hy na de ſteek, ook een ſneede gegeven in het Hart.

N°. LXVIII. Boven op 't voorgaande glas, is mede geplaaſt een droog glas, in zig onthoudende een beenige ſubſtantie, 't welk voortgekomen is in de beenderen van de voor-voet, dewelke na een bederving (*ſpina ventoſa*) poreus geconfundeert, en als in een geſmolten zynde, verandert zyn in een zelfſtandigheyt, die niet minder als beenderen van de voorvoet haar opdoen.

De V. PLANK.

N°. LXIX. Een Vles met vogt, en daar in een ſtuk van 't dunne Harſſen-vlies, waar aan nog een gedeelte van de ſchorſſige ſubſtantie der Herſſene vaſt zittende, uyt loutere Slag-aderkens beſtaat.

N°. LXX. Een groot ſtuk van de Maag van een Vrouwsperſoon, wiens fluweele of liever Tepelagtig vlies op veele plaatzen verſwooren is, zynde bezet met poeder van Rottekruyt, 't welk zy had ingenomen, om een eynde te maken van haar leven, wegens aangedane verdriet.

Hier blykt klaar, dat zy ongelyk hebben, die voorgeven, dat die geene, dewelke door ingenome Rottekruyt komen te ſterven, alleen haar bloedt zoude ſtollen: ik heb verſcheyde zodanige voorvallen bygewoont, maar nooyt heb ik bevonden dat het bloed geſtremt of geſtolt, maar wel dat de maag verſwooren was: edogh, indien zommige menſchen haaſtig zyn komen te ſterven, eer dat 't venyn zyn kragten ten volle heeft konnen uytwerken, zo heb ik altoos gevonden, dat 'er door de Maag veel rood-bloedige ſtippen verſpreyd waren.

N°. LXXI. Een Vles met vogt, waar in gezien word een tak van de Longs-ſlag-ader, met een roodwaſſige ſtoffe zeer konſtig opgevult: het is te verwonderen, hoe dat 'er zo zeer veel kleene takskens zyn, die tot het uyterſte opgevult zyn; als mede hoe verkeerdelyk en gebrekkig eenige

Autheuren dezelve hebben laten afbeelden : al wie dit voorwerp ziet, en dat met aandagt, zal over de wonderwerken Gods als verstelt moeten staan.

Aan het onderste van dit voorwerp hangt nog een takje van de Lugt-pyp, wiens uyterste uyteyndens niet minder zyn in getal en fynte.

N°. LXXII. Een Vles met vogt, daar in een zeer groot gedeelte van 't dunne Harssen-vlies van een Mensch. Deszelfs slag-aderen zyn geheel en al konstig opgevult, en dat als boven met een roodwassige stof, waar door zig dit vlies zeer rood opdoet; deszelfs uyterste uyteynden zyn zoo fyn als dons of katoen.

N°. LXXIII. De Nier van een Kind in tweën opgespouwen, wiens vaten ook opgevult zyn; en nadien dezelve langs de rug of ronde zyde is open gesneden, zo komen ons de Nier-tepeltjes niet alleen op verscheyde plaatzen in 't gezigt, maar ook zelfs de mondekens of openingtjens, waar door de pis tot in de buyskens van 't bekken zypelen.

N°. LXXIV. De Arm van een kleen Kindje, wiens bloedvaatjens ontbloot zynde in 't gezigt komen; in deszelfs handje houd het een Africaanse Chameleon.

N°. LXXV. Een Nier van een Kind, op wiens oppergedeelte de Bynier nog vast zit, en niet aan de zyde van de Nier gevonden werd, gelyk zommige Autheuren hebben doen verbeelden in haare Platen.

N°. LXXVI. Een Bal van een mensch ten deele uytgerafelt, om haare vaatige of canaalige gestalte te zien.

N°. LXXVII. Een breede of Lintworm eenige ellen lang, en in een vogt bewaart.

N°. LXXVIII. Een opgeblaze mannelyke roede, hardt gebalsemt, en in moten gesneden, op dat deszelfs inwendige zenuwagtig en spongieuze gestel gezien kan worden.

N°. LXXIX. Een Vles met vogt, en daar in een stuk van de Milt van een Mensch.

Waar ontrent aan te merken staat, dat de Ader- en slag-aderlyke stronk, maar niet de uyterste takjens vervult zyn met een wit-wassige stoffe, om alzoo te konnen zien, hoe het zig opdoet zonder vervulling, namentlyk, zonder klierige, celluleuse of draadige substantie. Ziet hier over na den IV. voorgestelde Anatomische Brief.

N°. LXXX. Een Hart van een Kalf, staande op een Pedestal, 't welk over de 25 Jaaren geleden van my is toebereyd, en steenhart gebalsemt; deszelfs Slag-aderen zyn met Quikzilver vervult.

N°. LXXXI. Een Vlies in een droog Glas, waar door heen zeer veel fyne en menigvuldige opgevulde slag-aderkens loopen.

N°. LXXXII.

No. LXXXII. Een droog Glas, waar in bewaart word een zeer wit Geraamte van een onvoldrage mensche schepzeltje van ontrent vier maanden dragts; aan deszelfs linker handje heeft het af hangen het gedarmte van een Kikvors, 't welk opgeblazen, en zo wel bewaart is geworden, dat men in 't zelve niet het alderminste deukje vind.

No. LXXXIII. Een Vlesje met vogt, en daar in het Oortje van een jong Kindje, 't welk heel levendig van couleur en gedaante is.

No. LXXXIV. Een zeer wit geraamte van een Muys, in wiens regter pootje vastgehouden werd het geraamte van de staart van een Aal, 't welk zoo curieus is toebereyd, datter niets aan manqueert, zelfs niet het minste gaatje tot doorgang van de Zenuwen en bloedvaten: dog zulks is moejelyk te doen.

No. LXXXV. Een droog Glaasje, waar in de beenderkens van twee mensche vingeren werden bewaart, dewelke zeer wit zyn geprepareert.

No. LXXXVI. Een Pedestal, waar op gezet is een Nier van een Mensch, door toedoen van de Kork zoodanig toebereyd, dat zy de natuurlyke gestalte, groote en figuur, hier door weder heeft gekregen.

No. LXXXVII. Het gedarmte van een onvoldrage Vrugtje van een Koe, 't welk opgeblazen, door het balzemen verhard en gedroogd zynde, zyn natuurlyke gestalte heeft behouden; deszelfs slag-aderen zyn ook curieus opgevult.

No. LXXXVIII. Een stuk van de Rugge-graat van een kleen Kind, dwersch doorgesneden.

Waar ontrent te considereeren staat, dat de schorssige zelfstandigheyd van 't Rugge-merg, die zyn zitplaats heeft in 't midden, of van binnen in 't Merg, uyt loutere bloedvaatjens, en wel inzonderheyd uyt Slag-aderkens is bestaande: zulks kan men hier klaar zien, wegens 't opvullen der Slag-aderen.

De VI. PLANK.

No. LXXXIX. Een droog Glas, en daar in de Lever van een jong geboore Kindje, die door het balzemen hard gemaakt is.

Aanmerkt, dat deze Lever de natuurlyke gestalte en groote behouden heeft, wegens het opvullen der bloedvaten.

No. XC. Een stuk Vels van een Mensch, 't welk zeer rood is, wegens het konstig opvullen der bloedvaten: en zyn deszelfs vaatjens zo veel, dat het Vel alleen uyt bloedvaatjens schynt te bestaan.

No. XCI. Een Vles met vogt, dewelke in zig onthoud een takje van de Hol-ader des Levers, met een wassige stoffe opgevult.

N°. XCII. Een ſtuk van de Nuchteren-darm uyt een Menſch, waar in het Fluweele (van my genaamt Tepelig) Vlies, als mede de verheventheden of oogluykende Klapvliezen, zeer fraay gezien werden.

N°. XCIII. Het Hart van een Schaap over veertig jaaren tot een Mumie gemaakt op de oude wyze, 't zelve ſtaat op een Pedeſtalletje.

N°. XCIV. Een gedeelte van de groote Slag-ader, met een ſtuk van des Longs Slag-ader, tuſſen dewelke de ſlag-aderlyke canaal (*ductus arteriosus*) uyt een pas gebore Kalfje, te zien is, en dat op een Pedeſtal; men kan deze gezeyde canaal hier in dit voorwerp beter en duydelyker zien, als in een Menſch.

N°. XCV. Wormen uyt de Lugt-pyp van de Long gehaalt, dewelke zeer dun zyn.

N°. XCVI. De Nier van een Kindje, welke zeer rood is, wegens 't opvullen van de Niers ſlag-ader.

Aanmerkt, dat in 't opvullen niet alleen de Slag-aderen, de Pis-canaaltjens, de Buyskens of ſcheuten van 't Bekken, en het geheele Bekken, maar ook zelfs de Pisleyder tot onderen toe vervult zyn geworden, en dat wegens de onderlinge vereeniging en continuatie van alle deze gezeyde canaalen.

N°. XCVII. Een Vles met twee voorwerpen in een vogt, waar van het eerſte en bovenſte is het Oppervelleken (*Epidermis*) van een menſch.

Het onderſte is een ſtuk oppervels van de muyl van een Walrus.

Aanmerkt ten eerſte. Wanneer het oppervelleke of bekleetzel van 't vel van een Menſch, en dat van 't onderleggende Netwyze lighaam geſcheyden is, dan verſchynen en vertoonen haar ontelbare en zeer fyne verhevene deeltjens, of lighaamtjens, namentlyk uyt de binnenſte oppervlakte van 't gezeyde oppervelleke, ontrent twee linien lang, dewelke ik houde voor omgekeerde kokertjens van de hayrtjens, als mede van Zenuw-tepeltjens, waar mede zy in 't vel zittende, bedekt werden.

Het Oppervelleke en Zenuw-tepeltjens nu ontvelt of afgeſcheyden zynde van 't Vel, zoo volgen ook de kokertjens, en zoo is 't, datze ons dan omgekeert te vooren komen als kleene dunne verheventheden; zulks komt ons klaarder voor in dit van een Walrus muyl.

Ten tweede. Deze kokerkens zyn niet anders als continuatien en vervolgen van 't Oppervelleke, en het Oppervelleke van de Zenuw-tepeltjens, gelyk ook mede de hayren en nagels, dewelke ik houde voor uytſpruytzels van de uyteynden van de Zenuwen; en nadien de hayren dieper voortkomen uyt de uyteynden der Zenuwen, alwaar zy zeer gevoelig zyn, daarom gevoelt men zoo groot een pyn in 't uyttrekken der hayren.

N°. XCVIII. Een beentje, uyt de vleugel van een Endvogel, over dwars gebroken, en van de natuur zeer vast weder aan een geheelt.

N°. XCIX. Een stuk des Levers van een Mensch, op wiens oppervlakte men de bloetvaatjens, wonderlyk gestelt zynde, kan zien.

N°. C. Een stuk van de Netwyze vlegting, (*plexus choroideus*) waar in niets klierigs te zien is, maar dezelve bestaat alleen uyt vaten, gelyk ik in 't antwoord op de XII. voorgestelde Brief heb geschreven, en in Fig. afgebeeld.

N°. CI Een stuk van de Herssene van een Mensch, ontrent 40 Jaaren geleden, van my zoo hard als steen gebalzemt, 't welk ys-agtig glinstert; in dezelve kan men de ballekens, en de alzoo genoemde billekens, ook het Pynappel-kliertje, bequamelyk zien.

Verders vint men aan 't binnenste van de deur dezes Cabinets hangen.

N°. CII. Een monstreus groot Gezwel, door het balzemen steenhard gemaakt, 't zelve is bezyde de mond van de Baar-moeder uytgewasschen.

Aanmerkt. Deze Vrouw fris, gezond, en omtrent 4 maanden zwanger zynde, verviel in een sware vloet, en na eenige dagen in een mis-kraam, waar na de vloed eenigen tyd duurde, en dat zonder ordre; eindelyk begon zy te klagen van een ongemak ontrent de inwendige mond van de Baarmoeder: weshalven zy een Chirurgyn ontbood, dewelke de zaak onderzoekende, verbeelde zig dit ongemak te zyn een overstelping van de Baarmoeder, na de gezeyde mis-kraam: naderhand, de aangewende remedien niet helpende, ben ik ook by haar geroepen, my zeggende, dat benevens haar gezeyde quaal, 't geen dagelyks vermeerderde, de vloet noch al onordentelyk voortging; weshalven wierd ik verzogt de zaak te willen onderzoeken, 't welk doende, bevond ik een vleezig en weekachtig gezwel ontrent de mond van de inwendige Baar-moeder; en nadien my dogt, dat men het vergrooten of toenemen niet konde beletten, veel minder het geswel zoo diep zittende extirpeeren, heb ik haar geraaden, 't zelve zoo te laten betyen, tot dat het wat meer na buyten was komen uytgroeyen.

Ondertusschen binnen een jaar grooter en grooter geworden zynde, en die onordentelyke vloed nog al niet cesserende, zo is 't gezwel buyten de scheede komen uytpuylen. Wanneer men my weder verzogt by de Lydersse te willen komen, dit aldus bevindende, raade ik haar aan, datze

tegens de volgende dag, nevens my, ook zoude doen roepen den welgeeffende Heelmeester *Cornelis Boekelman*, dewelke voor den gezette tyd daar komende, vond de vloed die uyt het gezwel voortquam, zoo onmatig, datze scheen aanstonds te zullen sterven, het gezwel zoo de bystaande Vrouwen zeyden, in weynig uuren zoodanig toegenomen zynde, dat het de groote van een pas geboore kindje niet behoefde te wyken, en den gezeyde Heelmeester haar in die ellendige staat vindende, nam een koorde, en bint het zelve zoo diep af, als 't hem mogelyk was, en doet haar op 't bed leggen, de vloed aanstonds ophoudende.

Wanneer ik nu wat later by haar quam, zoo wierd my verhaald watter gepasseert was, ik ontstelde my over het relaas, want ik vreesde, dat in dit binden de Blaas ook mogt in 't spel gekomen zyn, want men kon niet weten, wat het voor een gezwel was, eerst dogt het ons te konnen zyn een onnatuurlyk vleezig zagt gezwel, ook was 't niet buyten suspicie, dat het de Baarmoeder zelfs was, 't zy omgekeert of zonder omkering te gelyk met de blaas, enz.

Ik nam het gezwel, zoo gebonden zynde, in myne handen, en geen inwendige mond des Baarmoeders vindende, bedaarde ik weder voornamentlyk, als men my zeyde, dat de Lyderse na het binden haar water nog had konnen maken.

Ondertusschen verminderde dit gezwel van dag tot dag, want het gaf veel waters van zig door de zweetgaatjens; na weynig dagen wierd het afgesneden, en was het doe nog zo groot, dat ik een emmer eyste met wat waters daar in, om 't in zyn wezen te laaten, want ik was van zins om 't in die staat te bewaren, waar in ik het vond, tot nader onderzoekinge.

In 't onderzoeken quam my de substantie voor als waare het die van de Baarmoeder, weshalven ik voornam 't zelve naheen naauwer te onderzoeken, als de Lyderse geheel herstelt zoude zyn, wanneer ik bevond de mond van de Baarmoeder, als mede de omleggende deelen natuurlyk en wel gestelt te zyn; zoo dat het gezwel niet anders is geweest, als een vleezig gezwel op verscheyde plaatzen met water-blaasjens vervult, 't welk uit de zyde van de Baarmoeder was komen groejen: dit gezwel is van my gebalzemt en verhard, en dat op een byzondere wyze, want nergens werden daar eenige kuylen of putten in gevonden; ook heeft het zyn natuurlyke groote, zoo veel doenelyk is geweest, behouden.

Ik heb hier vooren gezegt, dat ik verstelt stond, wanneer ik dit monstreus gezwel zag afgebonden te zyn, om dat ik vreesde de blaaze in 't binden mede mogt begrepen zyn; nadien ons van te vooren niet was bekent geweest, of het niet de Baarmoeder zelfs waare: want indien het de Baarmoeder

moeder zelfs geweest was, die ook meenigmaal na de baring zig omkeert, en in de gedaante van een vleezig gezwel vertoont, als wanneer de Lyderſſe noodzakelyk zoude hebben moeten ſterven: want de Baarmoeder uytzinkende, namentlyk zonder omkeering, moet de blaas ook uytzinken, wegens die nauwe verbintenis en t'zamenhegting ontrent der beyder monden: hierom oordeelen zommige te onregt, dat de Vrouwen noch in 't leven konnen blyven, na dat men haar een uythangende Baarmoeder afgebonden heeft; myn ſuſtenue is, dat zulks niet mogelyk is, zonder te gelyk de Lyderſſe het leven te benemen.

Voor 40 Jaaren heb ik, verzogt zynde om deze operatie by te woonen, gezien, en dat in 't Gaſthuys dezer ſtede, door een temeraire Chirurgyn, nevens de Doctoren van 't Gaſthuys, en de ordinare Chirurgyns van 't zelve huys, haar met groote perſuaſie verzekerende, dat hy zulks konde doen, en wel zonder eenig gevaar. Wat gebeurter? hy nam een dikke en lange naalde met een ſterk dun touwetje, waar mede hy het uythangende gezwel tot aan de gront tuſſchen de lippen, waar uyt het geſwel hing, doorboorde, en wel ſterk toebond; edog, des anderen daags moeſt zy deze operatie met de dood bekoopen, en zoo wierd my gelegentheyd gegeven om na te vorſſchen, wat de oorzake was van zo haaſtige dood. Het lighaam geopent zynde, vond ik niet alleen de gantſche Baarmoeder uyt het lighaam te hangen, maar ook zelfs een van de Eyerſtokken met deszelfs Eyerweg in 't midden van de ſchee te zitten.

Hierom acht ik zeer nodig de Heelmeeſters te waarſchouwen, van zoo een onnutte en ſchadelyke, ja grouwzame operatie nooyt te willen ondernemen, om alzo door dit doen niemand ter dood te brengen; want hy is een gelukkig man, die door gevaren van anderen leeren.

Nadien dan deze waarſchouwing van my gezeyd word zoo zeer noodzakelyk te zyn, en dat niemand daar aan zoude twyfelen, namentlyk dat de Lyfmoeder uyt het Lighaam hangende, de blaas als dan mede in 't ſpel komt, en dan ook te gelyk uytzinkt, zo zal ik hier eens wederom in de geheugeniſſe brengen en verhaalen de Hiſtorie van my beſchreven en aangeteekent in myne Anatomiſche en Chirurgicale Obſervatien in 't Jaar 1691. uitgegeven, waar van men hier ook de Figuur vint. Ziet de III. Fig. van de II. Tafel van 't VIII. Cabinet.

Onder alle ongemakken en qualen, dewelke den menſch ellendig maken, heeft geenzints de minſte plaats de Steen, wanneer die zig in de waterblaas onthoud. Dit ongemak, hoewel het zeer menigvuldig in Holland gevonden werd, zo is 't egter, dat zulks ons zeer zeldzaam en nooyt

geboort

gehoort in 't Jaar 1681. *is voorgekomen, en dat in een Vrouw van* 80 *Jaaren, zeer vermagert, en met een uytzinking des Baarmoeders* 20 *Jaaren lang bezogt, niet zonder een onlydelyke pyn in 't lossen van haar water, zoo datze liever tienmaal had willen sterven, als langer zoo te leven, inzonderheid de twee laatste jaaren.*

Eyndelyk is zy te raden geworden my te verzoeken by haar te komen, als wanneer zy my klaagde wegens ongemak in 't water maken, en uytzinking van haar Baarmoeder. Ik verwonderde my over het klagen, nadien ik nooyt gewoon was zoodanige klagten te hooren van Vrouwen, welkers Baarmoeder uything, en zeyde dat het te vreezen stond, datter eenig ander ongemak by moest zyn, 't welk zig daar onder verborgen hield. Deze ellendige Patient zulks hoorende, weygerde my niet de zaake nauwkeuriglyk te laten onderzoeken, nadien ik anders met geen zekerheid daar van konde oordeelen: aldus vernam ik, de Lyfmoeder, wat grooter geworden zynde, buyten haar Lighaam te hangen, van groote en forme gelyk hier afgebeelt staat in de III. Figuur van de II. Tafel van 't VIII. Cabinet.

Wanneer ik deze Lyfmoeder betaste, scheen het my toe, dat ik 'er steenen in gewaar wierd, en zulks bedroog my ook niet, hoewel ik my abuzeerde in de forme der steenen, want ik meende dunne en platte steenen te voelen, in gedaante van leyen; edog na het openen, vond men dezelve hoekig en dik, gelyk de Fig. in 't voorzeyde boek aanwyst. Nu konde men nog al niet zeker zeggen, of die steenen in de holte of in de vliezen van de Baarmoeder zaten, of ook wel in eenig deel van de blaas.

Zy scheenen wel geplaatst te zyn in de holte van de Baarmoeder, dewelke geheel en al buyten het lighaam hing, (gelyk de figuur aanwyst) zonder in 't minsten te konnen zien eenig bewys van de blaas. Dit nu alzo onderzogt zynde, raade ik haar aan, dat men de steenen daar uyt moest zien te krygen, door het maken van een opening: hier op wierden geroepen Mr. Pieter Adriaansz. *en* Andries Boekelman, *beyde wel ervarene Chirurgyns, dewelke myn voorstel goetvonden, en de operatie tot den volgenden dag wilden uytstellen; maar als die arme oude Vrouw hoorde spreken van uytstel, begon zy te lamenteren en te roepen, o! my ellendige, gylieden zult niet wederkomen, gy zult my verlaten, &c. waar over wy bewoogen zynde, hebben de operatie aanstonds in 't werk gesteld, alleen door het maken van een snee na de langte van de Baarmoeder, en hebben uyt de wonde gehaalt* 42 *steenen, en dat in een oogenblik, ten deele door een tangetje, ten deele met vingeren; derzelver Figuur en groote kan men zien in 't gezeyde Boek.*

In deze operatie had zy niet veel pyn geleden; want die gedaan, en van de last verlost zynde, was zy aanstonds buyten pynen, die zo veel Jaaren

had

had geleden, en begon toe weder op te quicken in matelyke gezondheyd. In het doen van deze operatie zag men, behalven eenige druppelen bloets, ook wat helder vocht uit de wonde vloeyen, waar uyt wy vermoeden, de blaas hier in 't ſpel gekomen te zyn, en zulks quam ons ook te blyken na dat wy den volgenden dag door een ſpuytje wat waters door de piscanaal in de blaas bragten, welk water door de wonde weder uytquam: hier door, als mede door de piſſe, die in 't vervolg uit de wonde voortquam, wierden wy gewaar, dat de ſteenen hadden gezeten in dat gedeelte van de blaas, het gene te gelyk met de Baarmoeder uyt het lichaam was gezakt.

Deze lekking van de pis gaf ons geen kleen ongemak in 't genezen van de wonde, 't welk nogtans kort daar na zeer wel gelukte, en dat op deze volgende wyze; na eenige dagen wierden de lippen van de wonde met den balſem Arcæus beſtreken, en men bragt de lippen te zamen met een hegtplaiſter of langwerpig reepje geſneede lywaat, beſtreken met wat diapalma, daar wat terpentyn in was geſmolten, om beter te kleven, en was het zelve geſneden gelyk de 4 Fig. van de gezeyde obſervatie aanwyſt.

Edog na dien dit doen ons oogmerk niet konde voldoen, wegens het gedurig uytſypelen van de pis, bedagt Mr. Andries Boekelman een ring van dun geſlage loot, wiens beyder uyteinden wat omgekromt zynde, t'zamen wierden gehaald met een draad, gelyk de Fig. aldaar aanwyſt waar door de lippen, zo digt aan een wierden gehaalt, dat'er gantſch geen pis konde uytvloeyen, en alzo ſloot de wonde toe binnen drie dagen.

In deze genezing komen ons verſcheyde vreemdigheden, ja verwonderens waardige zaken voor.

Ten eerſten, dat de uythangende Baarmoeder met zig heeft genoomen zo groot een deel van de blaas, 't welk, zo het ooyt voor deze gezien is, ten minſten zeer raar is, hoewel deze twee deelen met den andere vereenigt zyn, en dat ontrent de monden of halzen.

Myn vertrouwen is, dit geſchied te zyn, wegens de veelheyd der ſteenen, waar door de perſingen geduurig haar zo zwaar opdeeden, dat zulks niet heeft verhindert konnen werden.

Ten tweede, dat het uytgezonkene niet anders verbeelde, als alleen de Lyf-moeder, effen en zonder eenige uytpuylentheden, hoewel dit voorwerp met ſteenen vervult was.

Ten derde, dat alle de ſteenen by na een en dezelve forme hadden, en dat zo glad als waren zy geſleepen op een ſteen.

Ten vierden, dat deze wonde zo is komen te ſluyten, hoewel in 't vliezige deel van de blaas verrigt zynde, waar door de pis geſtadig uytvloeyden.

Ten vyfde, dat alle deze steenen niet hebben konnen zitten in dat deel van de blaas, 't welk de Baar-moeder omvangen had, en zo te gelyk uithing, want daar toe was geen plaatze geweest voor zo veel steenen, maar dezelve zyn van het dieper gedeelte des blaas komen zakken in 't uythalen.

Ten zesde, dat het snyden dezer steenen is geschied in zo een oude vrou, en dat met zodanig een geluk, want de vrouwen worden by na nooyt van de steen gesneden; maar werden haar uyt de blaas gehaald door instrumenten, na het verwyden van de pis-canaal.

N°. CIII. Aan de zyde van 't gezeyde voorwerp, ziet men hier ook hangen het Dye-been van een oude vrouw welke over zeer veel jaren was van boven neder gevallen, waar door zy haar Dybeen brak in den hals van 't gezeyde been; omtrent welk ongelukkig voorval te considereeren staat.

Ten eerste, dat die lyderesse niet alleen hier door mank ging tot den eynde haares levens, maar dat na haar dood in 't openen van 't lichaam bevonden wierd, de gantsche hals van 't Dy-been te ontbreeken, en gants en gaar te niet geworden te zyn, zo datter niet het minste van te vinden was, gelyk de wel geoeffende Heelmeester *Gerrit Borst*, aan veele Doctoren en Chirurgyns, die daar present waren in 't openen van 't lichaam, toonde, en heeft my dit been tot een teken van vrindschap gegeven, om in myne rariteyt kamers te bewaren.

Ten tweede, dat het Dy-been van een mensch zelden door uyterlyk geweld uyt de panne van 't nameloose been schiet, wegens die groote en sterke spieren en banden, die dit lid omvangen en versterken, edog door toevloed van humeuren gebeurt dit meermaalen, gelyk zulks genoeg bekent is.

3°. Het Dy-been breekt ligt in desselfs hals, wegens haar tederheyd, want de hals van 't Dye-been bestaat voor het grootste gedeelte uyt een sponcieus-beenige substantie, in gedaante als het diplöe van 't bekkeneel, en is deze sponcieus-beenige substantie wel bezet met een vast beenige korst, edog dezelve is zeer dun: hier om is 't dat 't ligter komt te breken als te uytleden. Ziet de 1, 2 en 3 Fig. in de 2. Tafel van het 5. Cabinet. en wat ik verder daar over geschreven heb.

Ten vierde, de bovengenoemde Mr. *Borst*, dewelke in zyn beroep en bediening groote gelegentheyt gehad heeft om oude vrouwen, dewelke mank gingen, na haar dood te openen, heeft my gezegt, dat hem zoodanige voorvallen agt maal waren voor gekoomen, voornamentlyk van oude mankgaande vrouwen, en heeft altoos bevonden dat het Dy-been in den hals was gebrooken, en geen van de zelve uyt het lidt geschoten.

C: Huÿberts, ad vivum sculpsit.

Neerd. Taf. 103.

VERKLARINGE

Van de I. PLAAT.

A. *EEn Grafstede, onthoudende in zig een onvoldrage kintje van ontrent zes maanden dragts, 't welk tot een Mumie toebereyd is, omtrent twintig jaren geleeden. Deze gezeyde Tombe is gemaakt uyt Menschen beenderen, en wel voornamentlyk uyt die van kleene kinderkens, als meede uyt steentjens, aan een gehegt met vliezen, waar door heen ontelbare Slagaderkens loopen, ook uyt stronken en takken van slagaderen, verbeeldende alzoo eenig geboomte, of liever rood coraal ontrent dit graft.*

B. *De mond of ingang des grafts, wiens grond of voornaamste deel is het bovenste van 't Bekkeneel van een kint, 't welk van buyten alsints bezet en beleyd is met de boven gemelde zaken. Desselfs binnenste oppervlakte in tegendeel is noch bezet met 't harde harssen-vlies.*

C. *De Zeysse.*

D. *Het harde harssenvlies, waar door heen zeer veel opgevulde Slag-aderkens loopen.*

E. *'t Hooft van 't gezeyde kint, en daar op*

F. *Een Kroon van natuurlyke bloemen, als daar zyn, de Africaanse stinkende conysa, van witte, gele en rode Gnaphalium, &c.*

G. H. *Twee geraamtens van tweelingen, van ontrent zes maanden dragts, leggende op hare knietjens achter het graf.*

I. I. *Slagaderlyke stronken, verbeeldende eenig geboomte.*

K. *Des elleboogs beenderen, en die van de hand, waar mede aangegrepen schynt te werden een slagaderlyke tak.*

L. L. *Twee neusdoekjens, uit een vliesjen toebereyd, waar door heen duyzende van fyne slagaderkens passeren, en werden deze met de rechterhantjes aan de oograden gehouden.*

M. *Het doodtshooft van een onvoldrage kintje van ontrent 4 maanden dragts.*

De II. PLAAT.

Is voorzien met vyf voorwerpen, waar van het eerste

A. *Aanwyst een stuk des Lyfmoers, wiens binnenste oppervlakte in duysende van kleene ronde lichaamtjens verandert is, dewelke kliertjens verbeelden.*
B. *De gezeyde lichaamtjens.*

De Verklaring van de II. Fig.

A- *Een stuk van de onderste kaak.*
B. *De onderste lip, nederwaarts geduwt, en van desselfs bekleetsel ontbloot, om de Zenuwtepeltjens bequaamlyk te kunnen zien.*
C. *De Zenuwtepeltjens van het Tandt-vlees.*
D. *De Zenuwtepeltjens van de voorlip.*

UYTLEGGING van de III. FIGUUR.

A. *De schamelheydt van een Vrouw.*
B. *De Baarmoeder hangende buyten 't lichaam, en met een zeer groot gedeelte van de waterblaas bedekt.*
C. *De inwendige mont van de Baarmoeder.*
D. *De langwerpige snede van den Chirurgyn gemaakt.*
E. *De droppeltjes pis uyt de blaas, wegens de gemaakte insnyding, voortvloeyende.*

De IV. FIGUUR.

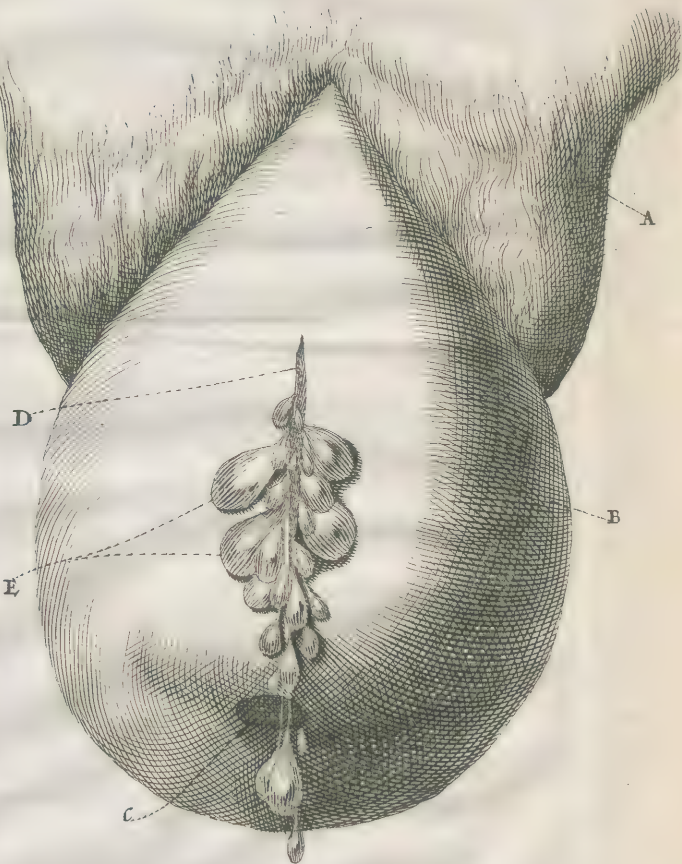
Een stuk van de slok-darm van een waterschildpad, met desselfs Zenuwtepeltjens.

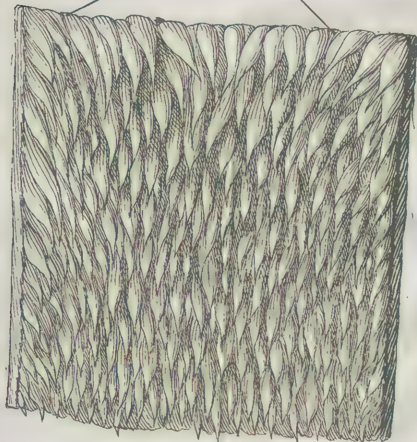
THES. VIII. TAB. II.

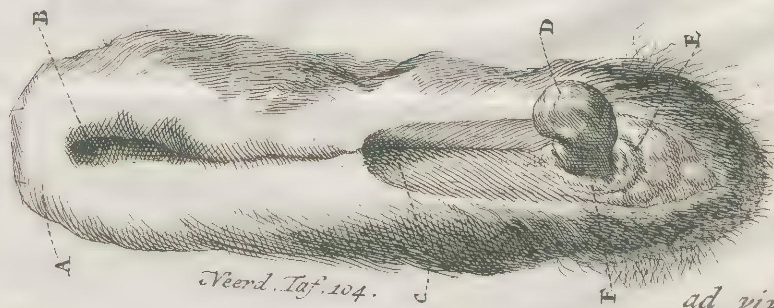

C. Huijberts. ad vivum sculp:

UYTLEGGING van de V. FIGUUR.

Betekenende de ſchamelheydt van een Manwyf, genomen uyt een Schaap.

A. *De huydt digt by den aars.*
B. *De aars.*
C. *De vrouwelykheydt.*
D. *Het hooftje van den kittelaar, zeer groot geworde zynde.*
E. *De voorhuydt van den kittelaar.*
F. *De hals van den kittelaar.*

Des III. TAFELS Verklaringe.

De I. FIG.

A. *Het bovenſte hooft van 't Dybeen van een Menſch.*
B. *De bovenſte aanwas des Dybeens.*
C. *De ſpatie van den hals, alzoo den geheelen hals ontbreekt, als zynde na den val te niete geworden.*
D. *Den kleene Trochanter.*

FIGUUR II.

A. *Het bovenſte deel van 't ſcheen-been, door bederving verteert.*
B. *De bovenſte aanwas.*
C. *De bederving, of weg-etinge.*
D. *De beenige pype, die eygentlyk de binnenſte tafel is, door de ſcherpte des etters van de buytenſte afgeſcheyden, en van de Heelmeeſter met de band uitgehaalt.*

FIGUUR III.

De gezeyde Fiſtel of pype in zyn geheel van het ſcheenbeen

FIGUUR IV.

A. *Het benedenste gedeelte van het scheen-been.*
B. *De twede wegetinge* (Caries) *uit wiens holte een beentje is koomen te groeyen C.*

FIGUUR V.

Toont ons aan 2 beenderkens uit de vleugel van een Entvogel.

A. *De groote pyp.*
B. *De kleene pyp.*
C. *De onvolmaakte en zwakke begroeyinge, wegens het defect van de buytenste harde korst.*

HET

Fig. 1.

Fig. 2.

Fig. 3

Fig. 4.

Fig. 5.

C. Huijberts, ad. vivum fe.

HET NEGENDE ANATOMISCH CABINET,

OPGEDRAGEN

AAN DEN ZEER BEROEMDEN,

ZEER AANZIENELYKEN, EN ZEER ERVAREN HEER,

ANDREAS GUNDELSCHEIMERUS,

OPPERGENEES- EN RAADTSHEER

VAN DEN DOORLUCHTIGSTEN EN MACHTIGSTEN KONING VAN PRUYSSEN;

ZEER GROOT KRUYDTKENNER, enz.

TOT EEN TEKEN EN PANT VAN EEN ONSTERFLYKE VRIENTSCHAP.

Door

FREDRIK RUISCH.

VOOR-

V O O R R E D E N

Aan den Goedwilligen

L E Z E R.

HEt *is een out zeggen*, wie haaſtig geeft, die geeft tweemaal. *Ik bekenne, my voor dit maal zulks niet toe te komen; dewyle ik al over lang belooft hadde, dit negende Cabinet uit te zullen geven, 't welk nu eerſt volbragt hebbe.*

Egter twyfele ik niet of gy zult my over zulks ontſchuldigen, conſidererende myne veelvoudige, zoo private als publike bezigheden, onder dewelke geenſints de minſte plaatze heeft, het bezoeken der kranken, 't welk hart genoeg aangaat, als mede het gedurig onderzoeken der afgeſturve menſchen lichamen, 't welk my veel werk gegeven heeft; en dat niet alleen nu, maar al over de 50 jaren, en by gevolg de meeſte tyd van myn leven, daar mede doorgebragt hebbe, gaande thans in myn 76 jaar.

Staat ook aan te merken, dat ik nooyt zoo groote gelegentheyd gehad hebbe om de Lyken der menſchen te onderzoeken als op deze tyd, en eenige jaren herwaarts.

Dat ik de gegevene occaſien niet en hebbe verzuimt, weten zy, die my grondig kennen; maar nagt en dag de zieken te bezoeken, en zoo haaſt den morgenſtond haar vertoont, de lichamen te doorſnuffelen, zal my by alle billyke middelaars tot verſchoning moeten verſtrekken, dat ik dit negende Cabinet niet eer ter perſſe gebracht hebbe.

Al wie nu dit negende Cabinet met aandacht wil doorzien, zal bevinden, dat hem verſcheyde zaaken zullen voor komen, die hem ten hoogſten zullen ſchynen verwonderens waardig te zyn.

Want wie zoude ooyt hebben konnen gelooven, dat door een byzondere konſte, de uyterſte zappige of mergachtige uyteynden der bloed-vaten der ingewanden zeer klaar zouden konnen werden voor het oog gebracht, zonder kwetzing der ingewanden, zelfs zonder verbreking van haare overtrekzel of vlies: daar en boven dat men ze kan zien in haar natuurlyke plaatze en forme, niet alleen door vergrootglazen, maar ook zonder de zelve.

Ik bekenne wel dat niemand aan dit myn ongeboord zeggen zyn zegel licht zal

zal willen hangen; echter is het waar en waarachtig, en die ten mynen huyze zulks dagelyks zien, ſtaan als verſteld: ik twyffele ook niet, of zy, die haar werk maken van de deelen der lyken te doorzoeken, zullen hier over verwondert zyn: want die hebben buiten twyffel wel bevonden hoe moeyelyk het is de uyterſte uyteynden der vaten na te vorſchen; en hier door is 't, dat de waare geſtalte der zelve is verborgen gebleven; hier van is 't ook, dat geenzints van de geringſte Ontleders in een verkeerd verſtand zyn geraakt, waanende, dat veele ingewanden uyt prætenſe Klieren beſtaan, daar ſy in tegendeel alleen uyt vaten met haar ſappige of mergagtige uyteynden continueel zyn met de ſtronken der vaten, gelykerwyze als in de Bloem-Kool, wiens ſtronk uytgaat in bloemen zonder dat 'er iets tusſchen komt, daar een klier in tegendeel een lighaam is dat van zig zelfs beſtaat, en van een byzonder vlies omvangen is.

Onder alle is 'er myns bedunkens niets wonderlyker, als dat de ſchorſſe van de herſſenen, dewelke zoo week als dikke brey is, egter uyt loutere ſappige uyteynden der Slag-aderkens is beſtaande, en niet uyt prætenſe Klieren.

Wie kan zulks gelooven, ten zy hy het t'mynen huyze komt te zien; ja onder alle 't geen ik in 's menſchen lighaam uytgevonden heb, is dit, zoo ik 't zeggen durf, het allervoornaamſte.

Weshalven zal yder moeten bekennen dat het onbetaamlyk is, dat de Hr. Martinus Liſter, *Engelsman, en voorſtander van de Klieren der ingewanden, in ſyn Tractaat* van de Humeuren, *my te onregt beſchuldigt met te zeggen, dat ik hier en daar zulks valſchelyk voor geef, welke aanvryving beter op hem paſt, om dat hy wil oordeelen van zaaken, die hy nooit heeft gezien: zulke tegenſtrevende menſchen zyn zeker qualyk te verdragen: want ſy oordeelen van zaaken, daar ſy geen kennis van hebben.*

Daarenboven valt hy my onregtmatig op verſcheyde plaatzen in 't zelfde Tractaat aan, zeggende; dat ik dit en dat gevoel, en ook geſchreven zoude hebbe, 't geen ik nooyt gedagt, of door Schriften heb bekent gemaakt, en onder andere, dat ik zoude ontkent hebbe, dat 'er Klieren in 's menſchen lighaam zoude gevonden worden: dat ik niet zoude beſpeurt hebben de Teſticulen op haar zelve Klieren te zyn, dat ik gewilt hebbe dat de Klieren van de herſſenen niet als een vette ſelfsſtandigheyd zoude zyn, &c. maar waarom geen boek of plaats aangewezen waar ik dat geſchreven heb? al wie myn ſchriften doorgelezen heeft, zal het in tegendeel bevinden.

Ondertuſſchen wil ik die beſchermer met geen hevigheyd beſtryden, om dat hy op verſcheide plaatſen met myn gevoelen niet overeenkomt, als mede dat hy myn zaaken heeft willen beknibbelen en kleyn maaken, maar hy wil

Ggggg *liever*

liever aan 't oude gevoelen 't welk van over eenige eeuwen als onwrikbaar is gehouden, zich vast houden, aangezien het hem niet heeft mogen gebeuren alle die waare verschyningen en opregte toebereydselen, ten mynen huyse te zien.

Met geen minder verwondering heb ik geleezen in een Tractaat, wegens een reyse door Engeland en Holland gedaan, en beschreven door den scherpzinnige Heer Christiaan Henr. Erndl, alwaar hy op de 83. en 84. bladz. zegt.

Ik hebbe de Hr. *Ruysch* menigmaal bezogt, ook geen uur verzuymt, wanneer hy ten dienste der vreemdelingen, zyn konstkamer liet zien, en 't geen daar in was verklaarde.

De ongeloofelyke meenigte van geprepareerde Anatomische en die verbaasde schat van natuurlyke zaaken, die hy bezit, verstomt de curieuse aanschouders, 't getal der zelver te willen optellen, was niet anders als in een ruime zee zich te begeeven, waar van getuigenisse konnen geven de staaltjens van de 7 doenmaals uitgegevene boekskens, onder de benaming van schat-bewaarkassen, om nu noch niet te spreken van zyn observatien en Anatomische brieven, dewelke apart zyn uytgekomen.

Ik kan echter niet nalaaten te spreken van 't geen onder 't zyne het aller raarste is, namentlyk de Mumie van een Jonge van 8 Jaaren, wiens lichaam hy met vogt en door konst, zoo hy zegt, zoo cierlyk na desselfs dood bewaart heeft, dat de couleur en consistentie van 't vel en Spieren, zich voor 't gezicht en aanraaken, als natuurlyk en levendig zig opdoen: alle de deelen en ledematen van deze Mumie zyn niet al te hard gemaakt, maar vertoonen haar zagtjes als warenze noch met haar zappen en bloed vervult en vigoreus.

Het is een wonderbaare konste 't geen die vermaarde man in 't toebereiden van deze Mumie te wegen gebracht heeft, overtreffende alle geloofwaardigheid, ten zy men het zelve komt te zien, en hoewel verscheydentlyk van de preparatie van dit lyk geoordeeld werd door zyn wederstrevers, zoo is 'er nochtans niemand die tot noch toe iets diergelyks uit kan werken en vertoonen.

De Heer *Rauw* heeft dikmaals gezegt, als men hem over deze wonderlyke zaak zyn gevoelen verzocht te hooren, het zyn loutere bedriegeryen met die Jonge, hy heeft die ellendige het oppervelleke afgehaald, zoo dat het vel, met desselfs spieren noch vol bloed zittende, verbeelde alzoo eenigsints de couleur van 't natuurlyk lichaam; andre gisten op 't verydelen, en uythalen van de lugt, waar in hy het lichaam zoude bewaaren ter tyd en wyl hy 't kwam te vertonen.

Maar alle deze gissingen zyn van kleen gewigte: toont het, en dan zoo zal ik zeer gaarne tot u gevoelen overgaan.

Hoe

Hoe is't mogelyk bid ik, dat de Heer J. Jac. Rauw zulks konde zeggen, nadien ik publyk en in ſyn tegenwoordigheyd eenige reyſen 't zelve ten toon geſteld heb, ja ik heb wederom voorgenomen in de eerſte ontleding (zo het God den Heere belieft) die by my te verrigten ſtaat, 't zelve lighaam, 't welk nu over de 19 Jaren is geſtorven, weder te laten zien in een geſtalte, als of het nog leefde.

Niemand zal zulks voor bedrog konnen houden, ten ſy door haat of nyd aangedaan zynde, zyn zinnen verhuyſt waren; en wat het oppervelleke betreft, namentlyk, dat ik dat van't lighaam afgeſchilt zoude hebben, zulks is ook onwaar, en zoo ik zulks gedaan hadde, zoude men dat voor bedrog houden? maar zoude de jongen daar door ellendig geworden zyn?

Ik ben dikmaals genootzaakt het oppervelleke hier of daar af te haalen, wanneer ik de Zenuw Tepeltjens wil vertoonen, en of de Spieren nog vol bloed zitten, laat ik anderen oordeelen, en dat toegeſtaan zynde, zoo zoude het nog geen bedriegeryen zyn.

Derhalven zoo den Profeſſor Rau zulks veelmaal heeft gezegt, gelyk de Heer Erndl verhaalt, zoo heeft hy verkeerdelyk van myne zaaken geſprooken, en dat zoo zynde, zoude ik antwoorden, indien hy beter had geleert, zoude hy beter doen.

Bedrog aan te rechten is altoos verfoeyelyk, en zulks betaamt, inzonderheyd gants niet voor een oud Man, wiens dood voor zyne deure ſtaat; en indien de Heer Erndl zulks niet met den druk gemeen gemaakt had, zoo had ik dat ligt in de wind geſlagen, en niets daar op geantwoord, maar nu zulks ter perſſe is gekomen, hebbe ik my moeten verdeedigen.

Dit nu tot myn verdeediging bygebragt zynde, zal ik verders toetreeden tot het vervolg, 't geen ik nog te zeggen heb; namentlyk, in dit negende Cabinet komt ons nog voor een uitgebraakt Diertje, als waare het een kleen hondje, hebbende vier pootjens, een ſtaartje, mondje, tonge, met iets, het geen na een navelſtrengetje gelykt, het zelve bewaar ik in een vogt te gelyk met het beurswyze ſakske, waar in het, in plaats van een nageboorte, heeft gelegen.

Hier mede beminde Lezer vaart wel; en de Drukfouten, die 'er ingeſloopen zyn, verzoek ik, dat gy zult met een goed hart verbeteren.

HET NEGENDE ANATOMISCH CABINET,

Op wiens grond deze volgende zaken gevonden werden.

N°. I. EEn ronde doos, waar in bewaard word de lyfmoeder van een bevrugt Schaap, welke van my over veele Jaren toebereyd, gebalsemt, en hart gemaakt zynde, cierlyk bewaard is.

Aanmerk ten eersten. Wanneer dit Schaap eenigen tyd bevrugt was geweest, is 'er ontrent de plaatse, daar de lyfmoeder is gelegen, een absces of sweringe gekomen, dewelke van zelfs opengebroken zynde, zyn 'er met den etter verscheide beentjes uytgedreven, 't welk ook wel zomtyts voorvalt in de Vrouwen.

Na dat het Schaap was gestorven, heb ik deszelfs lyfmoeder geopent, en in hare holte veele beenderkens gevonden, dewelke daar nog in leggen.

Ten tweede. Des Lyfmoeders Hoornen, dewelke niet anders zyn, als een gespouwentheid des Lyfmoeders in twee delen, zoude men te vergeefs zoeken in de Vrouwen, hoewel Carolus Stephanus, en andere zulks vastgestelt hebben.

Deze Lyfmoeders Hoornen zyn zeer wel toebereyd, en werden dezelve gezien met hare opgevulde slag-aderen met een rood-wassige stoffe.

N°. II. Een doos met een gespouwe stuk van 't bovenste van 't Scheenbeen, van een Mensch, die veele jaren in 't graf had gelegen.

Aanmerkt ten eersten. Nadien dit been droog en saploos is geworden, kanmen de sponcieus benige zelfstandigheyd beter zien.

Ten tweeden. Alwaar de sponcieus-benige substantie eyndigt, daar laat zig het merg van 't been zien, in dessels holligheyd; en is het zelve in 't graf verhard, wit, en gekorrelt geworden, gelyk 't daar nog in is overgebleven; en zulks heb ik altoos zoo gevonden, in de lyken, die over veele jaren ter aarde waren bestelt.

Ten

Ten derden. Hier uyt kanmen bespeuren, hoe groot een overkomste dat 'er is, tusschen het vet van een Mens, en het merg der beenderen; want het vet datmen in de dood-kisten vind, na dat de menschen 25 Jaren zyn begraven geweest, heb ik bevonden in vette luyden, dat haar vet ook was verandert en verhard, wit, gelyk ik hier vooren van het merg der beenderen gezegt hebbe.

Ja ik vertrouwe dat het merg der beenderen niet dient om 't been te voeden, gelyk men zulks van alle oude eeuwen gelooft heeft, maar dat het zelve de beenderen vastigheid geeft, door desselfs bevogtinge. In dit gevoelen wierd ik meer en meer bevestigt, na dat my ter hand wierd gestelt het Scheen-been van een afgestorve mens, in 't welke ik gants geen holligheid en vond: zoo dat ik hier van eenige handvatten heb laten maken, onder dewelke eenige met staal voorzien zynde, als messen en vorken, in myne Cabinetten bewaart worden; en dat nog in scheden gemaakt uit het vel van een Jonge, waar door heen by duyzende van bloetvaatjens lopen, dewelke met een rootwassige stoffe vervult zyn, waar door de scheden gants rood zyn.

N°. III. Een doos met een hart gezwel in de navelstreng, waar van ik noyt voor heen had gelezen, ook nooit had gezien: echter heeft zig zulks opgedaan in een jong gebore kintje van een Slager.

Wanneer ik en den wel ervarene Meester *Pieter Adriaansz. Verduyn* van de Ouders wierden verzocht, twyfelden wy over dit gezwel, als we het eerst quamen te zien; want het ons als wat strekkende na een breukje, 't welk digt aan de buik zat, voorquam.

Endeling vonden wy geraden, (terwyl de Vroed-vrouw voor onze komste de streng afgebonden en afgesneden had achter het gezwel, na de Moerkoek) een tweede afbindinge in 't werk te stellen, en dat voor het geswel, na den buyk toe, dit gedaan zynde, verstierf het geswel na weynige dagen, en afgesneden zynde, heb ik bevonden 't zelve ten deele van een vleezig, ten deele van een byzondere en vreemde stoffe te zyn, met weynige vochtige humeuren. Ondertussen scheen het kind door dit geswel niets quaats geleden te hebben, terwyl het fris en gezont ter Werelt quam.

N°. IV. Een doos met veel verscheyde raare stukken van occidentaalsche Bezoar steenen: als mede veele heele steenen, zittende in een dikvliezige beurs, waar in ze gebooren zyn, 't welk ik oordeele aanmerkings waardig te zyn.

N°. V. Een doos met een hart-aders uytspatting, en dat van een tussen ribbige slag-ader uit een mensch, in groote met een hoender ey overeenkomende.

Aanmerkt ten eerste: Dat het verwonderingsweerdig is, dat zoo een kleen slagaderken zich zoo heeft kunnen uitzetten 't welk ik drie of viermalen gezien hebbe. Het was een Jongman, wiens ongemak ik hier voorstelle, dewelke van over langen tyd geklaagt had over benautheit wegens die deelen, die het herte naby zyn gelegen, ende ten laasten door zeer zware benautheyd, en moeylyke hoest aangedaan zynde, schielyk gesturven is.

Ten tweede: Ik en was niet minder verwondert, ja ontstelt, dat dit gezwel *Aneurisma* zoo vast aan de ribbens, en aan de lichaamen der wervelbeenderen was aangegroeyt. dat ik 't zelve niet zonder hamer, en beytelwyze Instrumenten, daar van konde scheyden.

N°. VI. Een vierkante Doos uit Indiaans hout gemaakt, en daar in het oor van een Mensch, 't welk hard gebalzemt is, en wiens slag-aderkens tot een toe, vervult zyn met een rood-wassige stoffe, waar door het geheele voorwerp gants root is geworden.

In dezelve Doos kanmen ook zien de Hol-ader van een Mens; voor zoo veel dezelve, met haare drie takken, door de lever is verspreyd, derzelve uiteynden afgebroken zynde.

N°. VII. Een vierkante Doos als vooren, en daar in de long van een Jongeling, wiens cellekens, tot een toe, vervult zyn met een wit-wassige stoffe, en zoo kanmen zien de ware figure van de staat des longs in het inhalen des adems.

N°, VIII. Een Doos als vooren, waar in gevonden word een arm van een kleen kind, met deszelfs schouder-blad, en Sleutel-been: en zyn die al door balsamatie verhard, en van over zeer veele Jaaren zoo geconserveert.

Aanmerkt ten eersten. Dat het sleutelbeen gebroken is geweest, en na een qualyke herstellinge, genezen is in een half manige figure.

Ten tweede. Het vel des arms geopend zynde kanmen des arms slagader zien, inzonderheid op die plaats, daarmen de pols dagelyks voelt.

Ten derde. De bloetvaten tot het uyterste vervult zynde, brengen 't vel een zeer roode couleur aan.

Ten vierde. De Nagels steken wel buyten uyt, niet om dat ze na de dood zyn gegroeyt, gelyk men ten onregten eertyds gelootde, ja als een onwrikbare waarheyd wiert gehouden; maar wegens het intrekken, verdrogen, en verharden dezes voorwerps, om nu nog niet te spreken, van dat men geen nagels gewoon is te korten, als men ziek te bedde leyt.

Het vel, en de hayren, zyn delen des lichaams, dewelke een gemeen leven hebben met het geheel, en derhalven ook met de rest komen te ster-

ſterven, want dit heb ik ondervonden, door dien ik, tot dien eynde, dikwils de graven ben ingegaan, en noyt het contrarie bevonden heb.

N°. IX. Een doos als vooren, waar in verſcheyde deelen des lichaams van jong geboore kinderen gevonden worden.

A. Een Armtje, wiens vel geopent zynde, daar in gezien werden de vervulde bloetvaten, die daar door verſpreyd zyn, ook deszelfs zenuwe en ſpieren.

B. Het voetje van een Kintje, by na op dezelve wyze toebereyt.

C Een Kinder voetje, door wiens vel haar vertoonen de opgevulde bloetvaten.

D. Den rug van een Kintje, met de ſchouderbladen, tot een mumie van my toebereyd.

N°. X. Een Doos, als voren, waar in gevonden worden drie Menſche Nieren, die door geſpouwe zyn, in dezelve vertonen haar de uitzetſels, of takken van 't bekke, en de Nier-tepels; nadien de ſlag-aderen vervult zyn, zoo zyn deze Nieren zeer root van couleur.

In 't midde van deze Doos komt ons te voorſchyn een ſtukje van een menſche Nier, wiens hart- of ſlag-aderkens, en pis-canaaltjens, (die de tepelkens maken) geheel en al vervult zyn.

Aan de zyde van deze doos doet zig ook mede op een menſche Nier, dewelke uitgedroogt is, deszelfs uitzetſels (*productiones*) van 't bekke puylen zoo buyten de Nier uyt, dat het bekke zelfs drievoudig voorkomt: ook is de piſleyder zoo zeer verwydert, dat men 'er by na een pink in kan ſteken.

N°. XI. Een vierkante doos met verſcheide darmtjens van kleene Kinderen; onder alle meede een deel van den blinden darm, met deszelfs aanhangzel, en dat van een jong gebore Kintje, om alzoo het onderſcheyd te zien, die daar is tuſſen dit voorwerp in een jong gebore Kint, en dat van een bedaagt Menſch.

N°. XII. Een doos als vooren, waar in ons voorkomt een ſtuk van den colyk-darm, wiens hartaderen wonderlyk vervult zyn, en dat met een roodwaſſige ſtoffe, zelfs die vette aanhangzels van deze darm niet uitgezondert zynde.

N°. XIII. Een vierkante Doos, als vooren, waar in bewaard werden twee voorwerpen, waar van het

1e. Is een ſtuk van 't beene of doodts-hoofts herſſen-Pan, met een gedeelte van dat van het aangezigt. Waar in men zien kan ten eerſten de ſpelonke van *Higmorus*, alzoo geheten, om dat *Higmorus* die eerſt afgebeelt heeft.

2e. Het

2e. Het gat, of opening, waar door deze holligheit, met dat van de neus gemeenschap heeft aan beyde zyden.

3e. Het vliesken, of beene vliesken, 't welk de spelonke van binnen bekleet, waar door heen zeer veele opgevulde slagaderkens passeren; waar door ook dit vliesken root is geworden, en is het zelve zóo fyn als spinnerag.

4e. De beenige trane-weg, met deszelfs vliesken, waar mede deze weg of canaal, bekleet is van binnen, mede zeer rood van wegen het opvullen der bovengezeyde slagaderkens.

5e. Beyde de sponcieuse beenderen van de neusgaten, van eene zyde, namentlyk het bovenste en onderste, met derzelve bekleetzel, om dezelve reden ook rood van couleur.

6e. De Eustachiaansche Canaal.

7e. De holte van 't voorhoofts been, al mede bekleet van zoo een fyn vliesken, 't welk niet min rood is, als de bovengemelde.

8e. De gemeenschap van deze voorhoofts beens holte met de neusgaten, is hier zeer klaar te zien.

9e. De helft van de holte van de Paardezadel met deszelfs inwendig vliesken, waar door heen ook de bloetvaatjens lopen.

10e. De trechter (in 't midden van de Paardezadel) wiens holligheyd bewaart en nog open is, gelykze in een levendig mensch haar opdoet.

In het tweede voorwerp word ons getoont, een schryf-pens breete, voor het benig deel van het gehoor gat.

1e. De plaatze, daar het kneukel-wyze uitsteekzel van de onderste kaak zig komt te zetten, met deszelfs beweeglyke kraakbeen; namentlyk boven de grond van het juk been, alwaar de overblyfzelen der banden noch overig zyn.

No. XIV. Een doos als voren, en daar in

1e. Een stuk van de borst van een kint, zoodanig toebereyd, dat men klaarlyk zien kan de tussen-ribbige vaten, met haren cours: Daar en boven zietmen ook (dit vlies wat opgeligt zynde) het celluleuse vlies, en daar onder nog het benevlies.

2e. Het borstbeen van een kint, met de aangehegte kraakbeenige deelen der ribbens ook de tussenribbige en inwendige mam-takken.

3e. Een stuk van de borst met den arm, en schouderblad, waar door heen overvloedige bloetvaten passeren.

De Eerste PLANK.

N°. XV. Een Doos als vooren, en daar in de Lyfmoeder van een Kraamvrouw, van over veele Jaaren van my bewaart.

Aanmerkt ten eersten, Hoe groot de Lyfmoeder nog is in een Kraamvrouw van 14 dagen, als mede het veranderen van plaats der eyerstokken, eyerwegen, en banden, dewelke ten tyde des dragts (wegens het uitzetten van den bodem des Lyfmoeders,) verder van haar grond afstaan.

Ten 2. De pisblaas is in dit voorwerp heel klein, wegens het lossen des waters in 't sterven, en datse na heen van my niet en is opgeblasen.

Ten 3. De mond van de Baarmoeder is 14 dagen na de verlossinge zeer wyt openstaande gebleven, gelykze nog is, 't geen ook dikwils in de Kraamvrouwen gebeurt; zo dat zy haar niet wel beraden, die al te vroeg haar kamers verlaten, waar doorze de mond des baarmoeders nog niet wel gesloten zynde, aan de koude lugt bloot stellen.

N°. XVI. Een doos als vooren, waar in twee voorwerpen gevonden werden, waar van het

1. Is een Eyerstok, en Lyfmoeder van een Henne.

Aanmerkt. Onder de eyeren (of liever dooren van eyeren) die met geel wasch opgevult zyn, werd 'er een of twee holle vliesen gevonden, gelyk een tregter, waar uyt de dorens zyn gevallen in de Baarmoeder, en werden deze nageblevene holle vliezen kelkjens genoemt, van den uytstekende Ontleder *Regnerus de Graaf*; dewelke my als een boesemvriend is geweest over 50 en meer Jaren.

N°. XVII. Een vierkante doos, van Indiaans Hout gemaakt, als vooren, waar in gevonden word de Maag van een Schaap, seer cierlyk toebereyd: namelyk alle de slagaders zyn niet alleen gevult, maar ook kan men zien desselfs IV deelen, als eerstelyk de Maag, het Net, den Omasus, en Abomasus.

N°. XVIII. Een doos als vooren, en daar in een gebalsemt, en hart gemaakt Kintje van 7 maanden dragts, 't welk seer veele jaren van my is bewaart geworden.

Aanmerkt ten eersten, het Hooftje en uyterste ledematen zyn 'er afgenomen.

Ten 2. Alle de slagaderen gevult, ende het borstbeen opgeligt zynde, komen ons in 't gezigte her Herte, de Longe, en Sweserik. Den buyk geopent zynde kan men zien de Lever, Maag, Darmen, en Blaas, ook de navels slagaderen, het zakxken, en roede, en dat alles in zyne natuurlyke en eyge plaats.

N°. XIX. Een doos als vooren, waar in bewaart worden verſcheyde ſtukken van de borſt, en dat van jonge geboren kinderen, onder dewelke men kan zien, (met de letter A getekent) de uytſpruytzelen van de inwendige mam-takken, lopende door de tuſſenribbige ſpatien, die haar ten laaſten vereenigen met de tuſſen-ribbige ſlagaderen, dewelke haren oorſprong hebben uit de ſtronk van den groote ſlagader.

Lett. B. Vertoont ons een gedeelte van de borſt, wiens borſtvlies (*pleura*) ten deele van 't ondergelege celluleus vlies, als mede van het ribbe vlies, afgeſcheyden is.

C. Een gedeelte van de borſt, waar aan nog vaſt zit, een ſtuk van 't middel-ſchot, met twee gaten doorboort, tot paſſage van de ſlok-darm en hol-ader: aan de zyde dezer twee gaten komen ons mede voor, een kleene gedeelte van de groote ſlagader.

N°. XX. Een doos met verſcheyde gedeeltens van de navelſtreng, waar van ſommige met, andere zonder knoopen zyn.

Onder alle deze is 'er een getekent met N°. I. Dewelke bezet is met een knoop van monſtreuſe groote: en zyn de knoopen niet anders als dwaalkourſſen van de navelzaten, dewelke door haare verdikkinge, knoopen verbeelden.

N°. II. Een gedeelte van de Navel-ſtreng uyt een Kalf, beſtaande uyt twee aderen, en twee ſlagaderen 't tegendeel in die der menſchen waar in men maar ene ader en twee ſlagaderen ontmoet. Aan dit voorwerp zitte nog vaſt twee navel-ſlag-aderen, en ook de blaas.

N°. XXI. Een doos als vooren, met twee nageboortens van tweelingen; welkers water-vlies (*amnios*) van my in twee deelen is geſpouwen, 't welk ſomtyds ook wel van de natuur voorkomt, in een levendig kint. Hier van daan komt het mogelyk, dat veele Ontleders gewaant hebben, en wel zelfs, die van de eerſte rang, dat 'er tuſſen de Chorion, en Amnium, nog een derde vlies geplaaſt was, 't geene ſy het pis-vlies noemden.

Deze twee moerkoeken heb ik van den anderen geſcheyden, 't geen gemaklyk geſchied, wanneer ymand dezelve onvoorzigtig aangrypt, want de voornaamſte vereeniging hebbenze door de gezeyde vliezen, en aanklevende bloetvaatjens, en niet door mondelinge vereeniging, zo datze ligt wyken, gelyk twee byeenſtaande gras-planten, wanneer die uit de aarde gerukt werden.

N°. XXII. Een rotze gemaakt uyt ſtukken van andere rotzen, witte coralen, en rode opgevulde ſlagaderen, dewelke daar door heen gevlogten zynde, roode coralen verbeelden.

Deze Rotze op een pedeſtal van Cederhout geplaatſt zynde, onthoud in deſſelfs holte een groote criſtallyne vles met vogt, en daar in werd gevonden

vonden de lever van een Kint, door wiens opper-vlakte zo veel bloetvaten gezien worden, dat de geheele lever bezonder rood zig op doet.

Boven op het Dekzel van dit glas, met zyde bekleet zynde, wert gevonden nog een tweede kleyn rotsje, waar uit voortkomen opgevulde ſlagaderen, zo uit de lever als andere deelen, verbeeldende roode opſtaande korale takken.

N°. XXIII. Een Pedeſtal van Cederhout gemaakt; en daar op een rotsje met zeer veel opgevulde bloetvaten, in wiens midden uitgeholt zynde, geplaaſt is 't hart van een menſch, met deszelfs afgeſneden ſtronken.

Aanmerkt ten eerſten, dat dit hart door het balſemen hart gemaakt, en rood is geworden door de opgevulde bloetvaten.

Ten 2. Dat het hart zyne natuurlyke forme heeft behouden, uitgezondert dat beyde de oorkens te gelyk met de twee holligheden van 't hart te zamen zyn vervult, 't geene in een levendig menſch nooyt geſchiet.

Ten 3. Kanmen hier ook klaar zien, dat 'er uit het regter oorken eenige aderen ſpruyten; zoo dat niet al de bloetvaten voortkomen uit de kroon-ader, gelyk men voorheen gelooft heeft.

4. Op wat wyze des longe-ſlagader, in de long komt, na deszelfs verdeelinge, komt ons hier ook te voren.

5. De ſtronk van de grote ſlagader, met zyne drie opwaarts gaande takken, als mede ten

6. Een gedeelte van den ſlok-darm, en longe-pyp, ſtaande digt by de driegezeyde takken, die hier zeer wel te zien zyn.

7. Den op-en neergaande ſtronk van de hol-ader, met meermaals gezeyde ſtoffe opgevult zynde, kanmen haare continuatie, als in ſtaat van leven zien; als mede dat het regter oor, wegens des zelfs ruymte, een groote ontfanger des bloets is, contrarie dat van 't linker oor, dat zeer kleen is.

8. Hoe en op wat plaatſe, de ongepaarde ader (*vena Azygos*) uit de ſtronk van de opgaande hol-ader voortkomt, zulkx kanmen hier ook zien, en van gelyken.

Ten 9. De ware forme der ooren van het herte.

N°. XXIV. Een vles met vogt, en daar in een navelſtreng, met een kleen ſtukje van de nageboorte, aan wiens rand gehangen en vaſtgezeten heeft, een been van een kint, ziet Tab. I. Fig. 2.

Ik twyfele niet, of het zal zommige wonderlyk voorkomen, die dit geval lezen Namentlyk een zekeren vrouw op de Haerlemmerdyk wo-

nende, verloste voorleden jaar van een sterk, gezont, en wel gemaakt kint, aan den rand van de moer-koek hing apart nog een kints been, gelyk den plaatsnyder hier ook afgebeelt heeft, ziet de 2 Fig. van de Plaat. I.

Daar en boven, ter plaatse, daar de streng de moer-koek raakt, of zig vastmaakt, daar had zig ook een geswel (*atheroma*) vastgezet, gelyk uit deze fig. blykt.

Aanm: ook ten 2e. dat dit been bestaat uyt een dybeen, voet, en drie toonen met zeer veel vet bezet, zonder eenige spieren.

3e. Dat de beenderen, geheel en al hol zyn, fistuleus, van wezen zeer dun, en zonder eenige sponcieus-beenige substantie aan beyde de uiteynden.

My heugt, dat ik over 50 jaren, een schaap geopent hebbe, uit wiens hals een geheel been uitgegroeyt was, in wiens beens holte ik mede gants geen sponcieus-beenige substantie hebbe gevonden, ook gants geen spieren, maar in deze hare plaatse, was het been bezet met vet.

No. XXV. De maag van een jonge, met katoen opgevult, en zo toebereyd, dat het 't leven zelfs verbeeldt.

De Tweede P L A N K.

No, XXVI. Een Grafstede, of Tombe, gemaakt uyt stukjens van Steenrotsen, witte beenderkens van kinderen, en bloetvaten, roode koralen verbeeldende, en als uit de scheuren van de Rots voortkomende.

De deur of ingang van 't Graft is het bovenste van de hersſen panne van een kind, door wiens harssen spanne vlies veele vervulde slagaderkens loopen.

Desselfs inwendige oppervlakte is nog met het harde harssen vlies vereenigt, waar door heen ook veele opgevulde slagaderen loopen. En in desselfs midden is de seyssen (*Falx*) in haar natuurlyke staat, desselfs slagaderkens niet uitgezondert zynde, dewelke daar door heen loopen.

Uyt de gezeyde zeyssen komt ook voort een tegen natuurlyke uitspat van een rond en lang vliesken, als ware het een Zenuw.

In dit voorwerp is de zeyzen-groef open gebleeven. In de grafstede leyt het geraamte van een onvoldrage kintje van ontrent 7 maanden dragts, en is het zeer net en curieus: in desselfs regter handje heeft het 't geraamte van een muys, 't welk mede heel konstig en net toebereyd is, en schynt met desselfs voorste pooten aan te grypen eenige vliezen, waar door heen een hoop opgevulde bloetvaeten zeldzaam passeren; en is zulks

van

van my aldus toegestelt, op dat de voorwerpen, van wat geslagte die ook zouden mogen zyn, by my in bezigheyd zoude gevonden werden. Als mede ten eynde ik in een kleen bestek veele zaken by een zouden hebben.

Boven op de Grafstede is gezet een hart van een kint, 't welk gebalzemt en verhard is toebereyd, wiens stronk van de groote slagader, zoo op, als nedergaande, niet alleen nog overig zyn, maar ook die van des longs ader, en slagader, ook van de op en nedergaande stronk van de holle ader, en die van de ongepaarde zelfs niet verwaarloost zynde.

Tusschen de takken van de opgaande stronk, leunt het geraamte van een onvoldrage Kintje, van ontrent 4 maanden dragts, en dat op desselfs armtje, houdende in zyn rechter handje, een kleen takje van de longs slagader, 't welk opgevult, en zoo konstig is bereyd, dat men de zeer dunne takxkens daar van zien kan. Het hooft ten Hemel opwaarts gewend zynde, verbeelt het Gods wondere werken te willen vertoonen.

N°. XXVII. Een droog glas, met een gedeelte van 't vel, van 't opperste des hoofts, van een jong Kintje, het welke, wegens de opvullinge, zeer rood voorkomt: zoo dat men de ware plaats, en cours, van de voornaamste en allerkleynste takjens, als mede hare mondelinge vereenigingen wederzyts zien kan, nam: slagaders met slagaders.

Op de mond van deze vles is gezet een klein rotsken, doorvlogten met opgevulde bloetvaten, rode coraalen verbeeldende, en tusschen deze wederom, verscheyde stukken van 't vel van 't hooft van een mensch, welkers oppervlakte van zeer veel heele kleene bloetvaatjes voorzien is, die haar als zeer fyne mos vertoonen. De inwendige oppervlakte is nog met vet bezet, en doorweven met duyzende van bloetvaatjens, die verscheydentlyk, en ook slangswys lopen.

N°. XXVIII. Een drooge cristallyne vles met een milt van een Kalf, waar in men klaarblykelyk zien kan, wat van zyne ader zy, nam: hoe dezelve, in de milt komende aanstonds poreus, en doorgaat word, en een weynig verder geavanceert zynde in draden, en eyndeling gants vernietigt word: zoo dat in plaats van aders takken, alleen hollen groeve haar opdoen.

Op desselfs mond is mede een rotze gezet, in wiens holte onthouwen word een stuk van een Kalfs-milt, op dat het te klaarder zoude blyken, 't geen hier te voore gezegt is, als mede wat 'er te houden is van de milts draden der Calveren, dewelke alleen maar dienen, dat de milt door sterke aandrang van 't slagaderlyke bloet haar niet zoude boven maten uitzetten; het welk in den mensch geen plaats en heeft, om dat desselfs milt niet alleen een slagader-maar ook een gemeene ader heeft, dewelke den

ſlagader byblyft, tot het uyterſte van de milt, en dat met gelyke treden.

Derhalven zyn die menſchen geabuſeert, dewelke de milt der Calveren, met die der menſchen gelyk ſtellen, en de dwerſſe draden, voor zenuwen houden. Niet minder dwalenze, dewelke de milt klieren toeſchryven, als mede huyskens of cellekens, want zulks toone ik aan yder, die my komt bezoeken, gants onwaar te zyn. Zoo dat, al wie van de milt eenige reden wil voeren, en deſſelfs ware geſteltheyd verhandelen, die en moet daar toe geenzints de milt van Calveren, maar van menſchen gebruyken.

En hoe verkeerdelyk zy ook oordelen, van de alzoo gezeyde milts klieren, heb ik overvloedig voor heen aangewezen, en belove nog in toekomende, zoo het God belieft, van deze zaken een nieuwe afbeeldinge te tonen, gelyk ik in dit 9e. Cabinet heb gedaen, ontrent de lever, nam: zonder eenige quetzinge des levers, zonder voorgaande kokinge; zonder en ook met verhardinge, zonder wekinge in water, zonder te laten verrotten, en ook verre van eenig gewelt daar op te doen.

Als dan zal men my in 't toekomende niet meer accuſeeren (ten minſte 't zoude heel abſurd zyn) van dat Ruyſch de klieren door het pretenſe ontvlezen, (*excarnando*) vernietigt.

No. XXIX. Een Pedeſtal uit indiaans hout gemaakt, waar op gezet is een rots van witte coralen, veele bloetvaten, enz: In deſſelfs holte vint men een vles en daar in een kintje van ontrent 6 maanden dragts, 't welk met een water hooft, of waterzugts hooft, geboren is. En dewyle het in een heldere vogt is gelegen, zoo komt dit gebrek zeer netjes voor.

Terwyl dit Kintje hier ſchynt als van een West-Indies raar Slangetje aangegrepen te worden: zoo verbeelt het als met eenige ontſteltenisſe, en open monde 't zelve van zig te weren.

Boven op het dekſel van 't glas is mede geplaaſt een kleen rotsje, meerendeel gemaakt uyt ellendige zaken, die 't menſchen ligchaam gewoon zyn te beſtormen, als ſtenen, ſtukken van bedurven kaken, beenderkens, die op verſcheyde wyze bedurven, en van de natuur uitgeworpen en geſcheyden zyn. Onder deze ſteenen komt ons eerſt een voor van zonderlinge groote, van gedaante een moerbeſie gelykende, en een ander, by na van dezelve grote met verſcheyde bulten bezet, van couleur bruyn, de derde nog grooter, en wel effen van oppervlakte, maar een ſtukje van de bovenſte ſchelle afgekrapt zynde, zoo komt ons een twede ſchelle voor, dewelke vol van bultjens is voorzien, de 4e., hoewel kleender als alle de anderen, is egter de voornaamſte, nam: een van die, waar van gewag gemaakt is in myne Anatomiſche en Chirurgiſche obſervatien. Zie daar van de eerſte plaat van myn Obſerv. Anat. Chir. On-

Ontrent de bovengemelde kaak, is 't volgende aanmerkens waardig. Een jonge en ligtveerdige Dochter met Venus ziekte besmet zynde, wierd door een Chirurgyn gebragt tot een quylinge, door toedoen van mercuriale middelen, en na dat doen, haar onderste kaak bedurven zynde, begon aan een zyde te wiggelen: weshalven zy my, myn Zoon, en Meester Pieter Verduyn by haar verzogt te komen: en als we bevonden een groot stuk van de onder kaak, los zynde, te bewegen, zoo trok'er de voorzeyde Heelmeester dat stuk uyt. Maar wat gebeurt 'er? eenige dagen daar na, konmen ook met ligtigheyd nog een grooter stuk bewegen, 't welk ondervonden zynde, zoo trok den Heelmeester 't zelve mede uyt, en na zulks volbragt was, bevontmen dat het 't bovenste gedeelte van de onderste kaak was, te gelyk met het kneukelwyze uytsteek (*processus condyliformis*) des niet tegenstaande, konde de lydersse, na de genesinge zeer wel kauwen, en duydelyk spreken, ja ook zoo wel, als of zy ontrent die deelen noyt ongemak hadde gehad.

N°. XXX. Een dootshooft van een kint, wiens bekkeneel op verscheyde plaatsen met een stenige stoffe bezet is.

Aanmerkt ten eersten. Ik hadde het hooft gestoken in een vogt, om 't zelve te bewaren; welke vogt te zamen vermengt was uit verscheyde vochten, namentlyk van geest van wyn, van koorn, suyker, en ook Arach; Na eenige maanden bevond ik 't hooft op verscheyde plaatsen met een stenige stoffe bezet te zyn, en zulks gaf my aanleydinge om 't zelve te bewaren.

Het deksel van 't glas, waar in dit voorwerp bewaart word, is bezet met verscheyde zaken, die gepetreficeert zyn, als mede met steen bezette zeetakken.

N°. XXXI. Een droog glas, met het hooft van een Americaans viervoetig dier 't welk van de Nederlantsche inwoonders, *Quast* geheten is: en is het zelve wegens zyn wezens gestalte, veerdige beweginge, en snedigheit, met een aap eenigzints overeen komende, gelyk ik heb bevonden, wanneer het t' mynen huyze leefde.

N°. XXXII. Een jong gebore kintje van een Moorinne van ontrent 7 maanden dragts in een vocht bewaart.

N°. XXXIII. Een glas met vocht, en daar in een kints arm, wiens handje een stuk van de nageboorte aangrypt, en is dezelve cierlyk geprepareert.

N°. XXXIV. Een Kints nier in een vogt, dessels oppervlakte is oneffen, en gebult, gelykze meest altoos voorkomen, contrarie in een volwasse mensch. Op dessels opperste is nog gezeten de by-nier op de wyze van

een

een Aker in desselfs doppe, en niet gelyk verscheyde Auteuren hebben doen afbeelden, nam: aan de zyde van de nieren.

No. XXXV. 't Vel van 't Hooft eenes Kints, als een calotmutsje toebereyd, waar door heen ontelbaar veel slagaderen loopen, 't welke met de dikwils verhaalde stoffe vervult zynde, komt ons dat vel heel rood voor.

No. XXXVI. Het dunne herssen-vlies van een mensch, in de vogt bewaard, 't welk curieus toebereyd, en zeer rood is. En kan men hier nu zien hoe dun het is, want zonder dat de bloetvaten opgevult waren, heeft het ons voorheen bedrogen, namentlyk, nadien de bloetvaten, na het afsterven, meest altoos ledig zyn, zoo ist, datze van couleur met 't gezeyde vlies overeenkomende, tot des vlies dikte 't hare schenen toe te brengen; daar het in tegendeel van wezen zeer fyn en dun is.

No. XXXVII. Een stuk van het oppervelletje van de bal des voets van een mensch, in vogt bewaart, uvt wiens inwendige oppervlakte ontelbare nablyffels van de vel-tepeltjens uitpuylen, dewelke het oppervelletje voortbrengen, door haar uytbreydinge, gelyk ik voorheen ook hebbe vermelt.

No. XXXVIII. Een stuk van de moerkoek, 't welk zoo curieus toebereyd is, datmen klaarlyk zien kan, dat 'er niets klierigs in een welgestelde moerkoek is te vinden, nog ook dat de uyterste uiteynden dezer vaten voor omwindingen der vaten te houden zyn, maar ter contrarie, voor zappige, en weeke uiteynden, gelyk als in de milt, schorsse der herssenen, en andere delen.

No. XXXIX. Een droog glas, met het geraamt van een kleen Africaans Parkitje.

No. XL. Een Pedestal, uyt Indiaans hout, waar op gezet is een Rots, in wiens holte gevonden word een groote tak van des longs slag-ader, werdende onthouden in een glas met vogt: en dewyl dezelve opgevult is, kan men derzelver uyteynden zeer wel zien.

Daar en boven is 'er nog aan vast een gedeelte van de long, het welke in ontelbare lobbekens verdeelt is, ten eynde ik de partydige menschen benemen mogte het vermoeden, of het wel een ware tak van een longs slagader is.

No. XLI. Het ey van een hoen, in de vogt bewaart; wiens gedaante of figure een kruypende slange verbeeldt.

No. XLII. Een gedeelte van het dunne herssen-vlies in een vogt, wiens oppervlakte bezet is met verscheyde kleene deeltjens; dewelke eenige gehouden hebben voor kliertjens, maar dewylze van verscheyde forme of

gedaan.

gedaante zyn, en haar als vet vertonen; zoo heb ik ze liever willen houden voor vette uitpuylentheeden: te meer om dat ik in de verdubbeling van het dunne herssen-vlies eenige reyze vet gevonden hebbe.

No. XLIII. Een Testicul van een mensch, met studie van my ten dele ontwerd, om de fynheyd dezer vaten te zien, en in 't geene niet ontwert is, kanmen nu ook zien de worm-wyze voortkruypende cours derzelver.

Op de Derde PLANK.

No. XLIV. Het bovenste deel van het dybeen van een hinkende oude Vrouw, in de vogt bewaard.

Na dat deze lyderze van over veele jaren haar dy-been had gebroken, en eyndeling was komen te sterven, zoo hebben wy haar doode lighaam geopend, en bevonden, dat den gehelen hals van 't gezeyde been ontbrak, en dat het hooft van 't been weder vast gegroeyt was op een legere plaatze van 't zelve, waarom ik besloot, dit gebrek in vogt te bewaren, ten eynde niemand zoude twyfelen aan de waarheyd van dit geval, verders, zie wat ik over diergelyke gevallen geschreven, en ook heb laten afbeelden in myne voorgaande VIII. Cabinet.

No. XLV. Het herte van een jong gebore kintje, hart gemaakt, en gezet op een stuk van een rotze, waar in de ware groote, en forme van beyde des harts ooren kunnen werden gezien.

No. XLVI. Een glas met vogt en daar in een groot gedeelte van het dunne herssenvlies van een mensch, wiens slagaderen geheel en al vervult zynde, 't zelve ons zeer rood voorkomt.

No. XLVII. Een stuk van den nugteren darm op een Pedestaltje gezet, waar in niet alleen alle de latwyze verheventheden, of oogluykende klapvliezen, maar ook zelfs haare slagaderen vervult zynde, ons voor ogen komen: als mede het celluleusige gestel van den gezeyden darm, en desselfs scheyl.

No. XLVIII. De Historie die hier volgt, is zoo zeer ongemeen, datze het verstand van een mensch by na overtreft: ook zal niet ligt ymand zyn zegel daar aan willen hangen, ten ware hy het zelfs met zyne oogen gezien, of de volgende getuygenisse gelezen had: ja ik zegge, met den zeer beroemden Professor Bartholinus, in zyn tractaat wegens de ongewone wegen van baringen, dat de onkundige der Medicynsche Historien, zullen menen, dat ik nieuwe beuzelen hier verhale, daar het ondertusschen waar is, 't geen ik hier ter neder stel.

Namentlyk, een zekere oude Vrouw, wonende, op de Wester Schel-

ling, en nu nog in 't leven (zoo ik meen) heeft in haar 78e. Jaar, voorlede jaar, een kleen vier-voetig diertje ten monde uitgebraakt, 't welk na een hontje sweemt, of gelykt, in 't welke klaar te zien zyn, het hooft, de mond, tong, pooten, staart, en iets, 't geen na een Navel-strengetje gelykt.

Dit diertje is my geschonken, te gelyk met het beursje, 't welk dik is van substantie, rond, en plat, als een vyge, waar in het in plaatze van een nageboorte heeft gelegen.

Na dit geschenk, heb ik verzogt van den gever, dat hy wilde onderzoeken wat van de waarheyd van dit geval was, en dat uit de gene, die daar ontrent waren geweest, als deze oude Vrouw 't zelve ten monde uitwierp. Hier op heb ik den zender deze ondervraginge overgezonden.

Ten eersten, de naam van de lydtster.

2. Haar Ouderdom,

3. De plaats, daar het voorgevallen was.

4. Haar manier van leeven.

5. Wie daar present was geweest, als het uitgebraakt wierd.

6. Wat ongemak zy voor, en na, dit uitbraken, geleden had.

7. In wat vogt zy het bewaart hadden.

8. Of het nu in grote vermindert was.

9. En ten laatsten, of dit bekleetsel, 't welk een waaragtig en dik beursken verbeelt, geopent is geworden, in 't uitbraken, dan of men het met een mes of schaar open gedaan heeft.

Volgt het Antwoord.

1. Haar naam is Grietje Willems, Huys-vrouw van Adriaan Leeuw, Visverkoper.

2. Out agt-en-zeventig Jaaren.

3. Woonagtig op de Wester-Schelling.

4. Eer ze het quyt raakte, was haar etenslust niet groot, en in het uitbraken zoo benauwt, datze aanstonts meende te sterven, zoo dat

5. Jacomyntje Alberts, haar dogters dogter, haar moey en andere buren voort moest gaan roepen.

6. Zy hadden het in een Vuurtest gesmeten; en daar weder uitgenomen zynde, in brandewyn geleyt en ten laatsten hebben zy 'er olyf oly bygevoegt, om (zoo zy meenden) 't zelve beter te bewaren, waar door het wat is verklynt.

ATTESTATIE.

Wy ondergeschreven getuigen, dit alles verstaan te hebben uit de mond van de Lyderse, van haar man, en andere vrouwen, die daar by of omtrent zyn geweest.

ADRIAAN BYMAN
Bedienaar des Goddelyken Woords.

ADRIAAN KLEIN
Substituyt Bailjuw.

Zoo nu ondertusschen ymand aan deze zaak geen geloof wilde geven, die kan by haar gaan, dewylse (zoo ik meen) noch in 't leven is; ik kan aan deze zaak niet twyfelen, nadien de bedriegers, die de menschen willen dupeeren, zulks merendeels doen om daar door te profiteeren: maar deze oude vrouw heeft 'er niet met alle voor gehad, alzo het my vrywillig is aangeboden.

Ontrent dit baaren of uytwerpen door de mond, agte ik aanmerkens waardig te zyn, namentlyk dat dit geseide diertje met volmaakte leden voorzien zynde, niet gelegen heeft in de vliesen Chorion en Amnios, maar in tegendeel, in een dik en plat beurssie, waar aan het vast had geseten met yets, 't geen na een Navelstrengetje geleek. Ziet de Fig. van de 2de plaat.

Hoewel ik hier, U. L. een ruym veld schyn geopend te hebben, zoo is egter myn voornemen niet om my daar in lang op te houden, want ik zoude een last op de schouderen haalen, die ik onmagtig was te dragen; derhalven wil ik dit liever overgeeven aan de Philosophen, dewelke meer ervaaren zyn in 't doorzoeken van geheymen.

Daarenboven zoude ik ook buyten myn bestek gaan, nadien ik maar voorgenoomen heb, die zaaken te beschryven, dewelke in dit negende Cabinet gevonden werden; daarom moet ik beknopt zyn in 't aanhaalen van de Auteuren dewelke geschreeven hebben van de wonderlyke baring, die door de mond en fondament zyn voorgevallen. Ziet de Ephimer: van 't eerste jaar in de 108 Observ. en de dissert. van den Heer Jacobus Stangius enz.

Ik zal derhalven in de verdere beschryvinge van dit Cabinet voortgaan; alleen maar dit voorstel voorhoudende, namentlyk, of het voor onmoogelyk moet werden gehouden, dat dit gezeyde Beursje met 't

geen het in zig onthoud, een pap-gefwel (*Atheroma*) geweeft zoude zyn? Om dat het bekent is, dat 'er in verfcheyde deelen van 's menfchen lighaam diergelyke gezwellen gevonden werden: ja in myn Cabinetten werden ook verfcheide zaaken gevonden, die daar voor opkomen, als een reye menfchen tanden in de ballekens of eyer ftokken der vrouwen, hoofthayren, ook gemeene hayren, en andere zaaken meer van my gevonden.

N°. XLIX. Een pedeftal van Indiaans hout, waar op gezet is een kleyn ftukje van de Lever van een menfch, waar in een nieuwe verfchyning te voore komt, waar van ik een weinig verder gekomen zynde, breeder zal verhandelen.

N°. L. Een pedeftal van 't zelve hout, waar op gezet is een Armtje van een onvoldrage vrugtje gebalfemt en hard gemaakt, in wiens vuyft onthouden werd een bondelke menfche hayr, 't welke op verfcheide plaatfe met een fteenftoffe omvangen werd, op die wyze als de verfteende heefterkens.

Dit gezeyde bundelke is van een bedaagde Juffr. door de water-wegen geloft, te gelyk met een etterige ftoffe; zoude dit niet wel geweeft zyn een Pap-gefwel, in een ulceratie verandert? zie de 1. Fig. van de 2de Plaat.

Omtrent het buygen van de Elleboog werd mede gevonden een bundel menfchen Hayr, 't welk ik gevonden heb, na het afſterven van een Vrouw in een Pap-gefwel; 't welk gezeten was in 't Net, en is van my befchreven in myne Anatomifche en Chirurgicale Obfervatien.

Aan de zyden van dit pedeftal vertoond zig ook een hoope hair van een jonge Dogter; 't welk van zig zelf in haar fchoot quam af te vallen, een dwerffe vinger breed van het hoofd, en dat is aanmerkings waardig van de gantfche omtrek des hoofds, even als of men dezelve met een fchaar in een ogenblik te gelyk hadde afgefneeden; zy verhaalde ons, dat zulks haar nu voor de fefte reys was overgekomen.

Daar is aan de waarheid niet te twyfelen van dit geval, nadien de lyderffe een vroom en eerlyk leven geleyd heeft, wiens Vader ook een eerlyk en deugtryk man is, en nu nog in 't leven zynde, tot Haarlem practifeert als Med: Doctor, met naame Butler.

Ik agte ook wonderlyk te zyn, dat in deze maagt, dewelke nu in den Here is ontflapen, zulks de zesde reyze 't hayr op de gefeyde wyze in haar fchoot vallende, ook nog was vervallen in een ander ongewoon ongemak, namentlyk aan de regter zyde van de voorhand kreegze een ligt gezwel met een onlydelyke pyn, 't welk haar noodzaakte tot Amfterdam te komen, om geholpen te werden, men deede my, nevens de welervarene Meefters Chirurgyns Pieter Adriaanfz. Verduyn en deffelfs Schoonzoon Gomarus van Bortel roepen.

Wy

Wy vonden geraadzaam, dewyl de pyn niets luisterde na verzagtende en pynstillende Remedien, 't zelve te openen, 't welk gedaan zynde, vonden wy 't vervult met ronde, korlige harde en witte lighaamtjens, in grote van kleene speldeknoppen, dewelke zoo vast gehegt waaren aan de Peezen der Spieren, dat men dezelve daar bezwaarlyk van konde aftrekken: de pyne verders niet wykende, zyn de verzagtende stovinge wederom aangewent, dog al mede te vergeefs, weshalven wy het quaal tegen gingen met een gloejend yser, dog al mede te vergeefs en zonder eenige verligting.

Naa eenige weeken wierd de linkerhand met dat zelve quaad aangedaan, en ten laasten met zeer zwaare pynen beladen zynde, is zy in den Heere ontslapen.

No. LI. Een vles met vogt en daar in een arm van een jong kint, 't welk ons levendig voorkomt; in desselfs handje heeft het een moot van een doorgesnede Testicul of bal, van een Mensch, dewelke byster groot en in kraakbeen verandert is.

Aanmerkt. De lyder was van boven neder gevallen, en had daar door gekregen een swaare kneuzing aan zyn regter bal, waar door de aangewende remedien geen hulp toebrengende, het als een kinder hoofd groot en hard was geworden, en den lyder niet zonder groot ongemak en pyne de weg konde betreden, derhalven hy gedwongen wierd om met de zeer wel Ervarene Heelmeester van Bortel daar over te consuleeren, dewelke my daar nevens heeft doen roepen, en dewyl de lyder onmagtig was geworden om zyn beroep waar te nemen, hebben wy hem geraden tot het wegnemen van de Testicul, 't welk ook kloekmoedig en wel uitgevoert is geworden door de gezeyde Heelmeester, de lyder had het in 't eerst redelyk wel, maar na heen in een Koorts vervallende, kreeg hy het zeer quaad, en verviel in een onvolmaakte [*Spasmus*] klem in de mond, 't geen meermalen gebeurt na 't wegnemen van de zodanige Testiculen: nogtans naar het gebruik van verscheide middelen, is de lyder ten laasten hersteld geworden, en leeft nog in een goede gezontheyd.

Aanmerkt verders, dat deze Testicul, naar het wegnemen drie en een half pond woeg, en 't geen aanmerkens waardig is, alle de zaadvaatjens waar uit den Testicul by na geheel en al bestaat, waaren in een gevloeit en kraakbeenig geworden.

Dit geheel voorwerp heb ik tot mooten gesneden, waar van ik 'er eenige bewaar, de binnenste moot was van Diameter zeven duymen. Zie de 1. Fig. van de 3de Plaat.

Aan de zyde van deze moot, dewelke hier in de vles onthouden wert

vind men ook een ſtuk van de Lyfmoeder van een Vrouw, wiens inwendige oppervlakte bedorven, en in een ander wezen verandert zynde, bezet is met veele heuveltjens, die in groote met zwarte Peper overeenkomen.

No. LII. Een ſtuk van 't agter Breyn van een menſch, aan wiens oppervlakte van onderen haar vertoonen de mindere verdeelingen van de Schorſſe in een ontelbaar getal van kleene deeltjens, gelyk ik voorheen heb doen afbeelden in myne antwoord op de brieven, die my voorgeſteld zyn.

Daarenboven, ziet men ook op wat wyze, dat dit Agterbreyn doorgeſneden zynde zig als takken van boomen vertoont.

No. LIII. Een droog glas, waar in bewaard werden de ſlag-aderen, die door de Herſſene, en dunne herſſen vlies verſpreyd, en met een rood waſſige ſtoffe vervult zyn, dewelke van wezen zoo fyn zyn als ofze Watervaten waaren, 't welk mogelyk en ligtelyk andere bedroogen heeft, waanende dat zoodanige Vaten door de Herſſene verſpreyt waren, dewelke ik nogtans nooyt heb gevonden, nog gezien, datze van andere getoont zyn geworden; weshalven ik dezelve onder den uytvaart der gewaande kliertjens der ſchorſſige ſubſtantie van de Herſſene, ſtelle.

Ondertuſſen moeſt men de oorzaak van deze tederheyd onderzoeken, en waarom de ſlag-aderen die door de Herſſene, en door het dunne Herſſen-vlies loopen, zo dun van ſubſtantie zyn: want indien zy alleen ſtrekken om het ſlag-aderlyke bloed na de Herſſene te voeren, waar toe dan die dunne tederheyd?

Ik meyne, (onder verbetering) dat al 't geene de Auteuren geſuſtineert hebben, gemaakt te moeten werden in haar voorgewende Klieren van de ſchorſſige ſubſtantie van de Herſſene, 't zelve volbragt te werden in de uyteyndens der ſlagaderkens: en nadien de animaale geeſten zeer ſubtiele lighaamtjes zyn, gelyk als brandewyn, die zoo dikmaals overgehaalt is, dat 'er zoo ymand dezelve van een hooge plaats al druypende zoude willen uytgieten, geen een druppelke van op de aarde zou komen, maar onder wege wegvliegen: zoo ook deze dierlyke geeſten, dewylze niet minder ſubtiel zyn, als de gezeyde dikwils overgehaalde geeſt van Brandewyn, hebben moogelyk ook zoodanig een werktuyg van nooden, 't welk zoo ſubtiel is, als wel deze ſlagaderkens zyn, dewelke opgevult naaulyks aangeraakt konnen werden zonder te breken, het welk in andere deelen onzes lighaams geen plaats heeft.

Al wie met my gezien heeft, het groote verſchil, dat 'er is, tuſſchen de bloedvaten der ingewanden, ten opzichte van haar ſubſtantie, cours

en

en ſtructuur, die zal ligtelyk met my van gevoelen zyn, zulks niet vrugteloos van de natuur (wiens werkmeeſter God is) alzoo zonder oorzaak geſchikt te zyn!

Eertyds heb ik de figuur van de Nier doen afbeelden, en uytgegeven, waar in ik vertoont heb, de cours des Niers-ſlag-aderen; maar die der Nier-aderen, konde ik niet doen verbeelden, want als ik de Slag-aderen opvulde, zoo liepen de Aderen ook vol, en wierden alzoo door een verwert wegens haare mondelinge vereeningen.

Maar nu ben ik gedwongen een andere weg in te ſlaan, en hebbe haar Aderen vervult, en dat zoo konſtig, dat men niet min de alleruyterſte takjes der Aderen kan zien met vergrootglazen, die zoo fyn zyn als dons, ja fynder als het geweef van een ſpinne.

Edog wat een groot onderſcheyt wegens de cours der ſlagaderen en gemeene aderen in de Nieren! als ik zulks voor de eerſte reyze zag, was ik als verſtelt, en al wie het van my ziet vertoonen, zyn daar over geconſterneert geweeſt.

Indien God Almagtig my 't leven nog wat zal believen te ſpaaren, zoo heb ik voorgenomen de waare geſtalte der Nieren wereldkundig te maken, dewelke waarlyk geheel anders is, als ik van andere tot nog toe heb zien verbeelden.

N°. LIV. Een vles met vogt waar in onthouden werd een gedeelte van de Herſſene van een menſch, alwaar haar vertoonen de Reukzenuwen, de ſtronken van de Slaap ſlag-aderen, het dunne Herſſen-vlies vervult van ſlag-aderkens, als mede de afgeſnedene Hals-ſlag-aderen en haar vereeninge met de Slaap-ſlag-aderen, en de gezigt-zenuwen, en Achter-breyn. Op dat nu dit voorwerp van haare plaatze niet zoude afwyken, heb ik een tak van een Orangie-boom daar tegens aangezet.

Boven op het dekzel van 't glas werd gevonden een kleen Rotsje uyt ſchulpen, en vervulde Bloedvaten gemaakt, in plaats van roode Coraal takken.

N°. LV. Een Menſche Milt, met hagelwyze verheventheden bezet, dewelke de Autheuren voorheen meenden, dat het Kliertjens waren, daar het ondertuſſchen niet anders zyn als heuveltjens, dewelke Kliertjens verbeelden, en voortkomen wegens verſtopping van de uiteynden der vaten.

Boven op het dekzel, vind men ook een kleen Rotsje, in wiens midden hol zynde, gevonden werd een glas met vogt, en daar in een ſtuk van de Milt van een Menſch, en nadien deſſelfs vlies afgenomen is, zoo doet zig niet anders op, als Bloed-vaten, dewelke de Milt maken.

N°. LVI. Een pedeſtal uyt Indiaanſch hout; waar op gezet is een glas

glas met vogt, waar in gezien werd het Hoofd van een kind, 't welk een levendig hoofdje verbeeldt, deszelfs voorlippen, als mede het uyterste van de Tong, zyn rood van couleur. en het verbeeld, de ogen toegeslooten zynde, het hoofdje van een slapend kind: en het vel nergens gerimpelt of met kuyltjens bezet zynde, geeft voor de oogen een aangenaam gezigt.

Het bovenste van 't Bekkeneel afgenoomen zynde, kan men de Reukzenuwen zien, met desselfs bekleetzel van 't dunne Herssenvlies, en de opgevulde bloedvaatjens, die daar door heen loopen.

De Chorionsche ader-vlechtinge komt hier ook in 't gesigt onder de overgeblevene Slag-aderen van de Herssene.

Het harde Herssen-vlies komt ons hier voor van couleur, als witte zyde.

Het ondervellig vet heeft ook zyne natuurlyke couleur behouden.

Op 't deksel van 't glas, is nog een ander glas gezet, en dat in 't midden van een kleen Rotske, 't welk verciert is van alle kanten met opgevulde Slag-aderen: en in dit glas kan men zien een gedeelte van de Herssene van een Mensch, wiens schorsse zeer rood is, wegens het opvullen der Bloed-vaatjens met een roodwassige stoffe.

N°. LVII. Een groot stuk van de Naa-geboorte van een mensch, t'samengesteld alleen uyt Bloedvaten, dewelke haar geel vertoonen, wegens de stoffe die ik daar toe gebruykt heb.

Deze haare sappige uyteynden kan men hier zeer duydelyk zien.

N°. LVIII. Een droog glas, en daar in 't Geraamte van een onvoldraage Kindje, van omtrent zes maanden dragts, in wiens opgeheve handje gehouden werd een opgesnede Galblaas van een mensch, in wiens binnenste gezien werden verscheyde celluleuse vliezen, daar zwartagtige steentjens inleggen, dewelke hy, 't hooft opwaarts gewent zynde, schynt te willen bezien.

N°. LIX. De Lever van een Jonge, dewelke zoo konstig toebereyd en gevult is, dat alle de uyterste uyteynden der Bloed-vaatjens ons in 't gesigt komen.

Hoewel van over lange tyd my bekend is geweest, de Lever, alleen uyt Bloed-vaten te bestaan, en niet uyt Klieren, gelyk ik beschreeven heb, en ook doen afbeelden; maar dit heb ik voorgehouden in een ontdaane of ontbondene Lever, wiens omvangend vlies afgenomen zynde; in een vogt bewaard werd.

En nadien in dat toebereyden, de Bloed-vaten van haare natuurlyke cours en plaats afweken, zoo ben ik te raade geworden, een andere

weg

weg in te ſlaan; derhalven heb ik deſſelfs vaten vervult, en de geheele Lever, op een byzondere en konſtige balſamatie hard gemaakt, en na dat doen, dit geheel voorwerp voorgehouden, 't omvangend vlies zelfs niet afgenomen zynde, en zoo komen ons de uyterſte zappige uyteynden, zeer klaar in 't gezigt, in de gedaante van rondagtige ſterwyze lighaamtjes, en met geen byzonder vlies omvangen: deze uyteynden werden van Malpichius *zeskantige korreltjes*, geheten, en de gantſche Lever houd hy voor een *t'zamengeſtelde Klier*; daar men in tegendeel bevind, dat het geen byzondere deeltjens zyn, die op haar zelve beſtaan, en ook met geen byzonder vlies begaaft zyn, zonder 't welk de voornaamſte Ontleders niet gewilt hebben, eenig deel met de naam van Klieren te betekenen, of te noemen.

Voor zoo veel de geheele Lever een zagt deel is, 't welk op zig zelfs beſtaat, en met een byzonder vlies omvangen is, zoo is 't niet ongerymt, dezelve de naam te geven van een Klier; maar ik zegge, dat dezelve niet uyt Klieren beſtaat, en zoo ymand het tegendeel wil ſtaande houden, hy toone zulks zoo klaar, gelyk ik doe, 't geen ik zegge.

Deze zaak kan men by appelen en peeren niet qualyk vergelyken, welkers ſteeltje uyt veele holle draaden beſtaat, dewelke verders gekomen zynde, zagter en zagter werden, en zoo in een mergagtige ſubſtantie veranderen, waar in het zap gehuysveſt is, even zoo ook in een menſche Lever, alwaar het ſereuſe gedeelte van 't Bloed mede is gezeten in de zappige uyteynden van de Bloed-vaten, waar van ik iets overeenkomſtig vertoone, in deze myne toebereyding; want na het vervullen van alle de uyteynden der Vaten, kan men zien, dat de waſſige ſtoffe in de gedaante van een dauw of rook eenen uytgang neeme uyt de alleruyterſte zappige uyteynden, en men kan zulks zeer klaar zien in dit bovengemelde voorwerp, voornamentlyk als men het komt voor te houden in een helder ligt, en dat door toedoen van vergrootglazen. Ziet de I. Fig. van de I. Plaat.

Al wie dit ten myne huyze hebben gezien, zullen zeer ligt de gepretendeerde wezentlykheyt der Klieren van binnen in de Lever verwerpen, en met my houden, dat zulks niet anders is, als een continuatie der Bloedvaten, dewelke veranderen in zappige rontagtige en als ſterwyze bundelkens.

Wy bemerken ook in de Blomkool, dat de ſteelen ten laatſten uytgaan of eyndigen in bloemen, dewelke niet anders zyn als uytſpruytzels van de ſteel, dewelke geenzints op haar zelve beſtaan, of van de ſteel geſcheyden, maar waarlyk continueel met de ſteel zyn.

Ik hebbe hier vooren gezegt, dat de roodwaffige ftoffe (gelyk het bloed in een levend lighaam) uyt het uyterfte der vaten, in deze myne opvulling in gedaante van een dauw uytgaat, maar ziet dat niet aan W. L. als of zulks een gebrekkelyke opvulling was; want als dan zoude die ftoffe niet uytgaan in de gedaante van een dauw, maar in t'zamen geloopene ronde bollen.

Wanneer my dit verfchynzel voor de eerfte reyze in 't gezigte quam, berfte ik als met ontfteltheyd uyt, Goede God, hoe wonderlyk is uw doen, 't geen gy my hier openbaar maakt, zelfs in 't allerkleenfte van uwe werken! en om de waarheyd te zeggen, 't is geen kleene zaake nu te doen zien 't geene zoo lang voor onze oogen verborgen is gebleven, namentlyk de gantfche Lever van een Menfch, omvangen met zyn eygen vlies, zonder te kooken (gelyk de Ontleders plachten te doen, om de geprætendeerde wezentlykheyd der Klieren te beveftigen) en zonder onnutte ontdoening (gelyk ik nog van andere zie doen) ook zonder eenig geweld daar aan te doen, te laten zien, de uyterfte uyteynden van de Bloedvaten van de Lever, in haare natuurlyke plaats en geftalte.

Deze wonderbaare toebereydinge zal voor my inftaan, tegens de tegensftrevers, dewelke gezegt hebben, Ruyfch vernietigt de Leverklieren in het ontdoen des Levers.

Op dit glas doet zig noch een tweede vles op, voorzien met verfcheyde ftukken van de Lever van een Menfch.

In deze gezeyde Lever, die ik zoo hard, door 't balzemen, als hout gemaakt heb, en dezelve door een zeer fcherp mesje in mooten of ftukken gefneden heb, ftaat aan te merken, dat deze mooten van ter zyde bezien zynde de zappige uyteynden haar immers alzoo wel opdoen, als de boomtjens-wyze verbeeldzelen in zekere fteenen, die met een zaag in platen verdeelt zyn: dit experiment heb ik niet alleen menigmaal in de lever gedaan, maar ook zelfs in de milt, en Nieren, in dewelke de gezeyde zappige uyteynden haar niet duyfterder opdoen: O wat onderfcheyd komt ons niet te vooren in die verfchynzelen!

Om nu voort te gaan, zal ik 't zeyl intrekken, en my begeven tot de volgende voorwerpen, die mede zeer konftig zyn toebereyd, namentlyk:

No. LX. Twee nieren van een jonge als in 't leven verbeeld; de eene aan een hayrtje afhangende in een vogt, ende welke op zyn bovenfte gedeelte noch heeft zitten de bynier (*Ren fuccenturiatus*) even als een aker in zyn dopje, 't welke de Autheuren geheel anders verbeeld hebben.

No. LXI.

No. LXI. Een droog glas, en daar in een kalver Milt, wiens zappige uyteynden weg gedaan zyn, en dat door desselfs ader en groeven, welke groeven daar zyn in plaats van adertakken, maar zulks heeft geen plaats in de mensch, en 't geen hier aan te merken staat, het vlies dat de Milt omvangt is nergens gequest.

Op 't dekzel van 't glas werd gevonden een andere Milt van een kalf, op dezelve wyze toebereyd, uytgezondert dat het vlies, 't welk de Milt omvangt, weg gedaan is, ten eynde men de dwers bandige stutzels beter zoude konnen zien.

Deze dwers bandige stutzels moet men voor geen Zenuwen aanzien, 't welk de Auteuren, en wel die, dewelke niet zyn van de geringsten, gedaan hebben.

No. LXII. Een zeer groote Pedestal uyt indiaans hout, voorzien met 17 flessen, waar in onthouden werden, 't geene tot de maag en darmen behoord, onder deze is de 1e. let. A. getekend, waar in onthouden werd een zeer groote maag van een Reusinne: op desselfs dekzel ziet men een groote Zee-oor, en daar in is gelegen de maag van een jong geboore kind, dewelke omzet is met zeer veel slag-aderen die opgevuld zyn, en ons gelyk als roode coraal takken voorkomen.

Let. B. Een glas en daar in een stuk van de colyk-darm van dezelve Reusinne, 't welk zoo wyt is, dat men 'er een kind van zeven maanden dragts in zoude konnen verbergen.

Op het dekzel staat ook een groote Zee-oor, en daar in verscheyde stukken van 't gedarmte, namentlyk van de nugteren darm met desselfs latten, of oogluykende klapvliezen van *Kerkring*, een stuk van de bogtige darm met desselfs vervulde bloedvaten, als mede een stuk van de bogtige darm, met een gedeelte van 't darmscheyl, 't welk vol met waterblaasjes zit, ook een gedeelte van 't gedarmte van een hond, 't welk iets byzonders heeft, ten opzigte van de Bloetvaten, alle deze zaken worden droog geconserveert.

Let. C. Een vles met vogt, en daar in een inschieting van de Bogtige darm van een mensch.

Let. D. Een stuk van de maag wiens wonderbaare t'zamenstel van 't ruyge vlies hier kan gezien werden, en zyn desselfs vaten niet vervuld.

Let. E. Een gedeelte van een mensche darm, 't welk bezet is met een hoope kleyne lighaamtjens, die men klieren noemt.

Let. F. De mont van de maag van een jong kindje, dewelke geopent is, op dat de langwerpige rimpelen van binnen konden gezien werden, en zyn deze rood wegens het opvullen der vaten.

Let. G. Een ſtuk van de Nugtere darm, waar in niet alleen de latten of oogluykende klap-vliezen, maar ook zelfs de zenuw tepeltjens gezien werden.

Let. H. Een droog glas, en daar in een ſtuk van de darm eenes kinds, waar in het celluleuſe vlies met een roodwaſſige ſtoffe opgevult is, daar en boven vertoonen haar ook in 't zelvige voorwerp de zenuw-tepeltjens en dat in een droog voorwerp.

Let. I. Het ruyge-vlies van een menſche darm, 't welk geſcheyden is van 't zenuw-agtige, zoo dat 'er niet aan te twyfelen is, dat het een waaragtig vlies is, en geen ſlymerige ſubſtantie, gelyk de ontleders gewilt hebben; deze is om dezelve reden rood van couleur.

Let. K. Een ſtuk van de colyk darm, omtrent de rechten darm afgeſneden zynde, waar in verſcheyde verſweeringen te zien zyn, dewelke voortgekomen zyn uyt een voorgaande roode-loop.

Let. L. Een omgekeert ſtuk van de bogtige darm, waar in verſcheyde alzoo genaamde eenzaam ſtaande klieren gevonden werden.

Let. M. Een droog glas waar in gevonden werd een ſtuk van een honsdarm, waar in haar een groot gedeelte van klierige lighaamtjens opdoen.

Let. N. Een vles met vogt, en daar in een ſtuk van de Nugteren darm eenes kinds waar door henen een groot getal bloedvaten paſſeren.

Let. O. Een droog glas in zig onthoudende een ſtuk van 't darmſcheyl, waar door veele klieren loopen; deze beſtaan uyt vaten, dewelke een wonderbaare cours houdende, klaar gezien konnen werden.

Let. P. Een ſtuk van een menſche Maag, wiens vaten opgevult zynde, die wonderbaare geſteltheyd van 't binnenſte vlies in 't gezigt komt.

Let. Q. Een ſtuk van de Colykdarm uyt een kind, langs welker inwendig vlies veel kleyne kuyltjens haar laten zien, dewelke een ſpelde hoofd groot zyn, dezelve werden van de Auteuren klieren geheeten.

Let. R. De Blinde-darm van een kind, geheel verſchillende van die van een oud of bedaagt menſch

N°. LXIII. Een Pedeſtal uyt Ooſtindiſch hout toebereyd, en daar op een rots, in wiens midden gevonden werd het Herte van een menſch, door het balſemen hard gemaakt, waar in eenige zaaken voorkomen, die ik meene aanmerkens waardig te zyn.

Ten 1e. Uyt de ſubſtantie van 't Hert komen verſcheyde Adertjens te voorſchyn, die haar in 't regter oor ontlaſten, zoo dat al het wederkerend bloed van 't Herte niet werd gevoerd na de Kroonader, gelyk de Auteuren voorgeven.

Ten 2e. De Slok-darm of ſpysleyder, die ten deele gebleeven is aan dit voorwerp, die loopt niet perpendiculaar nederwaarts, maar als gekromt, 't welk zomtyds in een levendig menſch kan gebeuren door ſtuypen, en hier door weder een benaude doorzwellinge van de ſpyze.

Ten 3e. Dat de Longe-pyps Slag-ader (*Arter: Bronchialis*) in dit voorwerp voorkomt boven het uytkomen van de tuſſchen ribbige Slagaderen, kan men hier duydelyk zien.

Ten 4e. Nadien alle de Bloedvaten van dit Herte opgevult zyn, zoo kan men haare natuurlyke cours veel duydelyker zien, als wel in een vers voorwerp.

Ten 5e. Beyde de hart Ooren opgevult zynde, kan men haare waare figuur zien, dewelke veel verſcheelt van de figuuren, die van de Auteuren zyn voorgehouden.

De Vierde PLANK.

No. LXIV. Een drooge vles, en daar in het geraamte van een Mos, 't welk zeer net en wit is.

No. LXV. Het geraamte van een Voorn.

No. LXVI. Twee tongen van kinderen in vogt, waar van de bovenſte dat byzonder heeft, dat door deſſelfs midden een opgevulde ſlag-ader loopt: daarenboven werden in deze beyde de Tong-tepels gezien, dewelke door deſſelfs oppervlakte verſpreyd zyn.

No. LXVII. Een ſtuk van de Hals-ader uyt een paard.

No. LXVIII. Een gedeelte van het voorhoofds been en neuſe, waar in het kraakbeenige tuſſchenſcheytzel van de neus niet alleen bedekt is met het dikke en uiterlyke bekleetzel, die men het ſnotterige vlies noemt, maar ook met een dunder, en daar onder gelege vlies (*Epichondrion*) 't welk in de neus met de nagels of andere oorzaken afgeſchrapt zynde, beſwaarlyk met een nieuw bedekt werdt.

No. LXIX. Een ſtuk van de bogtige darm, wiens bloed-vaten zoo zeer zyn opgevult, dat het geheele voorwerp zeer rood is.

No. LXX. Een Pedeſtal, en daar op het herte en long van een kind. Aanm: het Herte heeft zyne natuurlyke plaatze behouden, als mede deſſelfs groote, hoewel het door het balſemen hard gemaakt is.

Het regter Oor met een roodwaſſige ſtoffe opgevult zynde, heeft

deſſelfs natuurlyke groote en forme behouden, 't welk ook te verſtaan is van de op-en nederwaarts gaande ſtronk van de Hol-ader.

Dat 'er ook in een natuurlyke ſtaat maar drie ſtronken uyt de groote Slag-ader voortkomen, dewelke opwaarts gaan, blykt hier ook klaarlyk.

Dewyl de Longe met die zelve ſtoffe vervult is, verbeeltze hier ook de natuurlyke groote, in die ouderdom en dat in het inhalen des adems.

Hier nevens verdeelt zig de regter zyde of Lobbe in drie, en de linker zyde in twee deelen, en zulks werd meeſt altoos zo bevonden in de Long der menſchen.

Het bovenſte en uytſtekend vat is de Longe pyp, die ook zyn plaats behouden heeft in die toebereyding.

N°. LXXI. Een geheele Moerkoek geſpannen op een ſtuk kurk, deze haare vaaten zyn vervult, namentlyk de twee ſlagaderen des ſtrengs, en die van de Moerkoek met een witte, en van de Ader met een roode ſtoffe.

N°. LXXII. Een pedeſtal als boven, en daar op een vles met vogt, waar in een gedeelte van de Rugge-graat, in twee deelen gedeelt, om een gedeelte van de Paarde ſtaart te konnen zien in het eene ſtuk, en het Ruggemerg in het andere en; dit alles als in een levendige ſtaat.

N°. LXXIII. Het onderſte gedeelte van 't Voor en Agter Breyn over dwers geſneden, en door het balſemen hard gemaakt, met de gezigt en Reuk-Zenuwen als mede de Trechter &c.

Hoewel deze alle haar natuurlyke groote by na behouden hebben, zoo is 't egter, datze haar natuurlyke couleur verlooren hebben.

N°. LXXIV. Een vles bewaarende in een vogt, het opperſte gedeelte van 't Dye-been van een oude vrouw, dewelke van over veele Jaaren was vervallen in een Dye-beens breuke.

En nadien my niet alleen na haar dood gelegentheyd is gegeven om 't lighaam te beſchouwen, maar ook aan de Hr. Dr. Ger. Sermes zeer waarde opziender van 't Collegie der Doctoren, en aan de welgeoeffende Heelmeeſter Jacob Borſt, hebben wy bevonden, niet alleen den hals geheel en al te ontbreeken, maar ook dat de natuur in plaatſe van den hals, verſcheyde harde, dikke, rond en lange banden geſubſtitueert had, door welkers toedoen het hooft van 't Dye-been weder vaſt gegroeyt was aan 't opperſte van 't Dye-been, ondertuſſchen is het te verwonderen, dat de gezeyde banden voortkomen uyt beyde de inwendige gequeſte

deelen, maar niet uyt de uitwendige oppervlaktens van dezelve. Ziet de 1. Fig. van de 1e. Taf.

Deze gezeyde banden zyn zoo dik en ſterk, dat de lyderſſe eenige Jaaren over de ſtraat (hoewel mank) heeft konnen gaan.

En nadien ik zulks voorheen nog gezien, gehoord, of gelezen heb, dogt het my goed, dit ongemak in een vogt te bewaaren, ten eynde niemand aan de waarheid van deeze zaak konde twyfelen.

No. LXXV. Twee Kalfs harten, dewelke van de Hr. Steno, (die een zeer uytſtekend Ontleder is geweeſt) tot een teken van vrindſchap voor my zyn toebereyd; en zyn deſſelſs beweegdraaden in deze zeer klaar te zien, en dat aanmerkelyk is, dit zyn de twee laaſte voorwerpen, die hy voor zyn dood uytgevoert heeft, zoo dat ik die ook tot zyner gedachteniſſe zal bewaaren.

De Vyfde PLANK.

No. LXXVI. Een ſtuk van de Nugteren darm van een menſch, uyt wiens binnenſte oppervlakte de Zenuw tepeltjens uytpuylen, waar van in toekomende breeder te handelen myn voornemen is.

No. LXXVII. Een gedeelte van de Longe-pyp, dewelke gedroogt zynde, haar takjens uitgeſpannen zyn, en aan een dezer hangt nog een opgeblaaze en gedroogt lobbeke.

No. LXXVIII. Een vles met vogt in zig onthoudende een ſtuk van de Galvoerder des Levers, wiens inwendig Vlies bezet is met een ſteenige ſtoffe, en dat uyt een Os.

No. LXXIX. Een vles met vogt, en daar in een takje van de Longs Slag-ader, wiens uyteynden zeer wel te zien zyn, wegens de opvulling.

No. LXXX. Een droog glas, en daar in drie ſteenen uyt de Galblaas van een menſch, die zoo ligt zyn, datze op 't water dryven, en deze zyn ook driehoekig.

No. LXXXI. Een droog glas met een ſtuk van de regte darm uyt een menſch, waar in ronde lighaamtjens (dewelke van andere Kliertjens, en van my uyteynden der Bloedvaatjens zyn geheten) buyten de inwendige oppervlakte uytpuylen, en haar als kuyltjens opdeden voor datſe gepræpareert en gebalſemt waren, en nu te voorſchyn komen als kleyne heuveltjens.

Hier uyt blykt het, hoe noodig het is, dat men de deelen des lighaams

wel

wel en op verscheyde wyze moet toeberyden, om de waare gesteltheyd in 't gezigt te brengen.

Door de uyteynde dezer Slagaderkens werd de wey-achtige vogt in de holte van het gedarmte ontlast, tot derzelver bevogtinge, het welk blykt in 't vervullen van de Slag-ader van 't Darmschyl, want als men haar takjens vervult met een wassige stoffe, zoo is 't, dat door deeze zoo genaamde Kliertjens, de gezeyde stoffe alzints loopt in de holte van 't gedarmte; en zoo het deeltjens waren, die op haar zelve bestonden, en met een byzonder vlies omvangen waren, zoude zodanige stoffe nauwlyks zoo ligt in de holte van 't gedarmte overgaan.

Daar en boven komen ons in dit stuk van 't Gedarmte zo groot een getal van sweet gaatjens in 't gezigt dat men nauwlyks de punt van een naald daar tusschen zoude konnen zetten, zonder dezelve te raaken; staat ondertusschen te aanmerken, dat ik, om ze klaar te zien, myn oog met een vergroot glas moet wapenen en dat wegens haar kleynte, maar die heldere oogen hebben, die behoeven zulk een hulpmiddel niet, om ze te zien.

N°. LXXXII. Een Knie van een kind op een stuk van een rotz, waarin te zien is de waare verspreyding van de Bloedvaten in 't Vel van een mensch, dewelke geheel verschilt van die, dewelke de Lever, Milt, Nieren en andere deelen maken.

N°. LXXXIII Een stuk van de Lever van een waterzugtig mensch 't welk t'eenemaal in dikke blaaskens verandert is, zoo dat alle de vaten, en ook haar uyteynden de natuur van waterblaazen aangenomen hebben. Ziet een ander gedeelte daar van afgebeeld in 't eerste Cabinet.

N°. LXXXIV. Een stuk van de Slag-ader van een Kalfs Milt, en die opgevult.

N°. LXXXV. Een Bal van een Mensch, wiens eigen vlies afgenomen zynde, men de waare cours der vaatjens zien kan, dewelke het begin van 't zaad maken.

N°. LXXXVI Een vles met vocht, en daar in de Long van een onvoldrage vrugt van een mensch, en nadien dezelve op de grond van 't glas gevonden werd, is 't een zeker bewys dat het kind in s'moeders lighaam gestorven is.

N°. LXXXVII. Een volle vles met vogt, en daar in een stuk van een mensche Long, wiens Bloedvaten ontelbaar en vervult zyn: en nadien de Blaaskens van de Long niet zyn gevult, kan men de cours der vaten zeer wel zien.

N°. LXXXVIII. Een glas met vogt, en daar in een gedeelte van de

de Testicul van een Mensch, dewelke niet alleen uytgerafelt of ontwonden is, maar ook door konst ontledigt van desselfs nog onvolmaakte zaad, om daar door te konnen zien die byzondere en waare dunte dezer vaatjens, dewelke by na zoo dun en fyn zyn, als een Spinnewebbe. Ziet de 3e. Fig. van de 3e. Plaat.

No. LXXXIX. Een Nier van een jonge, waar in te zien is de waare cours der bloedvaten, dewelke niet overeenkomt met de figuur van de Hr. *Vieussens*, namentlyk met alle die boogen ('t welk in een mensch geen plaats heeft) maar gelyk dezelve waarlyk haar loop hebben.

No. XC. Een fles met vogt, en daar in een groot stuk van de Long van een mensch, waar door heen een gedeelte van de Slag-aderen loopt, en dat in haar natuurlyke plaats en cours.

No. XCI. Een stuk van de Borst van een jong geboore Kindje door het balsemen verhard.

No. XCII. Een doosje met twee groote steenen, dewelke de zeer welgeoeffende Amsterdamsche Heelmeester en Steensnyder *Gommarus van Bortel*, gehaald heeft uyt een Vrouw van 68 Jaaren, en dat door 't snyden, op de wyze gelyk zy gewoon zyn te doen in de mannelyke sekte.

Deze operatie heeft hy gedaan in 't byzyn van my, nevens de Overluyden van 't Chirurgyns Gilde, en dat zoo ras en vaardig, dat ik nooyt gelukkiger operatie in 't steensnyden gezien hebbe: en dat aan te merken staat, tot nu toe heeft de lyderse geen de minste toeval gehad. Ziet de 1. en 2. Fig. van de 5. tafel.

Een zoodanige operatie heeft hy voor eenige weeken ook gedaan in een jonge Dogter, en dat mede zeer gelukkig. Ziet de Fig. dezes steens op de zelfde plaat Fig. III.

In Vrankryk voeren de steen-snyders heeden ten dage deze operatie ook zoo uyt in de Vrouwlyke Sexe, namentlyk door het snyden gelyk in de mannelyke Sexe.

De wyze van dit doen heeft den welgeoeffende Mr. Chirurgyn *Dionis* ook beschreven.

Ik heb deze operatie voorheen zien doen, van eene, die in die konste zoo wel niet geverseert was, en dat met een zeer ongelukkig succes, hy deede zulks door een sneede te geven in de Scheede des Lyfmoeders.

Ondertusschen meen ik best te zyn, dat men dit werk verrigt door het verwyderen van de Water-canaal, en bequaame tangen, wanneer de steenen kleyn zyn, en groot zynde door het snyden, gelyk men doet in de mannen, en dat om het lek gaan te vermyden.

N°. XCIII. Een onvoldraage Groenlandsche Zee Eenhoorn, in de vogt. Zie de 5e. Fig. van de 5e. Plaat.

De volgende zaaken, hangen aan 't binnenste van de deur van 't Cabinet, namentlyk:

N°. XCIV. Een zeker vlies, wiens slag-aderen met quikzilver zyn vervuld.

N°. XCV. Een Gal-blaas van een Os, dewelke zig verdubbeld vertoond, om dat zy in twee'n is gespouwen, dog maar een uytgang hebbende, zoo kanmenze voor geen dubbelde Gal-blaas houden.

N°. XCVI. Een stuk van de Colykdarm van een zeer groote ruymte.

N°. XCVII. Een stuk van de borst van een jonge, wiens tusschenribbige spieren daar nog aan gelaten zynde, derzelver spier-draaden klaar konnen gezien werden.

N°. XCVIII. Een beenig Papgeswel uyt de Long van een Os.

N°. XCIX. Een droog stuk van de Long van een mensch, waar in haar opdoen de Longblaaskens zoo als die zyn in haare natuurlyke groote in 't inhalen des adems, en zyn dezelve zeer kleyn.

N°. C. Een stuk van de Long van een Schaap zoodanig toebereyd, dat de gestalte der Longblaaskens in 't gezicht komen, en zyn dezelve zeer kleyn in opzicht van die der Menschen.

N°. CI. Twee zeer groote Nieren van een Schaap, en dat wegens derzelve onnatuurlyke uytzetting veroorzaakt, door dien het water belet wierd tot in de blaas te komen.

Aanmerkt ten eersten. Deze waterpeezen zyn zoo zeer verwyd en uytgezet, datze een dikke pinxternakel of peen in haar konnen onthouden, en haar cours na de waterblaas naauwer en naauwer geworden zynde, eyndigen zy in een rond blaaske, in groote met een ockernoot overeenkomende, in deze blaaskens, of uitspansels, (daarse haar met de pis-blaas vereenigen) is een zeer kleyn gaatje te vinden, waar door de pisse eenigzints gelegentheyd gelaten is, om in de blaas te komen.

Ten tweede. Aan de beyde uiteindens dezer Nieren is derzelve gedaante gebleven, als of die noch haar natuurlyke gestalte behouden hadde, maar in 't midden zynze vliezig, wegens die byzondere uitrekking.

N°. CII. Twee jong geboore varkentjens, dewelke met den andere zoodanig vereenigt zyn, dat zy maar een buyk hebben.

N°. CIII. Een stuk van de Colyk-darm, van een jong geboore Paardje, wiens Klap-vliesen van de colykdarm vereenigt zyn, zoo dat het na de geboorte niet konde in 't leven blyven.

TAB. I.

Neerd. Taf. 106.

VERKLAARING DER FIGUREN VAN 'T IX. CABINET.

De EERSTE PLAAT.

De Eerste FIGUUR

M*Et de letter A getekent, vertoont ons het bovenste gedeelte of hoofd van 't Dye-been.*

B. *De dikke en harde banden dewelke in de plaatse van de afwezende hals zitten, en de Trochanter met het Hoofd vereenigen: deze banden komen niet voort uyt de buitenste, maar binnenste oppervlakte dezer twee geseyde deelen.*

C. *Wyst ons aan de plaatze daar de hals van 't been voorheen gezeten heeft, en nu geheel en al ontbreekt.*

De Tweede FIGUUR.

Verbeeld een Dye-been van een jong geboore kind, hangende uyt een pap-geswel (*Atheroma*) van de naa-geboorte.

A. A. *Is de Navelstreng.*

B. B. *Het Pap-geswel, 't welke voortkomt uyt het midden van de Moerkoek, welke Moerkoek wegens oude superstitie verbrandt is.*

C. *De Dye.*

D. *De uyterste voet met drie toonen.*

De Derde FIGUUR.

Verbeeld een dwers afgesnede moot, van de Dye.

A. *Het vel.*

B. B. *Het Vet, waar onder niets Vleesighs is te vinden.*

C. *Een rond stukje van 't Dyebeen.*

De TWEEDE PLAAT.

De Eerste FIGUUR.

Wyst ons aan de arm van een onvoldrage Kind, 't welk door het balsemen steen hart gemaakt is, in desselfs vuystje onthoud het een bundel haayr met een steenige stoffe bezet, gelyk als in de hoornagtige Zee heesters.

A. *Een gedeelte van den Arm.*
B. *Het Haayr.*
C. *Haayr, 't welk ik in een Pap-geswel heb gevonde.*
D. *Haayr, 't welk van 't Hoofd als in een ogenblik afgevallen is, als of het met een Schaar afgesneden was.*

De Tweede FIGUUR.

Een vles met vogt en daar in een viervoetig diertje, een hondje gelykende, 't welk door de mond uitgebraakt is.

A. *'t Hayrtje waar aan het hier ophangt.*
B. *Iets, 't geen na een Navelstrengetje gelykt.*
C. *De twee agterste pootjens.*
D. *Het Staartie.*
E. *Het Schouderblaadje van een zyde ten deele ontblood, wegens het gedurig handelen van de Menschen.*
F. *De voorste pootjens.*
G. *Het Hoofd.*
H. *'t Opgesperde Mondje, waar in zeer klaar gezien word het tongetie, 't welk hier niet klaar genoeg vertoont werd.*
I. *Het Beursje waar in het gezeten heeft, 't welk hier gezien werd van die zyde of oppervlakte daar het diertje uitgeborsten is.*
K. *Het Rotsie in wiens holte het vlessie is gezeten.*

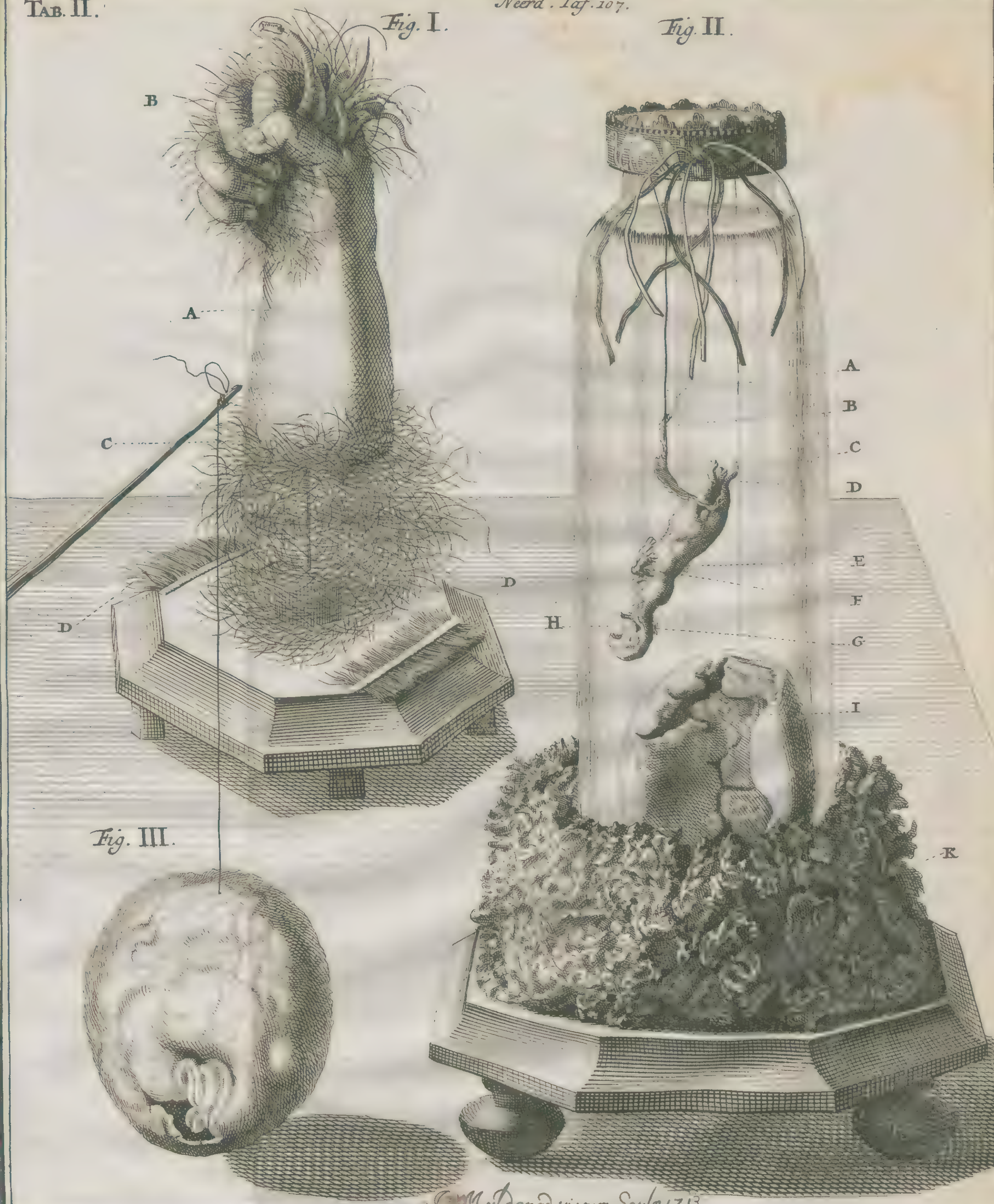
De Derde FIGUUR.

Vertoont ons het beursje van agteren.

De DERDE PLAAT.

De Eerste FIGUUR.

Verbeeld ons in een fles met vogt den arm van een Jong geboore Kindje,

Tab. II.
Neerd. Iaf. 107.
Fig. I.
Fig. II.
B
A
C
D
D
H
A
B
C
D
E
F
G
I
K
Fig. III.
J. Mulder ad vivum Sculp 1713

TAB. III.

Fig. I. *Neerd. Taf.* 108.

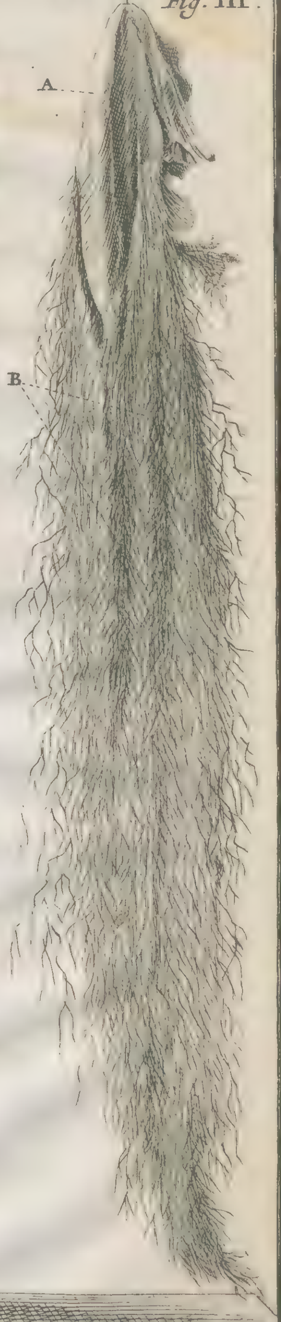
Fig. II.

Fig. III.

Kindje, 't welk in zyn handje onthoud een moot van een monstreuse mensche Zaad-bal in kraakbeen verandert zynde; en nadien ik dezelve in mooten heb verdeelt, zoo komt ons hier een van de kleynste te vooren.

A. *Het bovenste des arms, met een doekje omvangen en gebonden.*
B. *De vingeren van 't handje.*
C. *De moot van de Zaad-bal.*
D. *Een gedeelte van de Lyfmoeder van een Vrouw, wiens inwendige oppervlakte voor 't grootste gedeelte verandert is in ronde heuveltiens of gezwelletjens.*

De Tweede FIGUUR.

Verbeeld ons een stuk van 't Vel van de voet van een Mensch, 't welk zo zeer verrykt is van bloedvaten, dat men met de punt van een naald daar in niet zoude konnen steken zonder quetzing der vaten, maar zulks heeft de plaatsnyder niet volkomentlyk konnen afbeelden.

A. *Het Vel.*
B. *De Vaten, voornamentlyk de Slag-aderen, welkers cours geheel en al verschilt van die geene, die de Milt, Nieren, Lever, Moerkoek, &c. uytmaken.*

De Derde FIGUUR.

Vertoont ons een ontrafelde mensche Testicul, wiens Zaad-vaatjens van haar zaadige stoffe door konst ontleedigt zyn, en dat volbragt zynde, komen zy ons voor zoo fyn, als dons.

A. *Het Witte of eigen vlies.*
B. *De Vaatjens, die 't zaad ten rouwe maken.*

De VIERDE PLAAT.

De Eerste FIGUUR.

Verbeeld de Lever van een Jongeling.

A. A. A. *De Substantie des Levers, noch omvangen van zyn eygen vlies.*
B. B. B. *De mergige of sappige uyteynden der vaten, dewelke zoo veel in getale zyn, dat de plaatsnyder dezelve qualyk alle heeft*

konnen verbeelden, en als hy dat al gedaan had, zoude de gantsche Figuur zeer swart zyn geworden.

C. *De afgesnede stronk van de Hol-ader.*

D. *Die van de Poort-ader.*

E. *De Galblaas, zoo zeer verrykt van vaten, datter geen naalde punt kan tusschen gestooken werden.*

F. *De Navelband met desselfs Slagh-aderen opgevult.*

G. *De derde bant des Levers, waar door de Lever in zyn plaats gehouden wert.*

De Tweede FIGUUR.

Verdeeld een gedeelte van 't Vliesje dat de Lever omvangt, onder 't welke de sappige uyteynden der bloedvaten haar opdoen, zoo als die door vergroot glazen te zien zyn.

De Derde FIGUUR.

Noch een gedeelte als gezegt is met zoo een vergroot glas gezien, waar door de gezeyde uyteynden wat nader komen aan haare natuurlyke groote.

De VYFDE PLAAT.

De Eerste en Tweede FIGUUR.

Verbeelden ons twee steenen uyt een Vrouw van 68 Jaar gehaalt, en dat door het snyden als men in de mannen doet.

De Derde FIGUUR.

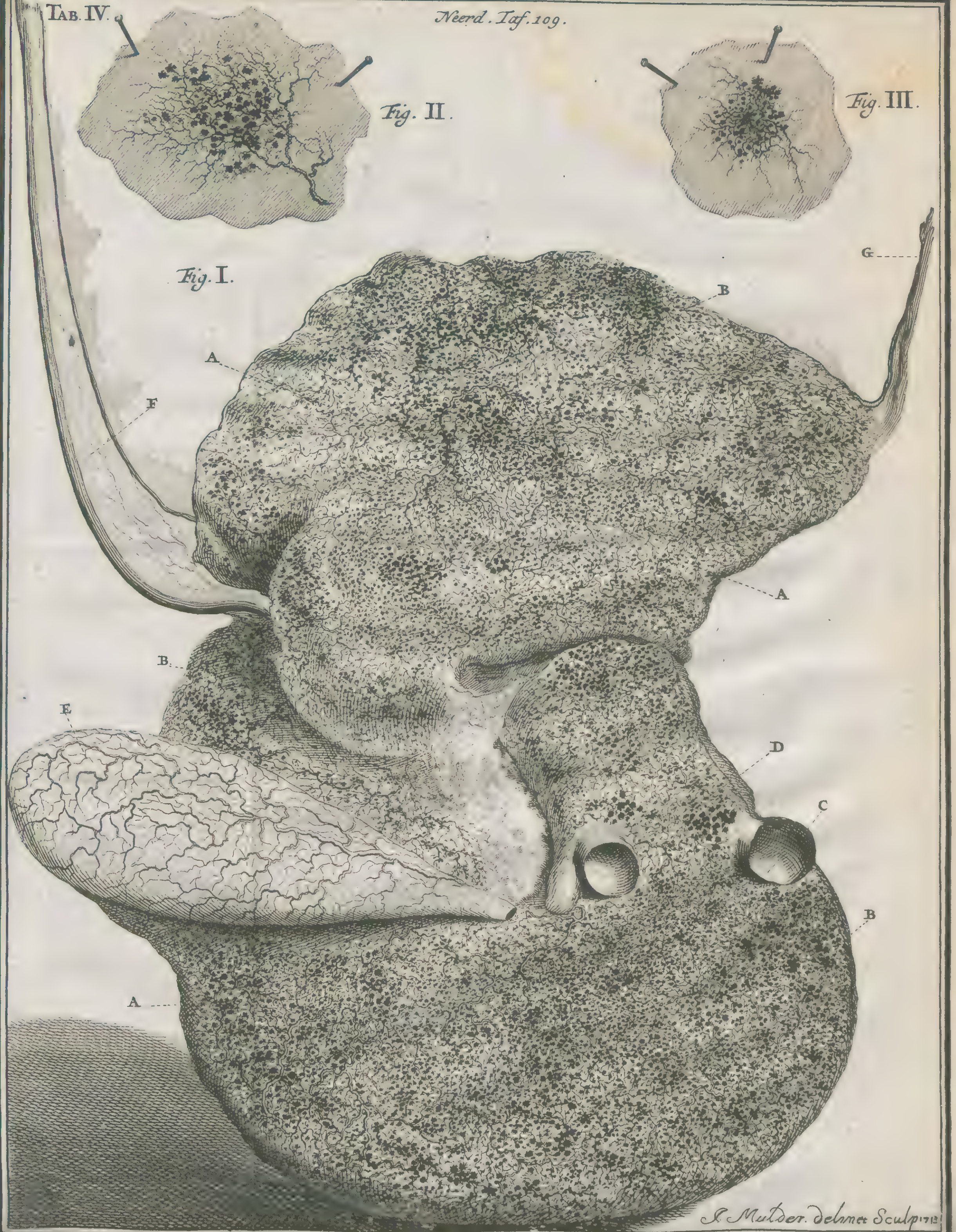
De voorste gedaante van een steen op die zelve wyze uytgehaalt van een Vryster.

De Vierde FIGUUR.

Desselfs gedaante van agteren.

De Vyfde FIGUUR.

Een onvoldrage Groenlantsch Zee-Eenhoorntje.

TAB. IV.
Neerd. Taf. 109.
Fig. II.
Fig. III.
Fig. I.
G
B
A
F
A
B
E
D
C
B
A
J. Mulder. delin et Sculp 1713

TAB. V.

Fig. III.

Fig. IV.

Fig. I.

Fig. V.

Fig. II.

Neerd. Taf. 110.

Het groote en Koninglyke

CABINET,

Zynde het Tiende der

ANATOMISCHE CABINETTEN

VAN

FREDERIK RUYSCH,

Professor van de Anatomie en Kruid-kunde, Lid van de Keizerlyke Academie der Natuur Ontdekkeren, als ook van de Koninglyke Engelsche Societeit.

In 't welk de voornaamste deelen des menschen Lighaams zeer cierlyk zyn geprepareert en geconserveert.

AAN ALLE OEFFENAREN

DER GENEESKONST EN WYSGEERTE,

WENSCHT

FREDRIK RUYSCH

VEEL HEYL.

A dat de Weergaloze Andreas Vesalius *door 't uytgeven van zyn onvergelykelyk werk over 't maakzel van 's menschen lichaam aan de geneeskundige waerelt verschenen was, hebben de beste kenners dezer konst geoordeelt, dat de Ontleetkunde nu ten eenemaal voltooyt, en niets van belang overig was om te ontdekken, daar de nakomelingschap eenige lof mede konde behalen. Maar men heeft bevonden, dat de zaak geheel anders bestondt, zo ras als de zeer nauwkeurige Ontleeder* Barthol: Eustachius *zyne vindingen bekent maakte, en de grootste onder de Ontlederen* Gabriel Fallopius *zyne aanmerkingen op 't werk van* Vesalius *uytgaf. Dewyl* Vesalius *zelfs, waarlyk met een groote openhartigheyt, opentlyk in zyn antwoort op de aantekeningen van* Fallopius *erkende, dat men vele en zeer fraye zaken aan 't vernuft van* Fallopius, *eertyts zyn leerling en nu zyn tegenstrever, verschuldigt was.*

In 't vervolg toonden Julius Casserius, *en* Casparus Asellius, *dat 'er na deze brave vinderen nog hoop overig was gebleven, om vele fraye en nuttige zaken te ontdekken; waar van tot een klaarblykelyk voorbeelt verstrekken konde* G. Harvæus, *die na zo veele beroemde ontdekkingen door een onvermoeyde naarstigheydt die dingen heeft uytgevonden, welke zy alle niet geweten hadden, en welkers nuttigheydt in de geneeskunde zo groot was, als van alles, dat alle de andere met malkanderen ontdekt en uytgewerkt hadden.*

Schoon dit doorlugtig Britsche Cieraat veel licht toegebragt heeft, echter heeft zulks niet belet, dat Pecquetus, Bartholinus, Lowerus, Willisius, Graaffius, Swammerdammius, Malpichius, Nuckius, Du Verneyus, *en andere daar na ook hebben konnen uytblinken.*

Hier door aangemoedigt zynde, heb ik altydt geoordeelt, dat ik volgens

de Wet van Hippocrates *eens anders werken wel roemen, maar zodanig, dat ik ze navorschen, bekragtigen, en zo 't de gelegentheydt gaf, verbeteren, en voltooyen moest.*

Waarom ik over vyftig Jaren het gevoelen van de Bils, *in dien tydt de vermaartste van alle Ontlederen zynde, alleen ondernam te onderzoeken, en met proefstukken te wederleggen: ik maakte waereltkundig de ontdekking der Klapvliezen in de water- en melkvaatjes, en van de longepypsslagader. Nu heb ik opentlyk, en met 'er daat, en met woorden verklaart, dat ik de konst uytgevonden hebbe, waar door ik de fynste bloetvaten, derzelver eyndens, en haar beloop kan vervolgen, ontdekken en vertonen.*

Van dien tydt af heb ik vervolgens tot dezen hogen ouderdom toe, dagen en nagten besteet, om met alle moeite een kennis van dat maakzel te verkrygen, waar mede Godt ons t'zamengestelt heeft. 't Heeft den Schepper behaagt, dezen onvermoeiden arbeit met zo veel geluk te bekronen, dat ik eyndelyk door verscheide konsten alle hinderpalen overwonne, en met myne oogen tot in de binnenste schuylhoeken der natuur doorgedrongen hebbe: zo dat my eindelyk na zo veele pogingen en herhaalden arbeit, het ware maakzel der kleinste deeltjes klaar gebleken is.

Zo gaauw als ik deze konst geleert hebbe, heb ik by de eerste gelegentheit enige proeven daar van aan fraye liefhebbers laten zien; waar door veele bescheide oordeelaren zich niet geschaamt hebben haar vorige gevoelen af te leggen, verbeteren, en een gehele nieuwe gedaante te erkennen.

Nadien myne hooggaande ouderdom niet toelaat op een langer leven te hopen, hebbe ik nu voorgenomen de proeven van alle myne ontdekkingen te verzamelen, en dezelve tot een lichaam te schikken, op dat het met recht kan genaamt worden, De Snykamer van Ruysch. *In de toestelling daar van heb ik de gemene weg van een enkel geschrift niet willen gebruyken, maar ik hebbe de werktuygen zelfs van't lichaam, zo als ik ze door myne konst verkregen hebbe, en welkers beschouwing my zelfs de kennis toegebragt heeft, voorgestelt. Derhalven dit werk van 't bovenste haayr begonnen zynde, heb ik 't volbragt tot in de verborgenste vertrekken der ingewanden, zonder een uyt de middelste deelen tusschen deze uyterstens over te slaan: Zo dat'er van een* vezel, vlies, vat, klier, ingewant, kraakbeen, been, nagel, haayr, *eyndelyk van yder deeltje een naakte gedaante, en ware beeltenis van't hooft tot de voeten toe, alhier te voorschyn komt.*

Ja ik zal hier ook nog een doodt menschelyk lichaamtje byvoegen,

zynde (door een konſt, die my alleen eygen is) zodanig toebereit, dat de glans en bevalligheit niet alleen het leven verbeelden, maar zelfs overtreffen: want de couleur, vleezigheit, geſtalte, en buigzaamheit der ledematen, die in een doodt menſch weggaan, worden hier te gelyk bewaart, en eenigermaten zodanig verbetert, dat het den aanſchouwer tot zich lokt en verluſtigt. Niemant zou deze zaak geloven, ten ware hy zulks met zyn eyge oogen beſchouwde.

Op dat dit werk niet van een korten duurzaamheit wezen zou, hebbe ik alles door myne balſemkonſt zodanig toebereit, dat de delen niet alleen vyftig jaren, maar zelfs eeuwen onbedurven konnen blyven, 't welk dit werk grotelyks aanpryſt. Daar en boven heb ik myn beſt gedaan, om 't afſchuwelyk gezicht der ontlede en afgeſnede delen met welgepaſte cierzelen zodanig te verbeteren, dat het de ogen niet mishagen, nog enige ſchrik en walging veroorzaken zal.

Eyndelyk is yder byzonder deel met getallen beſchreven, de welke overeenkomen met een naamlyſt aangaande deze delen gemaakt, waar in op deze getallen, die yder deel aanwyzen, een klaar en naauwkeurig verhaal gevonden wort.

Derhalven zal een ygelyk, deze verzameling beſchouwende, uyt de naamlyſt De Ruyſchiaanſche Ontleetkunde *konnen leren, bevryt van alle walglyken arbeydt, morzige handeling, of vuyle ſtank.*

Al wie van deze ſchat bezitter zal wezen, hy zal die konnen gebruyken, of om zich met de beſchouwing van 't maakzel des menſchelyken lichaams te vermaken, en op die manier zich zelfs te leren, ofte om in een Hogeſchool, alwaar de Jeugt in de Wysgeerte en Geneeskonſt onderwezen wort, de ware t'zamenſtelling der deelen te vertonen; aldus behoeft men niet op enkele woorden, of giſſing, maar op zyn ogen te vertrouwen.

Waarom ook zelfs Koningen, Princen, en Bezorgers van gemene beſten, of Hogeſchoolen deze verzameling verkregen hebbende, hare Hogeſcholen daar mede zoude konnen begiftigen, zullende eeuwen lang duren, zo dat het een Cieraat is, en te gelyk een duurzaam en zeer nuttig werktuyg om te onderwyzen.

Terwyl ik nog in 't leven ben, zet ik dit werk, 't welk ik zelfs voltooyt hebbe, nu te koop, op dat ik voor myn doot verzekert ben, dat 'er een volkome gedachtenis van myne vindingen in wezen is: want na myn doot zou zulks niet licht geſchieden. Dit Cabinet zal in myn huys te zien zyn voor die genen, dewelke zekere bewyzen hebben, datze kopers van 't geheel konnen en willen zyn.

Op dat de Koper niet vreze, dat deze berydingen zullen bederven, zal ik, als hy ze gekogt heeft, en na dat we over de prys eens zyn geworden, hem de konst van bewaren bekent maken, die ik gebruyke, en grotelyks verschilt van die van anderen: want dat myne verschilt, leert de vergelyking van de berydingen, die by my gevonden worden, met die, welke andere vertonen. Ik zal hem insgelyks de manier aanwyzen, waar mede ik het bewarende vogt, daar de flessen mede gevult worden, beryde, en, als de noot vereyscht, zulks wederom opgegoten wort; maar om dit voor te komen, zal ik de flessen zodanig opvullen, en digt sluyten, datze vele jaren geen toedoening benodigt zullen hebben.

Terwyl ik ondervonden heb, dat de verscheyde bereyde delen van 's menschen lichaam, ook verscheyde vogten vereyschen, waar in ze bewaart worden, of dat ze anderzints haar glans verliezen, zal ik den Koper dit geheym, en meer andere, onder vertrouwen van stilzwygentheydt, openbaren.

Indien dan Princen, Hogeschoolen, Maatschappyen, of byzondere luyden in deze fraye zaken zin hebben, zy zullen konnen bekomen alles, 't gene door een byzondere konst, en een arbeydt van byna zestig jaren gewerkt, nergens ter waerelt te zien, of aan geen eeuw bekent is.

HET

HET TIENDE ANATOMISCH CABINET.

De eerste groote PLANK.

No. I. EEn Pedestal van Oost-Indisch hout gemaakt, waar op zes kleendere Pedestalletjens staan, waar van het

Eerste met de Letter A. getekent, voorzien is met een bondelke haayr, anderhalve vinger lang.

Dit bondelke is van my gevonden in een Pap-geswel (*Atheroma*) van een overledene Waterzugtige Vrouw, en dat in 't Net: deze haayrtjens door een vergrootglas gezien zynde, werden bevonden plat te zyn.

Het tweede Letter B. is voorzien met haayrtjens, die van zelfs, en in een ogenblik, van 't hoofd zyn afgevallen, als of zy met een schaar afgesneden waren. Ziet deze Historie in 't IX. Cabinet beschreven.

Het derde Letter C. Haayren uyt de bovenste lip van een Walrus: dat deze Wortels hol zyn, kan men hier zien, eveneens als in de vederen der Vogels.

Het vierde Letter D. Een bondelke haair van een viervoetig dier, met naame (*Ichneumon*) of Pharaoos Muys, die zig in de wildernisse van Ægypte onthoud, waar van de Autheuren zeer veele zeldzaamheden verhaalen. Ziet hier verders over na *Jac. Wernerus.*

Het vyfde Letter E. Een kleen gedeelte van een Poolsche Meervlecht (*Plica Polonica*) waar van *Sennertus* en andere geschreven hebben.

Het zesde Letter F. Een bondelke bonte Borstels uyt de rug van een West-Indisch Varken.

Aanm. de Inwoonders van America verhaalen, dat de Navel van dit beest op de rug geplaast is: maar nadien ik 'er nog geen jong geworpen van gezien heb, kan ik daarom niet met zekerheyd daar van zeggen; edog eens heb ik een oude onder myn handen gehad, in wiens buyk geen

de minste teken van een Navel gevonden wierd; maar in de rug quam een verheventheyd voor, of dit nu de waare Navel, of iets diergelyks was, durf ik niet zeggen.

Dit heb ik egter ondervonden, wanneer ik het vel had geopent, zo deeden haar zeer veel fibren of draden op, dewelke van dat heuveltje voortkomende, haar door 't vet en spieren van den rug verspreyden: of nu deze vaten zyn geweest, om de Vrugt te voeden, en naderhand verdroogen, twyfele ik, nogtans zulks niet ontkennende, om dat ik in 't eerste Cabinet der dieren beschreve en afgetekent hebbe een viervoetig dier, met de naam van viervoetig dier, een Padde gelykende, uyt wiens rug de jongetjens voortkomen, en dat uyt kleene celletjens, met haar Navelstrengetjens, geen gemeenschap met de holte van de buyk hebbende. Ziet het bovengezeyde Cabinet.

Daarenboven word 'er in myn Cabinet bewaard 't geheele vel van een Americaans Varken, op wiens rug ook een heuvel gevonden word, zonder de minste verheventheyt onder aan den buyk, en zulks geeft my aanleyding om te geloven, dat die dieren haren Navel op de rug dragen.

N°. II. Een Pedestal, als 't voorgaande, met zeven kleender ronde pedestalletjens voorzien.

Op het eerste Letter A. getekent, is gestelt een vlesje met vogt, in zig onthoudende een gedeelte van de huyd van een mensch, waar van het oppervelleke en net-wyze lighaam, van *Malpighius* beschreven, afhangen.

Aanm: Het buytenste van 't vel afhangende, en witste gedeelte, is het Oppervelleke; maar het inwendige, dat ligt geel is, werd het Netwyze lighaam genaamt: maar nadien het Net-wyze lighaam geelagtig is, en daar en tegen de huyd zeer rood, wegens de opvullinge der bloedvaten, zoo blykt het zekerlyk, dat door het Net-wyze lighaam geen bloedvaten loopen, alhoewel zeker Professor dezelve heeft laten afmaalen.

Op het tweede Letter B. Een vlesje, als het voorgaande toebereyd, in zich onthoudende een gedeelte van het Oppervelleke van een jong geboore kindje, uyt wiens binnenste oppervlakte de overblyfzels van de huydtepeltjens puylen.

Op het derde Letter C. Een vlesje, als 't voorgaande, en daar in een gedeelte van de opperhuyd van een zeker Mansperzoon, die behebt was met een horribele Leproosheyd, in wiens oppervlakte veel beter konnen gezien werden de overblyfzels van de tepeltjens van de huyd.

Op het vierde Letter D. Een gedeelte van de huyd van een 's Menschen Hoofd, 't welk zoo vol van opgevulde bloedvaatjens voorzien is, dat men

men geen punt van een speld kan zetten zonder quetzing derzelver, en haar cours is zeer verschillende van die der ingewanden.

Op het vyfde Letter E. Een gedeelte des huyds van de Bal van een Mensche Voet, wiens uyterste uyteynde der bloedvaten zoo net vervult zyn, dat niemand het zelve kan zien, als met de grootste verwondering der Werken des Allerhoogsten.

Op het zesde Letter F. Het oppervelleke van de Bal van de Voet, waar in niet alleenlyk de parallele linien, maar ook deszelfs afgebrookene nablyfzels van de Vel-tepeltjens gezien werden, en dat met vergrootglazen.

Op het zevende Letter G. Een verdikt oppervelleke en Net-wys lighaam van de Bal van de Voet, dat in verscheyde mooten verdeelt is.

No. III. Een vles met vogt, en daar in een Pap-gezwel (*Atheroma*) het welk gevonden is tusschen de Spieren van de hals van een Os.

Aanmerkt ten eersten, Dat dit gezeyde gezwel bestaande is uyt een byzondere, en van my nooyt voorgekomene zelfstandigheyd, namentlyk 't zelve is geel, week, blinkend, gelyk als 't vet van vers gekookt Ossenvleesch, dat nog warm is, waar onder zig ook waaragtig vet laat zien.

Ten tweeden, Nadien ik in alle haayrige Pap-gezwellen altoos heb gevonden, dat de haayren bondels-wys, ende confuys door den anderen zaten: deze daar en tegen komen met haar wortels voort, uyt die gezeyde blinkende en geele zelfstandigheyd, en zyn dezelve zeer digt by elkander staande.

Of nu deze geele zelfstandigheyd te considereeren is, als niet wel gestelde en t'zamenvloeyende zenuw-tepeltjens, staa ik in twyffel? maar dat de haayren onzes lighaams van de Zenuw-tepeltjens voortkomen, daar twyffel ik niet aan, en daar van is ook het uyttrekken der zelve zoo pynelyk.

No. IV. Een glas als vooren, en daar in een gedeelte van 't Oppervelleke, uyt wiens binnenste oppervlakte de overblyfzels van de vel-tepeltjens voortkomen en nog uytpuylen.

Op dat dit voorwerp dichter aan 't glas zoude komen, heb ik daar nevens gezet takken van de Americaansche doornagtige veelhoekige Cereus. Nevens dit glas, doet zig een anderen kleender glas op, 't welk met een starretje is getekent, waar in haar veel kleender het oppervelletje en netwyze lighaam van de bal des voets uyt een Neger laten zien, zonder vergroot-glazen. Ziet de I. Figuur van de III. Tafel.

No. V. Een Pedestal, waar op gestelt is een Vles, in zig onthoudende een kleen gedeelte van 't dunne Hersien-vlies, met de ontwondene

schorsse

ſchorſſe van de Herſſene, 't welk heel kleen is, maar egter zeer fraay geprepareert.

Op deszelfs grond werd ook nog gevonden een kleen gedeelte van 't gezeyde; 't welk zoo teder is, dat het byna een menſche begrip te boven gaat, en daar in mede de Almagtigheyd des Heeren uytblinkt.

N°. VI. Het opperſte van 't Bekkeneeltje van 't Doodshoofdje van een jong geboore Kindje, waar in ons voorkomen

Ten eerſten, De zeyſe uytgeſpannen als in 't leven, loopende na de lengte.

Ten tweeden, De Fontanel is ook uytgeſpannen.

Ten derden, De binnenſte oppervlakte is nog voorzien met het harde Herſſen-vlies, waar door de opgevulde ſlag-aderen aan wederzyde voortkomende, elkander ontmoeten.

Ten vierden, De langagtige groef, als in een levend lighaam, openſtaande.

N°. VII. Het Agter-breyn van een Menſch in de vogt, en op dat het van zyne plaats niet zoude wyken, heb ik daar bygedaan een tak van de groote Americ: doornagtige Opuntia.

Dit gezeyde Agter-breyn is van my voor eenige Jaaren zoo net toebereyd en bewaard, als of 't nu eerſt uyt het hoofd genomen was.

Boven op 't dekzel is nog een andere vles met vogt geſtelt.

N°. VIII. Waar in een gedeelte van de Herſſene van een oud Menſch is te zien, wiens ſchorſſe rood is, wegens het opvullen der bloedvaatjens, die de ſchorſſige ſubſtantie uytmaken, daar en tegen is de mergagtige zelfsſtandigheyd wit gebleven.

En boven op dezelve vles is noch geſtelt een kleen doosje, waar in

N°. IX. De Beenderkens van het gehoor zeer net gevonden worden.

Aanm: Daarenboven, dat de eerſt gezeyde Vles als tuſſchen een Rots geſteld is, omvangen zynde van roode opgevulde bloedvaten, in plaats van roode Coraaltakken, waar onder gevonden werden, die zoo dun zyn als dons.

N°. X. Een Vles met vogt, waar in onthouden word het dunne Herſſen-vlies, daar nog eenige ontbondene deeltjens van de ſchorſſe der Herſſene aan vaſt zyn.

Dezelve is tegens de loop van de natuur aan de eene zyde verdikt, en de bloedvaten zyn vervult met een ligt roode waſſige ſtoffe.

N°. XI. Een gedeelte van de huyd van een Walrus, waar in zeer fraay te zien zyn de Tepeltjens van de huyd, en derzelver afbrekingen, die aan 't Net-wyze lighaam vaſt zitten, 't geen ook in de Menſch en andere voor-

werpen gezien kan worden, en 't geen te considereeren ſtaat, is, dat zy kleender en min ſpitzig haar opdoen in een menſche, wanneer het Oppervelleke van 't ondergelegene Vel afgehaalt is.

N°. XII. Een Pedeſtal, waar op ik gezet heb de takken van de ſlagaderen, dewelke haar door de Herſſene verſpreyden, waar onder eenige zeer dun, en byna donzig haar vertoonende, nogtans vervuld zyn, en eenigzints verſpreyd, en dat in een drooge gedaante.

Deze gezeyde takxkens zyn zoo teder en dun van wezen, als of het Lymphatike vaten waaren, en by gevolg werden zy door het handelen ligt gebrooken. Ziet hier over verders na, het 9 Anat. Cabinet.

N°. XIII. Een vles met vogt vervuld, en daar in een gedeelte van het dunne Herſſen-vlies 't welk verdikt is geworden; aan 't zelve hangen op verſcheyde plaatzen nog Slag-aderkens die in de ſchorsſige ſubſtantie verandert zyn

N°. XIV. De Tong van een menſch in een vles met vogt bewaart, in dezelve zyn te zien driederhande Tong-tepeltjens, als mede de Klep van het Strotte-hoofd met deſſelfs opgevulde bloedvaten.

N°. XV. Het Agterbreyn van een menſch 't welk in een vogt bewaart, en zoo toebereid is, datmen het beginzel van 't Ruggemerg zien kan, en te gelyk met des Nekx, en Wervel-beenderen Slagaderen.

In 't midden van dit Agterbreyn, kanmen ook zien de Brug van Varolius, en 't bol rond-wyze lighaam: over alle deeze zaaken paſſeeren byſter veel zeer roode Slagaderen, 't welk aangenaam is om te zien.

Op het dekzel van dit glas, nog een ander glas

N°. XVI. geſtelt, 't welk in een vogt onthoud beide de Oogſchellen van een menſch welkers binnenſte oppervlakte rood van couleur is geworden, door het opvullen der Bloed-vaten, waar door zy als ontſtoken voorkomen: daarenboven vertonen haar zeer klaar de mondekens dewelke in de rand van beyde de Oogſchellen zitten, waar door zig een zeker vogt ontlaſt, waar van hier na breeder zal geſproken werde, volgens eygen ondervinding ontdekt.

N°. XVII. Een glas met vogt, en daar in byna het geheele Dunne Herſſenvlies van een menſch, 't welk byna zoo dun is als een ſpinnewebbe; en nadien de Slag-aderen vervuld zyn, kan men haar dunheyd des te bequamer zien, maar in een afgeſtorve menſch ſchynt dit vlies zoo dun niet te zyn, ten zy na het gezeyde opvullen, want zonder dat, zyn zy meeſt na de dood ydel of leedig en zonder bloed, waar door zy dan ontelbaar zynde in menigte, eenige meerdere dikte ſchynen toe te brengen tot het gezeyde vlies, hoewel het in een natuurlyke ſtaat by na zo dun is als een ſpinnewebbe, weshalven

my dit dunne Herſſenvlies toeſchynt voornamentlyk te dienen om alle desſelfs bloedvaten door haar toedoen by een te houden, op dat zy niet zouden komen te verplaatzen: ook komen ons hier op verſcheyde plaatzen de uyteynden dezer Slag-aderen voor in ſchorſſe verandert zynde.

No. XVIII. Een vles met vogt, en daar in de Tong van een menſch, verbeeldende de Tong van een levendig menſch.

In dit voorwerp komen ons in 't gezigt des Tongs tepeltjens, de Lel, de Klep van 't Strottenhoofd, de afgeſnede Slok-darm, als mede de afgeſnede Longe-pyp.

Ontrent het uyterſte van de Tong is deſzelfs bekleetzel wel weggenomen, dog het Netwyze lighaam heb ik daar niet konnen ontdekken, maar in de Tong van een Os kan men het door 't ſepareeren ligt in het gezigte krygen.

Op het dekzel ſtaat een ander droog glas

(No. XIX.) voozien met een gedeelte van de Tong van een jong geboore kindje, waar door heen duyzende van Slag-aderkens loopen.

No. XX. Een menſche Tong netter als de voorgaande toebereyd, en in een vogt gelegen en bewaart, met deſſelfs Strotten-hoofds kleppje, en zyn ſnotterige kliertjens.

Op 't dekzel ſtaat

(No. XXI.) een droog glas, waar in ons voorkomt een gedeelte van de Tong van een jonge, wiens Bloedvatjens zoo cierlyk zyn toebereyd, dat het geheele voorwerp zeer rood te voorſchyn komt.

No. XXII. Een groot glas met vogt, en daar in het Hoofd van een kind, wiens oogen toegeſloten zynde, een leevendig en ſlaapend kinds hoofdje verbeeld, deszelfs wangetjens zyn rond uitgezet zonder rimpels, de Voorlippen rood, en zeer net toebereyd, en eenige jaaren van my bewaart.

Aanm: Het bovenſte gedeelte is afgenomen, en de Herſſene daar uit genomen zynde, kan men onder het Vel de natuurlyke geſteltheyd van 't Vet, de uytgang der Zenuwen uyt het Hoofd, de Tregter &c. zien.

No. XXIII. Het Oog van een menſch met deszelfs twee oogſchellen, waar ontrent te conſidereeren ſtaat, dat uyt de binnenſte oppervlakte van de Oogſchellen ontelbaare Zenuw-tepeltjens voorkomen en gezien werden, waar van dat cenſibele gevoelen, inzonderheyd wanneer zy ontſtoken zyn.

No. XXIV. De Aderige vlegting zynde een vervolg van de Slag-aderen, dezelve beſtaat niet uyt klieren gelyk zommige willen, maar uit Slag-

aderen,

aderen, dewelke als in een ander wezen verandert zyn. Ziet wat ik over deze materie geschreven heb, en doen afbeelden in het antwoord op de XII. *Epist. Anat. Problem.*

N°. XXV. Een glas met vogt, waar in bewaart werd een gedeelte van 't dunne Herssenvlies, waar aan nog vast zit een kleen gedeelte van de schorsse der Herssene: deszelfs Slagt-aderkens zyn vervult met een vleesagtige rood-wassige stoffe, waar door de schorsse ook maar ligt rood gecouleurt is geworden.

In 't midden van dit voorwerp doet zig ook de aderige vlegting op, dewelke geenzints, gelyk gezegt is, uit klieren, maar alleen uyt de uyteynden der Slag-aderkens bestaande is, dewelke wonderlyk gedraayt en in een byzonder wezen verandert zynde, nochtans hol zyn, en met de Slagaderkens continueel.

N°. XXVI. Een gedeelte van 't Agterbreyn van een mensch, met een gedeelte van 't langagtige merg, als mede het Pyn-appels wyze Kliertje, werwaarts haar voegen de opgevulde Slag-aderkens.

Op dat nu het Pyn-appels wyze Kliertje gereder te voorschyn zoude komen, zoo heb onder 't zelve een doorntje van een Meloen distel gestooken.

Hier nevens staat te considereeren, dat ik agter dit voorwerp geplaast heb een tak van een Africaansch gewas met deszelfs vrugten, ten eynde het voorwerp niet van zyne plaatze zoude wyken, als men de vles komt te bewegen.

Men kan hier ook klaar zien, hoedanig de Slag-aderen over het Achterbreyn loopen.

N°. XXVII. De regter zyde van 't aangezigt van een jonge in een vogt, 't welk als levendig voorkomt.

Hier in is voor eerst te zien een gedeelte des Tongs, met deszelfs Zenuw-tepeltjens.

Ten tweeden, Hoewel de roode Voorlippen niet geheel en al van haar bekleetzel zyn ontdaan, zoo verbergen egter de Zenuw tepeltjens haar niet in het geheel.

Ten derde, Zoo komen ons ook klaar voor de Bloed-vaten, dewelke door de Kiezen loopen, nadien dezelve met een zaag doorgezaagt zyn, 't welk ook in andere doorgezaagde beenderen plaatze heeft; maar dit kan niet werden getoont, ten zy de Bloed-vaten opgevult zyn.

Ten vierde, Dat 'er ook in 't midden, of binnenste der Tanden een holte is voor de Zenuwen en Bloedvaten, voornamentlyk in de jonkheyd, zulks is meer als wel bekend; maar dat door die zeer harde sub-

ſtantie de gezeyde Bloedvaten ook heen lopen, bemerke ik nu eerſt in dit voorwerp.

No. XXVIII. Een gedeelte van de Herſſene van een menſch, wiens Slag-aderen in 't geheel niet zyn vervult, zoo dat de ſchorſſige ſubſtantie geen roodigheyd aangenomen heeft.

En nadien dit gedeelte der Herſſene de gelykheyt van kaas, die nog niet zeer hard is geworden, had gekregen, zoo heb ik dezelve in ſtukken geſcheurt, waar door haar nu hier zeer veel ſtraalen opdoen, dewelke mergige trekkingen of draaden verbeelden, zulks zoude iemand konnen bedriegen, wanende dat het natuurlyke mergige trekkingen of draden waren.

In dit voorwerp blykt het ook, hoe zeer diep het dunne Herſſen-vlies op verſcheyde plaatzen zig tuſſchen de groeven van de Herſſene vervoegt, zoo is 't dan ook, dat die ſchorſſe niet alleen gemaakt werd in de bovenſte oppervlakte van de Herſſene, maar ook zelfs in de ſleuven, en dat van de uyteynden der Slag-aderen, dewelke door het dunne Herſſen-vlies verſpreyd werden.

No. XXIX. Een vles met vogt, en daar in een onvoldrage, en nog onvolmaakt menſche vrugtje ontrent een duym groot; 't welke door een hayrtje aan het Navelſtrengetje vaſtgemaakt is.

Ontrent dit voorwerp is aan te merken,

Ten eerſten, Dat 'er geen deukjens of putjens aan gevonden werden, maar glad, en van een natuurlyke effenheyd, als mede dat het ſneeuwwit is.

Ten tweede, Hoedanig de ledematen door de tyd moeten voortkomen uyt het lighaam zelfs, kan men hier zien, dewelke in dit voorwerp ontrent drie linien groot zyn. Ziet de III. Fig. van de III. Taf.

Ten derde, Het Navelſtrengetje, waar aan het Kindje gehegt is door het toedoen van een hayrtje, is in zyn omtrek doorzigtig, maar van binnen duyſter, mogelyk wegens het begin van 't voorkomen der bloedvaten.

Ten vierde, Van wat ſexe het is, kan ik nog niet zien.

Ten vyfde, De uyterſte voetjens en handjens tot nu toe nog ontbrekende, zoo is 't dat 't geen uyt het lighaamtje uytpuylt als afgehouwen ledemaatjens haar vertoonen, en hier uyt heb ik bevonden dat de voetjens en handjens na heen voortkomen.

Ten zesde, Ik kan met waarheyd zeggen, dat ik noyt een ſchoonder en cierlyker voorwerp van dat ſlag gehad of gezien heb.

No. XXX. Een Vles met vogt, en daar in het beginzel van 't Ruggemerg van een Menſch, met het bol ronde lighaam, als mede niet alleen de boven-

bovenste piramids wyze lighaamen, die van de Heer *Vieussens* beschreven en afgebeelt zyn, maar ook de onderste, waar van ik de afbeelding heb doen maken, ende van my in 't eerste Anat. Cabinet beschreven zyn.

In dit voorwerp komt ons ook voor die spleet, die hier het beginzel van 't Rugge-merg in een rechter en linker zyde verdeelt: als mede de toegang tot de vierde Breyns holligheyd.

Op 't dekzel is nog een andere Vles

N°. XXXI. Gesteld, en daar in een gedeelte van de schorsige zelfsstandigheyt van de Herssene, 't welk met de eerste opslag en haastelyk gezien zynde, ymand zoude konnen bedriegen, oordeelende dat zy Klieren zagen, daar in tegendeel 't zelve naukeurelyk bezien zynde, het klaarlyk blykt, dat het niet anders is als schorssige deeltjens, die nog niet ontdaan zyn; en blykt zulks te klaarder, als men het voorwerp in den omtrek beschouwt, alwaar diergelyke lighaamtjens zyn ontdaan, jaa ons zoo dun als dons voorkomen, en egter vervult zyn, met een ligt roode wassige stoffe.

N°. XXXII. Een Pedestal, waar op gezet is een Vles met vogt, in zig bewaarende een stuk van de Herssene, door my vyf uuren lang in Oly van Olyven gekookt, gelyk de Heer *Vieussens* gewoon is te doen: Maar zulks is een verkeerde en onnutte manier van præpareeren, want na het kooken in de oly, doet zig niet het minste op, dat iets lykt na bloedvaten, 't welk een yder kan beproeven: zoo dat de Heer *Vieussens* geenzints te houden is voor den Inventeur, van dat de Schorsse der Herssene alleen zouden bestaan uyt bloed-vaatjens: want niemand heeft tot nog toe (myn wetens) zulks my konnen nadoen, of iets dat 'er na geleek te wege gebracht.

Op het dekzel zit een andere Vles met vogt,

N°. XXXIII. Waar in te zien is een gedeelte van 't dunne Herssenvlies, 't welk byna zoo dun is als een spinne-webbe, waar door egter zeer roode opgevulde Slag-aderkens loopen, welkers uytterste uyteynden in de schorsse der Herssene zyn verandert, en van my zoodanig ontdaan, dat men zeer klaar zien kan, dat de Schorsse uyt bloed-vaten zyn bestaan heeft, gelyk gezegt hebbe.

N°. XXXIV. De Tepel van een Vrouwe borst, met deszelfs ronde kring.

Aanmerkt ten eersten, Dat deze kring gemeenlyk in de Vrouwen bruynagtig is, maar in dit voorwerp, van zyn bekleetzel ontbloot zynde, komt het vel ons daar onder wit voor.

Ten tweede, Nadien de Tepel mede van zyn uyterlyk dekzel ontbloot

 is,

is, komen ons aldaar te vooren de Zenuw-tepels, eenige overeenkomst hebbende met de Zenuw-tepels van 't hoofdje van de Roede. Ziet het eerste Anatomisch Cabinet. Waar in ook de Figuuren gevonden werden van de Tepeltjens van de tepel des Borsts van een Walvis; maar nadien de Plaatsnyder dezelve aldaar in de Tepel van een Vrouw niet al te klaar had afgebeelt, hebben wy nu dezelve in dit X. Cabinet verbetert. Zie de II. Fig. van de III. Taf.

N°. XXXV. Een mensche Hart, wiens bloedvaten nevens alle beyde deszelfs Ooren zyn vervuld, zoo dat men de waare gesteltheyd en figuure zien kan: en nadien zy opgevuld zyn, moet men egter niet aanmerken, dat zy in 't leven alle beyde te gelyk uytgespannen zyn, want als de Ooren vervult zyn, zoo zyn de holligheden van 't Hart leedig, en ter contrarie als de Ooren leedig zyn, dan zoo zyn de holligheden vervuld.

Deze gezeyde vaten zyn zoo volmaakt opgevuld met een rood-wassige stoffe, dat het geheele Hart ons zeer rood voorkomt.

Ja men kan hier ook zien, hoe dat die gezeyde stoffe uyt de alleruyterste uyteynden der Slag-aderen in de gedaante van een dauw, haar uytgang hebben gezogt, tusschen de vleezige fibren van 't Harte, 't geen ik geloof in 't leven te geschieden door de voedende wey van 't bloed: daarenboven kan men in dit Hart zien alle deszelfs stronken, namentlyk de op en nederwaarts gaande stronk van de Hol-ader, de Ader zonder weergaa, de Hart-ader met deszelfs drie daar uyt opwaarts loopende stronken; als mede de vier Longs-aderen, en Slag-aderen; ook de Kroon-ader en Slag-ader, dewelke hier ook opgevult in 't gezigte komen.

N°. XXXVI. De Sweserik van een Kind, zoo netjens toebereyd, als of zy nu eerst uyt het lighaam genomen was.

N°. XXXVII. De Lel des keels van een Mensch, waar in men zien kan klieragtige lighaamtjens, welke de snotterige stoffe voorbrengen: maar om dat zy te beter in 't gezicht zoude komen, heb ik een takje van Tithymalus Cyparissias daar nevens gesteld, door wiens toedoen, zy beter na de wand van 't glas gedrongen werden.

N°. XXXVIII. Een Jongmans hart door het balzemen verhard, waar in ons zeer fraay voorkomen, deze navolgende zaken, namentlyk,

Ten eersten, Alle beyde de Stronken van de Hol-ader met derzelver regter oor, welke ons hier voorkomen als uyt een vertrek-plaats.

Ten tweede, Beyde de stronken van de groote Slag-ader, met de drie opwaarts gaande afgesnedene takken.

Ten derde, De Kroon-ader.

Ten vierde, De vier takken van de Long-ader.

Ten

Ten vyfde, De Longs Slag-ader uyt de linker holligheyd ſpruytende.

Boven op 't dekzel van dit glas werd gevonden

Nº. XXXIX. Een Pedeſtal, voorzien met de driekantige Klapvliezen van de linker holligheyd van 't Hart.

Nº. XL. Een droog Glas, en daar in het linker Oor van een menſche Hart zoodanig toebereyd, dat men de waare geſtalte daar in zien kan.

Nº. XLI. Een Pedeſtal, waar op een regter Oor van 't Hart van een menſch gezet is, mede zoodanig toebereyd, om deszelfs waare figuuren te zien.

Nº. XLII. Een droog Glas, waar in onthouden werden de Long, en Hart van een Jonge, hard gebalzemt.

In dit voorwerp kan men zien,

Ten eerſten, hoe de Groote Slag-ader geplaaſt is aan de zyde van des Longs Slag-ader, alwaar zy alle beyde uyt het Hart voortkomen. Als mede

Ten tweede, De verdeeling van de regter zyde van de Long in drie lobbens, de linker daar en tegen in twee, 't geen ik gemeenlyk alzoo ondervinde.

Nº. XLIII. Een gedeelte van een Kalfs Longs Slag-ader, met een geel-waſſige ſtoffe opgevuld, en zoo toebereyd, dat de uyteynden in 't gezigt komen, dewelke zeer veel verſcheelen van die, dewelke zommige Aucteuren hebben doen afbeelden na Kalvere Longen, in plaats van die van Menſchen.

Nº. XLIV. Een ronde Pedeſtal, waar op gezet is een gedeelte van een menſche Long, die na de Balſamatie hard gemaakt is: dat deze verdeelinge en forme der lobben van de Long van een menſch niet overeenkomt met die der Kalveren, word ik nu gewaar: daarenboven blykt het ook, dat veele Autheuren in 't onderzoeken en maken der figuuren van de Longe dikmaals gebruykt hebben die der Kalveren, en van andere dieren, 't welk my nu genoegzaam blykt uyt haare figuuren.

Aan de zyde van dit voorwerp is ook geſteld

Nº. XLV. Een kleen gedeelte van een Kalfs Long, waar in ons voor oogen komt de verdeeling van de bloed-vaten in yder lobbetje, 't welk ook verſcheeld van die der menſchen.

Nº. XLVI. Een gedeelte van de Longe-pyp van een jong geboore Kalfje, met de lobbetjens van de Long, die opgevuld zyn met een geel-waſſige ſtoffe, en die zoodanig van elkander geſcheyden zyn, dat men de waare geſtalte zien kan, die niet overeenkomt met die van een menſch.

De

De tweede groote PLANK.

N°. XLVII. Een Glas, en daar in een omwinding van de bogtige darm van een Kindje, dat zeer net en rood is, door het vervullen van de Slagaderen, en zyn deze Darmtjens droog bewaart, nogtans zonder deuken ofte rimpels.

Boven op 't dekzel werd gevonden een glas

N°. XLVIII. En daar in een ſtuk van de Colyk-darm, waar in het tweede of celluleuſe-vlies te zien is.

N°. XLIX. Een Vlesje met vogt, en daar in een omwindzel van Darmtjens van een jong geboore kindje, welker bloed-vaten vervuld zyn.

Op het dekzel ſtaat een ronde Pedeſtal, waar op geſtelt is,

N°. L. Een gedeelte van de bogtige en Colyk-darm, met deszelfs Worm-wyze uytſteekzel, zynde door de opvulling zeer rood.

N°. LI. Een ſtuk van een omgekeerde Nugtere-darm in de vogt: en nadien de inwendige oppervlakte, nu de uytwendige gemaakt is, kan men zeer netjes de eenzaame klieragtige lighaamtjens van de darmen, die ligt-rood door de vervulling zyn, zien.

N°. LII. Een droog Glas, in zig onthoudende een groot gedeelte van de Nugtere-darm van een kind, om dezelfde oorzaak zeer rood, in deze Darm komen ons ook de klieragtige lighaamtjens zeer rood voor.

Op het dekzel is geſtelt

N°. LIII. Een gedeelte van de Bogtige-darm, waar aan vaſt is een gedeelte van 't Darm-ſcheyl, deszelfs bloed-vaatjens zyn mede opgevult en net gepræpareert.

N°. LIV. Een droog glas, daar ons op de grond voorkomt een gedeelte van de Bogtige en Colyk-darm, met deszelfs Worm-wyze uytſteekzel: en nadien in de Colyk-darm een opening van myn gemaakt is, komen ons in 't gezigt de gapende Klap-vliezen van dezelve.

Op het dekzel is een andere Vles geſtelt met vogt

N°. LV. Met een gedeelte van de Bogtige Darm die omgekeert is, zoo dat nu de binnenſte zyde de buytenſte is, alwaar gezien werd een bondelke van klieragtige lighaamtjens, uyt de binnenſte oppervlakte voortkomende.

N°. LVI. Een menſche Moerkoek in de vogt, zoo toebereyd, dat men zeer klaar zien kan datze niets klierigs bezit, veel min uyt Klieren beſtaat in een gezonde ſtaat: want alle de vaten en haar uyteynden zyn tot het uyterſte toe opgevult, zonder geweld of gepretendeerde, en zoo genaamde ontvleezing daar aangedaan te hebben.

Op

Op het dekzel is een droog glas gestelt,

N°. LVII. Waar in een gedeelte van 't Net zoo dun als een spinneweb, en zoo fyn als of het zyde was.

N°. LVIII. Een gedeelte van een opgevulde Moerkoek in de vogt, die niet minder vertoond te bestaan als uyt loutere bloed vaten, zonder tusschenkomen van eenige Klieren.

Op deszelfs dekzel werd gevonden een droogh glas.

N°. LIX. Waar in bewaart werd een gedeelte van de Navelstreng, wiens vaten met wind vervult zyn geweest.

N°. LX. Een gedeelte van een mensche Moerkoek in de voght, daar in gezien werd het bekleetzel, waar mede de Moerkoek bezet is op die plaatze, die na de Lyfmoeder ziet, welk bekleetzel van my zapagtigh of vlokagtig genoemd werd in 't 5. Anat. Cabinet.

Het zelve is niet anders als een voortkoming van 't Ader-vlies, 't welk beyde de oppervlaktens van de Moerkoek is bekledende, zoo dat de bloedvaten van de Lyfmoeder met de vaten van de Moerkoek onmogelyk met elkanderen konnen vereenigen, en dat is ook waarschynelyk om dat de Moerkoek niet een gedeelte van de Moeder, maar van het Kind is.

N°. LXI. Een gedeelte van een Mensche Darmscheyl, met desselfs Klieren. Deze gezeyde Klieren zyn zeer rood wegens haar vervulling, waar door het schynt dat zy een t'samen gestel van bloed-vaten zyn: want de zagtheyd daar van komt voort uyt de uyterste zappige uyteynden van de bloedvaten: 't welk de oude (*Parenchyma*) of t'zamen runninge geheten hebben.

Daar en boven kan men hier ook zien hoedaanige loop de gezeyde bloed-vaatjens hebben, die niet als in een gedaante van een klouwe, gelyk zommige gewilt hebben, maar dat dezelve in tegendeel op en nederwaarts lopende zyn, blykt hier klaar.

N°. LXII. Een gedeelte van de bogtige darm in de vogt, waar in te zien is desselfs inschieting.

Aanm. dit gezeyde ongemak is zoo gemeen, dat ik, nevens myn zoon dit niet alleenlyk in een en 't zelve Lighaam op vier of vyf plaatzen heb gevonden, maar ook in veele anderen, die ik geopend heb, om dat my de occasie voorkomt om veele lyken te openen; ja my geheugt dat wy 'er drie agter elkander alzoo geopend hebben, waar in ons zulks voorquam; zoo dat ik geloof dat diergelyks meermalen geschied, als men wel voor heen heeft gelooft.

Waarom men altoos bedagt moet zyn, als ymand klaagt van onlydelyke pyne in de buyk met braakinge en een besloote lighaam, zonder py-

ne in 't water te maken, dat die in dit ongemak vervallen zyn, daarom oordeele ik het beste te zyn, in plaats van pynstillende en windbreekende medicamenten aanstonds, na gezette clysteren, by pozen van boven een sterke purgatie in te geven, en om de braaking wyders voor te komen, dat de lyders een weynig Brandewyn na de ingeving in haar mond houden: maar andere geven die patienten tot een half pond quikfilver in, andere een kogel van zilver of goud, welke middelen mede niet te veragten zyn.

N°. LXIII. Een Pedestal voorzien met drie glazen, waar van het

1e. In zig onthoud, een gedeelte van de Moerkoek, wiens bloedvaten (waar uyt zy bestaat) beginnen in Water-blaasjens te veranderen, welk ongemak voorheen gehoude wierd voor een valsche bevrugting.

Het 2e. N°. LXIV. en daar in de voortgang van 't zelfde ongemak.

Het 3e. en Grootste N°. LXV. waar in een geheele Moerkoek zoo groot als hy is, in Waterblaasjens verandert is, 't welk raar om te zien is, wie zoude konnen gelooven, indien niet door ondervinding geleert was, dat de bloedvaten zoude konnen veranderen in Waterblaasjens? ik heb voor deze wel diergelyke uytgeworpene blaasjens des lyfmoers gezien, maar konde niet navorschen wat zulks beduyden: maar naderhand quam my een Moerkoek te vooren, dewelke ten deele in Waterblaasjens verandert was, en zoo heb ik ontrent twintig jaaren geleden, die verkeerde mening en dwaling ontdekt.

Een ander droog glas is gesteld op 't dekzel, van dit glas.

N°. LXVI. en daar in een kleen gedeelte van de Moerkoek, wiens uyteynden der bloedvaten, door een byzondere konst, zeer subtiel zyn uytgespannen, 't welk ik zeer moeyelyk oordeel te zyn, om de weekheyd van haar zelfstandigheid.

N°. LXVII. Een zeer wit en zoo net, en van veele jaaren bewaard kindje van ontrent 6 maanden dragts, even als of het nu eerst ter Wereld was gekomen; en om dat het niet zoude schynen ledig te zyn, zoo heeft het in zyn rechter handje een gedeelte van een rood ontbondene Moerkoekje, waar in mede blykt datter niets klierigs in is.

Boven op het bekleetzel staat nog een andere drooge vles,

N°. LXVIII. En daar in het Slaap-of Schub-wyze been, en ook de beenderkens van 't gehoor van een jong kindje, alle zeer wit en net toebereyd.

N°. LXIX. Een droog gedeelte van 't Net, zonder vet, 't welk zeer fyne zyde verbeeld.

N°. LXX. Een zeer cierlyk gedeelte van een mensche Net, waar in ons

ons voorkomt, dat het zelve in zommige zoo dun, in ſtaat van gezondheyd is, als een ſpinneweb, behalven op die plaatzen, die met Vet bezet zyn, waar door het zomtyds zo dik word, dat het 30 ponden zwaar bevonden is geworden, gelyk men lezen kan by de Hr. *Bartholinus*.

Alhoewel in dit voorwerp de bloed-vaten niet vervuld zyn, nogtans is 't hier zoo vol van bloedvaten, dat niemant het zelve zonder verwondering kan aanſchouwen, gelyk in meer andere voorwerpen kan gezien werden.

Daar en boven werd hier ontdekt het bedrog van andere begaan, namentlyk dat het Net in een gezonde ſtaat, als een vis-net met gaatjens zoude doorboort zyn, 't welk het ligtelyk door rouwe handen verkrygt.

N°. LXXI. Het Armtje van een kind in de vogt, tuſſchen wiens vingertjens gehouden werd een takje van de ordinarie paſſiebloem.

In de huyd van de bal van de hand, alwaar het oppervelleke en Netwyze Lighaam van Malpichius weggenomen zyn, kan men zeer klaar zien de uyteynden der bloedvaten, als mede de afgebrookene Vel-tepeltjens.

N°. LXXII. Een vles met vogt en daar in het Scheenbeen en voet van een jonge.

Al wie dit voorwerp voorkomt, zal belyden, dat het zelve zeer aangenaam, voor de oogen komt wegens deſſelfs couleur, dewelke als levendig zig opdoet, te meer nadien 'er gants geen deuken nog rimpels in werden gevonden.

Aan de buytenſte zyde van de gezeyde voet komt ons in het gezigt een gedeelte van de Moerkoek, op dat het voorwerp niet van zyne plaatze zoude wyken, en is dit gedeelte ook zeer net toebereyd.

Deze gezeyde Voet trapt op een gedeelte van de Colyk-darm, waar in, hoewel niet omgekeert, (dat men wel moet aanmerken) vertoond werden Klieragtige Lighaamtjens: deze darm heb ik genoomen van een zekere afgeſtorvene huwbaare Dogter, dewelke bevrugt zynde, van haar vryer wierd verlaten, en door het inneemen van Rottekruyd, haar van 't leven had beroofd; en nadien dit een verfoeyelyke zaak is, word deszelfs gedarmte als met de voet getrapt, op dat zelfs geen voet in myne Cabinetten zoude ſchynen ledig te zyn, 't geen ik in alle myne Cabinetten (zoo veel het mogelyk is) zoek te myden, want al wat by my woonen wil, moet niet leedig, maar werkzaam zyn.

Op het dekzel is een ander glas,

N°. LXXIII. geſtelt, waar in een gedeelte van de Herſſene van een

 Menſch,

Mensch, by na zoo hard als steen, en blinkent als Walschot, welk Walschot ook geenzints te houden is voor 't zaad van een Walvis, maar wel voor de Herssene van een kleender zoorte van Walvisschen, die genaamt werd Castinjot.

No. LXXIV. Een Pedestal waar op een vles gestelt is met vocht, in zig onthoudende een onvoldrage Mensche vrugtje van ontrent 6 weken dragts, dat aangegrepen werd van een kleen heel mooy twee couleurig Oost-Indisch slangetje.

No. LXXV. Het Hoofd van een Kindje, als levendig zig vertoonende, wiens opperste gedeelte van het Beckeneel afgenomen en het Voorbreyn uitgenomen zynde, het Achterbreyn met desselfs bloed-vaten, als mede het harde Harssenvlies in 't gezigt komen; dit vlies is blinkend en wit als zyde.

No. LXXVI. Een onvoldrage blind gebore Katje, onvolmaakte twelingen verbelende, voorzien met agt pootjens, twee staarten, en een hoofd.

No. LXXVII. Een Pedestal en daar op een gedroogt Levertje van een Kind, wegens de opvulling der bloedvaten zeer rood, waar in zeer klaar vertoond werd, 't zelve uit geen klieren te bestaan, (hoewel de Lever in 't geheel, niet zonder reden voor een klier kan werde gehouden.)

Aanm. Dat dit voorwerp ongeschonde en geheel, ja zelfs, het omvangende Vlies niet is afgenomen, zo datter van niemand gezegt kan werden, dat die gesupponeerde klieren, in de alzo genoemde ontvlezing zyn verbroken, nadien hier een geheele Lever vertoond werd, en wat een onderscheid datter is, tusschen de uiteynden van deze vaten, en van die der Nieren, als mede van die van de Milt, kan men ook in dit Cabinet zien: zo dat 't geen 't welk de Auteuren gemeent hebben toebereyd te werden, in die gewaande klieren, het zelve volbragt werd in de uiterste uiteynden der vaten, die zo fyn zyn als dons, en verscheidentlyk van gesteltheid van die, der andere ingewanden.

Deze uiteynden komen ons wel voor als Klieren, maar zo imand met een byzondere handeling deze vaten gevuld heeft, zal hy bevinden dat het niet anders zyn als bloed-vaten met geen byzonder vlies omvangen, tot welke pretense Klieren geen bloedvaten loopen, na de bepaaling der Autheuren 't welk anderzints vereischt wierdt: maar het zyn de bloedvaten zelfs, gelyk ik veelmaal gezegt heb, en geen particuliere deeltjens, die men de naam behoord te geven van Kliertjens.

De Galblaas is ook zeer ryk van haar opgevulde slag-aderen voorzien.

No. LXXVIII. Een droog glas met een mensche Gal blaas; dewelk alhoewel maar opgeblazen ende gedroogt zynde, nogtans zeer netjes zonder

der kuyltjens bewaart is, welke zy anders na lange tyd daar in komen te krygen, 't welk ik door de konst verhoed heb, en zoo heeft zy haar natuurlyke forme behouden.

Daar en boven komt hier ons ook in 't gezigt de Gal-voerder met haar kromme cours, die in de viervoetige beesten niet te vinden is, welke kromheyd ons eerst vertoond en afgebeeld heeft den zeer ervaarene Heer *Mauritius van Reverhorst*, Professor van de Heel en Snykonst in s'Gravenhage: en 't geen verders staat aan te merken, is, dat de kromheyd van deze canaal, op verscheyde plaatzen in deszelfs holligheyd eenige verheventheden te wegen brengt, gelyk kleene klap-vlieskens belettende de uytgang van de Gal, buyten natuurlyke stimulatie of prikkeling van de Gal-blaas.

Op het dekzel van dit glas is nog een ander droog glas gesteld,

N°. LXXIX. getekend, waar in een Gal-blaasje van een jong geboore kindje is; dit is ook opgeblasen en gedroogd, behouden hebbende zyn natuurlyke forme, zonder eenige deuken, en zoo schynt het te verbeelden een groote hang-paarl: de bloed-vaten die daar door heen loopen zyn vervuld, en dat zoo menigvuldig, dat het schynt als of de geheele Galblaas alleen uyt bloedvaten bestond.

N°. LXXX. Een groote opgevulde, en in de vogt afhangende tak van de Poort-ader van de Lever, dewelke van 't omhangende vlies, en uyterste zappige uyteynden ontblood zynde, het getal van de takjens en uyterste uyteynden zoo subtiel zyn, dat het byna onuytspreeklyk is: die dit voorwerp gezien hebben, zyn wegens deszelfs nettigheyd en wonderbaarlyke structuur, als verlokt geworden.

N°. LXXXI. Een pedestal, waar op gezet is de Voet van een kind, zig als levendig vertoonende, de rug van deszelfs voetje heb ik geopend, en het vel voor een gedeelte weggenomen, op dat de Zenuwen en Bloedvaten in 't gezigt zouden komen.

N°. LXXXII. Een onvoldrage kintje van drie maanden dragts in vogt bewaart, waar van het hooftje van den Kittelaar tusschen de lippen der Vrouwelykheit zodanig uytsteekt, dat het een Jongetje schynt te wezen, daar 't in tegendeel een Meysje is; zulks bevinde ik altydt zodanig in vrugtjes van omtrent 3 of 4 maanden dragts; derhalven oordele ik, dat dit zelde of nooyt de Ouders in hare Boeken te regt aantekenen, gelykerwys 't aldus blykt.

Onlangs baarde zeker Vrouw een onvoldrage kintje van omtrent 3 of 4 Maanden, zynde niet van 't Mannelyke, maar van 't Vrouwelyke geslacht; alle de bystaande Vrouwen hielden 't zelve voor een Jongetje, dog na

myn konst wierden zy anders van my onderregt, haar te kenne gevende, dat het hooftje van den Kittelaar op dien tydt altydt zodanig uytsteekt, dat het een Mannelyke roede verbeelt; maar dat in 't vervolg de lippen der Vrouwelykheit zodanig aangroeyen en uytpuylen, dat het hooftje van den Kittelaar byna gantsch uyt het gezicht raakt.

De derde groote PLANK.

No. LXXXIII. De helft van een mensche Nier, waar in de ongeschondene en geheele Tepeltjens gezien konnen werden, en dat in een vogt.

No. LXXXIV. Een Nier van een Jonge in de vogt, alwaar de Bynier op de bovenste zyde van de Nier gezeten is, als een aker in zyn kelk of dop.

Aanm. Dat dit en 't voorgaande voorwerp, zeer net toebereyd zyn, met haar opgevulde Slag-aderen, en 't geen aanmerkens waardig is, deze By-nieren zyn zelde, of nooyt van een en de zelve figuur in de menschen.

No. LXXXV. Een halve Nier van een mensch in een drooge vles, wiens Slag-ader, en te gelyk de Ader vervult zyn; de ronde lighaamtjens, dewelke voor het opvullen, en ook voor de dissolutie, haar als kleene kliertjens vertoonden, zyn nu in dit voorwerp ontdaan, 't welk een bewys is, dat die gezeyde lighaamtjens niet anders zyn, als een omwinding der Slag-aderkens of van uyteyndens der bloedvaatjens.

Boven op 't dekzel,

No. LXXXVI. Is geplaast een gedeelte van een mensche Nier, wiens Ader ik gevuld hebbe, op dat men het onderscheyd der aderen en slagaderen eynden zoude konnen zien, zynde de uiteynden der Aderen zoo wonderlyk van toestel, dat ik onmagtig ben zulks met woorden te uyten: de zeer wydberoemde Heeren *Malpichius en Bellinus*, schenen geen nalezing daar ontrent naargelaten te hebben, maar zy hebben nog al veel over het hoofd gezien, 't welk als in de put van Democritus nog is verborgen gebleven, en wat wonder, nadien de Nieren zoo wonderbaarlyk van structuur zyn, dat de allerbequaamste plaatsnyders naauwlyks de waare gestalte daar van zoude konnen verbeelden.

In de voorgaande Anatomische Cabinetten komen ons veele zaaken in de Nieren voor, die in een vogt bewaart zyn; maar nu door een onverzadelyke luste en begeerte, en niet zonder onvermoeyden arbeyd verder en verder voortgaande, toone ik deze, en geene dingen in de Nieren, die door een balsamatie verhard zyn geworden, waar van de beschouwers versteld staan: en hoewel ik duyzende Anatomische zaaken bezit, waar meede men het verzaken van de Godheyd tegen gaan kan, zoo zoude dit alleen genoeg zyn.

Aanm. verders, dat 'er ook een zeer groot onderſcheyd ontſtaat, tuſſchen de uyteynden der Aderen en Slag-aderen van de andere ingewanden, 't welk ik oordeele verwonderinge waardig te zyn, nadien zulks (myns wetens) van niemand tot nog toe bekent gemaakt is.

Daarenboven zyn de Aderen der Nieren zo groot in getal; en van zo een ſubtielheyd, datze haar voor onze oogen zoude verbergen, ten waare men daar toe 't gebruyk der vergroot glaſen tot hulp quam te nemen.

Dit is 't geen ik in de voorgaande Cabinetten geſchreven had, namentlyk dat my eenige nieuwe verſchynzelen in de Nieren voorquamen, dewelke ik beloofde nader te zullen uytvorſſen.

In dit X. Cabinet werden ook voorwerpen van menſche Nieren gevonden, waar in duydelyk blykt, niet alleen wat men houden moet voor de prætenſe Klieren der Nieren, maar ook wat de onderzoekers van de zelve verleyd heeft, namentlyk in het doorzoeken der Nieren komen ons dikwils ronde lighaamtjens te vooren, dewelke gelyk ik gezegt heb, waarlyk niet anders zyn; als een omwinding der uyterſte uyteynden der Slag-aderen van de Nieren; maar als men de Slag-aderkens tot het uiterſte vervult, zoo ontdoen haar de zelve gelyk een klouwe gaare, zoo dat zy niet minder zyn, als deelen, die op haar zelfs beſtaan, en met een vlieske overtrokken zyn, zonder het welk zy te onregt Kliertjens geheten zyn; en ſtaat ondertuſſchen aan te merken, dat zoodanige omwindingen der bloetvaten in geen der andere ingewanden gevonden worden.

N°. LXXXVII. Een droog glas, en daar in een halve menſche Nier, wiens eygen vlies ten deelen afgenomen zynde, men zeer klaar zien kan, hoe de uyteynden van de Slag-aderen, en Aderen over de oppervlakte loopen.

Aan dit voorwerp is nog vaſt een gedeelte van de Pis-leyder met haar opgevulde Slag-aderen.

Boven op 't dekzel is geplaaſt.

N°. LXXXVIII. Een halve Nier van een jonge, in wiens inwendige oppervlakte ons zeer veel ronde en als klierwyze lighaamtjens te vooren komen, die Klieren ſchynen te zyn, dewelke, gelyk ik voorheen heb gezegt, niet anders zyn, als in een gekronkelde bloed-vaatjens, waar van eenige hier ontdaan zyn, eyndelyk veranderen die in de waterkanalen van Bellinus: aan de buytenſte zyde komt ons by na het zelve verſchynzel te voore.

N°. LXXXIX. Een vles met vogt en daar in de Milt van een menſch, wiens Slag-ader ten deele opgevult is: daar in kan men zeer klaar zien,

datter

datrer geen overdwersse fibren of draaden in de Milt van een mensch gevonden werden, als wel in de Milt van een kalf: want zy zyn alle te gelyk bedrogen geweest, die gemeent hebben, dat de Milt van een kalf daar in overeen quam met die van een mensch.

Daarenboven heeft niemand tot nog toe aangetoond, dat 'er in de Lever 't zy van een mensch of kalf, eenige Klieren, nog ook byzondere vertrekjes gevonden werden, dit heb ik in de voorgaande Cabinetten overvloedig genoeg getoond.

N°. XC. Een groot gedeelte van een mensche Milt in de vogt. deszelfs Ader en Slag-ader zyn zoo vervult, dat ze geheel en al zeer rood is.

In dit voorwerp zyn nog op verscheyde plaatsen de sappige of mergagtige uyteynden aan vast, dewelke de Auteuren gehouden hebben voor Klieren, maar in tegendeel, zyn 't niet anders als het vervolg van de bloedvaten met geen byzonder vlies omvangen.

N°. XCI. Een rond pedestal waar op een kalfs Milt, wiens Slag-ader ten deele vervult is.

Aanm. Ten 1e. dat de takken van deze Slag-ader in de kalveren de groeven vergeselschappen, die in plaats van de Ader in dit voorwerp werden gevonden.

Ten 2e. kan men hier ook zien, hoe dat de Milts Ader in een kalf, zoo dra zy in de Milt gekomen is, aanstonts poreus word, en meer en meer voorlopende, en verminderende, werd zy als vernietigt, de Slag-ader verlatende.

Ten 3e. blykt het dat de Milt van een kalf zeer fibreus is, welke fibren voor een groot gedeelte overdwers lopen, 't welk in 't navolgende voorwerp zeer duydelyk voorkomt.

N°. XCII. Een stuk van de gezeyde kalfs Milt, zoo toebereyd, dat de overdwersse fibren ons zeer klaar in 't gezigt komen.

N°. XCIII. Een ronde Pedestal, en daar op een geheele Milt van een jong geboore kind, waar van het vlies daar het mede bekleedt is, niet is afgedaan: deszelfs slag-ader vervuld zynde, vertoonen haar de uyterste uyteynde onder het vlies.

Aan de zyde kan men ook het Maage kussen zien, dat mede zeer rood is, om de reden, voor heen dikmaals vermelt.

N°. XCIV. Een groot stuk van een mensche Milt, dat nog omvangen is van zyn vlies: waar in zeer klaarlyk blykt, dat dit ingewand niet minder als uyt klieren bestaande is, want de vaten daar van zyn geheel anders gestelt, als die, welke de Nieren en Lever te zamenstellen, zoo dat het onderscheyd harer werking niet bestaande is in de verscheydentheyd

heyd der ſweetgaatjens, die nooyt van ymand zyn voor oogen geſtelt, maar in de verſcheydentheyt van loop, figure en ſubſtantie van 't uyterſte der vaten: en nadien ik nu de gezeyde Ingewanden zeer klaar vertone (zonder onnutte of ydele excarnatie) dat dezelve niet beſtaan uyt zoo genaamde Klieren, welke my niemand tot nog toe heeft konnen vertone, zoo en zal my niemant met recht kunnen beſchuldigen van te zyn een deſtrueer der der klieren, gelyk voor dezen verſmadelyk gedaan wierd.

No. XCV. Een droog glas, waar in de roede met het zakje van een kint ophangen.

Het zakje zeer zinnelyk toebereydt zynde, heeft zyn natuurlyke gedaante behouden; 't zelve is wegens de opvulling der bloetvaten zeer root van couleur.

Wanneer 't zakje met een pypje, tuſſchen de huyt en 't vlezige (van my het celluleuze gezegde) vlies ingebragt zynde, opgeblazen wierdt, heeft de roede zich ook door de wint opgerecht; en nadien het celluleuze vlies van 't zakje aan een geſchakelt is met dat van 't geheele lichaam, blykt het klaar, waarom de menſchen des Zomers (als 'er een zware ſlag in den oorlog voorgevallen is) geſneuvelt en op den rug leggende, binnen vier en twintig uren menigmaal een ſtyve roede krygen; ende dat wegens de geſting der vochten in den celluleuzen rok, waar door het gehele lichaam, 't hooft zelfs niet uytgezondert, op een wonderbaarlyke wyze opzwelt.

Toen ik voor dezen van een Heer, die in 't leger gedient hadde, gevraagt wierde, wat de oorzaak van deze oprechting was, konde ik hem de ware reden niet zeggen, maar nu heb ik zulks gezien in 't dode lichaam van een zeker man, dewelke door een geweldige doodt met een mes was omgebragt, wiens lichaam tot bederving en geſting gekomen zynde, hebben wy de roede opgerecht gevonden.

Boven op 't dekzel is geſtelt een ander glas met vogt.

No. XCVI. en daar in den Aars van een jong Kindje, als of het levendig was, met deszelfs ployen en onderſte uitpuylende ſtreep; dit voorwerp is zeer net gepræpareert.

No. XCVII. Een moot van de roede in vogt bewaart, waar van de drie zenuwagtige ſpongieuſe lichamen, met een rode waſchagtige ſtoffe opgevult zyn. In dit voorwerp komen ook de opgevulde bloetvaten, door den rug en de zyde van de roede lopende, te voorſchyn.

No. XCVIII. Een vles met vocht, bewarende het voorſte gedeelte der roede.

Merk aan, Gelykerwys eerbaarheyts halven de krone der roede achter het roedenhooftje is afgesneden, aldus is ook een gedeelte voor de krone weggenomen.

In dit gedeelte van 't roedenhooftje, zo gy 't van achteren beschouwt, komen 'er naar 't hooftje toe de twee zenuwagtige spongieuze grote ligchamen, als mede het kleyne, dat den pisweg omringt, te voorschyn: Maar in tegendeel het voorste beschouwende, ziet men het vierde zenuwagtige spongieuse lichaam, 't welk niet anders is, als een aaneenschakeling van 't kleine spongieuse lichaam, dat den pisweg omringt. Zie wat ik over deze zaak in myne ontleet en heelkundige aanmerking geschreven, en hebbe laten afbeelden.

In 't opperste gedeelte van dit voorwerp vint men ook de zenuwagtige tepeltjes, die ik in myne Anatomische Cabinetten heb laten afbeelden, en welke de zeer schrandere ontleder *Morgagnius* voor klieren beschreven en afgebeelt heeft.

Boven 't kleyne zenuwagtige spongieuze lichaam, komen 'er twee afgesnede bloetvaten te vore.

Nadien dit alles met een rode waschagtige stoffe opgevult is, kan 't zeer wel gezien worden.

N°. XCIX. Een voetje, en daar boven op een rots, uyt stukken van een anderen rots t'zamegestelt in welkers holligheydt een grote vles, waar in een uytgerafelde grote bal van een mensch besloten is: Hier kan men zien, hoe dun deze vaaties zyn, die den bal voor 't grootste gedeelte uytmaken, wanneerze van 't zaat berooft zyn: want ze zyn zo fyn als dons, in de welke echter het eerste beginzel van 't Zaadt gemaakt wort, zonder tusschenkomst van voorgegeve klieren; en wat zou 'er in de weg wezen, waarom de andere ingewanden, die by na uyt enkele vaten bestaan, zonder klieren, de vereyschte vogten niet zoude toebereyden?

N°. C. De Bal van een Mensch op een andere wyze, namentlyk de Zaadtstoffe uytgedrukt zynde, toebereydt, zo dat de vaatjes, die den bal uytmaken, zo dun zyn, dat ze de gedaante van spinrag schynen te hebben, dog echter houdt men tot nog toe onwrikbaar, dat ze hol zyn.

N°. CI. De Zaadblaasjes van een mensch, met zaadt nog opgevult, met hare uytwerpende vaten, Voorstanders, en 't Hanenhooft, (of 't [*caruncula*] kleyne vleeschheuveltie) met den hanenbek van de *Graaf*.

N°. CII. Het Borstbeen van een jong Kind met de afgesnedene Kraakbeenderen der Ribbens: dit is zoo wel toebereyd, dat de Kraakbeenderen als doorschynende zyn.

Daarenboven zyn niet alleen de slag-aderen, die over het Borstbeen en Kraak-

kraakbeenderen der Ribbens loopen, maar ook die, dewelke onder het borst-been passeeren, die men de inwendige Mams slagaderen noemt, zeer mooy vervuld.

N°. CIII. Het gehele hooftje van een Mannelyke roede, met een gedeelte der roede. Schoon ik de zenuwagtige spongieuse lichamen met een rode waschagtige stoffe opgevult hebbe, is evenwel het gehele hoofje wit gebleven, en dat wegens de opblazing van 't celluleuze vlies onder 't dekzel van 't hoofje gelegen.

N°. CIV. Een Voetje en daar boven op twee moten van een Mannelyke roede; nadien de roede is opgeblazen, gebalsemt, en verhardt, kan men de drie zenuwagtige spongieuse lichamen met den pisweg, en 't middelschot zeer klaar zien.

N°. CV. Een droge Vles, en daar in de roede van een Jonge, met het daar aan vastzittende Balzakje, schynende te leven.

Merk aan, dat den celluleuzen rok van deze voorwerpen opgeblazen, en aldus de roede styf geworden is; dit heeft de opblazing van den gemelden rok alleen veroorzaakt, zynde de zenuwagtige spongieuze lichamen ingetrokken en niet uytgespannen: de huydt van 't Balzakje en de roede is op verscheyde plaatsen afgesneden, op dat het celluleuze vlies, als mede het middelschot van 't Balzakje in 't gezicht zoude komen; en dat aan te merken is, het middelschot met den celluleuzen rok t'zamenhangende, is zo wel opgeblazen en Celluleus, als de celluleuze rok van 't zakje, die de vlezige rok gemeenlyk genaamt wort.

N°. CVI. Een Hardt en zeer groot geworde Baarmoeder van een Vrouw, 't welk ik in oude Vrouwen menigmaal ondervonde hebbe; daar en boven komt 'er in de bovenste oppervlakte een ander en kleyn hardtgezwel voor den dag, als mede de eyernesten, de eyerpypen (de trompetten van *Fallopius* genaamt) zynde dit alles zeer wel gesteit, en in een vogt bewaart.

N°. CVII. Een vles met vogt, waar in een Baarmoeder met de onderhorige delen; (zonder de Vrouwelykheydt) een van de eyernesten bedorven, en door my geopent zynde, hadt een vreemde stoffe in zich besloten, 't welk door een ingestoke doorntje aangewezen wordt.

N°. CVIII. De teeldelen van een Meysje, (zonder de schamelheydt) waar aan een gedeelte van den endeldarm, en de gehele Waterblaas vastzitten.

Nadien de Baarmoeder tusschen den endeldarm, en de waterblaas altydt gelegen is, betekent zulks, dat een mensch tusschen stront en pis geboren wordt. Dit alles met een vleeschcouleur pronkende schynt nog te leven.

No. CIX. Een Vles met vogt de Baarmoeder van een Vrouw met de aanklevende eyernesten, Trompetten, het lofwerk, banden, en een gedeelte van de schede in zich onthoudende; nademaal alle de drie Baarmoeders met hare aankleve in vogt hangen, en by gevolg haar natuurlyke plaats niet behouden, wort 'er in 't onderste van dit Cabinet een gedroogde Baarmoeder met de onderhorige delen bewaart, waar aan de letters A. B. C. &c. gehangen zyn, tot opheldering van de voorgaande in vogt bewaarde Baarmoeders, ten aanzien van de plaatzing dier delen.

No. CX. Een Kindje van omtrent vier maanden en een half dragts, zittende op een gedeelte van een Moerkoek, in wiens handje onthouden werd een tackje van de Acacia Spinosa.

No. CXI. Een henne Ey met een staart.

No. CXII. Een vles met voght en daar in het onderste van 't Ruggege-mergh van een mensch met desselfs paarde staart, 't welk niet anders is, als een bondel van Zenuwen, die na de onderste leden lopende, haar voorraat verschaffen van geesten.

Nadien nu de drie groote en breede planken beschreven zyn, zal ik nu overgaan tot de drie smaldere planken, waar op mede verscheyde raare voorwerpen gevonden werden.

De eerste kleyne PLANK.

No. CXIII. Een gedeelte van 't vel van een onvoldraage Kindje, waar door heen zeer veel roode en fyne bloed-vaatjens loopen.

No. CXIV. Een glas met voght in zigh onthoudende een gedeelte van de Rugge-graat, waar in ons voorkomt een gedeelte van 't Ruggemergh, wiens schorssige substantie in 't midden van de merg-aghtige geplaast zynde, ziet men te bestaan alleenlyk uyt bloed-vaatjens, waar door die schorsige substantie zig hier zeer rood vertoont wegens het opvullen.

No. CXV. Een vierkante Nootebooms Doosje, en daar in een Scheenbeentje met de uyterste voet van een Kindje door het balsemen hard gemaakt.

Aanm: De opgevulde bloed-vaatjens van 't Vel zyn zoo menigvuldig, dat de aanschouwers haar niet genoeg konnen verzadigen in het aanschouwen.

No. CXVI. Een gedeelte van het Middel-rift, waar van ik 't zelve zoude

zoude durven zeggen, als van de voet, wegens de menighte en ſubtielheyd der Bloedvaten, want alle zynze tot het uyterſte toe vervult.

N°. CXVII. Een droogh gedeelte van 't Net, 't welk zig hier zoo fyn opdoet, als een ſpinnewebbe, egter kan het dikmaals zoo verdicken en verzwaaren, gelyk Veſalius voorgekomen is, dat het vyf ponden konde haalen.

N°. CXVIII. Het Borſt-been met de Kraak-beenderen van de Ribbens van een Kindje van zeven maanden draghts.

Aanm: Aan de voorſte zyde vertoonen zig de bloed-vaten van 't vel, die tot het uyterſte toe opgevuld zyn: aan de agterſte of binnenſte zyde komt ons voor een gedeelte van 't Borſt-vlies, wiens bloedtvaatjens zoo fyn zyn, als dons, eghter zyn zy tot een toe, geheel opgevuld.

N°. CXIX. Een gedeelte van een kalfs Milt, waar in men de poreusheyd van de Milt-ader kan zien, 't welk in de menſch geen plaats heeft, zoo als ik te vooren gezegt heb.

N°. CXX. Een houte curieuſe Komme vervuld met alle de dunne Darmen van een jonge, zeer net gepræpareerd en zeer rood, wegens de opgevulde Bloed-vaten.

N°. CXXI. Het ſcheen-been van een kind, zonder de uyterſte Voet en Dye, door wiens vel, de uyteynden der Bloed-vaten gevuld zynde, zoodanig lopen, dat men de waare cours en geſteldheyd daar van zien kan.

N°. CXXII. Een vles met voght in zigh een andere vles met voght behoudende, over wiens oppervlakte uytgeſtrekt is een gedeelte van 't Net van een jong geboore kindje, 't welk zeer cierlyk zynde, ons aantoond de manier en wyze hoe het vet zigh vergadert in haar cellekens.

N°. CXXIII. Een pedeſtal, waar op gezet is een ſtuk van de Longh van een jongh geboore kindje, wiens Slag-aderen tot het uyterſte toe opgevuld zyn, waar door de geheele portie ons zeer rood voorkomt.

De Doorntjens van de groote gedoornde Weſtindiſche Vygen, wyzen ons aan die wonderbaare cours, en 't groote getal der uyterſte eynden der Slag-aderken van dit ingewand.

N°. CXXIV. Beyde de Ooghſchellen van een menſch, welkers inwendighe oppervlakte met zeer veel Zenuw-tepeltjens voorzien zyn, waar door de Ooghſchellen van binnen zoo gevoeligh zyn, datze naulyks eenig aanraken, ook geen zand of yets vreemds verdragen konnen.

In dit voorwerp doen haar niet alleen op de Traan-ſtippen, maar ook die mondekens van de uytgevende canaaltjens, dewelke in de rand der

Oogh-schellen zitten, dewelke van de Heeren Professoren Meyboom, en Morgagnus afgebeeld zyn in haar schriften.

Ontrent deze gezeyde mondekens heb ik geobserveert, dezelve niet anders te zyn, als openingjens van kleene slangs-wyze lopende canaaltjens, dewelke continueel en vereenigt zyn, met de uyteynden der Slag-aderkens, gelyk de uyteynden der Slag-aderkens van de Nieren met die der Piscanaaltjens, dewelke van de Professor Bellinus, en na heen van my, en ook van andere afgebeeld zyn geworden.

Wilt ondertusschen W. L. voor geen waarheyd aannemen, dat deze gezeyde canaaltjens haar oorspronk zoude hebben uyt gepretendeerde en ingebeelde Kliertjens, want ik heb meermalen bevonden, wanneer ik de dight byzittende Slag-aderkens vervulde, dat alle deze Canaaltjens ook vol liepen, zoo dat zy continueele lighaamtjens zyn.

N°. CXXV. Een vles met voght, waar in bewaard werd het Oogh van een mensch, 't welk met een schaartje geopend zynde, haar deze navolgende zaken opdoen.

Ten 1e. Een gedeelte van 't Witte, en ook het Hoorn-vlies, daarnevens het Ruyschen en Aderlyke vlies, en wat een onderscheyd er is tusschen deze twee kan men hier zien.

2e. Het Spinne-webs wyze vlies komt hier uyt het midden te voorschyn.

3e. De Hayr-band, en deszelfs

4e. Voortgang, als mede

5e. De Regen-boogh, ook

6e. Die circul in de omtrek van de Ooghappel, dewelke bestaat uyt bewegende draaden, dewelke den Oogh-appel toetrekken.

Staat verders te considereeren, namentlyk,

7e. Dat de buytenste oppervlakte van 't Oogh hier voorkomende, de binnenste is, ten eynde het boven vermelde te bequamer konde gezien werden.

N°. CXXVI. De grond van een gedroogde mensche Water-blaas, staande op een pedestal, door dezelve loopen ontelbaare cierlyk opgevulde bloed-vaten, welkers cours geenzints over een komt, met die geene, dewelke door het Vel, Nieren, Milt, Lever, en andere deelen loopen.

N°. CXXVII. Een groot stuk van een sponcieus beenige substantie, op een stuk van een rots geplaast: 't zelve heb ik gebrooke van een prodigieus, en byster groot stuk van de zelfde stubstantie, 't welk van zoo groot een zwaarte was, dat ik 't zelve te naauwer nood van de vloer konde optillen: En nadien het ten deele zeer nauw overeenkomt, met de spongieus-beenige

beenige fubftantie, de welke gevonden werd in de aanhangzelen der beenderen der menfchen, en ten deelen met de fponcieufe beenderen van de Neus der Kalveren, zoo kan ik niet bedenken uyt wat dier 't zelve voortgekomen is, ten waare uyt een Walvifch, dit alleen kan ik met waarheyd zeggen, dat het op onze zeeftranden gevonden is, en tot nu toe t'mynen huyze dit groote ftuk bewaard werd.

N°. CXXVIII. Een droog glas, waar in onthouden werd, de Water-blaas van een jongh geboore kindje, met deszelfs Pis-vat, en twee Navels Slag-aderen, en zyn deze alle zeer rood van couleur, wegens het opvullen der Slag-aderen, zoo dat men met geen punct van een naald in de Water-blaas zoude konnen fteken, zonder quetzing der Bloed-vaten.

N°. CXXIX. Een zeeker Vlies wiens flag-aderkens met een geel waffige ftoffe zyn vervult, en wel zoo konftig, dat de uyterfte uyteynden gezien werden, dewelke zeer aardig gevlogten door den andere heen loopen. Die geene die 't ook tot mynent gezien hebben, die hebben haar niet genoeg konnen verwonderen, dat ik de bloedvaten zoo verre heb weten te vervolgen, tot dat zy dons of catoens fynte gekregen hebben, en eghter opgevult zyn geworden.

De tweede kleyne PLANK.

N°. CXXX. Een ftuk van 't Vel van de bal van de voet van een jonge, wegens meermaals verhaalde opvulling zeer rood van couleur.

Ontrent de uyterfte eynden der flag-aderen, dunkt my dat ik iets byzonders verneeme; myn voornemen is 't zelve in 't toekomende nader te onderzoeken.

Het gebeurt menighmaal, dat ons duyzende van kleyne ronde lighaamtjens buyten op 't vel voorkomen, en daar wat uytfteken niet alleen in levendige en doode menfchen, maar ook zelfs in de vogelen, waar uyt dat de vederen voortkomen, gelyk onze hayren uyt de uyteynden der Zenuwen: indien men die ronde lichaamtjens voor Vel-klieren wil debiteeren, zullender geen Vel-tepeltjens te vinden zyn, en in tegendeel zomenze voor Vel-tepeltjens wil houden, dan zullender de Vel-klieren ontbreken. Ik vertrouwe, dat die ronde lighaamtjens, die by zommige buyten het vel uytpuylen niets anders zyn, als uyteynden der Zenuwen, en voor Zenuw-tepeltjens moeten geboekt werden: te meer, om dat de Zenuw-tepeltjens veelerhande zyn en verfcheyde van maakzel, gelyk als in de

de Tongh, Tepel van de borsten, Schaamdeelen, Voorlippen van my in 't 3de Anat. Cabinet afgebeeld, Oogschellen en andere partyen.

Weshalven ik oordeele dat het wel de moeyte waardig is, verders te onderzoeken, wat daar sy van de oorspronk van 't sweet, of wat de geprætendeerde en alzoo genaamde Vel-kliertjens zyn, gelyk Malpighius sustineert of de uyterste uyteynden der slag-aderen, waar uyt het sweet als een dauw voorkomt, gelyk ik sustineere.

N°. CXXXI. Een stuk van 't Vel van een mensche-hoofd, immers zoo rood, als het voorgaande, wiens uyterste slag-aderkens ten opzigte van haar loop ook van de voorgaande verschillen, gelyk het in de gezeyde voorwerpen te zien is.

N°. CXXXII. Een kleyn stuk van de Lever van een jonge, met deszelfs Gal-blaas, en een gedeelte van 't vlies dat de Lever omvangt.

Aanm. Dat de Galblaas uytgespannen en zonder deuken ons voorkomt, en loopen door de zelve zoo veel slag-aderkens, datter geen spatie overig is, daarze niet in ons gezight komen.

Dit bovengemelde vlies is mede zeer ryk van Slag-aderkens, en lopen dezelve by na op de zelve wyze, als de Zenuwen in de bladeren der boomen, en zyn derzelve uyterste uyteynden als dons of katoen.

Staat ook verders aan te merken dat ik in 't vervullen alleen maar de Slag-ader genomen heb, zoo dat nog de tacken van de Poort- nog Hol-ader daar van medegedeelt zyn geworden, waar door dit gedeelte van de Lever ons zwart voorkomt.

De Slag-ader van de Gal-blaas komt ons ook hier plyzierig voor, en als zy het Gal-blaasje wel voorzien heeft, zoo loopen deszelfs takjens verders door de substantie des Levers, en dat in zeer groot getal; de Auteuren hebben deze takjens t'onregt aangezien voor wortels van de Gal-blaas.

N°. CXXXIII. Het halve aangezigt van een jong geboore Kindje.

In dit voorwerp kan men zien.

Ten 1e. De ruyghe verheventheden van de bovenste Lip, na het wegnemen van 't buitenste bekleetzel. Zie het 3e. Anat. Cabinet.

Ten 2e. Zoo komen ons ook hier voor de Sweet gaaten van de huyd namentl. daar het oppervelleke weg genomen is.

Ten 3e. De couleur van 't Aangezigt verbeeld die van een levendigh Kind, zoo dat hier geen afschuwelykheid te zien is.

N°. CXXXIV. Een gedeelte van de Bogtige, of Weeke-Darm van een Jonghe zynde van een levendige couleur, waar in ons voorkomt een Inschieting van 't gedarmte, als mede de Klieren van 't Darmscheyl die verhard of scirrheus zyn geworden.

N°. CXXXV.

No. CXXXV. Een droog glas, waar in, aan een roode zyde draad opgehangen is een steen als Marmorsteen, die ik in een Galblaas van een mensch gevonde heb, dezelve van ter zyde gezien zynde, verbeelt de kop van een Uyl.

No. CXXXVI. Een vles met Voght, en daar in een gedeelte van de Wang van een mensch met een gedeelte van de onderste-kaak.

In dit voorwerp zien wy zeer klaar [na het wegnemen van 't inwendig bekleetzel *Epithelia*] zeer veel Zenuw-tepeltjens, en hoe groot een onderscheid daar is tusschen die geene, dewelke de bovenste, en die, dewelke de onderste plaatzen bekleeden, kan men hier zien.

En schynen deze Tepeltjens meerendeels van twee t'samengesteld te zyn.

Daarenboven komen ons in 't gezigt de Tepeltjens van 't Tandvleesch waar door het Tand-vleesch zoo pynelyk is, als het van zyn inwendig bekleetsel ontblood is. Ziet de 1e. Tafel. 2e. Fig

No. CXXXVII. Een droog glas, en daar in een gedeelte van 't vleesige deel des Middel-rifs van een Jonge, waar door ontelbaare opgevulde Slag-aderen loopen, welkers kours zeer verschillende is van die, die door het vleezige deel passeeren.

No. CXXXVIII. Een Tombe of Grafstede, daar in het geraamte van een Kindje van ontrent twee-en-twintig weeken draghts.

Het zelve is zeer net, maar niet op de gemeene maniere toebereyd, het hoofdje is verciert met een kroontje van zeer kleyne natuurlyke bloemkens, en voornamentlyk van de soorten van Xeranthemum, die haar couleur behouden; in zyn linker handje houd het een tack van een opgevulde Slag-ader, een rode Coraaltak verbeeldende.

No. CXXXIX. Een Pedestal waar op een kleyn Steen-rotzje geplaatst is, in wiens holte gevonden werd een Eytje van een Hen, 't geen uyt een ander honder Ey gehaalt is.

Het zelve is mede met een harde schaal bezet, even eens als 't Ey daar het uytgehaalt is. Siet Taf. III. Fig. III.

No. CXL. Een gedeelte van de Longh van een onvoldrage Kindje op een Pedestalletje gezet, wiens Slag-ader vervult is, waar door het geheel rood is, en daar het doorntje van de groote Meloen-distel geplaatst is, aldaar komen ons de uyterste uyteynden op een wonderlyke manier in 't gezight.

No. CXLI. Een vles met vogt in zig onthoudende een gedeelte van de Maag van een mensch, dat zeer rood is wegens meergemelde opvulling der bloedvaten.

Door de inwendige oppervlakte, (die zigh nu hier op doet als de uytwendige) komen ons ontelbare Sweetgaatjens te voren: of deze uytgevende of ontfangende zyn, zulks kan ik niet zeggen? daarenboven vertoonen ook haar in de inwendige oppervlakte in dit voorwerp de natuurlyke rimpels.

N°. CXII. Een gedeelte van de Maagh van een ander mensch, wiens rimpelen in verscheyde deelen verdeelt zyn, Kliertjens gelykende, maar dezelve zyn niet anders als verdeelde rimpels.

Het bovenste van dit voorwerp is een gedeelte van de twaalf-vingerige Darm, in wiens binnenste oppervlakte iets nieuws in 't gezigt komt, waar van hier na breder.

N°. CXLIII. De Maag van een jong geboore Kindje, uyt wiens binnenste oppervlakte eenige nieuwigheden in 't gezigt komen, ziet hier van het 2e. Anat. Cabinet de 3e. en 4e. Fig. alwaar ik de gesteltheid van die zaak alleen maar op eene plaats heb laten afbeelden, maar in dit voorwerp is 't te zien door de geheele inwendige oppervlakte.

N°. CXLIV. Een pedestal voorzien met een gebalsemde en opgeblaase Maagh van een jongh geboore Kindje.

N°. CXLV. Een gedeelte van de Nughteren-darm van een jonghe, wiens bloed-vaten zyn opgevuld, en de Latten, of oogluykende klapvliesen komen naulyks voor den dagh, 't geen ik meermalen bevonden heb.

N°. CXLVI. Een vles met vogt waar in een mensche Oogh bewaart werd, 't welk zoo toebereyd is, dat men klaarlyk zien kan het Aderige, als mede het Ruysche vlies.

Deze vliesen zyn voorzien van opgevulde Slag-Aderkens, dewelke een verscheyde cours hebben ontrent haar looping, waar uyt blykt dat het twee vliesen zyn.

N°. CXLVII. Het Oog van een Kalf op dezelve wyze toebereyd, waar in mede dezelve Vliesen te zien zyn, als mede de Hayrige band (*Ligamentum ciliare*) met desselfs aanhangzel.

N°. CXLVIII. Een droog gebalsemt Armtje met desselfs Schouderblad van een Kindje.

Het Vel is zeer rood door het opvullen der bloedvaten tot het uyterste toe, 't geen in dit voorwerp verwonderings waardig is om te zien.

N°. CXLIX. Een doorgesnedene en zeer konstige opgevulde Nier van een Kindje, waar in niets, dat na een Klier gelykt, voorkomt, om dat

De ronde Klierwyze Lighaamtjens, waar van ik voor deze gesproken heb, zyn in 't geheel ontbonden.

De

De wegen van Bellinus zyn mede in 't geheel vervult door het opvullen der Slag-aderkens.

De derde kleyne PLANK.

N°. CL. Een Pedeſtal, waar op geſet is een vles met voght, in zigh onthoudende een Schepſeltje van een menſch, de groote hebbende van ontrent een groot lid van een vingher, wiens uyterlyke leeden volmaakt zyn, ziet de 1e. Plaat. de 1e. Fig.

Ontrent dit Schepzeltje is aan te merken

Ten 1e. Dat het zelve nogh in zyn water beſlooten is, zoo als 't in 's moeders Lighaam gelegen heeft, en dat in het witte vlies (*Membrana amnios*) 't geen zoo dun is als een Spinneweb.

Ten 2e. Dat deze voght mede zoo helder gebleven is, dat men het Schepzeltje van alle kanten zeer fraay zien kan.

Ten 3e. Als mede, dat het in 't boven-geſeyde water van de moeder, nu ook bewaart werd in myn balſamike voght; zoo dat het nogh hehouden heeft de natuurlyke en levendige witheyd, en zoo ook nog geſteld is als of het nog in 's moeders Lighaam was; en nadien alle deze zaaken by na des menſche verſtand te boven gaan, zoo is 't niet te verwonderen, ook neeme ik het niet qualyk, dat eene van die geene, die myne ſchriften gewoon is te beknibbelen, gezegt heeft, dat zulks onmogelyk is, maar dat deze voght daar uytgenomen, en andere daar weder in gedaan is, want ik zoude zelfs qualyk gelooft hebben, dat zulks zoo zoude konnen gepræpareert werden, maar die 't voorwerp, zonder vooroordeel beziet, zal bevinden, dat zulks onmogelyk is geweeſt, om te doen, wegens de tederheyd van dit vlies, de eerſte voght af te gieten, en daar andere wederom in te doen: daarenboven zoude zulks niet konnen geſchieden zonder knooping van 't bovengezeyde hayrtje, waar aan het hangt; maar men ziet hier de minſte knoop niet in, ik heb alleenlyk maar een fyn naaldje met een hayrtje voorzien, genomen, 't welk ik met een ſagte hand door het vlesje en Navelſtrengetje heb geſtooken, en zoo in het vleſſie gedaan, en zulks kan men hier zeer klaar zien; zoo dat niemand kan twyfelen, die dit voorwerp ziet, gelyk mede niemand nu meer twyfeld, datter in 't Oogh een Ruyſche-vlies is, dat ook de ſchorſige ſubſtantie van de Herſſene niet anders is, als pulpeuſe uyteynden van de Slag-aderen, maar dat 'er nog gevonden werden, die qualyk oordeelen van 't geſtel van de Lever, Nieren, en Milt, kan ik my niet genoeg verwonderen, nademaal

ik zulks zonne klaar vertoon, en dat in geheele Ingewanden, en die nog aan het verkeerde oordeel wil blyven hangen, laaten zy het tegendeel toonen, niet met de oogen van gedagten, maar met die des Lighaams, 't geen ik doe in myne uytgegevene zaaken.

N°. CLI. Een Pedestal gemaakt uyt brocken van een rots, en in plaats van roode Corall-tacken heb ik genoomen tacken van roode opgevulde Bloed-vaten, waar op geplaast is een rond mutsje of bonnetje, en dat van 't Vel van 't hoofd van een Kind, dat zeer rood is, wegens de menigvuldige opgevulde Bloed-vaten; de buytenste oppervlakte is overal bezet met blonte gekrulde hayren.

N°. CLII. Een vles met vogt, waar in ons voorkomt de Nier van een jongh geboore Kindje, wiens swarte Gal-klier of By-nier nog op de Nier is leggende, en is dezelve van zoodanige groote, dat zy bykants in groote met de waare Nier over een komt.

Aan 't bovenste gedeelte van dit voorwerp is nog vast een gedeelte van 't Middel-rift, voorzien zynde met opgevulde Bloed-vaten, en dat in groot getal.

Aanmerkt ook dat de geseyde swarte Gal-klier, als in tween is verdeelt.

N°. CLIII. Een vles op de zelve wyze toebereyd, en daar in een gedeelte van de Herssene van een mensch, waar in zeer klaar te zien is, dat de Scnorsige substantie bestaande is, uyt opgevulde Bloedvaatjens.

N°. CLIV. Een mensche Oor in de voght, dewelke haar natuurlyke roode couleur in 't præpareren weder gekregen heeft.

N°. CLV. Een gedeelte van 't Ader-vlies (*Chorion*) in twee vliesen verdeelt, 't geen in een levendig mensch somtyts ook wel geschied, namentlyk dan, wanneer de vogt, die in 't witte vlies (*Amnios*) onthouden werd, ten deele komt te syperen tusschen de verdubbeling in; en als dan komt 'er in 't baaren wel eens tweemaal een vlies te breken met uytpersling van water, en heeft zulks mogelyk oorzaak gegeven aan die geene, dewelke een derde vlies in 't mensche Lighaam erkent hebben, van haar (*Allantoides Membrana*) Pis-vlies geheten zynde; 't geen men egter te vergeefs zoude zoeken in een gesonde en welgestelde staat.

N°. CLVI. Een Pedestal, waar op gestelt is een gedeelte van de Nuchteren-darm uyt een mensch zoodanig toebereyd, dat men de Oogh-luykende Klap-vliesen, (van my Latten genaamt) niet alleen in 't gesigt komen, maar zelf de opgevulde bloedvaten van de gezeyde Latten.

N°. CLVII. Een droog gebalsemt Oortje van een Kind, waar door duysende van opgevulde bloedvaatjens loopen.

N°. CLVIII. Een gedeelte van de breede Worm, (*Vermis latus*) en dat in de voght.

N°. CLIX. Een gedeelte van de Nugteren-darm van een Kind, 't welk zeer rood is, wegens het opvullen der bloedvaten, deszelfs Latten puylen meer uyt in de binnenste oppervlakte, als wel in de voorgaande, en daar door loopen ook zeer veel ja ontelbaare Bloed-vaten heen, 't geen ik beken van te vooren zoo net niet gezien te hebben.

N°. CLX. Een gedeelte van het Darm-scheyl van een Kind, waar door eenige Klieren heen loopen, welkers vatig gestel, door het vergrootglas gezien zynde, zeer wonderbaarlyk is.

Deze zyn niet als in een klouwe rondom lopende, maar dezelve hebben een onordentelyke en wild door elkander loopende cours, en dat in zoo groot een getal, dat gy niet anders zoude zeggen, of 't waren niet als vaatjens, welker uyterste pulpeuse gesteldheid van een andere hoedanigheyd is als in de Milt, en andere deelen.

N°. CLXI. Een vles met voght waar in bewaard werd een Armtje van een Kind, zoodanig toebereyd, dat het zeer wel overeenkomt met een Arm van een, die de Purper koortz heeft: tusschen de vinghers houd het yets 't geen na een dik en breed bekleetzel gelykt, dog

Het zelve is egter niet anders als verdikte huy of wey van ontstoke bloed, 't welk na het aderlaten op de oppervlakte van 't bloed gevonden werd: Dit van my afgenomen zynde, heb ik in myne voght gedaan, waar door het zoo een harden tayheyd bekomen heeft. dat het een vast en dik bekleetzel komt te verbeelden.

N°. CLXII. Een vles, en daar in een gedeelte van de Nughteredarm van een mensch, uyt wiens inwendige oppervlakte uytpuylen Klieragtige Lighaamtjens, of eenzame Kliertjens.

N°. CLXIII. Een voetje verzien met zaadtblaasies van een Mensch, met een witte waschagtige stoffe opgevult, en hardt gebalsemt; aan deeze zit de voorstander, (of gelyk andere willen in 't meervoudig getal voorstanders) vast, als mede de uytwerpende vaten, dewelke, eerze zich in de zaadtblaasies inplanten, de natuur der blaasies aannemen; daar en boven ziet men ook het Hanenhooft, als mede de twee montjes der gemelde blaasies, ende de montjes der voorstanders.

N°. CLXIV. Een vles met voght waar in de Gezight-Zenuwen zyn geplaatst, dewelke uyt zeer veele Zenuw Fibren zyn t'samen gesteld, verbeelende Indiaansch riet.

N°. CLXV. Een Pedestal, waar op gesteld is een quabbe van een mensche Long, wiens Bloedvaten zoodanig zyn vervuld met een geelwassige

ſtoffe, dat het geheele voorwerp niet anders ſchynt te beſtaan als uyt enkele bloedvaten.

N°. CLXVI. Een gedeelte van een menſche Long op een Pedeſtal, wiens verdeeling der quabben hier beter te zien is, als in 't voorgaande voorwerp.

N°. CLXVII. Een groot, en wegens het opvullen zeer rood, gedeelte van de Long van een Kalf, wiens quabbens geheel van een ander geſtel zyn, als in een menſch, 't welk hier klaar genoeg te zien is: Ja dit voorwerp wel bezien zynde is het ligt af te nemen, dat veele Auteuren de Figuuren der Longen hebben doen afbeelden na de Longen der Kalveren, en niet na die der menſchen.

N°. CLXVIII. Een gedeelte van een menſche Long, droog gebalſemt, en 't geen aan te merken ſtaat, al hoewel de ſlag-aderen opgevult zyn, zyn egter de blaasjens van de long open gebleven, zoo datſe haar nigte, form en groote behouden hebben.

N°. CLXIX. Een quabbe van de Long van een jong Geboore Kindje, waar in quabbeties werden gevonden met doorntjens getekent, op welke plaatzen, die deeltjens ons voorkomen, als of die alleen uyt ſappige uyteynden der ſlag-aderen beſtonden.

In 't onderſte van dit Cabinet zyn twee laaden, waar van de 1e.

In zig onthoud, N°. CLXX. de Teeldeelen van een vrouw, dewelke door het balſemen, ontrent 40 jaaren geleden, zyn verhard, en op een plank uytgeſpreyd: deſe haare Slag-aderen zyn met een roodwaſſige ſtoffe opgevuld.

Door de Letter A. werd ons de Nedergaande ſtronk van de groote Slag-ader aangeweſen.

B. B. De twee Nier Slag-aderen.

C. C. Der zelver verdeeling.

D. Vertoont ons de verdere verſpreyding van de Nier-ſlag-aderen, en dat aan de rechter zyde, welke præparatie zeer cierlyk is.

E. E. De By-nieren met kork opgevuld, waar van die van de linker zyde driehoekig is, en de rechter verbeeld de tong van een jongeling.

F. F. De Slag-aderen van de By-nieren, uyt der Nieren Slag-aderen voortkomende.

G. De linker Nier met kork vervuld, op dat zy de rechte figuur zoude verbeelden, die zy had voor de opvulling, en deze is voorzien met twee Niers-Slag-aderen, 't welk zelden gezien werd.

H. H. De twee Zaad-Slag-aderen, voortkomende uyt de nederdalende ſtronk van de groote Slag-ader, en dat onder der Nieren-Slag-aderen.

I. Des

I. Des Maags-Slag-ader.

K. De bovenſte Darm-ſcheyls Slag-ader.

L. L. Der Lendenen Slag-aders.

M. M. De Slag-aders van 't weeke der Lendenen.

N. N. Derzelver verſpreyding.

O. O. De Tacken dewelke uyt die verſpreyding voort komen, en komen uyt de zelve ook voort die takken, dewelke door de Lyf-moeder, en deszelfs ſcheede loopen.

P. De Lyfmoeder met kork toebereyd, op dat zy meede haare natuurlyke groote en figuur zoude verbeelden, behouden te hebben.

Q. De Water-blaas, dewelke door het opblaaſen, ons als natuurlyk voorkomt, zonder deuken of rimpels.

R. Des Lyf-moeders ſcheede dewelke zeer ruym en wyd is, mogelyk wegens het uytſinken des Lyf-moeders, waar mede zy behelpt ſchynd geweeſt te zyn in haar leven.

S. De Water-canaal, met deſſelfs openſtaande mond.

T. T. De twee rond en lange banden van de Lyf-moeder.

V. V. De twee Pis-leyders.

Des Lyf-moeders twee brede banden, de Eyer-ſtokken, en Trompetten van Fallopius, mankeeren in dit voorwerp, dewelke aan 't volgende voorwerp haar laten zien.

N°. CLXXI. Een doos, en daar in een ſtuk van een Oliphands tand, waar in een kopere kogel gevonden werd, dewelke daar in geſchooten is, en het gat, waar door de zelve gezien werd, is zoo naau, dat men de kogel daar uyt geenzints zoude konnen uythalen zonder quetzing of breeking van dat ſtuk des tands, Ziet de fig. 8. van de 2. taf.

N°. CLXXII. Een doos, en daar in een groot ſtuk van een Oliphands tand met ontallyke beenige uytſpattingen, mogelyk door het ſchieten, gelyk als boven vermeld is, en zyn deze beenige uytſpattingen des Tands zoo raar, dat zy als een kleyne rots ſchynen te verbeelden. Ziet de II. plaat. Fig. 7.

N°. CLXXIII. Een vierkant dooſie van Indiaanſch hout, waar in gevonden werd het geraamte van een muys, 't welk zeer net en curieus is, tuſſchen deszelfs voorſte beenige pootjens houd het vaſt, de Slag-aderen van 't dunne harſſenvlies, die genomen zyn uyt een jong geboore kindje.

N°. CLXXIV. Het ſcheenbeen, 't welk door de weg-eeting (*Caries*) een quade conformatie gekregen heeft, in zoo verre, dat het van buyten uytgegeten is geworden.

In-

Inwendig in tegendeel is de holten voor het grootste gedeelte met een zeer vast en hard been vervuld geworden. Ziet de II. Taf. Fig. 2, en 3.

De II. LADE onthoud in zig.

N°. CLXXV. De Teel-deelen van een vrouw door het balsemen verhard, en op een plank uytgebreyd, deze haare Aderen zyn mede met een roodwassige stoffe van my vervuld, ontrent 40 jaaren geleden.

Let. A. De Baar-moeder met kork toebereyt en opgevuld, om alzoo haar natuurlyke groote en forme te verbeelden.

B. De linker Eyer-stok.

C. De regter Eyer-stok.

D. D. De Eyer-wegen of Trompetten van Fallopius.

E. E. Deszelfs Lofwerk of Saselingen.

F. F. De breede banden of vleermuys vlerken, door de welke vervulde aderen verspreyd zyn.

G. G. De rond en lange banden.

H. H. De zaad-aders, waar van de rechter haar oorspronk neemt uyt de Nederdalende stronk van de Hol-ader, en de linker uyt des linker Niers-ader.

I. De Water-blaas.

K. K. De Pisleyders.

L. De nederdalende stronk van de hol-ader.

M. M. De uytmelkende of Niers aders, met haar verdeelingen.

N. N. De By-nieren, Niers-klieren, of swarte gals buskens.

O. Den rechten darm.

P. De scheede waar in ons voorkomt het mondeke of opening van de water-weg.

N°. CLXXVI. De Ellepyp van een mensch, door uytering (*Caries*) gants ont-aard, gedeformeert, en wel zoodanig, dat in deszelfs holligheid een ronde en lange beene-pyp (*Fistula*) gezien werd, dewelke gantsch en gaar van 't buytenste van de Ellepyp gesepareert is geworden, 't welk ik geloove veroorsaakt te zyn door de scherpigheyd van de etter: in de Anatomische Cabinetten heb ik eertyds by na het zelve verbeelt in een scheen-been.

Niemant zal konnen twyfelen zulks te konnen geschieden, die te mynen huyse gezien heeft een schouder-been waar in zich opdoet een spongieus-

gieus-beenige substantie, gelyk het diploe van de Herssen-panne, namentlyk tusschen twee tafels, en dat het meer gevonden werd, weet ik door ondervinding, en wat zouden dan konnen verhinderen, dat de etter dese spongieus-beenige substantie niet zoude konnen weg-eeten door zodanig een bederving, en als het geschied, zoo komt de buytenste gedaante des beens, van de binnenste geheel en al af te scheyden.

Men moet ook considereeren dat dit Elleboogs-been zoodanig gesteld is, dat niemand dese gezeyde inwendige pyp kan uythaalen, en wederom inbrengen, gelyk zulks blykt uyt de 1. Fig. van de 3. Taf.

Zoo dat hier door alle twyfelmoedige komt te verdwynen, zoo 'er egter ymand nog niet mogt voldaan zyn, en wilde twyfelen aan de waarheyd, die komen het zien te mynen huyse, of hy kan by Clopton Havers gaan, die een Heer van ervarentheyd is, dewelke sustineert, dat de beenders uyt tafels (*lamellæ*) bestaan, en dat zoo zynde, wie zoude dan weygeren toe te stemmen, 't geen gezegd is?

N°. CLXXVII. Een stuk van 't scheen-been, na de lengte door gezaagd, en is het zelve met een hard-beenige uytsetting uytgeset, het buytenste gecarieert, en de binnenste superficie is in die zelvige hoogte, mede uytgegeten en met een spongieus-benige uytspatting beset. Ziet de 2. Taf. Fig. 9 en 10.

N°. CLXXVIII. Een stuk van 't scheen-been, in twee deelen doorgesaagd, wiens binnenste oppervlakte zeer verdikt, verhard en topheus geworden is, de inwendige oppervlakte daar en tegen is beset met een caverneuse caries. ziet de 2. Taf. de Fig. 4 en 5.

En staat aan te merken, dat dit stuk gezaagd is uyt het midden van 't Scheen-been, alwaar de huyd schrikkelyk om aan te zien en met verscheyde verheventheden bezet was. Ziet de 2. Taf. de 6. Fig.

N°. CLXXIX. Een groot stuk van de Maag van een mensch, door het balsemen verhard geworden, in dezelve doen haar des Maags rimpelen niet alleen op, maar ook de bloedvaten, dewelke wonderlyk tot het uyterste toe vervult zyn

N°. CLXXX. Een vlesje met vogt, waar in bewaart werd een gedeelte van 't Opper-vel van een swart, waar in haar zeer oogschynelyk opdoen de uyteynden van de Zenuwtepeltjens, hier aan zit nog vast een gedeelte van 't vel, namentlyk aan deszelfs binnenste zyde.

N°. CLXXXI. Een vierkante Noote-boome doos, en daar in een groot gedeelte van 't vlies, dat de lever bekleed van een mensch, door het zelve verspreyden haar zoo zeer veel Slag-aderen, dat ik my daar over niet genoeg kan verwonderen: ontrent derzelver alderuiterste uyterste uyt-

eynden verneeme ik ook iets byſonders, 't welk de plaatſnyder met zyn graveer-yſer niet wel heeft konnen verbeelden.

En komt zulks ons ook niet in het gezigt, ten zy men 't voorwerp van ter zyde komt te beſchouwen, en dat by een heldere dagh, of in de ſtraalen van de zon.

Eertyds heb ik dit vlies af doen beelden in myn Epiſt. Anat Probl. met haare Slag-aderkens, maar wat iſſer een groot onderſcheyd tuſſchen die, en deeſe Figuur! Ziet Taf. III. Fig. 5.

In die tyd wierd ik verblyd, dat ik door een behendig behandelen quam te ontdekken deze gezeyde ſlag-aderkens, dewelke my niemand oyt had vertoont, en veel minder door figuuren van ymand had afgebeeld gezien, maar nu in dit 10. Cabinet vertoon ik niet alleen dezelve met zoo groot een getal, maar ook met byzondere fynte de uyteyndens.

N°. CLXXXII. Een doos met een ſtuk van een opgezaagd Dyebeen van een jong kind, in wiens holligheyt niet alleen te voorſchyn komt, 't vliesje, 't welk zoo fyn is als een ſpinnewebbe, bekleedende het merg, maar ook de ſlag-aderkens, die daar door heen loopen, ziet de III. Taf. Fig. IV.

Wanneer dit vliesje door ſcherpe humeuren aangetaſt word, zoo verwekt het onlydelyke pyn voornamentlyk in veneriſche qualen.

Ontrent de bovenſte aanwas dewelke in die jonge kinderkens, die nog niet en kunnen ſpreken, geheel kraakbeenig is, zoo bemerk ik, dat deze aanwas uyt verſcheyde deeltjens is beſtaande, dewelke metter tyd tot een Lighaam werden.

N°. CLXXXIII. Een vlesje met vogt in zig onthoudende een ſtuk van den opperhuyd van 't onderſte van de voet van een Swart, waar in zeer klaar te zien zyn de uyteynden der Zenuw-tepelkens, zynde troeps gewyſe geplaaſt.

Aanm: dat aan de binnenſte oppervlakte het vel nog aan vaſt zit, om alzoo alle twyfelagtigheyt weg te nemen; en zulks agte ik raar te zyn. namentl: dat men na de dood de uyteynden der Veltepeltjens kan tonen. Ziet Taf. III. Fig. 3.

N°. CLXXXIV. Een gedeelte van 't voorhoofd van een kleen kindje, waar in men zien kan de cours en verſpreyding der Slagaderen van de opperſte oogſchellen, voortkomende uyt de groote hoeken der oogen. Ziet Taf. III. Fig. 6.

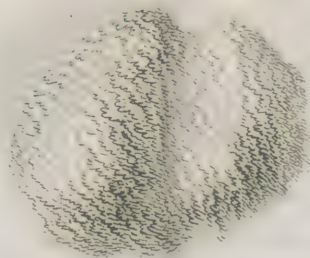

Fig. II.

Fig. I.
A
D
B
C
E
D.
D

Fig. III.
B
A
C
C

De uytlegging der Figuren. De Eerste TAFEL.

DE I^e^. figure van de I^e^. plaat wyst ons aan een glas, en daar in een gedeelte van de wang en onderste kaak van een mensch.

A. *De buytenste bekleetselen des wangs.*

B. *Het binnenste bekleetsel.*

C. *De zenu-tepeltjens met haar bekleetsel omvangen, en zyn deze zeer kleen, weshalven dezelve niet al te wel afgebeelt zyn geworden.*

D. *Het blaauw zyde versiersel onder het glas.*

E. *De bak-tanden.*

De II. Fig. Wyst ons aan een gedeelte van het tepelig bekleetzel van de wang, door een vergrootglas gezien zynde, wiens groote overeen komt met de crystaline vogt van een schelvis ooge.

De III. Fig. verbeelt een kleen mensche schepselken, 't welk nog in zyn vlies Amnios, en ook in de eyge vogt onthouden word, waar in het geleegen heeft in 's moeders ligchaam terwyl het leefde.

A. *Het Vlies Amnios by na zoo dun als een spinnewebbe met haar eygen vogt.*

B. *Het Schepseltje.*

C. *Het doosie als mede het blauwe zyde vercierſel daar de crystalline vles in staat.*

De Tweede TAFEL.

De I^e^. Fig. Verbeeld een elleboogs been 't geen door scharpe humeuren, mismaakt is geworden.

A. *De inwendige beenige pyp, dewelke overal gescheyden is van de buytenste beenige substantie.*

B. *Een groeve.*

C. *Het bovenste van de pyp (olecranum) of de knop des elleboogs geheeten.*

De II. Fig. De buytenste gedaante van een mismaakt scheenbeen, en door de saagh in twee deelen verdeelt.

A. A. *De holle groeven.*

De III. Fig. De inwendige gedaante van 't zelvige been.

A. *Een gedeelte van 't been dat zeer hard geworden is, en van de voorgaande holligheden ontbloot.*

B. B. *De Spongieus-beenige selfstandigheyt.*

De IV. Fig. Een gedeelte van 't scheenbeen, met een beenige tophus bezet, en met de zaag in tween verdeelt.

A. *De inwendige gedaante.*

A. *De spongieus-beenige, en weeke uitspattinge.*

De V. Fig. Deszelfs beens uyterlyke gedaante.

A. *Een zeer holle en harde tophus.*

De VI. Fig. De huyd van 't voorgaande been, 't geen zeer oneffen en afschuwelyk is om aan te zien.

De VII. Fig. Een gedeelte van een tand van een Oliphant, met verscheyde beenige uytspattingen, door het schieten van een kogel, mogelyk veroorzaakt.

De VIII. Fig. Een kleen gedeelte van de tand van een Oliphant, waar in gevonden werd een kopere kogel, die door het schieten met een roer daar in geraakt is.

A. *Het gedeelte van de Tand.*

B. *De kopere kogel.*

De IX. Fig. Een gedeelte van 't scheenbeen, met een tophus bezet, en na de lengte in twee verdeelt.

A. *De buytenste gedaante is bultig door de Tophus.*

De X. Fig. De binnenste gedaante van 't zelve been.

A. *De zeer harde en dikke beenagtige substantie.*

B. *De uytspatting, die met veele holletjens vervult is.*

De Derde TAFEL.

De I. Fig. Vertoont een schepseltje aan zyn navelstrengetje af hangende.

De II. Fig. Een gedeelte van het schouderbeen van een jongske.

A. *De bovenste Epiphysis, of aanwas ten deele kraakbeenig, ten deele uyt klyne beentjens bestaande.*

B. *De beenige deeltjens.*

C. *De inwendige substantie, wiens spongieus-beenige zelfstandigheit, met een mergagtige vogtigheyd vervult, en beset is met zoo fyn een vlieske, dat het met een spinwebbe overeenkomt. Dit is voorzien met opgevulde Slag-aderkens, waar door het rood is.*

De III. Fig. Een gedeelte van 't Oppervelleke van een Moriaan.

A. *Het opper-velleke 't welk zeer dik is.*

B. *Een hoop van tepeltjens.*

De IV. Fig. Een gedeelte van 't Dybeen, van een jongske, in wiens bovenste kraakbeenige Epiphysis ook verscheyde beentjens gezien werden.

De V. Fig. Het vlies, van de Lever van een Mensch waar door veel en ontelbaare bloedvaatjens lopen.

De VI. Fig. Een gedeelte van 't voorhoofd van een jonge, door wiens opperste oogschellen de slagaderkens verspreyd werden, dewelke voortkomen uyt de groote hoeken der oogen.

DE

Neerd. Taf. 112.

Fig. I.

Fig. II.

Fig. III

Fig. IV

Fig. V.

Fig. VI.

D E

LAATSTE OEFFENINGEN

V A N

FREDRIK RUYSCH,

Medic. Doct. en Hoogleeraar in de Ontleet- en Kruytkunde: Medelit in de Keyzerlyke Academie in Duytschlant, en van de Koninglyke Maatschappy der Geleerden in Engelant, en Vrankryk:

Ofte het

Grootste KABINET van alle anderen, die tot nu toe uytgegeven zyn.

Met Kopere Platen.

DEN

ALLERDOORLUCHTIGSTEN, GROOTMAGTIGSTEN,

EN

ONVERWINNELYKSTEN

CZAAR

PETER ALEXIOWITZ,

Keyzer van Groot Ruslandt, &c. &c. &c. &c.

De laatste vruchten myner werken, door een lange reeks van Jaren enigermate ryp geworde zynde, heb ik geoordeelt, niet als op uwen roemwaardigsten naam, *Roemrugtigste Keyzer*, te moeten ingeschreven worden, menende, dat, nadien de Heydenen de eerstelingen en onvolmaakte beginzelen harer werken, zynde zelfs nog in 't spinrokke gelegen, de *Goden* opofferden, voorwaar met groter recht de laatste betrachtingen van myne voltooyde konst aan *Uwe Keyzerlyke Majesteit* toegewydt mogen worden. Derhalven met de zeer vermogende bescherming van uwen onsterflyken naam, gelyk als met een bolwerk gedekt zynde, onderneem ik myn grootste KABINET of slot van alle myne werken in zo vele Jaren uytgevoert, tot opheldering der nieuwst ontdekte natuur en ontleetkundige zaken, aan 't openbaar mede te delen, op die allervaste hoop voornamentlyk vertrouwende, dat de wytberuchtheydt uwer zeer beroemde naam het grootste gewicht tot het vereeuwigen van deze myne laatste werken zal toebrengen; ende, dat de blinkenste stralen uwer heerlykheydt nooyt gebreken zullen,

van

van luyster te geven aan deze mynen zweetigen arbeydt, waar van gy U verwaardigt hebt voor een gedeelte de eerstelingen over zeven Jaren met een grote naauwkeurigheydt te beschouwen. Met recht, offere ik Uwe Majesteit deze nu voltooyde werken op, gelyk als myn wel geliefden Benjamin, met de gantsche Waerelt tot uwen roem betuygende, dat aan U, (die zo wel tot instelling der konsten en wetenschappen, als overwinning geboren zyt) het tegenwoordige welzyn van 't Russische Keyzerryk niet alleenlyk door de wapenen, maar ook door de aanqueeking van allerhande ingevoerde wetenschappen moet toegeschreven worden.

De minste van Uwe Keyzerlyke en Koninglyke Majesteits gunstelingen,

FREDRIK RUYSCH.

VOOR-

VOORREDEN.

De reden, waarom gy my, Goetgunstige Lezer, op nieuws in zo een hogen ouderdom te voorschyn ziet komen, is, om dat ik door de goetheydt van den goedertierenen Godt, verscheyde zaken wederom ontdekt hebbe, die ik gaarne voor myn doot aan de geleerde Waerelt wil mededelen, onder de naam van De Laatste Oeffeningen, of het Grootste Ontleetkundige Cabinet, alle de voorgaande overtreffende: *waar in over de tweehondert en twintig voorwerpen gezien worden, onder welke vele zaken voorkomen, die ik noyt te vore van andere beschreven gezien hebbe.*

Latenwe eerstelyk eens beschouwen, op hoe een wonderbaarlyke wyze de Almogende Schepper de ware gesteltenis van de poortader gewrogt heeft! want alhoewel deszelfs takken uyt een en de zelfde bron of stam voortkomen, verschillenze echter zeer veel van malkanderen, 't welk tot nog toe niemant door figuren ons vertoont heeft. Zy hebben ook een geheel andere gesteltenis, niet alleen in de lever, maar ook in de darmen, klierbedde, enz. gelyk men alhier, en in het derde tiental van aantekeningen zien kan.

In deze verzameling van voorwerpen wort ook aangewezen, hoe groot het onderscheydt tusschen de loop en gesteltenis der takken van de poort, en holader is, niet alleen in de lever, maar ook in 't gedarmte: mogelyk, gelyk ik gemakkelyk zou konnen toestemmen, om iets byzonders te ondergaan.

Verders kan men hier zien, dat de takken van de bloetvaten, die zich door 't darmscheil verspreyden, in zo dunne takjes eyndigen, dat ze op verscheyde plaatzen dunder, als een spinnewebbe zyn; 't welk ik alhier ook met een figuur afgebeelt hebbe. De gemelde darmscheilvaten, wanneerze het darmscheil verlaten, nemen zy een gehele andere loop en natuur aan; 't welk waarlyk te verwonderen is.

Nadien 'er onder de Schryvers zeer veel gezintwist is, over het ware wezen of gesteltenis van de Milt, heb ik enige voorbeelden in deze verzameling gestelt, waar uyt een yder, die dezelve belieft te zien, klaar genoeg zal blyken, hoe de zaak gelegen is.

Onder de dingen, die tegen de wetten van de natuur in dit Cabinet voorkomen, is 't voornaamste een stuk van 't Dyebeen van een Mensch, hebbende een wanschape dikte: want het benig gedeelte is in een natuurlyke staat zo dik, gemeenlyk omtrent als een schryfpen, maar hier is 't

dikker als een duym van een mensch; daar en boven is 't in 't geheel celluleus geworden, mogelyk van een toevloeyende vogtigheydt, en een verouderde [Anasarca] *waterzugt?*

Hier zullenwe ook 't geschil van de zogenaamde huytkliertjes, die ik houde voor zenuwtepeltjes en werktuygen van 't gevoel, kunnen beslissen.

En die begerig is te zien, dat den bast der herssenen vaatagtig is, en geenzints uyt langwerpige ronde lichaamtjes bestaande; als mede den nieuwen Oogrok, die Myn Zoon Hendrik den Ruysschiaanschen rok genaamt heeft, zal hy hier een goede gelegentheidt toe hebben.

De Boerhaaviaansche holletjes of groefjes, by de Schryvers kliertjes genaamt, komen nergens duydelyker in te voorschyn, als in de darmen van een Walvis, en daarom heb ik haar ook een plaats in dit Cabinet vergunt.

Alhier vint men ook het netwyze lichaam van Malpighius, gelegen onder de Opperhuyt, niet alleen uyt Europianen, maar ook uyt een Zwarte en halve Zwarte, en een Walvis genomen, 't welk alle tegenspraak en twist wegneemt, zo dat 'er na deze over 't ware wezen van 't gemelde lichaam niet meer getwyffelt moet worden. Ondertusschen zyn ze ook verre van de weg af, die vast stellen, dat het gemelde netwyze lichaam niet over al onder de opperhuyt in 't lichaam van een Mensch gevonden wort, dewyl ik 't tegendeel alhier voor 't oog doe blyken: tot dien eynde heb ik dit Cabinet versiert met een stukje van de Opperhuyt, aan 't welk nog voor een gedeelte het netwyze lichaam vast zit, en voor een gedeelte daar van afhangt. By dit alles worden ook de tepeltjes, het netwyze lichaam, en 't bekleetzel van een Walvistong vertoont.

Waar in [embryo humanus] *een menschelyk schepzeltje, of 't eerste begin daar van, van* [foetus humanus] *de Vrucht of een onvoldrage Kintje verschilt, is hier mede te zien; ik hebbe eenige ongeboore blanke Kindertjes, van verscheyde ouderdom, hier by gevoegt, als mede twee witte Geraamtens van Kindertjes, die in Grafsteden uyt kostelyk Oostindisch hout gemaakt, nederleggen, en dat boven op rustbedtjes, van blaauwe zyde gewrocht.*

Voor dezen hebbe ik ongemene [exostoses] *uytwassingen van beenderen vertoont, maar hier ziet men tot grote verwondering een uytwasch van een Oliphants tandt, en dat wel in deszelfs holligheydt gevonden: deszelfs afbeelding zal ik om de wonderlyke gedaante, in 't vierde tiental trachten te vertonen.*

Onder de Ontleetkundige vint men ook verscheyde Kruydtkundige zaken,

ken, dewelke een grote overeenkomst hebben met onze ingewanden, namentlyk vruchten, als Peren, Pruymen, Apricozen, enz. die ik (op dat ik zo spreke) tot Geraamtens gebragt hebbe, en hier bygevoegt, om de onuytsprekelyke Werken Godts *te doen zien, en myne stelling ontrent de gesteltenis en 't gebruyk der vaten te bevestigen.*

Buyten dit alles is dit ons grootste Cabinet met enige dozen voorzien, waar in zeltzame kruyden en bloemen begrepen zyn, en worden versiert met [papiliones] *kapelletjes, en andere* [insecta] *bloedeloze diertjes, uyt beyde de Indiën overgebragt: Deze doosjes houde ik als levendige kruydtboeken, waar in de bloemen hare natuurlyke vorm bewaren, en de couleur vele Jaren lang behouden. In de levendige Kruydtboeken, die ik tot nog toe by andere gezien hebbe, en gelyk ik zelfs gewoon ben geweest te doen, wordt alles tusschen papieren gedrukt en gedroogt, waar door ze van de natuurlyke gesteltenis afwyken; maar hier ziet men in tegendeel, gelyk 't leefde, 't welk alles vermaaklyk voor 't gezicht is.*

't Zou te lang duren, meer zeltzame zaken op te tellen, die ons in dit Cabinet voorkomen; dog dit wynige strekt maar om een denkbeelt van 't verdere te geven; want, volgens het spreekwoort, uyt de klaauw kent men de Leeuw.

AD

VIRUM CELEBERRIMUM
FREDERICUM RUYSCHIUM,

Med: Doct. Anat. & Botan. Professorem, Acad. Cæs. Cur. Collegam: Regiæ Societ. Angl. Membrum.

Cum anno Ætat: 87.

CURAS POSTERIORES.

Ederet.

SIccine præstantes auget nova Cura *labores;*
Posterior *quamvis tempore, mole prior?*
Nominibusque tibi, Ruyschi *Clarissime, multis*
Devincis doctos nunc, velut ante, viros?
Lætare, abstrusos quisquis penetrare recessus,
Langaque naturæ numera nosse cupis;
Pandit, in occultis fuerant quæ tecta latebris,
Et reserat clausas Ruyschius *arte fores.*
I nunc! Pyramidum jactes portenta, labores
Exsuperat tenuis pagina, Memphi, tuos.
Quisquis eris, merito qui tot præclara stupebis,
Quæ locuples oculis offeret arca tuis;
Quisquis eris, venerare Deum, *miracula dives*
Qui tot in exiguo corpore summa creat;
Et Gratare seni, qui tot miracula magni
Numinis auxilio conspicienda dedit.
Felix! Muneribus qui sic ditaverit Orbem,
Et servet nomen post sua fata suum.
Gratulor annosam, Ruyschi *Venerande, senectam*
Gratulor exactos, non sine laude, dies;
Et, quanquam diris debebis cedere fatis,
Magne Vir, innumeros vivere digne dies,
Pro meritis, Medicum tibi quis obstrinxeris orbem,
Vives, quantumvis mortuus, usque tamen.

JOANNES OOSTERDYK SCHACHT.

DE LAATSTE OEFFENINGEN Of het ONTLEETKUNDIG CABINET,

Van alle de voorgaande 't grootste.

De Eerste PLANK.

N°. I. Een menschelyk Schepzeltje, een halve duym groot, van de navelstreng door middel van een haayrtje af hangende, in een Vles met vogt begrepen.

N°. II. Een onvoldrage Kindtje, een wynig groter als 't voorgaande, hangende insgelyks in een met vogt opgevulde Vles: 't is wit, en gelyk of 't van daag geboren was, de buytenste ledematen van 't lichaam zyn volkomen, die in 't eerste ontbraken, en daarom geef ik 't de naam van een kindtje of vruchtje.

N°. III. Een vles met vogt, bevattende een onvoldrage kindtje, omtrent een vinger lang, van de navelstreng af hangende; 't zelve is wit, als of 't eerst geboren was.

N°. IV. Een vles met vogt, waar in onthouden wort een onvoldrage kindtje, omtrent van drie maanden dragts, verbeeldende van 't mannelyke geslacht te wezen, daar 't in tegendeel van 't vrouwelyke is, 't geen gemeenlyk in dien ouderdom, en niet tegen de wetten van de natuur is; 't zelve is zeer blank, en als heden gebore.

N°. V. Een vles met vogt, waar in een onvoldrage kindtje van omtrent vier maanden dragts (na myn oordeel) mooy en wit: hier zyn geplaatst twee gedeeltens van de herssenen, genomen uyt een vrouw, die haar kindt verstikt, en in 't geheim geworpen hadde.

N°. VI. Een Vles met vogt opgevult, en in dezelve een gedeelte van

de opperhuyt, en 't netwyze lichaam van *Malpighius*, uyt een halve zwartinne: en op dat deze delen des te beter te voorschyn zoude komen, heb ik 'er een tak van de kleynste distel van *Alpinus* by gevoegt, waar door 't voorwerp tegen de want van 't glas gedrukt wort.

No. VII. Een Vles met vogt, en in dezelve een gedeelte van de opperhuyt en 't netwyze lichaam, uyt een halve zwartinne; hier in ziet men, dat het netwyze lichaam bleekzwart is.

No. VIII. Een Vles met vogt, en daar in een gedeelte van de opperhuyt, en 't netwyze lichaam van een Europiaansche Vrouw, 't welk by na van de zelfde wittigheydt is, als de opperhuydt. Hier by is gelegen een tak van een Americaansch gewas met een Porsellyn blad.

No. IX. Een Vles met vogt, waar in begrepen is de opperhuyt en 't netwyze lichaam van *Malpighius*, genomen uyt een Europiaan; 't netwyze lichaam is wat geelagtig geworden, door de hitte van de zon, waar door wy altydt zulks zien gebeuren.

No. X. Een pedestal of Zuylvoetje, en boven op 't zelve een mutsie, in 't gemeen een *Callotie* genaamt, uyt de huyt van een kind gemaakt, waar van de slagaderen vervult zyn, en hier door is 't voorwerp zeer root geworden. Dit is een fraay voorwerp.

No. XI. Een kleyn zuylvoetje, waar op insgelyks een gedeelte van de huyt van 't aangezicht, genomen uyt een Jongeling, gezet is, welkers vaten vervult zyn, waar door 't zeer root geworden is.

No. XII. Een kleyn zuylvoetje, waar op insgelyks een gedeelte van de huyt van 't aangezicht van een vrouw, zynde op dezelfde manier bereydt.

No. XIII. Een kleyn Zuylvoetje, waar op een lofwerkie gezet is, gemaakt uyt een mensche huyt, waar in vele, ja ontelbare huydttepeltjes gezien, en die verkeerdelyk van de Schryvers voor huydtkliertjes gehoude worden.

No. XIV. Een zuylvoetie, en daar op een lofwerkie gemaakt uyt de huyt van een volwassche mensch, uyt welkers oppervlakte de huyttepelties, gelyk als zantjes, uytpuylen.

No. XV. Een zuylvoetie, waar op een lofwerkie gezet is, gemaakt uyt de huyt van 't hooft, bezet met geelagtige haayren, waar aan nog is blyve zitten de celluleuze rok met opgevulde slagaderen voorzien, verschillende in loop van die, dewelke door de huyt verspreit worden.

No. XVI. Een lofwerkie gemaakt uyt het vel van een onvoldrage kindtje, waar van de slag-aderen vervult zyn: de opperhuyt, het netwyze lichaam, en de celluleuze rok weggenomen zynde, komen de slagaderen te voorschyn, die aan beyde de kanten den zelfden loop behouden;

in tegendeel, zo 'er iets van den celluleuzen rok (door welke ook zeer vele ſlagaderen verſpreit worden) overgebleven was, zou 't de aanſchouders mislyden, 't welk ik eens heb zien gebeuren, wanneer my een ſtuk van de huyt, waar aan nog iets van den celluleuzen rok vaſt zat, vertoont wierd. Daar en boven moet men in dit voorwerp aanmerken, dat het zwarte ſtipje de huyttepelties aanwyſt, dewelke met een vergrootglas beſchouwt zynde, als [*variolæ*] kinderpokjes zich vertonen.

N°. XVII. Een zuylvoetje, waar op gezet is een ſtuk van de huyt, uyt een onvoldrage kindtje, door de ſlagaderen opgevult, waar door 't hoog root geworden is, alhoewel het voorwerp zeer dun is.

N°. XVIII. Een zuylvoetje, waar op een ſtuk of dwerſche moot van de borſt van een kindt, waar aan nog het hart en de long vaſt zitten: in dit voorwerp ziet men, dat het waar is, 't geene ik menigmaal in openbare leſſen en vertoningen gezegt hebbe, dat 'er geen holligheyt onder 't borſtbeen gevonde wort, ſchoon verſcheyde Autheuren zulks voorgegeven hebben: alle de ingewanden van de borſt zyn zo naauw en digt by malkanderen gelegen, dat 'er geen holligheyt kan overig wezen. De tweeverwige en grootſte borſtel betekent het rechter hart-oortje, de klynder het hart zelfs, de kleynſte het linker hart-oortje. Daar en boven moet men aanmerken, dat dit alles nog zyn natuurlyke plaats en grootte behouden heeft, zynde wegens de opvulling der vaten met een rode couleur voorzien.

N°. XIX. Een zuylvoet waar op geplaatſt is een zeer groot ſtuk van 't hart van een Meydt, die haar kint levendig in 't Sekreet geworpen en aldus vermoort hadde; deze in de gevangenis vaſtgehoude, en aldaar overlede zynde, is van my in 't openbaar geopent.

De tweeverwige langſte borſtel vertoont, en dat wel duydelyk, dat de hoog rode waſchagtige ſtoffe gelyk een dauw een uyttocht gezogt heeft door de uyterſte uyteyndens der ſlagaderties, welke zo dun als dons zyn.

De Korten tweeverwige borſtel betekent de kroonvaten.

De derde en kleynſte het linker hartoortje.

Dit is een zeer fraay en uytmuntent voorwerp.

N°. XX. Een vles met vogt, waar in een nier van een onvoldrage kindtie, wegens de opvulling van de ſlagader zeer root geworden; merk aan, dat byde de vliezen weggenome zyn.

N°. XXI. Een groote vles met vogt, waar in een ſchenkel met de voet, van een Jonge van omtrent zeve Jaren oud, de ſpieren zyn zeer net geſcheyden, en hebben hare natuurlyke couleur, wegens de opvulling der ſlagaderen, behouden.

N°. XXII.

N°. XXII. Een grote Vles met vogt, waar in begrepen is het hooft van een Jonge, omtrent zes Jaren oud, ſchynende nog levendig te zyn: de wangen, neus, en lippen zyn mooy root en zonder enige rimpels. Het bovenſte gedeelte van 't hooft weggenome zynde, komen de opgevulde bloetvaten na 't uythalen der herſſenen te voorſchyn.

N°. XXIII. Een zuylvoetje, waar op de Oorklier uyt een verſch gebore kalf. De Opvulling is geſchiet door de ſlagader, maar hoe zeer verſchilt de geſteltenis dezer ſlagadertjes van die, welke in de kliertjes van 't darmſcheil gevonde worden! gelyk ik in de verhandeling over de klieren heb laten afbeelden.

N°. XXIV. Een Vles met vogt, bewarende de baarmoeder van een Vrouw, waar van niet alleen de bodem, maar ook de hals volgens de lengte geopent zyn, op dat derzelver gedaante in 't gezicht zou komen; en aldus ziet men in den hals zeer vele dikke draden of ſnaren; op dat de hals open blyven zou, is 'er een doorn over dwerſch ingeſtoken. Hier aan zitten nog vaſt de trompetten en eyerneſten, waar van het eene eyerneſtie, en deſſelfs trompet wel geſtelt zyn, maar 't andere is tegen de natuurs wetten in iets anders verandert, en aan de trompet vaſtgegroeit.

N°. XXV. Een droge Vles, waar in een *Paradysvogeltie*, zwart en wit, bont van couleur, hebbende twee poten; de ſtaart is met twee zeer lange en ſneeuwitte veeren voorzien. Ziet *Hermann.* in catal *Muſ. Zeylan*: te Zeylan wort het *Walbuhora*, dat is een *Katoendiefie* genaamt, in 't Malabaarſch *Codelatie*; by *Rayus* in Synopſ. avium *manucodiata criſtata ex albo nigroque variata*; by de Heydenen *Telleyeaco.* Dit vogeltie wort onder de zeltzaamſte vogelties gerekent; De Hr. *Paulus Hermannus*, voor dezen Hoogleraar te Leyden, is de eerſte geweeſt, die ons gelegentheidt gegeven heeft, om dit zeer volmaakte vogeltie te zien.

N°. XXVI. Een zuylvoet, en boven op 't zelve het bovenſte gedeelte van 't benige hooft van een onvoldrage kindtje, waar van de ſlagaderties door 't pannevlies verſpreit, zeer wel opgevult zyn, als mede die, dewelke door het dikke herſſenvlies lopen: de langwerpige groeve is in 't gebroke met een waſchagtige ſtoffe opgevult, om dat 'er bloet tuſſchen byde vermengt is geweeſt, dewyl de uyterſte takies der ſlagaderties my ſchynen hier en daar vereenigt te zyn, met de uyterſte takjes der aderen, waar door 't bloet, daar de aderties mede vervult waren, te gelyk met de waſchagtige ſtoffe in de langwerpige groef ingedrongen is; hier door is miſſchien de dwaling der Autheuren ontſtaan, die zich inbeelden, dat het ſlagaderlyke bloet in een levendig menſch door de ſlagaderen in de gemelde groef zich onmiddelyk ontlaſt, om dat, wanneer men Inkt in de

de ſlaap ſlagaderen ſpuyt, dezelfde Inkt tot in de langwerpige groef doordringt.

No. XXVII. Een Vles met vogt opgevult, waar in een uytgerafelde pruym, ofte het geraamte van een pruym, (op dat ik zo ſpreke) van een draat af hangende, op dat de geſteltenis en loop der zapvaten duydelyker te voorſchyn komen zou; welke vaten voor een gedeelte van de ſteel, en voor een gedeelte van [*nucleus*] de ſteen of pit voortkomen.

No. XXVIII. Een grote Vles met vogt opgevult, waar in bewaart wort een dwerſche moot van een zeer groten bal van een menſch, welkers vaten, die het eerſte beginzel van 't zaat beryden, verwart, en in een kraakbenige zelfſtandigheyt verandert zyn. De gemelde bal was zo groot geworden, dat dezelve in grootte het hooft van een menſchelyke vrucht te boven ging.

No. XXIX. Een Vles met vogt, bevattende twee voorwerpen, waar van het onderſte is een onvolkome ſchepzeltje van een ſchaap, van een haayrtje af hangende, zittende nog in zyn eyge vogtigheyt, waar in 't gezeten heeft, toen 't in de baarmoeder huysveſte; dit vogt is zo doorſchynende, dat men 't ſchepzeltje duydelyk zien kan, als of 't buyten 't vogt hing: het bovenſte voorwerp is 't eyerſtokje, waar in de voetſpoor van de plaats gezien wort, door de welke het inwendige van 't ey uytgegaan is.

No. XXX. Een Vles met vogt, waar in de teeldelen van een Meyſie begrepen zyn.

No. XXXI Een Vles met vogt vervult, waar in een zo genaamde zuyger gevonde wort; ik zegge een zogenaamde, om dat 'er geen oprechte zuygers gezien worden, dewylze gemeenlyk niet anders zyn, als een moerkoek of moerkoekje, na 't baren van de vrucht of een onvolkome ſchepzeltje, overgebleven.

No. XXXII. Een Zuylvoetje, en op 't zelve de huyt van 't hooft uyt een volwaſſche menſch, de welke ons hier voorkomt als een *Kalot*, en wegens de opvulling der bloetvaten, root van couleur. In dit voorwerp kan men zien, op wat wyze de ſlagaderen van byde de zyden tegen malkanderen aanlopen. Dit voorwerp is zeer fraay.

No. XXXIII. Een Vles met vogt, waar in een ſtuk van een omgekeerden endeldarm van een menſch legt, op dat men de Boerhaaviaanſche groeven, en de menigvuldige [*pori*] togtgaten zoude konne zien.

No. XXXIV. Een Vles met vogt, bewarende een ſtuk van een menſchen Oog, waar in de [*tunica ſclerotica*] harde, de Ruyſſchiaanſche, en de netwyze rok gezien worden, door welke rokken zeer vele ſlagaderen verſpreyt zyn.

N°. XXXV. Een Zuylvoetje, en daar op een ſtuk van den omgewonden darm uyt een Jongeling, door den ſlagader en ader opgevult.

De tweede PLANK.

N°. XXXVI. Een Vles met vogt, waar in een ſtuk van een pees van een ſpier uyt een Walvis, welkers geſteltenis wonderbaarlyk is, zynde een vinger dik, ook zeer hart, en onſcheytbaar.

N°. XXXVII. Een Vles met vogt, verzien met een ſtuk van een kalfsmaag, waar in niet alleenlyk de gevoel tepelties duydelyk uytpuylen, maar zelfs ziet men hier klaar het netwyze lichaam.

N°. XXXVIII. Een Vles met vogt, waar in begrepen is een gedeelte van 't dunne herſſenvlies, welkers ſlagaderen tamelyk wel opgevult zyn.

N°. XXXIX. Een zuylvoetje, en op 't zelve een bal uyt een Kalfsmaag.

N°. XL. Een Vles met vogt, waar in bewaart wort een gedeelte van 't achterbrein uyt een kalf; dit kalf hadde een half Jaar in de baarmoeder van de koe doodt blyven zitten, ende dat zonder verrotting, echter niet zonder ſlenterigheydt: Ik hebbe de ſlagaderen van 't gemelde achterbrein zo net met een rode waſchagtige ſtoffe opgevult, dat het nog als levendig zich vertoont. De Koe, waar in 't kalf zo lang doodt gezeten hadde, wiert in November geſlacht, was vet en wel geſtelt, en is in de huyshouding van Mr. *Cornelis Vos*, tuynman van de ſtads tuyn alhier, opgebruykt. De zeltzaamheyt van deze zaak beſtaat hier voornamentlyk in, om dat 'er niets in 't lichaam van viervoetige dieren, zelfs in dat van een menſch ſchielyker een verrotting onderworpen is, als de herſſenen; maar hier was het achterbrein zo wel in zyn geheel gebleven, dat de ſlagadertjes opgevult konde worden. Zie het verhaal in het *derde tiental van de genees-en Heelkundige aantekeningen.*

N°. XLI. Een Vles vervult met vogt, waar in het geraamte van een peer hangt, ons aanwyzende, dat de peren zo wel uyt zapvaten beſtaan, als de milt in ons lichaam uyt bloetvaten met moesagtige uyteyndens, waar van de peren ook verzien zyn.

N°. XLII. Een Vles met vogt, waar in legt een tweehoofdige vrugt van een Duyf.

N°. XLIII. Een Vles met vogt gevult, bevattende een groot ſtuk menſche vet, zodanig geſtelt, als of 't nu verſch uyt het lichaam gehaalt was.

N°. XLIV.

N°. XLIV. Een Zuylvoetje, en boven op 't zelve de lever van een onvoldrage kindje, wiens uyterste moesagtige slagadertjes zodanig opgevult zyn, dat ze zich onder malkander verwarren, en geen takjes van vaten gezien konne worden. Het tweeverwige doorntje wyst aan de navelader, die nog open en met een rode waschagtige stoffe opgevult is.

N°. XLV. Een Vles met vogt, en daar in het dunne herssenvlies, genomen uyt een Vrouw, waar van de slagaderen opgevult zyn.

N°. XLVI. Een Vles met vogt, waar in gevonde wort, een stuk van een vrouwelyke nageboorte, welkers bloetvaten in Waterblaasjes zyn verandert, waar van vele zeer klein, dog de meeste zeer groot voorkomen.

N°. XLVII. Een Vles met vogt, en daar in de schenkel of het been van een versch gebore kindt, met de voet, zich als levendig vertonende; tusschen de tonen wort 'er een takje van *Granadilla* met een driepuntig blat, en een kleyne gele bloem van *Tournefort* vastgehouden, waar van de bloem nog ongeschonde is gebleven.

N°. XLVIII. Een zuylvoetje, verzien met een oortje van een onvoldrage schaapje; waar van de slagadertjes zeer fraay opgevult en met een byzondere loop verspreit zyn: ook worden 'er nog drie korrelsgewyze deeltjes in gevonden.

N°. XLIX. Een Vles met vogt in zich onthoudende een lang stuk van den omgewonden darm uyt een Jongeling; de slagaderen van 't zelve zyn fraay opgevult; de darm omgekeert zynde, laten zich hier ook zien de zogenaamde eenzame Peyeriaansche klieren, dewelke beter *Boerhaaviaansche groeven* genaamt worden; 't is aanmerkelyk, dat deze gemelde klieren buyten de oppervlakte, die eygentlyk de binnenste rok wort gezegt, uytpuylen.

N°. L. Een Vles met vogt, waar in bewaart wort een arm van een onvoldrage kindtje, zich als levendig vertonende, in wiens rechter hant het geraamte van een peer vastgehouden wort, aan welkers uyterste zapvaten nog een aanmerkelyk moes vasthangt.

N°. LI. Het oog van een Walvis in vogt bewaart; deszelfs harde rok is aan de eene kant veel dikker als een duym; daar en boven ziet men hier de kringsgewyze vezels, die den oogappel toetrekken, duydelyker, als in een mensch of andere dieren, en dat zonder enige voorgaande berying, alleenlyk door een dwersche snee.

N°. LII. Een Zuylvoetje, en boven op 't zelve het hart en een stuk van de long van een versch gebore kindtje, door zyn moeder vermoort. Het dunste doorntje wyst aan de plaats, alwaar de longslagader, en de

 grote

grote ſlagader by malkanderen komen, en verenigt worden door den ſlagaderlyken weg. Het tweeverwige doorntje vertoont de ſtam van de opklimmende grote ſlagader het grootſte tweeverwige en 't dikſte doorntie het rechter oortje van 't hart. De zwarte ſtompe en korten doorn het linker oortje. Het zwarte grootſte ſtipje de long ſlagaderen. De drie alleen ſtaande ſtipjes beduyden de drie ſlagaderlyke buyzen of pypen opwaarts ziende: de twee ſtipjes de ſlaapſlagaderen, de witte kortſte dunſte doorntjes de ſlaapſlagaderen. Het doorntje met een rode zyde vlok bezet de rechter onderſleutelbenige ſlagader. Met de zyde draat hadde ik het gedeelte van de longe voor de opvulling gebonden. Het ſtompe doorntje vertoont de borſtklier.

N°. LIII. Een zuylvoetje, en op 't zelve een groot ſtuk van een Menſche darm, van welke de ſlagaderen niet alleen, maar ook de aderen opgevult zyn, waar door 't zelve hoog root van couleur geworden is.

LIV. Een Vles met vogt, vervattende een *Priapus Vegetabilis* van *Hermannus* of [*herba cantharifera*] het kruykdragende kruydt van *Rumph*; *Bandura* te Ceylon, en *Daun Gindi* te Ambon genaamt. Ziet de Ephemerid.

N°. LV. Het aangezicht van een Jongman, waar van de ſlagaderen zyn opgevult, op een zuylvoetje geplaatſt.

N°. LVI. Een Indiaanſche *Brilſlang*, van *Hermannus in Muſ. Zeylon:* en *Raj. in Synopſ. animal.* beſchreven, by de portugezen *Cobras de Capelo*, en de Indianen *Naja* genaamt, hangende in een Vles met vogt tuſſchen de *Epiocymus* of *Cuſcuta ſuper Ocymum*; het gemelde gewas is met zaat beladen, 't welk in 't zelfde glas ook gezien wort.

N°. LVII. Een Vles met vogt, bewarende de twee oogrokken namentlyk de [*tunica ſclerotica*] harde, en de [*tunica choroidea*] druyfbezie rok, zynde omgekeert, op dat niet alleen deze twee, maar ook de Ruyſſchiaanſche Rok te voorſchyn komen zou.

N°. LVIII. Een zuylvoetje, en boven op 't zelve een gedeelte van de borſt van een kindt. De Vaten lopende door de ribbens en tuſſchenribbige ſpieren zyn wonderbaarlyk opgevult: De lichamen der wervelbeenderen over dwerſch opengeſneden, zyn ook vol met rode deeltjes, en dat wonderlyk is om te zien, het vlies dat het merg bekleet, is verzien met byzondere ſlagadertjes, die zo fyn zyn, dat ze niet als op den middag by zeer helder weder en door een vergrootglas in 't gezicht komen; daar en boven moet men 't oog een tydt lang op een en dezelfde plaats houden, zonder 't welke anders onmogelyk was, het beloop dezer vaaties te zien.

N°. LIX.

No. LIX. Een ſtuk van een menſche long, door de longader opgevult, waar door duyzenden van longblaasſies vervult zyn; dog de gevulde blaasſies komen ons hier veel kleynder voor, als in 't voorgemelde voorwerp, en zulks is geſchiedt door een zagter opvulling.

No. LX. Een Zuylvoetie, en boven op 't zelve een ſtuk van een Koemilt; wiens moesagtige ſlagaderties weggenomen, en de milt met wint gevult, en gedroogt zynde, ons wort aangewezen, dat de [*ſtamina ſ. fibræ*] draden van deze milt veel verder van malkanderen ſtaan, als van een kalfsmilt, nademaal de milt in grootheyt toeneemt, en de draden in getal niet vermeerderen.

De Derde PLANK.

No. LXI. Een Vles met vogt gevult, en daar in een ſtuk van de lendenen van een menſch, in 't welke het ruggemerg met opgevulde ſlagaderen te voorſchyn komt.

No. LXII. Een Vles met vogt, waar in beſloten is het Hart van een onvoldrage kindtie, met een rode couleur pronkende, en van een zeer fyn draatje af hangende.

No. LXIII. Een Vles met vogt, waar in de nier van een Jonge, op welke nog een bynier zit; byde zynze wegens de opgevulde ſlagaderen met een rode couleur verzien.

No. LXIV. Een Vles met vogt, waar in een ſtuk van een omgekeerde omgewonden darm, uyt een Jongeling genomen; welkers binnenſte oppervlakte, van my de fluweel tepelagtige rok genaamt, in 't gezicht komt: dit voorwerp is wegens de opgevulde ſlagader zeer root.

No. LXV. Een Vles met vogt, in dewelke de milt uyt een Jongman, waar van de ſlagaderen zyn opgevult, begrepen is.

No. LXVI. Een Vles met vogt, en daar in begrepen de opperhuyt en 't netwyze lichaam van een Walrus.

No. LXVII. Een Zuylvoetje, en op 't zelve het been met de voet hart gebalſemt, en, wegens de opvulling door de ſlagader gedaan, met een zeer rode couleur pronkende, genomen van een eerſt gebore kindtie.

No. LXVIII. Een Zuylvoetie, en op 't zelve een ſtuk van 't middelrift, met de helft van 't harte zakje. De witte doorn betekent het ſtuk van 't middelrift, maar de ſwarte het halve harte zakje. Dit is genomen uyt een eerſt geboren kindtie, en de opvulling is door de ſlagader geſchiet.

N°. LXIX. Een Zuylvoetie, en op 't zelve geplaatst een stuk van een kinderhooft, waar in ons voorkomen. 1. de zeer roode huyt van 't hooft. 2. het rechter Oortie. 3. het harde herssenvlies, met derzelver slagaderties.

N°. LXX. Een Vles met vogt, waar in de roede en het omgekeerde Balzakje van een Jonge, waar van de opvulling door de slagader geschiet is. Op de gront van 't glas ziet men een stuk van de mannelyke roede, welkers drie zenuwagtige spongieuze lichamen vervult zyn; daar by vint men nog een takje met de bloem en vrucht van de *Flospassionis Curassav. hederæ hirsuto folio, fl. albo, Par. Batav. Prodr. Sive flos passionis alb. en reticulat. Par. Bat. Granadilla flore albo, fructu reticulato. Boerhaav.*

N°. LXXI. Een Zuylvoetie verzien met een stuk van een kalfsmilt, als een lofwerkie gevormt, waar van de slagaderen opgevult zyn; de onderste van deze uyteyndens zyn zo klyn, dat ze het menschelyke verstant te boven gaan.

N°. LXXII. Een Zuylvoetie, waar op een halve nier van een mensch gestelt is; zynde door de ader de opvulling gedaan, om het onderscheydt tusschen de opvulling door de slagader te zien, 't welk aanmerkelyk is.

N°. LXXIII. Een Zuylvoetie, en daar op een lofwerkie, gemaakt van een stuk uyt den omgewonden darm van een volwassche mensch, welkers uyterste vaaties zo fyn als dons zyn.

N°. LXXIV. Een droge vles, bevattende de haayren, genomen uyt een papgezwel van 't net, waar van een geval in myne *ontleet en heelkundige aanmerking* te lezen is.

N°. LXXV. Een vles met vogt, vervattende de baarmoeder van een vrouw, zo natuurlyk bewaart, als ofze dezen dag uyt het lichaam genomen was.

N°. LXXVI. Een zuylvoetie verzien met de lever van een onvoldrage Schaapie, door de navelader opgevult; waar door dit voorwerp geheel anders voorkomt, als wanneer de opvulling door de slagader gedaan was.

N°. LXXVII. Een vles met vogt, waar in een mensche milt, die voor een gedeelt ontdaan is, besloten legt; desselfs slagader opgevult zynde toont klaar aan, dat 'er geen celletjes of draden in de milt van een mensch gevonde worden.

N°. LXXVIII. Een vles met vogt, waar in de opligtende spier van de schouder, de [*Musculus Deltoides*] driehoofdige spier genaamt, gevonde wort; van deszelfs pees hangen boven de dertig spierige lichaamties

af,

af, die zeer naauwkeurig van malkanderen zyn gescheyden, en dat zonder enige quetzing van 't vleesch.

De Vierde PLANK.

N°. LXXIX. Een Zuylvoetie verzien met den arm van een onvoldrage kindtje, hardt gebalsemt; door de huyt zyn de bloetvaten zo menigvuldig verspreyt, dat het voorwerp daar door zeer root van verwe geworden is: in de hant hout het vast en vertoont een Eykebladt, welkers moes in 't geheel by na weggenome zynde, zeer fraay een netje verbeelt.

N°. LXXX. Een grote vles met vogt, vertonende het kakebeen van een mensch, met alle de tanden, die sneeuw wit zyn, verzien: de tong is zeer root, uyt welkers oppervlakte de tongtepelties te voorschyn komen; als mede de tepelties van het tantvleesch. Daar en boven ziet men aan de ene zyde het beweegbare kraakbeen, 't welk aan 't [*processus condyliformis*] knokkelwyze uytsteekzel nog vast zit. De opvulling is geschiet door de slagader. Boven 't dekzel vertoont zich een zeer net dootshooffie van een onvoldrage kindtie.

N°. LXXXI. Een zeer fraay zuylvoetie, en boven op 't zelve de maag van een Jonge, door de slagaderen opgevult, en dat aan te merken is, deze maag heb ik zagties opgevult, waar door 't komt, dat 'er geen kuylen of deuken in gezien worden.

N°. LXXXII. Een Zuylvoetie, en boven op 't zelve het borstbeen met de kraakbeenderen der ribbens, door de slagader opgevult; duyzende van uyterste takjes, zo dun als dons, komen 'er te voorschyn, en de kraakbeenderen zyn doorschynende.

N°. LXXXIII. Een Zuylvoetie, waar op gezet is een groot stuk van 't darmscheyl van een mensch, met zeer vele groter, klynder, en zeer klyne kliertjes verzien, welke laatste voor de opvulling het gezicht ontvloden; en 't gene aan te merken is, de afbeelding van dit voorwerp is voor een gedeelte afgebeelt in ons *antwoort over het maakzel der klieren*.

N°. LXXXIV. Een Zuylvoetie, waar op een stuk van 't Darmscheil uyt een ander mensch genomen; in 't zelve vint men veel wyniger klieren; echter is dit voorwerp zeer naauwkeurig toebereyt.

N°. LXXXV. Een vles met vogt, bewarende een groot stuk van een omgekeerden nugteren darm van een mensch; in dezelve zyn niet alleen de slagaderen, maar ook de aderen in 't geheel opgevult tot haar uyterste toe, waar door 't voorwerp zeer root van couleur, en als ontstoke

ons

ons voorkomt. De latten, of latwyze uytpuylingen (by andere oogluykende klapvliezen) als mede de fluweele rok (by my de zenuwagtige fluwele rok) komen ook klaarblykelyk met de zelfde couleur te voorschyn.

No. LXXXVI. Een zeer zindelyke Zuylvoet, verzien met de lever van een Jongman, opgevult door de grote slagader; nogtans pronkt de gehele lever met bloetvaten, 't geene ik oordele aanmerkens waardig te zyn. Deze beryde lever overtreft verre alle de levers, die ik tot nog toe hebbe bereyt: want by helder weer met het vergroot glas beschouwt zynde, bevinde wy 't gehele voorwerp uyt enkele bloetvaten te bestaan, maar niet uyt byzondere lichaamties, welke klieren gezegt worden: Daar en boven heeft het na de opvulling zyn natuurlyke grootte behouden, en is geenzins groter geworden. De galblaas, als mede de navelbant zyn ook vol met opgevulde bloetvaten.

No. LXXXVII. Een vles met vogt, bewarende de uyterste voet van een Jongman, waar van de slagaderen opgevult zyn: in de uyteyndens van de tonen komen de Zenuwagtige tepelties te voorschyn, namentlyk daar ter plaatze, alwaarze met de nagels aan malkanderen gezeten hebben. Boven 't voorwerp ziet men ook een tak van de *Elichrysis Abor: Afric: salviæ folio odorato* van den Hr. *Boerhaave* beschreven; en op dezen tak is ook nog het dunne herssenvlies van een volwasschen mensch gestelt, waar van de slagaderen opgevult zyn.

No. LXXXVIII. Een vles met vogt, waar in gezien worden het been met de uyterste voet, niet alleen zich als levendig vertonende, maar ook naauwkeurig overeenkomende met die ziekte, de welke de *bluts* genaamt wort, by dit voorwerp staat een tak van de *Momordica Zeylanica pampinea fronde, fructu breviore*, door den Hr. *Tournefort* beschreven.

No. LXXXIX. Een Zuylvoetie, en op 't zelve een stuk van een omgekeerden omgewonden darm van een mensch, in 't welke door een geweldige opblazing een cellulositeit te voorschyn komt; ik laat de ontleders oordelen, of dezelve voor 't zesde vlies der darmen gerekent moet worden?

No. XC. Een vles met vogt, vertonende den arm met de hant van een jonge, schynende nog te leven; en op dat hy niet zou ledig schynen te zyn, hout hy in zyn hant, en vertoont de slagaderen van het dunne herssenvlies met een waschagtige stoffe opgevult: boven op 't dekzel ziet men de kop van een donzigen distel.

No. XCI. Een vles met vogt, waar in begrepen is een stuk van 't dunne herssenvlies, aan 't welke op verschyde plaatzen de vaaties, die den bast der herssenen uytmaken, vastzitten; boven op 't dekzel van deze

ze fles is een Zuylvoetie geplaatſt, verzien met een ſtuk van 't dunne herſſenvlies van een onvoldrage kindtie, wiens ſlagaderen opgevult zyn, en op de wyze van een lofwerkie geſchikt.

N°. XCII. Een vles met vogt, waar in dit alles klaarder gezien wort, als in 't voorgaande glas.

N°. XCIII. Een vles met vogt, waar in dezelfde zaken veel duydelyker te voorſchyn komen, als in de twee voorgaande vleſſen: in deze leggen daar en boven nog enige ſtukjes van den baſt der herſſenen.

N°. XCIV. Een grote vles met vogt, bevattende het hooft van een Jonge, van omtrent een Jaar oudt; het bovenſte gedeelte van 't hooft, als mede de herſſenen weggenome zynde, komt het dunne herſſenvlies met zyn opgevulde ſlagaderties te voorſchyn; Het aangezicht, en de voorlippen ſchynen te leven; zo dat dit voorwerp van een zeer groot belang is. Boven 't dekzel van 't gemelde hooft ziet men een droge vles,

N°. XCV. In de welke beſloten is een Zuylvoetie, verzien met een kleyn hoendereytie, 't welk met een harde ſchaal bedekt is, en heeft de grootte van een Notemoſcaat, 't welk in een gemeen hoender ey gevonden is. Op dit kleyne eytie zit een geraamte van een muys, op wiens rug nog een geraamte van een andere muys.

N°. XCVI. Een Zuylvoet, waar op de groter bilſpier van een Jongeling gezet is: de opvulling is gedaan door den ſlagader, en hier door is hy met een zeer rode couleur verzien.

N°. XCVII. Een kleyn zindelyk grafie, gemaakt van Ooſtindiſch hout, waar in een ſneeuwit geraamte van een onvoldrage kindtje, zynde omtrent van vier maanden dragts, in wiens rechter hant een *Haſt* vaſt gehoude wort; 't is een bloedeloos gedierte, dat maar eenen dag leeft, en daarom heeft het tot opſchrift:

't Zelfde uur, dat my 't leven gaf, heeft 't my ook ontnomen.

N°. XCVIII. Een zuylvoetie, verzien met de lever van een onvoldrage kindtje, omtrent van zes maanden dragts: de opvulling is door de ſlagader gedaan; op verſcheyde plaatzen komen 'er [*acini hepatis*] leverkorrelties in 't gezicht, als mede de opgevulde ſlagaderties in de galblaas. Dit is een zeer mooy voorwerp.

N°. XCIX. Een Zuylvoetie, waar op een ſtuk des huyts van een Jongman; 't zelve is met alle omzichtigheydt in 't geheel van den cellu leuzen rok met zyne bloetvaaties ontbloot. De bloetvaten door de huyt verſpreyt, hebben een eenvoudigen loop, die aan byde de kanten van de

huyt even eens is: in tegendeel, wanneer de celluleuze rok in 't geheel van de huyt niet afgeſchyden is, dan ſchynen de vaten en de celluleuze rok een loop als de takken der bomen te hebben, daar nogtans de vaten van de huyt netswys gelegen zyn. Dit voorwerp moet men door 't vergrootglas by helder weder beſchouwen, en dat tegen 't licht en van ter zyde: daar en boven, als men 't voorwerp dus beziet, komen 'er verſchyde kleyne korrelsgewyze deelties te voorſchyn, voornamentlyk ter plaatze, daar een doorntie van my is ingeſtoken.

N°. C. Een Zuylvoetie en daar op een gehele ſchaapsmilt, door de ſlagader met een gele waſchagtige ſtof opgevult.

N°. CI. Een zuylvoetie, en daar op een ſtuk van een kalfsmilt, door den ſlagader opgevult: de korrelties daar van zyn losgemaakt, zo dat de donzige uyteyndens te voorſchyn komen: dit is zulk een uytmuntent voorwerp, dat 'er de aanſchouwers verbaaſt over ſtaan.

N°. CII. Een Zuylvoetie, waar op een groot ſtuk van een menſche long geſtelt is, zynde de longader opgevult: in deze opvulling zyn de longblaaſies voor een groot gedeelte mede vervult, voornamentlyk alwaar de twee witte doornties zyn ingeſtoken. Het ſwarte doorntie betekent het celluleuze wezen, alwaar duyzenden van bloetvaaties gezien worden.

De Vyfde PLANK.

N°. CIII. Een Zuylvoetie, en op 't zelve een moot van een mannelyke roede, waar in men zien kan, dat het roedenhoofie beſtaat uyt alle, dat is, de drie zenuwſpongieuze lichamen, gelykerwys ik over vele Jaren in myne *ontleet en heelkundige aanmerkingen* heb laten afbeelden.

N°. CIV. Een Zuylvoetie, op 't welk ſtaat een menſche Oortie, zynde wegens de opvulling der ſlagaderties hoog root van couleur: ſtaat te letten, dat de natuurlyke geſteltenis na 't balſemen en hartmaken wel genoeg bewaart, en 't derhalven een zeer mooy voorwerp is.

N°. CV. Een vles met vogt opgevult, waar in te zien is een ſtuk van de moerkoek van een Vrouw; dewelke in 't geheel verandert is in waterblaaſies, met een wateragtig vogt opgevult; welk gebrek van my het water van de moerkoek genaamt word: van deze ziekte hebbe ik al over vele Jaren geſchreven, en de zelve door afbeeldingen in myne bovengemelde aanmerkingen uytgedrukt.

In dezelfde vles worden ook nog twee ſtukken van een andere moerkoek vertoont, dien ik door de ſlagaderen hebbe opgevult, zo dat 'er ontel-

ontelbare verſprydingen van vaten zich zien laten; welkers uyterſte eyndens alle in waterblaaſies verandert zynde, dikmaals een Emmer byna vervullen konnen, waar door zodanige vrouwen van twee of drie kinderen ſwanger ſchynen te zyn.

N°. CVI. Een Zuylvoetie voorzien met een groot ſtuk van het darmſcheyl van een ſchaap, welkers ſlagaderen niet alleen, maar ook de aderen opgevult zyn: de klieren van dit voorwerp (zo ik my niet bedriege) zyn enigzints verſchillende van die, dewelke in 's menſchen lichaam gevonde worden, en dat niet alleen ten aanzien van de figuur, maar ook der kleynſte ronde deelties tuſſchen de takmaking dezer vaten: hoedanig de gemelde deelties geſtelt zyn, zal ik hier na, zo 't God behaagt, uytleggen.

N°. CVII. Een Zuylvoetie, vertonende een gedeelte van de Moerkoek, wiens vaten zeer fraay opgevult zyn. 't Is een van de beſte voorwerpen.

N°. CVIII. Een vles met vogt opgevult, waar in een baſtaartvlezige zelfſtandigheydt in gedaante van een vlies, door my uyt myn bloet gemaakt, alleenlyk door een omroering met een takje van den Goaſche Geneverboom; de gemelde vezelagtige zelfſtandigheydt heeft zich aan 't takje gelyk als een baſtaartvlies vaſt gehegt; 't zelve vertoont zich alhier ſwartagtig, alhoewel 't in den beginne wit is geweeſt.

N°. CIX. Een Zuylvoetie, waar op een gedeelte van een kalfslong ſtaat, het blat van een boom verbeeldende, en welkers ſlagaderen op een byzondere wyze lopende zeer tenger zyn, en by 't licht (als 't helder weder is) bezien moeten worden.

N°. CX. Een vles met vogt, waar in te zien is het wondernet uyt een kalfshooft, welkers ſlagaderen, die 't gezegde net uytmaken, opgevult zyn; met recht heeft dit deel dien naam, om dat men nog begin nog eynde daar in kan beſpeuren.

N°. CXI. Een vles met vogt, vervattende een zeer fraaye losgemaakte of uytgerafelde bal van een menſch, alle de ballen, die ooyt van my zyn uytgerafelt, overtreffende; deze uytrafeling verbeelt een dik en groot bondelke zeer witte en fyne zyde.

N°. CXII. Een Zuylvoetie, waar in een ſtuk van de kuytſpier, daar in te zien is, hoe de waſchagtige ſtoffe uyt de uyterſte eyndens der ſlagaderties in de vlezige zelfſtandigheydt uytgeſtort, en 't voorwerp daar door root geworden is.

N°. CXIII. Een vles met vogt, en daar in een ſtuk van de huyt uyt de voetzool; in 't zelve vertoonen zich de opperhuyt, het netsgewyze

lichaam, en het vel met zyne zenuwagtige tepelties; de twee eerste lichamen hebben een en dezelfde couleur, en hangen van de huyt neder, die voor een gedeelte afgetrokken en op den bodem verspreyt is: maar deze huyt heeft een rode couleur, wegens de opvulling der slagaderties gekregen, en desselfs zenuwagtige tepelties puylen enigzints buyten de oppervlakte van de huyt uyt.

No. CXIV. Een vles met vogt, waar in een groot stuk van den omgewonden darm van een volwasschen mensch, welkers vaten in 't geheel opgevult zyn, zo dat ze een ontsteking verbeelden; de inwendige oppervlakte, dewelke na den want van 't glas ziet, komt ons voor als een verschynzel van kleyne wormpies. De tak, waar door 't voorwerp tegen de kant van 't glas gedrukt wort, is de *Asparagus Africanus, tenuifolius, viminalibus virgis, foliis Laricis instar ex uno puncto numerosis, stellatim dispositis*, van *Pluknet* in zyn *Amalth. Botan.* beschreven.

No. CXV. Een Zuylvoetie, en boven op 't zelve een groot stuk van 't middelrift uyt een mensch, waar van de slagaderen niet alleen door het spierige deel, maar ook door 't vliezige lopende, zeer zindelyk opgevult zyn; de loop van deeze vaten is ook van malkanderen zeer verschillende.

No. CXVI. Een vles met vogt, bewarende den omgewonden darm van een versch gebore kint; in 't zelve is een [*susceptio intestini*] inschieting van 't gedarmte te zien, 't welk zelde gebeurt in Jong gebore kinderen.

No. CXVII. Een Zuylvoetie, waar op een stuk van een omgewonden kalfsdarm, door de holader opgevult, wiens uyteyndens zeer fyn zyn. Het voorwerp zelfs verbeelt, en dat wel volmaakt, een *Ponjet*, 't welk uyt linne gemaakt zynde, tot cieraat aan de voorhant gedaan wort. Staat te letten, dat den loop van deze vaten niet over een komt, met die van een mensch.

No. CXVIII. Een zuylvoetie, waar op gezet is een stuk van 't darmscheyl van een mensch met zeer vele klieren voorzien, door de slagader opgevult, en dat met zo veel behendigheydt, dat 'er in de zelve ronde lichaamties, leverkorrelties verbeeldende, gevonde worden; dit is een van de beste voorwerpen.

No. CXIX. Een Vles met vogt opgevult, in dewelke begrepen is een gedeelte van een omgekeerde maag, op dat men de omdrayingen, die de kronkels der herssenen van een mensch verbeelden, zien zou. De opvulling hier van is door de slagader geschiet.

No. CXX. Een zuylvoetie voorzien met een hardt gebalzemde neus van

van een menſch, waar aan vaſtzitten de bovenſte lip, tantvleeſch, als mede vier tanden; de opvulling is door de ſlagaderen gedaan, waar door de huyt een rode Couleur verkregen heeft; daar en boven kan men de ſweetgaten door een vergrootglas zien; het beloop der ſlagaderen door de huyt, ziet men niet alleen, maar ook door 't tantvleeſch en de voorlip; het bekleetzel van deze delen kan den naam van opperhuyt niet hebben, om dat 'er geen huyt onder gelegen is, alleen een weefzel van gevoelige tepelties wort 'er gevonden.

N°. CXXI. Een moot van een mannelyke roede, over dwerſch geſnede, op dat niet alleen de groote twee zenuwagtige ſpongieuze lichamen, maar ook het kleyne of dat van de pisweg te voorſchyn komen zouden. Dit is een zeer fraay voorwerp.

N°. CXXII. Een vles met vogt vervult, en daar in een onvolmaakt ſchepzeltie van een ſchaap, zynde een duym groot, van een haayrtie afhangende, en dat nog in zyn eyge vogt en vliezen, welk vogt zyn doorſchynentheydt niet verloren heeft.

N°. CXXIII. Een vles met vogt; waar in te zien is een tweeverwig hondtie, tuſſchen zyn voorſte poten vaſthoudende een onvolkome ſchepzeltie van een Americaanſche Aap, van een ſwartagtige couleur, en een vinger groot.

N°. CXXIV. Een vles met vogt, bewarende de maag van een onvoldrage kindt, waar aan de milt en een ſtuk van 't net nog vaſtzitten. De opvulling is door de ſlagaderen gedaan, die door 't net, dat zo dun is als een ſpinnewebbe, heen lopen, zynde zo fyn als dons.

N°. CXXV. Een zuylvoetie, en boven op 't zelve een groot ſtuk van den nugteren darm, door de ader en ſlagader opgevult, en daarom zeer hoog root.

De Zesde PLANK.

N°. CXXVI. Een zuylvoetie, waar op een groot ſtuk van een menſche milt, door de ader opgevult, gezet is: deszelfs [*acini*] korrelties zyn verſchillende van die van de lever; alhier zyn ze enigzints losgemaakt.

N°. CXXVII. Een zuylvoetie, waar op de opgevulde ſlagaderen der herſſenen uyt een onvoldrage kindtie; dezelve zyn zeer teder, zo dat ze zeer licht breken.

N°. CXXVIII. Een zuylvoetie, en daar op het linker Hartoortie

van een mensch, door de slagader opgevult; het zelve heeft de gedaante van een hanekam.

No. CXXIX. Een Zuylvoetie, en boven op 't zelve een stuk van een mensche milt, wiens slagader ik voorgenome hadde met een rode waschagtige stoffe op te vullen, maar om dat zulks niet na wensch scheen uyt te vallen, heb ik de ader ook met een gele waschagtige stoffe opgevult, 't welk zeer wel gelukt is, en aldus vertoont zich het voorwerp voor een gedeelte wel root, maar is voor 't grootste gedeelte geel geworden. Ondertusschen moet men aanmerken, hoe groot het onderscheydt is tusschen de gesteltenis der Vaten van een mensche milt, en die van viervoetige beesten. Dit zeer fraay voorwerp is genomen uyt een zwaarlyvige oude vrouw.

No. CXXX. Een zuylvoetie, waar op een stuk van een mensche long staat, wiens bloetvaten met een rode waschagtige stoffe opgevult zyn.

CXXXI. Een zuylvoetie, waar op een stuk van de maag van een kindt, welkers slagaderen wonderbaarlyk fraay opgevult zyn.

No. CXXXII. Een droge vles, en daar in de darmties van een onvoldrage kindt, waar van de slagaderen zeer wel opgevult zyn; en dat aan te merken is, deze darmties hebben hare rontheydt in 't geheel zonder deuken behouden.

No. CXXXIII. Een zuylvoetie, en daar op een lofwerkie, gemaakt uyt een stuk van den omgewonden darm van een mensch, door de holader opgevult.

No. CXXXIV. Een Vles met vogt waar in een kinder muyltie, steunende op een stuk van de Moerkoek, welkers slagaderen zyn opgevult.

No. CXXXV. Een Zuylvoetje, en daar op het Hart van een onvoldrage kindtje, opgevult door de slagader; deze opvulling is zo fraay gedaan, dat de uyterste eyndens der slagadertjes daar van in 't gezicht komen; daar en boven ziet men alhier nog een gedeelte van de stam der grote en Long-slagader, als mede de plaats, daar deze twee slagaderen by malkanderen lopen, *de slagaderlyke buys* of *weg* genaamt.

No. CXXXVI. Een Vles met vogt, vervattende een stuk van de nederdalende grote slagader; aan wiens rechter zyde vastgegroeyt is de [*ductus thoracicus*] borstbuys, door my met een rode waschagtige stoffe opgevult. Dit voorwerp is genomen uyt een bejaarde Vrouw.

No. CXXXVII. Een Vles met vogt, waar in een groot stuk van de Maag van een kindt, door de slagaderen tot het uyterste opgevult; hier by legt een takje van [*Lychnis*] Christus Ogen, met zeer kleyne bloemtjes en grasbladeren.

No. CXXXVIII.

N°. CXXXVIII. Een Zuylvoetje, waar op een ſtuk van een menſche Nier, door de ſtam van de holader zeer fraay opgevult.

N°. CXXXIX. Een Zuylvoetje verzien met een groot ſtuk van den dikke darm, genomen uyt een zwaarlyvige Vrouw; hier aan zit een gedeelte van 't darmſcheil vaſt, 't welk een Wayer verbeelt. De opvulling is door een tak van de holader gedaan. Dit voorwerp is insgelyks zeer fraay.

N°. CXL. Een Vles met vogt, waar in twee Bynieren, welkers ſlagaderen opgevult zyn, leggen.

N°. CXLI. Een Vles met vogt, vervattende een Worm door de piswegen geloſt, dog van andere Wormen verſchillende.

N°. CXLII. Een Zuylvoetje, en daar op een lofwerkje, gemaakt van een Menſche Vel, door de ſlagader opgevult; in 't zelve komen ontelbare tepeltjes te voorſchyn, dewelke van andere verkeerdelyk huytkliertjes genaamt worden.

N°. CXLIII. Een Zuylvoetje, waar op het gedarmte van een onvoldrage kindt geplaatſt is, zynde door de ſlagader opgevult; een gedeelte van den Kronkeldarm geopent zynde, komt de dubbelde Klapvlies van den Kronkeldarm te voorſchyn, moetende door een ingeſtoke naalt geopent worden.

N°. CXLIV. Een Zuylvoetje, en boven op 't zelve een ſtuk darms van een Jongeling, verbeeldende een Zoutvat; zynde door de ſlagader opgevult, en daarom met een zeer rode couleur voorzien.

N°. CXLV. Een Zuylvoetje, en boven op 't zelve een Vaandel, gemaakt van den nugteren Darm uyt een Menſch, door de ſlagader opgevult, en daarom hoog root van couleur.

De Zevende PLANK.

N°. CXLVI. Een Vles met vogt vervult, en daar in de Voet van een onvoldrage Kindt, hangende aan een haayrtje, en onder wiens uyterſte voet gevonden worden de doornen van [*echinomelocactos*] den Indiaanſche Doornappel, met dit opſchrift:

Langs doorn en kruys,
Na 't Hemels huys!

Dit voorwerp is door de ſlagader zo wel opgevult, dat het ſchynt te leven.

No. CXLVII.

N°. CXLVII. Een Vles met vogt, begrypende een of twee Wervelbeenderen van den hals, met een ftuk van 't ruggemerg uyt een onvoldrage kindt: in 't midden van 't ruggemerg ziet men de baft, verzien met een rode couleur, zynde niet anders als vaatjes, uyt flagadertjes voortkomende.

N°. CXLVIII. Een Zuylvoetje, en boven op 't zelve een groot ftuk van den Kronkeldarm uyt een Menfch, door een tak van de holader opgevult: het beloop dezer takjes is geheel en al verfchillende van die vaatjes, welke door den gemelden darm verfpreyt worden, wanneer de opvulling door een tak van de Poortader gedaan is.

N°. CXLIX. Een Zuylvoetje voorzien met het borftbeen, met de kraakbeenderen der ribbens, en tuffchenribbige fpieren, genomen uyt een onvoldrage kindt; de opvulling van deze deelen is gefchiet door de flagader, en dat met een goeden uytflag. In dit voorwerp zyn de beendertjes van 't borftbeen dubbelt, 't gene ik nooyt ondervonde hebbe.

N°. CL. Een Vles met vogt opgevult, en daar in twee ftukken van de Moerkoek met een hoog rode couleur doortrokken, wegens de opvulling der vaten tot het uyterfte toe.

N°. CLI. Een Vles met vogt, waar in een groot ftuk van de Moerkoek met een ftuk van de Navelftreng.

Let wel; de oppervlakte, die na 't glas ziet, is nog met een zagter bekleetzel bedekt, 't welk na de Baarmoeder ziet, en van 't vlies chorion fchynt voort te komen, ten minften het wort 'er aan vaftgehegt. Hier uyt oordele ik klaar te blyken, dat de Moervaten met de vaten van de Moerkoek niet onmiddelyk vereenigt worden. Ziet het V. Cabinet, waar in ik breder over deze zaak gefchreven hebbe.

N°. CLII. Een Zuylvoetje, en daar op een groot ftuk van een Kalfs Long, wiens flagaderen tot het uyterfte toe opgevult zyn. Merk ondertuffchen aan, dat het beloop van deze vaten verfchilt van die gene, dewelke lopen door de Long van een Menfch; derhalven hebben ons eenige misleydt, die hare figuren, na de voorwerpen der beeften gemaakt zynde, zonder een behoorlyke waarfchouwing in 't licht gebragt hebben.

N°. CLIII. Een Zuylvoetje van Indiaanfch hout gemaakt, waar op geftelt is het gedarmte van een onvoldrage kindtje, door de flagaderen opgevult: in den omgewonden Darm is een [*diverticulum*] vertrekje of uytwegje van een duym groot, in welkers uyterfte drie blaasjes te voorfchyn komen, die de gedaante van fpeldeknopjes hebben. Dit voorwerp houde ik voor zeer zeltzaam.

N°. CLIV. Een Zuylvoetje, waar op een halve Schaaps Nier ftaat, die

die door de ader is opgevult; alhier konnenwe zien, hoe veel onderscheyt 'er is tusschen deze en een 's Mensche Nier.

No. CLV. Een Schoteltje, gemaakt uyt een stuk van den omgewonden darm van een Mensch, zynde opgeblazen en omgekeert, op dat 'er zekere Celluleusiteyt te voorschyn komen zou, die van anderen voor het twede celluleuse vlies van 't gedarmte gehouden wort; door dit Schoteltje zyn ontelbare adertjes, voornamentlyk van de takken der holader voortkomende, verspreyt, welkers beloop veel verschilt van die, welke van de poortader afkomstig zyn. In het gemelde Schoteltje legt een klein stukje Yzer, 't welk de kragt van een Zylsteen heeft, en is gekomen van een yzer kruys, in de Nieuwe Kerk te Delft gevonden: Dit heeft myn Neef, de zeer Eerwaardige en Wakkere Heer *Henricus Ruysch*, Bedienaar des Goddelyken Woorts in de Gereformeerde Kerk te Delft, my vereert, dewelke dit van den zeer Beroemden Heer *Leeuwenhoek* gekregen hadde.

No. CLVI. Een Zuylvoetje, op 't welke gezet is een stuk van een Mensche Huyt, van den geheelen celluleusen rok ontbloot, op dat de ware loop der slagaderen duydelyk zou konnen gezien worden: want zulks heeft zommige bedrogen, die de celletjes, met vaatjes en vet verzien zynde, in 't geheel niet weggenomen hebbende, een onderschydene loop vertoonden, zich verbeeldende, dat de huyt tweederley zoort van vaten hadde. Dit voorwerp moet men tegen 't licht houden, op dat de vaten duydelyker te voorschyn zoude komen.

No. CLVII. Het been en de voet van een kindt in die gedaante, als het leefde, zynde in vogt bewaart; hier by legt een tak van de Zeylonsche Mannetjes Balsamina, met een klynder rode vrugt, enz.

No. CLVIII. Een Vles met vogt, een stuk van de herssenen van een Kalf omvattende, 't welk een half Jaar lang zonder verrotting in de Baarmoeder van de Koe gezeten hadde; alleen was 't slap en slenterig geworden: en dat zulks ook in de Vrouwen plaats heeft, bevinde ik, zo de Baarmoeder maar, gelyk ik alvorens hebbe vermaant, geslote blyft. Merk ondertusschen aan, dat dit voorwerp van my door de slagader is opgevult, en dat my geenzints gehindert heeft, dat dit Kalf zo lang doodt in de Baarmoeder gezeten heeft. Zie verder van deze zaak in 't 3. tiental.

No. CLIX. Een Zuylvoetje met de Knieschyf van een Mensch voorzien, waar over ontelbare opgevulde slagaderen heen lopen, die niet tot de knieschyf, maar tot het overschot van de spieren, die den schenkel uytstrekken, behoren.

No. CLX. Een Zuylvoetje, en boven 't zelve een t'zamenſtel van verſcheyde dingen, die in een papgezwel van de Maag gevonden zyn, namentlyk een wanſchape gebeente, haayren, en vier kiezen. Zie verder de geſchiedenis hier van met een verklaring beveſtigt, in het derde tiental.

No. CLXI. Een Vles met vogt, omvangende een ſtuk van een viervoetig gedierte, waar aan de ſchenkel met de uytwendige voet, als mede een klaauwtje, dog niet geklooft, vaſtzit; dit is gevonden met de vier kiezen, het wanſchape gebeente, en haayren in 't gemelde papgezwel.

No. CLXII. Een Vles met vogt, bewaarende een groot gedeelte van een Vrouwen [*mamma*] borſt, ſchynende nog te leven: de zelfſtandigheydt van dezelve is geenzints klieragtig, maar zodanig, als 'er nergens in 't gehele lichaam gevonden wort, behalven in de byſtanders van een menſch, met welke de borſt een grote overeenkomſt heeft, als zynde namentlyk van een zeer taaye, witte, en een vaſte zelfſtandigheydt, die nooyt los kan werden gemaakt. De ronde deeltjes, dewelke men in de borſten vint, is een zuyver vet, de overige ſtukjes in de uyterlyke tepel, hebbende de grote van een kleyne ſpeldeknop, houde ik voor zenuwtepeltjes, die 't gevoel aldaar toebrengen.

No. CLXIII. Een Vles met vogt, eenige ſpierdraden bevattende; twee ſpierdraden hadde ik in vele zeer fyne vezeltjes verdeelt, die zoo dun zyn als dons; ik hebbe een tak van de doornagtige Pimpernel daar by gedaan, op dat ze des te beter gezien konnen worden; maar nadien door 't ſtilſtaan de vezelen gewoon zyn op de gront van 't glas te gaan zitten, moet men de Vles wat bewegen, waar door verſcheyde van haar zich aan de doorntjes genootzaakt worden te hegten.

No. CLXIV. Een Zuylvoetje, waar op een Ribbe van een kindt gezet is, zynde zodanig omgekromt, dat 'er een C door verbeelt wort; zulks hebbe ik, door toedoen van een weeking, in een zure vogtigheydt te wege gebragt.

No. CLXV. Een Zuylvoetje, waar op een door balſem verhart Hart van een Jonge gezet is; zynde door de ſlagader opgevult, wiens uyterſte eyndens zeer klaar en duydelyk in 't gezicht komen.

No. CLXVI. Een Zuylvoetje, waar op een ſtuk van den omgewonden en Kronkeldarm van een Menſch, waar in aan te merken ſtaat, dat den Kronkeldarm tegen de wetten der nature, zeer verwydert is, en dat wegens een darmbreuk, daar hy in zyn leven mede gequelt was; zulks geheugt my meermalen gezien te hebben in Menſchen, die met breuken bezet waren. Verders is in dit voorwerp aan te merken, dat, de wint

aange-

aangedrongen zynde, alhier zich aan 't gezicht vertonen, de twee klapvliezen, 't welk in een gezont en fris mensch niet geschiet: want dan komt ons aldaar een kring in de plaats van klapvliezen voor.

In een Darmziekte, die men *Miserere Mei* noemt, wanneer dezelve uyt een wint ontstaat, wort zomtydts het gedarmte ook aldaar zo verre uytgerekt, dat 'er in plaats van een kring de gemelde klapvliezen te voorschyn komen. Onder het zwarte stipje wort de mont van het wormwyze uytsteekzel gezien, welk uytsteekzel, niet opgeblazen zynde, alhier volgens de lengte van den Kronkeldarm zich uytstrekt.

No. CLXVII. Een Vles met vogt, waar in een kleyn onvoldrag Schaapje met de nageboorte, zich als levendig vertonende.

No. CLXVIII. Een Vles met vogt, en daar in een stuk van den Endeldarm uyt een Jongeling, in welke de zogenaamde klieren, of liever de *Boerhaaviaansche groeven*, alhier met een roodtagtige couleur zeer klaar te voorschyn komen. De tak, die het voorwerp tegen de want van 't glas drukt, is de *Acacia Africana spinis albicantibus*.

No. CLXIX. Een Zuylvoetje, waar op een witte en grote haayrige Bal uyt de Maag van een Koe.

No. CLXX. Een Zuylvoetje, voorzien met de Galblaas van een Mensch, met een waschagtige stoffe opgevult; alhier vertoont zich een bogtigheyt in de galblaas, die in de beesten gemeenlyk regt uyt loopt.

No. CLXXI. Een Vles met vogt opgevult, en daar in een stuk van een Kalfs Maag, als mede de zenuwtepeltjes, waar van het netwyze lichaam met de tepelkokertjes af hangt.

No. CLXXII. Een Zuylvoetje, waar op staat een groot stuk van 't Darmscheyl met zyn klieren, die, schoon kleyn, echter zeer wel opgevult zyn, op dat het beloop der zelver slagadertjes in 't gezicht komen. Daar en boven ziet men zeer klaar en duydelyk de vaatjes door de zelfstandigheydt van 't darmscheyl in menigte verspreyt. Dit voorwerp is genomen uyt het lichaam van een Mensch.

De Achtste PLANK.

No. CLXXIII. Een Zuylvoetje, en daar op staande een groot stuk van 't Vel van een Jongeling, waar van de slagaderen zeer net opgevult en onder malkanderen verenigt zyn.

No. CLXXIV. Een met vogt gevulde Vles, waar in het dunne hersenvlies, door 't opvullen zeer roodt geworden, en gelyk als ontstoken, hangende tusschen een tak van den Goäsche Geneverboom.

N°. CLXXV. Een Zuylvoetje, waar op een groot ſtuk van den bogtigen of omgewonden Darm uyt een volwasſchen Menſch; in 't welke een inſchieting van den gemelden darm, alwaar de opening door my gemaakt en met een zwart ſtipje getekent is, gezien wort.

N°. CLXXVI. Een Zuylvoetje, verzien met een ſtuk van een Kalfs tong over lang geſneden, en door de ſlagader opgevult; in 't zelve vertonen zich de tongtepeltjes, en, dat aan te merken is, in 't midden, alwaar ik het bekleetzel afgenomen hebbe, ziet men zeer klaar den loop der ſlagaderen; dog van onderen, daar het bovenſte gedeelte van afgeſneden is, konnen we zo wel, dat te verwonderen is, den loop der vaten beſchouwen, als in de oppervlakte.

N°. CLXXVII. Een Zuylvoetje, en daar op een groot ſtuk van den Kronkeldarm, door de ſlagader opgevult, vertonende een gehele anderen loop, als wanneer de opvulling door de ader gedaan was, waar op men wel moet acht geven.

N°. CLXXVIII. Een Vles met vogt, bevattende een ſtuk van een Kalfs Milt, die door de ſlagader is opgevult. Het vlies van de eene kant afgenomen zynde, heb ik een ligte ontvleziging (gelyk men gemeenlyk zegt) of liever een ontrafeling gemaakt; ſchoon dit werk niet geheel en al te mispryzen is, echter komt de loop der vaten in de Milt veel duydelyker te voorſchyn na 't hartmaken van een opgevulde Milt. De tak, waar op dit voorwerp zit, is de *Nerion Anguſtifolium Odoratum.*

N°. CLXXIX. Een Zuylvoetje, op 't welke twee voorwerpen ſtaan, waar van 't buytenſte is een gedeelte van den Endeldarm uyt een Menſch, zynde de opvulling door de poortader gedaan, waar door ontelbare takjes, fynder als ſpinnewebbe zynde, te voorſchyn komen; de ſcherpe punt van den doorn betekent de uytwendige gedaante van den darm, het andere tweeverwige doorntje doorboort het celluleuze vlies, 't welke alhier uytgeſpannen en met een rode waſchagtige ſtoffe vervult is, hier door is 'er zo groot een opzwelling ontſtaan.

Het andere of 't onderſte voorwerp, is een lofwerkje uyt een ſtuk van den nugteren Darm gemaakt. De opvulling is geſchiet door de ſlagader: in dit voorwerp zyn alle de latten (anders gezegt de oogluykende klapvliezen) zeer klaar te zien.

N°. CLXXX. Een Zuylvoetje met een groot ſtuk van 't middelrift, door de ſlagader opgevult. Let wel, dat de ſlagaderen door het peesagtige gedeelte van 't middelrift heen lopende, een byzonderen loop hebben, verſchillende van die vaten, welke door 't ſpieragtige deel des middelrifts verſpreyt worden.

No. CLXXXI. Een Zuylvoetje, voorzien met een van de kleynste tanden van een zeer grote Zeevisch, *Casjellot*, of *Potvisch* genaamt, uyt wiens agterhooft eenige tonnen van de herssenen of 't achterbreyn vergadert worden, 't welk gezuyvert zynde, verkeerdelyk *spermaceti* of walschot genaamt wort.

No. CLXXXII. Een Zuylvoetje, voorzien met het voorste gedeelte van een Kalfskop, door de slagader opgevult: Nadien dit voorwerp tot verscheyde gebruyken geschikt is, daarom wort hier ook een verscheyde gesteltenis van vaten gevonden, en aldus komen de slagaderen, door 't verhemelte verspreyt, niet overeen met die gene, dewelke door de mont of kaken verspreyt worden, en veel minder met die, welke men in de holligheydt van 't voorhooft vindt; indien iemant verder onderzogt zal hebben de langere vaten, die het snot in de neusgaten voortbrengen of liever maken, en uyt de slagaderen voortkomen (Ik meene die vaten, dewelke door de spongieuze beenderen van de neus lopen) Wat een onderscheydt zal hy bevinden! Eyndelyk zo iemant een Kalfstong na behoren vervult, en daar na volgens de lengte in twee delen verdeelt zal hebben, hy zal den loop van alle de vaten zo wel gewaar worden, als of hy de gehele tong doorsnuffelt hadde, 't welk men in de milt, lever, nieren, en andere delen van 't menschelyke lichaam niet verneemt. Alle deze dingen aldus gestelt zynde, zal niemant anders konnen zeggen, dat dit alles van den *Goedertierene Schepper* zo verschydentlyk is geschapen, als om zyne ondoorgrondelyke magt en heerlykheydt te openbaren.

No. CLXXXIII. Een Vles met vogt, waar in legt het Geraamte van een witte Pruym, wiens zapvaten, uyt welke deze vrugt bestaat, verschillen van die gene, de welke een Peer uytmaken; en daar men zich over verwonderen moet, de vaten van deze Pruym komen voor een gedeelte voort uyt de vaatjes van de steel, en ten dele uyt de steen.

No. CLXXXIV. Een Zuylvoetje, verzien met [*glandula parotis*] de Oorklier uyt het hooft van een versch geworpe Kalf; zynde de opvulling door de slagader gedaan: hier kan men zien, hoe grotelyks de loop der slagadertjes van deze klier verschilt van de darmscheils klieren van een mensch; derhalven is 't een gewis teken, dat alle de klieren niet tot een en 't zelfde gebruyk van den *Goedertierensten Godt* geschikt, nog datze alleen bloet voerende, of bloetvaten zyn. Zie hier over na myn derde tiental der aantekeningen.

No. CLXXXV. Een Zuylvoetje met een stuk van een Mensche maag; zynde de opvulling door de slagader gedaan. Staat te letten, dat deze

vaten een anderen loop hebben, als die, dewelke in den nugteren darm gezien wort; waar uyt men dan besluyten moet, *alwaar een ander werk moet verrigt worden, aldaar is ook een ander werktuyg nodig.*

No. CLXXXVI. Een Zuylvoetje, en daar op een stuk van een mannelyke roede, waar van de celluleuze rok door een sterk aangedronge wint geweldig uytgezet is: hier kan men ook zien, hoe dun de huyt van dit deel is.

No. CLXXXVII. Een Zuylvoetje, waar op staat een halve Nier van een Mensch, zynde door de ader opgevult.

No. CLXXXVIII. Een Zuylvoetje, voorzien met een lofwerkje, gemaakt uyt een stuk van een Schaaps Long, zynde door de slagader opgevult, wiens uyteyndens de fynheyt van een spinnewebbe verre te boven gaan.

No. CLXXXIX. Een Zuylvoetje, voorzien met een lofwerkje, gemaakt uyt het vlies Chorion van een Kalf, zynde door de slagader opgevult, wiens uyteyndens zo fyn als dons, en met een byzonderen loop voorzien zyn.

No. CXC. Een Vles met vogt, vervattende een onvoldrage kindt omtrent van vier maanden dragts; 't zelve legt met zyn hooft nederhangende, en 't lichaam omgekeert, tusschen een zeer fraay toebereyt mensche net.

No. CXCI. Een Zuylvoetje, waar op een zeer fraay toebereyde en door de slagader opgevulde halve Nier van een Jongman.

No. CXCII. Een Zuylvoetje, waar op de Pan van 't heupebeen uyt een Kalf, door de ader en slagader opgevult.

De Negende PLANK.

No. CXCIII. Een Zuylvoetje, waar op een groot Vaandel, gemaakt uyt een mensche huyt, in welke ontelbare huyttepeltjes te voorschyn komen.

Merk wel, dat deze tepeltjes bestaan niet uyt byzondere of enkele, maar uyt zeer vele takjes van zenuwen, 't welk nog klaarder blykt in de huyt van de tepels van Walvisch-mammen of borsten, gelyk ik in 't eerste Anatomisch Cabinet heb laten afbeelden.

No. CXCIV. Een Zuylvoetje, waar op een gehele Moerkoek van een onvolkome menschelyk schepzeltje, zynde door de ader zeer fraay opgevult.

No. CXCV. Een Zuylvoetje, voorzien met het bovenste gedeelte van 't hooft

hooft van een onvoldrage kindtje; welkers ſlagadertjes, zynde door het dikke en dunne herſſenvlies verſpreyt, zeer wel opgevult zyn.

Staat te letten daar en boven, dat het bekkeneel op vele plaatzen ontbreekt, 't welk ik meermale gezien hebbe, en in zodanig geval puylen de herſſenen eenigzints door die ontbrekingen van 't been uyt: de vaten, welke ik hier bygevoegt hebbe, zyn opgevulde ſlagadertjes, dog zeer teder en bros.

N°. CXCVI. Een Vles met vogt, bewarende den arm van een Jonge, welke nog levendig ſchynt; in de hant wort vaſt gehouden een zeer rode door de ſlagaderen opgevulde Nier van een onvoldrage kindtje.

N°. CXCVII. Een Zuylvoetje, verzien met een groot ſtuk van 't darmſcheil uyt een Menſch, waar in verſcheyde klieren te voorſchyn komen; dit voorwerp aldus bereydt zynde, verbeelt gekrulde kool.

N°. CXCVIII. Een Vles met vogt, waar in beſloten is een Zuyger, dog verkeerdelyk alzo genaamt: om dat het niets anders is, als een nageboorte, die na de verloſſing van 't kindt uyt de baarmoeder in de zelve aldaar overgebleven, en door de perſſing van de baarmoeder, tragtende wederom haar natuurlyke grootheydt te verkrygen, zodanig gevormt is. Dit voorwerp naauwlyks de grootte van een ey hebbende, is omtrent vier maanden na de verloſſing van 't kindt in de baarmoeder gebleven.

N°. CXCIX. Een Vles met vogt, in welke vertoont wort een uytgerafelde of losgemaakte Bal van een Menſch, wiens vaten door een tak van den Goäſche Geneverboom verſpreyt zyn, op dat men de fynheyt der vaten des te klaarder zou konnen zien.

N°. CC. Een Vles met vogt, waar in het geraamte of de zapvaten van een *Abricoos*, die voor een gedeelte uyt de ſteen, en ten dele uyt de ſteel voortkomen; dezelve verſchillen veel van die gene, dewelke de Peren maken.

N°. CCI. Een Zuylvoetje, en boven op 't zelve de tweehoofdige ſpier uyt een Jonge, door de ſlagaderen opgevult.

N°. CCII. Een Vles met vogt, waar in een ſtuk van de nageboorte, door de ſlagaderen opgevult; alhier ziet men nog in de uyteyndens het moesagtige der ſlagadertjes.

N°. CCIII. Een Zuylvoetje met een groot ſtuk van den nugteren Darm, welkers latten of oogluykende klapvliezen de trappen van een Watermolen verbeelden.

N°. CCIV. Een Zuylvoetje, waar op de knie van een menſch; in de zelve ziet men twee beweegbare kraakbeenderen, getekent met twee witte ſtipjes. De doorn onder de knieſchyf geſtoken, betekent het klieragtige lichaam,

lichaam, alzo van de Schryvers genaamt. Het zwarte ſtipje wyſt de knieſchyf aan. De opvulling is gedaan door de ſlagader.

N°. CCV. Een Zuylvoetje, voorzien met het dikke herſſenvlies, gelyk een hoetje uytgeſpannen, waar in de langwerpige groeve open is gebleven. Het zikkelwyze uytſteekzel is ook in zyn natuurlyke ſtaat gebleven. *Merk aan*, dat, ſchoon de opvulling door de ſlagaders gedaan is, echter geen waſchagtige ſtoffe in de gemelde groeve gekomen is; ja ik oordele zulks nooyt te geſchieden, ten ware de uyterſte eyndens der ſlagaderen zich met die der aderen verenigt hadden, gelyk ik zomtyts gezien hebbe.

N°. CCVI. Een Vles met vogt, vervattende een ſtuk van de opperhuyt, het netwyze lichaam, en huyt van een Walviſch; door een doorn wort de huyt van de opperhuyt afgeheven, op dat de zeer witte zenuwtepeltjes van de huyt gezien konnen worden; en 't geen verder aan te merken is, het netwyze lichaam en opperhuyt hebben een gemarmerde couleur, 't welk dikmaals gebeurt, gelyk my de Walviſchvangers verhaalt hebben.

N°. CCVII. Een Zuylvoetje, verzien met het bovenſte gedeelte van 't bekkeneel van een onvoldrage kindt, waar aan het dikke herſſenvlies nog zo naauwkeurig en vaſt van binnen zit, dat het nergens daar van losgeworden is; daar en boven zyn de ſlagaderen door 't dikke herſſenvlies verſpreyt, met zo veel behendigheydt opgevult, dat de waſchagtige ſtoffe op verſcheyde plaatzen zyn doortogt tot in de beenagtige zelfſtandigheyt van de herſſenen als een dauw gezogt heeft, gelyk met de zwarte ſtipjes aangewezen wort; Ik bekenne, dat my dit op deze plaatzen nooyt meer gebeurt is.

N°. CCVIII. Een Zuylvoetje, verzien met het [*os tali*] koot en [*os calcis*] hielbeen, als mede een gedeelte van de huyt en 't vet. Van ter zyden laat zich een ſtuk van een pees zien, die wegens de opvulling der ſlagaderen zeer root van couleur is.

N°. CCIX. Een Zuylvoetje, met een ſtuk van de opperhuyt, en 't netwyze lichaam van een Walviſch; op de opperhuyt zyn eenige beesjes vaſtgemaakt, die men Walviſchluyzen noemt, zynde van een wonderbaarlyke gedaante, welkers poten gewapent zyn met zeer ſcherpe nageltjes, gelyk haakjes, waar door ze hier zeer vaſt aan malkanderen gehegt zyn.

N°. CCX. Een Zuylvoetje, en op 't zelve een van de voorhoofts beenderen, 't welk nog zeer blank zich vertoont, en dat van een onvoldrage kindtje, 't welk een Jaar en nog langer zonder verrotting in de baar-

baarmoeder gezeten hadde, zynde alleenlyk wat ſlap en ſlenterig geworden; eyndelyk is 't door den zeer beroemden Heelmeeſter *Pieter Plaatman*, in Oogſtmaant 1722, omtrent den navel uytgeſneden, met behoudenis van 's Moeders leven, die tot dezen tydt toe nog gezont en fris is. Deze geſchiedenis, en wat daar by behoort, zullen wy, zo 't Godt wil, met behoorlyke verklaringen in 't vervolg beſchryven.

Behalven deze zaken, ziet men ook nog in de onderſte holligheydt van dit Cabinet de volgende.

A. Een Doos, waar in een groot ſtuk van 't darmſcheyl van een menſch, welkers klieren in ſteen verandert zyn.

B. Het Geraamte van een Peer, gemeenlyk, zo ik my niet bedriege, een *Petercelie Peer* genaamt; 't welk in de zon beſchouwdt zynde, blykt uyt duyzenden zapvaatjes te beſtaan, welke uyterſte eyndens het moes, dat aan malkanderen vaſt zit, behouden hebben. Het gemelde voorwerp wort in een vogt bewaart, en op den bodem van 't glas ziet men een gewaſch van *Tournefort*, *Gundelia* genaamt.

C. Een zeer zindelyk Geraamte van een onvoldrage Kindtje, leggende in een van Indiaanſch Hout gemaakte Grafſtede, en dat boven op een matras, gemaakt van blaauwe zyde; het hout in de handen vaſt de zeer net toebereyde darmtjes van een onvoldrage kindtje, waar van de ſlagaderen opgevult zyn.

D. Een Geraamte van een onvoldrage Kindtje, omtrent van vier maanden dragts, op de zelfde wyze verciert; door het graft worden verbeelt eenige haften te vliegen, met dit opſchrift:

In 't zelfde uur, daar ik 't leven in ontfangen heb,
heb ik 't ook verloren.

E. De Voet van een Vrouw, zeer volmaakt door de ſlagaderen opgevult, en daarom zo bloetroot van couleur, als of dezelve ontſtoken was; maar de opperhuyt boven de tonen is zeer wit gebleven, nademaal die geen gemeenſchap aan de bloetvaten heeft.

F. Een Vles met vogt, en daar in een tak van de *Eliſchryſ: Afric. ſalviæ folio odorato*, van den Heer *Boerhaave* beſchreven; deszelfs bladeren zyn fraay bezet met een [*polypus*] baſtaartvleeſchklomp, zynde van my door 't enkel roeren van verſch Oſſebloet gemaakt. Dit is een zeer mooy voorwerp.

G. Het bovenſte gedeelte van de herſſenpan van een Menſch, overal met het pannevlies bedekt; welkers ſlagadertjes zo net opgevult zyn, dat het zeer uytnement root is.

H. Een ſtuk van 't Dyebeen uyt een bejaart menſch, welkers zelfſtandigheydt in gezonde menſchen zeer hart, en gemeenlyk een ſchryfpen dik is; maar is alhier uyt een voorgaande ziekte een duym dik, en in 't geheel celluleus of ſpongieus geworden, mogelyk van een verouderde en voorgaande [*oedema*] waterzugtige zwelling.

VERKLARING der FIGUREN.

In de eerſte PLAAT

Wort het Geraamte van een Peer afgebeelt, 't welk aldus is toebereydt, dat men zeer klaar zien kan, dat de Peeren voornamentlyk uyt zapvaten met hare uyterſte moesagtigheden beſtaan: Ik zegge voornamentlyk, nadien de inwendige alzo genaamde baarmoeder hier niet te voorſchyn komt.

A. *Het ſteeltje.*

B. *Het overblyfzel van de ſchil.*

C. *De zapvaten.*

D. D. D. *Korrelagtige, ronde deeltjes, dewelke in verſcheyde Peren gevonden worden, waar van zommige in een ſteenagtige zelfſtandigheydt veranderen; deze deeltjes hebben in verſcheyde Peeren ook een onderſcheydentlyke gedaante.*

In de tweede PLAAT

Is een ſtuk van 't vlies chorion uyt een Kalf te zien, waar van de opvulling door den navelader gedaan is: Hier ziet men hoe wonderbaarlyk de loop dezer vaten geſtelt is, en hoe veel zy van andere aderen verſchillen.

Merk ook aan, dat de uyteyndens van deze aderen niet in een moesagtige, maar in een donzige zelfſtandigheydt op verſcheyde plaatzen alhier eyndigen, 't welk overal zoude geſchiet zyn, indien de opvulling op 't volmaakſte gelukt was geweeſt; echter ziet men, dat de uyterſte eyndens der aderen op verſcheyde plaatzen dunder als een ſpinnewebbe zyn.

In de derde PLAAT

Wert vertoont een ſtuk van den omgewonden Darm, met een gedeelte van 't darmſcheil uyt het lichaam van een menſch, verbeeldende een Wayer.

A. A. A. A. *Het ſtuk van 't darmſcheil, door 't welke verſcheide met een rode waſchagtige ſtoffe opgevulde takken van de holader verſpreit worden, waar uyt verſcheyde takmakingen voortkomen, die zo fyn als dons, en met een byzonderen loop voorzien zyn; of dit geſchiet om 't verſchillige gebruyk, dat ze hebben?*

B. B. B. B. *Een gedeelte van den darm.*

VER-

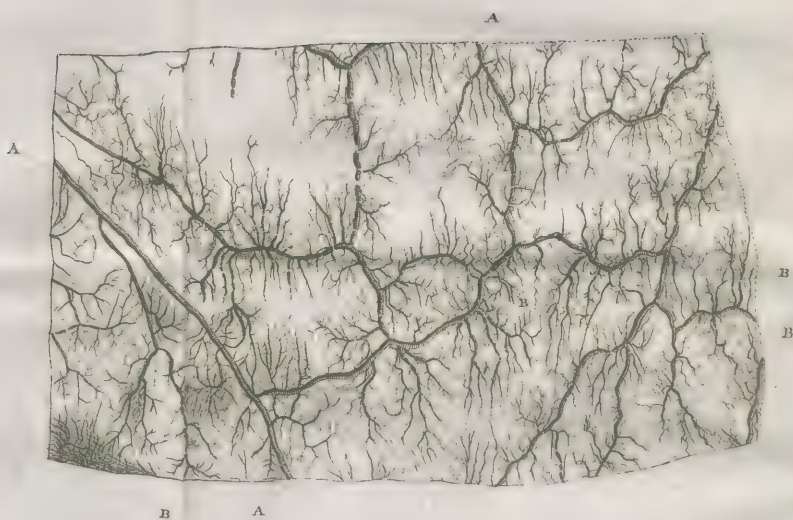
TAB. I

J. Folkema ad objectum fecit

Neerd. Taf. 114.

TAB. II

J. Folkema ad objectum [illegible] *Neerd. Taf. 115.*

TAB. III.

Neerd. Taf. 226. *I. Wandelaar ad objectum fecit.*

VERNIEUWDE OEFFENINGEN

VAN

FREDRIK RUYSCH,

Med. Doctor en Hoogleeraar in de Ontleedt en Kruydtkunde, Medelidt in de Keyzerlyke Academie in Duytschlandt, en van de Koninklyke Maatschappy der Geleerden in Engelandt, en Vrankryk.

Ofte het

NIEUWE ONTLEETKUNDIGE CABINET,

Uytgegeven na de laatste Oeffeningen.

Met Kopere Platen.

AAN

DE ZEER VOORTREFFELYKE, VERMAARDE, UYTMUNTENDE HEEREN,

ZEER WAARDIGE LEDEN

VAN DE KONINGLYKE MAATSCHAPPY DER GELEERDEN TE PARYS,

ONDER DE BESCHERMING,

VAN DEN DOORLUCHTIGSTEN, EN MACHTIGSTEN

PRINS EN KONING,

LODEWYK DEN VYFTIENDE,

WORDT DIT

NIEUWE CABINET,

TER GEDACHTENIS VAN AANNEMING IN DE VOORTREFFELYKE MAATSCHAPPY,

OPGEDRAGEN

DOOR

FREDRIK RUYSCH,

Nu Oudt een en t'negentig Jaren.

ZEER VOORTREFFELYKE

HEEREN.

Ik, die nu den ouderdom van een en t'negentig Jaren bereykt hebbe, zoude waarlyk in 't uytgeven van de laatste Oeffeningen, stilgezwegen hebbe, gelovende dat ik nuttigheydt genoeg aan de Genees en Ontleedtkunde bygebragt hebbe, om een eynde van mynen arbeydt te konne maken. Maar ik gevoele nog, *Voortreffelyke Heeren*, die vreugdt en blydtschap, waar mede myn gemoedt aangedaan wierdt, wanneer my de Voortreffelyke *Graaf Maurepas* in 't voorledene Jaar de Koninglyke goedtgunstigheydt van den *Onverwinnelyken en Machtigsten Vorst en Koning Lodewyk den vyftiende* bootschapte. Ik was waarlyk verstelt, toen ik las, dat ik in UL. Maatschappy aangenomen was, en dat wel in de plaats van den Grooten *Newton!* Ach! Hoe gaarne zoude ik nog, schoon ik aan de kortheydt van myn leven gedenke, iets wille toebrengen tot voortzetting der wetenschappen! Gelooft, *Voortreffelyke Heeren*, dat het aan myn wil niet ontbreken zoude, indien 't de krachten maar toelieten, die door den onlangs gedane val by na vernietigt en veel versleten zyn. Ik weet wel, dat myne beloften aangaande het uytgeven van 't *Vierde tiental van aantekeningen* my schuldig maken, maar ik worde, in onze zo grote Stadt altydt zeer veel bezigheden hebbende, dikmaals opgehouden, en lang ben ik belet geweest door de verhandeling van de kringswyze Moerspier, en de verlossing van een tegennatuurlyke vastzittende Moerkoek, welke ik tot onderwyzing der Vroetvrouwen heb moeten, en, in weerwil van den laster, willen in 't light geven. Maar zo men een zaak uytstelt, men scheyt 'er nog niet mede uyt.

Gy Lieden zult in dit Cabinet, *zeer Voortreffelyke Heeren*, vinden

vinden verſchyde zeldtzame zaken, waar onder de eerſte plaats verdient een Dooſie, daar in een zeker gewas gevonde wort, 't welk ik in een ander gewas heb ontdekt, na dat het eerſte zyn bediening waargenomen hebbende, veele Jaaren tot gebruyk is geweeſt; men heeft wel aangemerkt, dat deze of gene gewaſſen uyt of by andere gewaſſen voortkomen, dog zulks is niet zeltzaam: maar ik ſpreke van zodanig een gewas, 't welk niemant eerder heeft konnen zien, als dat de Moeder van 't eerſte gewas uytgedient hebbende, geſtorven, en het twede gewas een Moedermoorder van 't eerſte geworden is; voor welken tydt nog ik, nog iemandt anders het zelve ooyt gezien heeft. Wy zien wel dagelyks, dat 'er uyt de bomen verſcheyde [*fungi*] Paddeſtoelen voortkomen; maar dit gewas, daar wy van ſpreken, pronkt onder de andere uit. Daar en boven ziet men deze gewaſſen nooyt, ten zy het eerſte gewas verdort zynde. geſtorven is, waar op men wel ter dege letten moeten.

Indien ik voorgenomen hadde, een beſchryving van dit gewas te geven, 't welk ik gemakkelyk zou konnen doen, zou 'er niet een ruym velt voor my openſtaan, om daar over te handelen? Om kort te gaan, zal ik maar alleen zeggen, dat ik twee verſcheyde diergelyke gewaſſen gezien hebbe: het eerſte pronkt met vele witagtige takjes; maar 't andere is my zonder takken voorgekomen, zynde zo dik als een wandelſtok, waar van ik maar een ſtukje heb gekregen; dit is hol en pypagtig gelyk riet; in de inwendige oppervlakte van deszelfs holligheydt is 't vol met ronde holle indrukkingen, gelyk als [*cryptæ ſ. foveæ*] kuyltjes of groefjes, in een hoop by malkanderen gelegen, waar van wy na dezen verder zullen ſpreken.

Ten twede: in dit Cabinet is een aanmerkenswaardige tak van een zeker [*planta arboreſcens*] tot een boom opſchietendt gewas, dewelke zonder hulp van een ſpeldt, touwtje, ſtyfzel of van eenige andere ſtoffe, aldus is toebereydt, maar alleen door

een

een verdeling der zapvoerende vaten in [*lamellæ*] blaadjes, ſchelfertjes of ſchobbetjes, die anderzints [*fibræ*] de vezelen, of [*oſſa plantæ*] de beenderen van 't gewas, de ſtam van 't gewas uytmakende, genaamt worden. Deze vaten ſchelfers of ſchobsgewys aldus van malkanderen geſcheyde zynde, en (om zo te ſpreken) ontvleeſcht, verbeelden een zeker boek met vele bladeren voorzien, welkers tuſſchenplaatzen hier met [*ſceleta vel exuviæ*] geraamtens van bladeren vervult zyn. Deze manier van beryden is van wynige, voor zo veel ik weet, of van niemant te voren in 't werk geſtelt.

De Geleerde Lieden, die deze zeltzaamheden ten mynen huyzen komen zien, vragen my menigmaal, hoe 't mogelyk is, deze dingen aldus te beryden? Ik antwoorde, dat ik zulks te weeg breng door hulp van myne Lyfwachten, door welkers toedoen ik verſchyde zaken ontdekt, en myne Cabinetten daar mede verziert hebbe. Ik tragtte eens een werk te verrigten door andere Lyfwachten (welkers naam te verzwygen, beter is, dan te openbaren) maar deze diertjes deden haar werk ten ſpoedigſte af, en zo gaauw als ik haar hyligavont gaf, en in een zeer zuyver glas zettede, 't welk met verſch geplukte bladeren bedekt was, beſpottede deze beesjes myne weldadigheydt: want tot myne verwondering bevonde ik, dat dezelve geheel en al onder een zeker Webbe bedekt waren; derhalven was ik gedwongen, deze ondankbare uyt mynen dienſt te verbannen.

Daar na heb ik nog een andere bende van Lyfwachts gevonden, waar van ik betere verwagting hadde, dog wederom te vergeefſch: want toen ik haar bladeren gaf, die ik eerſt in Zuykerloog geweekt hadde, aten zy niet alleen [*pulpa*] het moes op, maar zelfs de [*vaſa ſuccoſa*] zapvoerende vaten. Derhalven gebruykte ik myne eyge Lyfwachts, te wete myne vingeren, die zo wel myn bevelen opvolgden, dat een ieder,

die

die deze konst aanschouwt, verstelt staat. Maar wat is 'er aan gelegen? Immers die zich zelfs dienen kan, heeft geen ander van noden.

My dunkt, dat 'er zeer veele hier tegenwerpen zullen, Wat konnen ons dog deze zaken baten? Ik antwoorde: zekerlyk zeer veel: want ze brengen een groot bewys of kracht aan myne stelling aangaande de bloetvaten, 't geene ook die brave en geleerde Heer D^r. *Bohlius*, onze goede Vrient, in zyne briefsgewyze verhandeling onlangs my toegezonden, duydelyk aangetoont heeft.

Hoe groot een overeenkomste zienwe hier tusschen de t'zamenstelling der bloetvaten in onze lichamen, en de zappige vaten in de gewassen, en derzelver bladeren? Is dit niet zo veele eeuwen lang voor ons gezicht verborgen gebleven? Maar nu toone ik aan, hoe onze *Milt* met de gewassen en bladeren voor 't grootste gedeelte overeenkomt. De Milt wort met een zeker vlies bekleet, zo ook de peerdragende gewassen: Gyl: zult zeggen, des Milts vlies is verdubbelt; 't is waar, maar het vlies dezer gewassen ook. De zelfstandigheydt van de Milt, die voor dezen een [*parenchyma*] bloetstolzel verkeerdelyk genaamt wierdt, is niet anders als een t'zamenvlegting van vaten; Van deze gewassen en bladeren mag men ook 't zelfde zeggen. De uyteyndens der bloetvaten van de Milt eyndigen van alle kanten in een moes, rontom de vaten gelegen. 't Zelfde doen ook de uyteyndens der zapvaten in de gewassen en bladeren. Eyndelyk, dit gezegde moes van de Milt is uyt vaten bestaande, of 't zyn liever vaten zelfs: 't zelfde is ook zodanig in de gewassen.

Ten derde. In dit Cabinet vinden we den [*musculus Deltoides*] driehoekigen spier, die by ons alle dagen den zwaarsten arbeydt verrigt; alhier toone ik aan, dat den zelven niet alleen uyt drie, of vier, maar uyt vyftig, of zestig [*lacertæ*] spiertjes

beſtaat, 't welk geen een Autheur zoo klaar en onderſcheydentlyk, als ik hier, voorgeſtelt heeft.

Ten vierde. Wat de pezen en banden van ons lichaam aanbelangt, dewelke zo lang voor bloedeloze deelen gehouden zyn, dezelve vertoone ik in deze verzameling roodt, als of ze met bloedt vervult waren, 't geene my de nooyt volpreze opvulling der vaten geleert heeft.

Ten vyfde. Toone ik ook aan, dat iemant door een byzondere konſtgreep uyt het bloedt van een menſch, of andere dieren, baſtaartvliezen maken kan, zo natuurlyk, dat iemandt zeggen zou, deze vliezen zyn uyt het lichaam van een menſch genomen! Een zodanig vlies wordt 'er in deze verzameling vertoont: 't zelve is toebereydt alleen door 't bloet te roeren met een afgebroke takje van zeker gewas; Ik hebbe ook aangemerkt, dat het bloet door een doorgaande wondt van den buyk uytgeſtort, en van zyn olie berooft, diergelyks ons vertoont, wanneer 't zelve door de geſtadige [*motus periſtalticus*] t'zametrekkende beweging der darmen zodanig geroert, geſchut, en verandert is. 't Zelfde hebbe ik ook gezien in de doorgaande wonden van de borſt, alwaar 't bloet door de geſtadige werking van de Long in 't inademen zo tegennatuurlyk verandert wort.

Ten zesde. Indien iemant begeert te zien, hoe wonderbaarlyk een *nagebleve Moerkoek* (waar van ik onlangs opzettelyk gehandelt hebbe) die uyt loutere bloetvaten en vliezen t'zamegeſtelt is, in [*hydatides*] *waterblaasjes* kan werden verandert; 't welk men voor dezen onmogelyk geoordeelt heeft; hy kome tot my, als dan zal ik 't hem zo duydelyk, als 't middagligt, aantoonen. Wanneer ik dit voor vele Jaaren aanmerkte, hebbe ik wel veele tegenſtrevers gekregen; maar nu overtuygt zynde van de waare reden van deze aanmerking, zwygenze alle ſtil.

Ten zevende. Ik beware een doosje, waar in beſloten is een

bladt

bladt van de doornige Americaansche Aloë, aan wiens uyterste zapvaatjes, wy op verscheyde plaatzen door een vergrootglas zien, dat een vaatagtig moes gehegt is; zo datwe moeten bekennen, dat dit moes een t'zamenstelling van aan een geschakelde zapvaten is. Als ik deze zaak voor de eerstemaal zag, stondt ik verstelt, om dat het maakzel der vaten van ons lighaam, die in moes veranderen, ook op de zelfde wyze gestelt is. Ik twyffele derhalven nu niet meer over de gesteltenis, verandering, en overeenkomst dezer vaten; dog van die vaten, dewelke niet in een moes, maar in een fyne donzigheydt als van een spinnewebbe eyndigen, kan ik 't zelfde nog niet verzekeren.

Ten achtste. Wy zien ook in dit Cabinet het Geraamte van een *Zuykerpeer*, 't welk, in de zonneschyn gezien zynde, de zelfde figuur behouden heeft, die het van de natuur hadde. Het maakzel van deze Peer is overal met duyzende van zapvaatjes voorzien. Maar deze vaten lopen tot de [*uterus pyri*] baarmoeder van de Peer, hedendaagsch alzo genaamt. Dit voorwerp pryst zyn meester boven alle de andere, en 't is by my ook in een groote achting.

Zo nuttig, zo edel, ja byna nootzakelyk, is de ontleding der gewassen! Zie daar, nu ziet men, dat 't zamenstel der vaten in de gewassen overeenkomt met de t'zamenstel der vaten in een mensch! Deze zyn myne bezigheden geweest, *Voortreffelyke Heeren*, terwyl ik in eenigen tydt geen doode lichamen na myn begeerte heb konnen bekomen. Het behaagde my toen, al myn ledigen tydt tot het onderzoeken van de gewassen te besteden: want het is my onmogelyk, eenen dag, zonder iets te doen, voorby te laten gaan.

Behalven de bovengemelde zaken, lust het my, de ontleding der *Knollen* hier nog by te voegen. Als ik de Knollen, *Voortreffelyke Heeren*, ontleetkundig onderzoeke, vinde ik zo

veele wonderwerken en geheymenissen in de zelve, dat ik 'er over verstelt sta; voornamentlyk, wanneer ik haare zelfstandigheydt overweege, dewelke zo wel uyt zapvaatjes bestaat, als onze milt, lever, nieren, en andere deelen; of zulks wel ooyt aangemerkt is, oordeelt, verzoek ik, gyl. zelfs. Maar nu wordt die ongehoorde zaak in dit Cabinet aangewezen. Zal iemant vragen, of 't niet raadtzamer was, het onderzoek dezer gewassen, die van geen belang zyn, en niet als uyt water en wint bestaan, na te laten? Gewisselyk niet, nademaal ik 'er verscheyde nieuwe dingen, ja een zeker zap in dezelve gezien hebbe, die my bewegen, deze edele Knollen voor te stellen, oordelende, dat zy zo wel als de Peeren, Appelen, of andere gewassen, een naauwkeurige onderzoeking waardig zyn. Gedenkt eens aan de nuttigheydt, die zy de zieke en zwakke lighamen verschaffen, en schoon de menschen haar al te veel daar mede opgevult hebben, echter hebben ze zelden de hulp van den Geneesheer van noden, daar 't in tegendeel dikwils gebeurt, dat men na 't inzwelgen van lekkernyen een Doctor moet halen. O! hoe gemakkelyk worden de Knollen verteert? Hoe lichtelyk voedenze ryke en arme? Hoe heylzaam, hoe dienstig zynze in de scheurbuyk, tering, hoest, en sprouw? Zoudenze, dit niet tegenstaande, dan evenwel nog dien naam behouden, als of ze alleen uyt water en lucht bestaan?

Laten we nu deze loffelyke [*tubera terræ*] aardtvruchten wat nader beschouwen, en zien, hoedanig der zelver zelfstandigheydt, en maakzel gestelt is: Na een naauwkeurige onderzoeking hebbe ik dienaangaande zo veele zeltzaamheden in deze gewassen ontdekt, dat ik 'er my over verheuge; derhalven heb ik ze waardig geoordeelt, om ze in myn Cabinet te plaatzen, alwaar ze met zo veel luyster uytblinken, als of ze [*exoticæ plantæ*] uytlantsche gewassen waren. Ik zal eerst van de [*cauda s. flagella*] staart en [*cortex*] schil handelen, als zynde het eerste

en

en 't tweede deel van de Knol. Ik oordeele, dat de Knollen haar zap uyt het aardtryk krygen door de ſtaart; en ſchoon deze ſtaart en ſchil in de Geneeskonſt dienſtig zyn, echter wordenze wegens het bittere zap weggeworpen, wanneer ze op de tafel gezet worden; ondertuſſchen beſtaat haar beyder zelfſtandigheydt uyt een weefzel van zapvaten, gelyk van de Peeren, nogtans hebbenze een ander wezen en werking; derzelver uyterſte vaten zyn ook met moes bedekt: deze vaten bereyden een bitter zap, dog geen water; ze trekken 't water wel uyt de gront na haar toe, maar ze bereyden daar uyt het gemelde zap, op de zelfde wys, als de [*pori bilarii*] galpypjes, door de lever verſpreit, en tot het bereyden van de gal geſchikt, het bloet uyt de uyteyndens van de poortader ontfangen.

Ook zie ik, dat 'er omtrent deze vaatjes duyzende witagtige vaatjes in de Knol heen lopen, en die zeer konſtig van my uytgerafelt zynde, witte zyde vertonen, 't welk zeer moeyelyk is om aldus te bereyden. Daar na zie ik 't onderſcheydt tuſſchen de vaten van de ſchil en de ſtaart, ſchoon ze met malkanderen gemeenſchap hebben, en vereenigt zyn: want die de ſtaart maken, gaan lynrecht op, maar zo ze de ſchil naderen, veranderen zy haar loop, en worden als een net in een gedraayt, waarſchynelyk, om dat ze hier iets anders uytwerken: want waar toe zou anderzints zo groot een onderſcheydt van loop dienen?

Wat nu het ware maakzel van de Knol zelfs aangaat; Ik zie, dat dezelve niet anders is, als een t'zamenſtel van witagtige zeer zoete zapvaten, die wel kort zynde, een [*conus abſciſſus*] afgeſnede top of kegel verbeelden, maar ook ontelbaar zyn: toen ik dit gewas tot een geraamte bragt, droop 'er onder 't bereyden een lymagtig zap uyt, gelykerwys ik in zeer vele, zo niet in alle gewaſſen, dewelke ons voeden, zou konnen vertonen.

 2. On-

2. Onder het bereyden heb ik ook een wit-wyagtig vogt aangemerkt, 't welk my ook menigmale gebeurt is, wanneer ik de wortelen van [*malva*] kaasjesbladeren handelde.

3. Bevinde ik, dat deze Knollen in myn vogt gelegt, van dag tot dag gelyk als van hare zelfstandigheydt verliezen, en vernietigt worden.

Dit was 't, *Voortreffelyke Heeren*, 't geene ik na 't uytgeeven van myne laatste oeffeningen op nieuws heb uytgevonden, en dat ik voor Ul: oordeel openlegge. Leeft lang gezont tot nut der Wetenschappen, en volhardt my als uwen Medebroeder te beminnen.

Vaart wel!

Amsterdam den 20. July, in 't
Jaar onzes Heeren, 1728.

FREDRIK RUYSCH.

VER-

VERNIEUWDE OEFFENINGEN,

Ofte het

NIEUWE ONTLEETKUNDIGE

C A B I N E T,

Uytgegeven na de laatſte Oeffeningen.

De Eerſte PLANK.

N°. I. Een kleyne Zuylvoet, en op 't zelve een ſtukje van de Nageboorte van een Vrouw, waar van de bloetvaten zeer fraay opgevult zyn.

N°. II. Een Zuylvoetje, en op 't zelve een ſtukje van 't middelrift van een Menſch, 't welk door de ſlagaderen zodanig gevult is, dat de uyteyndens der vaten tot aan 't eynde toe zichtbaar voorkomen.

N°. III. Een Vles met vogt opgevult, en daar in een ſtukje van de opperhuydt, en 't netwyze lichaam, genomen uyt een halve Morinne.

N°. IV. Een Vles met vogt, waar in de vrucht van een Menſch, een duym groot, zeer net bewaart wort, hangende aan den navelſtreng en 't vlies *Amnios*, geplaatſt tuſſchen het Gewas *Aſclepiades African: Aïzoides*, van *Tournefort*.

N°. V. Een Vles met vogt, en in dezelve een kleyne Indiaanſche Slang, een *Brilſlang* genaamt, te Zylon *Naja*, en by de Portugeezen *Cobras de Capello*; Ziet hier over na *Rajius* in Synopſ. Animal. 330. en *Hermannus* in Muſæo Zeylan. N°. 98.

N°. VI. Een Vles met vogt, waar in een zeer wit ſtukje van de huyt van de mam van een Morinne, waar aan nog vaſt zit, en van afhangt een zeer zwart gedeelte van 't netwyze lichaam, als mede van de asgraauwe opperhuydt.

N°. VII.

N°. VII. Een Vles met vogt, en daar in de vrucht van een Mensch, hebbende zyn natuurlyke couleur, omtrent van vier maanden drachts na de ontfanging, leggende boven een stuk van de Moerkoek, wiens bloetvaten vervult zyn: en op dat het kindtje verbeelden zou [*cephalæa*] zware hooftpyn te hebben, leunt het met zyn hooftje op de regter hant.

N°. VIII. Een Zuylvoetje, en boven 't zelve een naalde, waar op een bondelke haayr zit, t'zamegestelt uyt eenige zeer kleyne haayrtjes, voortgekomen onder de huydt, omtrent de wortel van de neus, en dat uyt een jong Meysje: de gemelde haayrtjes t'zamegevoegt zynde, zyn niet dikker als een draadt, en worden vereenigt door een lymige of papagtige stof; 't welk my gelegentheydt gegeven heeft, om te denken, of dit gebrek niet te rekenen is onder een [*atheroma*] papgezwel, gelegen onder de huydt? om 't zelve weg te nemen, is 'er wel een ervare Heelmeester bygehaalt geweest, die, verscheyde hulpmiddelen vruchteloos in 't werk gestelt hebbende, eyndelyk [*caustica*] brandende geneesmiddelen gebruykt heeft, waar door de quaal wel voor een tydt scheen herstelt te zyn, dog de Lyderesse stortte daar na wederom in, en dat heeft eenige Jaren achter een geduurt, tot op dezen tydt toe: maar nu komt twee of driemaals in 't Jaar, alleen door 't drukken van de voorste vinger, de gemelde bondel haayrs te voorschyn.

N°. IX. Een groote Vles met vogt opgevult, bevattende het hooft van een versch gebore Kindtje, welkers opperste gedeelte van de Pan afgenomen, en de herssenen uytgehaalt zyn: deszelfs aangezicht vertoont zich zo fraay in onze ogen, dat het schynt te leven.

N°. X. Een Vles met vogt, waar in een bal van een Mensch, naauwkeurig uytgerafelt, en zeer wit van couleur, besloten is; deszelfs vaatjes hebben zodanig een gesteltenis, hoedanig in 't gehele lichaam, ten opzichte van den slangswyzen loop, nergens gevonden wordt.

N°. XI. Een byzonder Zuylvoetje, voorzien met verscheyde [*organa auditus*] gehoor tuygen, namentlyk het slekkenhuys met het schot, doolhof, de drie pypen, het eyronde, en 't kringronde gat.

N°. XII. Een zeer groot glas met vogt, waar in een groot hooft van een Jonge, omtrent aght of negen Jaren oudt, begrepen is, zo fraay van gedaante, als of 't leefde, alleen uytgenomen de oogen, dewelke zo konstig uyt glas gemaakt zyn, dat ze natuurlyke oogen verbeelden; de herssenen zyn hier ook uytgehaalt, zo dat de gezichtzenuwen met haar zeer fyn bekleetzel, 't welk met zeer kleyne slagadertjes voorzien is, duydelyk te voorschyn komen.

N°. XIII. Een groot stuk van een mensche Hart in vogt bewaart, alleen-

afleenlyk, op dat het inwendige wonderbare maakzel te voorſchyn zoude komen: een tak van den Goäſche Geneverboom achter het voorwerp leggende, drukt het zelve na de want van 't glas toe.

N°. XIV. Een glas met vogt den arm van een menſchelyke vrucht bewarende, dewelke nog ſchynt te leven, in wiens handt vaſt gehouden wort het Hart van een kindt, waar van de ſlagaderen zeer fraay opgevult zyn.

N°. XV. Een glas met vogt,. waar in een ſtuk van den endeldarm uyt een Menſch; in 't zelve zyn de zenuwtepeltjes zichtbaar; achter dit voorwerp is een wilde appeldragende roos geplaatſt, om 't zelve tegen de want van 't glas te drukken.

No. XVI. Een glas met vogt, waar in een gedeelte van 't dunne herſſenvlies, welkers ſlagaderen tot haar uyteyndens toe vervult zyn, waar by legt de *Murucuia van Piſo.* Zie zyn Boek op de 70. en 71. bladtz.

No. XVII. Een doosje, en daar in begrepen een moot van een Mannelyke roede, waar in te zien is een dubbelde bant der groote zenuwagtige ſpongieuſe lichamen, 't welk iets zeltzaams is.

No. XVIII. Een ſtuk van een Mannelyke roede, waar in een hoop zenuwtepeltjes, door de oppervlakte van 't hoofje der roede lopende, en daar buyten uytpuylende, te zien is, en dat in vogt.

N°. XIX. Een Vles met vogt, bevattende een ſtuk van 't bekleetzel van een Walvistong, met het netwyze lichaam; hier by heb ik een ſtuk van zeer zeltzame gekrulde Kool gedaan, die ik nooyt gezien hebbe.

N°. XX. Een voetje, en op 't zelve een ſtuk van den omgewonden darm uyt een Menſch; 't welk door de Poortader opgevult is.

De Tweede PLANK.

N°. XXI. Een voetje, en op 't zelve een gedeelte van een 's menſche middelrift; welkers vaten tot het uyteynde toe opgevult zyn.

N°. XXII. Een voetje, en boven op 't zelve een ſtuk van een omgekeerde en opgeblazen darm, waar door de zenuwagtige rok celluleus geworden is.

N°. XXIII. Een voetje, en daar op een ſtuk van een Kalfsmilt, welkers opvulling door de ſlagader geſchiet is; deszelfs moesagtige zelfſtandigheydt weggenomen zynde, vertonen zich de vezelen of draden, de groeven of ſleuven, en opene plaatzen, al te onvoorzigtig celletjes of huysjes genaamt, nademaal 'er eygentlyk geen holle vliesjes gevonden

Aaaaa wor-

worden, maar alleen draden of vezels, tusschen welke het Moes zich onthout.

No. XXIV. Een Vles met vogt, bewarende een stuk van een mannelyke roede; waar van de opvulling met een rode waschagtige stof door de slagader gedaan is. De drie zenuwagtige spongieuse lichamen komen alhier te voorschyn: het bovenste gat is een gedeelte van de ader, en het onderste de pisweg.

No. XXV. Een Vles met vogt, waar in vervat is een Arm van een Jonge, schynende nog te leven; in dezelve wort vastgehouden een stuk van een menschelyke Moerkoek, welkers vaten tot het uyteynde toe vervult zyn.

No. XXVI. Een Vles met vogt, waar in een stuk van den omgewonden darm uyt een Mensch; welkers vaten vervult zyn door den darmscheyls slagader; op dat de binnenste gedaante van dit voorwerp tegen de want van 't glas zou komen, wordt het door een tak van de passiebloem daar na toe gedrukt.

No. XXVII. Een Vles met vogt, waar in de grootste toon van de voet van een Mensch, van dewelke afhangt het netwyze lichaam, en de opperhuydt, op dat de zenuwtepeltjes buyten de huyt eenigzints uytpuylende, te voorschyn zoude komen.

No. XXVIII. Een Vles met vogt, waar in een stuk van den Endeldarm uyt een Jongeling: deszelfs vaten zyn met een rode waschagtige stoffe opgevult: in de binnenste gedaante ziet men de [*cryptæ s. lacunæ Boerhaavianæ*] Boerhaaviaansche groeven, of holtens, by andere klieren genaamt, in de welke een lymagtig vogt, dienende om den gemelden darm te bestryken en glat te maken, gemaakt en afgeschyden wordt.

No. XXIX. Een Vles met vogt, bevattende eenige losgemaakte spierdraden, zynde fynder als spinnewebben; deze spierdraadtjes hangen in een takje van doornagtige pimpernel, op dat men ze des te klaarder zoude konnen zien.

No. XXX. Een Vles met vogt, waar in de darmpjes van een onvoldrage kindtje, welkers bloetvaten in 't geheel vervult zyn, zo dat ze zeer roodt zich vertonen: boven op 't dekzel van dit glas vindt men een kleyn Zuylvoetje, waar op een [*Umbella floris Ammi Majoris*] kransje van de grote Ammi geplaatst is.

No. XXXI. Een Vles met vogt, in welke begrepen is een stuk van de Moerkoek uyt een Vrouw; waar van de bloedtvaten, die de Moerkoek uytmaken, wonderbaarlyk opgevult zyn, zo dat de fynste uyterste eyndens in 't gezicht komen, en 't klaar blykt, dat 'er geen byzondere klieren in de Moerkoek gevonden worden.

No. XXXII.

N°. XXXII. Een Vles met vogt, waar in een ſtuk van een 's menſche Nier beſloten is, die nog ſchynt te leven; in dezelve komen twee of drie niertepeltjes, door 't mes een wynig opengeſneden, te voorſchyn, en hangen nog in de pypjes van 't bekken. Een tak van de Ooſtindiſche *Moldavica* drukt het voorwerp na de want van 't glas toe, op dat het wat duydelyker gezien zou konnen worden.

N°. XXXIII. Een Vles met vogt opgevult, waar in men ziet een van de Moerkoeken uyt een Koe: de vaten van dezelve zyn zo verre vervult, dat de uyterſte eyndens, die zo fyn als een ſpinnewebbe zyn, in 't gezicht komen.

N°. XXXIV. Een Vles met vogt, en daar in een baſtaartvlies, van my door 't ſchudden of omroeren uyt het bloet van een menſch, na een aderlating gemaakt.

N°. XXXV. Een Vles met vogt, en daar in de opperhuydt, en netwyze lichaam van de handt van een kindt, een hantſchoen verbeeldende, waar aan de nagels nog vaſt zitten: hier by is gedaan de Zeylonze *Momordica*, met een roode vrucht.

N°. XXXVI. Een Vles met vogt, waar in de tong van een Jonge, met de natuurlyke couleur voorzien, in welke de tongtepeltjes gezien worden, als mede het ſtrotklapje; hier by is een takje van [*eryngium*] kruysdiſtel geplaatſt.

N°. XXXVII. Een Vles met vogt, waar in beſloten is een gedeelte van 't dunne herſſenvlies van een verſch gebore kindtje; de ſlagaderen van dit vlies zyn met een roode ſtoffe opgevult, waar door ze zeer rood te voorſchyn komen.

N°. XXXVIII. Een Vles met vogt, waar in de groote toon van een oude Vrouw: de opvulling is gemaakt door de ſlagader, waar door de zenuwtepeltjes onder de nagel zeer roodt in 't gezicht komen. Het oppervel en 't netwyze lichaam zyn zeer wit, 't welk een klaar bewys is, dat nog de opperhuydt, nog 't netwyze lichaam met bloetvaten voorzien zyn.

N°. XXXIX. Een Zuylvoetje, en boven op 't zelve een ſtuk van een Schaaps Long, zodanig toebereydt, dat 'er zeer veele longblaasjes gezien konnen worden. Het voorwerp is roodt van couleur, wegens de opvulling der vaten.

De Derde PLANK.

N°. XL. Een langwerpige Doos, waar in eenige by malkander gevoegde [*lamellæ*] blaatjes of ſchelfertjes van een boomgewas, namentlyk

Japansche kaasjesbladeren, zeer witte zyde verbeeldende; en zyn niet anders als verdroogde zapvaten, die men wegens de droogte vezels noemt, dog zyn alhier tot blaatjes geschikt.

No. XLI. Een Doosje, waar in een stuk van een omgekeerden en opgeblazen omgewonden darm uyt een Walvis, zo dat de zenuwagtige rok opgeblazen zynde, celluleus is geworden.

No. XLII. Een voetje, en boven op 't zelve een Vaandel, gemaakt uyt de opperhuydt van de voetzool van een zwaarlyvige Vrouw; daar in is 't onderscheydt te zien, 't welke gevonden wordt onder de voetzool, en alwaar 't daar van afgeweken is.

No. XLIII. Een Zuylvoetje, en boven op 't zelve een groot stuk van een 's menschen Lever; wiens opvulling door de holader gedaan is. Een twee couleurige doorn betekent de oppervlakte van 't bultige gedeelte, alwaar de [*acini rotundi*] ronde korreltjes of peukeltjes ongeschonden zyn; maar in 't tegenovergestelde gedeelte zyn zy door 't mes gequetst. Dit voorwerp is een van 't beste.

No. XLIV. Een Zuylvoet, en daar op een stuk van een Kalfsmilt; 't zelve is door de slagader opgevult; 't is mede een zeer fraay voorwerp.

No. XLV. Een Zuylvoetje, waar op een Coupel, gemaakt uyt een omgekeerde en opgeblazen omgewonden darm, en dat uyt een zwaarlyvige oude Vrouw: de zelve is door de holader opgevult; en is zeer fraay om te zien, wegens de nettigheydt van 't voorwerp, en den byzonderen loop der vaten.

No. XLVI. Een Zuylvoetje, en daar op een stuk van een mensche huyt, waar van de slagaderen met een roode waschagtige stoffe opgevult zyn. In dit voorwerp komen de tepeltjes in 't gezicht. De binnenste gedaante wort met een zwart stipje getekent, en aldaar ziet men afgesnede zenuwtepeltjes, die van andere verkeerdelyk klieren genaamt worden.

No. XLVII. Een Zuylvoetje, en daar boven op een stuk van de neus van een versch gebore Kindtje, door welkers bekleetzel slagaderen, voorzien met een byzondere loop, verspreydt worden.

No. XLVIII. Een Zuylvoetje, waar op gezet is een mannelyke roede. Een tweeverwige doorn, zynde de grootste, betekent het groote zenuwagtig spongieus lichaam; maar het kleyne gemelde lichaam, voor zo veel 't het hooftje van de roede uytmaakt, wort aangewezen door een speldeknop, die met een wit vlokje bekleet is; de pisweg wort met een bloote speldeknop aangetoont; de celluleuze rok kent men door twee

kleyne

kleyne doorntjes; en ten laaſten, wordt de dunnigheydt van de huydt met een zwart ſtipje onder het dunſte doorntje betekent.

N°. XLIX. Een Zuylvoetje, en daar op een deel van de mannelyke roede; in 't welke de drie zenuwagtige ſpongieuze lichamen met een roode waſchagtige ſtoffe opgevult zyn: deszelfs celluleuze rok, onder de huydt gelegen, is door 't opblazen zichtbaar geworden: daar en boven komt de huydt zo dun als papier te voorſchyn.

N°. L. Een Zuylvoetje, waar op ſtaat een moot van een mannelyke roede. De twee groote zenuwagtige ſpongieuze lichamen, leggende onder de huyt, zyn met wint opgevult; daar en boven wordt hier ook het middelrift van de roede gezien.

N°. LI. Een Zuylvoetje, en boven op 't zelve geplaatſt een ſtuk van een Kalfsmilt, van zyn bekledent vlies ten eenemaal ontbloot. De opvulling is gedaan door de ſlagader.

N°. LII. Een Zuylvoetje, en op 't zelve een Vaandel, gemaakt uyt een menſche huydt, zynde zeer root wegens de opvulling der vaten, dewelke door het bovenſte of 't buytenſte gedeelte heen loopen: De vaten, die hier ter plaatze loopen, verſchillen veel van die, dewelke door 't binnenſte gedeelte verſpreit worden, om dat deze niet behoren tot de huydt, maar tot het celluleuze vlies, 't welk iemant gemakkelyk zou konnen bedriegen.

De Vierde PLANK.

N°. LIII. Een Vles met vogt vervult, bevattende de vrucht van een Schaap, hebbende de grootte van een pink, hangende van zyn eyge vlies Amnion af, en zwemmende in zyn eyge natuurlyke klaare vogtigheydt, zo dat het zelve zeer duydelyk in 't gezicht komt.

N°. LIV. Een Vles met vogt, waar in begrepen is een [*embryo*] kleyn ſchepzeltje van een Konyn, van agt dagen, zo groot als een gerſte koorntje, hangende van de navelſtreng, en 't eerſte beginzel van de Moerkoek.

N°. LV. Een Vles met vogt vervult, en daar in een groot ſtuk van een breede worm.

N°. LVI. Een Vles met vogt, waar in een bevrucht eytje, uyt de baarmoeder van een Vrouw voortgekomen, hebbende de grootte van een Notemoſcaat: uyt het vlies chorion ſpruyt volkome het eerſte beginzel van 't Moerkoekje. Dit voorwerp heb ik nog niet geopent, zo dat ik niet wete, wat 'er van binnen in geſloten is, en hoe langen

tydt de Moeder zulks in de Baarmoeder gedragen heeft. 't Is een zeer zeltzaam Voorwerp.

No. LVII. Een Vles met vogt, waar in [*susceptio intestini Ilei Verminosa*] een inschieting van den omgewonden darm, door Wormen veroorzaakt, genomen uyt een Jonge. De Bloetvaten van dit stuk darms zyn opgevult.

No. LVIII. Een Zuylvoet, en boven op 't zelve de voet van een Jongeling, hardt gebalsemt, en zeer root, wegens de opvulling der bloetvaten, gedaan met een roode waschagtige stoffe.

No. LIX. Een Vles met vogt, en daar in een stuk van de opperhuydt, het netwyze lichaam, en de huydt, genomen uyt een Zwartinne. Staat te letten, dat dit voorwerp af hangt van de opperhuydt en 't netwyze lichaam, welkers buytenste gedaante, de opperhuydt is, zynde van een asgraauwe couleur, en de binnenste gedaante, die zwart is, het netwyze lichaam: het onderste gedeelte, van de gemelde bekleetzelen af hangende, is de huydt, en schynt ons hier eenigzints zwart te zyn, 't welk zy van de opperhuydt gekregen heeft, dewyl de huydt van natuur zeer blank en wit is.

No. LX. Een Vles met vogt, en daar in het geraamte van [*malum armeniacum*] een Abricoos, wiens gesteltenis der vaten veel verschilt van die der Peeren en andere vruchten.

No. LXI. Een groote Vles, waar in een onvoldrage Kindtje van omtrent agt Maanden dragts, schynende nog te leven; met het hooft nederhangende, en toegesloote oogen, verbeelt het te slapen; en met zyn handen hout het een stuk van een ontvliesde losgemaakte Kalfs milt vast.

No. LXII. Een Vles met vogt, waar in begrepen is een Armtje van een onvoldrage Kindtje, schynende nog te leven; bezyden dit is de opperhuydt van dezelfde handt, en 't netwyze lichaam, zeer aardig een handtschoen verbeeldende, gelegen, zynde de nagelen zelfs daar aan gebleven. Dit voorwerp is zo fraay om te zien, dat het de oogen van alle aanschouwers tot zich trekt. Hier by is geplaatst het gewas, [*balsamina Mas Zeylon. fructu longo flavo*] Zeylons Mannetjes balsemkruydt met een lange geele vrucht.

No. LXIII. Een Vles met vogt, waar in het geraamte van een Knol, van welke de staart afgenomen is.

No. LXIV. Een Vles met vogt, en daar in een stuk van 't dunne herssenvlies van een onvoldrage Kindtje, omtrent van agt Maanden dragts, waar van de slagaderen zeer mooy opgevult zyn.

No. LXV. Een Vles met vogt, en daar in een stuk van de Milt van een

een Vryster, omtrent vyfentwintig Jaren oudt, zonder opvulling toebereydt; de uyteyndens der vaten verbeelden penceelen. Dit voorwerp is my zeer dierbaar, om redenen, die ik hier verzwygen moet.

N°. LXVI. Een Zuylvoetje, en boven op 't zelve een kleyne moot van een Walvis roede, waar in men ziet, hoe groote overeenkomst 'er is tusschen deze, en die van een Mensch. De gaten in den omtrek zyn de afgesnede zeer talryke bloetvaten.

N°. LXVII. Een glas met vogt, waar in vlezige vezelen, in zeer fyne donzige vezeltjes gescheyden, besloten zyn; deze vezeltjes zyn zo teder, dat ze het spinrag te boven gaan.

N°. LXVIII. Een Zuylvoet, en op 't zelve de maag van een onvoldrage Kindtje van omtrent zes Maanden dragts. De opvulling is geschiet door de slagader, waar door deze maag zeer roodt geworden is.

N°. LXIX. Een Zuylvoetje, waar op een halve Long van een onvoldrage Kindtje, met het hardtje, gestelt is; welkers slagaderen zeer net zyn vervult. Het zwarte stipje betekent een gedeelte van 't middelrift.

N°. LXX. Een Vles met vogt, bewarende een stuk van een doodtshooft van een Kalf, en daar in het Wondernet; de slagaderen, die dit net uytmaken, zyn zeer fraay opgevult, waar door 't voorwerp ook zeer hoog roodt geworden is. Ik heb 't zelve genomen uyt een Kalf, 't welk wel een half Jaar lang na zyn doodt in de baarmoeder van de Koe gedragen was, waar van de geschiedenis te lezen is in myne verhandelingen van de Moerspier, en de tegennatuurlyke vastzitting van de Moerkoek.

N°. LXXI. Een Zuylvoetje, en boven op 't zelve een stukje van den Kronkeldarm. De opvulling is gedaan door de holader. Merk aan, hoe veel deszelfs gesteltenis verschilt van die, dewelke men vint, als de opvulling door de Poortader gedaan is.

De Vyfde PLANK.

N°. LXXII. Een Zuylvoetje, en op 't zelve een stuk van de *Africaansche* Aloë, op 't welk een wit geraamte van een Muys springt. Merk, dat in de bladeren van dit gewas alle de zapvaten volgens de lengte loopen, zonder een zichtbare verspryding van takken.

N°. LXXIII. Een Vles met vogt, bevattende den Arm van een onvoldrage Kindt, een levendige *Arm* verbeeldende, in wiens handt een stuk van een Kalfsmilt vastgehouden wort.

N°. LXXIV. Een Vles met vogt, en daar in een ongebore Kindtje

van omtrent drie Maanden dragts; in 't zelve ziet men in plaats van de neus een ſtukje vleeſch, gelyk als een ſnuyt; hier by is geplaatſt een tak van een gewas uyt het Eylant *St. Jago*, namentlyk [*lotus flore pullo*] klaveren met een bruyne bloem.

No. LXXV. Een Vles met vogt, waar in begrepen is een ſtuk van de Miltſlagader van een Kalf, met een roode waſchagtige ſtoffe vervult: op verſcheyde plaatzen wort 'er nog een moesagtige zelfſtandigheydt aan de uyterſte takjes gehegt, maar op andere plaatzen wort die niet gevonden; en zo zien we, dat de takjes eyndigen in de gedaante van eenigzints verſlete penceelen.

No. LXXVI. Een Vles met vogt, en daar in een uytgerafelde of losgemaakte bal van een Menſch; de vaatjes, die den bal uytmaken, zyn byzonder fyn. Dit voorwerp is mede een van 't beſte.

No. LXXVII. Een Vles met vogt, en daar in de Arm van een ongebore Kindtje, die nog ſchynt te leven; in 't hantje wort een ſtukje van 't dunne herſſenvlies van een ander kindtje vaſtgehouden, van welke de ſlagaderen met een roode ſtoffe opgevult zyn.

No. LXXVIII. Een Zuylvoet, en op 't zelve een halve Milt van een Menſch. De opvulling is gedaan door de ader: de moesagtige uyteyndens van deze ader vertoonen zich zo wonder fraay, dat ik oordeele, onmogelyk te zyn, dat een Plaatſnyder dezelve na behooren door figuuren kan uytdrukken.

No. LXXIX. Een Vles met vogt, in de welke begrepen is de huydt van de voetzool, met de opperhuydt, en 't netwyze lichaam, uyt een Europiaanſche Vrouw genomen: de buytenſte gedaante is 't netwyze lichaam, zynde geelagtig. Onder dit voorwerp vint men een ander ſtuk van de huydt van de voetzool, wiens buytenſte gedaante de opperhuydt is. Hier by legt [*herniaria*] duyzentkoren.

No. LXXX. Een Zuylvoetje, en boven op 't zelve een roodt ſtukje van de huydt, genomen uyt een Jonge. De ſlagaderen vervult zynde, komt der zelver loop zeer fraay te voorſchyn. Dit Voorwerp is van 't beſte zoort.

No. LXXXI. Een Vles met vogt, in zich onthoudende de ſchil van een Peer, genaamt *Poire Sinjoor*, wiens uytwendige oppervlakte met onnoemelyke peukeltjes bezet is, gelyk onze huydt met zenuwtepeltjes: in de binnenſte gedaante in tegendeel komen de uyteyndens der zapvaatjes te voorſchyn, dewelke in de gemelde peukeltjes ſchynen te eyndigen dit alles moet men in de zonneſchyn, met een vergrootglas beſchouwen.

No. LXXXII.

N°. LXXXII. Een Zuylvoetje, op 't welke een Vaandel gezet is, gemaakt uyt de huyt van een Kindt, waar van de ſlagaderen opgevult zyn. 't Is aanmerkenswaardig, dat men in het voorwerp, ſchoon 't hoog roodt is, zo 't zelve tegen 't licht bezien wort, nogtans naauwlyks een ſlagaderlyk takje ontmoet; maar van ter zyde beſchouwt zynde, komen 'er duyzende takjes in 't gezicht.

N°. LXXXIII. Een Vles met vogt, in welke begrepen is een gedeelte van 't dunne herſſenvlies, genomen uyt een menſch: in 't zelve blykt klaar, dat het (ſchoon 't zeer dun is) een celluleuzen rok heeft: ook ziet men op verſcheyde plaatzen, dat de waſchagtige ſtoffe zich in den gemelden rok ontlaſt heeft.

N°. LXXXIV. Een Zuylvoetje, waar op een halve Nier van een menſch gezet is: de opvulling is door de ſlagader gedaan.

N°. LXXXV. Een Vles met vogt, vervattende een gedeelte van den tepeligen rok van de maagpyp of ſlokdarm uyt een groote Schiltpadde. Dit voorwerp heeft een groote overeenkomſt met den rok van 't binnenſte der wangen, en tong van een Koe. Alle deze tepeltjes hebben een vaſt, hardt, en puntig [*epithelia*] bekleetzel: hier by legt een gewasje, *Goäſche Genever* genaamt.

N°. LXXXVI. Een Zuylvoetje, en op 't zelve een gedeelte van den nugteren Darm uyt een menſch, zynde door de Poortader gevult.

N°. LXXXVII. Een Vles met vogt, waar in een ſtuk van de huydt, met de opperhuyt, en 't netwyze lichaam, uyt een Zwartinne. Het bovenſte zeer witte gedeelte, is de huydt, en 't onderſte, de opperhuyt en 't netwyze lichaam; de opperhuyt is asgraauw, maar 't netwyze lichaam zeer zwart.

N°. LXXXVIII. Een Zuylvoet, en op 't zelve het hart, en de Long van een kindt, beyde hardt gebalſemt, en door de ſlagader gevult. Dit alles is in zyn natuurlyken ſtaat gebleven.

N°. LXXXIX. Een Vles met vogt, waar in een fraay geraamte van een Peer.

N°. XC. Een Zuylvoetje, en op 't zelve een ſtuk van den nugteren Darm, genomen uyt een Jongeling, waar in men naauwlyks oogluykende klapvliezen of [*juga*] latten zien kan, 't welk in dien ouderdom natuurlyk is. Dit Voorwerp pronkt met een hooge roode couleur, wegens de opvulling der ſlagaderen.

De Zesde PLANK.

No. XCI. Een Zuylvoetje, waar op geplaatst is een stuk van 't Vlies chorion, met een gedeelte van [*cotyledons. acetabulum uterinum, aut placentula uterina*] een maatje, napje, busje, of liever moerkoekje, genomen uyt een Schaap. Dit is een zeer zindelyk voorwerp.

No. XCII. Een Zuylvoetje, en op 't zelve een Schelp, die men een Kam noemt, waar in agt hoekige steentjes, uyt de galblaas van een Mensch, begrepen zyn.

No. XCIII. Een Zuylvoetje, waar op een stuk van een menschelyke Moerkoek. De opvulling is geschiet door de ader.

No. XCIV. Een Zuylvoetje, en daar op een gedeelte van de opperhuydt uyt de staart van een Walvis, zynde zeer zwart en dun.

No. XCV. Een Zuylvoetje, en op 't zelve de [*glandulæ conglobatæ s. simplices*] ronde of eenvoudige klieren onder [*parotis*] de oorklier gelegen, zynde door de slagader gevult. Dit Voorwerp is wonderbaarlyk, ten aanzien van den loop der slagadertjes.

No. XCVI. Een Zuylvoetje, waar op een kleyn gedeelte van de huydt van [*rosmarus*] een Walrus.

No. XCVII. Een Zuylvoetje, en op 't zelve een stuk van een Kalfs Milt, waar van de opvulling door de slagader gedaan is; deszelfs loop is zo wonderbaar en fyn, dat het door figuuren naauwlyks uytgedrukt kan worden.

No. XCVIII. Een Zuylvoetje, en op 't zelve een Milt van een kindt, waar van de opvulling door de slagader gedaan is; de takjes van dezelve, door de oppervlakte ziende na de Maag, verspreit, kan men door hulp van een vergrootglas zeer wel zien.

No. XCIX. Een Zuylvoetje, waar op geplaatst is een stuk van een mensche Milt, welkers slagader opgevult is. Dit voorwerp moet men in de zonneschyn door een vergrootglas beschouwen, en daar in vindenwe eenige nog niet beschrevene zaken.

No. C. Een Zuylvoetje, en op 't zelve een opgeblaze en hardtgebalsemde Waterblaas van een Jongman: dit voorwerp hout zyn ronde figuur, zonder rimpels, en heeft wegens de opvulling der slagaderen, een hoog roode couleur aangenomen.

No. CI. Een Zuylvoetje, waar op een stuk van den nugteren Darm uyt een volwassche Mensch, wiens oogluykende klapvliezen, of liever latten, zeer duydelyk te zien zyn. Dit voorwerp is zeer

roodt, en heeft na de opvulling een ongewoone hardigheydt gekregen.

N°. CII. Een Zuylvoetje, en op 't zelve het linker hartoortje uyt een Mensch, met een roode waschagtige stoffe opgevult, op dat deszelfs oprechte figuur beter gezien kan worden.

N°. CIII. Een Zuylvoetje, waar op een gedeelte van de Pisleyder van een Mensch, zynde door de opvulling der slagaderen roodt geworden.

N°. CIV. Een Zuylvoetje, waar op een kleyne tong van een onvoldrage kindtje van omtrent zes maanden dragts, zeer roodt van couleur, wegens de opvulling der vaten.

N°. CV. Een Zuylvoetje, waar op een stuk van een Lever uyt een Jongeling van byna twaalf Jaren, waar van de opvulling door de slagader gedaan is. Dit voorwerp is zeer fraay.

N°. CVI. Een Zuylvoetje, waar op een in tweën gesnede Schaapsnier, gevult met een roode waschagtige stoffe. In dit voorwerp blykt het groote onderscheydt tusschen een Schaaps, en een Mensche Nier.

De Zevende PLANK

N°. CVII. Een Zuylvoetje, en daar op een stuk van de Maag uyt een Jongeling, door de slagader gevult; deszelfs loop verschilt ten eenemaal van die, dewelke men in den nugteren, of omgewonden darm bespeurt.

N°. CVIII. Een Zuylvoetje, waar op geplaatst is een spieragtige zelfstandigheydt van den Arm van een onvoldrage Kindt, ten dien eynde bewaart, op dat het wonderbaarlyk getal der opgevulde slagaderen, te voorschyn komen, en men zien zou, hoe de waschagtige stoffe gelyk een dauw door de spierige zelfstandigheydt uytgaat; 't welk iets zeltzaams is.

N°. CIX. Een Vles met vogt, bewarende een gedeelte van de herssenen, met het dunne herssenvlies bedekt, genomen uyt een mensch: de slagaderen van 't zelve zyn vervult.

N°. CX. Een Vles met vogt, waar in een halve Nier van een Mensch; het ingestoke doorntje betekent de Niertepeltjes, dewelke wegens de opvulling der slagaderen zeer roodt zyn.

N°. CXI. Een Zuylvoetje, en op 't zelve een gedeelte van 't darmscheyl uyt een bejaart zeer vet mensch: door 't vet van 't zelve zyn ontelbare opgevulde bloetvaatjes verspreydt, waar door het geheele voor-

werp hoog roodt van couleur geworden is. De klieren van 't darmſcheyl, door een vergrootglas beſchouwdt, vertoonen zich ook met een wonderbaarlyke loop van bloetvaten voorzien te zyn.

N°. CXII. Een Zuylvoetje, waar op een gedeelte van een hardt gebalſemde menſche Milt, welkers vaten zeer netjes opgevult zyn. Hier kan men zien, hoe groot een onderſcheyt 'er is omtrent de vaten van de milt, lever, nieren, en van andere deelen. *Let wel*; het tweeverwige ingeſtoke doorntje betekent de uytwendige gedaante.

N°. CXIII. Een groot glas, en daar in een onvoldrage Kindtje; zynde een Jongetje, van zes of zeven maanden dragts, waar in aanmerkenswaardig is, dat het ſtaat met geſlote oogen, op dat het ſchynen zou als in gedagten te wezen. Ter zyde is 'er een ſtuk van een ongevulde Moerkoek geplaatſt.

N°. CXIV. Een Zuylvoetje, waar op een Schapemilt, door de ſlagader opgevult, welkers uyterſte eyndens zo dun als dons zyn. Dit is een zeer mooy voorwerp.

N°. CXV. Een Vles met vogt, vervattende het geraamte van een Zuykerpeer, met deszelfs moesagtige uyteyndens. Dit is een zeer fraay voorwerp, en werdt in de 2. plaat afgebeelt.

N°. CXVI. Een Vles met vogt, onthoudende vier toonen van de voet, uyt een volwaſſche Menſch: Waar van de opperhuydt en 't netwyze lichaam afgenomen zyn, op dat de zenuwtepeltjes van de huydt, by duyzenden buyten de huydt uytpuylende, hebbende de grootte van zantjes, te voorſchyn komen zoude. Boven op het dekzel vint men een ander Vlesje, met vogt vervult.

N°. CXVII. Een Vles met vogt, waar in begrepen is een gedeelte van de opperhuyt uyt het haayrige gedeelte van 't hooft, in dunnigheydt de opperhuyt van andere deelen overtreffende, zo dat de opperhuyt in ons lichaam niet overal dezelfde dunnigheyt heeft.

N°. CXVIII. Een glas met vogt, en daar in het dunne herſſenvlies van een onvoldrage kindtje. De opvulling is door de ſlagader geſchiet. Hier moet wel aangemerkt worden, dat 'er op verſcheyde plaatzen ſtukjes van den baſt der herſſenen in gedaante van moes te voorſchyn komen.

N°. CXIX. Een Zuylvoet, en boven op 't zelve een halve Milt van een Menſch, van een wanſchape grootte, met een geele waſchagtige ſtoffe door de ader opgevult; in 't zelve moet men aanmerken, dat het bekleedende vlies zeer dik is, 't welk ik meermalen gezien hebbe, mogelyk van een voorgaande lichte of zware ontſteking?

No. CXX. Een glas met vogt, waar in de Arm van een kindt, zich als levendig vertoonende, in wiens handt een ſtuk van den nugteren darm van een Menſch, met zyne opgevulde vaten, vaſtgehouden wort. Dit is een zeer mooy voorwerp.

No. CXXI. Een Vles met vogt, waar in een groot gedeelte van een menſchelyke nageboorte, zynde door de ader opgevult. Aan 't eene deel pronkt het met een hooge roode couleur, maar 't andere is nog bedekt met een wit, van my ontdekt bekleetzel, dat gedeelte, 't welk na de baarmoeder toeziet, bekleedende.

No. CXXII. Een Vles met vogt, en daar in een gedeelte van 't vlies chorion uyt een Kalf; welkers vaten tot het uyteynde toe zeer wel met een waſchagtige geele ſtoffe opgevult zyn.

No. CXXIII. Een Vles met vogt, en daar in [*apium fœniculi marini folio*] Juffrouwmerk of Zelery met een blat van Zeevenkel, waar van afhangt een kleyn menſchelyk ſchepzeltje, zodanig gedrukt, dat het zyn natuurlyke gedaante verlooren heeft.

No. CXXIV. Een Zuylvoetje, en boven op 't zelve een halve Nier van een Menſch, door de ader opgevult, en zo hardt, als hout, gebalſemt.

No. CXXV. Een Zuylvoetje, waar op gezet is een ſtuk van een Kalfs Milt, wiens ſlagader zo naauwkeurig opgevult is, dat de uyteyndens, door een vergrootglas beſchouwdt, wolkjes verbeelden.

No. CXXVI. Een Zuylvoetje, waar op een halve mannelyke opgeblaasde roede geplaatſt is. De grootſte tweeverwige borſtel betekent het andere gedeelte van 't groote zenuwagtig ſpongieus lichaam, en boven deze is een tweede borſtel, het celluleuze vlies, gelegen onder de huyt, aanwyzende: De kleynſte vertoont een gedeelte van 't kleyne zenuwagtig ſpongieus lichaam, het buytenſte gedeelte van 't hooftje uytmakende; de ſtompe borſtel betekent een door konſt gemaakte (namentlyk door opblazing) [*paraphymoſis*] Spaanſche kraag; deze borſtel is onder de kroon van 't roedenhooftje gelegen. De twee roode ſtippen, die by een ſtaan, beduyden den pisweg; maar het roode ſtip, dat alleen ſtaat, betekent de plaats, alwaar het kleyne zenuwagtig ſpongieus lichaam eyndigt.

De Agtſte PLANK.

No. CXXVII. Een Vles met vogt, het geraamte van een Pruym bevattende, niet door hulp van beesjes, maar door myn eyge handen zeer konſtig bewerkt en toebereydt.

N°. CXXVIII. Een Vles met vogt, waar in een ſtuk van een menſchelyke nageboorte begrepen is, zynde door de ſlagader opgevult. De Vaten van dit voorwerp hebben een overeenkomſt met de vaatjes van den baſt der herſſenen, namentlyk ten aanzien van de fynigheydt.

N°. CXXIX. Een Zuylvoetje, waar op een ribbe van een kindt gezet is, zynde door een weeking in een zuur vogt zodanig buygzaam geworden, dat ik 't zonder moeyte tot de gedaante van een P. heb konnen brengen.

N°. CXXX. Een Zuylvoetje, waar op een hardt gebalſemde Milt, en klierbedde van een Jongeling: de opvulling dezer ingewanden is geſchiet door de ſlagader, en daar in kan men zien, hoe veel de vaten van de milt en 't klierbedde van malkanderen verſchillen.

N°. CXXXI. Een glas met vogt, waar op een ſtuk van een menſche huyt, in 't welke duydelyk uytpuylende deeltjes van de opperhuydt gezien worden, van zommige [*papulæ*] roodtgrondt genaamt, waar van wy in 't toekomende zullen ſpreken.

N°. CXXXII. Een Zuylvoetje, en daar boven op een ſtuk van 't Dyebeen van een Menſch, wonderbaarlyk dik geworden: mogelyk is zulks uyt een voorgaande waterzucht, of eenig ander ongemak ontſtaan.

N°. CXXXIII. Een Vles met vogt, waar in een zeer fraay geraamte van een Peer bewaart wort.

N°. CXXXIV. Een Zeylonſche Zeylvliegende *Holotharius*, van den Heer *Hermannus* in zyn Zeylonſch Cabinet N°. 38. beſchreven, en in 't Nederduytſch een *Bezaantje* genaamt; 't is een zeer [*animalculum venenatiſſimum & cauſticum*] vergiftig en doorknagent diertje; 't welk als op de oppervlakte van de Indiaanſche Zee zeylende, in couleur, namentlyk een hemelsblaauwe en roode, een regenboog, en in gedaante een opgeblaze, maar een holle blaas verbeelt. Het bovenſte gedeelte verſtrekt tot een Zeyl, en 't onderſte, zynde met zeer lange draaden voorzien, tot riemen. 't Is in de maag van een vliegende Haring gevonden; op den bodem van de Vles vint men een Zeeluys.

N°. CXXXV. Een Vles met vogt, waar in een kleyne Baarmoeder, genomen uyt een onvoldrage kindt, van omtrent zeven maanden dragts, een Vleermuys met zyn vlerken verbeeldende; dit kindtje was in 't water onder een Rioel gevonden. In dit voorwerp, 't welk nog levendig ſchynt, kan men zien, hoe de inwendige mont van de baarmoeder in dien ouderdom geſtelt is, namentlyk rimpelig en toegeſloten.

N°. CXXXVI.

N°. CXXXVI. Een Vles met vogt, waar in een ſtuk van een pees uyt een Walvis, wiens wonderbaarlyke geſteltenis alhier gezien kan worden. Achter dit voorwerp wort [*chamæſyce*] de laage duyvelsmelk gevonden, waar door 't zelve tegen de want van 't glas gedrukt wort.

N°. CXXXVII. Een Vles met vogt, waar in [*piſcis paſtinaca*] een Pylſtaart, by *Fab. Columna.* en andere beſchreven.

N°. CXXXVIII. Een Zuylvoetje, en daar boven op een zeer mooy lofwerk, gemaakt uyt ontelbare zapvaten van een Abricoos.

N°. CXXXIX. Een glas met vogt, waar in een Nier met de onderhorige [*ren ſuccenturiatus*] Bynier.

N°. CXL. Een Zuylvoetje, en boven op 't zelve een ſtuk van een Menſche Lever, door de ader opgevult; de vaten daar van verbeelden in haar uyteyndens een root wolkje. Dit voorwerp is mede een van de beſte.

N°. CXLI. Een Zuylvoetje, en op 't zelve een ſtuk van een opgevult darmſcheyl uyt een Menſch, met zyne klieren.

N°. CXLII. Een Zuylvoet, waar op twee ribbens met de zeer roode tuſſchenribbige ſpieren, genomen uyt een kindt, geplaatſt zyn. In dit voorwerp kan men zien, dat de [*oſſificatio*] beenwording geſchiet door vezels, dewelke volgens de lengte zich uytſtrekken.

N°. CXLIII. Een Vles met vogt, waar in een Miskraam, namentlyk een kleyn menſchelyk ſchepzeltje, hebbende de grootte van een ſpeldekop, van 't eynde van de navelſtreng afhangende. In 't zelve moet men aanmerken; *ten eerſte*, dat het ſchepzeltje mismaakt is, en met een zwart doorntje getekent wort: *ten tweede*, dat de navelſtreng nog vaſtgehegt is aan 't eerſte beginzel van 't Moerkoekje, zynde met zwart geronne bloet bedekt. *Ten derde*, dat het voorwerp in 't geheel zwart is, 't welk men gemeenlyk, dog onvoorzigtig, in 't Nederduytſch [*placentula*] *het Moertje* noemt; dewyl het geheele voorwerp byna niet anders is als geronne bloet, welk voor een Moerkoekje gehouden is.

N°. CXLIV. Een Zuylvoetje, waar op een ſtuk van den omgewonden Darm met een byzondere vertrekje, uyt een Menſch genomen, gezet is. Het tweeverwige doorntje betekent het gemelde vertrekje, waar door ontelbare opgevulde bloetvaten verſpreyt worden. Zie de *Ontleet- en Heelkundige Aanmerkingen.*

N°. CXLV. Een Zuylvoetje, waar op het gedarmte van een onvoldrage kindtje, opgeblazen, hardt, gebalſemt, en zeer net bewaart.

Het

Het eene zwarte ſtipje betekent den Endeldarm, de twee ſtipjes den blinde Darm, eyndigende in 't wormwyze uytſteekzel; de drie ſtipjes vertoonen den Kronkeldarm, en de vier ſtipjes den omgewonden Darm.

De Negende PLANK.

No. CXLVI. Een Zuylvoetje, en boven op 't zelve beyde de oogſcheelen, met een ſtuk van een Menſche vel, door de ſlagader opgevult. Dit is een zeer mooy voorwerp.

No. CXLVII. Een Zuylvoetje, en hoven op 't zelve de waterblaas van een Jongeling; waar van de bloetvaten in 't geheel opgevult zyn, zo dat dezelve uyt enkel vaten ſchynt te beſtaan.

No. CXLVIII. Een Zuylvoetje, en boven op 't zelve een zeer mooy lofwerk, uyt een ſtuk van 't dikke gedarmte van een Vrouw, gemaakt. De opvulling is door een tak van de Poortader gedaan.

No. CXLIX. Een Zuylvoetje, waar op een ſtuk van een ſpier met de pees, wiens vaten opgevult zyn, waar door 't zeer root geworden is.

No. CL. Een Zuylvoetje, waar op de Lever van een onvoldrage Kindtje, van omtrent zeven maanden dragts, door de ſlagader opgevult.

No. CLI. Een Zuylvoetje, waar op de Waterblaas van een onvoldrage Kindtje, wiens ſlagader opgevult is, zynde daar door zeer root van couleur geworden.

No. CLII. Een Zuylvoetje, waar op een zeer fraay ſtuk van de Moerkoek, door de navelader opgevult, welkers loop byzonder is.

No. CLIII. Een Zuylvoetje, en daar op een ſtuk van een Menſche vel, 't welk vol met huyttepeltjes is: het zwarte vlakje betekent de inwendige oppervlakte.

No. CLIV. Een Vles met vogt, en daar in het dunne herſſenvlies, wiens opgevulde vaten, zo dun als dons zyn.

No. CLV. Een Vles met vogt, waar in twee nageboortens van een Varken, die, gelyk wel in andere viervoetige dieren, met geen Moerkoekjes of napjes, maar met twee vliezen voorzien zyn; waar van het vlies chorion in zyn inwendige oppervlakte ruyg als fluweel, maar uytwendig gelyk en glat is.

No. CLVI. Een Doosje, waar in begrepen is een Zuylvoetje, en boven op 't zelve een in tweën geſpleete Borſtklier of Zwezerik uyt een

onvoldrage Kindtje, door de ſlagader opgevult. Hier aan zit een ſtuk van 't hartezakje vaſt, 't welk door de menigte van opgevulde zeer kleyne ſlagadertjes hoogroot geworden is.

N°. CLVII. Een Zuylvoetje, en boven op 't zelve een fraay ſtuk van een Menſche Lever, door de Poortader opgevult.

N°. CLVIII. Een Zuylvoetje, en boven op 't zelve de helſt van een Milt, genomen uyt een zwaarlyvige bejaarde Vrouw, door de ader opgevult. Dit is een zeer mooy voorwerp.

N°. CLIX. Een Zuylvoetje, en daar boven op een ſtuk van de Maag van een Jongeling, opgevult door de ader.

* * *
* *

In 't onderſte gedeelte van dit Cabinet worden verſcheyde Laden gevonden, waar in men de volgende zaken ziet.

In de Eerſte LADE

Zyn twee Doosjes; het eene bewaart een bondeltje van zeltzame Bloemen, dewelke nog ſchynen te leven; derzelver grootſte bloembladeren niet alleen, maar ook de kleynſte ('t geene ik te voore nooyt heb konnen doen) zyn uytgebreydt. Daarenboven is de couleur ook zeer wel bewaart, alhoewel ze over veele Jaaren geplukt zyn geweeſt. Onder deze bloemen munt uyt de bloem van de Ooſtindiſche oprechte China-wortel, dewelke een zoort van [*ſenecio*] de Kruys-wortel verbeelt, als blykt uyt deszelfs wollige zaat, by dit bondeltje gelegen. Daarenboven worden hier ook gezien een takje van het Americaanſche doornige kruydt *Mimoſa*, als mede de groote *Xeranthemum* van de Kaap de Goede Hoop met een witte bloem, enz.

In 't tweede vint men ook een bondeltje met vreemde bloemen voorzien, waar onder uytblinkt [*fumeria*] de Duyvekervel met een witte bloem, door een zwart ſtipje aangewezen; als mede de *Amaranthoides* met een witte, en met een purpere bloem, uyt Africa oorſpronkelyk.

In de Tweede LADE

Worden ook twee Doosjes opgeſloten, met vreemde bloemen voorzien.

In de Derde LADE

Worden zes Doosjes bewaart.

In 't Eerste

Is een Hoetje, gemaakt uyt het vel van een kinderhooftje, dat door de slagader opgevult is.

In 't Tweede

Een takagtig gewas uyt een ander gewas. Ziet de I. Figuur van de Plaat, in het Antwoort op den Brief van *Vater*.

In 't Derde

Is begrepen een ander gewas uyt een ander gewas, in de gedaante van een pyp, in wiens holligheydt verscheyde groefjes, de Boerhaviaansche verbeeldende, gezien worden, als te zien is in de tweede Figuur van de Plaat, in 't Antwoort op den Brief van *Vater*.

In 't Vierde

Een zeer zeltzaam Boekje, gemaakt uyt geraamtens van boomgewassen, en dat wel blatsgewys by malkanderen gelegt, in de gedaante van een bladt papiers, zonder gekookte styfzel, lym, naalt, of draadt: tusschen de gezegde bladeren zyn geraamtens van verscheyde bladeren van bomen gelegen, 't welk 't oog van de Liefhebbers der Kruytkunde tot zich trekt.

In 't Vyfde

Is een stuk van 't dunne gedarmte uyt een versch gebore Kalf, waar van de slagader vervult is, en geeft ons te kennen, hoe groot het onderscheydt tusschen de loop en gesteltenis dezer vaten in een Kalf en een Mensch is: zou 't dan ook wel ongerymt wezen, te stellen, dat het bloet der beesten in allen deelen niet overeenkomt met dat van een Mensch? Wat my aanbelangt, ik zou van dat gevoelen niet vreemt wezen, voornamentlyk, om dat ik gezien hebbe, dat 'er een groot onder-

derscheydt is tusschen de door konst gemaakte Vleeschvezelen uyt het bloet van een Mensch, en van een Kalf. Indien de Autheuren van [*transfusio sanguinis*] de overgieting van 't bloet dit wel aangemerkt hadden, ze zouden buyten twyffel zich van zo een onnut en belachelyke werk onthouden hebben.

In 't Zesde

Wort bewaart een stuk van een mensche Lever, door de holader opgevult, waar door de peukeltjes of korreltjes van de Lever duydelyk te voorschyn komen, zynde wegens het opvullen met een roode waschagtige stoffe, root van couleur geworden: wat eygentlyk zodanig een peukeltje is, kan men hier klaar zien: Maar zo de opvulling door de Poortader geschiet was, zou 'er ons een gantsch andere verschyning voorgekomen zyn; nogtans is de bereyding in die volkomenheydt, als ik gewenscht hadde, niet gelukt: want dat is byna onmogelyk om te doen.

In de Zevende LADE

Worden verscheyde Doosjes bewaart, met vreemde bloemen vervult.

VERKLARING der PLATEN.

De Eerste betekent

A. *Het geraamte van* [hedera arborea] *Klimops bladeren.*
B. *Het geraamte van* [populus nigra] *een zwarte Populiers bladt.*
C. *Het geraamte van 't bladt van een Zuykerpeereboom.*
D. *Het geraamte van* [fagus nigra] *een zwarte Beukebooms bladt.*

De Tweede vertoont het geraamte van een Zuykerpeer.

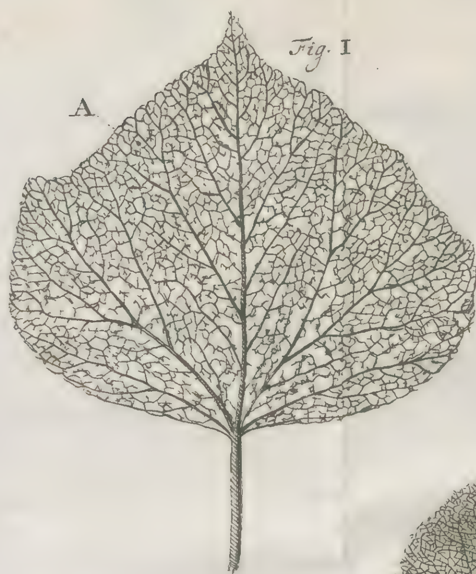
A. *De stammen van de zapvaten.*
B. *Een nagebleve stuk van de schil.*
C. *Het steeltje.*
D. *De loop der zapvaten.*
E.E. *Het moes, of de uyteyndens der vaten.*
F. *Het zwarte, en in zyn midden de baarmoeder van de Peer.*

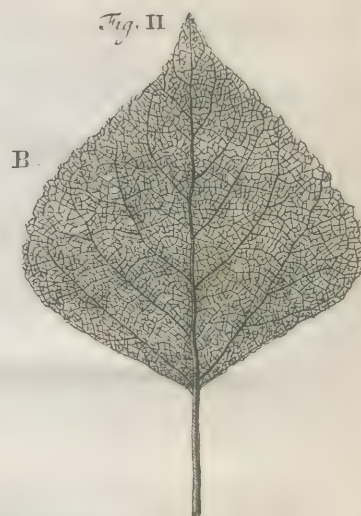
De Derde wyſt aan het geraamte van [*Opuntia Americana ſpinoſa*] de Americaanſche gedoornde Vygh, in vier bladen verdeelt.

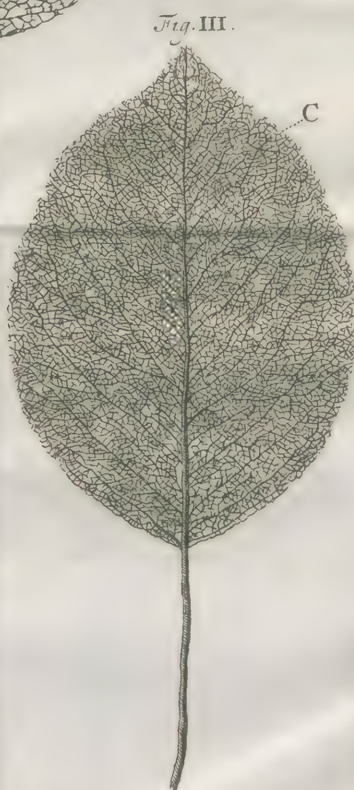
A. *Het eerſte bladt.*
B. *Het tweede.*
C. *Het derde.*
D. *Het vierde.*
E. E. *De vereeniging van alle de bladen, die de ſtam uytmaken.*
F. F. *De doornen.*
G. *Een tweeverwige Americaanſche Schietſlang.*

TAB. I

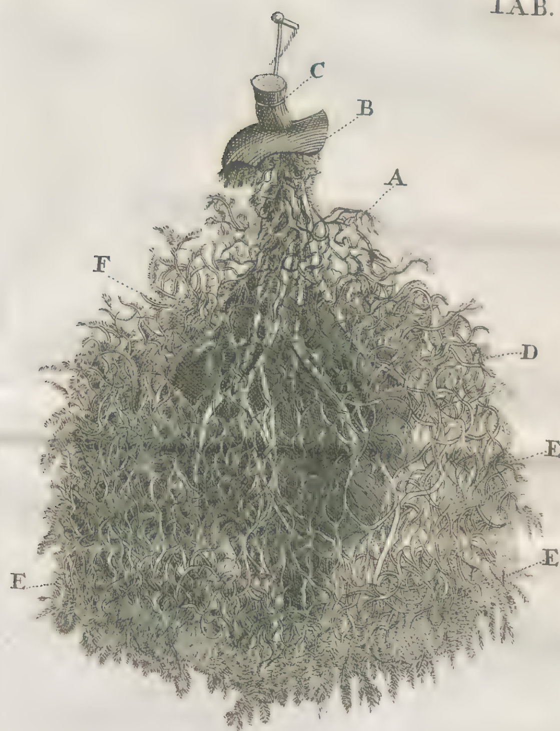

Neerd. Taf. 117.

J. Folkema fecit.

TAB. II

Neerd. Taf. 118.

TAB. III

Neerd. Taf. 119.